ORTA-ASYA GÖÇLERİNDE

TUNÇDERİLİLER

FİZİKSEL VE SOSYO - KÜLTÜREL

KIRGIZ — PALEO ASYATİK — AYNU — TATAR — ROTUMA — PROTO AVUSTRALOİD—BALİ—SÜMER—İNKA—HAVAİ—ESKİMO — ELAM — AYMARA — MAYA — YAKUT — HATTİ — FİNİKE — KIZILDERİLİ — PAPUA — TAHİTİ — SAMOYED — TUAMOTU — KANAK — MOA KIZILKAT — KARLUK — KAYA — TUGUR — DAYAK — AFGAN — FİN — KARAKUM — YUEÇİ — ÇERKES — BASK — TONGA — BAYANİHAN — MACAR — BALKAŞ — ÖZBEK — LEZGİ — RAPA MAORİ — KUCAK — TOLTEK — TURUKHAN — YENSİ — MAUİ — KARAYİM — ATABAŞKAN — AKAD — GİRİT — SAKA — TOKÂŞİ — AYAK — MANDAN — ANASAZI — TURA — LENA — KOT — AROKAN — HAVASPAY — APAÇA — SARUK — DENE — TAYNO — VELŞ — TACİK — ROŞAN — MANÇU — BASK — AYSOR — KAZAN — VEDDA — TAŞGURGAN — SAGA — ETRÜSK — SELENGE — ANAN GAŞUK — OB UGRİK — YEZO — OSTİYAK — KAYAK — AVAR — ELAM — BURYAT — OKVİK — MAYAMA — TUAMOTU — KUÇİN — SOYA — KURU KURT — KENET — ALAŞAN — MOHAVK — TÜKÜ — YUKATEK — ÇİHA ÇİHA — EVENK — KARAŞAR — PAPAGO — ALTINORDU — HİDAKA — İPUTAK — TATAR — AKU — KEÇVA — ENDONEZ — KURUL — AVUSTRALYALI — MONGUR — BARBAKOA — KARİBO — ATASU — ANGARA — OSTİYAK — OĞUZ — SARU — SU ŞAN — İGLUK — YOMON — MİZREMİ — ATAHAN — ARUNTA — KUÇİ — ALTAN — **TÜRK** — SAGATAY — BAYAN DAY — HURON — ATUA — YUUM — PAÇİ — KOYUKUT — ANADOLU — BİRNİK — İNŞALUK — BALGAR — ÇAGATAY — HAYDA — MURUT — YERUKA — PALAU — TENOÇA — OKVİK — USKO — İBURİ — KASTANA — MAYDU — GÜRCÜ — EGAŞUK — ALYAN — OHAKA — TOLTEK — PUKA PUKA — KAMBOT — KEÇELA — AL GUÇ — GİLYAK — YAKUTAT — YÖRÜK — ÇUMAŞ — ZAPOTEK — SAKALİN — LATVİ — AZERİ — MUSTAGATA — LAZ — HUN — HOPİ — KUTANAY — İSKİT — SAMOA — KURNAK — ÇUVAŞ — ARIKARA — KARAGAŞ — KONYAG — KESAN — OLMEK — KAMÇADAL — TONGA — İTZA — KOT — ROROTONGA

Yazan
Halûk Cemil TANJU

Basan
İstanbul Matbaacılık A. Ş.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

5 Önsöz
7 Konunun Metodolojisi
8 Yeni Dünya ve Pasifik Antropolojisinin Tarihçesi

BİRİNCİ BÖLÜM

13 İnsanın tarihçesi ve Pre-historik Atomizm.
20 Soyların adedi ve genel karakterleri.
24 Tunçderililer tabiri ve sebepleri.
26 Ne için Tunçderili denildi?

İKİNCİ BÖLÜM

29 Tunçderililerin klâsik dört soyla ilgisi.
42 Tunçderililerin bulundukları bölgelerde yerli olduklarına dair iddialar.
43 Tunçderililerin hakikî kaynağı hakkında ilk söylenenler.
44 Antropolojide terimler karışıklığından kurtulan sonuca göre Tunçderililer.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

51 Tunçderililerin kaynak antropolojisi.
54 Kesinlemeler.
59 Amerikalarda, Pasifikte.
65 Tunçderililerin Asyaya olan bağları.
67 Batı Tunçderilileri ve komşuları.
73 Doğu Tunçderilileri ve komşuları.
79 Paleo-asyatik ve Aynular.
83 Mogol.
87 Alauç ve Alaska.
89 Kuzey Amerika, 97 Orta Amerika, 99 Güney Amerika, 102 Pasifikliler.
104 Diğer adalar ve bölgeler.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

115 Kafatası metrisi ve tip, 120 kafatası haznesi, 121 Ek izahat ve referans, 122 Oksipitaldeki Os İnkae.
122 Yanak, kulak, burun.
123 Dişler.
124 Koku alma ve verme, göz, kaş ve kirpik.
125 Ağız ve dudak.
126 Vücut - kemik ve fiziksel davranış.
129 Ayak kubbesi, pelvik, karın, bel, kaba et.
130 Boyun, omuz, göğüs ve meme.
131 Deri, 134 dirsek, parmak izi ve dermal topoğrafi, soylar arası deri.

Sayfa

136 Mongoloid damga, saç, sakal, kıl, bıyık, pübik nahiyesi.
141 Deformasyonlar ve güzellik anlayışı.
143 Kan, 149 Mongoloid damarlar, 150 ısı, nabız, tansiyon ve terleme, patoloji.
153 Tunçderililerde davranış, 162 selâm ve el öpme.
163 Genel davranış ve zekâ, 164 akkültürasyon ve I - Q. kapasitesi.
166 Tunçderililer (Şema).
168 Tabii ve biyolojik seçme faktörleri.

BEŞİNCİ BÖLÜM

169 Sosyo-kültür ve kültür.
175 Tütün içme toplantıları, 177 seçim.
178 Tunçderililerde takvim.
179 Oyunlar, 180 sicim oyunu.
181 Kuruluş ve yaşayış, aile, 184 Başkan, 185 Esirler, İhtiyarlık.
187 Çocuk, 191 Kadın ve Erkek.
193 Sevgi ve saygı, 194 Evlenme, 198 Boşanma, Doğum.
201 Ölüm, 205 Mezar, 206 Bebek öldürme.
206 Sünnet, 207 Seksoloji, 209 Kutsal organlar, 210 Namus anlayışı, Bekâret.
211 Çocuklarda ilk cinsel yakınlık.
214 Gençleşme, 215 Homoseksüalizm, 216 Fallüs, 217 Afrodizyak.
217 Tunçderili olmayanlarda ve Batılılarda seks.
217 Suçlar ve cezalar.

ALTINCI BÖLÜM

221 Konut - Şehircilik, 222 Tapınak, 224 Barınak, Tandır, Ocak, Ateş.

YEDİNCİ BÖLÜM

233 Tunçderililerde inanç, 234 Tanrı, 241 Cennet ve Cehennem, 242 Tabiat.
243 Fallizm.
244 Ruhlar ve Evliyalar.
247 Kara inançlar.
248 Din ve inanç şekillerinde şamanizm.
253 Kutsal Türk mısırı.
255 Vantrlokizm.
255 Yasağın doğuşu, Tunçderililerde modern dinler.
256 Kutsal hayvanlar, yumurta, boğa, zambak, köpek.
257 Kutsal nazarlıklar.
258 Kutsal içkiler, tütün, kumar.
259 Kutsal fahişeler.
262 Kurban ve adak.
267 Tunçderililerde nârâ.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

271 Vahşet, kendi kendine işkence.
272 Yamyamlık, 273 Tepe yüzme, Kafa avcılığı.
275 Tunçderililere icra edilen katliamlar.
276 Diğer kötülükler.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Sayfa
287 Folklor, Genel durum.
288 Dans, müzik ve müzik âletleri.
289 Eskimolarda, Amerikalarda, 292 Pasifik adalarında.
294 Genel sanat ve zanaat, 295 Desen, 299 Renk, Form.
300 Dövme.
303 Giyim, Kuşam.

ONUNCU BÖLÜM

309 Geçim.
314 Yemek ve yiyecek. 317 İçkiler, pişirme usulü ve takımlar.
317 Sofra ahlâkı.
320 Tarla, mısır.
320 Para ve ilişkiler, 321 Araçlar.
321 Tunçderililere ekonomik baskılar.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

325 Böyük göçler.
327 Büyük göçlerin tarzları.
332 Hayatın teşekkülü kronolojisinde Tunçderililer. (Şema).

ONİKİNCİ BÖLÜM

335 Dil - Genel olarak. 338 Genera.
339 Dil - Kan - Mesafe - Zaman.
342 Benzer ve eşit kelimelerin dağılışı.
348 Asya dilleri, 355 Alauç dilleri, 356 Alaska bölgesi, 357 Atabaşkan dil kökü, 358 Iroklar, Seminollar, Deneler, Çeneler, Yuroklar.
362 Orta Amerika. Maya, Aztek, Toltek.
367 Güney Amerika. İnka.
369 Yazı, 370 Numeral.
371 Mimik ve diğer tarzlar.
372 Pasifikliler.
375 Tunçderililerde Mitoloji.
376 İnceleemlere anahtar alfabe.

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM

379 Karşılıkları verilmeyen sorular, mongoloid karakterler.
380 Dev gibi desenler.
381 Kayık burunları, dev heykeller.
384 Lemurya meselesi.
386 Diğer cevapsızlar.
387 Bir ideoloji.

391 Son söz.
393 Bibliyoğrafya.
408 Yanlış - Doğru cetveli.

TEŞEKKÜRLER

Bu eserin hazırlanmasında, tavsiye ve direktifleri ile yolumu ışıklandıran, kuvvet veren, Dünyamızın her yanından dokümanlar temin etmek suretile konumuzun neticelerine tesir eden sayın ilgililere, burada teşekkürü bir borç bilirim. Bu kitap, isimleri aşağıda alfabe sırası ile yazılı olan değer dolu şahsiyetlerin yardımları ve eşim M. Ferzan Tanju ile çocuklarımız, Sinan, Can ve Ceylân'ın, yıllar süren tahammülleri olmadan derlenemezdi.

Prof. Ömer Asım Aksoy. Türk Dil Kurumu Genel Yazmanı, Ankara
Mr. J. Boetti, Polynesian Society, Wellington, New Zealand
Mr. P. Booth, Sec. of the Polynesian Society, Wellington, New Zealand
Prof. Louis Bruce, President of the Soc. of American Indians, New-York, U. S. A.
Dr. M. Chang. Taiwan, Formosa, China
Most Rev. J. A. Choi, Pusan, Korea
Sayın Necati Dolunay, Arkeoloji Müzesi Md. İstanbul.
Mr. R. E. Doyle. National Geographic Society, Washington D. C., U. S. A.
Hon, W. A. Hogan. Governor of State of Alaska, U. S. A.
Prof. Ekholm. Museum of Naturel History of New-York, U. S. A.
Prof. Ray Fadden. American Indian research works, Syracuse, U. S. A.
Cheef Maxwel Garrow, Mohawks, Syracuse, U. S. A.
Prof. Dr. S. A. S. Ghazanfer. Kabul University, Afghanistan
Mr. S. Guneyalı, Suva, Fiji. Governement, Pacific.
Prof. Holdreith, Research Dep. of Indiana University, Indiana, U. S. A.
Prof. M. T. Iorss, Paofai, Papeete, Tahiti, French Polynesia.
Prof. Afet İnan, Ankara Üniversitesi Tarih Fakültesi, Ankara.
Mr. Izokanasegi. Governement of Fiji, Suva, Fiji.
Princes Marania MU, Tahiti, Oceania, Pasific.
Sayın Murteza Kâğıtçı, İstanbul Matbaacılık A.Ş., İstanbul,
Duke Kahamanuku, Honolulu, Hawaii, U. S. A.
Mr. W. Kameo, Suva, Fiji. Governement, Pacific.
Prof. Antonio Prades Kandia, University of La Paz, La Paz, Bolivia.
Prof. Enver Ziya Karal. Ankara Üniversitesi Tarih Fakültesi, Ankara.
Prof. Halit Zübeyir Koşay. Etnoloji Müzesi, Ankara.
Sayın Sara Korle, Birleşmiş Milletler, New-York, U. S. A.
Sayın Sinan Korle, Birleşmiş Milletler, New-York, U. S. A.
Sayın Muzaffer Külür, Birleşmiş Milletler, New-York, U. S. A.
Most Rev. Father Lachance, c, j, m, Quebec, Canada.
Mr. R. Loewenthal, Central Asian Collectana, Washington D. C., U. S. A.
Dr. Gerald McDonald, New-York Public Library American History, U. S. A.
Mr. P. S. Mameo, Fijian Governement, Suva, Fiji.
Sayın Turgut Menemencioğlu, Büyük Elçi, Cente, Ankara.
Dr. C. Morales, Luzon Filipin.
Dr. H. D. Mohammed, Karaşi, Pakistan.
Prof. N. O. Pekona, Leningrad University, Leningrad, Rusya.
Dr. Miguel Leon Portilla, Giudad Universitaria, Mexico
Sayın Şevket Rado, Hayat Mecmuası, İstanbul.
Mr. Eddi Roma, Exec. Ass. Public Library, New-York City, U. S. A.
Mr. M. A. Ripine. P. R. D. of the Prime Minister. Western Samoa.
Prof. G. H. Russel, University of Sidney, Sidney, Australia.
Prof. Saito. Institute of Turcology. Tokyo, Japan.
Dr. Terapan Sarako Jajan, Bangkok, Taylan.
Prof. Ahmet Adnan Saygun. Devlet Konservatuarı, Ankara
Prof. Sien Shin-Liang, President of the University of Taiwan, China.
Prof. Tainhan Shin, President of the University of Seoul, Korea.
Mr. S. W. Smith, U. S. Dep. of Interior, Indian Affairs, Juneau, Alaska, U. S. A.
Prof. Raphael Soriano, University of U. C. L. A. California, U. S. A.
Prof. William Smith, Rosicrucian Soc. of California, U. S. A.
Mr. L. M. Stark, Public Library of New-York. U. S. A.
Prof. Kuniko Suzuki, University of Tokyo, Tokyo, Japan.
Mr. M. Takiguchi, Iwanami Shoten, Tokyo, Japan.
Prof. Suzuko Tamura, Waseda University, Tokyo, Japan.
Mr. J. Willerford. American History, N. Y. Pub. Lib., New-York, U. S. A.
Prof. H. Wandell, Otago Museum, New Zealand.

BÜYÜK GÖÇLER

Büyük Tunçderili göçleri, bu gün Türkistan dediğimiz Anadolu bölgesinden bir yıldız gibi yayılmaya başladı. Kaynak kabarıyor, akınlar taşıyordu. (Sahife : 325)

(1)

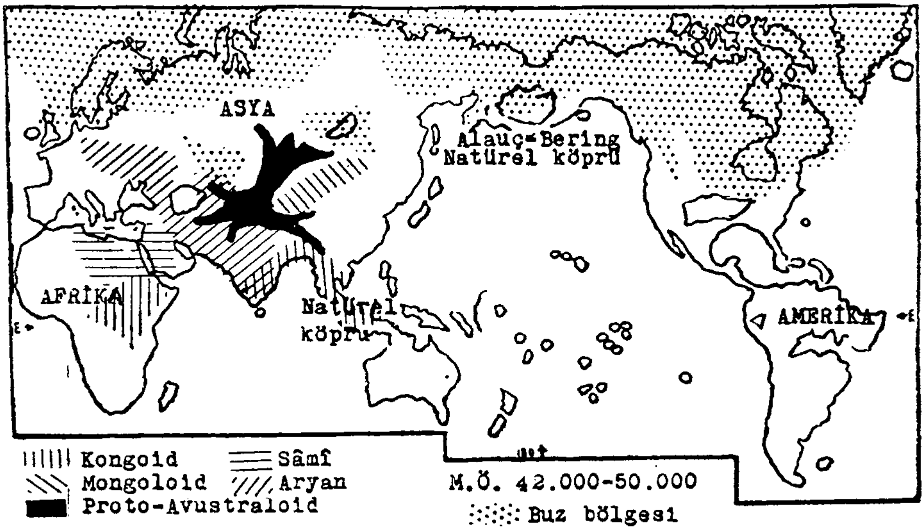
ASYA
Alaüç-Bering
Natürel köprü
AFRİKA
Natürel
köprü
AMERİKA
▥ Kongoid
▤ Sâmî
▧ Mongoloid
▨ Aryan
■ Proto-Avustraloid
M.Ö. 42.000-50.000
⁘ Buz bölgesi

(2)

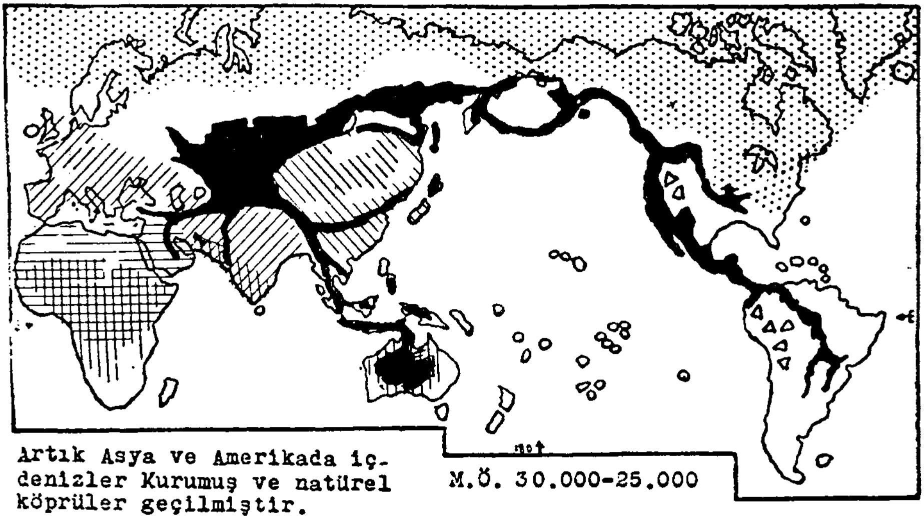
M.Ö. 30.000-25.000

Artık Asya ve Amerikada iç-denizler Kurumuş ve natürel köprüler geçilmiştir.

(3)

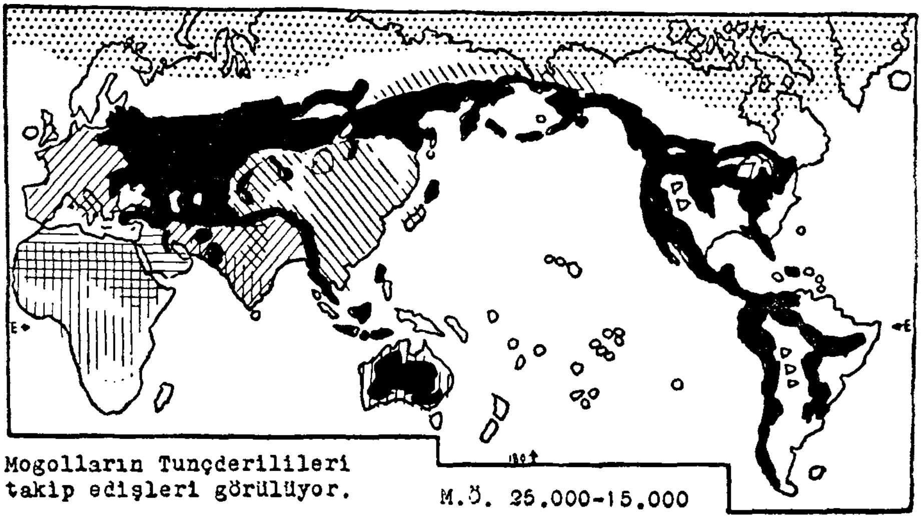

Mogolların Tunçderilileri takip edişleri görülüyor.

M.Ö. 25.000-15.000

Ve bu suretle Proto - Avustraloid olarak kaynayan bir soy, Tunçderili olarak Türk, Tatar, Tunguz, Aynu, Eskimo, Kızılderili ve Pasifiklileri ortaya getirdi. Bu muhteşem kütle, geçtiği, vardığı her yere iz ve damgalarını işledi. Fizik birliğinden başka, Dil, Folklor, Sanat, Mito-histori ve o zamana göre fende, sosyal hayatta inkâr edilmez âbideler yarattı. Atatürk bu olayı 1931-2 de önümüze serdi.

(4)

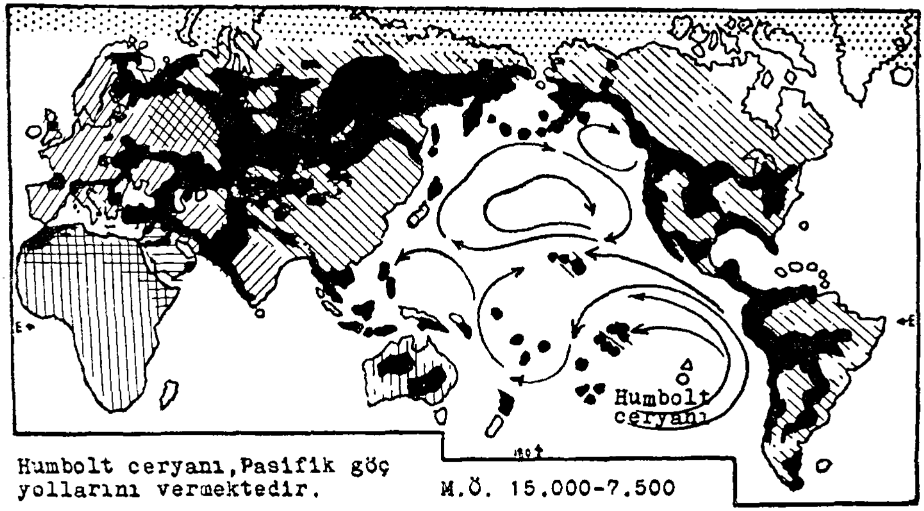

Humbolt ceryanı, Pasifik göç yollarını vermektedir.

M.Ö. 15.000-7.500

Tunçderililerin Kafatası tiplerinin yayılışı (Sahife : 115)

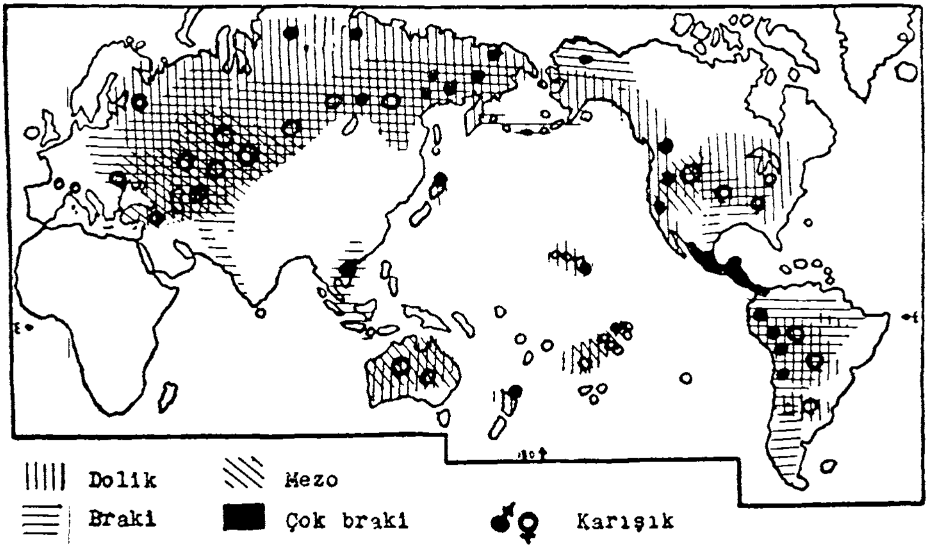
Dolik
Mezo
Braki
Çok braki
Karışık

Beş büyük soyda fiziksel farkları ve nisbetleri gösterir kroki.

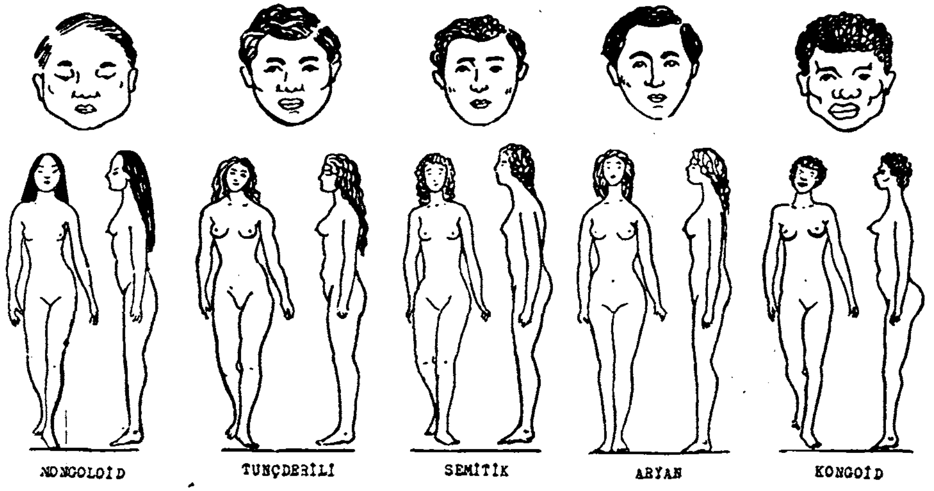
MONGOLOİD
TUNÇDERİLİ
SEMİTİK
ARYAN
KONGOİD

Dikkat edilirse, yukarıki basit kroki bir çok hakikatler taşır. Genel Anatomi teşekküllerinde, bir soyun hususiyetleri diğerinden bariz uzaklıklar gösteriyor. Yuvarlanan veya köşelenen adalelerin, oldukça değişik yapılar gösteren kemiklerin üzerine sarılışlarındaki karakterler, Tunçderili formunun tahakkukunda yeterli deliller vermiştir.

(Sahife : 29 ve 126)

Alaska, Kuzey ve Orta Amerikalarda Kızılderili gruplarının yayılışları
(Sahife : 89 ve 97)

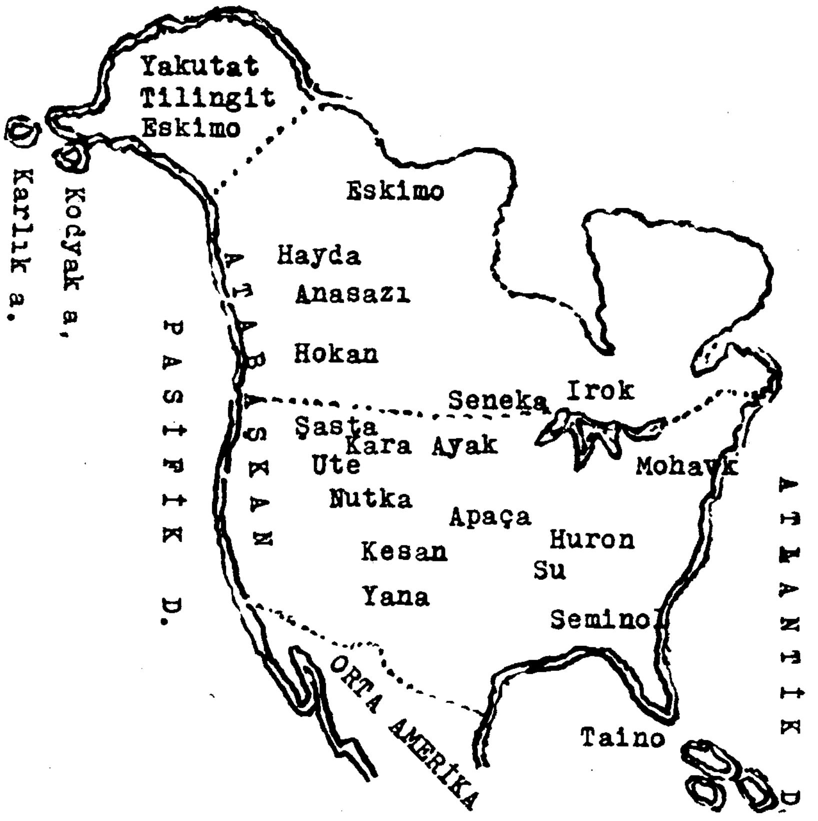
Yakutat
Tilingit
Eskimo
Eskimo
Karlık a.
Koçyak a,
Hayda
Anasazı
Hokan
Seneka
Irok
Şasta
Kara Ayak
Ute
Nutka
Apaça
Huron
Su
Kesan
Yana
Seminol
Mohavk
Taino
PASİFİK D.
ATABASKAN
ATLANTİK D.
ORTA AMERİKA

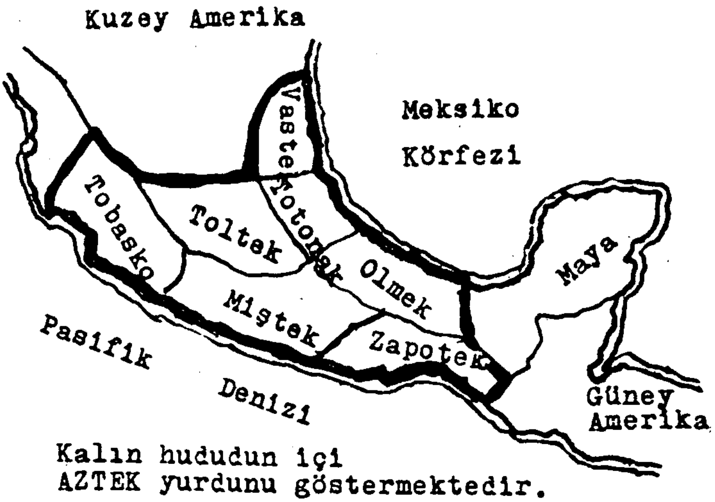
Kuzey Amerika
Meksiko
Körfezi
Vaste
Totonak
Tobasko
Toltek
Olmek
Maya
Miştek
Zapotek
Pasifik
Denizi
Güney
Amerika

Kalın hududun içi
AZTEK yurdunu göstermektedir.

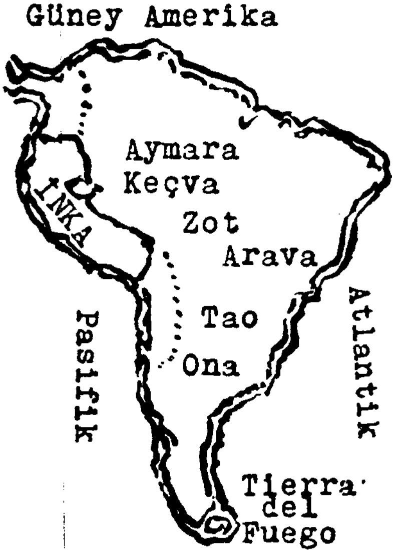
Güney Amerika
Aymara
Keçva
Zot
Arava
İNKA
Tao
Ona
Pasifik
Atlantik
Tierra del Fuego

Güney Amerika daki Tunçderili grupları

(Sahife : 99)

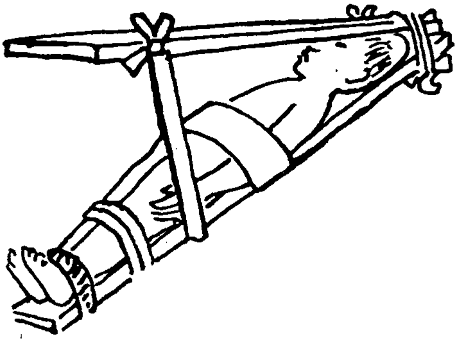

Hun,Kızılderili,Maya ve İnkalarda müşterek bir gelenek.Kafatası deformu.

(Sahife : 141)

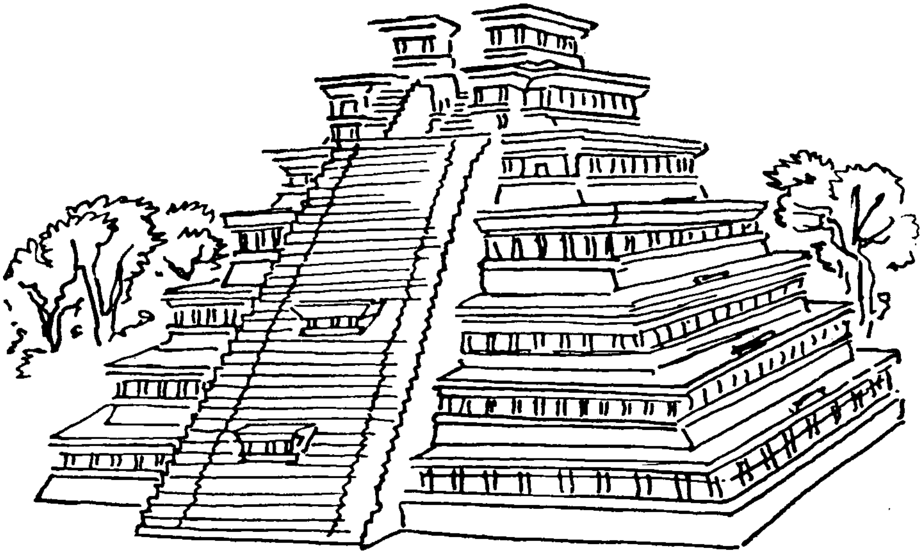

Güney Anadoludan Amerikalara ve Pasifiğe kadar geçen Zigurat tipi tapınak
(Sahife : 222)

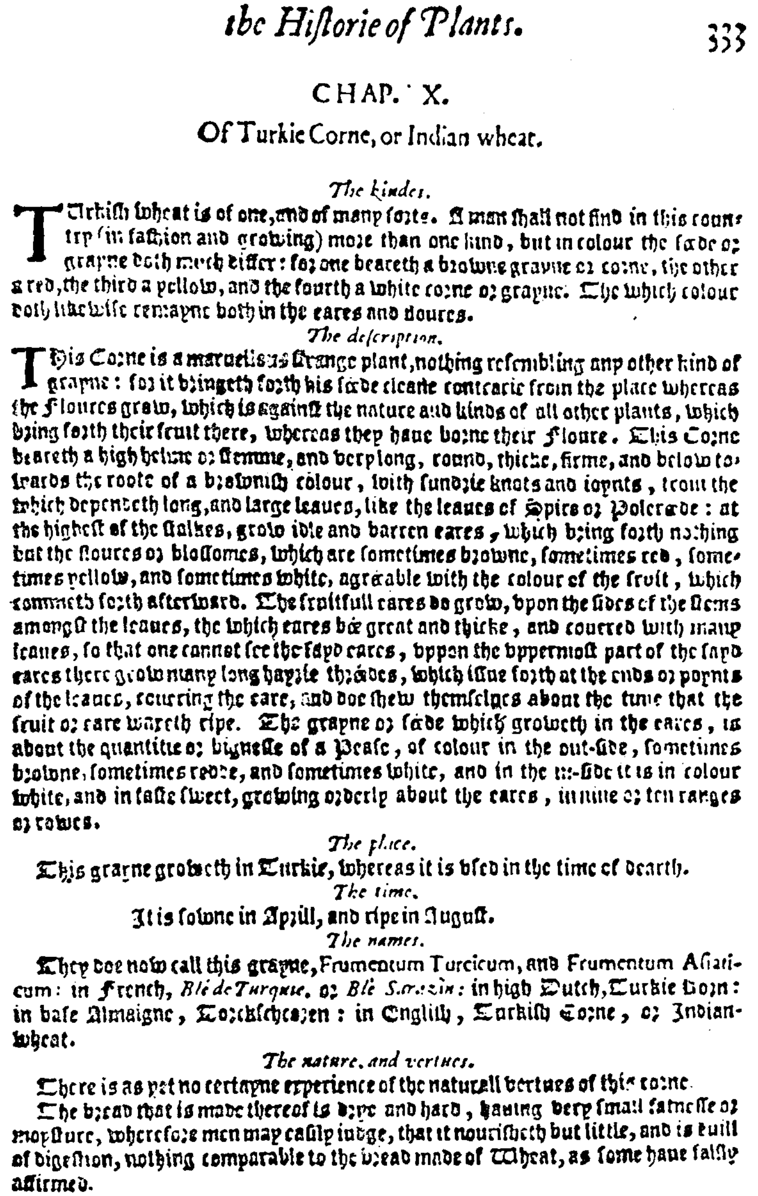

the Hiſtorie of Plants. 333

CHAP. X.

Of Turkie Corne, or Indian wheat.

The kindes.

Turkiſh wheat is of one, and of many ſorte. A man ſhall not find in this countrey (in faſhion and growing) more than one kind, but in colour the ſeede or grayne doth much differ: for one beareth a browne grayne or corne, the other a red, the third a yellow, and the fourth a white corne or grayne. The which colour doth likewiſe remayne both in the eares and floures.

The deſcription.

This Corne is a marueilous ſtrange plant, nothing reſembling any other kind of grayne: for it bringeth forth his ſeede cleane contrarie from the place whereas the Floures grow, which is againſt the nature and kinds of all other plants, which bring forth their fruit there, whereas they haue borne their Floure. This Corne beareth a high helme or ſtemme, and very long, round, thicke, firme, and below towards the roote of a browniſh colour, with ſundrie knots and ioynts, from the which dependeth long, and large leaues, like the leaues of Spire or Polereede: at the higheſt of the ſtalkes, grow idle and barren eares, which bring forth nothing but the floures or bloſſomes, which are ſometimes browne, ſometimes red, ſometimes yellow, and ſometimes white, agreeable with the colour of the fruit, which commeth forth afterward. The fruitfull eares do grow, vpon the ſides of the ſtems amongſt the leaues, the which eares bee great and thicke, and couered with many leaues, ſo that one cannot ſee the ſayd eares, vppon the vppermoſt part of the ſayd eares there grow many long hayrie threedes, which iſſue forth at the ends or poyntes of the leaues, couering the eare, and doe ſhew themſelues about the time that the fruit or eare wareth ripe. The grayne or ſeede which groweth in the eares, is about the quantitie or bigneſſe of a Peaſe, of colour in the out-ſide, ſometimes browne, ſometimes redde, and ſometimes white, and in the in-ſide it is in colour white, and in taſte ſweet, growing orderly about the eares, in nine or ten ranges or rowes.

The place.

This grayne groweth in Turkie, whereas it is vſed in the time of dearth.

The time.

It is ſowne in Aprill, and ripe in Auguſt.

The names.

They doe now call this grayne, Frumentum Turcicum, and Frumentum Aſiaticum: in French, *Blé de Turquie*, or *Blé Sarazin*: in high Dutch, Turkie Korn: in baſe Almaigne, Torckſchcoren: in Engliſh, Turkiſh Corne, or Indian-wheat.

The nature, and vertues.

There is as yet no certayne experience of the naturall vertues of this corne.

The bread that is made thereof is drye and hard, hauing very ſmall fatneſſe or moyſture, wherefore men may eaſily iudge, that it nouriſheth but little, and is euill of digeſtion, nothing comparable to the bread made of Wheat, as ſome haue falſly affirmed.

"TURKIE CORNE"

By 1578, maize had spread so widely in the Old World that in Dodoen's A Newe Herball *the habitat of this "marvelous strange plant" was attributed to Turkey. (Courtesy of Harvard University Library.)*

Mısırın Asyadan Amerikaya getirilişine ve Kızılderililerce Türk Mısırı diye anıldığına dair iki vesikadan biri. (Sahife: 253)

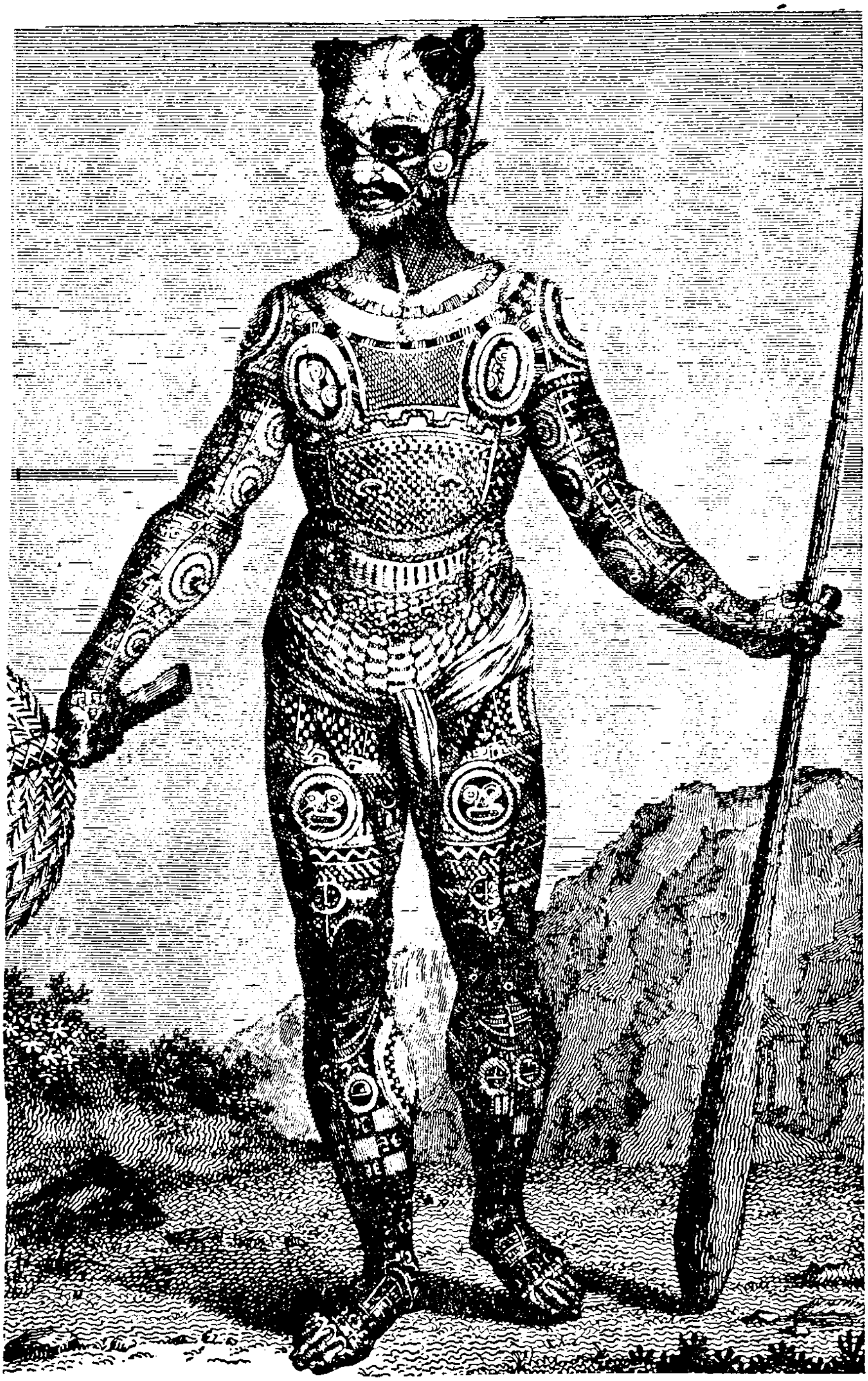

Döğme (Tatu) kesin bir Orta Asya Türkik geleneğidir. Oradan Amerikalara ve Pasifiğe Tandır, Zigurat tapınakları gibi göçlerle geçmiştir. En mükemmel şeklini ise Hunlarda, Mayalarda ve Polinezyalılarda almıştır.

(Sahife : 300)

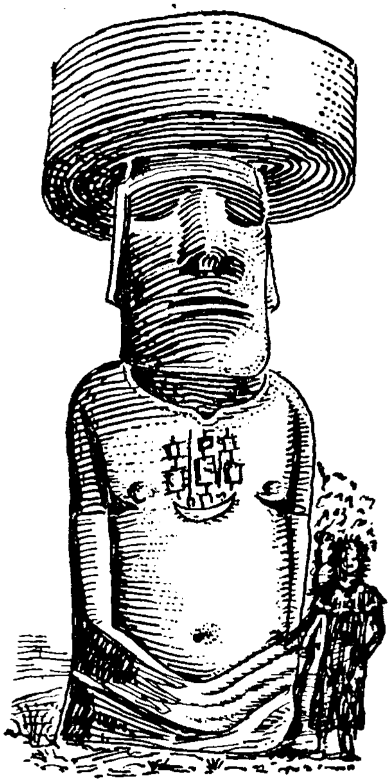

Paskalya adasındaki 600 monolitekten 28 tonluğu. İçlerinde 120 ton olanı da var. (Sahife : 381)

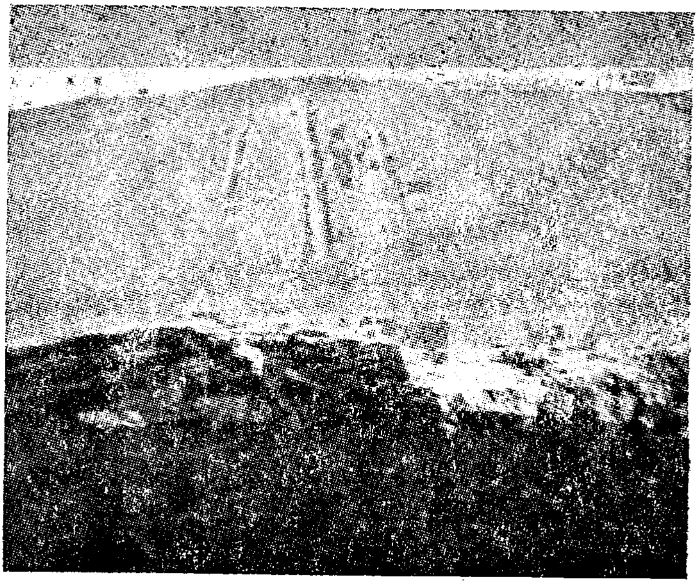

And dağlarındaki şekillerin en küçüğü 192-64'Metredir. (Hayat Ağacı, Pre - İnka) (Sahife : 380)

M.Ö. 200.000 de Lemurya kıt'ası

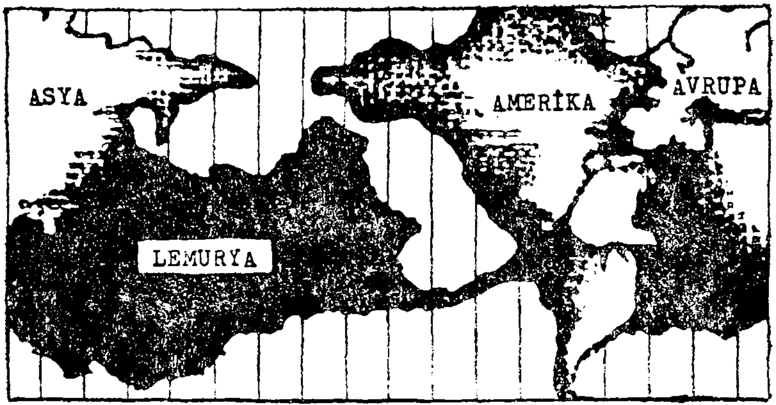
ASYA
AMERİKA
AVRUPA
LEMURYA

Lemurya batıdan çöküyor M.Ö.82.000

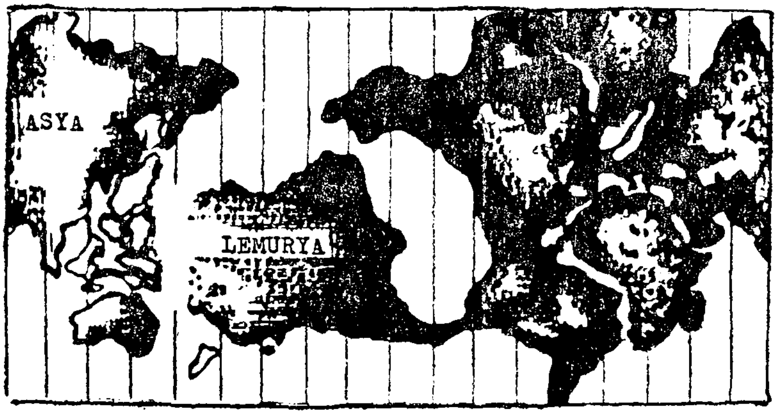
ASYA
LEMURYA

Ortaya çıkan adalar M.Ö.12.500

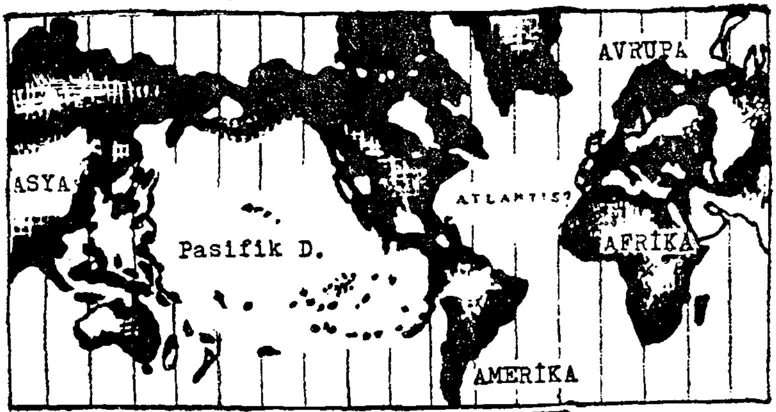
AVRUPA
ASYA
ATLANTİS?
Pasifik D.
AFRİKA
AMERİKA

■ Karalar ▨ Bataklar ☐ Deniz,Su

Dünyamızın bu günkü formunu alışı, Pasifikteki büyük MU veya Lemurya kıtasının çökmesile başlamıştır. (Sahife : 384)

Yeni Ginede bulunan garip figür (Sahife : 386)

Yazar, Atabaşkan Kızılderililerinin en önemli kolu olan Mohovk kabilesi Başkanı Maxwell Garrov ile

---

Yazarın diğer eserleri

Kemal Atatürk - Etiman Kitabevi 1939 İstanbul
Günahlar Devleti - Etiman Kitapevi 1939 İstanbul
About Turks and Turkics - HATANJ Ass. 1965 New-York
Turkish Weddings And Customs - HATANJ Ass. 1966 New-York

İncelemelerden sonra elde edilen
TUNÇDERİLİLERİN GENEL ÖZET STANDARDI

Kaynak : Bugünkü Ankaradan Kore denizine kadar uzanan Anadölü bölgesinde, varolan Proto-Avustraloidlerden akagelen başlı başına bir soy grubu olup, temsilcileri dünyamızın her tarafına yayılmışlardır. Bu soy da, diğer Ana soylar gibi, bir diğerine muvaffakiyetle yerleştirilememektedir.

Sefal : Yeni Dünyaya Otuz Bin yıl evvel geçenler dahil, bir taraftan dolike, diğer taraftan brakiye müsait, 1300-1400 cm^3 hazneli olup, Mongoloid kemiklerden mahrumdur. Çene ve kaş kemikleri çıkıkça ve alın geriye doğru yatıktır. Burun ve gözde Mogol kemerleri bulunmayıp, dişler kürek şeklinde, damak kubbeli, azı taçsız ve maktaı kıvrımsızdır.

Morfo : Yüz ablaklığı indeksi Aynularda 3. Mogolda 2.7 oluşuna mukabil Tunçderililerde 2.15 dir. Yani basık ve ablak kategorisi dışındadır. Geniş, oval nisbetlerini gösterir. Burun konveks ve vasat dolgunluktadır. Kirpikler, kaşlar bol ve uzun, gözler grimsi yeşilden koyu kahve rengine kadar gider. Göz kapakları yalnız dış epikantiğe sahip olup yalnız düzüne çekiktir. Ağız geniş kesimli, dudaklar dolgun ve renklidir. Ense kökü yağsızdır. Memeler konik, uçları çıkık ve açık renklidir. Pelvik nahiyesi oval ve açısı dardır. Kıl teşekkülü şakuli, gliterus ölçüsü orta nisbete düşer. Omurga yanındaki gamzalar derin, kaba et dolgun fakat *steatifijiden mahrumdur.*

Koku alma, görme, işitme mükemmel, refleks orta olup hususi bir koku neşr etmezler. Phenyl testi 92-96 gösterir.

Osteo : Boy 1.66-1.77 olup iskelet sağlamdır. Göğüs genişliği 93, bel kemiği 66 civarındadır. Kollar ve bacaklar az uzunca olup belden yukarısı *iridir.* İskelet asla Pedamorphic bir görünüşde değildir. Tibia'nın köşesinin biraz düzlüğü göze batar. Ayak tabanı kavisli ve üstü kubbelidir. Omuz uçları yüksek ve harkafa iyi teşekkül etmiştir. İlimde en mevzun ve mütenasip bir soy diye bilinirler.

Dermo : Renk kategorisinin 10-32 derecelerine girerler. Yansıma testinde kızıl bir ton verirler. Mogol mührü ancak jenetik sebeple bulunabilir.

Saç bol, sakal ve bıyık kösemsi, kıl az, pübikde seyrektir. Bazı gruplarda yokluğa kadar düşer. Kıl kesimi yuvarlak, kalın, ağır ve dalgalı olup açık kumraldan koyu kahverengine kadar gider. Burun ucunda bir kaç kıl bulunur. Klasifikasyonu 4,5 ve 6 dır.

Kan : B, B1, B1-2 grubuna dahildirler. Bunun nisbeti ise sıfır ile 15 arasında değişir. Mogollarda görülen ekstra damarlardan mahrumdurlar.

Nabız 60+, Tansıyon 128+, Isı 36+dır.

Davranış : Sabırlı fakat kızdıkları zaman tutuşan insanlardır. Bazan kendi menfaatlarına yardımcı nizamlara dahi başkaldırırlar. Kendi aralarında emir almaktan ziyade emir vermek isterler. Kooperatif yaşama inançlarına bağlıdırlar, sadıktırlar. Bir lider elinde sosyal ve politik gelişmelere müsaittirler Fevkalâde yaratıcılıklarını kullanmakta ihmal gösterdiklerinden gelişmenin pratik yollarını bulmakta usta kabiliyetler gösterirler. I - Q. nun C1, C2 arası gibi yakın mesafe göstermesi enteresanıdr. Gayet cevval bir dimağ çalışmasına malik olduklarından, isteklerini hakikate vardırmakta emsalsizdirler. Bulundukları şartlara intibak kabiliyetleri yüksektir. Kinci fakat düşmanlarına dahi misafirperverdirler. Kinleri giderilince en sıkı dostluklar dahi yaratabilir. İntihar ve nefse zulüme kolay yaklaşmazlar. Öülm ve korku önemsenmediği içün hayatları kahramanlıklarla doludur. İstedikleri zaman tahammüle, muvazeneye sahip olabilirler. Çalışmayı sevmezler fakat çalışmaya karar verdikleri zaman dağları devirir. Kalyonları dağlardan aşırırlar.

Seks : Seksde, devamlı, heyecanlı olup eksibisyonist değillerdir. Aşk inançları geçici olmakla beraber sert ve serazattır. Bu işdeki muhafazakârlıkları onurdan ileri gelir. Bilgileri tahtında işlenen seks günahlarını önemsemezler ve bu eski geleneklerinin bir eseridir. Hiç bir zaman sensüel değildirler. Homo-Seks'den uzak dururlar. Bu hususta kendilerine müsaadekâr olduklarını diğerlerinde kınarlar.

Dil : Kökten aglitünatif olmakla beraber muhtelif gruplarda muhtelif karakterler gösteren bir dile sahiptirler. Fakat kök daima seçilebilir. Zengin, müessir ve azametli lehçelerini konuşabilmek içün yalnız harçerelerine muhtaç değildirler. Aile, grup ve kabilede değişik lehçelerin kullanıldığı vakidir. Bu sebeple bu dil orijinal şeklinde dünyanın en zengin dillerinden biridir.

Folklor, Sanat : Dans ve müzik fevkalâde tekemmül etmiş bulunmakta olup, primitif zamanlarda modern anlayışları yerleştirmişlerdir. Buna rağmen monotoni genel gibidir. Mito-historide, şiir ve edebiyattan fazla muvaffak olurlar. Mimariyi heykele ve dekoratif işleri resim sanatına tercih ederler.

Aile : Primitif aile içinde kadın mutlak hâkimdir. Erkek se kadının sevk ve idaresinde beyin vazifesini görür. Erkeğin yarı tanrı karakterine mukabil ailede yeri zayıftır. Her şeye hatta çocuklara dahi kadın sahip olmak ister. Bu sebeple ekseriya kadın bedenen çalışır. Çocuklarda, bulûğa kadar Tanrının eseri görüldüğünden ve çocuk kınama sosyal nizamlarına aykırı olduğundan nereden gelirse gelsin kutsal tanınırlar. Evdeki erkek onun babası ve kadın da anasıdır. Bu sebeple, kan bağı olmayan insanlara izafi sıfatlarla hitap edilmesi bugün dahi yaşamaktadır. Adapte edilen bir çocuk veya bir esir, aile ve kabilenin bütün haklarına samimi olarak tesahüp eder. Evlilik ise, ekonomik şartlardan ileri geldiğinden yerlerine göre, türlü şekiller gösterir.

İnanç : Hiçbir zaman samimi fanatik olamazlar. Diğerlerinin inançalrına omuz silkmekle yetinirler. Hangi yönden baksanız Tanrı imeçleri daima antropomorfik karakterler gösterir. İnançlarının meşruiyeti, zemin ve zamana göre tayin edilirse de, İyi ile Kötüyü pek mükemmel ve kolayca seçebilirler. İçlerinde gizli tarikatlara, kurullara karşı bir bağ eksik olmaz. İstedikleri kadar açık insan olamazlar. Tesirlere açık olmakla beraber, milli hislere ve toprağa bağları sıkıdır. Aile bağlarında ise, körü körüne itaat göstermezler. Bir ağaçla dertleşebilecek kadar tabiata bağlıdırlar.

KIT'ALAR ARASI
BÜYÜK GÖÇLER
VE
TUNÇDERİLİLER

Yazan

Halûk Cemil Tanju

1969

BÜYÜK ATAMA ARMAĞANIM OLSUN

ÖNSÖZ

Kâinatın başladığı ve bittiği noktalar artık içinden çıkılmaz birer bilmece değildir. İnsan zekâsı şu veya bu yıldızın mahiyetini öğrenebilmek, hattâ tasavvurumuzun dışındaki gezilere çıkabilmek arifesindedir. Dün fantezi olan bu olaylar bugün artık birer hakikat hâline girmektedir. Yalnız, insan oğulları kendilerini çerçeveleyen çapraşık, yakın zamanın muadelelerinden evvel, sınırlar dışı muammalara koşmakta haksızlık etmişlerdir.

Gönül ister ki, evvelâ kendimize, sonra bu sınır dışı problemlere el atalım.

Her ne olursa olsun, hakikatler daima tekâmüllerin sonunda bulunabiliyor. Bu, tekâmül sonucu hakikatlere, kendimizden birşeyler ilâve edemediğimiz gibi, onun benliğinden bir şeyler de çekip alamıyoruz. İki türlüsünde de hakikatın varlığı bozulmuş oluyor. Konumuz ister sınır içi ister sınır dışı olsun bu böyledir. Hakikatlerden bir şeyler çekip almadan veya ona bir şeyler eklemeden saf özü bulabilmek çok yorucu çalışmalar ister. Bu çalışmalarda, muhtelif kaynakların karşılaştırılması ve bu kaynakların dil, sitil ve ustalıklarına kapılmadan iç mânâlarının çarpıştırılması sonucunda istenen veya beklenen özler elde edilir. Âdeta matematik bir mahiyet gösteren bu işde, hüküm, doğrudan doğruya elde edilecek olan mânânın ta kendisi olduğu için, toplayana anlayış ve iyi niyet kredisinden başka bir şey sağlamaz. İşte kitabımız bu açı gözönünde tutularak hazırlanmış ve önünüze serilmiştir.

Pek tabiî ki, başından sonuna kadar sürprizlerle dolu olan konumuza bağlı olan hakikatler, yıllarca evvel ilim adamları tarafından bulunup, türlü sebeplerle dünyanın dört köşesindeki kütüphanelerin tozlu raflarına terkedilmiş, bunlardan hakkiyle istifade edilememişti. Tanrının yardımı olmasaydı, bu hakikatleri yerlerinde toplamak, görmek ve sizlere hazırlayabilmek imânı olamazdı.

Giriştiğimiz konu, oldukça tehlikeli, fakat devrimizin makineleşmesi dolayısiyle kolaylaştırılmış bir konudur. Her bakımdan süzülmüş ve yeni fikirlerle dolu bir esas olmasından ötürü de yeni dökümanları görmeden, ölçüp tartmadan ulu orta kararlara varmak biraz haksızlık olur. İnsan oğlunun herhangi bir fikir kalkınması sırasında her şahsa mahsus ayrı sezişleri ve yeni buluştan doğan neticeleri kanıksaması pek tabiidir. Fakat bu psikolojik olayı bir tarafa bırakarak, hakikat olduğu iddia edilen şeyi sonuna kadar araması, incelemesi de vazifesidir. Bazan olaylar istediğimiz, beğendiğimiz şekillerde ortaya çıkmayabilir de. Bu anlarda dahi hakikatı ikrar etmek yine insan oğluna yakışır bir davranıştır. Böylece, tehlike ortadan kaldırılmış, öz sonuca da yaklaşılmış olur.

Hatırladığımıza göre büyük Atatürk'ün, Welles'in bazı araştırmalarına dayanarak, dünyanın dört köşesinde Türklerin de bulunduğunu söylediği zaman, konu ilim piyasasında bir hayli gürültülere sebep olmuştu. Halbuki, bugün bu satırları takip eden sahifelerde 1931 - 32 de söylenen bu mucizeli sözlerin birer hakikat olduuğnu bulacaksınız. O zamanlar bizler türlü münakaşalarla vakit geçirirken, Japonlar daha uyanık davranmışlar ve hemen Tokyoda bir Türkiyat enstitüsü kurmuşlardı. Bu enstitü yakın zamana kadar faydalı çalışmalarla kendisinii lim âlemine pek güzel tanıtmıştı. Bizde ise, başlangıçta Kuzey-Doğu Asya toplulukları ile Peru ve Pasifik adalıları arasında bilgi köprüleri kurulamadığından, ilgili kütlelerin sosyal, fizikal, folklorik, olayları mukayese edilememiş, perakende mütalâalarla vakit geçirilmiş, konunun özüne varılacak kanal da seçilememişti. Bundan başka kaynaktan akıntı boylarına yol alınırken, kesintiler aşılamamış, böylece de işden vazgeçilmişti. Halbuki soy nehirlerinin uçlarından başlanıp kaynağa doğru gelindikçe, boşluklar kolayca köprülenebiliyor ve yola devam edilebiliyordu. Böylece önümüze açılan o muhteşem proje, tehlike ve zorlukları bir tarafa bırakarak çok daha munisleşebiliyordu.

Büyük Ata'ya itimadım ve o itimattan aldığım cesaret, işimi kolaylaştırdı. Hamdolsun iş bugünkü hâle geldi. Bundan başka, soy meselelerinin şu yirminci yüzyılda politik yeri olmadığını da bildiğimden, konuyu tamamen samimî yönden almış bulunuyorum. Avustralya'dan, Kodyak-Alauç, Filipin'den Peru, Havai'den Paskalya adaları, Kuzey, Güney Amerikalar arasında araştırmalar yapmadığım yerler kalmadı. Kızıl Derili, Eskimo kabileleri ile Maui ve Maoriler arasında bizzat aylarca yaşadım. Konumuzla ilgisi zayıf dahi olsa, sırf konu dışı bırakabilmek için yerlerinde araştırmalar yapmayı münasip bulduklarımı da ihmal etmedim. Bütün yazılan eserleri kütüphanelerden toplayıp, müzelerden de dökümanlar elde etmeyi unutmadım. On beş bin kardeks, binlerce slayd, kilometrelerce filim, band, plâk, nota ne buldumsa kütüphanemde topladım. Ve ondan sonra Türkiklerle iligi yüzlerce kabile ve toplulukların sözlüklerini de bulup kitaplığıma ekledim. Böylece de işe başladım. Bu iş on yıldan çok fazla bir zamanda onbinlerce dolara yapılabildi. Ve bütün bu hazine ile birlikte çalışmalar bugün yurduma getirilmiş bulunmaktadır.

Neticede, Kuzey Asya Türkleri ile Kızılderililer, İnkalar, Mayalar, Polinezyalı dediğimiz Mauiler, Maoriler ve Proto-Avustralyalılarla Japonyadaki Aynular birbirlerine kenetlendiler. Bu arada Moğol, Sâmî, Ârî, Zenci soyları da ayrı olarak tebellür etmiş, ortaya Tunçderililer adı altında beşinci bir soy teşekkül etmiştir. Bütün bu hakikatlerin ortaya çıkabilmesine sebep olan Onsekizinci Yüzyıl ilim adamlarından Dr. Commerçon'dur. Yukarda saydığımız guruplardan çoğunun Türklere bağlı olduklarını söyleyen, yazan ilk şahıs olmakla konumuzda bu zat hususî bir yer alır. Ondan sonra Doktor Hrdliçka, Dr. Rivet'de bu olay üzerinde pek çok çalışmışlardı. Sayın A. A. Saygun'un Göçler Folkloru çalışması da bana emniyet vermişti.

Mâhaza, sayın Enver Ziya Karal'dan duyduğum gibi, ilim kimsenin malı değildir. Kimseye de mal edilemez. Hiçbir iddia mükemmel olamayacağı gibi sebepleri de bir tek insan tarafından karar altına alınamaz. İddialar hatadan da arî olamazlar. Üzerlerinde uzun uzun çalışmalarla konunun kemaline yaklaşılabilirken bu hatalar da zamanla temizlenebilir.

Bu sebeple çalışmalarımın gelecekte daha da işlenip geliştirileceğine ve tekemmülün eteklerine vardırılacağıa emin olmakla övünürüm.

KONUNUN METODOLOJİSİ

Çalışmalarımda kullanmış olduğum incelemelerin metodik ana hat ve anahtarlarını şu suretle izah edebilirim.

Konumuza giren antropolojik, sosyo-kültürel, folklorik olup kıt'alar arası göçlere ait olup ele geçirilebilen bütün dokümanlar toplanmıştır. Bütün bunlar sıkı bir taramadan geçirilmiş, detayları ve özellikleri birbirleri ile karşılaştırılarak —netice ne olursa olsun— öz olduğu gibi ele alınmıştır. Bu arada, arkeoloji, dil folklorda da genel kalkınmaya çalışılmıştır, Buna rağmen bu üç bölüme ait çok geniş bilgiler de elimizdedir.

Şahsan yaptığım incelemelerde ise, yerlilere doğrudan doğruya sorular açılmaktan ziyade, cevapları ya olaylara şahit olunmuş veya türlü yollardan elde edilmeğe çalışılmıştır. Çünkü öğrenildiğine göre yerliler açık sorulara türlü sebeplerle kaçamak cevaplar vermek âdetindedirler. Bu hususa çok ehemmiyet verilmiştir.

Referansların kullanılışına gelince; kaynağı her kim olursa olsun ilmî bütün tahminler, teoriler bir tarafa ayrılarak yalnız ve yalnız buluşların özleri (facts) üzerinde durulmuştur. Çok defa ilim adamları, bu konuda, neticeyi bir kelimeyle söyleyebilmek varken tarif ve tasrihi tercih ettiklerinden, sonuçların kristalize bir halde sizlere sunulmasına dikkat edilmiştir. Yukarda bahsedilen tarif ve tasrihler ise çok kere, sonraları göreceğimiz sebeplerden dolayı kasden de yapılmış bulunmaktadır.

Satır sonlarındaki numaralar, eserin sonundaki bibliyoğrafyada adları geçen kaynakları ve sahifelerini işaret eder. Sahife numarası konmamış ise, bu bütün kitabın incelenmesinin gerektiğini ifade eder.

Yazımızda kolaylık için Encyclo-Telegramme stili kullanılmıştır.

Bundan başka, yazımızda zarurî bazı tekerrürler de olmuştur. Daha evvelce de bildirildiği gibi, konu daha çok ilim adamlarının deyim ve bulumları üzerine inşa edilmiştir. Bazan iki veya daha çok ilim adamı, ayni konu ve olayı iddia etmişlerdir. Bu vaziyet karşısında, kaynaklarının önemleri düşünülerek deyimlerin bütünlüğünün örselenmesinden kaçılmış, bu suretle iddia edilen konunun mânâsına halel gelmesine meydan verilmemiş, tekerrür olduğu gibi alınmıştır. Dolayısiyle de, doğru bir iş yapıldığı inancına varılmıştır.

YENİ DÜNYA VE PASİFİK ANTROPOLOJİSİNİN TARİHÇESİ

Dünya üzerindeki muhtelif insan soylarının bir kökten veya muhtelif köklerden geldiğine dair söylentiler ancak birer nazariyeden ileri gidemiyordu. Yalnız Onaltıncı Yüzyıldan beri bu soylar üzerindeki çalışmalar ve bilhassa geçen yüzyılın sonlarına doğru vukubulan gelişmeler, hattâ son elli yıl içinde keşfedilmiş olan usul ve âletler dolayısiyle elde edilen sonuçlar, soyların hususiyetlerini artık pek güzel kristalize edebilmiş bulunuyor. Yalnız, antropoloji ilminin diğer ilimlerden daha yeni sayılması, branşlarında samimî çalışanlardan sonra (Hrdliçka, Agassız, Rivet, Cook) Aryan boşluklarının doldurulması işi bugüne kadar türlü şahsî düşüncelere, emellere kurban edilmiş ve olayın hakikî çehresi örselenmişti. Meselâ, Plonjeon, kaybolan İsrail kabilelerini bulduğunu iddia etmiş, Poindexter ise bir Üst Soy dâvâsı güderek işe başlamıştı. Bu idealler kendilerine yardım etmemiş ise de ilmin muhtelif branşlarına faydalar temin etmemiş de denilemez. Fakat, soylar klasifikasyonunda işledikleri bu hatalar bir tarafa bırakılsa da, ilme eyledikleri yardımları lüzumsuz yere koyu bir sis içinde prezante etmişlerdir. Bilhassa **benzerlikle eşitlik** arasındaki farkları hiç düşünmemi,ş düşünmeğe yaklaşmamış, bir de coğrafî bölgeleri antropolojik karakterlerle karıştırmışlr, konuyu içinden güç çıkılır bir hâle getirmişlerdir. Düzcesi, genç bir ilmi kendi imkânları içinde emellerine mahkûm etmekten çekinmemişlerdir. Fakat şükredelim ki böyle ilim adamları pek azdır.

Antrepoloji, dediğimiz gibi yeni bir ilimdir. Ancak yetmiş yıllıktır. Amerika'da ise bu ilim yalnız elli yıla düşer. Bu sebeple bundan eski antropolojik varlıklara pek de bel bağlamamak lâzım geliyor. Bugün, kan tipi türlü testlerle kararlaştırılırken, radyo-karbon milyonlarca evevlki yılları haber verirken, yirminci yüzyılın her türlü makineleri, Minos gözleri çalışırken eski kararların bir çoğunun çürümesi pek tabiîdir. Artık bir insanın göz kapağının yıpılışına bakarak ona Moğol demek zamanı geçmiştir. Fakat maalesef dünya antropologlarından konservatif olanları kendilerini hâlâ bu eskilikten kurtaramamışlardır. Meşhur Skinner'in ilmî tetkiklerini bir tarafa bırakarak Birinci Dünya Harbinde, Yeni Zelânda'da Türklere Çanakkalede ateş açacak Maori alayı hazırlaması ve bu olayı kuvveden fiile çıkartması, Avustralya Anzaklarını cepheye sürmesi ve hattâ Sidney'de aleyhimize koca bir âbide diktirmiş olması pek meşhurdur. (966/12). Böyle bir ilim adamından Türklerle ilgili bir konuda, nasıl sammiî bir çalışma bekleyebiliriz? Diğer taraftan şair Goete'nin, Darvin nazariyelerinin babası olduğunu söyleyenler bile çıkmıştır. (5/174). Bu gibi olaylar bu genç ilimde pek çok görülmüş ve derhal temkine başvurulmuştur.

Boas'dan öğrendiğimize göre, 1896 ya kadar, Birleşik Amerika ve diğer Amerika memleketleri ilmi bir antropolojiden mahrumdu. (280/2). Bu sebeple yirmi beş yıl, yapıldığı bildirilen araştırmalar - Avrupadan oraya göç eden âlimler hariç - Amerikada yeni yetişen antropologlar taarfından türlü yanlış neticelere bağlanmıştır.

Margaret Mead'in ise Polinezyada, Yeni Gine ve Samoa'daki Antropo sosyal çalışmaları faydalı olmakla beraber, bazen lüzumundan fazla satış zihniyetine ve teferruata kaçmış olması, konuların klâritesini tahdit etmiş bulunuyor. (151/-)

Soyların ayni isimler altında coğrafi ve antropolojik ayrılışları hattâ, ayni soyun başka başka isimler altında Dünyanın muhtelif yerlerinde görülüşleri de yukarda arzettiğimiz hususlara ilâve edilince, yetmiş yıllık antropoloji ilminden fazla bir şey beklememek icap ediyorsa da, muayyen bir kategoriye bağlanarak taramalardan geçirildikten sonra özleri daima değişmez halde karşımıza çıkıyor. Bu sebeple insan dekuraje olmuyor. Çünkü topluluklar nerede olurlarsa olsunlar müşterek hususiyetlerini daima verebiliyorlar. Yeterki elde edilen kaynaklar tekrar yerlerinde incelenebilsin. Bu sebeple doküman her ne kadar karışık olursa olsun öz çalışabilir bir hâle getirilmiş oluyor.

Bu arada Yeni Dünya Antropolojisini bütün samimiyet ve temizlikle yeniden kurmaya ömürlerini feda eden, önümüze tonlarla eserler bırakan çok değerli bir kaç ilim adamı da var ki, şüphelerimizi tamamen yok etmeye yarıyorlar. Projelerinizi doğru yoldan çizdirebiliyorlar. Bunlara kitabımızda sık sık tesadüf edeceğimiz birkaç ilim adamı, antropoloji ilmini plânlamışlar, sisteme koymuşlar önümüze o şekilde sermişlerdir. Memnun kalacağımız bir olay da bu âlimlerin en büyük çalışmalarının Türkikler üzerinde olması ve Trans Continental Contax mevzuu ile iştigal etmiş olmalarıdır. Fakat bu dev ilim adamları yurdumuzda pek az işidilmiş, eserlerine dahi pekaz tesadüf edilmiştir. Çünkü bunlar ilmi ilim için kullanmışlar, bir sansasyon yaparak şahsi menfaat araştırmaktan uzak kalmışlar, çalışmalarının akisleri binlerce makale, kitap halinde raflara terkedilmiş, ylnız bir kaç üniversite (Tokyo, Moskova, Chicago, Mexico, İndiana, California) bunlardan yararlanmışlardır.

İşte eserimizde bu eserlerin en ehemmiyetsiz görüleni bile ihmâl edilmemiş, kitaplığımıza alınmış ve incelenmiştir.

Dil bahsine gelince: Eski ve yeni baskı yüzlerce sözlük elde edilmiş, bunlar tekrar yerlerinde tarafımdan yerlilerle karşılaştırılmış, elde edilemiyenleriise tarafımdan hazırlanmıştır. Keyfiyet folklor ve sosyo - kültür için de böyle olmuştur.

Bu suretle lüzumlu görülen bütün dökümanlar temin edilmiş, Yeni Dünya ve Pasifik Antropoloji kaynakları tekemmül ettirilip işe başlanmıştır. Bütün bu bahsettiklerim elimizin altında ve Türkiyemizdedir.

Adı geçen dokümanların tetkiklerinden de anlaşılacağı gibi büyük Atatürk'ün, Dünyamızın her köşesinde Türklerin bulunduğuna dair işaretlerinde çok keskin bir isebet vardır. Her şeyde olduğu gibi Atamız bu iş'arını da boşyere söylememiş, bizi araştırmaya sevk mucizesine kavuşturmuştur.

Halûk Cemil Tanju (1)

---

(1) Şahsıma verilen isimler
Polinezyada, Tamaiti Tano (Tanrı oğlu)
Kızılderililerde, Raviki izaks (Sayın Arayıcı)

Üyelikler :
Türk Dil Kurumu, Ankara
National Geographic Society. Wahhington D. C.
Polynesian Society of New Zealand, Auckland
Society of American İndians, New York
Ass. of Kahamanuku, Hawaii

Dikkatli, saygılı ol. Etrafındakiler kutsaldır. Hayat ve tabiat sevilmeye değer.

Mohavk

BİRİNCİ BÖLÜM

BAŞLANGIÇ

Kısaca İnsanın Tarihçesi ve Prehistorik Atomizm

Bilindiği gibi hücrenin, (C, N, O, H)in (*) (1109) fiziko-şimik hâdiselerin muayyen vasatlarda ve etkiler altında teşekkül ettiğinden şüphe yoktur. Fakat bugün bütün ilim hayatı bundan yirmi beş yıl önce olduğu gibi Darwin'in tek hücre nazariyesine tamamen bağlı değildir. Muayyen soyların, muayyen noktalarda birbirlerinden farklı zamanlarda teşekkül ettiği ve bunları teşkil eden hücrelerin de ayni suretle ortaya çıktıkları hakkında iddialar da vardır. Bu hususta bilhassa jeolojinin hücrelere melanin temin etmiş olması ve bunun da ciltte bazı karakteristik hususiyetler bırakmış olmaları, ilim adamlarını hâlâ düşündürmektedir. Bundan başka, Dünya üzerinde adı yukarıda geçen fiziko-şimik hâdiselerin birden fazla yerlerde vukubulduğuna dair — beş bölgede — buluntular da eksik değildir. Bu vaziyet kabul edilirse soyların ayrı ayrı teşekkül ettikleri ve köklerinin dört yerine beş dahi olabileceği anlamına varılır.

Aurignacian sonları ile Magdalenian başlangıcı arasında tesadüf ettiğimiz Solutrean insan gurubu, Avrupa dediğimiz topraklarda birdenbire görünüveriyorlar. 500 yıl ile 10000 yıl arasında da kayboluveriyorlar. Bunlar mızrak ucu işlemelerine göre tamamen Asyalı oldukları gibi eski Neolitik devirlerde tekrar karşımıza çıkıyorlar. Bu kitlenin bıraktığı Taş Devri âletleri Tuna civarlarında mütekâsif hallerde görünüyor. Bunların İzlânda ve Groenland yoliyle Yeni Dünyaya geçerlerken Eskimoları meydana getirdikleri de tahmin ediliyor. Ayni gurubun Bering yoliyle Yeni Dünyaya gelip bir kısım Kızılderilileri de teşkil ettikleri mümkün görülmekle beraber, bu ilk muhaceretin Batı Avrupa yoliyle değil Kutup yoliyle (Alauç) yapılmış olması muhtemel

---

(*) DNA: Dioxybronucleic Acide
RNA: Ribonucleic Acide
(Netham - Spilazmani, Wohler, Spigellman, Pannamperuma)

görülüyor. Çünkü onların Asyadan kaymalarını tesbit eden vak'alardan biri, Asyada da bu devre göre ince sayılabilecek taş yontma işlerinin birdenbire yok olmasıdır. (Obelik Mızrak) (89/281).

İnsanın 22 milyon yıldanberi iki ayak üzerinde dolaştığı ve 30 bin senedenberi büyük bir fizik değişimi göstermediği de anlaşılıyor. Bu Prehistorik çalışmaları muvaffakiyetle başaranlar arasında menşe' için C. C. Abbott, Kültür için E. Antex, teşekkül için F. Amekhino, J. Birdsell, Cressman ehemmiyetle sayılmaktadır. (89/179).

İnsanlığın, daha doğrusu insan teşekkülünün artık fiziko-şimik herhangi bir vasatta teşekkül edebileceğine şüphe kalmamıştır. Dr. Spiegelman ve arkadaşları hayatı test tüpünde teşekkül ettirebilmişlerdir. (510/1). Fakat aynı olayın ilk ttekarrüründe, yani milyonlarca yıl önce bu teşekküle müessir olan varlık ne idi?. Ve bu varlık nasıl oldu da bir cam tüpüniçinde de bu kadar zaman sonra kendini gösterebildi?. Tabiat olayları bu varlığın evvelâ vücudunun geniş parçalarına ve sonra da dış organlarına daha sonra da iç organlarına tesir ederek Orignasyon sonlarında Avrupada gördüğümüz ilk devir insanlarına yeni bir form vermişti. Om ne vivum ex ovo, Om ne cellula ex cellula yaradılışı veya kendi kendini yaratma kaç yerde oldu?. Her halde bir tek yerde değil.

Son zamanlarda Dr. Stein ve Dr. Moor uzun zamandır jenlerin konstrüksiyonu üzerinde çalıştılar. Protein hareketlerini tesbit ediyorlar ve jenetik materyel (Deoxribonucleic) ile uğraşıyorlardı. Geçen yıl jenetik şifreyi hâl edebilmek suretiyle hayatın klavuzunu elde edebildiklerini söylediler. Artık hayatın teşekkülünün Âdemle Havvadan mı yoksa fiziko-şimik olaylardan mı ileri geldiğine dair teorilerden kurtulup kesinliklere bağlayabilecek ve soyların teşekkülünü daha güzelce tesbit ve klasifiye edebileceklerini, bu konu ile beraber diğer akraba bir konu ile meşgul Dr. Berghorn'dan işittik. (1042/—). Âdemle Havvanın tarihi ancak 9000 yıl evveline kadar gidebiliyor. Buna mukabil elimizde milyonları aşan yıllar evvelisine ait hayat kalıntıları var. Ve Dr. Orvis ise bir tek kadın ile bir tek erkekten 210 yıl içinde 1,647,086 insan doğabileceğini tesbit etmiştir. (323/—). İşte insanlık Âdemle Havvadan çok önce beş jeolojik bölgede, beş karakterde, beş ayrı zamanda böylece teşekkül etmiş bulunmaktadır.

Pleistosen başlangıcında Yeni Dünyada insan yoktu. Asya ile Amerika arasında tabiî bir köprü vardı. Bu köprü iri hayvanların geçişine de müsaitti. Son buz devrinden yakın zamanlara kadar bu köprü mevcuttu. Bunun bulunuşuna sebep iki tarafta da ayni hayvanlara ait fosillere tesadüf edilmesidir. Otentik raporlara göre, Kuzey Amerikada prehistorik insan kalıntıları son buz devrine kadar geliyor. Ve köprü başları bunlarla doludur. O zamanlar bu tabiî köprü bol nebatlı, müsait iklimli ve yaşanabilecek bir bölgeydi.' Çoğalan insan gurupları ilk atomizmde bu yolları seçmişlerdi. (688/181).

Afrikada ise Dr. Leaky eliyle bulunan Olduvai fosillerinin bir milyon 750 bin yıl önce bu gibi atomizmlere düştükleri anlaşılıyor (349/—). Bu bir Homo Habilis idi ve ilk âlet kullanan insandı. (374/272). Dr. Carter'e göre o zamanki dünyada denizlerin kutuplarda toplanan buz dağları dolayısiyle çekildikleri zaman, toprak sathı şeklinin değişik olması ve bir çok tabiî geçitler vermesi sebebiyle, insanın ceddi saydığı Kenya cücelerinin Güney Asya ve oradan da Yeni Dünyaya muhaceret etmiş olduklarını söylüyor. Çünkü diyor Alauç tabiî köprüsü 20 veya 30 bin yıl geçide açık kalmıştı. (1054/—). Fakat maalesef sözünün doğruluğunu desteklemek için Şimal Asyada Kongoid hiçbir karakter göremiyoruz. Kongoidin bugüne kadar verdiği değişiğinin Afrika zencisi olduğuna göre şüphemiz yerindedir sanırım.

Goodal ise Afrikada uzun zaman kalıp, terbiye edilmemiş şempanzelerle yaşayıp onların yaşama tarzlarını tesbit etmiş ve bunu da bir televizyon programında gözlerimize sunmuştur. Hakikaten insan yaşama programlarına pek uygun olan yaşantıları, hareket ve yüz ifadeleri primitif insanlarınkine çok benziyordu. Fakat insan beyni hiç bir zaman maymun-şempanze beyni şeklinde teşekkül edememiştir. Prehistorik zamalarda dahi Antropian'lardanberi de olay böyleydi.((374/1055). Bu sebeple ilk insan beyni işaretlerini Ostralopitekuslarda dahi müşahede ediyoruz. Zincantropusun ise, âletleri gibi basit bir lisanı da vardı. İnsanlığın gelişmesi şempanze ecdadından daha başka suretle gelişiyordu. İşte bu uygunluğa varıştır ki, insanları şehirler kurmaya, keşifler yapmaya teşvik etmiş, dil ve sosyal olaylar da ortaya çıkmıştır. (794/—).

Bugün Dünya üzerinde yaşayan insanlardan Andaman cüceleri yüzbin yıl önceki ve Avustralyanın Arunta yerlileri 50 bin yıl önceki hayat şarltarı içinde yaşıyorlar. (164/9).

İnsanlığın doğuş bölgesinin Örasya (Eurasia) olduğu ekseri ilim adamlarınca delillere istinad edilerek kabul edilmiş bulunuyor. Fewks, Amerika Kızılderililerinin çoğunun esas bağlı olduğu kökün, Kuzey Asyalı Tatarlar olduklarında israr ediyor. Bu düşüncede Humboldt, Brerwood, Bell, Swinton, Jefferson, Latham, Quatrefage, Peschel ve daha bir çokları hemfikirdir. Yalnız bunların arasında Eskimo daima hariç tutulmuştu. Bu guruba Pasifik Polinezyalıları ise ithal edilmişlerdi. Halbuki, Hrdliçka dediğine göre, gerek Polinezyalılar ve gerekse kızılderililer, Eskimolar Tatarlara yakındırlar. Deri renkleri müşterek, saç siyahımsı, kıl az, kalp atışları yavaşça, yüz hiçbir zaman uzun değil, beyin mahfazası beyazlara nisbetle biraz küçük, göz rengi koyu kahve, ve gözler düzlemesine çekikçe, dış kanti (Epicantic) iç kantiden fazlaca, burun köprüsü mezorinik, ağız genişçe, prognatizm yüksek, üst ön dişler kürek tipinde, vücut iri, geniş, kuvvetli, kadınlarda memeler konik, Kuzey Asya tipinden başka bir şey değildir. (688/160). Bu fizikî karakterleri ne Homo Habiliste ve ne de Kongoidlerde bulabiliyoruz. Halbuki Avrupada fosilleri bulunan Solatrean insan guruplarının karakterlerine uygun düşüyor.

Oniki bin yıl önce Dünya nufusunun Alaska, Alauç, dahil on milyon olduğu ve onbeşinci yüzyılda ise bu nüfusun 350 milyona çıktığı ve hâlen de üç milyarın üstüne yükseldiği bilinmekte olduğuna ve prehistorik nüfus kesafetinin avlanabilmek için muhtelif istikametlere göç etmeye mecbur kaldıkları anlaşılıyor. Bu kitlelerin bir çoğunun gitgide avlanabilecek hayvanların bulunmadığı topraklara göç etmiş olmaları, onları deniz mahlûkatı veya ziraatle meşgul olmaya zorlamıştır. Bu arada meyva toplama gurupları da ehemmiyet taşır. Bugün aramızda bulunan en primitif insanlar topluluğunun medeniyeti ancak Yeni Taş (Neolitik) devre varabilmiştir. Gerek Asya ve gerekse Amerikalarda Kanadanın kuzeyindeki birkaç Kızılderili ve Mongoloid Eskimo kabilesi müstesna, yiyecek toplayıcılar gibi pek primitif hususiyetler bulunmuyor. (1095/—). Avustralya, Afrika ve Güney Hind adalarında, Yeni Gine'de ise bir hayli primitif guruplar bulunuyor. Bunların dışında ise, Özbekistandaki Teşik Taş (Neanderdal)ını andıracak karakterler artık görülmemektedir. Teşik Taş adamının âletlerini yapıp kullandığı da vakidir. Bu tip Neandertalların ana vatanlarının altmış bin yıl önceleri Anadolu olduğu da söylenmektedir (216/—).

Amerikada ise otuz bin yıldan çok evvelleri dahi, insanların yaşadığına dair elde bir çok deliller vardır. Çünkü o zaman Asya medeniyetinden Yeni Dünyaya pek az şey getirmiş olmaları barizdir. Bu, ilk atomizmin icra edildiği zamanlardaki Asyada daha köklü bir medeniyetin kurulmamış olduğunu ifade eder. Fosilleri bulunup yılları da ölçülmüş olan bu insanların daha az savaşçı oldukları ve daha az insan kurban ettikleri bellidir (111/9).

Şimalî Çin yukarı mağaralarında bulunmuş olan materyellerin gösterdiğine göre, pleistosen sonlarında medeni bir form içinde olan bazı insan kitlelerinin yaşadığı da görülüyor. Kafatası ve kemik ölçülerine göre bu halk Proto-Mongoloid olmayıp Aynu-Pasifik halklarına pek uygundur. Bazı Eskimoid tesirler, iri yanak kemikleri, uuznca kafatası, tunç renkli cilt veriyorlar. Buradaki butuntular, tek bir soy karakterine bağlı kalmakta olup, daha Kokazoid ve Çinle ilgisiz fakat Pasifik soylarına yakın hususiyetler vermektedirler. (22/70).

Pleistosen zamanlarında Asya baştan başa Paleo-Kokazoid ve Aynuik kitlelerle dolu idi. Güney Asyada ise, Negrito, Negrillo tipleri hâkimdi. Yine bu zamanlarda, yani son Cumudiye devrinde Mogol karakterleri ancak teşekkül etmişti. (3/31). Kuzey Asya tipinin ise Mogol karakterlerinden uzak oldukları, Mogoldan çok daha eski bir soya bağlı (muhtemelen Türkik) oldukları mevsuktur.

Asya, Avrupa ve Afrikada insanın tarihî pleistosen devirlerine gitmekle beraber, Yeni Dünyada bu tarih yirmi beş, otuz bin yıldan ileri gidemiyor. Bununla beraber Perudaki Chaven kültürünün tarihi ancak iki bin yıl önce başlar. Yeni Dünyada kesin arkeoloji tarihi ancak bu kadar geri götürebiliyor. (115/81). Fakat bu, hiçbir zaman orada daha eski bir veya birkaç kuşak medeniyetin olmadığını ifade etmez, çünkü hemen yanındaki mıntakalardaki otuz beş bin yıllık fosiller unutulamazlar.

Eğer ki Kafkaslarda ve Orta Asyada, Amerikalarda, malûm büyük tabiî felâketler olmasaydı belki de Yeni Dünya ile Eski Dünya birbirlerine mânâ bakımından daha sıkı bağlanabilirlerdi. (138/206). Böyle tabiî bir olayın Yeni Dünyada da vukubulmadığı kimse tarafından iddia edilemez. Materyellerin elde edilememesine sebep belki de bu prehistorik felâketlerdir.

Dünya üzerinde hayvanların dağılışı ve hibridizasyonu ile insanlarınki arasında sıkı bir ilgi gören büyük tabiat âlimi Agassız bu hususu da bir sistem dahilinde incelemiştir. Amerikalara insanlar ayak bastıkları zaman hâlen kaybolmuş olan veya olmayan göllerin etrafları tropikal nebatlarla çevrilmişti. Bunların arasında Mamotlar, Mostodonlar, Amerika atları, türlü ayılar, develer bulunuyordu. Kat'î olarak tesbit edebildiğimiz Amerikalardaki insan varlığının buralarda ateş yakıp bu hayvanları avladıklarına ve hattâ kemiklerinden âletler yaparak medeniyetlere giriştiklerine, fazla etleri depo ederek sakladıklarına dair bilgimiz vardır. İztapanda bulunan bir fil iskeletine saplanmış olan taştan yontma bir bıçağın bulunması ve Tepe Kapan da altmış yaşında bir insana ait mezosefal bir kafatası bilgilerimizi kesinlemektedir. Bu kafatası da Mongoloid değildi. İşte Orta Amerikada bulunmuş olan bu on bin yıllık fosil Tolteklerin büyük cedlerinden biri idi. İskeletin yanında Atlatlı diye isimlendirdikleri mızrağı vardı. Bir müddet sonra tabiî sebeplerden dolayı pirimitif hayvanların yok oluvermesi yerlileri balık gibi, türlü yosunlar gibi deniz mahlûkat ve nebatlarından istifadeye sürüklemişti. Bunların evlâtları Milâttan 4000 yıl önce mısır ve kabak ziraatına başladılar. (87/9).

Devenin menşei ise Kuzey Amerika olarak düşünülüyor. Bu hayvanın pleistosen devrinde bu bölgeye geçtiği ve lâmaya inkılâb ettiği, Asyaya geçip hörgücünün çift olduğu, daha sonra Afrikada bu hörgücün tekleştiğinin tesbit edildiği beyan ediliyor. (426/86). Bu arada Asya aslanını onsekiiznci Yüz Yılda Anadolu ve Mezopotamyada bulabiliyorduk. Birdenbire kaybolan bu hayvan şimdi ancak Hindistanın batısındaki Kızıl Gir bölgesinden başka hiçbir yerde bulunmuyor. (426/86). Anlaşılan hayvan muhaceretleri hâlâ devam ediyor.

Bazı ilim adamları, Asya atının Amerikada bulunmadığını iddia edecek kadar ileri gitmekle beraber Güney Patagonyadaki Palli Ayke kraterinde bulunmuş olan ve çoktan yok olduğu bilinen Amerika atının 5400 yıllık kemik kalıntılarını unutuyorlar. (10/17).

Yine bazı ilim adamlarının itirazlarına mukabil, gerek hayvan ve gerekse insan muhaceretlerinin Kuzey Asyadan yapıldığına dair elde pek eski vesikalar vardır. Meselâ Yeni Dünyada bir hayli Pre Kolumbiyan değirmen taşları ve araba tekerlekleri bulunmuştur. Bunlar Meksikoda Museo Nacional'de pekâlâ görülebilmektedir. İlk olarak 1887 de bu iki şeyi haber veren D. Charney'dir. (159/75). Olay sonraları Gladwin, Stirling'in Zapotek topraklarında yaptıkları araştırmalarda da, açıkça neticelere bağlanmıştır. Fakat şahsan da kendisini iknaa muvaffak olamadığım Profesör Egholm —ki New York Tarihi Tabiî Müzesi otoritelerinden biridir— pek âşikâr olan hakikatı kabul etmemiş ve Yeni Dünya insanlığının otoktonluğu üzerinde israr etmiştir. Bu gibi iddialara ilim hayatında sık sık karşılaşılmakta ve hayret de etmemekteyiz. Meselâ, Onbirinci Yüzyılda Amerika topraklarına gelip giden Leif Ericson, Yeni Dünyanın hakikî kâşifi olmasına rağmen bu toprakları Hindistanın bir parçası zanneden Kristof Kolomba kâşiflik pâyesini vermekten bir türlü kendilerini alamayan nice ilim adamlarımız aramızdadır. 1440 yılında çizilmiş bir hartayı neşrinden dolayı, Yale Üniversitesine ne kadar teşekkür etsek azdır. Bu harta, Kolombun da bilmediği Yeni Dünya hartasıdır. Fakat yine de kabul edemeyenler eksik değildir.

Şimdi yine dünya yüzünde oradan oraya kayan insanın teşekkülüne temas edelim. Bu hususta en klâsik iddia Darwin'inkidir. Fakat Darwin, hayatın menşeinin tek hücre olduğunu ve bütün yaratıkların bu tek hücreden çıktığını izah eder. Bu mükemmel gibi görünen iddiada da, cevapları (177/—) ikna edici olmaktan uzak taraflar pek çoktur. Bunların en başında tek hücre birdenbire çiçft oluverir — erkek, dişi —. Bu nasıl olmuştur?.. Bir hücreden iki kutup hücre ne tarzda teşekkül etmiştir? Bu husus kesinlikle cevaplandırılamamıştır. Sonra ayni şartları haiz olan beş bölgeden ne için yalnız biri bir tek hücre teşkil edebilmiş ve fazla yaratamamıştır? Ne için diğer müsait mıntıkalarda hücre teşekkül edememiş hayat var olamamıştır? Neye birden fazla hücre yaratılamamıştır? Bir tekini yaratabilen bir vasat neye iki, üç, beş, beşyüz, beşbin veya beşmilyar yaratmak kudretinden mahrumdur? Bize göre, biri, ikiyi yaratabilen tabiat her spesimen için sayılmıyacak miktarda hücreler yaratabilmiştir. Bu arada her soyun da kendi orijinal karakterine göre en az iki — erkek, dişi — hücre teşkil eylemesi pek tabiîdir. Şüphesiz teşekkülden sonraki tekâmül nazariyesine hiç bir diyeceğimiz yoktur. Bu hususta gerek Darwin'e ve gerekse Lamarc gibi ilim adamlarına çok şeyler borçluyuz. Yalnız, üzerinde yaşadığımız dünya muhtelif kataklizmlerle bir kaç defa ortaya hayat verip almaktan geri kalmamıştır. Bu son hayat teşekkülünde de işe bir tek hücre ile başladığı kolayca iddia edilemez. Beş soyun muhtelif zamanlarda, muhtelif bölgelerde ve muhtelif karakterlerle ortaya geldiğini kabul etmek daha tabiî bir görüş olur. Soylar arasındaki jenetik irtibatlar ancak sonradan atomizm ve göçler neticesinde vukubulmuştur. Evet, müzelere geçen Ape Man yani Pilttown adamı ve Kromanyon heykelleri veya Eosen'den Pleistosene kadar ele geçen altı at kafa tası ve kemikleri yanyana konulunca neticeye varıldı sanılıyor ama, daha toprakların altındaki fosillerin sona erdiğini kim iddia edebilir? Bundan başka insanoğlunun maymun veya maymunun ecdadı olan ve yine Ape tesmiye edilen yaratıktan ayrılan şempanze, goril, orangotan kolunun kökten uzaklaşarak (176/30) zamanımıza doğru geldiği söylenmektedir. Bu halde maymun kolu da *prokonsül gibi oligosenden beri kökten ayrılmış olmakla* kendilerine göre bir tekâmüle gitmşi olması ve insandan daha pek çok farklı olmaları gerekirdi. Bu değişmelerde ise Mendel kanununa göre olması lâzımgelen değişiklikler hiç de sezilememektedir. Buna göre de bir Afrika Zencisinin bir şempanze soyunun domur neticesi olduğu iddia edilemez. Acaba bir şempanzenin 1/7 Mandel statüsü nerelerde kaybolmuştur? Veya nerelerde izlenebilmektedir?

Bütün bu görüşmelerden sonra, soyların ayrı ayrı ve muhtelif zamanlarda ve muayyen mıntıkalarda teşekkül edebileceğine inanmaya mecbur oluyoruz.

Karakterlerin ayni hudut içinde devamlı olarak neesilden nesile akışı soyların tesnifinde pek ehemmiyetlidir. Ancak bu suretle soyları birbirinden tefrik edebiliyoruz. Bundan başka coğrafi bölgenin de göz önünde tutulması gerekiyor. Uygun ile doğru arasında farklar peyda oluyor. Bir Kokazyen Zenci, bir Moğol Samî, bir zenci verasetle beyaz olabiliyor. Fakat bu yine birbirlerinin karakterlerinden paylar muhafaza ederek mümkün olabiliyor. Buna karşılık soyların ayrılmasına bazan bir hastalık, bir akli hususiyet bizlere daha çok yardım edebiliyor. Mahaza bunlar arasında müşterek karakterlere bağlı olmakla beraber çok uuzn zamanlar ayrı iklim şartlarına intibak edenler de vardır. Polinezyalılar, Eskimolar ve Kızılderililer gibi. Bu guruplar ayni kökten gelmiş olmakla beraber muhtelif coğrafî iklimlerde öz karakterlerini muhafaza etmeye sahip topluluklardır. Çünkü tabiî tesirlerin icra ettiği değişiklikler de ancak bir noktaya kadar vukubulmakta, kök bağlarına tesir edememektedir. (81/530). Bu karakterlerin değişebilmeleri ise, muhaceretler sonu karışımlarda ancak jenetik olarak kabil oluyor. O zaman istekle seçme —selection— ve öğretme, gelişmelerle yeni bir muhite intibak edebilme, ayrı baskılar da yaparak fizikal değişmeleri süratlendiriyor. (92/—). İşte adı geçen guruplar arasındaki büyük farklar bu olaylardan ileri geliyor.

Soyların adedi ve genel karakterleri

Öz soyların adedi bir çok ilim adamlarına göre değişir. Meselâ, Huxley, Darwin bütün soyların bir kökten teşekkül ettiklerine inanmışlardır; (Monojenizm). Fakat diğer taraftan Viery 2, Jaqunot 3, Kant 4, Blumenbach 5, Buffon 6, Hunter 7, Agassız 8, Pickering 11, Bory St. Vincent 15, Desmoulins 16, Morton 22, Crawford 62, Burke 63 olarak kabul etmişlerdir, (polijenizm). Doğrusu, dünyamızda hayatın teşekkülüne müsait ancak beş jeolojik bölge olduğu öğrenildiğine göre beş soydan falzasına birer fantezi olarak bakmak gerekiyor. (81/536). Mandel kanununa göre saf verasetin mümkün olduğu, fakat artık seçilemez, tasnif edilemez bir hâle geldiğini iddia edenler de vardır.

Montandon ise dünya üzerindeki kök soyları evvelâ sekize bölmüş, sonra bunu beşe indirmiş ve şu şekilde tasnif etmiştir. Pigmoid, Veddo Avustraloid, Armenoid, Negroid, Mongoloid, Europoid (bu son terimin Avrupalılarla bir ilgisi yoktur. Kuzey Asya soyunu kasdeden ve Türkik karakteri veren bir soydur). (219/50).

İnternational Tesaurus'a göre soylar şöyle tasnif edilmiştir. 44 adet Beyaz Kokazyen, 10 adet Mongoloid, 8 adet Slav, 46 Kızılderili, 15 Pasifik, 18 Negroid, 7 aborijin olmak üzere 118 köke ayrılmıştır. (196/275).

Wells ise soy münasebetlerini şöyle tasrif etmiştir. (138/115). Pek tabiî ki, bugünkü görüşlere göre aşağıki tasnif de yerini yenilerine terk etmiştir.

1 — **Yerde sürünen insanlar gurubu: İlk Paleolitik soylar,**
  - A — Pitekantropus başlangıcı
  - B — Haydelberg adamı başlangıcı
  - C — Neandertal başlangıcı

2 — Son Paleolitik: Hakikî insan
  - A — Kromanyon tipi: Kuzeyli soyu ve Mongoloidler (Kumaraller)
  - B — Grimaldi tipi: Samîler ve Zenciler (Asya, Afrika) (Helyotikler).

(**İzahat: Kuzeyli tipleri;** Kelt, İber, İskandinav, Slovak, İskit, Medda, Ermeni, Yunan, İtalyan, Welş, İrlânda, Berberler. İskitlerle Maoriler, Türklerle İskandinavlarda birleşme var. **Mongoloid tipleri;** Mogol, Türk, Hun, Fin, Eston, Lapp, diğer kol Eskimo, Kızılderili, Meksikalı, Perulu, Japon, Şimal Çin, Çin, Gurka, Siyam, Burma. Bunlar da Samî kola bağlanıyor. **Samî Tipler:** Akdeniz soylarına bir kol vererek Mısırlılar, İranlılar, İrlândalılar, Sümer, Dravidyan, Arpan, İndonez, Melanoz, Polinez, Maori, **Negroid Tipleri;** Elamlar, Asya Zencileri, Andaman ve Avustralyalılar, Buşmanlar, Tasmanlar.) Wells bu tasnifinde bir çok şüphelerinin olduğunu açıkça belirtmiştir. Hakikaten esastan pek uzaklardadır.

Dikkatle incelenirse, Kokazoid, Mongoloid, Avustraloid, Kongoid, Kapoid, ve Aynu, Asyatik, İndonezyan, Polinezyan, Mikronezyan, Amerindiyan veya Amerikan İndian gibi terimlerin hepsi coğrafî ve itibarîdir. Soy bakımından bir kaç hudut çizmekten ileri gidemezler. Herhangi bir topluluğun Mongoloid gurubun içine alınması, o Mogol soyile bir ilgisinin olduğunu iddia etmiyor. Bununla beraber bunlar Taksonomik sonuçlar olan Mozaik soylar ise, — ki Asyada bol olduğu söyleniyor — etrafı diğer soylardan biriyle çevrilmiş olan ve göçebe kabile hayatı geçiren insan topluluklarından başka bir şey değildirler. Asya Türklerine ne Mozaik, ne Klayn ve ne de Lokal soy demek yerindedir. O küçük toplulukların çok geniş sahalara yayılışları, morfolojik yapılışları, jenetik varyasyonlardan doğan etrafları çevrilmemiş kuruluşları neticeye pek fazla tesir eder. Nordik, Dinarik, Akdeniz, Baltık gibi terimler ise ancak teklerin çoğunluğuna dayanan tipleri belirten guruplardır. Halbuki Türkik, bir teklerin çoğunluğu değil, soyun karakteristik hususiyetlerine sahip olanın kendisidir (216/19).

Bering boğazının batısı ve doğusu, ayni fizikal karakterle teşekkül etmiş insanlarla doludur. Asyanın doğusundan bütün Amerikalarda ise ekseriyet hep bu karakteri taşır. Kristof Kolomb 1472 de Amerikaya vardığı zaman kendisini Asyadaki Büyük Hatay bölgesinde zannettiğini söyler. Bu aslında bir hakikatti ve Kolomb Yeni Dünyaya gelince yine o Çinliye benzeyen Hatay halkını bütün haşmetile görüvermişti. (22 - 179). Koca bir kıt'a halkı ne bir mozaik soy ve ne de klâyn olabilirdi.

Hooton'un an lattığına göre, son buz devrinden çekilmiş olan ve Bering yolile Yeni Dünyaya göç eden guruplar üç karakter gösterir.

1 — Arkaik Avustraloid tipi
2 — Aynuik tip
3 — Zenci olmayan Negroid.

Bunlar Yeni Dünyaya vardıkları zaman soyları birbirlerine karışmıştı. Bu Dolikosefal guruplarda Mongoloid hiç bir işaret yoktu. Konveks burunlu ve kaşaltı (Brow Ridge) kemiği çıkıktı. Mogol kafatasları Braki idi, ki Nordik veya Armenoid tiplere daha yakın bulunabiyordu, (Benzetme). Mongoloidler sonradan aralarına karışmışlar ve veraset dominanslıkları yüzünden yerlilerin morfolojik hususiyetlerini bir kaç yüz yıl içinde ihlâl etmişlerdi. Dixon ise (Kokazoiddirler) demekle 1923 de yine hakikatten uzaklaşıyordu. Dixon'a göre Proto - Avustraloid, Kokazoid, Nordik, Alpen ve Akdeniz soyları arasında bir irtibat vardı. (Halbuki Nordik, Alpen ve Akdeniz soyları birer Aryan malıdır.) Proto - Avustraloidden kastdı Güney, Doğu Asya olup Türkistandan ise Kızılderilileri Psödo - Avustraloid ve Neandertaloid Amerikan olarak kabul eder. Bu tarife de yalnız kafatasları arasındaki muvazi tekâmülleri ele aldığını söyler. (89 - 222)

Haddon ise saç klâsifikasyonuna göre, Eskimo, Paleo Asyatik, Paleo Arktik, Çin (bu iddiada Türkik gurubunun da bulnduğu kaydedilmiştir),
Amerika/Kızılderilileri, Mogol, Polinezyalılar, ile Tekulçe'ler diye ayrılmıştır. Bu sıralama iyi tertiplenmiş bir hususiyet göstermekle beraber, Anadol - Pamir tabiri altında toplanıyorlar. Türkikler ise, Yakut, Kırgız, Kazak, Özbek, Türkmen, Osmanlı, Oğuz, Uygur, Macar, Bulgar, guruplarını da içine alıyor. Bunlara siyah saçlı, tunç tenli, orta yapılı, brakiselfal, geniş beyin hazneli, uzunca ve beyzi yüzlü, irice düz burunlu, koyu gözlü, kalınca dudaklı olup/iç eepikanti'den mahrumdurlar. Orta asya gurubu ise bütün bu Karakterlere yalnız az bir epikanti ilâve edilmekle ortaya çıkıyor. Montandon'un izahına göre, Aynu'ların primitif Avrupalı karakterleri (ikrar edilmemekle beraber) yukarda bahsi geçen Türkik gurubunun karakterlerine çok bol ve sıkı eşitlikler gösterir. İşte Amerikan Kızılderililerinin eekseriyetine geçmiş olan karakterler bu kaynaktan neşeet etmiştir. Eicktedt'in açıklaması olan Turanlı, Turani soyu, Turonoid, Aynuid, Tungid şekillerinde sıralanmak

suretile adı geçen soyun Turkik kelimesinin ifade ettiği manada bir az daha ileri gittiği anlaşılıyor. (219 - 27)

Konumuz içine girecek olan soylara fizikal tesirler bırakan Zenci, Mongoloid, Sâmi ve Proto - Avustralyalılar şu prensip dahilinde Asya yolile Amerikalılara ve Pasifiğe dağılıyor. Paleo Asyatiklerde Aynuik tretler fazla olduğu halde Mongoloid zayıf ve kesin olarak izole olmuştur. Hudson körfezi civarında ve Alauçun küçük bir kısmında Kodyak adasının kuzeylileri - Karlık köyü halkı - tamamen orta Asya Türkik, daha doğrusu Proto Türkik (Öropoid ÷ Aynuik) hususiyetlerini vermektedir. Ayni aileye bağlı Kanada batısı ve Kaliforniya taraflarındaki Şastal - Anasazı kültürünün kollarından birine bağlı olan Atabaşkan Kızılderililerinde - ki bu çok geniş bir guruptur - de böyledir. Ayni kültür deveirlerindeki Hohokam ve Mogollon kültürlerine bağlı Mongoloid morfoloji ve fizikal hususiyetler zayıf olsa da daha sezilir bir halde olup kök Atabaşkan gurubu adı geçen tretleri taşımıyor. Güneye doğru inilince Su, Hopi, doğuda İrok'lar ve eşitleri ise Mongoloid tretlerden tamamen uzaklaşıyor. Orta Amerikada ise, Toltekleri ayni esaslar içinde buluyoruz. Fakat Mayalarda Kesin Proto Avustraloid karakterler yanında pek zayıf Mongoloid karakterlere tesadüf ediyoruz. Güney Amerikada ise, Aymara İnkalarında daha da zayıf mongoloidlikler sezebiliyoruz. Buna mukabil İhopa İnkalarında Mongoloid tretler Aztekler gibi fazlacadır. Hatta Aymaraların çoğun kabilelerinde Mongoloid tip eserlerden iz bile yoktur. Yalnız bunlar arasında yuvarlak kafaya daha ziyade tesadüf edilmektedir. Ayni olaya Pasifikte Markiz adalı Polinezyalılarda da şahit oluyoruz.

Şu anlattığımız olay fizikal hususiyetleri ile göçleri, istikamet yollarını bile izah edebiliyor. Kaynaklar dahi kristalize olabiliyor.

Diğer taraftan Pasifik adalarına gelince; Orta Pasifik ve Kuzey Pasifik adalarında Eski Mongoloid fizikal karakterler yoktur. Yalnıoz son bir kaç yüz yıl içinde Pasifiğe olan Çinli ve Hintli akınları dolayısile bu adalarda biyolojik Mongoloid, Malazyada ve Fijide Hint, Havaide Japon, Mikronezya ile Melanezyada, Asya (!) zencisi, Bali ve Endonezyada Hint tesirleri almıştır.. Nitekim İkinci Dünya Savaşında da bütün Pasifik adaları Aryan tehdidile, karşılaşmıştır. Fakat bütün bunlar Öz Soy Karakterlerini silip süpürmeye muktedir biyolojik olaylar değildir. Tesirler yenidir. Sezilebilir.

Yukarda saydığımız soyların pek çoğu Öz Kuzey Asyatik karakterlerin büyük Helezon içinde yaşamasında Türkistan - Büyük Anadölü (bugünkü Anadolu, Kafkas, Hazer civarı, Şimali Çin) Proto Avustraloidlerinin köklü tesirlerinden ayrılamamışlardır. Bilhassa, bu yeni yeni tanınmaya başlayan soya, Yeni Zelânda Maorilerini otomatik olarak almaya mecburuz. Çünkü Polinezyalı dediğimiz Maui soyunun çok yakın ve eşit akrabasıdır.

Dil meselesine de burada kısaca temas edersek, Türkçenin Yeni Dünyaya ve dolayısile Pasifiğe diğer bütün dillerden ve bilhassa Moğolcadan çok daha eski zamanlarda taşındığına dair çok derin ve esaslı çalışmalar elimizin altındadır. Meselâ, Mayalıların keçva dili ile Türkçe arasındaki benzerliklerden ileri gelen eşitlikler Dumazil - Curieu taraflarından, Arava (Arvak) dili ile inanılmaz yakınlıkları Rivet, Tastavin (754 —) taraflarından geniş şekilde yapılmıştır. Diğer taraftan Mayaların Keçva dilile yazılan Pop - Uh (Popol Vuh) milli halk tarihlerinde Türkçemize eşit kelimeler pek çoktur. Meselâ bir yatsı kelimesinin Türkçe (tabii İstanbul llehçesi değil) de göğün gece aydınlandığı, yıldızlandığı bir zamanı ifade ettiğini, Tuku (Tucuman) Maya ve Arava dillerinden öğrenmiş bulunuyoruz. Bunlardan başka, sonra detaylı olarak göreceğimize göre Perulu ilim adamlarının Uneskoya verdiği raporda da keyfiyet kesinlikle tesbit edilmiştir. (753/182)

Daha ileri gitmek icab ederse, Fiji adasının 500 Km. kuzeyindeki küçücük Rotuma adasına gidilirse halen bizim kullandığımız Türkçeden bir çok kelimenin Anadolularımıza benzeyen halkının kullanmakta olduklarına da şahit oluruz. (149/119)

Türk Paleoasyatik gurubunda Aynu dil ve Kranyolojikal karakterlerinin bilhassa Amur (Türkçe aşk manasınadır) ve Niuklarda bulunması da Etimojenesis bakımından oldukça mühim sayılmaktadır. Bir taraftan Türkiklere Tunguz yolile bağlar gösteren bu Aynu gurubunun, diğer taraftan Aynu karakterler göstermiş olan Amur, Liman, Niyukların, etnik köklerinin, müşterek oldukları da ifade ediliyor. Ayni olayı ayrıca Sakalin halkında da bulabiliriz.. (219/108)

Netice şu. Türklerden kopan guruplar, Yeni Dünya ve Pasifiğe, Antropometrisi, dili, geleneği ile ilk gelenlerdir. Ve soy klasifikasyonu da aşağıdaki şekilde insaflı, isabetli, ilme uygun şekilde hazırlanmıştır.

Tunçderililer tabiri ve sebepleri :

Antropoloji ilminde Tunçderililer adı altında bir terim yoktur. Bu terimi bulup kullanmaya mecbur kalınmıştır. Eğerki, ilgili konumuza giren kitleler bir tek terim altında - muvakkat da olsa - mütalâa edilmezse, işin içinden çıkılmaya da imkân yoktur. Zaten bütün diller insanlar tarafından yaratıldığı ve hâlâ da yaratılmakta ve yaşatılmakta olduğu için münasip bir vasat bulmak hiç de bir suç olmasa gerek. Maksat incelemenin akışını kolaylaştırmaktan ve anlaşılır bir hâle getirmekten ibarettir. Eğer iddiamız isabetsiz görülüse bu terim inceleme bitince bir tarafa bırakılmalı, aksi halde değerli ilim adamlarımızca hakkı olan yerine yerleştirilmelidir.

Bu mecburiyete sebepler şunlardır:

Eskidenberi Türkiklerin soy karakterleri sağlam olarak hiç bir klasifikasyona yerleştirilememiştir. Her ilim adamı kendi branşına bağlı olarakTürkiklerde bulduğu her hangi tek veya bir kaç karakteri mühimsemiş ve benzerliklere uyarak onu türlü soyların tâli köşelerine sıkıştırmaya çalışmıştır. Bu sebeple Türkik soyunu bazan Sâminin bazan Âryanın ve bir çok defa da Mogolun kolları olarak görmekteyiz. Hatâ Türkiklere Kafkas zencisi diyecek kadar ileri dahi gidilmiştir. Hakikaten Türkik tret ve hususiyteleri ayrı ayrı mutalâa edilirse, her bölüm için netice belki de doğru çıkabilir. Fakat bir zencinin akciğeri beyazınkine benzediği için o Zenciye Aryan diyebilir miyiz?. Tabii ki asla!..

Bu tarz düşünüş ve klasıfıkasyonlar yalnız Türkler için olmayıp diğer bir çok soylar için de cesaretle müdafaa edilmiş hatta edilmektedir de. Fakat bizi ilgilendiren konu Büyük Anadölü bölgesinden mühtelif istikametlere taşan ve antropolojik, sosyo - kültürel ayni köklere bağlı kitleler olduğu için yalnız onlarla iktifa edeceğiz.

Bu tarz bir inceleme tekniği kullanılmış olursa diğer bütün soylarda kompozit tretler bulmak pek tabii genel bir olaydır. Bilhassa Asya Türk ve Türkikleri üzerinde düşülen bu karışıklıklara, aynen Kızılderililerde, (Maya, Toltek, İnka gibi) Pasifikte yerleşen topluluklar için de düşülmüştür. Proto Avustraloidler için de ayni hatalar vakidir. Bütün bunlar belli başlı dört soydan (Aryan, Sâmi, Zenci Mogol) hiç birisine müşterek bir ilim standardına göre yerleştirilememişler, onlarla dama taşı gibi oynamaktan çekinmemişlerdir. Keyfiyet böyle iken Türkiklere bağlı veya Türkiklerin bağlı olduğu kollar üzerinde yapılacak çalışmaların faydalı ve sonuçlu olamıyacağı tarafımızdan baştan sezilmiş ve bu karışıklıkların içinden çıkabilmek için çareler aranmıştı.

Neticede, kıt'alar arası Büyük göçler üzerinde emsalsiz emekler vererek bir çok metodlar kurmuş olan ilim adamlarının bıraktıkları sistemlere başvuruldu. Bunlar antropolojide Rivet, Hrdlicka, Antropometri ve osteolojide yine Hrdlicka, Sosyo - kültürde Frazer, Seksolojide Malinowsky, serolojide Mourant idi ve Eski ve yeni Dünyalar antropoloji ilimlerini kuranlardı. Tesis ettikleri metodlara göre, bir soyun bir ferdde veya kitlede teşekkül edebilmesi için yaşadığı veya yaşadıkları topluluğun içindee göstereceği veya gösterecekleri müşterek ilimlere bağlı karakterlerin yüzde altmış beşine sahip olması gerekiyordu. Ve ancak o zaman muayyen bir Ana Soya tâli olarak yerleşebiliyorlardı. Bu ide ile işe başlayınca, önümüzde Türkiklerin de içinde bulundukları isimsiz koca bir insan kitlesi ortaya çıktı. Bunlar sırasile, bazı küçük Avrupa halkları, Anadolu, Kafkas, Kırım, Orta Asya toplulukları, Proto-Avustraloidler, Kuzey Asyalılar, Paleo Asyatikler, Alauçlar, bir çok Eskimo ve Kızılderililerle Aynular, çoğunluğile Pasifik kitleleri idi. Artık hiç bir soya bir türlü yerleştirilemeyen bu muazzam kalabalığın isimsiz olarak kalmasına ve izahlar esnasında teker teker bahsedilmelerine lüzum kalmamıştı. Bu suretle bu büyük kütleyi, sebepleri gelecek bölümlerde daha esaslı izah edileceğinden TUNÇDERİLİLER adı altında toplamaya ve ayrı ayrı izah edilmesine mecburiyet hasıl oldu.

Bunun bir diğer faydası da, adı geçen dört klâsik soyun içine alınıp çıkarılmalarından ötürü yersiz ve lüzumsuz karışıklıkların önüne geçilmekti. Bu böyle işlenince isimsiz kalan kitleler otomatik olarak bu yeni Tunçderililer, terimi altında - tabii öldürücü çalışmalardan sontra - toplanıverdiler. Bu suretle Antropoloji anlayışının hiç olmazsa biraz daha kristalize olmasına yardım edilmiş oldu. Dolayısile de faydalanıp anlaşılır bir hale gelen konumuzda çalışabilmek zorluğu daha azaldı. Bundan başka coğrafi, sosyal, sosyo - kültürel antropolojilerin, fizikal antropolojideki neticelere göre değerlendirilmesi de icap etti. Böylece akkültrasyonların ve kronolojisi karışık göçlerin şaşırtıcı tuzağına düşülmemeye çalışıldı.

Beşinci bir soy ifade eden TUNÇDERİLİ kelimesinin terim halinde kullanılmasına başlanıldı.

Ne için Tunçderili denildi?

Konumuzda aydınlatılmaya çalışılacak olan topluluk da, diğer topluluklar gibi, tabii, jenetik ve sosyal etkilere maruz kalırlar. Bu değişiklikler kendi istekleri ile olmamış ve fertlerin dayatmaları da ancak bir nisbet dahilinde mümkün olabilmiştir. Bu arada en dayanıklı karakter ise, deri, daha doğrusu derideki yansıma eseridir ki, ancak güneş ışığı altında hususî âletlerle tesbit edilebiliyor.

Üzerinde çalışacağımız insan topluluklarında bu yansıma eseri pembemsi bir tunç rengi vermekte olup bu eser her soyda başka başka ortaya çıkar. İşte bu sebepten dolayı, bu Büyük Grubu **Tunçderililer** terimi altında toplamayı, gerek tarihsel ve gerekse antropoloji ilmine uygunluğu bakımlarından doğru bulduk.

Bundan başka, Asya Türkiklerine zaman zaman Tunç gibi insanlar denilmiş olması da, kararımıza yardım etmiş bulunmaktadır. Proto-Avustralyalılarla Türkiklerin kaynağı ise aynı yerdir. Bu sebeple, Tunçderililer terimi her ne kadar yeni olursa olsun, gerek kemiyet ve gerekse keyfiyet bakımından Asya Primitiflerine kadar uzanabilecek toklukta bir terimdir, sanırım.

Kullanılmasını bilen için, Bu Ateş
nesiller boyu yardımeder.
Hayat onu değersizce kullananı yakar.

Su

İKİNCİ BÖLÜM

Tunçderililerin klâsik dört soyla ilgisi

Kongoidlerle : Tunçderililerin genel olarak Zenci soyu ile bir kök bağı yoktur. Bu hususu izah için uzun yazılara da ihtiyaç yoktur. Tunçderililerdeki renk koyuluğu ise Deri bahsimizde ele alınacaktır.

Bazı iddialara göre Afrika Zencisinden farklı olan Doğu - Batı Asya Osean Zencisinin, Pasifiklilerin bir kısmına Üçbin yıldanberi Müessirdir. Oseanik Zenci çok koyu sarı ve Mongoloid karakterine sahiptir. Arkeolojik araştırmalarda bu tip Mogol Zencilerini Malaka yarımadasında tesbit edilmiştir. Negritolar, Negrillolar, Pigmi (Buşman)lar Batı Polinezyalılara daima tesirler bırakmışlardır.

Sâmilerle : Sâmi kelimesi 18 inci yüzyılda Aranean mukabili olarak alınmış ve bu suretle Beyaz Araplar, Asuriler, Yahudiler antropolojik, arkeolojik, kültürel bir isim altında toplanılmıştır. (Bizim Tunçderililer terimini alışımız gibi) Umumiyetle diğer bir tabirleri de Oryental'dir. Müşterekgenel olarak beyaz Araplara, bütün Filistinlilere ve Aryana bağlı oldukları halde İranlılara teşmil edilmiştir. Oryentaller, Güneş yanığı ciltli, koyu saçlı, koyu gözlü, olup vücut kılı fazla olarak tarif edilirler. Kafatası dolik ve konikdir. Uzun yüzlü, yüksek düz burunlu ve dolgun dudaklıdırlar. Ense köklerinde daima bir yağ tabakası bârizdir. Ayni kökün Armenoid ise donuk beyaz cilitli, dayanıklı yapılı, alçak kafataslı, düzce tepeli, kökü yüksek gösterişli burunlu, ince dudaklıdır. Bunlar tamamen Yahudi karakteristiğini gösteren tiplerdir. Anadolu ve Kafkasyaya çok eski zamanlarda yayılmışlardır. (40/23)

Sâmîler Haçlılar seferi zamanına kadar dünya üzerine yayılmamışlardı. fakat on, onbeş milenyum ewel Asyadan yapılan büyük göçlere katıldıklarına dair elde vesikalar vardır. Meselâ, Maori dilinde geniş Hibroik kelimeler vardır, (1102/-). Macdonald tetkik edilince, dillerinde bir hayli İbrani kelimelerin ve muvazi sosyal karakterlerin asırlar boyu yaşayıp gözlerimizin önünde bulunmuş olması dolayısiyle 1883 yılında Polinezyalıların İbranî kökten oldukları zihniyetine varıldığı görülmektedir. (401/133) halbuki binlerce yıl önce Mezopotamyadan ve Güney Anadoludan (Babil ve Ur), Tiyen çin, Nanking'e kadar uzayan İpek Yolunun etrafına yerleşen İbrani tacirlerinin asırlarca devam eden, Asya halkının Doğuya doğru olan göçlerinde öncülük edip muhtelif istikametlerde, muhtelif soyları alıp götürdükleri, başkan ve kabile reisi olarak da kitleler içinde bir otorite hatta saltanat kurdukları bilinmektedir.

Bu saltanat aileleri, yüzyıllar boyunca yerlilere asla karışmamış olup iç evlenmeler dolayısile antropolojik karakterlerini, dillerini kaptan Cook'a kadar, Bougainville, hatta zamanımıza kadar taşımışlar, dillerini bütün sosyal, kültürel özlerini yerlilere aşılamışlardır. Bu adalarda İbranilerin mevcuduyetinde hiç şüphe yoktur. Tesirleri barizdir. Fakat modern antroloji, bu saltanat soylarının semitik hususiyetlerine rağmen, kitlenin Sâmi olmadığında müttefiktir, (401/103). Bu olaya arasıra Kızılderililerde de tesadüf ettik. Belkide Tevratta kaybolduklan kaydedilen on Beni İsrail kabilesinden de kasit budur. (78/688) Çünkü bazı ilim adamları bu saltanat soylarını Finikelilerde, Moğollarda, Kartacalılarda, İskitlerde, Tatarlarda, Basklerde, Mısır ve Etrüsklerde de tesbit ettiklerini söylüyorlar. (78/709) Beyaz Arapların her renkle karıştıkları fakat İbranilerin kendilerini muhafaza ettiklerini Polgra, L. Figuier ile Welsteat den öğreniyoruz. (47/47) Sâmi İbrani kitlenin içine ise Siryaklar, Asuriler, Humyaridler alınıyor. (401/133)

Muhtelif vesilelerle Kızılderililer, Aztekler, İnka ve Polinezyalılar arasında gördüğümüz ve Beyaz Tanrı mânâsına gelen kelimelerle sayılan azınlık gurubunu teşkil edenlerin İndo Avrupalı, Hindli, Mogol soylariyle hiç ilgisi yoktur. Bunlar tamamen Sâmi komplekslerile İbraniden başka hiçbir soydan olamalzar. Cinsel birleşmelere varmamak şartiyle, hem kendilerinden bir çok şeyler vermişler ve hem de başlarında bulundukları kitlelerden bir çok şeyler almışlardır. Gerek Antropometri ve gerekse morfolojik bakımlardan kendilerini kitlelerin içinde kolaylıkla gösterirler. Onlara verilen isim Arii'dir. Tanrı oğlu, asîl demektir. Beyaz veya Sarı saçları, şişmanlıkları, ense kökü tümseği, temkinli, akıllı, ince hareketleri ile, bugün dahi Amerika ve Pasifik kabileleri içnde yaşarlar. Bu hususta Yeni Zelânda Maori topluluğu elde yaşayan bir misaldir. (1102/696) (280/164).

Aryanlarla: Esas Ârîsoy, kaynağı olan Hind-İndus topraklarından Batı yöne yani Avrupaya doğru göçler yapmışlardır. Sonraları diğer kısımları ile Milâttan evvel 1500 e kadar muhtelif zamanlarda bazı toplulukları, çekildikleri Doğu Asyadan geri dönerek Hind topraklarını kendi kardeşlerinden almışlar ârî (Aryan) adı almışlardır. Aryanın öz anlamı Kuzey Hintlileri demek olup, bu isim kendi topraklarından uzaklaştırıldıkları zaman verilmiştir. Proto-Acem ise Aryan Soyu kolunun kökünü temsil eder. (21/188). Bunlar Balkanlara M.Ö. 1500 civarında gelmişlerdi. İndo Avrupalı dil kullanan ve hayvancılıkla geçinen bir kitle idi. Türkler gibi yurtları yoktu. Bazı madenleri getirmiş olmalarına rağmen demirden haberleri yoktu. Tekerlek, pantalon (şalvar), keramik işlerini ve yün tezgâhını kullanmışlardı. Genel yaşayışlarında talan,, soygun, şiddet ve zorbalık gözde idi. Toprağa balğarı zayıftı. İşte bu soy çoğun Avrupa soylarının kaynağı olmuştur. (21/77).

Lisşner'le beraber birçok ilim adamları, Batı Avrupadaki Megalitik kültüre bağlı kitleyi teşkil eden Godi'lerin soy bakımından nereye bağlı oldukları bilinmemekle beraber, İndo-Avrupalı olmadıklarında birleşirler. Bunlara ait dilin Finike ve Etrüsk kolundan olduğu, ancak okunabilmiş olan tabletlerinden anlaşıldığı da bildirilmiştir. Morbihan denilen bu topluluğun, diğer bir çokları gibi Asyatik oldukları kalıntılarından tahmin ediliyor. (117/79).

P. River'nin kaydettiği Sümer ve Pasifikteki Oseanyalıların Proto-Aryanlığı ile Morbihan Proto-Aryanlığı arasında da ilişgiler görülmektedir. (906/..). Aryan ile Proto-Aryan arasındaki fark ise umudun pek üzerindedir. İndo-Avrupalı ile İndo-Cermen ise Proto Aryan terimi altında ikinci soylardır. (42/9). Bunlar Ganj nehrinin doğu ve kuzey kısmından olup çok farklı antropolojik hususiyetler gösteren Batılılara Dravidyan ve güneylilere de İndo-Ganjetik'ler deniliyordu. (155/110).

İndus ovasında, Sümer ve Mısır medeniyetleri zamanında büyük bir medeniyete sahip olan Harrapan şehri Aden körfezinde vukua gelen bir çöküntü dolayısiyle beş defa sular altında kalmış ve halkının bütün mücadelesine rağmen ortadan kaklmış olup bu mühim topluluktan elimize pek az şeyler geçmiştir. Kalabilen tabletleri ise hâlâ çözülememiştir. Asyadaki bir çok medeniyetler bu devirlerde su baskınları, çökmeler ve depremlerle yok olmuştur. Bu devir tabiî hâdiseler olması ve kalıntı buzlardan ötürü su baskınları, her şeyi silip süpürmüştür. Asyadaki medeniyetlerin, bugünkü görünüşden anlayabildiğimiz malûmata bakarak, kısır, yoksul bir halde bulunduklarına karar vermek pek doğru olamaz. Baykal, Balkaş civarları da Türkistan ve Hindistan gibi muhteşem medeniyetlerin beşiği olmaları pek tabiidir. Hâlen kendilerini ne zaman medeniyetimize teslim edecekleri meçhuldür. İşte İndüs, kendisini gözlerimizin önüne ancak 1966 da vermiş bulunuyor. Yavaş yavaş bir şeyler öğrenmeye başlıyoruz. Aryanları da diğer soylarla birlikte yerlerinden oynatan sebepler belki de yukarda bahsettiğimiz jeolojik ve klimatik sebeplerdir. Aryan kitlesini M. Ö. 2000 de harekete geçirip 500 yılda Avrupa topraklarına göçe mecbur eden olaylar bunlardan başka neler olabilir? (778/—).

Kuzey-Batı Hindistanda ise, Beluçlar, Kâfirler arasında Acem ve Âri Hintlileri buluyoruz. Bunlar dokuz İndo-Aryan ve beş İran guruplarından ibarettir (OAC). Bu bölgede kendilerine Hayastan tâbir ettikleri Ermenileri de buluyoruz. Ermeni kelimesinin özü Orta Asya Türkçesi olup, Erman veya Arman yani toprak adamı demektir ki, aralarından geçtikleri Türk guruplarının isimlerini almışlardır. Armenoid guruptan sayılmamakla beraber bu gurupla zayıf bir ilgileri de bilinmektedir. Aslan İndo-Avrupalı eski bir kök sayılırlar. Kısmen Kürtlerle ve İrak Sâmilerile karışarak teşekkül etmişlerdir. Gayet kesin antropolojik hususiyetleri, buurn, renk ve kafataslarıdır. Kendilerini Firikyalıların torunları zannederler. Şarkî Anadoluda yapılmış olan kazılarda, bunların buralara sonradan geldikleri ve kendilerinden önce ise antropolojik karakterleri tamamen başka insanların, bu topraklarda yaşadıkları tesbit edilmiş bir hakikattır. Kalkolitik Ermeniler çok hibrit tipinde olup Proto-Aryanlarla ilgileri çok zayıftır. Güney Kafkas Gürcülerile aralarında akkültürasyonlar olmuştur (411/380). Çok braki ve konik kafataslarına sahip olan Ermeniler, ne Büyük Anadolu ve ne de Anadolu halkından değillerdi. Bir iddiaya göre de İndo-Avrupalıların Zenci ile karışımından ileri gelmişlerdir deniliyor. (412/381). Ermeniler tarih boyunca Anadoluda hiç bir zaman, hiç bir bölgede ekseriyette bulunmamışlardır. Hattı hareketlerinde aslâ düz yolda yürümeği öğrenememiş ve bulamamışlardır. Eski kralları Tigranes, dost ve müttefiklerinden yaptığı çalıntılarla şöhret bulmuş ve daima devletleri içlerinden yıkmak yolunu tutmuştur. (Miller 24/437).

Çingeneler: Bu Dravidyan-Aryan gurup, çok eski zamanlardan beri dünyanın her noktasına dağılmış ve bulundukları yerlere bir çok bakımlardan intibak etmiş, hattâ İkinci Dünya Savaşından sonra da diğer soylara karışarak ortadan kaybolmaya başlamıştır. Kısmen Negrito fizikal tesirleri almış olmalarından Asya Zencisi karakterlerine sahiptirler. (41/311).

Proto-Avustraloid ve Avustraloidler: Proto-Avustraloidlerde vertebrae'nin düzgün oluşu, onların en eski insan grubundan geldiklerine delâlet ediyor. (1104/101). Daha Asyada iken ayrılmış olup Malaka-Cava yolu ile Avustralyaya geçmiş olan, oradan da Güney Kutbu kenarlarından Cape Horn tarikile Güney Amerikaya varmış olan bugünkü Avustralyalıların ne Mongoloidle, ne Negroid veya Kongoidle ve ne de Aryan, Sâmi soylarla doğrudan doğruya bir ilgisi vardır. Fizikal antropolojileri yukarda yeri izah edilmiş olan Büyük Anadolü Proto-Avustraloidlerinin çocuklarıdırlar. (154/167). Avustraloidler Yeni Dünyaya geçerlerken buz devrinin teşekkülünü görmüş olmaları lâzım gelen bir topluluktur. Bu devir M.Ö. 10000 ile M.Ö. 25000 arasına düşer. Kızılderili kafa tasında çok küçük fakat çok mühim Avustraloid izlerin bulunması dolayısile bazı ilim adamları Avustraloidlerin Yeni Dünyaya da gelmiş olduklarını kabul etmişlerdir. İddia edenlerin başında Desiré Hooton da vardır. Diğer taraftan Hrdliçka, Holmes bu hususta tereddüt ederler. Bu tereddütler araştırmaları uzun yıllar kösteklemişti. (89/31) (745/17) (748/—).

Avustraloidlerin beyaz denilen soylarla fizikî ve cinsel temasa geçmemiş olan en primitif mümessilleri, Avustralyanın kuzeyindeki Arnhem topraklarında oturanlarıdır. Bunlar hâlen gerek sosyal ve gerekse morfolojik bakımlardan Asyatik Proto-Avustraloid hususiyetlerine sahiptirler. (105/84). Bunlardan bir kaç kabileyi Ayers Rock seyahatinde Macdonnel civarında bizzat görmüş ve temas etmiştim.

Hiç şüphe yoktur ki, Proto-Avustraloidler otokton yerleri olan Güney Türkistan civarından, Dravidyanların ve sonraları Seylanda görülen ve aryan olmayan Vedda kardeşlerinden tazyik görerek göçlere mecbur kalmışlardı. Bunların birinci grubu bazı Kızılderili ve Pasifiklileri ortaya getirmek üzere doğuya göçerken, bir kısmı da güneye doğru inip Papua'ları ve bahsettiğimiz tabiî köprülerin açık bulunduğu zamanlarda Güney Asya Zencileri ile karışıp Avustraloidleri teşkil edeceklerdi. Bir üçüncü kol ise Kafkas-Anadolu yolile Güney Avrupada bir grup esmer Cermanoidleri, Velşleri, Mezopotamyada ve Güney Anadoluda Sümerleri, Akadları, Finikelileri, Fin, Eston ve Macarları, Akdenizde Kıbrıs ve Giritlileri, Afrika kuzeyinde Berberleri, Tevarekleri teşkil etmişlerdi. Bütün bu kitlelerin fizikal karakter ve sosyo-kültürel geleneklerini, inançlarını, dillerini karşılaştırdığımız zaman, bu birlik sonucu kendiliğinden ortaya çıkıyor. Ortada tek uyarsızlık varsa o da Avustraloidlerin renklerinin biraz daha koyuca oluşudur. Bu hususu ayrıca deri kısmında inceleyeceğiz. Bunların cedleri her ne kadar on sekiz bin yıl önceki Asyalı Proto-Avustraloidlerse de, halihazır vaziyette Asyalı sayılmaktan uzak tutulmaktadırlar.

Proto-Avustraloidlerden, Asyada arta kalan soylar (Aynular gibi) artık ortadan kalkmaya başlamıştır. Bunlardan biri de, İndoik ve Aryanlıktan çok uzaklarda olup Turanid ile Avustraloid arasında yer almakta olan Veddalardır. (682/490).

Proto-Avustraloidlerin kökünün Somatra, Cava ve Güney Asya olmayıp Orta Asya olduğu artık tesbit edilmiş bir hakikattır. Saçların, soğuk yerlerde dülzeşip renklerinin açıldığı ve sıcak yerlerde kararıp dalgalandığı mümkün olabilir. Fakat artık öğrendiğimize göre büyük karalar, denizler aşırı göçler yalnız Türkler taarfından yapılmış değildir. Bu göçlere sonraki devirlerde, Moğollar, Aryanlar da katılmıştır. Gerek Tasmanya, Avustralya, Avrupa ve gerekse Afrika kuzeyile Amerikalarda bu soylar azlıklarının oldukça eski izlerine tesadüf edilmesi (1074/2) bir sürpriz de teşkil etmez. Ekzogami takip etmeyen kabile, âile ve fertleri arasında dahi açık renk saç, koyu renk saç gibi tretler görmek daima mümkündür. Antropolojik karakterlerin tesbit edildiğine karar verdirecek netice yalnız bu da değildir. Hesaplanması gereken daha bir çok esaslar vardır. Bu sebeple rengi koyu, saçı siyah olan herhangi bir guruba hemen Avustraloid denilemez.

Gladwin'e göre, Proto-Avustraloidler, Aynu + Dravidyan + Avustraloid karışımından yapılacak bir araştırma ile orijinal soy olarak elde edilebilirler. (745/17). Üstad doğrudur. Fakat Dravidyan terimi galiba yerine kullanılmış ve formül öylece hazırlanmıştır. Çünkü Dravidyanın Aryanlığında hiç şüphe yoktur. (748/—).

Avustralyada Tasmanoidler, doğu kuzeyde mühim bir kitle teşkil ederlerken kıt'anın güney ucundaki Tasman adasına da çekilmişlerdir. Bunlar kısmen Kokazoid ve kısmen Negroid olmakla beraber, Avustraloidlerden bambaşka bir soy karakteri gösterirlerdi. Bugün Beyazlar tarafından tamamen ortadan kaldırılmış olan bu soy hakkında kâfi malûmat elde edemiyoruz. (154/166). Yalnız bunların — aşağı adadaki Otago müzesinde (Yeni Zelânda) gördüğüme göre — kısa bir zaman, mevcudu hâlen kalmamış olan Moa kuşlarını (10/121) avladıklarını öğrenmiş ve incelemiştim.

Yeni Gine'nin Kar dağları eteklerinde yaşayan Kurelu kabilesi hâlâ Taş Devrindedir. Fizikal antropolojileri oldukça saf Avustraloid hususiyetler taşımaktadır. Elimize geçen çok mahdut bir sözlüğe bakılırsa dilleri Aglitünatif ve diğer Papualar gibi Orta Asya köklerine sahip bulunuyor. Fakat fizik karakterlerinden başka hiç bir hususiyetleri hakkında şimdilik kesin bir şey söylenemez. Elde kâfi malûmat yoktur. (157/—).

İlk Amerikaya geçenlerin Mongoloid olmadığı ve bu göçmenlerin Orta Asyadan cenup yolundan Avustralyaya ve diğer koldan da doğu yolile ve Bering tarikile Amerikaya geçtikleri ve bunların Aynuların temsil ettikleri bir soya bağlı oldukları, içlerinde Dravidyan değil de Dravidyan Dokunulmazlarının da bulunduğu anlaşılmaktadır. Fizikal eşitliklerden mâada, bu kütlelerin dünyanın neresinde olurlarsa olsunlar ağaç uçlu mızrakları, kemik oymaları, kavisli bumerangları ile kendilerini tanıttıkları âşikârdır. Bundan başka, diş, kulak memeleri, parmak kurban ve adak tarzları Türklere uyar bir çok eşitliklerden birkaçıdır. Bir ucu Brezilya, Şili ve diğer ucu Avustralyaya varan bu kütlenin pleistosen devrinde Orta Asyadan göçlere başladıkları ve Oseanya ile Yeni Zelândaya kadar vardıkları ve ilk Kızılderililerin de bu Verimli Helezon'un (Verimli Ay Anadolu ve Mezopotamyadadır) içinde bulunduğu artık inkâr edilmez bir hakikat haline gelmiştir. Birleşik Amerikanın Batı-Güney kısımlarında bulunan Dolik kafataslı Sepet yapanlar (Basket Weawers) arasında yine bu gurubun içine giren iri ve yuvarlak kafataslıların da bulunduğu tesbit edilmiştir. Fakat iri kafa olsun, normal olsun bu bölgede yaşamış ve yaşamakta olan Zuni, Pueblo, Ut, Payut'lar, genel fizik eşitlikler bakımından Proto-Avustraloid stokundan başka bir şey değildirler. Bu, Mongoloid olmayan Mezo veya Doliklerde, tabiatın verdiğini değiştirmek kararlarına pek ender tesadüf edilmiştir. Meselâ, kafatasının şeklini değiştirmek, Türko-Asyatik geleneklerde az ve değişik şekillerde esadüf edilir. Mongoloid gruplarsa aralarına ancak altıyüz yılda varabilmişlerdir. Bugün elimizde Sepet Yapanlar medeniyetine ait Scaphoid Ultradolichocephalic Leptorrhine ve Hyperbrachicephalic Pueblo tipleri vardır. Fakat kafatasları her ne olursa olsun Mongoloid karakterlerden uzaktırlar. Bu kranyalar, bazan çok miktarda ayni yerlerde ve ayni zamanlarda gömüldüklerine göre, ayni kabilenin içinde muhtelif tip kafataslı insanların yaşadıklarının ifadesidir. Fakat umumiyetle Dolik olup deforme edilmişlerdir. Türkiklerde deforme ediliş tarz ve sebepler Mongoloidlerden çok daha ayrıdır. Bu konuya sonra temas edeceğiz. Muayyen bir yerde bu derece kranya farklarını ancak Asya Türkiklerinde ve Avustraloidlerde görüyoruz. Bu kütlenin içine Foragerler ve mağaralarda iskân eden Kaliforniya ve Teksas Kızılderilileri de girer. Genel olarak Dolik, geniş veya dar hazneli olup deformasyona uğramış kafatasları olan bu guruplarda da Mongoloid tretleri bulamıyoruz. Bu olaylara Pasifik halkları kranyalarında da (745/—) aynen tesadüf ediyoruz.

Neticede; elde mühim bir vasat olan Aynuik soylar, bütün saflığını ve orijinalitesini muhafaza ederek karşımıza çıkıyor. Buradaki Aynuik tâbirinden kastimiz ise bir kısım Tunguzların, Kuril, Hakkaido, bazı Paleo-Asyatik gruplardır, ki; bu soya, Proto-Avustraloid soyun günümüze kadar varabilen mümessilidir, diyebiliyoruz. Klâsik, sakat ve boşluklarla muvazenesini kaybeden aşağıki tasnifler, yani

I	II	III
Proto-Avustraloid	Avustraloid + Hindu	Avustraloid + Sâmi
Aynu + Mogol	Ural Altayik	Akdeniz
Paleo-Asyatik	Türk + Mogol	Welsh
Eskimo	Samoyed	Cermanoid
Kızılderili	Ugrik	
Polinezyalılar		

yerine, biyolojik evolüsyonlara göre şu antropolojik tekâmül serisinin verdiği klâsifikasyonu elde edebiliyoruz.

A	B	C
Proto-Avustraloid	Proto-Avustraloid	Mogol (Sino-Tibetan)
Aynuik, Paleoasyatik	Andaman	Mogol
Paleo-Eskimoid	Asya Zencisi	Polar Eskimo
Kızılderili (Turanid)	Mela-Micro	Kızılderili (Aztek)
Polinezyalı (Maui)	Malazyan 1/2	Markezoid
Maori, Bali	Endonez 1/3	Çin - Japon
Papua	Avustraloid	

Bu son durumda, gerek göç kronolojisi ve gerekse antropolojik tretler bakımından, birbirlerine tamamen intibak ettiklerinden, otomatik olarak bağlanıyorlar. İşte bu A gurubunu, TUNÇDERİLİLER diye tanımaya mecbur oluyoruz. Türkik, Uralik-Altayik diye anılan ve daima Mogolla karıştırılan Turanid soy ise, yeni ve tâli olduğundan antropometri ve sosya kültür bakımından Tunçderililere bağlı kalıyor.

Yukarda toplayabildiğimize göre, Tunçderililer Dört Klâsik soyun dışında bulunduğu halde bu guruba bir soy terimi verilmekten sakınılmış, daima toplulukları bugün şu, yarın bir başka soya yamanmak suretiyle zorlanmıştır. Halbuki, Japonyanın Hokkaido adasındaki Aynular hâlen meydanda ve el altındadır. Orijinlerinin Proto-Avustraloidlerin orijini olan Büyük Anadölünden başka bir yer olmadığı da malûmdur. Bunlar Proto-Avustraloidlerin, Dünyamız üzerinde yegâne mümessilleridir. İlimlerin her yönünden Türklere benzerlikleri artık eşitlik derecesine varmıştır. Bütün bunlar açıkça böyle iken Türkik soyu ile neye böyle damataşı gibi oynanılmıştır, bunu bilemiyoruz. Bir defa bir Tunçderili soyunun ortaya çıkarılması zaten antropoloji ilminin karışıklıklardan kurtarılması demek olacağından, büyük bir yardımdır. Haksızlıkta o kadar ileri gidilmiştir ki, bazı ilim adamları aşağıdaki tasniflere kadar cesaret edebilmiştir. (1104/112).

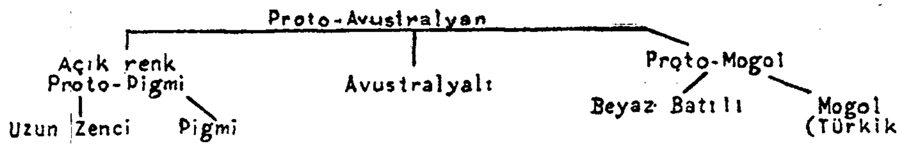

Kendi Efsane ve masallarına göre Tunçderililerin kaynağı ve cedleri :

Efsaneler ve masallar itimad edilecek kaynaklar değildir, denir. Tabii ekseriyetle de öyledir. Fakat her efsane, her masalda bir topluluğun kökünden gelen bir çok hakikatleri bulmak, onları fanteziden ayıklamak da mümkündür. Efsane ve masallardaki hakikatler, dilden kulağa nakledilirken, verenin ve alanın imajinasyonları ile süslenerek ortaya çıkarlar. O zaman önümüze kuru bir tarihten başka, inanılmaz hikâyeler serilir.

Bu tarz tarih anlayışı, enterpretasyonu ve nakli saf ve pirimitif insanlara mahsustur. İç tesirlere açık oldukları halde dış tesirlerden uzakdırlar. İçlerinde bir çok hakikatler sezilir.

Efsane ve masalları bütün Dünya halkında olduğu gibi, Tunçderililer de pek bol kullanmışlardır. Gerek Asya Türkiklerinin ve gerekse Eskimo, Kızılderili ve Pasifikli gurupların tarihleri babadan oğula ve bilhassa büyük oğula tevarüs etmiştir. Kaydedilmesi ise daima Tabu, yani Yasak sayılmıştır. Bunları söylemek, öğretmek, anlatmak inandırıp ezberletmek, söyletmek için bilâ istisna her gurupta kadının giremediği kulüpler, cemiyetler kurulmuş ve merasimler tanzim edilmiştir. Buralara yabancılar asla alınmamış, esasları üzerinde titizlikle durulmuş, kıskanılmış ve dikkatle saklanmıştır. Bu sebeple Tunçderililere ait efsane ve masallaarın ancak bir kısmı ele geçirilebilmiştir. Aralarında epiy zaman dostluk ettiğim İrok Kızılderililerinden yalnız Mohavk gurubu tarafından kabul edilebilmiş, merasimlerine alınmış ve bir de Havaide Polinezyalıların son reisi sayın Kahamanuku tarafından da bu haklara tesahüp ettirilmiştim. Aralarında bulunduğum yüzlerce Kızılderili ve Pasifik gurupları ile daha sıkı dostluğum olduğu halde, bu mesasimlere kabul edilmemiştim. Anlayabildiğime göre Tunçderililer efsane ve masallarını dini inançlardan daha üstün tutmakta olup bunları birer ibadet olarak tetrarlamaktadırlar. İş böyle iken, efsane ve masallarını, alışık olduğumuz harcıâlem Batı tipi ile mukayese etmek bir az hatalı olur. Tunçderililer, cemiyet klüp bağlarını dinsel inanışlarla anlarlar. Bu sebeple de, tarihten evvelki devirlerde bile tarikatlar doğmuştur.

Şurada her birini bir kaç satıra vereceğimiz efsaneler (yalnız orijinleri için) birer komprimeden ibarettir. Elimizde bunların tam detaylı metinleri vardır. Esasen burada efsane ve masallarından ziyade kendi kaynakları hakkında kendi deyiş ve düşünşleri bildirilecektir.

Asyadan başlayıp yine Verimli Helezonu takip edersek, Tunguzlar kendilerini ER diye isimlendirmiş ve tabiattan olma bir gurubun torunları olduklarını söylemişlerdir. Halbuki, aralarındaki gizli kuvvetlere inanları, orijinlerinin süpernatürel olduğunda israr ederler. (184/26)

Aynular, kendilerinin ilk insanlardan geldiklerini söyler ve bu ilk insandan yalnız ve yalnız Aynuların var olduklarını kabul ederler. Bundan başka bu ilk insanı da Tanrı olarak bilirler. O Tanrıya da Aynu'r derler. (184/26)

Koreliler, Koreli Fuyu kralı, Güneşten gebe kalan Irmak Tanrıçasının kızının doğurduğu yumurtadan ortaya geldiklerini söyler. (466/17) Yumurta ve hayvanlar tarafından çocuğun muhafazası, Tunguz tesirleri altında olduklarını izaheder.

Şayan Kızılderililerinin efsanelerine göre, Tanrı, insanı sağ kaburga kemiğinden yarattı. Erkek ise kadını sol kaburgasından halk etti. Tanrı Erkeğe kutsal bir ok (Erkek tenasül uzvu) ve kadına da bir hotoz (kadın tasasül yzvu) hediye etti. Erkek ve kadın bu iki bağışı gayet kutsal olarak tanıdılar ve kutsal merasimlerde kullandılar. (67/242).

Hayda Kızılderililerine ve Mayalara göre, güneşin doğduğu doğudan veya güneşin battığı batıdan geldiklerin söylerler. Kutsal Dağdaki ışığa oklardan yapılmış merdivenlere tırmanarak, Tanrı Kayot'u ve kutsal ejderi bulabilirler. (88/—)

Ona'lara göre kuzeyden gelip akrabalarını kaybetmişler, adaları ise sarsıntılarla kıt'asından çözülmüştü./Sonraları uzun, beyaz sakallı beyaz bir Pîr ile dev gibi bir zenci çok uzaklardaki hemcinslerinden ayrılıp onlara karışmıştı. Kadınlar sihirli kaval ve av maskelerine sahiptiler. Kütleyi onlar idare ediyordu. Bir zaman sonra erkekler türlü hilelerle maskeleri, kavalları kadınların ellerinden aldılar. İdareye geçtiler. Eski Kraliçeleri geceleri buluşduğu sevgilisinin kim olduğunu bilemiyordu. Ellerine kına yaktı. Karanlıkta iki yüzlü sevgilisinin sırtını işaretledi. Ertesi gün bu işareti ağabeğisinin sırtında görünce dehşete kapıldı. Bu ateş onu Güneş etti. Ağabeğisi Ay Oldu. Tanrı acıdı. Erkeklere tütünü gönderdi. Teskin edemeyince de kadını gönderdi. Bu suretle Amerika Kızılderilileri, bahar yıldızlarını bahar ormanlarında dev gibi bir hayvanın boynuzlarında asılı olarak seyrede ede gelişip çoğaldılar. (88/25)

Efsanelerden öğrendiğimize göre Kızıldeerililerde sarışın kadınlar daima kutsal tanınırlar. Bu kadınlara E' Hayof'sta tesmiye edilmektedir. Böyle kutsal kadınlardan birini meşhur Hıyavata efsanesinde kahraman olarak görüyoruz. Bilhasa, dağların eğilerek, açılarak göçlere yol vermesi Türk masal ve destanlarından bazılarını hatırlatır. (88/25)

Bazı kızılderili kabilelerde kendinlerinin, Dünyanın Rahminden (Til Te Na) daki bir mağara yolile Dünyaya çıktıklarını izah ederler. Bu sebeple kendilerinin Beyaz insanlar gibi olmayıp başka türlü bir yaratık olduklarını iddia ederler. Bunu da, kadın olsun, erkek olsun serhoş oldukları zaman çılgın birer şeytan gibi hareket yapmış olmalarına atfederler. (244/35)

Aztekler, Yukarı Amerika Batı Kuzeyindeki (İroklar olacak) Cetlerinin toprağı olan ve Aztlan denilen bir masal ülkesinden geldiklerini söylerler. Mitohistori kutsal hayvanları ise bir Kurt - Şeytandı. Çapul Tepe denilen (Chapul Tepec) bölgede yaşardı. (189/45)

Morok'un Toltek tabletlerine göre Yeni Dünyaya ilk İnsan yüz kırk sekiz bin yıl önce gelmiştir. (54/262)

İgorot efsanelerine göre, Tanrı Lumavig insanları halkettikten sonra Dünyaya Tarla Farelerini musallat etti. Bu farelerin, insanlara sunulan prinçleri tahrip ettiklerini görünce hemen kediyi yaratıp farelerin başlarına dert etti. (848/45)

İnkalar, kendilerinin insan oğlundan olduklarını kabul etmezler. İnsanlığın yaratılışından daha evvel varolduklarını beyan ederler. Ve kendilerine bu manayı ifade eden ULU tabir ederler. Bunlar Şeytan taşlar ve kötü ruhları kovalarlar. Ölümün vuku bulduğu akşam, ruhu için yemekler ikram ederler. Çünkü ölü, geldikleri vatana dönmüştür. Bu âdet bu gün dahi yaşayan bir gelenektir, ki geleneklerinden çoğu Finikeliler taarfından da kullanılmıştı. Gerek İhopa, Arkana ve gerekse Yogo, Aymara inkaları bu geleneklerde müşterektiler. Bu geleneklerden bir çoğu bugünkü Anadolu halkları tarafından da kullanılır. (1005/—)

Paskalya (Easter veya Rapa Nui) adası halkı, kendilerinin güneşin doğduğu yollardan (yani Perudan) geldiklerini iddia ederler. Fakat ayni soydan olan diğer Pasifik adalıları, Atea Ta Varinga Nui'den buralara geldiklerini söylerler. Yani Kutsal Büyük Asya Anadölünden geldiklerinde israr ererler. Bu esnada Batı - Kuzey istikametini işaret ederler. (20/134)

Peru civarında orijinal Güneş Tanrı Kon Tiki idi ve rahipti. Aynı zamanda İnkaların da kralı idi. Efsanevi Beyaz Tanrıların reisi Kari, Kokimko yaylasında Titikaka gölüne inip, Tikiye taarruz etti. Kan Tiki ve arkadaşları denize inip kayboldular. Yanlarına Tatlı patates (kumara) alıp, sallarla Pasifikteki adalara geçtiler, Polinezyayı, yani Maui ve Maorileri kurdular. Madensiz, tezgâhsız ve tekerleksiz işe başladılar. (809/—)

Polinezyanın Atutaki adasında yaşayanların Göç efsaneleri ise şöyledir.

Masal ülkesi Tupoluda meşhur bir kral vardı. Adı Data idi. Çift kayık oyulabilir iki ağaç gövdesi aramak için baltasını alıp ormana gitti. Orada bir ejderha ile bir kuğu kuşunun savaştığnı gördü. Ejderi öldürünce, uyudu. Gece bütün kuğular toplanıp, Rata derin bir uykuda iken, gagalariyle gövdeleri oydular. Kanu haline getirdiler. Kanat açıp denize indirdiler ve kayboldular. Ertesi sabah beyaz bir çifte kayığın yüzmekte olduğunu gören Rata, koşup kocaman bir su kabağı (kalabaş) kesti içine girerek kayığa yaklaştı. Fakat, kabağın içindeki Nanaoa ona yalvardı. Al beni de kayığa dedi ben sana ejderleri devleri öldürerek yardımlar edeceğim. Nanaoa evel'â muazzam bir istiridyeyi balıklara yedirdi. Büyük bir balinanın ağzından içeri daldıklarını anladılar. Nanaoa fırladı ve iki büyük zıpkını balinanın damağına dayadı. Ağız kapanamadı. Midesine ince de orada Ratanın annesini gördüler. Vayaroa düşünüyordu. Onu kurtarıp babası Tayrutotoro ile birlikte, İti adasının kumsallarına yaklaşıp yerlerine döndüler (225/111) ve orada Polinezyalıları yarattılar (123/200)

Maui, Polinezyalıların kutsal Ced Tanrılarından biri idi. Oltasına takılan Yeni Zelandayı denizin üstüne çıkardı. Çocukları için efsanevi Havaiki Cenneti adasını (hartamızda böyle bir ada yoktur) öldükten sonra ruhları orada toplansın diye, yarattı. Tahiti adasını ise yaşasınlar diye Pasifiğin üstüne çıkardı. (139/153)

Bir Tahiti şarkısına göre de, Ru ve Hina kâinatı kurdu. Büyük Tanrı Maui, yelkeni açıp adalara gezmeye çıktı. Konakladığı yerde bir mâbet kurdu. (Bu mâbet Nuku Hiva adasındadır. Dilinden düşürmediği,

Ta e Na To Erau, Na Nu'u Hiva
Roa e Na' Aihi Ahu Ahu, şarkıları ile

Kuzeye doğru dolaştı. Büyük Nuku Hiva ve sonra da Mauna Loa tepesinden alevler eksilmeyen (yanardağ) Havaiye vardı. Yıldızdan yıldıza yelken açan Maui ile Kon Tiki nin ayni şahsiyet oldukları söylenir. (809/—) (304/—) (123/—)

Polinezyalılar daima Beyaz cedlerinden (20/—) (25/—) Asyatik olduklarını söylerler. Bir çok Polinezya lejandlarında ecdadlarının beyaz cildli, kızıl saçlı, mavi gözlü, uzun ve iri kulaklı, uzun beyaz sakallı (Kendileri kösedir) olduklarını söylerler. Samoa reislerinin halâ saçlarını beyaza boyamaları eski Beyaz Tanrıların hatıralarına saygı gösterilmesinin devamıdır. Bu hususu ilk gören ve sezen La Perouse'dur. Bu arada, Uru (R=L) veya Ulu bu Beyaz Tanrılara, Cedlere verilen isimdir ki, telâffuzu adaya göre değişmekle beraber, Tanrı, kutsal, vatan manalarını da ihtiva eder. Asya, Amerika ve Pasifikte, yerliler tarafından geniş bir şekilde kullanılmaktadır. Polinezya dili içinde Teo kelimesini de Tanrı manasında buluyoruz. Teo kelimesinin Yunanca ya Asyadan gelip Theo olduğu da tahmin ediliyor. Sümerce ile ilgisi kabul idilen Uru ve Ulu adile tanınan «Vatan»ın neresi olduğu sorusuna Polinezyalılar Atea Ta Varınga Uru dahi derler. Bu vatanın büyük Anadölü olduğunda ilim adamları müttefiktirler. (98/21)

Polinezyalılar şair insanlardır. Tarihlerini şiir, müzik ve hikâyeler tarzında söylemişler, efsaneler yaratmışlar, folklarını geliştirip zenginlleştirmişlerdir. J. C. Pollack'ın 1831 de tesbit ettiğine göre, bir kısmının yaratılış efsanesi şöyledir. Bir kuş büyük bir yumurta tumurtlar, Onun içinden bir kız ve bir erkek ve bir de kanu çıkar. Yeni Zelandaya varıp orada Maori nesillerini ortaya getirirler. (10/123)

Polinezya doğuş efsanesi olan Tumulipu(T=K), Kalakavada 1822 de Ossmond tarafından toplanmış ve Honolulu - Bişhop müzesince de, kızı Teura Hanry tarafından neşredilmişti. Bu efsanede Tanrı Taaroa Tangaroa'nın, yeri göğü ve toprakları yarattığı kabuğun adı Rumya dır. Bundan başka Avaiki - Tavahiti - Havaiki hatta Atia Kahiki Vaea, herşeyin yaratıldığı, kâinatın tamamı demektir. Suların kaya kesildiği (Buz Devri) yerlerden geçip geldiklerini söyler. Tanrı elile kudrete götürüldüklerine inanırlar. Balık veya bir deniz ejderi sırtında denizleri aştıklarını anlatırlar. (139/10) (304)

Bazı Polinezyalılar ise kendilerine Ulu veya Uru Tehu derler. İlk Tanrıları Tangaroa, Tane ve Tikiden geldiklerini ifade ederler. Paskalya, diğer isimleri ile Rapa Nui, Easter adasında 1722 de Roggeveen sahilde beyaz insanların yerliler arasında dolu olduğunu görmüştü. Bunlar Tiki ve Hotumatua dan gelen nesilden diye tanınırdı. Ayni Tanrıların Perudaki İnka yerlilerinde kültür, masal, ve dilde ayni esaslar içinde bulundukları sabittir. Tanrı Tikinin eşi Pani sevgiyi, seksi getirmiş ve tâbi'lerine sunmuştu.

Ademle Havva anlamında iki yaratık Polinezyalılarca Huahine adasında yaratılmış ve bunlara insanlar kurban edilmişti. Mangaea adalılarına göre ise Adem=Atea ve Havva One Ui (yani kadın) erkek Tanrı Tangaroadan doğar.

Yeni Zeelândada ilk insan ve baş Tanrı Kane, Tahitide Tane, Tu, Havaide Kii, Ku, Tiki, Samoada Tae, Tagaaloa, Tuamotularda ise Tangaroa olarak isimlendirilmiş olup hem kadın ve hem de erkek bir karakter taşır. Polinezyalılarda Tanrı anlamı daima, CED ile müşterek tanınır. Tangaroa,Tane kelimeleri ise Türkçedeki Tanrı, Tangrı ve Tane, Tek kelimelerinin değişimi ile ilgilidir.

Maoriler, Maya Kiçe efsanelerine göre, cedleri olan kardeşler, Dünyanın dört köşesinden gelip Rahip-Hükümdar soylarını teşkil etmişlerdir. Aşağı sınıf halk tabakasının da ayni köklerden fakat ayrı şartlar altında geldiklerine inanılır. (290/127).

Havaililer, kendilerinin Tahitiden geldikleri ve Samoa, Maori, Maruivi, Formoza, Korea, Batı - Kuzey kızılderililer ile akraba olup Asyadan buralardan dağıldıklarına inanırlar (302/25) Formoza halkı hariç bütün diğer sayılanlar konumuz dahilindedir. Brezilyanın Şingu nehri civarındaki Kızılderili Vaura lilara göre, yaradılışları şöyledir. İnsanoğlu daha yok iken Yarasanın oğlu Yatobe ağacının kızı ile sevişti. Bundan Güneş ve Ay adlarındaki oğulları oldu. Bir çok oklar ve yaylar yaptılar. Yaparakları bürüp içtiler. Dumanını oklara ve yaylara üflediler. Ve onlar da bütün Kızılderililerin ecdadı olarak canlanıp Amazonun bir kolu olan Şingu civarına yerleştiler. (377/130)

Tunçderililerin bulundukları bölgelerde yerli olduklarına (Otokton) dair iddialar.

1769 da Maori ve Tahiti Mauilerini ilk gören Kaptan Cook'un seyahat arkadaşı ve tanınmış ilim adamı Dr. Commerçon, bunları Kafkaslı Çerkes ve Gürcülerin eşitleri olduklarına ve Amerikadan göç etmediklerine inandığını iddia etmişti. (224/288) (280/164)

Ünlü âlim L. Agassız ise, iddialarında, Multiple Centers of Creation tezini yürüttüğü için (ki bu gün yaratıcı bölge kabul edilmeye başlanmıştır.) Amerika kızılderililerinin ve Pasifiklilerin, yerlerinde otokton olduklarını, başka yerlerden muhaceret etmemiş olduklarını beyan etmişti. O zaman için Amerika topraklarının yaratıcı beş bölgeden birine sahip olup olmadığı pek bilinmediğinden (bugün sahip olmadığını öğreniyoruz). Ağassız haklı görülmüştü. Fakat hayatının son zamanlarında (323/—) bu fikrini değiştirdiği de malûmdur.

Britton ise bunların Pasifikte yokolan bir kıtadan kurtulabilenlerinin çocukları olduklarını söyler. (280/64)

Wolter, Pasifik ve Amerika halklarının Otoktonluklarını iddia eder. 1850 de Morton, 1859 da Gibbs de Bacalou gibi, bu soyların ,yani Polinezyalıların Amerikada teşekkül ettiklerini kabul eder. (89/16)

Tunçderililerin Hakiki Kaynağı hakkında İlk söylenenler :

Halen kızılderililerin orta Amerika ve Pasifiklilerin çoğunun, yani Polinezyalıların, Kafkastan bugünkü yerlerine gelmiş olmalarını bütün otoriteler kabul ediyorlar. Atea'nın Asya olduğunda hiç bir şüphe görülmemektedir. (1100/—) Son Göç noktalarının, M.Ö. 4500 de Büyük Anadölünde bulunduğu bilgisi gerekleşmiş bir vaziyettedir. (21/66).

Percy Smith ve Fornender haklıdırlar. Polinezyalıların Orijinal kaynağını Türkistan, Kafkas ve Anadoludan gayri bir yer olamaz. (3/49)

Bancroft'un dediğine göre, Pasifik soylarının meşei Büyük Anadölüdür. Ve bütün eski gezici din adamlarının (Missioner) fikirleri de budur. Abbé Brasseur, de Bourbourg, Keçva dilinde Aryan kökler bulduğunu söylemiştir. Bununla beraber bunların (Toltek, Maya, İnka) Aryan olduklarında israr etmemiş, Gallik, Çeltik, Polinezyalı ve Basklere yakın oldukları üzerinde durmuşlardır. Yalnız, Guatemala daki Fueritlerin ve bazı Mayaların İsrail topraklarından gelmiş olma ihtimalini düşünmüşlerdi. L. Ağassız ise, Birden Fazla Yaradılış Merkezi nazariyesinde Kızılderililerin kesin olarak Asyalı olduklarını ve Bering den geçmek suretile Yeni Dünyaya vardıklarını son teorisinde ikrar ve iddia etmişti. Kaptan Del Rio ve Dr. P. Felix isee bunların Mısırdan atılan bir soy olduklarını iddia ederek, 1750 ve 1822 de fabrikasyon vesikalar neşretmeye kalkmışlar sa da, sesleri çabuk susturulmuştu. Bu iki ilim adamının yersiz iddia ve sözde araştırmalarına sonra Kaptan Dupaix de iştirak etmişti. Hâlbuki, Profesör Ferguzon ise, Mısır Piramidi ile Yeni Dünya Zigurat tipi tapınakların, tamamen ayrı şeyler olduklarını Dünyaya isbat etmişti. (323/—)

Linton ise, insanlığın Yeni Dünyaya ve Pasifiğe Anadölünden yapılmış olduğunu iddia eder. (21/66) Dediğine göre buradan Tolanlar yani Sümerler doğmuştur. (290/129) Evvelce de açıklandığı gibi Anadölü, Ankaradan Koreye kadar uzanan, kuzeye genişleyen bir kıt'adır. Esas manası Ana Rahmi demek olduğu gibi Gün Doğusu Toprakları deyimine de gelir (411/—)

Kızılderililerin kaynaklarının Sibirya olduğuna dair ilk beyanat, Dr. Hrdliçka tarafından yapılmış ve Amerindienne'in Sibirya halkından (Mogollar dahil) teşekkül ettikleri söylenmişti. Ve akabında ise, (1925 de) derin araştırmalara gidilmiş, bulunan iz, Güney - Batı Asya ve Pasifiğe kadar uzanırken Amerikaları da tamamen içine almıştır. 1937 de Rosinsky, Amerika Kızılderililerinin çoğunda Epicantus'ün (göz kapağı tipi) hiç olmaması, olanlarında ise çok hafif görülmesi, Mongoloid şüphesini desteklemiş, hatta bu tarz epikantinin doğumla değil de, sonradan gelişmesi onu konuya daha da bağlamış olup sonunda da bu tip göz kapaklarının Mongoloid olmadığı kararını verdirmiştir. Bu defa Güney Sibirya (Türkik) orta Asya guruplarına Kuzey Sibirya da ilâve edilmek suretile, Asyanın geniş bir kısmı saf Ordu-Mogol soyundan ayrılmıştır. Netice olarak :

1 — Büyük Mogol soyu

2 — Büyük Soy (Sibirya Türkleri)

3 — Aynular (Kuril, Hokkaido, Ural Paleo-Asyatik) soyu olarak verilmiştir. (219/43).

Bu suretle Mogol Soyu, ilk olarak Asya Tunçderililerinden ayrılmış olduğundan, çalışmalarımıza başlangıç cesaretini bağışlamıştır. Bundan başka Tunçderililerin kimler oldukları, hakikî kaynaklarının Büyük Anadölü kıt'ası ve Kuzey Sibirya olduğu da ilim adamlarının, incelemelere dayanan dehâ ve kalemlerinden öğrenilmiştir.

Antropolojide terimler karışıklığından kurtulan sonuça göre Tunçderililer :

Şu birkaç satırı, Kaynak Antropolojisine girmeden evvel kaleme almaya mecbur olduk. Evvelce de söylendiği gibi, Antropoloji ilmi daha genç sayılan bir bilim olduğu için, terimlerinde bir hayli karışıklıklar olmuş, bu karışıklıklar bir türlü temizlenmemiş, ilim sistemlenememiştir.

Terimlerin uyarsızlığından şikâyet eden yalnız biz değiliz. Gladwin, Mueller gibi bir çok ilim adamları bu hususları muhtelif vesilelerle yazmış, hattâ münakaşa ve mücadelelere girmişlerdir. Fikren çok dar bir çerçeve içine sıkıştırılmaya çalışılan bu konu, parçalana parçalana hususiyetini kaybetmek tehlikesini göstermiş ve sonuçta da terimlerin deyimleri dahi örselenmiştir. Her ilim adamı kendine göre bir sistem kurmuş ve başkalarının koyduğu terimleri de kendi arzusuna uydurabilmek için istediği, daha doğrusu işine geldiği yerlerde kullanmıştır. Bu sebeple, terimler genişlemiş, şüphelere kurban edilerek içinden çıkılmaz bir hâle getirilmişlerdir. Bunun yanı başında bir de şahsî gayeler, bu hâli büsbütün çatallaştırmıştır.

Coğrafya terimlerini antropolojik yerlerde kullananlar, sosyal terimleri sosyo-kültür ve hattâ filolojik terim olarak kullananlar bile ortaya çıkmıtşır.

Biz burada kendimize göre bir nizam kurmaya hiç de çalışmadık. Gayemiz bu kitapçıkta tesadüf edilecek konuları ifade edebilecek anahtarlar verip, doğru anlaşılmalarını temine çalıştık. Kullanılan terimler genel sisteme bağlı ve tabiî telâkki edilirlerse, şahsî kanaatlara mağlûp edilmezler. Terimlerdeki matematik hudut da berraklaşır dedik.

H. G. Wells'in, İnsanlığn Soyları eserinin 115 inci sahifesindeki, soyların gelişmesi grafiği hakikaten güzel tertip edilmiş olmakla beraber, fena halde kandırıcı bir sanat eseridir. İçinde tenkide mahkûm bir çok noktalar vardır. Soyların gelişip yayılmalarının hiç bir zaman böyle muntazam ve mekanik bir şekilde olacağı iddia edilemez. Bunların başlıcalarından biri, Avustraloidi, Negroid (Afrika Zencisi) branşından ayırmamış olmasıdır. Bu hal ne Negroidin ve ne de Avustraloidin, esas mahiyetlerinin iyice incelenmediğini isbat ediyor. Bilhassa Avustraloide, Negroid (yeni terimle Kongoid) dersek, Aynuları ne yaparız?.. Onlara bağlı olanlar ne olur? Belki de bu hata o zamanlarda Avustraloidlerle Asya Türkikleri arasında bir kesin köprü mahiyetindeki Aynuların pek bilinmemesinden ileri gelmiştir. (138/—).

Evvelce de arzedildiği gibi her derisi esmere Negroid, her rengi sarıya Mongoloid denilip çıkılmıştır. Her rengi beyaz olana da (Caucasoid) Kafkas Soyu demekten sakınılmamıştır. Halbuki öz daha pek derinlerdedir. Bundan başka, bir dilde, diğer bir dilden, bol kelimelerin veya gramerin bulunmasını ele alıp tamamen birbirlerine aykırı olan soyları, bir köktenmiş gibi mütalâa etmek, çok olağan işlerdendir.

Ural-Altay, bir Asya dil toplumu olduğu halde, son zamanlarda lüzumsuz yere ve birdenbire ayrılarak Uralik ve Altayik diyerek ona antropolojik bir mahiyet verilmiş ve antropolojik bir köke bağlanmıştır. Gelin böyle bir kaç misâl verelim. Neler diyorlar.

Kokazyen (Beyaz İnsanlar) halkının Kokazoid tâli soyunun bir kolu olan ve doğu Küçük Asyaya yayılan Armenoid guruba bağlı olduğu (!) sabittir (41/31) deniliyor.

Kokazoidin orijinal toprakları hâlen bulunmuş değildir (!). (216/18), Halbuki bu topraklar malûmdur ve Anadölüdür.

Kokazyen, politik coğrafya terimi olup, kalın buruna sahip olmayan, Beyaz İnsanlar gurubudur (!) Kokazoid ise, bütün beyazları ifade eden antropolojik bir terimdir (!) (122/—). Bu arada bir de Asyatik beyazları (eğer Türkikler beyaz kabul edilirse) ifade edecek Kokazyatik (Caucasiatic) terime ihtiyaç vardır. Ancak bu suretle Kokazoid veya kokazyen terimleri muayyen ve kesin guruplara tahsis edilmiş olur. Fakat Tunçderililer terimi ele alındığı takdirde, kokazyatik terimine de ihtiyaç yoktur.

Kokazoid veya kokazyen, doğrudan doğruya Avrupa ve mucaviri halklarına veya onların dağılmış parçalarına ait olup çok zamanlar

Beyaz Soy ve Beyaz Soy Halklar (Aryan(!) mânâsına da alınmıştır. (41/303).

Kokazyen soyun Orta Asyadan Erivan'a kadar akdığının izlerini tesbit edebiliyoruz. (2/123). Buradaki mânânın son deyiminde yalnız Ermenileri buluyoruz).

Kokazoid teriminin, türlü tatbikatında türlü hatalara vesile olduğu ve kesin bir mânâ ifade etmediği, çünkü bu gurubun içinde sayılan soyların kök karakterlerinin çok değişik olduğu israrla söylendiği halde, düzeltilmeye gidilmesinden çekinilmektedir. (198/36).

Europoid, Caucasoid, Akdeniz, ve diğer soyların izahı, mutlak anıldıkları yerlere, kimselere, topluluklara ait olmayıp, o bölgelerde tekâsüf halinde bulunan soyların Dünya üzerinde yayılışlarını kasd eden bir mânâdır. Yoksa her Öropoidi Avrupada aramak, her Avrupalının da mutlak Avrupada bulunduğunu düşünmek bir ilim yetersizliği sonucudur. Böyle tâbirler daima itibarîlikten kurtulamamıştır.

Prof. J. Macmillan Brown'a göre, Aynu'lar da Proto-Aryandır. Ve Asîl bir gruptandır. (!) (290/159). Çünkü renkleri beyazdır (!).

Hattâ bu asîl Aryanizm o kadar ileri gider ki, Count Arthur de Golineau, F. Nietzsche, H. S. Chanberlain, E. Drumond, Sergei Nilus, Alfred Rosenberg, Aryanın asîl Nordik soyundan başka bir şey olmadığını izaha kalkmışlardır. Bu da yetmemiş gibi antropoloji ile milliyetçiliği birleştirenler de var. Rousseau, Burke, Jefferson, Fichte, Locke, Nazzini bu konuda birbirlerini desteklemişlerdir. Hamle burada da kalmamış, Jabolinsky gibi şahsiyetler, fertleri asîl ve meşhur şahsiyetleri kütlelerin antropolojik mümessilleri olarak ele almışlar, Dante, E. A. Poe'yu İbrâni diye kutsallaştırmaya çalışmışlardır. Bu arada, Atatürkün, Türk olmadığı, Napolyonun Fransızlıkla bir ilgisi olmadığı antropolojik neşriyata geçirilmiştir. (100/319) (290/—) (İdeas: Grigson, U. S. A. 190). Bu iddiaların yanlış veya doğruluğu bir tarafa, bir ilim kitabında kaydı ne kadar gariptir.

Dahası da var, Meselâ: Bütün Asya Mongoloiddir. Ve İnka, Aztek, Mayalar aynı insanlardır. (!). Maya, Eskimo, Japon tamamen Mongoloiddir. (!). (117/320). Eskimolar Mongoloiddirler. (!) (77/216). Halbuki Mongoloid olabilmek için gelecek bölümlerde inceleyeceğimiz pek kesin hususiyetler, hattâ elle tutulur şartlar vardır.

Dediğimiz gibi, Antropoloji ilminin pek yeni oluşu ve bu ilme bir çok yetersiz bilgili veya fırsatçıların üşüşmesi bir çok teknik hataların meydana gelmesine başlıca sebeptir. Antropolojide insaflı bir klasifikasyon fikri hâlâ emeklemektedir. Bu işe girişebilmek çok çalışmakla kabildir. Tevazu ve samimiyet ister.

Fakat bu arada bazı soy guruplarının evvelce tavsiye edilmiş olan köklere dahil olmadıkları da peyderpey öğrenilmektedir. Bunların içinde, Mogollar, Türkler, yani Türkikler, Aynular, Kızılderililer, Pasifikliler, Proto-Avustralyalılar üzerinde elde edilen malûmat, ilmen oldukça tekemmül etmiş vaziyettedir. Artık göz rengine, şekline bakarak Türke Mogol, veya Aryan demek zamanı geçmiştir. Antropolojik kesinliklerle yukarda saydığımız soy kütleleri kendilerinin nereye bağlı olduklarını pek güzel ve açıkça izah etmektedir. Benzerlikler hiç bir zaman eşitlikler değildir. Akkültrasyonlar da, bir toplumun mahiyetini kökten değiştirecek kudrette değildirler. Yeter ki, incelemeler **antropoloji ilminin bütün kolları** ile yapılabilsinler. Ve Göçlere katılan yabancı unsurlar, göçü yapan kütlenin hususiyetleri ayni zamanda gözden kaçırılmasın. Yalnız dil, yalnız antropometri, yalnız folklor, kan, veya inanç hiç bir şey ifade etmez. Bunları hep toplu halde görmek, anlamak ve karara varmak gerekiyor.

Bundan başka, hiç bir soya Süpermenlik de atfedilemez. Bütün soyların müstakil fakat **müsavi değere sahip olduğuna samimî olarak inanmak gerekiyor.** Bir soyun, diğer bir soydan daha geri kalmış olmasının tabiî, iktisadî ve sosyal sebeplerin neticesi olduğu unutulmamalıdır. Bunlar gelişmenin hızına tesir eden faktlardır. Soyla, bazı fertleri mümessil görmek de boştur.

Bu sebeple: konumuza giren Ana Soylar şunlardır:
Aryan, Sâmi, Zenci, Mongoloid, Tunçderililer.

Tunçderililerde ise bahsi geçecek soylar şunlardır:
Proto-Avustralyalilar, Aynular (Kuril dahil), Kuzey Kore.
Orta Asya ve Yueçiçler.
Kuzey Asya ve Ugrikler.
Anadolu eski ve yeni Türkleri, Kırım, Kafkas, Hazer, Akdeniz.
Mogol komşusu Türkikler, Paleo Asyatikler.
Türkik Alauç Eskimoları ve Karlıklılar.
Alaska Yakutları, Anasazı kültürüne bağlı Kızılderililer (1).
Toltek ve Mayalar.
İki İnka soyu ve Güney Amerika Türkikleri.

---

(1) Kızılderili tabiri kökünden yanlış bir terimdir. Bu guruplar iki kısımdan ibarettir. 1) Asya Türkikleri gibi tunç derili, 2) Yanık koyu Mongoloid sarısı. Bu iki gurubu birleştirerek toptan kızılderili denilmesi de bir çok yanlışlıklara yol açmıştır. Diğer bir tabir de Amerika Hintlileri'dir, ki bu tabir de Kolomb tarafından Hintli zannedilerek verilmiştir. Bu (American İndian) sonradan kısaltılarak (Amerindian) veya (Amerindiėnne) haline getirilmiştir. Bu çalışmamızda ise işin selâmetle yürümesi için Kızılderili tabirinin kullanılmasına devam edilmiştir. H. C. T.)

Markiz, Tuamotu, Oseanya, Havai, Tubuai, Tonga, Maori.
Paskalya ve Bali.
Samoa ve Rotuma.
Avustralyalılar, Tasmanyalılar.
Endonez, Filipin, Kodyak, Malayzya.
Yeni Gine sahil ve dağ Papuaları.
Veddalar.
Berberler ve Tevarikler.

Bu arada şunu da eklemek gerekiyor. Tunçderililer toplumunun birlikleri toplamı dünya üzerinde pek büyük rakkamlara yükselmektedir. Aşağıya sırası ile geçirilmesi de doğru olur inancındayım.

1 — Türkikler	195
2 — Ugrikler	11
3 — Aynular	11
4 — Eskimolar	26
5 — Kızılderililer (Kuzey)	245
6 — Kızılderililer (Orta, Güney)	103
7 — Pasifikliler	36
8 — Avustralyalılar	7
	634

(NOT: Bu birliklerdeki adet fazlalığının nüfus miktarı ile ilgisi yoktur. H. C. T.).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Tunçderililerin kaynak antropolojisi :

Akınlar, Göçler, sebepleri : Akınlar, ilk insan topluluklarının floradan faunaya, aksine veya aynı coğrafya bölgesi içinde muhtelif istikametlere, nüfus çokluğu, tabiî âfetler dolayısile gelişi güzel dağılmalarıdır.

Göçler ise, akınlara benzemekle beraber, genel olarak ailelerin de katıldığı ve istikametin muayyen bir gayeye matuf olup, bu yolda hesaplı olarak yürürlüğe konulan bir programdır.

Grupların ilk akınları, ayni grupların göçlerini ve Büyük göçlerini ortaya çıkarmıştır. İlk akınlar, binlerce, on binlerce milenyumlara varır. Homo Habilisin ilk yer değiştirmesinin 1.750.000 yıl önce olduğuna dair bilgimiz vardır.

1 — Kesinlikle vesikalandırabildiğimiz, en eski ve toplu olarak bölgeden bölgeye kayma, Proto Avustraloidlere ait olup, Aynuları, Kızılderilileri, Pasifiklileri ortaya getirmek üzere 45.000 yıl önce Türkistan topraklarından Doğuya yapılmış olup M. Ö. 25.000 yılına kadar da devam etmiştir. Bu akın bir diğer yoldan güneye kayıp Pre-Dravidyan muvmanını ortaya çıkarmış, Malaka yolu ile Cavadan Avustralyaya geçmiş ve oradan da ikiye ayrılarak Tasmanya'ya, Kuzeye yükselmiştir. Pre-Dravidyan halkını yerinden söken, bugünkü Anadolu ortalarından Hindistan'ın güneyindeki Seylân'a kadar varan bu grup yani Proto-Avustraloidler tarafından Anadölü bölgesinden yapılmıştır.

2 — İkinci büyük hareket, 42.000 yıl önce batı yolu ile Avrupa, Doğu yolu ile Amerika ve Güney yolu ile Pasifiğe, Proto-Avustraloidlerin Tunçderili kolları (Tatar - Türk - Ugrik) tarafından ve 1 numaralı muvmanın devamı olarak icra edilen akındır. Bu akın 20.000 yıl önce durmuş sada, hemen Büyük Göç olarak canlanmış, 3000 yıl evveline kadar devam etmiştir. O zamandan sonra kesik, kesik ve bölgeler, adalar arası göçler 500 yıl evvelisine kadar gelmiştir. 1 ve 2

numaralı hareketler, konumuuzn dayandığı hareketlerdir.

İlim adamlarının Büyük Göçler diye adlandırdıkları bu kabarıp taşmalar, ilîm bir çok incelemelerle sonuçlanmaktadır. Hızını Paleolitikte ve Türkistandan almış olan bir kol Avusturya Kara Ormanlarına varırken, diğer kol Amman yolu ile Batı-Kuzey Afrika'ya varmıştır. Diğer bir kol Seylân'ı bulmuş, İndus civarında bundan ayrılan bir dal ise yine Malaka yolile Cava, Somatra, Filipin, Maryanaya geçmiştir. Yine bu devirde ayni noktadan, yani Türkistandan harekete geçen bir kol, Aral kuzeylerine yükselirken diğer bir kol da bütün Asya'yı, Paleo-Asyatiği geçerek, hem Bering boğazından ve hem de Alauç adalarından Alaska'ya geçmiştir. Orada, ayrılan bir kolu Bin Göller bölgesine terk ederek Orta ve Güney Amerika Batı kısımlarına hareket etmiştir. Avustralya'dan Güney Kutbu eteklerini aşarak Güney Amerika'da Tierra del Fuegoya geçiliş de bu devirde olmuştur.

Yine ayni 42.000 yıllık zaman içine giren bir diğer göç de, Hazer denizinin Kuzeyine toplanan bir grup ise M.Ö. 4.000 civarlarında, bir kolla İtalya kuzeyine (Etrüsk), oradan da Fransa, İspanya arasına (Bask) varmıştır. Güney Almanya'dan (Kara Orman) ayrılan bir kolla da Danimarka ve İngiltere adasına (Velsh) göç etmişlerdir.

Yine Hazer'in güneyinden başlayan bir başka kol Anadolu'dan geçerek Balkanlara giderken, Erzurum taraflarından ayrılan bir kolla da Mısır güneyine inimşlerdir. Diğer bir kol da, Türkistandan ayrılarak İran, Afganistan tariki ile Hindistan'ın Haydarabad civarına gelmiştir. (Vedda). Bu grubun Hitit, Babil, Girit, Çeltik ve Gollerin menşeine bağlı olduğu anlaşılıyor.

Bu arada bir diğer göç de Türkiklerden müteşekkil bir göç olup yine Hazer-Ural kuzeyinden bir kol vererek İskandinavya'ya, (Lapp, Fin, Eston), diğeri de Balkanlara (Macar), Kuzey İtalya ve Güney Fransa topraklarına varırlar. Ayni kökten ayrılan diğer bir kol ise Aktogay kuzeylerine (Samoyed) çıkar. Bir başkası ise yine Kuzey Koreye kadar iner.

En büyük Göç olan ve Kızılderililerin kıt'adan kıt'aya geçişlerini veren bu muvman, konumuzun da en önemli kısmıdır. Çok eski (25.000 M. Ö.) ve yavaş hareket eden bir göç olup Alaska'dan başlar ve Kuzey Amerika'da, Kuzey-Doğu istikametinde yayılır. Asya'dan Amerikaya ilk gelenler şüphesiz ki dolik ve mezo kafataslı, Asyatik kavimlerdi. Kuzey Amerikada İroklar, Algonkenler, Şoşonlar, Orta Amerika'da Pima Aztekleri ve daha aşağılarda, hattâ Venezuella'da, Brezilya'da, Tierra del Fuegoda dolik halkları teşkil etmişlerdir, ki bunlara da Lagoa Santa soyu tesmiye ediyoruz. Bunlardan sonra gelen Toltekler, — ki braki kafataslıdırlar — kolaylıkla diğerlerinden tefrik edilebilirler. Bunlar Antillerin kuzey batı sahillerinde yerleşmişlerdir. Meksiko Yukatan, Orta Amerika, Peru ile diğer Güney Amerika topraklarına ise sonradan varmışlardır. Bunlardan sonra Atabaşkanlar da Güney Amerika'da kendilerine yer bulmuş olmakla beraber, esas yerleştikleri yerler Kuzey Amerika'da Alaska, Kanada, Kaliforniya ve Arizona civarları idi. Hupa ve Apaça ayni gruba dahil kütlelere verilen ayrı isimlerdir. Aslında Atabaşkandırlar. Orta Amerikada yerleşen Azteklerle Perudaki ve Bolivya'daki Aymara İnkaları, Yunkalar yine Mayaların birer yakın veya uzak grubu idiler. Milâttan Önce 3.000 civarında Amerika'dan Pasifiğe yapılmış olan göçler bu zamandan biraz evvel başlamıştır. Tunçderili akın ve göçleri 41.000 yıl sürmüştür.

M. Ö. 11.000 ile M. S. 500 aralarında göçler yapan Mongoloid Eskimoların Kuzey Amerikayı Batıdan Doğuya katederek Groenlanda vardıkları anlaşılıyor. Bu göç son Asyatik göç olarak kabul edilmektedir. İçlerinde türlü gruplar da yer almışlardı. Bundan başka Tunçderili göçlerinden dışarda şu akın ve göçler görülmektedir.

M. Ö. 30.000 ile 25.000 arasında Zenciler: Kongo topraklarından Ammanı aşarak Hindistan cenubuna (Andaman dahil) ve oradan da Malaka yolile Filipin, Somatra, Cava, Yeni Kaledonya, Fiji ve nihayet Avustralya kuzeyine varan ve geçtikleri yerde antropolojik karakterlerini aşılayan Kongoidlerdir.

İklim ve gıda araştırmalarından ileri gelen bu diğer akın, Neanderdal adamı ile, onu takip eden şekillerinin ve sonra da Aurignacian tiplerinin Mousterian devrinde başlamış olup Fransa topraklarından İngiltere adasına bir kol vermiştir. Diğer kollar sırası ile İspanya, Almanya ve İtalya topraklarına varmış olup son kol Anadolu'ya geçmiş, oradan da ikiye ayrılarak biri Afrika'daki Transvaale diğeri de Asyada Baykal civarına geçmiştir.

M. Ö. 2.000 ile 1.000 arasında Alaskaya varan ve Kuzey Amerika ortaları ile Kebek bölgesine gelmişlerdir.

M.Ö. 1000 ile M.S. 1500 Zenciler : Kongo civarından başlayıp Cape Town'a, Altın sahillerine, Mikronezya, Melanezyaya uzanır.

M.Ö. 5.800 ile M.S. 1000 arasında Kuzey Aryanları : Avrupa, Kafkasya, Kuzey Afrika, Groenland yolu ile kuzey Amerika Doğu sahillerini tehdit etmiştir.

Samîlerin bu göçleri Mezopotamyadan Kuzey Afrika, Hndistan, Filipin, Sumatra, Cava, Yeni Gineye kadar varabilen kısır bir yürüyüştü ve pek çok karışık gruplar tarafından yapılmıştı. Bu akın bir ara istikamet değiştirerek İngiltere, Mısır, ve İspanyaya varmıştır.

M.Ö. 500 den günümüze kadar Hintliler : Filipin, Havai, Yeni Zelanda, Endonezya, Sumatra, Cava, Samoa, Fiji ve Bütün Pasifik adalarına göçler yapılmaktadır. Ayni zamanda Japonlar da Havaiye geçmektedirler.

Bu akın ve göçlerin dışında sayılması gereken bir de Tatarlar muhaceratı vardır ki, o da yakın devirlerde Asyadan Amerika topraklarına, toplu halde icra edilmiştir. (20/—) (176/51) (138/—) (217/—) (216/—) (664/—) (1117/—)

Akınlar artık bitmiş olmakla beraber, göçler halen devam etmektedir. Bu arada Dünyanın muhtelif noktalarından Amerikaya, İsraile olan göçler elde güzel birer misaldir. Şimdi de Avustralyaya, Yeni Zelandaya yeni yeni göçler hazırlanmaktadır.

KESİNLEMELER :

Hiç şüphe yok ki, bütün Akınlar ve Göçler birbirlerile ilgili olup bazan birinin başlangıcı diğerinin bitimi ile, bazan da birbirlerinin üzerine az veya çok düşerek devam etmişlerdir. Fakat bizim duracağımız kısımlar genel olarak Tunçderili gruplarını ilgilendiren hareketlerdir.

Amerikada hayat teşekkül etmemiş ve muhaceretler Asyadan yapılmıştır. Bu zamanlarda Göçlerin kaynakları Mongoloid değildi. (19/27) Pasifiğe ise büyük göçler ancak Amerikalılardan yapılmıştı. (21/98)

G. Vaillant'a göre Amerikalara ilk ayak basan Asyalılar, buraya Bering boğazını geçerek varmışlardı. Dr. Helmuth, Meksikonun Tepepan (Tepexpan) civarında, pre-historik bir insan kalıntısı bulmuştur. Yanında otlattığı Archidiskodon fili de bulunmakta idi. Mongoloid değildi. Radyo Karbon tarihi 15.000 yıldır. (155/180)

1626 dan 1938 yılına kadar Bering civarında eski Göçler kalıntıları üzerinde çok çalışılmıştı. Eski Dünyayı Yeni Dünyaya birleştiren ve muhtelif soylardan muhtelif sayıda kütleler halinde yapılan bu göçlerin bıraktığı toplulukların ve eşitleri Eski Amerika halkının etnik karakterleri üzerinde bu sistemli incelemeler yeni bazı ışıklar vermiştir. Bu iş ise türlü zorluklarla olarak yalnız altmış bin insan yaşıyor ve bunun da yarısı yabancı bulunuyordu. Bitki, gıda ve koklama meseleleri ile ve ayrı ayrı karakterlerle ilim adamlarının önlerinde yepyeni bir konu çıkıyordu. Kodyak adasının Karlık köyü civarında Uyak körfezi Pre - Alauç topluluklarının kalıntılarını ve safkan Eskimoları vermişti. Buradan Yukan civarına geçerek yaşayanların veya mezar kalıntılarının incelenmesine devam edildi. Dr. Hrdliçka ve partisi, bu ikinci fakat büyük yürüyüşte, Asyadan Amerikaya geçişin bir mesele olmadığını isbat etti. Bundan başka geçen asrın ortalarında, Asyalıların, Alaskanın bu kısmına türlü ticari olay, festivaller sebeplerile, her yıl geçiş yaptıkları tesbit edildi. Neticede, eskiden inanıldığı gibi bura yerlilerinde, hiç değilse üç tip antropolojik karakter ve diğer taraftan Atabaşkanların hususiyetleri kesinlikle tesbit edildi. En mühimi, fizik karakteri uymayan soyların da, diğer soylara ve onların dillerine bağları olduğu anlaşıldı. Aralarında sıkı kültür alışverişi de olmuştu. Bundan başka bugün yaşayan Alauçların son devirde, Kuril civarından daha aşağılardan geldikleri ve daha evvelleri Doğu Kuzey Asyadan göçler yapan Sibiryalı, artistik kabiliyetleri zengin insanların Buz Devri fosilleri üzerinde yerleştikleri öğrenildi.

Bu bölgedeki Commander adasından hem Asyayı ve hem de Amerikayı görebilmek mümükün olduğu gibi, bu durum da aşmak büyük bir problem de değildi. Bundan başka Büyük göçler devrinde deniz sathı da çok düşük olduğundan toprak da fazla idi. Yalnız Asya tarafının ucu, büyük kütleleri besleyebilecek genişlikte olmadığından göçler hiç bir zaman büyük kalabalıklarla yapılmadı. Küçük guruplar halinde yüzyıllarca devam etti. Genel bir şey varsa o da bu halkın Tunç rengi ve az veya çok Mongoloid (!) vasıflara sahip oluşları idi. Bunların içinde Mongoloidler olduğu gibi diğer bir çokları da vardı. (508/—)

Yukarda bahsi geçen açıklamadan da anlaşılacağı gibi Asya ile Amerikanın birleştiği yerlerde yaşayan Eskimolar bir tek soy grubunun içine alınmaktadırlar. Bu bölgelerde her soyun mümessillerinin yaşamış ve hatta yaşamakta oluşları pek sarihtir. Bu hakikatı şahsen Yukån da ve Karlık köyünde tetkik etmiştim. Çoğunluk Yakut ve Kırgız Türklerinde idi.

Asyadaki göçlerin tesbit edilebilenlerinden en eskisi Proto - Hun ların, batıya ve Toraklıların doğuya, olan akınlarıdır. Batıya doğru göçen bu Mogolsuz soy sonradan Sâmi ve Aryanlarla karışmıştır. (148 /—) Bu vaziyette Amerikaya olan göçler Torak=Turanlılar tarafından yapılmış oluyor. Esasen Amerikadaki incelemeler de bu iddiayı desteklemektedir. Bu muhaceretlerde Hunlar ve Turanoidlerle birlikte bir başka soyun bulunduğuna dair bir işarete tesadüf edilmemiştir. (138/459)

Nordik Aryanın Özyurdu Türkistandı. Ve Hint Aryanından ayrı bir soydu. Poindexter'e göre, Sümerler kafkas soyunun esası olup kemikler ve kafatasları İndo Avrupalı hususiyetler gösteriyor. Proto - Sümerlerle İskandinavlar ve Gotlar bu soya girerler diyor. Ve hemen akabında da (Türkistanın yarısı Ural - Altaylı, diğer yarısı de değişik bir Aryadır. Pamir yaylası vaktiyle Turanlılarla dolu idi, yüzbinlerce yıl önce kuzey Hindistandan gelip buraya yerleşen Proto - Aryanla Türkler karışıp, adı geçen yaratıcı soyu ortaya çıkarmıştır) diyor. (208/184)

Bütün Türkler Kuzey Asyandandır. Mogolların kültür tesirleri altında kalmışlarsa sa hiç bir kan yakınlığı vuku bulmamıştır. Vells'e göre Yarı Sâmi Yarı Aryan (!) bir topluluk olan Türkler Anadoluya gıda aramak için gelmişlerdi. (138/290)

Coon da Türkler için bir Mogol hibrididir diyor. (41/53)

Dixon ise, Türklerin Mısır medeniyetini ortaya çıkaran Alpli Soy olduğunu söyler. (1074/—)

Najibullah ise Tatarlar Türk değil Nasırîdir diyor. (1/—)

Son beş paragrafta Türkler için söylenilenlerin bir kaçını aldık. Şimdide Asyada ve komşu topraklarında yaşamış, yaşamakta olan halklar için söylenenleri alalım.

Tarih, Sümer konusunda 8 kral ve beş başkente ait olmak üzere, Tufandan 241200 yıl geriye kadar gidiyor. Tufandan sonrası ile birlikte 274132 yıllık tarihlerini tabletlerinden anlıyoruz. Bunları Ur, Ubayt, Tello, Nippur ve Aşhor da yapılan kazılardan öğrendik. (193/121) Böyle bir tarihten bahseden bir kütlenin, dört bin yıl evvel Mezopotamyaya geldiğine göre daha çok evvelleri ise kollarından birinin Amerikalılara geçip de Maya, İnka, Rapa Nui ve Roto Rua medeniyetlerini kurdukları mümkündür.

Finikeliler, Sümerlerin sahil halkındandır. Plongeon'un bulduğu bir Maya taş oymasına göre Finikeliler 30106 yıl önce Maya medeniyeti ile kültür temasları yapmış ve ticarî anlaşmalarda buulnmuştur. (54/249)

Finikeliler Sâmi değillerdir. Maya, Çin, Japon topraklarına M. Ö. 237 de seyahat ettikleri artık bilinmektedir. (184/251)

Finikeliler, belki de Sâmi kolun ailelerinden biridir. Kenari ile İbrani karışığı olmakla beraber Armaikler, Kaldealılarla, Siryaklarla da karışıktır. (401/133) Görülüyorki, kendilerinin kızıl ciltli ve Asya kompleksli insanlar olduklarını yazan Finikelilerin, Sâmiliği hakkında emniyetli bir iddia yoktur. Paskalya=Rapa Nui adasındaki 600 monolitlik heykelden birinin göğsüne işlenmiş olan bir Finike kalyonu kabartması da pek güzel izah ederki, bunlar dünyayı dolaşmışlardır.

Hint Budist mabetlerile, Meksiko Ziguratlarında, mimari bakımdan bazı yakınlıklar bulanlar da olmuştur. Bu mimarı çizgi, Beyazların Pasifiğe ve Amerikalara geldikleri zaman getirilmiş değildir. Bunlar Çift kayıklarla seyahat edenler tarafından ve Beyazlardan çok evvel buralara varmıştır. Beyazlar arasında en muktedir denizciler Finikelilerdi. Ki onlr da Aryan veya Sâmi değillerdi. Bu muhteşem zigzak çizgisi ancak böyle bir topluluk tarafından getirilebilirdi. (133/210)

Mayalar, Aztekler, İnkalar dahil, bütün Kızılderililere İbrani soydan geldikleri hikâyesi ilk defa Vicount Kingsborough tarafından onyedinci yüzyılda çıkarılmıştı. Kızılderililerin MÖ. 722 yılında Sargon' un hükmü altında bulunan Asurdan atılan 27290 Yahudiden başka kimseler olamıyacağı nazariyesi üzerinde çok çalışıldı. Fakat sonraları bu iddianın bir fantaziden ibaret olduğu da anlaşıldı. Bu gün elimizde onbinlerce yıla ait vesikalar, bu göçlerin İbrani kalkışından çok daha evvel yapıldığını kökler. (289/—)

Firdevsinin Şehnamesine göre, Tur, Türklerin ve İray İranlıların Ced Şahı idiler. Türkler Gotiklerin, İranlılar ise Aryanların ecdadı idi. Poindexter'e göre bu lejand da Keçva ve Maya iddialarına eşittir. (290/101)

Ancak 1950 den sonra Carlton Coon Yeni Dünyaya Göç edenler hakkında verdiği Fiziyolojik malûmatın bazı köklerin kristalize olmasına yardım etmiştir. Umumiyle Yeni Dünyaya ilk geçenlerin Kafkas soyundan olduklarına da o zaman inanılmağa başlanmıştır. Bu bilgiye göre, Amur nehri civarı ve Sibiryanın kuzey - doğu bölgesi kafkas soyunun Orijinal topraklarıdır. Bırdselin bulduğu izlerden biri, Japonyanın kuzeyindeki Aynular, diğeri de Amuryalılar ki, (yine menşeleri ayni bölgelere bağlanıyor). Bunların varislerinden olan Avustraloidlerden formları sert olmakla beraber yine de Kokazoid olanları, kısa boyları, dolik ve alçak kranyumları, çıkıntısı fazlaca kaşkemiklerine sahiptirler. Genel görünüş pleistosen ve Kızılderililerin cedlerine ait hususiyetler taşır. Buz devirleri arasında sıkışıp kalan Mogollar bu sebeple Yeni Dünyaya geçmekte geri kalmışlardı. Bunlarla beraber Negritolar, Akdeniz ve Melanezyalılar ayni suretle göçlerini sonraları yapabilmilşerdi. İşte Kızılderililerin yeni sayılabilecek fizik karakterleri, ilk gelen Amurların sonradan gelen Mogollarla karışmasından ileri gelmiştir. Ve hepsi de karışımış değildir. Amurlar ise Aynuik bir tip olduklarından her ne isim verilirse verilsin, belli ilim çerçevesi içinde Türkik vasıflarına sahip, keskin antropolojik hudutlu insan topluluklarıdır. (89/230)

Hiung Nu'lar Gav Çığ halkından olan Yueçilere bağlı bir kabile olup, İndo Cermenleşmişlerdi. (!) (446/85)

Malaka ve Formoza birer göç noktaları idi. (10/98)

Tokyoğlar Japonyaya geçen hakiki Türklerdi. (466/88)

Asya Hiung Nu'larının, Türk Yue Ban'larının Guyçu, daha doğrusu Kuça da kalanları ile Amerika Keçva'ları kültürleri arasında münasebetler sezilmektedir. (466/89)

Su Şen, Kore Tunguz Türklerinin, Korenin ceddi olduğunda şüphe yoktur. Kültür bakımından kolayca bunu tesbit ediyoruz. Gençlik evleri, metanet, cesaret tecrübeleri ile Amerika Şoşon' Kızılderililerine benzemeleri pek tesadüfî değildir. (466/30)

Plâto ise Atlantise hâkim olan Girit halkından bahsetmiş, sonraları bu halkın Yeni Dünyaya geçip Mu devletini kurdukları iddia edilmiştir. (115/16)

Dung - Hu veya Tunguzları Mogol olarak düşünmek doğru olamaz. Fakat Mogol tesiri altına girmiş olan Tunguzları, Su Şon'ları görüyoruz. Asıl Proto - Mongol köklü olanlar Şireğ kitlesidir ki Mançurya ile güney Mogolistan ve kısmen de Koreye yayılmışlardır. Ana egemenliği aralarında hâkimdir. Bunlarda nefse zulüm suretile cesaret ve metanet göstermek bakımından Mogolluklarını belli etmek isterlerse de bir çok bakımlardan Türkleşmişlerdir. (466/63)

Karakterlerin doğru hesaplanmış olması, Mongoloid ve Öropoid (Kokazoid Türkik) gurupları kesin olarak ayırmaya imkân vermektedir. (219/150)

Bu gün bile kanlarında Mogol bulunmayıp kuzey Türkistanda bulunan Kazaklar ve Kansu Tatarları, Kırgız, Kalmuk, Kuzey Soylarıdır. Bu saflığa bir de Amerika Amazon civarında Malka, Huanka ve Tingo gibi Kızılderililer de rastlıyoruz. Mavi gözlü, açık renk saçlı ve oldukça açık renk ciltli insanlardır. Turfandan Kaşkaron ve Kaşa dan olan Türk, Hun, Yueçi, Saka, Vusum gurupları da kazaklar gurubunna dahildir. (290/193)

Debest'in incelemelerine göre Batı Sibiryada açıkça renkli Öropoid, Amerikanoidleri görüoyruz. Öropoidler esasen doğu Sibiryaya bağlı oldukları için ilk zamanlarda Doğu Avrupa ve Batı - kuzey Asyaya dağılmışlardı. Bunların içinde Amerikanoid karakterleri ençok Ket' lerde tebarüz etmiş bulunuyor. (Ketler ise Mogoldan ziyade Türkik karakterlerine bağlıdırlar.) Altay Sayanları Evenkler, Doğu Tatarları, Selkaplar, Nenetler hep bu guruba dahildirler. Ve Öporoiddirler. Altay - Sayanların yakın akrabası olan Todzin ve Tofa'ların gerek dil ve gerekse antropoloji bakımlarından Türk oldukları kesindir. Aldan, Amur Evenkleri gibi -ki diğer isimleri Ayan Türkleridir - Lamot'lar gibi hafif epikantiye, sahip olan. Sakallı burun kökü yüksek olan ve konveks burun köprüsüne sahip olan ve dolayisile temiz Amerikaoid (Kızılderili) tretleri taşıyan guruplardır. Bu tarz hususiyetleri Alaska Yakutlarında (Yakutat) da bulmuş olunca Bering köprüsü Türkikler için, Orta Asyadan bir kere daha aşılmış oluyor. (219/137)

Netice : Asyadan Doğuya ilk göçler Turanlılar tarafından yapılmıştır. Batıya ise yine onun kollarından biri olan Proto-Hunlarca icra edilmiştir. Öztoprakları Pamir olan bir gurup belki kısmen Aryanlı, fakat katiyen Mogolsuz olarak Yeni Dünyaya geçmişlerdir. Bunlar

Tolan ve İnka medeniyetlerini kurmuşlardır. Bu büyük kütlenin bir çok yerlerde kolları vardır. Bunların başında Sümerler, Finikeliler, Akad ve Kenaniler olup Avrupa ve Kuzey Afrikaya da yayılmışlardır.

Gerek İbrani ve gerekse Mogol çok daha sonraki göçlere iştirâk etmişlerdir.

Çin ve Japon topraklarında da yine bu Turanlılar görülmüştür. Esas Köksoylarının Proto-Avustraloidlerden neşet ettiği ve eğer Aryanla karışmışsa, bunun daha sonralarda mümkün olabildiği anlaşılıyor. Mogol Göç kalkınması ise Proto-Avustraloid ve Aynu hareketlerinin zamanlarına dahi düşmez.

Gerek Asyada ve gerekse Amerikalarda konumuz olan Tunçderili tesmiye ettiğimiz gurubun saf spesimenlerine, bugün dahi tesadüf mümkündür.

AMERİKALARDA: Amerika kıt'asına vaki olan göçlerin istikameti hakkında muhtelif düşünce ve kararlar vardır. Bunların bir kısmı bu göçlerin Doğudan, bir kısmı Batıdan ve diğer bir kısmı da hem Doğudan ve hem de Batıdan yapılmış olduklarıdır.

1817 de John Williams, 1956 da A. Sharp, Batıdan yapıldığı iddiasının bayrakçısıdırlar. (10/39). Batıdan denildiği zaman, çizilen iki yol vardır. Birisi Çin sahillerinden iptidaî mavna ve sallarla Pasifik adalarına geçilmiş ve oralardan da muhtelif Amerika sahillerine varılmıştır. Bu tarz muhaceret o devirdeki imkânlara göre neticesiz kalmaya mahkûm idi. Mesafeler uzun ve Pasifik ceryanları tersine olduğundan, böyle bir teşebbüs ancak Malakadan Avustralyaya, oradan da Güney Kutbu yolile Güney Amerikaya yapılabilirdi. Bu ikinci tarz göçe de yalnız bir defa ve küçük bir göç olarak tesadüf edebiliyoruz. Ayni zamanda bu göçün kronolojisi, Kuzey Amerika kronolojisine uygun düşmemektedir.

1860 da Pritchard, göçlerin doğudan batıya, yani Bering Boğazından geçildikten sonra Amerika topraklarından Pasifiğe göç yapılmasının fennen mümkün olabildiğini iddia etmiştir. Fornander ise, Mezopotamya (!) menşeli bu halkların, hem doğudan ve hem de batıdan, Amerikalara ve hem de Pasifik adalarına göç ettiklerini söylemiştir. (10/107). Tabii sonraları Heyerdahl bu meseleyi kökünden halletmiş, Alauç-Bering'den Amerikalara ve oradan da Pasifik adalarına yapılabileceğini, bizzat içinde bulunduğu bir salla, Perudan ayrılarak Tuamotulara varmış olmakla isbat etmiştir (20/—).

1820 de J. Banking, İnka imparatorluğu, Japonyaya yolculuk eden Kubilây Hanın adamları tarafından kurulmuştur, demiş, 1886 da ise H. H. Bancroft ise buna kesinlikle itiraz etmiştir.

1947 de H. S. Gladwin, Büyük İskenderin ölümünden sonra Nearchus filosunun parçalanmasından kurtulabilenler, Hindistana doğru yelken açtılar. Yıl M. Ö. 323 dü. Hindistandan bazı yerlileri alarak Maya medeniyetini kurdular. Başlangıçta bunlar 600 kişi idiler, der. Böyle bir hikâyenin varlığına Dr. Lothrop da iştirâk etmiş, fakat buna ait en küçük bir vesika bulunamadığından, bir fantezi olduğu beyan edilmiştir. Halbuki yine Gladwin'e göre Büyük İskenderin adamları bu Amerika medeniyetini kurmaktan ziyade, esasen var olan medeniyeti geliştirmişlerdir. Bazı Toltek âbidelerindeki Sâmi komplekslerini misal olarak ileri sürmektedir.

1836 da J. Mackintosh, Pasifik halkının Tsin sülâlesine bağlı Kitanların mağlûp ettiği Koreliler olduğunu ve İsrail soyunun bir kolu olduğunu söyler.

1761 de De Gines, Onbeşinci Yüzyılda Çinliler yeni topraklar elde edebilmek gayesile, Fu Sang rahiplerini Japon Adalarına göndermişler, der. Fakat Japonyaya gidecekleri yerde Yeni Dünyaya varırlar. (!)

1844 de M. de Pararay, yukarıki hikâyeyi tekrarlamış ve filoloğ F. de Newman da buna iştirâk etmiştir.

B. Fon Humboldt ise, Yeni Dünya ve Hindu Zodyak işaretlerinin benzerliklerini işaret etmiştir. (Genel referans 159/88).

Arkeolog E. Estrada, B. J. Meggers, C. Ewans'ın buldukları kazı sonuçlarına göre, Yeni Dünyaya muhaceret en az 4 - 5 bin yıl önce devam ediyordu. M. Ö. 200 ve Üçüncü Yüzyıl arasında Pasifikte 600 insan taşıyabilen bin tonluk gemilerin bulunduğu tesbit edilmiştir. Bu gemiler Kuzey Pasifik adalarına ve Amerika sahillerine kargo taşıyorlardı.

1875 de P. Gaffarel, Finikelilerin de Amerikaya gelmiş olduklarını iddia eder.

M. Foucaux ise Budizmin de Amerikalara vardığını söyler.

L. Rosney, Bering boğazında muhaceretlerin faaliyetini durduracak hiç bir manianın bulunmadığını isbat eder.

Bütün bu iddialara İstanbullu M. D'Aristachi'nin karışmadığı, ilgisiz kaldığı tenkid edilir. 1875 deki bu antropoloji kongresinde Dr. Dolly ise Amerika Kızılderililerinin ne Çinli, ne Hintli ve ne de Finikeli oldukları, kendilerinin otokton bir halk olduklarında şüphesi olmadığını beyan eder. Filolog Fatha Petitot, Kızılderililerin dilinde bir çok dillerin kökünü teşkil eden primitif hususiyetler bulunduğunu iddia eder.

1866 da arkeolog Violet de Duc, Hindu ve Meksiko mâbetlerinin şekillerinde benzerlikler bulmuştur.

1874 de Kumandan L. Adam, Çin halkı göçlerinde Alauç adalarını geçerlerken, iki kıt'anın topraklarını, gözlerinden ancak bir kaç saat kaybettiler.

Zamanımız ilim adamlarından Dr. Ekholm, Geldon, Frost Kızılderililerin Mısırdan geldiklerini ve ateşi, yılanı Atlantid figürlerini, Tanrılarını, seremoni figürlerini, kâinat şeceresini, yarı kolonları, üç köşeli kemerleri, hazineleri, koridorları, lôtüs (zambak) çiçeğini, cinsel uzuvlara tapmayı, fallüsü, oturan aslanı, kaplanı, yaşayan tanrı mefhumunu, güneş diskini buralara getirdiklerini iddia ederler. (159/93).

Handy, Yeni Dünya ve Pasifik halklarının, Çin nehir halklarından ibaret olduğunu söyler. (124/49).

Abbé Brasseur, ve arkadalşarı misyonetlere göre, Kızılderili ve Pasifik soyları eski Anadoluludur. Keçwa dili ile Aryan dili arasında yakınlıklar vardır. 1857 de keyfiyeti tesbit etmişlerdir. (323/—).

Florney, Polinezyalıların Peru sahillerinden adalara geldiklerini ve Heyerdahl'ın iddiası gibi, İnkalarla Polinezyalıların ayrı topluluktan olduklarının doğru olamıyacağını söylemiştir. (13/77).

A. T. Rice'in 1882 de inandığına ve o zamanki din adamlarının da kabulüne göre, Kızılderililer, Anadoludan gelen Keçwa (Qiche), Samoyed, Simrik, Finike ve Basklerden ibarettir. Bunlar ayni zamanda Pasifik halklarile de akrabadırlar. (622/—).

1890 da Pennsylvania üniversitesi arkeoloji profesörü olan Daniell Garrison, Kızılderililerin, Batı Avrupa halkından başka kimseler olamıyacağını beyan etmiştir. Morgan ise, — Kızılderilileri en iyi tanıyanlardan biridir — bunların Asyadan geldiklerini söylemişti. Daha 1859 da bu fikir kesinlenmiş sayılıyordu. Gibbs ise ayni yıllarda bunların Amerikada teşekkül ettiklerini iddia ederken Morton da bu düşünceye iştirâk ediyordu (320/—).

Adu, Kızılderililerin Yahudi olduklarını şöyle izah etmeye çalışıyordu. Kelimeleri ve cümleleri geniş, sesli, ifadeli ve müessirdir. Kabile reisi ve kabile teşkilâtları İbraniye benzer. Ayni tip Tanrı anlayışna sahiptirler. Tanrılaşmış veya Tanrılaştırılmış insanlardan reisleri vardır. Melek ve iyi Ruhun ayni şeyler olduklarına inanırlar. Zamanı ayni şekilde ölçmüşlerdir. Festivalleri İbrani festivallerine benzer. Savaşa girmeden evvel merasim ve şartlanma (purification) aynıdır. Dinsel münasebet ve sünnetsizlik, ayni zevkte dekoratif çizgiler çizmiş olmaları, bunları İbrani eder.

Maddok, Kızılderililerin bir nevi Welsh kolundan gelip 1170 yılında prens Madok taarfından organize edildiklerini söyler. Madok ise bir Türk prensidir. (280/248).

Carver, 1781 de Kızılderililerin Tatar olduklarını ısrarla iddia eder. Hattâ Tatarların İskit olduklarında da delilleri verir. (248/204).

Fuerit'e göre Kızılderililer, İsrailden göç eden İbraniler olup Guatamala ve Toltek topraklarına yerleşmişlerdir. (662/—) (323/—).

Antonio, Asyadan Amerikaya varmış olan bu muhacirler, Nuh peygamberin üçüncü oğlu Yafes'in torunlarıdır. Bunlar Tatardır ve Tibette otururlardı. Onbeşbin yıllık bir mazileri vardır, der (13/76).

Dr. E. Smith 1910 da Maya medeniyetini, Abbé Brasseur'ün 1860 da dediği gibi Mısırdan gelmiş olarak kabul eder. (159/21).

Lescarbot ise, Nuh torunlarının Amerika topraklarına varmış olmaları imkânsız değildir, der ve 1882 de bu dâvayı iddia eder. (323/—).

İnkaların, Nuhun oğlu Şem'in kabilesinden neşet ettiği, ve Manko Kopak'ın ise Kubilây Hanın oğlu olduğuna dair iddiayı, J. Renking' den yine işitiyoruz. Hattâ Kubilây Hanın, Çin'in Yuan sülâlesinin ilk hükümdarı olduğu da bu iddiaya ilâve edilerek, Çin, Mogol, Ermeni, Romen, Yahudi, ve İngilizin bu saltanata bağları olduğu bildiriliyor. (16/276).

1607 de papaz G. Garcia, Kızılderililer; Kartacalılar, Yunanlılar, Atlantisliler, Finikeliler, Çinliler, Tatarlar ve kaybolan on İsrail kabileleri ahfadındandırlar, diye israr eder. Papaz Costa ise Eski ve Yeni Dünyaların birleşmesinden Kızılderililer ortaya çıkmıştır diye iddia eder. (89/16).

Veytia'ya göre; Toltekler, Babil kulesi yıkıldıktan sonra Hue Hue Tlapallan'dan Tatarları ve Bering'i aşarak buralara, Akalli-Süevi' leri de alarak geldiler, diyor. (1060/L). Bu iki soyun Tunç renkli olduğunu söylüyor. (323/79).

P. Rivet'nin anlattığına göre, Amerika keşfedildiğinden beri Kızılderili halkının kökünü araştırma işi ilim adamları tarafından canlı bir konu olarak kabul edildi. Bazıları kaybolan on İsrail kabilesi veya Finikeli dedi. Bazıları ise 1380 de Japonyayı işgal ettikten sonra Tayfuna tutulan Kubilây Han efradının Amerika sahilleerine düşen Tatar torunlarıdır, dedi. Fakat dil ve antropolojik araştırmaların verdiğine göre, Amerikaları dolduran esas göçler bu kadar yakın zamanlarda olmuş değildir. Yalnız Anadoludan kalkıp sekizinci Yüzyılda Antil adalarına vardıkları söylenen Karyen'lerin seyahatlarında oldukça mevziî hakikatler vardır. Sebep ise Güney Amerika Tupi Kızılderilileri ile Antil Adaları Kariplerinin dillerinde bir hayli Turan kökünün bulunduğudur. Antropolojik olarak, Türkiklere çok uzaklıklar gösteren bu iki gurubun dillerine Türkçe köklerin nasıl geçtiği bir sorgu teşkil edebilir. Kuvvetli Zenci morfolojisi karışımı gösteren bu iki gurubun yine ayni sebeplerle İnka ve gerekse Tolteklerden de uzak oldukları barizdir. Dünya üzerindeki toprakların varlığı iki milyar yıllıktır. Ve beşyüz milyon yıldan beri şekillenmeye başlamıştır. İkinci devir elli milyon, üçüncü devir yirmi beş milyon ve dördüncü devir ise yüz yirmi beş bin yıllık bir devreyi kalpar. Bu son devirde Groenland, İngiliz adaları, Angara kıt'ası (İskandinavya, Rusya, Sibirya, Türkistan, Tibet, Mogolistan, Çin), Gondavna kıt'ası (Arabistan, Afrika, Hindistan, Madagaskar, Avustralya, Amerikalar) ve belki de kutuplar teşekkül etmişti. Daha bu son devirde insan oğulları birbirleri ile temasa geçiçp, birbirlerine yaklaşıp, uzaklaşmışlardı. Bu guruplar arasında Tatarların - Türkiklerin de ilk Yeni Dünyaya varanlardan bir kısmı oldukları malûmdur. Hrdliçka, Eskimo, Buryat, Mogol ve Kızılderililer arasında aldığı antropolojik ölçülerde, Beyin muhafazasının, Buryatların diğerlerinden ayrıldıklarını tesbit etmiş ve Eskimo ile muhtelif Kızılderili (0) kan tipi sebebile bu ayrılığı işaret de etmiştir. (747/—).

Netice: Yukarda beyanatının bir kısmı verilen Dr. Rivet en itimat edeceğimiz ilim adamlarından biridir. Daha evvelki iddialar okunduktan sonra Rivet'nin izahatından dan anlaşılacağına göre, Kızılderili halklarının çoğu Türkiktir ve bu da ilmen sabittir. Arada geçen İbrani, Aryan iddiaları ise köklü bir incelemeye muvaffak olamayan Masa Antropologlarının fantazi fikir ve hattâ istekleridir. Türkik soyu ile damataşı gibi bu kadar oynanılmasına sebep ise, onu zorla bir yere sıkıştırmak isteğindendir. Çünkü bu soya özel antropolojik bir terim verilmesinden sakınılmıştır. Ne de olsa hakikat kendisini göstermektedir. Tunçderililer bir Tam Soydur. İlim bunu er geç kabul etmeye de mecburdur. Aksi halde diğer soyların karaktererinin kristalize olmasına da mâni olunmuş olacaktır. Gerek Tarif ve Gerek Tasnifin selâmeti için bu olaya tarafımızdan ilgi gösterilmiştir.

PASİFİKTE : Tokalau, Tongo, Gilbert, Ellice adaları halkı görünüşde Mogola benziyorlar. Fakat aslında hiç de tam Mogol denilemezler. (146/187)

Oseanya halkı olan Maui'ler Asyatik olmakla beraber, sakallı, beyaz reisleri İbraniye benzer (147/228)

Polinezyalılar otokton bir kütle değildirler. Paskalya adalıları başka bir guruptandır. Pasifikte doğuya yaklaştıkça Dolik lere daha çok tedadüf edilir. Paskalya adalılar Kafatasıyle de ayrılıyorlar. (74/29)

Macdonald, Polinezyalıların da, Kızılderililer gibi, Nuhun üçüncü oğlu Yafesin torunları olduklarını iddia eder. (401/44) ve Arabistandan muhaceret ettiklerini söyler. Bunların Habeşistan Sâmileri olduklarını da düşünür. Reislerinin Beyaz ciltli olduklarından dolayı, onları

Yahudi olarak kabul eder. (401/—)

Robertson da eski iddiayı perçinlemeye çalışır. Ve bunların kütleden kolaylıkla tefrik edildiklerini izah eder. (147/228).

Kaptan Du Paix; Del Rio, Dr. Felix bu halkın Mısırdan kovulan bir kitle olduğunu 1805 aramaları ile iddia edreler. (323/—)

Havai hâkimi Fornander. bunların Kuşitik Aryanlar olup kuzey İran ve Hindistana bağlı bir kökten geldiklerini ifade eder Semitik olmadıklarını dillerinde Sâmi kelimelerin bulunmasının bir ehemmiyeit olamıyacağını da ilâve eder. (3/48)

Dr. Suggs, Polinezyalıları, Negroid+Kokazoid+Aynu + Mongol diye garip bir topluluktan oratya çıkarır. (3/10)

Sharp ise Polinezyalıların Asya bataklıklarından geldiklerini ve ısrarla söyledikleri Atea Ta Varinga Nui nin bunu kasdettiğini, aslında İzlandalılar gibi İskandinav Çeltikleri (!) olduklarına dair malûmatın bulunduğunu söyler. (10/120)

Shapiro, Bunların Kokazoid olup bazılarının Mongoloid karakterlere sahip olduklarını iddia etmektedir. (3/32) Omoo dedikleri ve Pasifikte yaşayan Hint Çingenelerini bunlardan sayar.

Heyerdahl, Polinezyalıların orijininin Malakalı, Hint, Çinli, Japon, Arap, Mısır, Kafkas, Atlantis, Alman, Norveçe bağlandığında daima netice çıkmamıştır demekle konuyu karıştırır. (20/14).

Bazı ilim adamları ise onların Akdenizli mi, Beyaz mı, Mogol mu diye şüpheler içindedirler. Geleneklerden ileri gelen ve bilhassa deforme burunun basıklığını bir tarafa bırakarak onları Aryan soya bağlamaya hazırlanırlar. (110/13)

Tishner, Polinezyalılar Amerikadan Pasifiğe gelmediler diye ısrar eder. (1102/302).

Borden ise Polinezyalıların, Kafkas halkının yakın akrabaları olduklarını iddia eder. (123/17)

Florney'e göre de Kızılderililer ve Polinezyalılar ayni orijine sahiptirler. Polinezyalılar Perudan Kusko İnkaları olarak Milâttan bin yıl evvel ayrılmış ve bin yıl sonrasına kadar teşekkül etmişlerdir. (13/76)

Wells, Polinezyalıların Kuzey Asya Tunçderili soyuna sahip olduklarını iddia ederek Turanlı olup Mogol + Aryan diye terimlendirmiştir. (138/—).

Ross ise Maori ile Polinezyalıların eşitliklerine inanmıştır. (669/223)

Polinezyalılar hakkında söylenenler okunduktan sonra da, evvelki Kızılderililer neticesinde gösterilen sebepler dolayısile, Genel Sonuça eklenecek bir iki cümle kalabilir.

Pasifikteki soyların çoğunluğu Tunçderililere bağlı olup Asyadan Amerikalara geçen Kızılderililerden ayrılıp, Pasifik göçlerine devam edenlerdir. Daha sonra göreceğimiz, antropometri, sosyo - kültür,inanç, folklor, dil bahislerindeki mukayeselerimiz, hakikatı perçinliyecektir.

Tunçderililerin Asyaya olan bağları

Genel olarak Dünya üzerine geniş bir şekilde yayıldıkları anlaşılan Tunçderililer hakkında tasnif yapabilmek ve Türk, koluna girenleri teker teker incelebilmek için her şeyden evvel Asyayı son durumuna kadar görebilmek gerekiyor. Burası incelenmeden ne Kızılderililer, ne Eskimolar ve ne de Pasifik soyları hakkında bir karara varılabilir. Çünkü elde mukayese için bir vasat temin edilmemiş olduğuundan, terazinin kefesi de bu ağırlığı kaldırmıyacaktır. Muvazeneden de mahrum kalacaktır.

Amerika topraklarına her türlü soyun - istikameti her ne olursa olsun Asyadan göçtüğü artık hakikattir. (744/—) Ve köklerinin sıkı bir surette Altayik ve Türkik oldukları veya içten ilgili bulundukları, kabuledilmeye başlanan İskitlerin de bu Ana Soyun bir kolu olduğu anlaşıldığında, incelemeler daha da tebellür edebilmektedir. Bu fikir 1766 da ilk defa ortaya çıkmıştı. (248 - 180).

Bu göçler ve Akınların Yeni Dünya ve Pasifiğe dair kronolojisi şöyle sıralanmaktadır. (290/130).

1 —	M.Ö.	35.000	42.000	Tunçderililer Ceddi Proto - Avustraloidler.
2 —	M.Ö.	25.000	30.000	Negritolar, (Zencilerle).
4 —	M.Ö.	15.000	20.000	Proto-Dravid devri Türk akını.
5 —	M.Ö.	12.000	12.000	Pamirliler (Türkiklerin 2nci akını).
6 —	M.Ö.	6.000	6.000	Anadoludan (Karışık olarak Mitiklerle)
7 —	M.Ö.	5.000	5.000	Aynular (Hokkaido ve Kuril'e) (Alauç ve Alaskaya).
8 —	M.Ö.	4.500	4.500	Aryanlar (Alauç - Amerika).
9 —	M.Ö.	2.000	2.000	Mogollar (Alauç - Amerika).
10 —	M.S.	800	800	Karışık.

Pittard, Asya, genel göçlerin muhtelif istikametlere başladığı mühim bir kaynaktır. Asyadan ilk göçleri yapanlar brakisefallerdi. Asla Sarı Soydan değillerdi diyor. (657/—)

Berthlot ise bu kaynağın eski Türk medeniyetine sahip olduğunu kabul eder. (656/—)

Farver, göçlerin Asyanın muhtelif yerlerinden, Yezo ve Kamçatkanın doğu - kuzey uçlarından tesadüfi olarak yapılmış ve muhtelif soylar arasında vuku bulmuştur. Hatta Çinden bile. Fakat genel olarak Mogollar değil Tatarlar bu göçlere hâkim olmuşlardır. Tatarlar daha savaşçı olduklarından, dış savaşlar onların antropolojik ve kültürel vasıflarını değiştirememiştir. Ve o kadar yayılmışlardır ki, halen (1781) Çin İmparatoru dahi bir Tatardır. Çin gelenekleri tabii Yüzyıllardan beri çoğun Tatarlardan alınmıştır. İmparatorluğun Tatarların ellerine geçmesinden evvel, Çin kuzey Tatarlarını çok defa Asyada tedirgin etmiş ve yerlerinden oynatmıştı. Çinlilerin başlarındaki tek tutam saç modası dahi Tatar modasıdır ki, Amerika Kızılderililerinde de görürüz. (248/210)

İspanyol papazları ise gerek Amerika ve gerekse Pasifikte yukarıki hakikatı ortadan kaldırabilmek için ellerinden gelenleri yapmışlar, hatta efsane ve hikâyeleri bile ortadan kaldırmaya çalışmışlardır. (1060/—)

Veytia diğer tarihçilerle beraber Tolteklerin Asyalı olduklarını ve Anadoludan geldiklerini söylüyor. Yukarda adı geçen 6 numaralı göç kasdedilerek Anadoludan yapılan bu göçün de Tatarlar tarafından icra edildiğini izah ediyor. (Anlaşıldığına göre, Tatarlar M.Ö. 6.000 yıllarından çok daha evvel Anadoluya bir göç yapmışlardır.) Bu muhacerette kullandıkları sallara Akalla demeleri ve mânâsının da Akmak'tan gelen Su demek olduğunu işaret ediyor. Bundan başka Aztek ve Maya Maskelerindeki Kokazoid tiplerin bulunmuş olduğunu gören o zamanki seyyah Beyazların, şaşırmış olduklarını da söyler (1060/—)

Barton, Amerika Kızılderililerinin çoğunluk orijininin Tunguzdan başka bir tâli soy olamıyacağını 1798 de iddia eder. (425/—)

J. Mooney, Madok Kızılderililerinin içinde Velş (Welsh) kökleri bulunmuş olup Türklerle ilgilerinin bulunduğu, bir an bile gözden kayb olmamıştır, der. (686/148)

Missourri de Tolteklerin ilk yerleştikleri noktadır. Bu hakikat ise Bimini Mohik tabletlerinden anlaşılıyor. Colorado nehri yakınlarındaki bu Amerikaya ilk ayak basan kabile efradının morfolojisi kalıntılarının da, Kuzey Asyatik hususiyetleri gözden kaçmıyor. (1888) (184/218)

Son buz dmevrinin bazı açık zamanlarında Asyadan Bering yolile Yeni Dünyaya gelen Kızılderililerin muhaceretinin Otuz bin yıl önce yapıldığına dair elde vesikalar varsa da, yeni dökümanlar elde edilmek için el'an çalışılmaktadır. Fakat bu gün, 9.500 yıldan daha pek çok önce buralara vardıkları kesinlikle sabittir. (152/33)

Amerikadaki bir çok kalıntıların bulunuşu üzerine Warmington, Paleolitik, yani Coups de Poig aletlerin Asyadaki 32.000 yıl önceki âletlerle eşitliğini bildiriyor. Bunlar Baltalar, çekiçler, kazmalardan ibaret olup M.Ö. 4.000 deki Avrupa Bronz Devri âletlerine uyar. (290/62)

Peru İnkalarındaki benzeyen Japon ve Çin Çumu'ları Tonsu'lu Tunguz Türklerindekine çok sıkı bir benzerlik gösterir. Tanrı ve yer isimleri ile onlara ruhî irtibatları, bu Tunguz Türklerininkine aynıdır. Ki diğer taraftan Aynularla Uygur Türklerine eşit olan Kimiç Kızılderili arasında şaşırtıcı yakınlıklar vardır. (290/58).

İnkalardaki Yuruka Kızılderililerinde bulunan Yurok ve Türkçedeki Yörük aynı mânâda olup, yüzler ve binlerce kelimelerle birlikte kıt'adan kıt'aya dolaşmıştır. (T).

Antropolojide pek mühim yer alan Hindistan doğusundaki Andaman adalılarında, antropolojik, sosyo-kültürel Türkik hususiyet yoktur. (346/—) (345/—).

Batı Tunçderilileri ve Komşuları :

Kafkasya: Çok kozmopolit olan Kafkasyalılar, tam yüz yetmiş yıl, karışmamak için Ruslarla da mücadele etmişlerdir. Kafkasın Dünya üzerindeki mevkii çoçk eski devirlerde bile göze batmış, efsanelere geçmişti. Hayatın, ateşini elinden aldığı iddiasile, Zevüsün, Prometeusu, Elberuz dağına zincirlemesi mânâlı bir efsanedir. 1829 a kadar efsaneleri hakikat gibi yaşattığı veya hakikatleri efsane gibi yaşatan Şâmil, bu bölgenin kahramanıdır. (15/15). Kafkas, Dünya antropoloji ilminde daima bir vasat olarak alınmış, soyların karakterlerinin tasnifinde daima kök bir rol oynamıştır.

Ashley Montegu, Kafkaslıları kısmen Baltıklı ve kısmen de Polinezyalı olarak sıralamıştr. (41/55).

Gürcüler, Anadoluda bulunmuşlar ve bugünkü yerlerine oradan gelmişlerdir. Eski Akdeniz soyu olarak kabul edilmelerinin sebebi de budur. Dolayısiyle Kafkas, Mezopotamya ve Anadolu, insanlığın beşiği sayılmıştır. 3200 yıllık tarihleri malûm olan bu kütlenin tarihi, efsaneleri ve cild renkleri daima dikkate şayandır. Vatan sevme, göçebelik düşünceleri sağlam olup, diğer her olaya boş verme âdetleri bârizdir.

Lezgi adiyle tanınan Gürcüler, Hıristiyanlıktan evvel Kafkasda yerleşmişlerdi. Bu bölgede dikkat nazarımızı çok çeken diğer bir grup da Kubatçılardır. 1955 de 3.000 nüfustan ibaret olan bu soy Zenci morfolojisi taşır. O zaman renkleri de çok siyah olup vahşet içinde yaşıyorlardı. Yaptıkları kılıçların mükemmelliği ile şöhret bulmuşlardı. Fakat kendileri yalnız mızrak kullanmaktan bir türlü ayrılamamışlardı. Kubatçıların soyları gibi dilleri de bir muamma teşkil eder vaziyettedir. Votkalı ayran ve faro kızartması hâlâ gözde içki ve yemekleridir. (105/156).

Tork takanlar: Tork, boğaza takılan, ay şeklinde, bazan madenden, ağaçtan, taştan ve bazan da kemikten yapılan ve kabilenin tefrikine yarayan bir gerdanlık idi. Bunları Amerikada Seminol, Mayama, Şanı, Ocibya Kızılderililerinde olduğu gibi Asyada bir çok Türk kabilelerinde de görüyoruz. Bazan Torkları Çokta Kızılderililerinde olduğu gibi yıldızlı dahi buluyoruz. (1012/—). Bu tarz Yarımay işaretlerini kutsal olarak Navaho Kızılderilileri de takıyorlar. (298/236). Bunu Amerika kurtarıcısı G. Washington da Kızılderililerden alarak takmıştır. (NBC. Tv. 4/16/65). Sümer Tanrıçası İnanna'nın boynunda da Tork görüyoruz. Bu ay şeklindeki işaret ayni zamanda Sümer alfabesinde N harfi idi ki, Fino-Ugrik dilde de ayni işaret başak, boğaz, boyun mânâsına gelirdi. 7.000 yıl önceki bir Anadolu kabilesinin Tork=Torg isminden gelen bu geleneğin bazı Osmanlı İmparatorları tarafından kullanıldığı gibi, bundan elli yıl önce de Kanun adı altında inzibatlar tarafından kullanılmıştı.

Ortada bir tarih var, fakat kimlere ait olduğu bilinemiyor. Tork Takanlar, İbranilerin Hatti'si midirler, Mısırlıların Kheta'sı mıdırla yoksa Asurilerin Hati'si midirler? (406/300). Tork bunlarda da gö rülmüştür.

Sümerlileri de ahtırlatan Hatti'ler, ve uzunca burunlu, düzlemesin çekik gözlü, iri çeneli idiler. Kaba yün elbiseler giyerlerdi. İndo-Avr palı Hititler (!) Anadoluya ayak bastıkları zaman kendi dillerine Ha ti dilini de karıştırdıkları gibi, Hattilerin adını da kendilerine aldıla (155/91).

Hattilerin Asyatik olup Tork Takanların devamı olarak prim bir saltanat kurdukları anlaşılıyor. İlk hükümdarları Pamba adını şıyordu. Bu halkı, bir müddet sonra İndo Avrupalı Hititler (!) zo topraklarından atıp çok kozmopolit bir hükûmet kurmuşlardı. zamanlarda Trabzon civarında Azzi (Lâz)lerin Urfa yakınlarında Hurrilerin yaşadıklarını öğreniyoruz. (23/18).

Türlker: Bugünkü Anadolu sâkinleri Hazer ve Karadeniz aras dan geçip buralara geldiler. Bu yerleşme Hititleri mağlûp etme mümkün olabilmişti. Fakat onların mağlûbiyeti, Elenden geniş Rum muhaceretine yol açtı. (411/—).

Amarna tabletlerine göre Hitit müstakil bir devletti. (1074/4

Hititler, Akadlar, Kenaniler, Sümerler gibi Sâmi soydan değ ler. Bunlar M. à. 1500 sıralarında göçebe bir halde idiler. (40/52

Hititler hiç bir zaman İndo Avrupalı veya Sâmi soylardan değillerdi. (M.Ö. 2700 de). Hur'lar — ki Hititler bunlara bağlıdır — Anadolunun ilk ceddidirler ve buraya Kafkastan gelmişlerdir. (23/128).

Hititlerin bâriz bir Armenoid tipe sahip oldukları düşünülerek İndo-Avrupalı oldukları iddia ediliyor. Ve bunlar bu sebepten dolayı da esas kütle olan Hattilerden ayrılıyorlar. Adı geçen iddiayı Kafatası, Dil, görünüş üzerine bina ediyorlar. İşçi sınıfının ise tamamen Asyatik olan Hattilerden başka kimse olamıyacağı ve bunların ise Hurlarla akraba olamıyacakları da ilâve ediliyor. (23/213).

Anadolunun, muhtelif kalabalıklar tarafından işgali on bin yıldan beri olağan bir şeydir. Meryem şahsan Uryah ve Batşeba vasıtasile Hititlere bağlı idi. (asil olmayan Hatti tabakasından). İsa Peygamber ise bir Yahudi olmaktan ziyade adı geçen soyun torunlarındandı. (155/75).

Hititlerin, Huryanların devamı aryan bir grup oldukları da iddia ediliyor. Bundan başka Hititlerin Anadoluda ilk halk olmadığı ve onlardan evvel Hattilerin buralarda çok eski zamanlardanberi yaşadıkları öğrenilmiştir. Bu iki halk ayrı ayrı soylardandır. Yalnız Hititlerin bir çok bakımlardan İndo-Avrupalı olduklarını anlıyoruz. Bu halkın Batı Anadolu yolile M.Ö. 1700 civarında Heth'in çocukları ve Hun, Hatti ahfadı adı altında Neo-Hitit olarak Suriyeye indiklerini de tesbit edebiliyoruz. Bu Yeni Hititler Süt ve Bal Cenneti olarak tavsif ettikleri Anadoluyu unutamamışlardı. (155/92).

Sümerliler: İranın batı dağlarından ve İndus yaylâsından buralara geldiler. (406/206).

Sümerler, kat'î olarak Sâmi değillerdi. (406/145).

Sümerler, entellektüel dağ adamları idiler. (1074/465). Sâmi Asurilerin sert hareketleri karşısında nâzik ve zarif insanlardı. (40/85). Mezopotamyaya medeniyetlerini tekemmül ettirerek geldiler. (290/132). Kraliçe Sab Ad'ın büstü incelenirse, göz, kaş, burun ve dudakları, Tunçderilileri veren morfolojik karakterler pek güzel görülebilir. Bilhassa burunla göz ve beyzî yüzle yuvarlak alın, Kuzey-Batı Kızılderili ve Polinezyalılarda teşekkül ettiği gibidir. (470/24). Dış epikanti, orta kaş, dalgalı saç, omuz genişliği ve kesimi bıraktıkları heykellerde bârizdir. (178/16). Semitik olmamakla beraber, Sâmi elemanları aralarına almışlardır. Onlara medeniyetlerini işlemiş, dillerini öğretmişlerdi. Kafkas lehçesi bir dil konuşan dağlı Guti tipi insanlardı. Saçları Kafkaslılar kadar siyah olmamakla beraber koyu renkli idi. Türkçe köklü, bir Turan dili konuşurlardı. Bulundukları yerlerden 3000 Km. uzakta, yani Afganistanda bunlara ait kafatasları bulunmuştur. Komşuları olan Sâmi gruplar daha savaşçı ve hattâ vahşi bir halde idiler. Ne Hitit ve ne de Mogol tipi idiler. Kafatasları nisbeten büyükçe, uzun ve dardı. Bunlara ait kafataslarından bir kaçı da Avrupa topraklarında bulundu. (193/48).

Sümerler kendilerine Kara Kafalı - = Kara Baş tesmiye ederler ve esmer oluşları ile öğünürlerdi. (187/72).

Finikeliler: Arkeolog Fortun da, Brezilya ormanları içinde bulmuş olduğu sanskript dikili taşından istidlâl ettiiğne göre, Finikeliler Yeni Dünyaya çok evvel varmışlardır. Bundan başka San Salvador da, Brezilya'da, Finikeliler tarafından kullanılan depolar bulunmuştur. Rio de Janeiro kuzeyinde bulunan bir Atlas başı heykelin bulunduğu bir deponun da M.Ö. 500 de Finikeliler tarafından kullanıldığı anlaşılmıştır. (54/94). Bunlar Sâmilerden ayrılan bir gruptur. Ayrılışlarına sebep ise kendilerinin Sâmi olmadıklarını anlamış olmalarıdır. (411/—). Yunan ve Roman da değillerdi. (40/—). Bugün eşit karakterlerini bulduğumuz Pasifik adalarına gelip yerleşmişlerdi. (18/27). Renk, hars ve kemik teşekkülü bakımlarından Kafkaslılardan başka bir şey değillerdi. Ve yine bu Finikeliler Urartu'luların da köküdür. Moabitlerle ise hiç bir ilgileri yoktur. (302/1100). M.Ö. 1000 sıralarında, İbrani kralları Finikelilere karşı dostça hareket ederlerdi. Buna sebep, ayni kökten olmamalarına rağmen, Finikelilerin İbranilere bir politik hırsı göstermeleriydi. (40/111).

Anadolu Türkü: İyi teşekkül etmiş kemiklere sahip, ekseriyetl braki, yanak kemikleri yüksek, kahverengi gözlü, dört köşe çene kemikli, geniş aquiline burunlu insanlardır. Genel olarak Akdeniz reng cildlidirler (411/—). Türke, Tatar veya Kazan demek hatadır. Çünk ayni şeylerdir. Ve Mogolla hiç ilgileri de yoktur. Batı Türkleri i Levantin (Bizans) la karışmıştır (21/80).

Türkler Örasyanın yarı Mongoloidleridirler. (41/323). (!).

Türklerin ithâl edildikleri Büyük Mogol soyu, klâsifikasyon i barile Mogol soyu demek değildir. Mogol soyu da bu soyun içinde t bir soydur(!) (217/27). Bir grubun bu tarzda ayrılışı yalnız ilmî bir t rimden ibaret bulunuyor. Ki ayni suretle Amerika Kızılderililerini içine alıyor. Halbuki sonsuz ayrılıkları bariz olan bu iki soyu bir g göstermek bilmem doğru mudur?

Türkler Anadoluya Asyadan M.Ö. 209 yılında geldiler. (131/–

Berthold'a göre Türklerin orijini kesinlenmiş değildir. (107/7

Türk Köylü Kanında belki de hâlâ Hitit kanı kaynamaktadır. ra Tepedeki Tanrı heykeli, hemen yanındaki köylülere ne kadar benzer? Halk zaman zaman bu Tanrıyı kendi Cedleri tanıyarak zi rete gelirler. Giydikleri konik külâhlar, çarıklar ve elbiselerle ve m folojik benzerlikleri ile onlara o kadar eşitlikler gösterirler ki siz bu yakınlıklara şaşarsınız. (24/73).

Kalkolitik ve Bakır devri Ali Şar Höyük halkı dolik hususiyetler vermekte olup Afro-Asya, Akdeniz soyuna bağlanıyor. Halbuki, izahlara gröe bu kafatasları Alpen ve Neolitik de olabilirler. Bunların Anadoluya ilk muhaceret edenler olduklarını öğreniyoruz. Kum Tepedeki kalkolitik brakisefallerin ise erken Tunç devrine ait olduğunu biliyoruz, ki kadın kafataslarında Hitit karakterleri daha bâriz görünüyor. M.Ö. 1200 - 2000 (84/205).

Ermeni : Tâli soylarının nereye varıp, hangi köksoya bağlanacağı hâlen karışıktır. Bazan Nuh kolile Sâmilere, bazan da Hitit yolile Aryanlara bağlanmak istenilmekte olduğndan, fizik, dil, sosyo-kültür bakımlarından Kızılderililerle ve Polinezyalılarla hiç ilgileri yoktur. (784/4).

Kürtler: Eski vahşi Kürtler, Asuriler tarafından Kurti ve Xenon tarafından ise Karduçi namile tanınıyordu. İbranilere göre ise Hazreti Süleymanın sarayına giderken şeytanlar tarafından ırzlarına geçilen 400 bâkireden ortaya çıkan soyun devamından geldiklerine inanırlar. (24/439). Hakikatte Kürtler, son asırlarda Arap, Acemle ve Ermeni tesirleri altında kalmış olmalka beraber Türk oğlu Türktürler. İbranilerin inançları ise tamamen uydurma bir masaldan ibarettir. (24/439).

Firikyalılar : Trakyadan Anadoluya inen İndo-Avrupalı bir soydu. Söylendiğine göre Hititlerden demir işlerini ilk öğrenen de bunlardı. Bronz işlerini de pek becerirlerdi. Gelenekleri tamamen eski Yunan olmakla beraber kendilerinin Yunan asıllı olmayıp Anadol halkından olduklarını (Hitit) iddia ederlerdi. Ermeniler gibi hünerli, zanaatkâr, bir kütle idi. Doğuda kurdukları devlet pek kısa ömürlü olmuştu. (24/75).

Akdeniz : Tarihten evvelki Eğe bölgelilerine Turksum denilirdi. (1074/211). Morgan ve Abel Ray'e göre Akdeniz adalılarının ilk sâkinlerinin Kuzey Asyalı olduklarıdır. (1074/29). Hititlerden evvele ait olup, yeni elde edilen eserlere göre, Anadoluda ticarî sebepler dolayısile göçler ve seyahatların 5500 yıl önce dahi yapıldığı ileri sürülüyor. İnsan oğulları idrâke başladıkları günlerden çok daha evvel birbirlerine yaklaşmış ve uzaklaşmışdırlar. (427/100). Bâbil ve Girit, Etrüsklerde olduğu gibi Orta Asya izleri verirler. (1074/123).

Dorpfeld'e göre Eteo-Giritler, Kidonlar gibi Minos zamanında

Anadoludan adalarına geldiler. (1074/211). Giritliler de, Akatlar gibi Finikelidirler. (117/31). İlk Girit halkı, etnolojik bakımlardan Akdeniz halkına benzedikleri halde, dilleri hakkında bir bilgiye sahip değiliz. (138/152). Giritliler, batı-güney Asyalı olup Sümer ve Akatların geldikleri yerlerden gelmişlerdir. Fakat medeniyetlerinde eski Mısır tesirleri sâbit bulunmaktadır. Dilleri ise İndo-Avrupalı ve bilhassa Yunan olmadığı bârizdir. Bazı büstlerde ise Asyatik saç stilinin genel olduğu tesbit edilmiş bulunduğu gibi toprak eşyada ve keramikte de bir çok Asyatik karakterlere tesadüf edilmektedir. M.Ö. 5000 civarında ağaç kökünden oyma kayıklarla (Polinezyada da aynendir) 120 Km. lik mesafeleri aşabilen denizci insanlardı. (21/116) (153/42).

Giritliler tunç renkli olup Anadoludan M.Ö. 3000 zamanında bu adaya göç eden bir gruptu. (8/119). Tunçderili, geniş omuzlu, brakisefal, bir gruptu. Homer zamanında adaya kalabalık Yunanlıların gelişi, Minoan medeniyetinin birden yıkılmasına sebep olmuştu. (21/116).

Kıbrıslılar : Bu adanın da Girit halkı gibi Asyatik olduğu ve Yunan tesirine sonraları kapıldığı bilinmektedir. (24/462).

Etrüskler : Limni adalılarının yakın akrabaları idiler. (406/325) Etrüsklerin Asyatik orijinli oldukları antik zamanlarda bile biliniyor du. (M.Ö. 750). Bunlar meteoroloji ve keramikte ustaydılar. (138/ 321). Macaristan civarlarından gelip M.Ö. 900 sıralarında Po ovasına yerleştiler. Terramare halkı olup, zevk peşinde yaşayan insanlard (21/145).

Bask : Çok eski ve esrarengiz bir soya ve dile bağlı oldukları sö lenen Basklar, koyun yetiştirmek gayesile her yıl onlar için bilhas açılan kotalarla Amerika Birleşik Devletine sistemli bir surette g ederler. Nevada'da adetleri eksildikçe koyun yetiştirilme nisbetinin d düştüğü resmî istatistiklerle sabittir. Baskların Orta Asya orijinli o duklarında hiç bir şüphe kalmamıştır. (832/878).

Netice : Batı Türkikleri de Asyatik hususiyetlerini el'an muhaf za etmektedirler. Bu olay insaflı ilim adamlarınca daima beyan ve k bul edilmiştir. Fakat arada sırada Anadolu Türklerine haksızlıklar y pıldığı da yukarda görülmüş ve böyle iddiaların ilmî mahiyette ola yacağı da açıkça anlaşılabilmiştir.

Hititlerin İndo-Avrupalılığı hâlen kesinlenmiş değildir. Finike t bir Tunçderili olarak Sümerlilerin yanı başındadır. Hattiler, Tork kanlar ise bugünkü Anadolu halkının cedleridirler. Ve bu kütle 90 yıldan fazla bir zamandır bu toprakların üezrinde Tunçderili soyu bir başkolu olarak yaşamaktadır. Akdeniz adaları ise çok sonradan ve zorbalıkla Tunçderililerin ellerinden alınmıştır.

Doğu Tunçderilileri ve Komşuları :

Örasyatikler(Eurasiatics) : Yarı göçebe ve yarı avcı bir grup, kendilerinin ayrı bir soy olduklarını anlayarak 25.000 yıl önce Mogollardan ayrıldılar. Ayrılma, yavaş yavaş başladı ve asırlarca devam etti. Bu olay ise 1672 - 3 yıllarında yapılan geniş araştırmalar sonu belli oldu. Morfoloji, tip, davranış, alışma, folklor bakımından bilhassa Kızılderili Mohawklara, dil bakımından da Samoyed dediğimiz Tatarlara da eşittirler. Bunların Pamuk Ana'dan gelen Karadeniz İskitleri olduğu gerek Piérre de Charlrois ve gerek Solinus Pliny ve Marco Polo taraflarından beyan edilmişti. (159/85).

Legendre'dan öğrendiğimize göre, Türk, uzunca boylu, düz veya kemerli burunlu, muntazam dudaklı, çok kere elâ gözlü, gözkapakları düzüne çekikçe, olup, Beyaz soyun en güzel nümunesini teşkil eder. (Beyaz kelimesi itibarîdir).

Türkler; Kokazoid soyun Armenoid koluna yerleştirip, yuvarlaklığa müsait kafatası, iri ve kemerli burun, koyu kahve veya siyah düz saç, iri kemik yapısı ve 171 vasat boy olarak tavsif ediliyorlar. (198/21). Bu karakterler bir çok eşit karakterlerle birlikte çoğun Kızılderililere has bulunmaktadır. Kopferer bir çok bakımlardan doğrudur. Fakat düz, ve daima siyah saç ile Amenoid meselesinde düşünmek gerekir.

Dixon ise Türlkeri Alpli tipi içine alıp, dünyanın her tarafına yayıldıklarını, Anadolu Brakisefali ve açık renk derili olup Türkçe ve Sanskrit dillerinin kollarından diller kullandıklarını izah ederek çok ehemmiyetli bir kütle olduklrını söylüyor. (695/—). Beki bu iki tipten — Hint dili kullanan — Alpli olabilir. Fakat bunlar kimlerdir? bilinmiyor.

Deniker ise Asya soylarını renk ve saç formuna göre ayırıyor. Aynu, Eskimo, Ugrik, Türkik ve Mogol diye tasnif ediyor. Bu arada Türkikleri de şu şekilde tayin ediyor. Yakut, Kırgız, Kazak, Çuvaş, Tükrmen, Osmanlı Türkleri. Buna da Ob Ugriyen, Altay Sayan ve Turanlıları ilâve ediyor. (219/22).

Türkler Önasyatik bir soya sahip olup, kökleri Doğu Asyaya bağlıdır. Mogol kültürünün bir kısmını aldılar diye kat'iyen kendilerine Mogol denilemez. Türklere uyan yegâne tip, Polinezyalılardır. Proto-Nordik karakterlere bağlı olan bu soy Aynularla birlikte, müşterek köke doğru uzanırlar. Türkik zinciri 43 en, 9 - 140 boy dereceleri arasında görülmektedir. (411/—). Bu soy aslında Proto-Nordik olarak tanımalıdır. (1083/—).

Yine Deniker'in klâsifikasyonuna göre Ugrikler ve Türkikler Önasya grupunu teşkil ederler. Bu iki grupun birinde Mogol karakterlerinin ancak yaşlandıktan sonra pek az seezilmesi vakidir. Bu kolun Mogolla fizik karışımı muhtemeldir. Bu karışık grup ise Mançuri, Daur, Endonezya ve Polinezyalılardır. Mogollarda ise saf form, Halka, Tibet, Çini içine almış ve bu guruba haksız yere Kalmuklar da alınmıştır. (219/49).

İvanowsky ise 1911 de geniş izahlarla tekrar tertiplediği kitabında, Deniker'in Türkik klâsifikasyonuna Beltir, Keçin, Koybal, Kızıl ve Sağayları alarak bir başka koldan Kuzey-Doğu halkını ilâve ediyor. Bunlara Eskimo, Çukçi, Koryak, Yukagir halkının ithal edilmesi o zaman morfolojik hata diye bilinmekteydi. (219/23).

Quatrefage Türkik soyunu üçe ayırıyor. Beyaz, Sarı ve Siyah. Sarıyı ise, Sibirya, Tibet, İndo-Çin, Kızılderililer ve Pasifikliler diye tasrih ediliyordu. (219/21). Gerek St. Augustine ve gerekse Kaptan Cook inanç ve gelenekler bakımından Yeni Dünya ve Pasifik halklarının Tatarlardan başka kimseler olmadıkları beyan edilmiştir. (78/687).

İtalyan antropolog Sergi'ye göre, Altaicus ve Centralis gruplarına aldığı Türkikleri Beltir, Kaçin, Sağay, Yakut, Lebedin, Mançurri, Baykal Tunguzları, Kamnağan, Güney Tunguzları, Buryat, Kırgız, Kazan, Hazer, Tlingit olarak tasnif edip bu guruba bir de Mogol Torgotların ilâve ediyor. Bunların içine en çok Avrupaî (Kokazyen) görünüşle veren Tarançıların da getirilmesi çok tenkitlere maruz kalmıştı. (219 25).

Türkikler Mogol veya Mongoloid değildirler. Bugünkü Mogol to raklarında oturanlar ise yalnız Türklerdi. (658/32).

Amuderya ve Sibirya braki ve mezosefallerle kaplı idi. Bu guru ların hiç birisi de Mongoloid olmayıp beyazımsı bir soydan müre kepti. Ve dolik Mogolların komşuları idi. (464/47). Anadoluya kad yapılmış olan kuzey Asya halk, morfoloji bakımndan Avrupaiye b zemekte ise de, ilmen tamamen onlardan ayrı hususiyetler taşır. kütleler (Türkikler) ayrı bir soy olarak mütalâa edilmelidirler. (50 566). Kuzey Tibette oturan Hor'larda da Çin, Mogol veya Hint rakterlerinden hiç birisi yoktur. Bütün hususiyetlerile Bask soy eşitlikler gösterirler. Bunlar arasında ancak asiller saçlarını keser di. (191/88).

Kuzey Çin, Güney Türkistan ve Pamirde ağırlık Türklerdedir. kat Rusya bunlardan arttifisyel bir soy yaratmaya çalışıyor. (107/1

Çinin Pamir yaylası civarında bulunan Taciklerin, fizik antropolojisi bir garplıyı şaşırtacak kadar Aryan görünür. Aslında bu olay benzerlikten ileri gidemez. Esasen Kırgızın bir kolu olan bu soy ve Dafdar, Payk, Mantaka, Karağol, Lopgas, Taşgurgan, Muztagara, Kaşkarlıların eşidi, Kuzey Asya Türklerinden başka bir şey değillerdir. Bu adı geçen soy, Billat'tan başlamak suretile Aksu, Karaşar, Güney Altay, Alaşan, ve Kalkan yolile Sarı Denize kadar uzanır. (106/1)

Doğu Pamir ve Türkistan fizik antropolojisi Pamir civarında alınmıştır. Bu guruplar Vaki Kırgız gurupları diye anılırlar. Bunlar, Kırgızlar, Özbekler, Tacikler, Karatekinler, Darvazlar, Roşan, Signan, İşkaşmu, Yazgula, Şayat, Seintan ve Biloklardan ibarettir. Bazıları İrani konuşmakta veya dillerine Acemce karışmış olmakla beraber Tek stok içine girmektedirler. Fizik karakterler bakımından Mongoldan ziyade Türkiklere bağlıdırlar. (506/160)

Levine'in vermiş olduğu kranyometri frekansları da incelenirse, Türk ve Mogol ayrı ayarı soylar olarak görünürler. Fakat yalnız kafatası da bir tarafa bağlanabilmek için kâfi değildir. (219/—). Soy klasifikasyonları da ehemmiyetli sayılır. Yalnız büyük Mogol Soyu teriminin, coğrafi bir terim olarak alınması ve ondan sonra incelenmesi gerekir. Paleo Asyatik ve Ob Ugrien köklerini birlikte saymak icap ediyorsa da fizik karakterlerindeki bazı farklar yüzünden doğru olmuyor. Buna mukabil Güney Sibirya halkı ile Orta Asya Mongoloid görünüşlü (yalnız görünüş) gurupların Kazakistandaki eski Öropoid halka uymuş olmaları sebebile birlikte mütalâa etmemiz yersiz olmuyor. Bu ikinci gurupta ancak Amerikanoid tretleri daha açıkça görebiliyoruz. Aynulara ve diğer taraftan da Niuklara yaklaşmak suretile bunları Amurlularla birlikte bazı Kızılderilileri Tunguz - Mançu yolile köprü vezifesi görürler. Bilhassa (Türkiksoyunun mümessili olabilecek karakterler taşıyan) Ket, Katınga tiplerinin Sayanlar ve Yensilerle birlikte bu köprünün istinat noktalarını teşkil ettikleri anlaşılıyor. Pre - Tunguz, Cis - Baykalların, Tunguz dili konuşan halklarının antropolojik metaryelleri ile hemşeri Türkik konuşan kabilelerinin karakterleri bu konuda yukarda söylenenlere destek oluyor, Orada yine zincirleme olarak Atabaşkan kabilelerini buluyoruz. Bütün bu zincirlenen guruplarda Antropolojik, Sosyal ve Filolojik hususiyetlerin yakınlıklarını ve bu yakınlıkların da, Mogollarlan uzaklaştıklarını tesbit edebilmiş oluyoruz. (219/279)

Kırgız ve Kazaklar ayrı ayrı isimlenmekle beraber bir Türk kolundandı. Kara Kırgızlara hakikatte politik Kazak adı verilmiştir. Bunlar Asyada kalabalık bir kitle olarak Çin Batısından Kafkaslara kadar yayılmışlardır. Hattâ bunlar Çinin Sink Yang ve Doğu Pamir

Yaylasında (850/—) geniş birlikler teşkil ederler.

Tatarlar, Mogol mühürü taşımıyan Buryat akrabası bir soydur ve Türkiklere bağldır. Hyung Nu, Bahimi halkarıda bu guruba girerler. (466/—)

Buryatlar, Anropometik, kan, Morfoloji ve renk bakımlarından Asyanın en karışık topluluğudur. Her şahıs ayrı bir tip gösterir. Bu tipler Brakisefalden Megasefale, Mongoloidden Öropoide kadar değişirler. İçlerinde birbirlerine eşit bir çift saç dahi bulmanın imkân mevcut görülememiş ve bu bakımdan Japonların karışıklık derecesinin yanında söylenmeğe mecbur kalınmıştır. Fakat bu iki soyda da, renklerde Kromatik alt ve üst tonlarını müşahade edebiliyoruz. Bazen renkte Aynu kadar açık hususiyetler gösteriyorlar. Kahve renginden kömü siyahına ve bazende Kafkastan da ileri giderek Anadolu ve Mezop tamya tiplerine dahi intibak edebiliyorlar. İşte bu hususiyetler Ayn nun (güya) Kokazoid denilen karakterleri ile, Buryatın Amerika K zılderili karakterlerini tekleştiriyor, çünkü Buryalarda ve bir çok K zılderililerde görebildiğimiz Oval yüz, düzüne kesik yeşil göz, Eçin valarındada görülüyor. Bunlar Kuril Adasında çevrilip kalan Kuçi A nularında mavi gözlerle karşımıza çıkıkyorlar. İşte bunlar, işitip d duğumuz bu tip Öropoid tipinin esasını teşkil ediyor. Bu suretle B yatlar bir taraftan, Aynular yolile Öropoide ve diğer taraftan derililere bağlanmışlar. Yalnız bütün bu aratırmalarda gerek A ve gerekse Buryat ve Kızılderililerde kadınların daima daha sert M goloyide benzerlikler gösterdikleri anlaşılıyor. (317/192).

Doğu Tunguzları ile Batı Tunguzları arasında morfolojik ba lardan oldukça, farklar vardır. Doğu Tunguzları Taz, Evenkleri Türkik karakterlerini fazla göstermek bakımından konumuza daha zel intibak etmektedirler. Bunlarda da epikanti yaşlandıkça ortaya kan bir hususiyet olup Mongoloid sayılmazlar. Diğer taraftan Tunguzlarında, doğu Evenklerinden daha az sakal, bıyık ve kıl g lür. Bu Evenklerde kafa brakiye, kaçmakla beraber alnın oldukça riye kaymış olması enteresandır. Mahaza Türkik gurubu içinde nan doğu Tunguzları Baykal fizik tipinin mümessilleeri bulund için bu etnik guruba yakın Selkap, Nenet, Ketler de tabiî olarak hil olurlar. (219/135)

Uzun boylu, iri yapılı, yanak kemikleri Yakutlardan az dah kıkça olan Çukçilerde, saç Yakutlardan fazlacadır. Fakat y hiç bir zaman kıllı kategorisine girecek kadar değildir. İri kaşlı, kahve rengi, düz çekik gözlüdürler. Saçları Yakutlar gibi dalgalı, zamanla beyazlaşır. Renkleri Kafkaslılar gibi açıktan koyu tun dar gider. Burun daha küçükçe alın alçak ve düzce, alt çene iri ve sağlamdır. Kadınlar yüzlerinde daha belirli Mongoloid çizgiler taşırlar. Güzel ve Endamlıdırlar. (280/486)

Lamutlarla Çukçiler arasında fizik irtibatları görülmekle beraber, Lamutlar Baykal tipinden ziyade, aşağı Amur Kırgızlarına yaklaşıp, Negidal, Orok gibi Tunguz dili kullanan guruplara yaklaşırlar. Çuvanlar gibi Paleo Asyatik sayılırlar. Bu suretle Orta Asya, Altay Sayan kütlesine yaklaşıp Alar ve Bayan Dayü Buryatlarının yanında yer alırlar. Bunların hemen yakınlarında da Kızılderililer; Nenet, Taz, Yensi lerle Ketleri görüyoruz ki, bütün bu guruplar Büyük Mongoloid Soy coğrafya terimi içinde mütalâa ediliyor, sonsuz Türkik karakterlerini mühimsemiyorlar. (219/133)

Çin Türkistanında 150.000 Sart vardır ki, bunlar her bakımdan Türk olup çok Çin akkültrasyonuna maruz kalmışlardır. Bütün Kotan bölgesi bunlarla meskûndur. Emsalsiz sanat kabiliyetleri ile Kuçar Uygurları, Karaşarı doldurmakta olan bir Türk gurubudur. Vaktile Mogol istilâsına uğrayıp yerlerini terke mecbur kalan bu Türkiklerin Turfan kolile birlikte, Asyada daima varlıklarını işittirdikleri sabittir. Oyrotlar ise temiz Fin Türkleri olmakla beraber Tibet kültürüne bağlanmışlardır. Kurumçu Demircileri diye anılan Altay Türkleri ile, Hatti ve Hititler arasında yaşamış olan zanaatkârların bir eşitliği olsa gerek. Mogol taarruzları bunları da eskidenberi yerlerinden oynatmış bulunuyordu. (191/48)

Türkleri nerede bulursak bulalım, onların yanı başında veya içlerinde Mogolları da buluyoruz. Bu hâl zaman, ilerledikçe birçok şüpheler yaratmaya başlıyorsa da Sibirya Mogolları, Buryatlar, Türk Mogolları dediğimiz zaman onların Türk stokundan olduklarını düşünmeliyiz. Meselâ, Kalmuklar (Torgot) Tacikler, Özbekler, Tungalar ve Kafkaslılar tamamen Türk kökünden gelme soylardır. Taciklere verilmiş olan Dağ Arıları tabiri de burda Türklerden başka bir şey değildir. (107/164)

Kalmuklar, Mogol olmayan Cengizin çocuklarının ahfadıdır (151 14) (466/66)

Tibetliler için Halliburton, yerinde yaptığı tetkiklere dayanarak onların Çin soyunun bir kolundan olduklarını söylüyor. Fakat saf Mogol olup olmadıkları hakkında bir şey söyleyemiyor. (210/244)

Yine bu arada, Hrdliçka, Asya soyları üzerinde materyel kültür ve antropo - histori bakımından tetkikler yapmış ve emsalsiz raporunu 1919 da neşretmiştir. Burada Türkiklerin doğuya ve Batıya olan büyük hareketlerini de görebiliyoruz. Bunlar arasında Karayip Musevi Türklerini Tunçderililer arasında kaydetmeye çok kuvvetli sebepler buluyoruz. (403/19)

Dixona göre, Mogollar, Paleotitik devirlerde Avrupaya da muhaceret etmişler kültür tesirleri hiç ve fizik tesirleri ise pek az olmuştur. Buna mukabil Amerikada ise geniş tesirler bırakmışlardır. (89/222)

Afgan halkı, kuruluş ve cemiyet bakımlarından Yeni Dünya kütlelerine çok yakınlıklar gösterirler. 337/—)

Umumiyetle dolikosefal ve paleolitik bir kütle olmakla beraber avcı dolayısıyla ve Tunç devrinde yaptıkları göçlerle brakisefal Mongoloidler tarafından tazyik edilerek Baltık sahillerine sürülen Finno Ugrik gruplar da Türkik grubundandır. Lapland'lılar saf olmakla beraber Samoyed'lilere bağlı ve Macarlar gibi Ubra göçeçbeleridir. Antropolojik karakterleri Tunçderililere uygundur. (411/89)

Ostiyaklar ve Voğullar, Macarların bağlı bulundukları bir kaynağın özleridir. Bunlar Ugrik olan Altay topluluğunun içinderirler. (167/184)

Laplar kısmen Kafkaslı, kısmen ise Moğoldurlar (!) (41/314).

Samoyedler genel olarak Proto - Türkik kesin karekterler göstermekle beraber aralarındaki Nıgamasanlar en çok Mongoloid tretler gösterirler. (58/8)

Bulgarlarla Boldarlar arasında büyük antropolojik farklar vardır. Bulgarlar Slavik bir gruptan olup, yine onlarla birlikte yaşayan Balgarlar veya Boldarlar tamamen Türkik bir gruptur. Bunlar Altınordu'nun koludur. (37/(7)

Ortadan halen kalkmış olan Örasya'nın İskit'leri, Rusların kendi cedleri olduğuna dair köksüz iddialarını bir tarafa bırakarak genel olarak kabul edildiğine göre Kuzel Asyatik bir topluluktur. Kızıl veya tunç renkte ve Tatar kompleksindeydiler. Bunların arasında Kubilây Han'ın tunç rengi bir insan olduğuna ve İskitli buluduğuna dair vesikalar vardır. Cengiz'in ise yine aynı koyu komplekste olup sarı soydan olmıyan biri olduğunu da biliyoruz. Bundan başka çocuklarının bir çoğunun mavi gözlü olduğu da vesikalara istinad eder. Ayrıca Batu Han ın kumrallığı, kendisini ziyaret eden yabancılar tarafından tesbit edilmiştir. Pek tabiî ki bu tipler kendi kabileleri arasında da genel olarak karakterlerdi. İskitlerise yukarıda saydıklarımızın bağlı bulunduğu Tatar gurubundan idiler. Rusların da sarışın Tatarlarla kız alıp veeren onlara jenetik ve kültürel tesirler icra eden Aryanlardan başka bir şey olmadığı anlaşılıyor. (117/258)

Hipokrat'tan, İskitlerin şişman, yavaş kanlı, Tatarımsı insanlar olduklarını da öğneniyoruz. Bu topluluğun Türkik olduğunu kesin bir dille söyliyen Hrdliçka gibi ilim adamları az değildir. Hatta bugünkü

Anadolu Türklerinin de İskit Türklerinden M.Ö. 450 de ayrıldıklarını yapılmış olan neşriyattan öğreniyoruz. Got'lardan sonra kardeşleri olan İskitleri de Avrupa kısmında kovan Hun'ların da Hazarlar gibi Türkik olduklarını aynı ilim adamı söylemektedir. Hatta yukarıda sayılanlarla birlikte münakaşa mevzuu olan Kazak, Ugrik gruplarının tetkikini de şahsen yapmış ve detaylarının önümüze sererek Türk kökünden olduklarını israrla açıklamıştır. Neşriyatında Türkleri ve Türkikleri Türko - Mongol coğrafya terimi altında toplamış olması, o zaman için bir yenilik ve ileri görüş diye anılmaktadır. (406/—)

Alfeldi Andreas da İskitlerin Türk olduğunu iddia eder.

Paleoasyatik ve Aynular

Kadın ve erkek fizik değişiklikleri çok bariz olup, dudakları kalın, Eskimolar gibi geniş ağızlı, lisan ve davranışları tabii bir incelik taşıyan Aynulara Japonlar bir köpek soyu nazarı ve inancı ile bakarlar. Aynuların kızılderililer gibi yüzyıllarca süren hür kalabilme mücadelelerinden artık vazgeçmeleri onların da kuvvetlinin ve çoğunluğun içinde kaybolmalarına sebep olmuştur. (56/225)

Doğu Paleosiberya kalkınmaları pek güzel tanınmaktadır. Bunlar kuzeydoğu Asya ile Güneybatı Asya medeniyetleridirler. Bilhassa Alauç, Çukçi, Yukagir, Kornak, Kamçadal, Gilyak ve Aynular bu grubu teşkil etmektedirler. Tunguzlar ile yukarıda bahsettiğimiz toplulukları birbirine bağlıyan tek kök Paleoasyatiklerdir. Yakutlar da aynı merkezde bulunmakla beraber yeni bir alt soy olarak tanınıyorlar. Yakutlar nasılsa bu gruptan dışarda bırakılmaktadırlar. Batı Sibiryada ise Ostiyakları, Yeniseyleri, Voğulları, Samodyeleri Paleo Altay olarak görüyoruz. Bugüne kadar bilindiğine göre PaleoSibirya ile Paleo Altay her ne kadar birbirlerine bağlı iseler de, morfolojik antropolopik ve kan grupları bakımından birbirlerinden biraz farklı görünüyorlardı. Montandon eserinde bu hususta Altay'ı incelemediğini açıkça izah etmiş ve yalnız Paleosibirya üzerinde beyanlarda bulunmuştur. Esasen Paleosiberya hakkında bir itirazımız olmadığı için biz doğrudan doğruya ihmal edilmiş olan ve Paleosiberyaya akrabalığı kesin olan Paleoaltay'da bu gruba dahildir sayarız. Bu çalışmalarımızda Asyada Aynular, Amerikada Toltekler, Kuba Taynuları, Anasazı kültürüne bağlı olanlar ve Pasifikte Oseanyalılar Kokasyatiklerle köprü kuracak olan büyük gruplardır. (317/175)

Aynular çok yakışıklı, sağlam yapılı ve pek müessir insanlardır. Alınları biraz darca geriye doğru yatık olup, yanak kemikleri iridir. Çene yuvarlak, kısa ve oldukça çıkıntısızdır. Profil konkav, ağız ve kaş nahiyeleri barizdir. Supraorbital ve santrapos fazlaca gösterişlidir. (239/229)

Dr. Sauer (Marshall Üniversitesi profesörü, West Virginia) Aynular ilkel âdet ve dillerini bugüne kadar muhafaza eden bir kaç toplluluktan biridir. (Coğrafi) Mongoloid soyunun içinde tanınan bu soyun Pasifik ve Kızılderili soyları ile tabii irtibatı vardır(1026/—) der.

Aynular Hokkaido Kuezy Japon adası ile Kuril adalarında bulunanlardır. Bunlar kompleks itibariyle tek tek unsurlar ile üç büyük Avrupa tali soylarına yaklaşmakla beraber, bir tam olan Avrupalılardan ve daha doğrusu İndo Avrupalılardan uzak sayılırlar. Üç lehçede konuştukları dilleri genel olarakÇukçi diline akrabadır. Bu soyun en yakınlarından biri ise Oseeanya, yani Polinezyalılardır. Fakat bunlardan da Aynulardaki kıl bolluğu yüzünden uzaklaşırlar. (317/219) Bachelor Stramberg'e göre Aynu dili iyice incelenirse bu dilin kökünün Asya, Coğrafya isimleri ile birlikte Uralik ve Altayik Tunguz dilinden geldiği ve Türkçeye bağları da olduğu görülür. Aynuların Öropoid bir kolu Kafkas yolu ile Önasyaya giderken diğeri ise Somatra Bataklarına, Borneo Dayaklarına, Malayzya. İndonezya ve bilhassa Polenezyaya kaymıştır. St. Martin ve Tarenetsky'den öğrendiğimize göre bu soy ne Kokasyenin ve ne de Moğolun bir koludur. Buna karşılık Kafkas kolu Aynuya kolayca bağlanabilmektedı. (219/269) Amur ve Sakalin dahil olmak üzere Hokkaidodaki Aynular, etraflarını çevirmiş bulunan bütün Moğol gruplarından ayrılmış olmakla beraber bütün dünya soyları arasında tamamen ayrı bir yer işgal etmeleri ile çok mühim sayılırlar. Bunların bilhassa kadınları saçın bolluğu, ve yüz profilinin sertliği bakımından Mongoloid tretler gösterirler. Erkeklerde ise burun genişliği, dudak kalınlığı, dalgalı saç, elmacık kemikleri onları Ekvatoryal fizikî bir tipe götürür. Vücut kıllarının çokluğu, burun kökünün yüksekliği, çene ise Avrupai-Kokasoid (Bu terim aslında Türk karakterinden başka bir şey ifade etmez.) lere bağlar. Eldeki malûmata göre Sefalik indeksleri hafifçe yüksek bir soy olduğundan Güney Siberya Türkiklerine yakınlıkları tebarüz ediyor. Yüzleri kısaca ve darcadır (beyzî). Nivuklar, Heine-Gelden'e göre, Malaka ve Polenezyalılar (Avustronezya) Aynulara yakındırlar. Beltz'e göre ise Kafkas soyunun öz yurdu vaktiyle Kuzeydoğu Asya idi. Buradaki soy Mogolla birlikte Türklerin tazyiki altında dağılmaya başlayınca külliyetli kitlesi Hokkaido, Kuril, Sakalin adalarına yerleştiler. Aynuların Paleo-Siberyalı olmadan evvel —Montandon'a göre— sahip oldukları paleolitik ve Neolitik Öropoid karakterleri bugün bile görülebilir açıklıktadır. (219/—).

Güney Japonya topraklarında Aynuların aksine olarak önümüze çıkan değişik bir insan tipine tesadüf ediyoruz. Fizik bakımından Proto-Malaka karakterleri veren bu grup, iri yapılı, tunç derili ve pek az kıllıdır. Geniş yüzlü, küçük burunlu, ince dudaklı ve düz göz kesimlidir. Bunlar Koreden M. Ö. 450 de buraya hicret eden Budist rahiplerle gelen ziraatçı bir kitledir. (21/243).

Tokyo Üniversitesinin tetkiklerine göre saf Aynu Sefalik indeks erkek (78/28) kadın (77/85) tir. Japonlarla karışanlar kısmen uzuyorlar. Hakkido saf Aynuları bütün antropometrik ölçülerde Türkik ölçülerine yaklaşır. Buna mukabil Sakalin Aynularında ölçüler daima daha falzadır. (780/26).

Otokton ve saf Hokkaido Aynularına nazaran aynı mıntakalara göç etmiş bulunan Sakalin Aynularını kadın olsun, erkek olsun yüz ve burun ölçüleri daha fazlacadır. Hattâ bazı bakımlardan da Japonlara yaklaşırlar. Aynı zamanda Sakalin adasında oturan Gilyaklar ve Orokolar Aynu komşularından bir hayli ayrılırlar. Bu sebeple Sakalin Aynusunun Japonla karışmış olduğu kanaati ortaya çıkmıştır. (781/34).

Açık renkli Dolik, geniş yüzlü, iri burunlu Aynuların gözleri yuvarlakça, daha doğrusu badem şeklindedir. Saç, sakal, bıyık ve vücut kılları bol olup Japonlardan tamamen ayrılmaktadırlar. Son incelemelere göre Kokazoidden ziyade Proto-Australoid oldukları anlaşılmaktadır. Kızılderililerle akrabalıkları artık sabit olmuş bir hakikattir. Aynuların en eski Asya ecdat tipi olduklarında da ittifak vardır. Ki bu kitleye Hint topraklarında yaşayan bazı halk da girmektedir. (Vedda). Tesirleri —İndoik ve Mongoloid hariç— bütün Asyatik soylarda müşahede edilmektedir. (21/3).

Aynular Kokazoid stoktandır. (41/299).

Aynular fizik bakımından saf Öropoid soyu muhafaza ederler. (167/172).

Wells'e göre, Aynular soy itibariyle Nordik, gelenek, sanat ve kültür bakımından Çinli-Mongoloidlere benzerler. Yazıları Çincedir(!). (138/807). O zamanlar Aynular pek bilinmiyorlardı. Wells bu ifadesinde biraz mesuliyetsiz davranmış bulunuyor. Hattâ daha da ileri giderek Kızılderililerin Japonla eşitliğine kadar varıyor.

1888 sıralarında Samoray soyu Japonyada kaybolmaya başlamıştı. Bu, beyzî yüzlü, oldukça ince dudaklı, düzce burunlu Nordik tipindeki grup Mongoloidler, Japonlar arasında yer alan hareket tarzları ile tarihe karışmaktadırlar. (57/107).

Hokkaido ve Kuril adalarında yaşayan Aynuların orijini hakkında bilinen malûmatı şöylece özetliyebiliriz. Genel olarak Ainu diye yazılan kelimenin telâffuzu Aynu'dan melhuz Kuru, yani topluluk mânâsına kullanılması hasebiyle kendilerine Aynukuru (insan topluluğu) derler. (239/—).

Bizce Eickestedt'in sınıflandırması en müsait hususiyetler gösteriyor. Bu ilim adamına göre Mongoloidleri diğer soylardan ayıran karakterlerin kesinlikleri kafanın vücut nisbetine göre iriliği, yüzün çok ablaklığı ve düzlüğü, iç ve dış göz kapakları fazlalığıdır. Bu hususta Hrdliçka ile Montandon'un müşterek görüşlerine rağmen, Eickestedt'ten sınıflandırma bakımından ayrılıyorlar. Bu sınıflandırmada, Sibrid, Tungoid, Sinid ve Paleomongoloidler Büyük Mogol grubu içindedir. Geri kalan Turanid, Aynuid, Eskimid soyları da ayrıca sayılmaktadır. (219/28). İşte bu formül Kızılderili muammasını hallettirecek ve Tunçderilileri tebellür ettirecek kuvvetli bir formüldür.

Tunguzların yüzü Kalmuklar kadar ablak ve basık değildir. Orta boylu ve mütenasip hareketli insanlardır. Gözler küçükçe ve uyanık, burun küçükçe ve düz, oldukça köse veya tamamen köse, ses tonu derin, iyi işitebilen, iyi görebilen bir kitledir. Koku alma hisleri zayıf sayılabilir. Çocuklar ve genç kızlar fevkalâde ince ve güzel olurlar. Buna mukabil ihtiyar kadınlarda beliren kırışıklıklar/ korkunç derecede fazladır. Yaşlı erkeklerde saçlar pek ender beyazlanır. Ölünceye kadar dik yürür ve çalışabilirler. Eller, ayaklar küçükçe, kafatası az büyükçe, elmacık kemikleri çıkıktır. Daha doğrusu Aynu ve Gilyak tipindedirler. (219/47). Tunguzlar Aynularla Tatarlar ve Kızılderililer arasında mühim bir basamak taşıdırlar.

Sosyal bakımlardan Altay Sayan kültürü çeşitler gösterir. Kendileri aynı köke bağlı oldukları halde türlü sosyal değişikliklerin bulunmaması Tunguzların Kutup mıntıkalarında bir blok teşkil etmelerine mâni olmuyor. Meselâ Soyodlar Sayanlardan, Tunguzlar ise Ayanlılardan, hattâ Karagaşlardan farklı gibi görünürler. Aynı biçim kültürün bir çok Amerika Kızılderililerinde de bu tip farklarla yayıldığını görüyoruz. Meselâ bir Atabaşkanla Hohokan, Karaayakla Anasazı kültürleri de bu türlü farklarla önümüze çıkıyor. Bu nedenle Altay halklarının kültür farkları onların antropolojik birliklerine (Kızılderililerde olduğ gibi) bir halel getirmiyor. Diğer taraftan Turan'ın Kırgız gibi bazı alt soylarının kabile ve ailelerindeki sosyal nizamları daha homojen kesinliklerde görüyoruz. İşte bu kesinlikler diğer alt soylardaki karışıklıkların ayıklanabilmesine yardım ediyor. (167/198).

Çuvaşlar ise Kazan, Gorki civarında ve Volga kenarında bulunup Fin grubuna bağlı kardeş soylar arasında oturan, tamamen Türk bir kitledir. Tatar kavimleriyle hem coğrafya ve hem de antropolojik birlikleri gösteren bu Türkler Hazan Türklerinin kökü sayılmakta ise de Mogol istilâları nedeniyle çok tesir altında kalmışlardır. Bunlar da diğer Türkler Avarlar, Hazarlar, Peçenekler, Samoyed ve Nenedler, Koryaklar, Kuman ve Buryatlar gibi M.Ö. 200 yıllarından beri ilk tarihe iz bırakan Hyungnuların Orta Asya kollarından gelen gruplardır. Hâlen bir buçuk milyon nüfusa sahiptirler. (307/6).

Yakutlar büyük Türkik kittlesinden ilk defa Mogolların taarruzları karşısında Orta Asya ve Baykal civarlarından bugünkü yerlerine gelmişlerdir. Bu göçlerde Paleo-asyatik diğer akraba Tunguz grubunun baskıları da müessir olmuştur. İri yapılı, Braki, dar alınlı, kara göz ve siyah saçlı olup oldukça iri buruna sahiptirler. (344/16).

Yakutlar kendilerine Saka veya Sağa tesmiye ederler. Bu kelime muhtelif komşu dillerde Yaka, Çaka, Şakha, Yakal, Yakul, Yakuud ve Yakood olarak telâffuz edilir. Esas mânâsı kenar, etek ve yaka demektir. (medeniyetin eteğinde oturanlar). diye kendilerini tanıtırlar. Amerika topraklarındaki Yakutat halkı da tam eşit bir kitledir. (344/25).

Mogol :

Konumuzda sık sık Türkiklerle ve daha doğrusu bütün Tunçderili kolları ile karıştırılan, bazan Tunçderililerin içine alınan ve çok defa da Tunçderililerin bağlı bulundukları iddia edilerek Asyada en mühim yeri alan bir soy olan Mogollar, genel olarak küçük, homojen bir soydur. Bununla beraber bütün dünya soyları şu veya bu sebeple Mongoloid karakterlerden dolayı sorumludurlar. Tarzı her ne olursa olsun her gözü biraz çekiğe Mogol denilip geçilmiş ve yüz milyonlarca insan Büyük Mogol Soyu terimi altında, coğrafî anlamda haksız olarak toplanmıştır. Çünkü bu coğrafî terim çok defa kesin antropolojik mefhumlar gibi ele alınmıştır. Halbuki Mogol soyu diğer bütün dünya soylarının en yenisi olup hâlen daha tam teşekküle vâsıl dahi olamamıştır.

Bundan başka çok açık ve kesin farklarla —Tunçderililer dahil— bütün dünya soylarından ayrılırlar ve kendilerini belirtirler. Şimdi bu soy için denilenlere bakalım:

Moğol soyları Brakisefal olup gözler yukarıya doğru çekiktir. Yanak kemikleri yüksek, renk sarı olup saç düz ve siyahtır. Dört kısma ayrılırlar, deniyor.

1 — Şimal Mogolları: Tunguz, Buryat, bazı Kalmuk, Mançurya, Kore, Kuzey Çin.

2 — Cenup Mogolları : Cenubî Çin ve Hindi Çinî.

3 — Türkikler, Turanlılar, Ugrikler, Yansiler, Ostiyak, Çuvaş, Yakut, Kırgız, Türkmenler.

4 — Aynu, Polinezya, Endonezya ve Kızılderililer (219/22).

Bu sınıflandırmada dikkat edilirse en mühim unsur dışarıda bırakılmıştır. O da esas Mogollar olup sayılanlardan 1 ve 3 ü esasen Türktür. Ortada olan Japon dahi unutulmuştur. Bu düzenleme ne kadar ciddîye alınmalıdır bilmem.

Mogol soyları on iki bölümdür:

Hazarrak, Dzungar, Kanat, Altın Boynuz, Kalmuk, Halha, Moğul, Kara Kıtal, Ugrik ve Moğul ile Ordu ancak hakikî Mogoldurlar. (1072/—).

Dr. Legendre yirmi yıl yerinde yaşayıp tetkik ettikten sonra ortada bir Mogol soyunun bulunmadığını iddia etmişti. (632/49). Bugün Mogol kesin bir soydur. Fakat bu soya yersiz olarak diğerleri de karıştırılmıştır.

Uzun zamandır birbirlerine düşmanlıkları ile tanınan ve kökleri bir olmayan Tatarlarla Mogollar karıştırılıyor. Hattâ bu karışıklığa, Batı İlim adamları taraflarından ara sıra da Türk halklrı ilâve edilmek suretiyle haksızlık ediliyor. (465/276).

Mogolların, Tunguzların ecdadı olduğunu iddia etmek ilmî bakımdan pratik görülüyor. Fakat hangi Mogol?.. Malûm olduğu üzere altı Mogol kitlesinden ancak üçü asalet mühürü (Mongoloid Seal) taşıyan ve diğer üçü ise taşımayanlardan ibarettir. Tunguzlar, mühür taşımayan bir gruptur. (464/—).

4000 yıllık fosil incelemelerine göre Hun ve Altayların Mogol soyundan olmadıkları anlaşıldığına göre bunların Öro-Kokazoid Özbeklerden olduklarına dair vesikalar vardır. (2/146).

Himalayaların taçlarına yayılmış olan Sikkim ve Bhutan topluluklarında, morfolojik olarak Mongoloid karakterlerin en kesinleri görülür (835/—).

Keşmir ve Lârak halkları, Mogolla Türklerin karışmadan yaşadıkları enteresan bir bölgedir. (823/—). Bu bölge Panamanın Çoko Kızılderilileri ile meskûn bölgeleri hatırlatır. (823/—).

Mogol soyu en eski(!) bir soydur. Beş gruptan müteşekkildir. Hâlen antropolojik mahiyetleri halledilmiş de değildir. (216/—).

Bazı son ve derin araştırmalara göre, Mongoloidlerin Alaskaya ve oradan da Batıya doğru göçtüklerine dair buluntular vardır. Buna rağmen Asyada bulunmuş olan Tzeyang ve Çaluka tipi Mogolların, Çinde yaşadıkları zamanlar, bu buluşların verdiği 2000 yıldan daha çok eskidir. (369/854). Anlaşılan Yeni Dünyaya geçen Moğolların bir kısmı geri dönmüşlerdir.

Mogollar daima uzak bölgeleer varabilmişlerse de çoğun, evvel gelenler arasında kaybolmuşlardır.

Netice: Amerika Kızılderililerini —ve dolayısiyle Pasifiklileri— hakkile anlayabilmek için, her şeyden evevl kabul edilmesi gereken iki hususiyet göze çarpıyor. Biri, Kızılderililerin sosyal gelişme ve üreşmelerinde Asyayabağlarının hangi halkla olduğu, diğeri de fizik antropolojilerinde hangi topluluğa eşit olduklarıdır. İşte bu sebeple, bu iki konuda az veya çok yakınlıkları görülen veya hiç görülmemekle beraber eski, yeni komşulukları olan kütlelerin hususiyetlerine de başvurduk.

Türkiklerin dünya üzerine yayılışları konusuna geçmeden evvel, gözönünde tutulması gereken bir mecburiyet varsa o da Asya Türkiklerinin kesin olarak kimler olduklarını bilmekti. Dünya antropoloji ilmî çalışmalarında, Asya Türkikleri üzerinde çok şeyler elde edilmiştir. Fakat görüp anladığımız gibi, bu buluşlar bir türlü bugünkü Anadolu topluluğuna bağlanılmak istenilmemiştir. Anadolu veya Osmanlı Türkleri sanki Asya Türk ve Türkiklerinden tamamen ayrıdır. Söz ve yazılara bakılırsa, her şeyden evvel Türk ve Türkiklerin ne ve kim oldukları bilinmez. Fakat ilmî karakterler sayıldıkları zaman, gerek Asyalı ve gerekse Anadolulu, Amerikalı, Pasifikli olsun hepsi kesinliklerle birbirlerine bağlanırlar. Yeter ki insaflıca incelensinler.

Son bölümden anlaşıldığına göre,

A — Asya Türk ve Türkikleri, 1) Mogol + Aynu kırmasıdır, 2) Mogol + Çin kırmasıdır, 3) Mogol + Acem kırmasıdır, 4) Mogol + Hint kırmasıdır, 5) Mogol + Zenci kırmasıdır.

B — Anadolu Türkleri: Bütün şu yukardaki melezlerin batılılarla karışmış garip bir muammasıdır. Yani Levantin Türkleridir. Ve bu garibe Arapla, Acemle de karışarak ortaya anlaşılmaz bir soy çıkmıştır. İşte bizler için denilen veya iyma edilen vasıflar bunlardır ki, kendi inceleme ve elde ettikleri neticelere dahi uymaz. Bazı papazlar ise, Türkün ya tamamen Samî, Mogol veya tamamen Avrupa soylarından olduğunu satmaya çalışır. Fakat bütün bu söylenenlerin lâkırdıdan ileri gidemiyeceğini, oldukça matematik bir hâle girmiş bulunan neticeler, kesinlikle izah etmektedir. Gelecek bölümlerde bu hakikatleri teker teker, yine onların kendi buluşlarına istinaden görecek ve işin lâf kısımlarını da bir tarafa bırakacağız.

İşte Türkik bugüne kadar esaslı bir soya yerleştirilemeyip oradan oraya sürülmesinin sebeplerinin ve bir Tunçderili soyunun ortaya çıkarılmamış olmasından ileri geldiği de anlaşılacaktır. Zorla değil de, kendi kendine yerini alan bu soyun da, Hint gibi, Mogol gibi, Aryan veya Sâmi gibi başlı başına bir soy olduğu ve adı geçeçnlerle fizikî ve sosyal alış verişlerden başka mühim bir bağı olmadığı da görülecektir.

Daha evvelce de söylendiği gibi, hiç bir soy diğer bir soya tercih edilemiyeceği gibi tekaddüm de edemez. Ve bugün tam saflığı ile dünya üzerinde hiç, ama hiç bir soy kalmamıştır. En hücra köşelerde izole kalmış olan soylar üzerine de mutlak fizik ve sosyal tesirler vukubulmuştur. Fakat Sâmi, Aryan, Mogol, Zenci soyları nasıl hâlâ yaşamakta iseler, Tunçderili soyu da onlar kadar hayatta ve bârizdir. Bu soy dünyanın muhtelif kıt'alarına muhtelif devirlerde belirli yollardan göçler yapmış, medeniyetler kurmuş, eserlerini, fosillerini, efsanelerini zamanımıza kadar ulaştırmıştır.

Türkler, genel olarak birbirlerinden, diğer soylardan çok daha evvel ayrılmışlardır. Fizik antropolojileri dört klâsik soy arasında bir köprü halinde bulunduğu için, kendisine yer verilmesi zorluğna gidilmektense, şu veya bu karakterin tek hususiyetine göre yakıştırdıkları bir soya yamanmıştır. Halbuki bu karakter herhangi bir akkültrasyon neticesi de olabilirdi. Bu arada ilâve edelim ki; Türklere Mogol denilmesinin yegâne sebebi bir diğer nevi epikantinin Türkiklerde de müşahede edilmesidir. Fakat hangi epikanti? Ne tip bir epikanti?.. Mogol epikantisile, Türkik epikantisi aralarında ne farklar vardır?..

Sonra en mühim nokta, bir kütlenin Mogol soyuna girebilmesi için ne türlü antropolojik şartlar vardır? Bunun cevabı kolayca verilebilecek iken, çekinilmiştir. Bu şartları sonra teker teker gördüğümüzde cevap kendiliğinden rtaya çıkacaktır.

Şunu da ilâve edelim ki, Tunçderililer her nerede olurlarsa olsunlar daima dünya üzerindeki mühim köprü başlarına yerleşmişler, bu sebeple de diğer bütün toplulukların gözlerini üzerlerine çekmişler, mücadelelere, galibiyetlere, mağlûbiyetlere mecbur edilmişlerse de aslâ toplulukları zedelenememiştir. Dolayısiyle akkültrasyonlar kaçınılmaz tesirler icra etmiştir. Eğer yerlerinden sökülebilmişler, göçlere zorlanmışlarsa, bu göçleri hiç bir zaman yalnız yapamamışlar, ya Mogol, ya Sâmi veya İndoik, Zenci tarafından takip edilmişler, konakladıkları yerlerin etrafına çöreklenmişlerdir. İnsanlığın kuruluşundanberi, Tunçderililer huzur peşinde koşmuşlar fakat buna daima pek kısa bir zaman ve pek azları varabilmiştir. Burada Roerick'i hatırlamadan geçemiyoruz. Yazılarında şöyle der: Onlar (yani Türkler) at boyu otları aşarak, psikolojik tezatlarına rağmen yaptıkları genel göçlerle, Büyük Asyada çok mühim roller oynamışlardı. Hâlen arkeolojik araştırmalarına girişilmemiş olan Kurganlar, önümüze geniş olayları serebilecek hazineler saklamaktadırlar. Yeni Dünya Pueblolarını görünce bu Asya halkı ile onları sihirli bir hususiyetin birleştirdiğine inanmamak imkânsızdır. (191/—). Pueblolar, Anasazı kültürüne bağlı Türkik Kızılderililerdendir, ve Mogol coğrafya terimi içinde mütalâa edilmek haksızlığına çarptırılmışlardır. Mogol olabilme şart ve tretlerine sahip değildirler.

Alauç ve Alaska :

Alauçlar adı verilen bu Eskimoid grup, 1900 yılında 5599 kişilik olup Polar Eskimolarından ayrı ve brakisefal oluşlarından dolayı, az ok homojen bir hususiyet taşırlar. Telâffuzu aslında Alauç veya Ala ç olan bu kelime zamanla Alaut, hattâ genel olarak Aleutian diye oğrafî bir terim hâlinde geçmektedir. (411/—). Bunlar Mongoloid rakterlerden uzaktırlar.

Alaskanın Gunana özlü Kızılderilileri, Eskimolardan maada ikiye rılırlar. Birincisi Yakutat adı altında toplanan Asyalı Yakutlar, di- eri de Eyak veya Ayak denilen Çilkat, Sitka, ve Huna kabileleri top- uklarıdır. Bunlara ikiyüz yıldır Tilingit de tesmiye ederler. Bunlar aska körfezi ile Prince Williams sahillerine yerleşmişlerdir. Ünlü tabaşkan Kızılderilileri ve Çuğak Eskimoları ile akrabalıkları ve kül- r alışverişleri vardır. (258/3).

Eskimolar kendilerini İnuit (halk) diye adlandırırlar. Dillerinde oto-İndo-Germanoid hususiyetler vardır(!). Buna rağmen ilim, Es- moları hiç bir klâsa koymayıp ayrı olarak mütalâa ediyor. İndo- rmanoidlerle bağları ise yalnız bazı kabilelerin kendilerine İgnite teşleyici) (İgnis) demelerinden ileri geliyor. (Şahsen incelemelerime öre bu kelime bu grup Eskimolar tarafından İğnit diye telâffuz edili- r. Mânâ ve kelimenin İndo-Germanoidle ilgisi tek ve tesadüfîdir). zı Eskimolar ise kendilerine Al Gouk, yani çiğ et yiyenler diyorlar. 8/226).

Bering'de vaktiyle yaşamış olan Paleo-Alauç halkının, Mogol ol- kları Dr. Hrdliçka tarafından bildirilmiş ve katiyen Kızılderili ol- dıkları iddia edilmiştir. Bu iddia bir kaç ilim adamınca da kabul ildiğinden, incelemeler Kızılderililere de teksif edilmiş, iki büyük rup olduklarının anlaşılması üzerine Eskimo meselesi ortaya çıkmaya şlamıştır. Artık bütün Kızılderilileri bir tek grup içine sıkıştırılmak ksızlık olur. Eskimolar bu bütün içinde bir koldur, denilmektedir. 69/856).

Kuzey ve Güney bütün Kızılderililer Asyadan Bering yolile yer- ine onbeş bin yıl önce gelmişlerdir. (155/176).

New York civarına Kızılderililerin ayak basışları 4000 - 11000 lları arasında olduğu radyo karbonla tesbit edilmiştir. Fakat Ameri- ya ilk geçiş daha evvelki devirlere gider. İrok Kızılderililerine veri- zaman takriben 7000 yıl evvel bulundukları mıntıkaya gelmiş ol- larıdır. Bu husus taş âletlerin tetkiki ile de tesbit edilmiştir. (287/ 8) (286/15).

Kuzey Batı Kızılderilileri Alpen, Yayla Kızılderilileri Beyaz Mogol (!) ve Eskimolular uzun kafalı olmakla beraber koyu renkli Mogol tipindedirler. (89/223).

Carter muhaceretlerin Alauç'a yüz bin yıl evvel yapıldığını söyler. (159/84).

Onbeş veya yirmi bin yıl önce Bering Boğazı yolu ile Amerikaya geçenlerden güneye doğru kayanlar, büyük medeniyetler kurmuşlar, fakat kuzeyde kalanlar avcılıkla yaşamışlardır. (8/81).

Gladwen'e göre Eskimoların Amerikaya geçmeleri M.Ö. 500 sıralarında olmuştur. Mogollar ise M.Ö. 300 civarında Amerikaya küçük adetlerle geçebilmişlerdir. Tabiî işçilikten başka sosyo-kültür'e hiçbir şey vermemişlerdir. Pueblo'ların yurdunda olduğu gibi siyah-beyaz çanak çömlek yapmamışlardır. Ne sulamada, ne yazıda ve ne de Ziggurat tipi mâbetlerde veya takvimde bir gelişme yapmışlardır. Bunlar geldikleri zaman her şeyi hazır bulmuşlardı. Halbuki Mogolların Yeni Dünya'da daha işe yarar buluşlar vermeleri gerekirdi. Kuzey Çin'de Hunlardan bir hayli çeçkmişler ve Yeni Dünyada serbestliğe kavuşmuşlar, hattâ Peru'da muhteşem bir medeniyetin içine girmişlerdi. (89/248).

Eskimolar Bering Boğazına 6000 yıl önce gelmişler ve yerleşmişlerdi. Amerikaya geçememelerinin nedeni, Alaska Kızılderililerinin bu geçişe mani oluşları idi. Hatta bazıları geriye dahi döndüler. (125/29)

Eskimoların Bering civarına Asyadan gelmiş olmaları pek kesindir. Çünkü bu boğazın Amerika ve Asya kıtaları uçlarındaki Okvik ve Birnik kültürleri tamamen eşitlikler gösterir. (22/179)

M.Ö. 3000 yıl evveline ait olan ilk Alauç ve Saatağ halkları fizyolojik husussiyetlerinde farklar görülmekle beraber yine de Pre - Kodyak grubu içindedirler. (369/137)

Yapılan araştırmalara göre Eskimo meselesi Ural halkına bağlanıyor ki, bunlar Asyanın kuzey ve kuzeybatı bölgesini işgal ediyorlardı.

Antropolojik uygunluklara göre ve Türkik kitlenin yavaş göçlerde iklime intibak etmiş olmaları tabii görülüyor. (752/73)

Eskimolarla Kızıldeeriliiler arasındaki antropolojik benzerlikler uzun zamandan beri gözden kaçmıyan bir şeydi. Bu arada kültür alışverişleri olduğu da tesbit edilmiştir. Bering denizi Kotzabu sahilleri ve Çukçi denibzi sahillerindeki ormanlıklarda yaşıyanlar arasında yapılan tetkikler bu hususu aydınlatıyor. Dil ayrılıkları olmakla beraber Kobuk ve Yukan nehirleri civarında oturan iki soy arasında 200 yıl eveline kadar sosyal bir irtibat olduğuna dair deliller vardır. Fakat Kuzey Kutbu ormanlıklarını teşkil eden bu sahalarda, 700 yıllık bir açıklık vardır ki, ne Eskimo ve ne de Kızılderililer bu boşluğu devamlı olarak doldurabiliyorlar. Yukarı Kobuk, Maleniyud denilen lehçelerle konuşuyorlarken yanıbaşlarında Atabaşkan dili konuşan Koyukurtları sepet, kayık yapışlarını, geleneklerini ve folklorlarını birbirlerinden ayırmak mümkün değildir. Eskimo mu Kızılderili mi olduklarında karar da verilemiyor. Yapılan kazılardaise muhtelif derinliklerde bulunan yontma taş mızrak başları 5 - 6000 yıllık olup iki ayrı dil konuşan soylara ait gibi görülüyor. Bu dil uzaklığı, fakat kültür yakınlığı kıtalar arası göçlerle ilgili oldukları için mühim görülüyor. (267/189)

Colliar ve Quinby ise, Eskimoların, Amerikaya geçen Asyalıların geri dönerek bu kutup bölgesinde kaldıklarını ifade ediyorlar. (115/493).

70 derece enlemde bulunan Banks adası Eskimolarının tamamen Mongoloid Polar Eskimoları olduğu anlaşılıyor. (833/719).

Oldukça saflıklarını muhafaza etmiş olan Polar Mongoloid Eskimoları kutba en yakın yerlerde devamlı olarak yaşarlar. Bunların hemen yakınlarında yine devamlı yaşayan Ugrik, Türk ve Tatar grupları da vardır. Genel olarak Eskimolar morfolojik bakımlardan Kıizlderililerden uzaklaşıp Mongoloid'e yaklaşırlar. (bazıları). Küçük yapılı, kara sarı tenli olup çoğu kuyruk sokumlarında Mongol mührü taşırlar. Buna rağmen standart Mogollardan daha boylu olanları da vardır. En yakın akrabaları Sibirya Paleo-Asyatikleri'dir. Karibo Eskimoları prehistorik Eskimo kalıntılarından oldukları için bir çok eski karakterleri muhafaza etmektedirler.

Tunguz ve Mançurya tipi Eskimolar artık ortadan kalkmaktadırlar. (125/21).

Pasifik Eskimolarının muazzam bir kültürü vardı. İlk batılı beyazlar buralara geldikleri zamanlar bu Eskimo bölgesi Kuzey Amerikanın en kesif kalabalığına sahipti. (115/502)

Pre - Alauç'lar Kızılderililerden daha Mongoloid idiler. (369/137)

Batı - Güney geri tazyiki altında Asya ve Bering boğazı yolu ile 15 ile 20 bin yıl evvel Yeni Dünyaya geçen Kızılderililer, antropolojik hususiyetlerine göre epikantiksiz, dalgalı saçlı vücut kılı az, tunç ciltli elâ gözlü idiler. Kan grupları (0) ve indeks (A) idi. Sefalik ise muhtelif tipler gösteriyordu. Halbuki Mongoloid karakter gösterenler, Yeni Dünya'ya çok sonraları geçmişlerdir. (158/10) 89/15)

Kuzey Amerika

Kuzey Amerika Pasifik kolu Kızılderililerinin genel mümessili Atabaşkanlardır. Bunlar saç, sakal kıl bakımından Mongoloid'den ve Mongoloid Kızılderililerden değişiktirler. Vasat uzunluklukta genişçe bir yüze sahiptirler. Dudakları Mogoldan iridir. Yukarı doğru göz çekikliğinden ve epikantiden mahrum olup Niuklar gibi gösterişli fakat dar burunludurlar. (219/112)

Kızılderililerin Asyadan Bering boğazı yolu ile Amerikaya vardıklarında şüphe yoktur. Bu muhaceret 30 000 yıl önceleri icra edilmiştir. Prescott bu topluluğun esas yerinin Doğu Asya olduğunu söylüyor. Azteklerin tunç madenini bildiklerine göre bu muhaceretin tunç'un keşfinden sonra, fakat demirin bulunuşundan evel Anadoludan yola çıktığına inanmak lâzımdır. (78/696)

Minnesota, Arizona, Teksas ve Colorado kazılarına göre ilk insan Amerikaya 50 000 yıl evvel gelmiş olmalıdır. Bu göçleri destekliyen Bering ve Batı Kanada buluntuları da söylenmeye değer. Bilhassa Folson ve Gibson mağaraları buluntuları elde mühim vesikalar veriyor. Boas ise bu muhaceretlerin 10 000 yıl evvelisine ait olanlarının çok kesin olduğunu beyan ediyor. Sir A. Keith'in Trenton buluşlarına göre modern Buz devri bundan 100 000 yıl önce Amerikaya varıp Doğu taraflarına yerleştiği ve Missori'de ilkel bir medeniyet kurduğunun öğrenildiğini söylüyor.

W. A. Johnson ise New York ve Göller mıntıkasında göçleri 40 000 Mc Kenzie nehri civarına 25 - 30 000 yıl evvellerine götürüyor. Alaska ve Yukanî'ın ise bu yıllardan çok evvelki yıllarda meskûn olabilecek mıntıkalar olduğunu izah ediyor. Bütün bu hususlarda Romer, Warnigton, Pearse ve Sellars elde edilen tarihlerden 10 veya 20 bin yıl daha öncelere varıyorlar. Prof. Jenks'in bulduğu Kromanyon tipi iskeletlerde tarih 12 000 yıl evvelisine kadar gidiyor. Bu iskeletler geniş kafa tas köküne ve yüksek kemiğine sahiptir. (290/61)

Kızılderililer umumiyetle birbirlerine eşit gibi görünüler. Fakat dikkatli bir gözlem ve sağlam bir düşünce bunların iki grup halinde sınıflanmış olduklarını seçebilir. Bunlardan birincisi Mongoloid, diğeri ise Kokazo-Aynuikdir. Bu ayırma grupların dil ve geleneklerine de uymaktadır. İkinci grupta kafatası Mezodan Dolikoya doğru olup, grimsi göz, kumral saç, burun ve sakal bakımlarından Türkiklere daha çok benzemektedirler. Bu olay Cook, Van Couver, Bella Colla adlı kaptanlar tarafından ve beyazların karışmasından evvel tesbit edilmiştir. Yukarı Amerika Doğu ormanlarındaki Kızılderililer, Alaska Yakutları, Alauçlar ve Kayaklar bilhassa bu konuya girmişlerdir. (62/23)

Batı Kuzey kızılderilileri Alaska'da Eyaklar'dan başlar. Bunlar 14 kabile grubundan müteşekkil Tlingit dili konuşan halklardır. Kayak adasındaki Ayakutlar dil bakımından Tagiş'lere ve Atabaşhan'lara bağlıdırlar. Bu her iki grubun de belki Türkik grubu stokundan gelmiş olduklarını bildiren muhtelif ilmî karakterlere tesadüf ediyoruz.

Bunların arasında Yurok gibi küçük gruplar da var. Bazı kafatasla-
da yuvarlak kafaya yaklaşma görülüyorsa da ekseriyet Mezo halin-
lir. İskelet nisbeti de Türkiklere uymaktadır. Çünkü bu kitlelerde
k tunç deri rengine ve çok sarımsı saçlara tesadüf edilmektedir ki
bu olay İndo-Avrupalı tesir neticesinden de değildir. Diğer kabileler
dında ise koyu siyah saç hiç bulunmaz. Kahverengi geneldir. Geniş
üs, az vücut kılı pek umumîdir. Ancak üst epikanti barizdir. Tşim-
şi, Yurok, Yakut ve Salişler bu gruba dahildirler. Fakat arkaik beya-
sı kompleksli Hayda, Frazer, Bella Colla bölgelerindeki Kuay Kut-
r az çok kıllı, Aynuik hususiyetler verirler. Bu inceleme 1793 yılın-
yapılmıştır. (62/—).

Kızılderililer bir kaynak veya bir kökten gelmiş değillerdir. Hat-
göçlerde takip ettikleri yollar da muhteliftir. (89/15).

J. W. Gidley'e göre: 1) Kızılderililerin Amerikada ilk görülüşü
eistosen'in başlangıçlarına rastlar. 2) İki kıta arasını birleştiren ka-
son Buz devrine kadar devam etmiş ve son zamanlara gelmiştir.
taraftaki memeli hayvanların benzerlikleri bu kanaati vermektedir.
3) Kızılderililerin Amerikaya gelişi son Buz Devrinde başlar. Bu köp-
, bu göçlere son zamanlara kadar yardım etmiştir. 4) O devirlerde
geçit, toprakları bol nebatlı ve ılık bir iklim etkisi altındaydı, ve
an yaşamasına da elverişliydi. (280/180).

A. H. Clark'dan, Kızılderililerin eskiden Bering'de bulunan geniş
toprak parçası üzerinden geldiklerini Paleojeografik delillerden öğ-
iyoruz. Bu göçlere bazı tesadüf yolcuları da düşmüş olabilir. Afri-
kanın, Amerikaya bu yollardan herhangi bir göçü olduğu görülemiyor.
Bering'deki köprü vazifesini gören toprağın deniz organizm tetkik-
inden anlaşıldığına göre Cretaceus zamanında koptuğu anlaşılmış-
. (280/181).

Neolitik (Taş Devri M.Ö. 5000) den sonra insanlar gıda istihsaline
şladılar. Bundan evvel M.Ö. 10.000 e kadar avcı ve balıkçı idiler.
Ö. 15.000 den evvel de yiyecek derleyici idiler. Bütün Mısır, Sümer
komşu medeniyetler Neolitik medeniyetlerdir. Amerika'da ise M.Ö.
.000 sıralarında Peru'da Aymaraca konuşanlar, ilk tarih kültürünü
rdular. Eski Orta Amerika'da bu kültür bir kaç asır sonra başladı ve
e kurulunun nizmlarına bağlandı. Aztekler kendilerinden evvel ge-
nlerin kültürünü alarak onu geliştirdiklerini iddia ettilerse de, ge-
Toltekler ve gerekse Zapotekler kendi kültürlerinin daha çok eski
çok daha ileri görüşlü olduğunu söylerler. Bilhassa Olmak (Güne-
sin doğduğu istikamette var olanlar) lar kültürde çok ileriydiler. İlk
stiği bulmuş ve lâstikçi anlamına gelen Olli adını kendilerine ver-
işlerdi. (M.Ö. 1000). M.S. 1300 yılında Toltekler ile birlikte bir çok

devletler ortadan kalkıp Aztekler tarafından yutulunca, Toltekler Maya topraklarına göç edip Aztaklere düşman oldular. Düşmanlığın başlıca nedeni Azteklerin (Mongoloid), Toltek kadın ve kız nüfusunu çalmış olmaları idi. (29/26).

Dr. Helmut (Deterra) dan öğrendiğimize göre Meksikonun Tepekapan bölgesinde bulunan Prehistorik fil avcısı, Kızlderililerin en az 15.000 yıl önce Orta Amerika'da hayvan otlattıklarını ve Asya'dan Yeni Dünyaya bu tarihten çok daha evvelleri gelmiş olmalarının lâzım geldiği anlaşılıyor. (155/179).

Antropoloji ilminde en büyük zorluklardan biri de Kızılderililerin orijini meselesidir. Yeni Dünyaya ilk ayak basan beyazlar buraya gelişigüzel yayılmışlardır. Bu insanlar da yüzlerce dil, lehçe, kültür, sosyo-kültür, materiyel kültür, fizyonomi, renk, antropometri davranış bulmuşlar ve ayırmağa çalışmışlardır. Netice olarak Kızılderili soyu bir bütünden ziyade (unity'den ziyade) çokluk (plurality) kategorisine bağlanmıştır. Fakat bu çokluk ebedî mânâda olmayıp yine bir birlik içinde mütalâa edilmeye mecbur kalınmıştır. Çünkü bir çok farklarla beraber muhtelif kabileler arasında bir çok eşitlikler de görülmüştür. (benzerlik değil). Bilhassa düşünce ve davranış, sosyal, folklor işin en ağır basan taraflarıdır. Antik Kızılderili soyuna gelince, buna ancak iki yoldan varabiliyoruz. 1) Tenkitçi bir aklıselim 2) Materyel kültür kalıntıları. Kızılderililerin otokton bir soy olmadıklarına artık şüphe yoktur. Her yaratığın Eski Dünyada var olduğuna dair elimizde vesikalar vardır. Bütün insanlık Eski Dünyanın muayyen bir merkezinden dağılmış bulunmaktadır. Eldeki kalıntılar Eski Dünyadan Avrupa'ya göçler olduğu gibi Yeni Dünyaya da yapıldığını kesinlemektedir. Ve Yeni Dünya halkı ile Eski Dünya, halkı arasında da ilmî bir çok bağlar bulunmaktadır. Bunlar için Asya'da Kalmukları, Gilyakları, İmamları, Orta Sibiryayı, Formozayı, Bunanları, Sibirya Altunlarını, Mogolları, Aynuları ve Filipin İgorotlarını gösterebiliriz. Bu Asyatik soyların bir çok akrabalarını Pasifik adalarında dahi görebiliyoruz. Eski Dünyadan Avrupa'ya yapılmış olan bir kaç göçe karşılık Pasifiğe ve Yeni Dünyaya devamlı akınlar olmuştur. Bu Yeni Dünya'ya ve Pasifiğe geçenlerin Asya menşeli olduklarına dair en kesin ispatlara sahibiz. Yeni Dünyaya ilk gelenlerin Dolikosefal olup Algonken, İrok, Su, Şoşon, Pima, Zapotek, Tierra Del Fuego tipi, ikinci gelenlerin ise Toltek tipleri ve daha sonra da Mezosefal Atabaşkanlar (Anasazı, Hohokam, Mogollon) ve Eskimolar olduğnu öğreniyoruz.

Bunların hepsi Kuzey Asyalı idiler. (507/—).

Amerikaya ilk gelmiş olan ve Tatarlara ait lup Pleistosen devrinin malı olan ve Florida'nın Vero kazasında, Meksikonun Bizon Quasey'de kullanılmış olan yontma taş silâhlar bulunmuş, hattâ eşitleri Kolombiya'da da elde edilmiştir. Bütün bu malûmatı etrafiyle Wormington'un 1940 yılında hazırladığı orijin I (Programmend History of America) eserinde bulmak mümkündür. Kızılderililerden başka Pasifiklilerin de Asyadan gelişleri ve kimlerin nerelerde oldukları aynı eserde belirtilmektedir. Hodges ise 1890 yılında Kızılderililerin Avrupa Büyük Buzlu Devrinde veya hemen onun sonunda Amerika ile Asyayı toplayan bir zincir toprak parçasından geçerek Amerika'ya geldiklerini iddia etmiştir. Bu olay Florida'daki bazı deniz kabuklarının yok oluşu ve Alauçta ise tasavvurun üzerinde fazlalaşmış olması, Prof. A. Wallas tarafından düşünülüp izah ediliyor. Dr. Dall ise, bu depozitlerin altında çok eski devirlere gidecek olan insan, fil ve kaybolmuş hayvanlara ait fosillerin bulunması lâzımdır, diyor. Pasifik sahillerinde bulduğu insan kalıntılarını ve Calaveras kafatasını göstererek Prof. Whitney'in, insanın Amerikaya geçişi hakkındaki iddiasına göre yukarıda adı geçen devirlerde vukubulabileceğini bildiriyor. (280/147).

Amerika Kızılderililerinin bir kökten olmayıp Asyatik bir çok köklerden geldikleri bir hakikattir. (425/—).

Kızılderililerin çoğu Kokazoid olup Asyadan 100.000 yıl önce tesadüfî olarak gelmeğe başladılar. (117/313).

Kızılderililerin arasında Mongoloid skoktan halk bulunduğundan başka Japon, Burma, Tibet, Siyam, Malaka, Eskimo, Lapland, Fin, Macar ve bilhassa Türk gruplarının bulunduğu haklı olarak iddia edilmektedir. (15/18).

Kızılderililer muhtelif Asyalı grupların göçlerinden teşekkül etmişlerdir. Aralarında bu hakikati gösteren büyük değişiklikler seçilebilmektedir. Şimdiye kadar Yeni Dünya'da gerek modern ve gerekse fosil halinde bir antropoid bulunmadığı için Asyadan geldiklerinde de şüphe kalmamıştır. Esasen bu husus diğer antropolojik eşit karakterler ile de tesbit edilmiştir. (115/16).

Kızılderililerin tezgâh, demir, çatal, tekerlek, ve sapana 1741 de dahi sahip olmadıklarına göre, ya bunların keşfinden çok evvel veya bambaşka bir kıt'adan gelmiş olmaları gerekir. Dr. Robertson'a göre göçleri yapmış olan soylar bunları arkada unutamazlardı. (248/217).

Amerika soy kütlelerinin hububat ziraatının gelişmeye başladığı anlardan hemen evvel Asyadan göçlere çıktıkları muhakkak. Çünkü Amerika keşfedilip Beyazlarla temasa geçtikleri zaman Yeni Dünya topraklarında mısır ve eşitlerinden başka bir şey bulunmamıştı. Bu zamanlarda dahi Polinezyalıların küçücük kanularla akılların alamıyacağı mesafelere yelken açtıkları malûm olduğuna göre bu gibi temasların prehistorik devirlerde muhtelif Asya noktalarından da yapılmış olmasına göre, kültür alışverişlerinin de bulunmamasına imkân yoktu. Bu göçlerin dalga dalga her taraftan ve her türlü kütleden yapılmış olduğuna artık eminiz. (236/460).

Kızılderililere ait emniyetli yıllar M. Ö. 10.000 de başlar. Hohokam, Anasazı. Mogollon kültürleri M.Ö. 10.000 ile M.Ö. 4.000 arasında bulunur. Bu zamanlara ait evler, keramik ziraat âletleri, Arizona güneylerinde bulunmuştur. Daha sonraları yani M.S. 1 ile M.S. 1. 400 arasında modern Kızılderili medeniyetlerinin bulunduğunu öğreniyoruz. Bunlar, yani yukarda grupları görülen Atabaşkan Kızılderili kütlelerinin ikiye ayrıldığına da şahit oluyoruz. Birisi Koçi (Avcılık eden ve yemiş derleyenler) diğeri ise Folsam devamı (avcılık ve balıkçılık) dır. Kolombüsten evvel, yani 1492 de Yeni Dünyaya Alauçtan geçip kuzey, orta ve güney Amerikalara yerleşen Kızılderililer, Asya Mogollarının en yakın akrabalarının (Mogoların değil) gruplarından gelmişlerdir. Bu iki grup ise, Sepet Yapıcılar ile İspanyolca bir isim verilmiş olan Pueblo lardır. (115/93)

Atabaşkanlar, Asya Türkiklerinin Yeni Dünyaya göç edenlerinin en kesin kökleridir. Medeniyetlerine verdikleri isim ise Ana Sazı'dır. Kuzey Amerika Kızılderililerinin esas kütlelerinden ve en mühimini teşkil ederler. Genel olarak Bering Alauç, Kodyak, Koryak, Çulak, Kayak, Ayak (Eyak) adaları ile Yakutlar (Yakutat) körfezi ortada kalmak üzere Prince Williams sahillerinden Hunaya kadar devam eden bir kısımda görülürler. Atabaşkanlara verilen bir başka isim de, Tuçon'dur. Esasta Amerika Yakutları Tilingitler, Ayaklar, bu grubun Alaska esaslarını teşkil ederler. Bundan başka yine aynı köke bağlı Hayda, Kuay Kutlu, İngalık da, Ayak - Atabaşkan dilini kullanan, aynı kültüre bağlı olan gruplar sayılabilecek mahiyettedirler. Arkeolojik araştırmalar bunları tesbit etmişlerdir. (343/—).

Atabaşkanlardan Mohavk ve diğer İroklar gibi ayrılan ve yolda Şoşon, Su kabileleri ile oldukça karışarak batı - kuzey Amerikadan doğuya doğru göç eden Pavni kabilesi kahraman, savaşçı bir kabile idi. Kendilerine verilen bu isim, saçlarını macunla birbirine yapıştırıp şakaklarında iki iri boynuz yapmalarından ileri gelmişti. (Boynuzlu kabile) Halbuki bunlar kendilerine Çiha Çiha, yani er Oğlu Er derlerdi. (322/214)

Harpçı Atabaşkanlar, Apaça'nın bir grubu olan Navaho'lardan, Zuni'ler gibi bir haylı ayrılmışlardı. Fakat asıl kök olan Atabaşkanlar, hısım ve akrabalarını çok eski zamanlarda kaybedince zayıflamış ve Navaho'lara bir müddet pek çok bağlanmışlardı. (1012/—)

Anasazı kültürüne bağlı Mogollon, Folsam, Hohokanlardan gayrı Atabaşkanlar şunlardır. Bunlara Sebep Yapanlar da tesmiye edilirdi. Apaça Hohokam, Apaça, Akoma, Apaça Lipan, Atahan, Beş Ba Govan, Kaddo, Kaliça, Elden Pueblo, Gallo Pueblo, Gilâ Pueblo, Hopi, Navaho, Orallı, Papago, Peko, Pima, Zuni, Benito, Santa Ana, Santa Domingo, Sıkyatlı, Tamo, Talu, Tonto, Tohacı Yuma, Zia, Çiha Çiha. Bunlardan bazılarına İspanyolca isim verilmesi sonradandır. (745/—)

Yine Atabaşkanlardan ayrılmış olan ve daima birlikte mütalâa edilen Kara Ayak'lar (Black Foot) ise üçe ayrılır. 1) Picon, 2) Kara Ayak, 3) Kan kabileleri. Bunlardan Kan (Blod) kabilesi ise beşe ayrılmıştır. 1) Kına veyaKan, 2) Memeoye veya balık yiyenler, 3) Ahpeki veya Karaca, 4) Anepo, 5) Ponokin veya Er Geyik. (320/200)

Atabaşkan grubunun an kalabalık parçalarından biri Navaho'dur. Nufusu 15.000 dir Bunlar Alaskadan Meksikaya kadar yayılmışlardır. Puebloların Hopi ve Koki'lerile yaşarlar. Ayni kökten gelen ayrı kabilelerdir. Genel olarak çobanlıkla geçinirler. At ve keçi yetiştirirler. Yarı göçebe olup sûlhu seven bir kütledir. Toprağı dinlendirmek için iki, üç yılda bir yer değiştirirler. Tepelerde muvakkat evler kurarlar. (708/460) Bunlar Zia, Taysuke, Zuni, Santa Ana, Santa Klara, Akuma, Tao, Pikori, Laguna, Nambe, Santo Domingo'lardan ibarettir. (İki evvelki paragrafla karşılaştırılırsa, eksikleri ve tamamlayıcıları belli olur) Bu arada Navaho'ların da en kalabalık gurubu Pueblolardır. (361/—)

Fiziksel antropoloji ve kranyoloji bakımlarından ve morfolojik karakterlere göre Navaho Atabaşkanları Orta Asya Türklerine en çok benzeyen bir tiptir. (708/475 resim)

Lenapeler Kuzey Amerikanın doğu kısmında bulunup İrok'larla yakın fiziksel hususiyetler gösterirler. Bunlar ise Algonken kabileleri üzerinde ve bilhassa kökleri olan Lenape kabilesinde yapılan incelemelerde pek kesin sonuçlar elde edilmiştir. Mohavkları da içine olan ve Mohavklar kadar mühim olan Algonken kabileleri de Antropolojik bakımlardan otomatik olarak Atabaşkan - Anasazı kültürüne bağlı topluluklara eşit hususiyetlerile dikkat nazarımızı çekmiştir. (503/127)

Yine Tunçderililer grubuna girenlerden Su (Sioux)larda sarışın yeşilimsi mavi gözlü, açık kumral ve dalgalı saçlara çok tesadüf edilir. Renkleri Tunç olmakla beraber kızıl saç görülmez. Halen içlerinde yaşayan ve şahsen tanıdığım ve Su kabilesinden olan, Profesör Ray Fadden ile bilrlikte bu konu üzerinde 1966 da Siracuse rezervasyonlarında çalıştık. Bu araştırmalarda yardımlarda bulunmuş olan Profesör Louis Bruce ise Mohavk'lardandır. Su'lardaki çok bol olan açık kompleks, Mohavklarda daha azdı. İki kabile de mavi göze tesadüf edilmedi. Yeşil çoktu. (H.C.T.)

Yerlerine ve tabii şartlara göre, Kızılderililerde renk değişiklikleri vardır. Bu değişim, sarıya çalan beyazdan, kızıla çalan kahve rengine kadar varır. Saçlar, umumiüctle düz siyah (!) sakal seyrek ve bilhassa yanaklarda çok azdır. Vücutta kıl az, pübik kısımlarda, koltuk altlarında ve göğüste pek seyrektir. Hususi bir kokuları yoktur. Kalp atışları beyazlardan pek az yavaştır. Bu sebeple çok dikkatlidirler. Kafatası ölçüleri İndo - Avrupalıların âlçüsünden pek az düşüktür. Gözler koyu kahve rengi, iç veya alttan daha yüksekçedir. Bu tipe kuzey Asya Tatar, Malayzya ve Polinezyada (Maui) tesadüf edilir. (280/166) Burun iyi teşekküllü, mesorrhinic, nisbetli, delikler genişçe, ağız geniş, dudaklar az ince, çene kuvvetli, dişler vasat, üst incisor kürek şeklinde ve derindir. Boyun vasat uzunlukta etli, kuvvetlidir. Göğüs geniş, kubbeli olup eller ve ayaklar nisbeten küçüktür. Tibio Femoral, Radio - Humeral kıymetleri onları Beyazlardan (Aryan) ve zencilerden tamamen ayırmaktadır. Bu tiplere de Malayzya, Kuzey Asya, Eskimo ve Tatarlarda tesadüf edilir. Bu hususlar onların pleistosenin son zamanlarında bu kıt'aya göç ettiklerini kabul ettirmekle beraber, Polinezyalıların da Yeni Dünya insanla dolduktan sonra Pasifiğe son zamanlarda geçtiklerini göstermektedir. Bu iddiaya, göçlerin jeolojik devirlerini hesaplayan W. H. Dall itiraz etmiştir. (280/168)

Bazı ilim adamları göçlere her soydan mümessillerin katıldığını unutuyorlar. (115/19)

Yeni dünyaya ilk ayak basanların Mongoloid olmayıp Avustraloid (Proto) karakterler taşıyan Asyatik bir soy olduğu kesinliklerle biliniyor. Bunlar irice burunlu, dar uzun yüzlü, dolik, çıkıntılı ağız açılı, yatık alınlı insanlardı, Kaş kemikleri çıkık ve bol kaşlı bir tip olup, gugün Mongoloid tretleri fazlaca veren Kızılderililerden çok farklı idiler. Fakat bu Proto-Avustraloid tip, bugünkü Avustraloidlerden de çok farklı idiler. Güney Kaliforniya Kolorado, Arizona, Teksas, Ekvator ve Brezilyada bulunan kafatasları bu ilk göç edenlerin Mongoloid stoktan olmayıp orijini Türkistan civarında bulunan Aynularla bir haylı eşitlikleri tesbit edilmiştir. Proto - Avustraloidler onların da ceddidir. Bu tip Proto - Avustraloidlerin, Avustralyada, denizlerin karaları yemesi dolayısiyle izole olup fiziksel karakterleri hem reaksiyona uğramış olup Zencilerle karıştıkları sabittir. Böyle olduğu halde dahi, Kranyametrileri ve diğer fiziksel karakterleri, konumuza esas olan Kuzey Asya, Bering, Önasyo, Paleo - Asyatik Tunçderililer Kranyolojisine uymaktadır. Atabaşkan sepet Yapanlar bu hususta elde iyi bir vasat sayıldıklarından, çalışma onlar üzerinde teksif edilmiştir. Bu arada Atabaşkanların gıdaları arasında bulunan meşe palamudu tamamen Orta Asya Türkik gıdası olup, bu tarz gıda Oökyanusları aşmıştır. (164/68)

Orta Amerika

Kolombüsün Amerikaya ayak bastığı zamanlarda, Amerika halkı arasında saf bir Asya kültürü yaşıyordu. Bu bölge halkının bağlı bulundukları tahmin edilen Keçva, ve Taynalar, Maya, Aztek ve Peruluların Anadolulu Cedleridir. Yaşayıp geliştirdikleri iklim, Anadolu ve Türkistan (yani Anadölü) iklimidir. (290/18)

Mayanın Yuka - Tan'ı (Yukatan) Türkistanın Yok - Tan bölgesile de ilgilidir. Bu Pamir bölgesi gerek Sümerlerin ve gerekse kızılderililerin kaynağıdır. (209/—)

Maya, Yukatanta, Guatmala'daki neolitik medeniyete eşit bir medeniyet kurmuştur. (41/315)

Asıl Mayalar, nisbeten büyük brakisefal halktır. Yuvarlak kafayı ise «Asâletsiz» diye aşağılık görmüş olmalarından dolayı, çocuklarının kafatasları iki tahta arasında sıkıştırılmak suretile formu değiştirilir ve uzatılır.. Saçları siyah, parlak ve düzdür. Gözler (düzüne) Mongoloid ve renkleri tunçtur. Bu vasıflar erkeklerde çok daha azdır. Gözler parlak ve iridir. Kuyruk sokumlarında muayyen bir lekeye sahip olanları çoktur. (194/—)

Mayalar, iri yapılı, orta boylu, sağlam insanlardır. Kafa braki olmakla beraber bir az büyükçe idi. Bugünkü Mayalara bakıldığı zaman dahi karakterlerinde ihtişamlı bir insan tipi veren müessir hatları vardır. Maya ecdądının emrine göre topazlar takılır. Erkekler saçlarını küçük plâka ve ayna parçaları ile süslerler. Uzunca iri siyah gözleri ve tunç rengi ciltleri vardır. Bayramlarda, erkekler yüzlerini, kahramanlık ifade eden kırmızı renge boyarlar. Vücutta döğme genel bir gelenektir. (194/40)

Yüzyıllar boyunca devam edegelen Asya Göçleri sonunda, Mayalar da Alauçtan Alaskaya geçmişler ve diğer gruplarla Yeni Dünyaya yayılmışlardır. Maya olsun, İnka olsun hepsinin oriijni birdir. Fakat muhaceretler zamanında Dolikosefal olan bu grup M.Ö. 2000 civarınlaında Yukatan'a gelmişlerdir. (Proto - Maya) Geldikleri zaman kulandıkları dile (okunduğu gibi) Mayanca tesmiye ederler. Bu dilin diğer bir lehçesi ise, Vastıka (Huasteka) dır, ki, bazı Mayalar bu gün dahi kullanırlar. (194/—)

Bugün Maya medeniyeti diye ciltler dolduran konunun garip bir geçmişi vardır. Kendilerinin tarihlerinin gösterdiği 4000 yıl evvelleri, nasıl yaşadıkları, hatta kullandıkları dile ne ad verdikleri, kendilerine ne isim verdikleri pek bilinmiyor. Maya kelimesinin ortaya çıkışına sebep, Kolombun bir yerliye sorduğu bir suale karşı aldığı ve anlamadığı bir cevaptır. Yeni Dünyanın en mütekâmil medeniyetine sahip oldukları ise, bırakmış bulundukları arkeolojik şaheserlerden ve kullandıkları tahmin edilen Keçva (Kechua, Quiche, Quitshav, Quechua, Keshua) dilinde yetmiş bin yılı kaplayan efsane tarihten öğreniyoruz. Fakat bu arada, Onuncu Yüzyıl sıralarında denizcilik ve karacılık işlerini, muazzam ticaret münasebetleri kurabilmek gayesile standart bir nizama koydukları sebittir. Konuştukları dilde ise bir çok Türkçe köklerin bulunduğunu seçebiliyoruz. (194/—)

Amerikada M.Ö. 1000 sıralarında Peruda Aymaraca konuşanlar, ilk tarım kültürünü kuranlardır. (İnka, Zapotek, Olmek, Toltek) eski Orta Amerikada bu Kültür birkaç yüz yıl arayla vukubuldu ve aile kurulunun nizamlarına bağlandı. Aztekler kandilerinden evvel gelenlerin kültürünü alarak onu geliştirdiler. (29/29).

Popol Vû (Popol Vuh) kutsal tarihine göre Aztekler Aztlan veya Atlan denilen bir topraktan doğuya doğru göçüp Orta Amerikaya geldiler. 1882 de Donelli ve Sykes'e göre, en eski olarak karşımıza çıkan soy Turan soyu olduğu gibi bu soy diller ayrılmadan evvel Aryan soyunun da ecdadı idi. İşte kızılderililerin, bu kök Turanlı soyundan geldiği bir çok isbatlarla iddia edildiği gibi, kararda Anadolu Osmanlı Türkleri başa alınıyor. (103/211)

Dayanıklı, kolları uzun, ayakları büyük, yuvarlak kafa, orta boylu,sıkı, yorulmaz, adımları düz, ayak altı kemeri gayet yüksek olan Azteklerin badem tipi gözleri Mongoloid olup kömür karasıdır. Saçları bol, siyah vücut kılsız, sakal ve bıyık tamamen köse, ihtiyarladıkça büyüyen kemerli burunlu, tunç renkli ve azametli görünüşlüdür. Kadınları çekici, mukavemetli ve zariftirler. Tabasko'daki heykel ve rölyeflerle Olmek'lerin tamemen başka bir morfolojiye sahip oldukları görülüyor, ki Mayalar da bu ikinci gruptan dırlar. Zapotek, Toltek'ler de eşitleri olup Maya grubundan olan Totokan'lar gibi daima güzel yüzlü idiler. (189/112)

Aztekler Mongoloiddiler. Mogolistandan Aluaç yolile Yukarı Amerikaya geçmişler ve asırlarca göçebelikten sonra Orta Amerikaya yerleşmişlerdir. Papaz Die Gordon dahi bonların İsrailin Kaybolan kabilelerinden biri olduklarını iddia etmiştir (!) Bu iddia Kızılderililere İskandinav, Bali adalılar Hintli, İnkalara Çinli. Brezilya yerlilerin'de Afrikalı denilerek hakikatın örselenmesine benzer. Aztekler buralara (Meksika) en son, yani Buz devrinin sonlarında varmışlardı. Neolitik devre kadar pirimitif karakterlerini muhafaza etmişlerdi. (189/30)

Olmek ve Zapotekleri Monte Alban'da bıraktıkları monolitiklerde orta kaşın genel olduğu görülür. Von Hagen bunlara bir Mogol kolu demekle haksızlıkta bulunmuştur. Her burnu az yası olan ve gözü çekik olan gruba Mongoloid deyip geçebilmemiz için sebepler aranmalıdır. (189/30)

Totonaklar Aztek tipinden değildirler. (29/33

Aztekler, Olmek ve Zapoteklerin, Maya kültür mirasına konmuş olmakla beraber Miziksel karaktelrlerine sahip olamamışlardır. Orta boylu, nisbeten geniş kafataslı, kalın yapılı olup çok ağır yükler taşıyabilecek kabiliyette idiler. Kollar nisbeten uzunca, ayakları büyük, adımları düzdü. Tabanları kemerli idi. (29/48)

Orta Amerika halkı sekiz büyük kısımdan teşekkül etmişti. İki bin yıl önce bunlar, Tobasko, Toltek, Hoçikalko, Vastek, Totonak, Olmek, Miştek, Zapotek ve Mayalardır. Her birinin yakın devir ve bölgelerde yaşamış olmaları sebebile gelenek ve inançları da eşitlikler gösterir. Fakat antropolojik bakımdan Toltek, Olmek ve Totonaklar Mongoloid karakterler vermezler. Mayalar Zapotek grubunun içinden ayrılıp Yukatan'a yerleşen bir gruptur, ki sonraları bunları Aztekler temadi ettirmişlerdi. Olmekler Zapoteklerin tamamen eşidi olup Toltekler ise Olmeklerle Totonakların devamıdır. Aztekler de kendilerine Tenoça adını vererek Maya medeniyetini temsil ettiler. İlk olrak Anavak gölü civarına yerleşmişlerdi. (29/19)

Aztekler, Beyazların Orta Amerikaya gelişlerinden, ancak birkaç asır evvel Meksikoya gelmişlerdi. (152/17).

Peru'daki İnkalar gibi, Aztekler de soğuk iklimlerden göç edip Meksikoya vardılar. Küçücük göçebe bir kabile iken Tenoça Medeniyetini M.S. 1168 de kurdular. Bu medeniyeti, kendilerinden evvel bu toprakları işgal etmiş olan Toltek, Zapotek ve Maya medeniyetlerinden zorla alarak yükselmişler, fakat velinimetlerini içlerinden vurup yok edivermişlerdi. Aztekler, Meksikonun Anavak ovasına Aztlan topraklarından geldiler. Kutsal hayvanları Şeytan - Kurt idi. İlk şehirlerini Çapul Tepe (Tepek) de kurdular. (189/19).

Güney Amerika :

W.W. Hoveles, Güney Ameikarika Orman Halkı ile bazı Pasifik adalalıları arasındaki yakınlıklar ihmâl edilecek derecede değildir. Maori'ler de bunlar arasındadır. Bütün bu topluluklar tatlı patatese Kumara derler (19/21). Tatlı patates, göçler konusunda mısır kadar önemlidir.

Peruda inka medeniyetinin tesbit edildiği bölgelerde bulunup 10.000 yıl evveline ait olan baskı ve sarma işlemeli kumaşların san'at işlerinden tamamen başka bir medeniyete ait oldukları anlaşılmıştır. Bunların daha çok Olmek, Çaven işlerine uygunluklar göstermeleri ve İnka işlerine de benzemeleri bir sürprizdir. Bundan başka diğer altın işleri ile birlikte bu kumaşların devir birliği de sabittir. Peru toprakları medeniyetinin 10.000 yıl önce tarıma başladığı, 7.000 yıl önce ise evler kurduğu ve bunları yapanların İnkalar olmayıp, Japonya ve Uzak Şarkla temas ettikleri iyice bilinen ayrı bir soy olduğu anlaşılmıştır. (Belki Lemuryalılardır.) Bu kütlenin gayet kuvvetli nizamlara bağlı olduğu da öğrenilmiştir. (853/84)

Asîl İnkalar kendilerini halk tabakasından ayırırlardı. İşçi İnkalar daha Mongoloid olup asîllerden daha evvel gelmişlerdi. (Buradaki Mongoloid kelimesinin verdiği anlam genel Asyatik terimine girer Asîller ise Sâmi komplekste idiler (H.C.T.)) Asîller, Borneo ve Peskalya - Rapa Nui - adalarındaki gibi uzun kulak memeleri ile tanınırlardı. Kazılar da bunu destekliyor. (19/145)

İnkaların Azteklerden evvel Amerikaya geldikleri sabittir. (323/39).

Gerek İnka ve gerekse Polinezyalıları (Maori, Maui'ler) iki ayrı kökten geldiklerini iddia edenler de vardır. Birincisi, Beyaz ciltli, sarışın ve mavi gözlü Başkanlar (!) soyundan, diğeri ise Tunç Halk soyundan (Türkikler). Bunun bir hakikat olduğu Roggeveen ve Papas Eugen gibi ilk kâşifler tarafından iddia edilmiştir. (25/339)

Heyerdalh'a göre, İnkaların orijini Asyatik ve Proto - Mongoloiddir. (152/32)

Sayın dostum burda bir dereceye kadar haklıdır. İnka ve İdarecileri yani asîl zümre hariç - ki Sâmi tipte idiler - halk kütlesi coğrafi Mongoloid, daha doğrusu Asyatik idiler. İnkaları ortaya getiren Aymara ve hatta Tolteklerden çok sonraları, bu asîl zümrenin buralara vardığı sabittir.

Perunun Parodi gölü civarında ve 6.000 metre yükseklerde yaşayıp vektile Beyazların esaret zincirinden kurtulabilmiş olan Keçva Aymaraların morfolojik karakterlerinde en ufak bir Mongoloidlik görülemez. Bu kütle bilhassa Vilkabanlia ormanlarında izole olmuş bir halk olup tamamen Asyatik Tunçderili hususiyetleri gösterir. (845/—)

Aymaraları, morfoloji bakımından Anadolu halkından ayırdetmek imkânsızdır. Her hangi bir Aymara tipi bütün Asya ve Amerika Tunçderililerini pek güzel hatırlatmaktadır. (681/246)

İnkalar, 15.000 yıl önce Asyada vuku bulmuş olan tabii felâketler dolayısile yola düşüp Peru civarına geldiler. Dolik olup tretlere göre Mongolidlerden çok uzak bir kütle idiler. Geniş omuzlu, iri yapılı, tunç derili, sakalsız (köse) fakat uzun koyu saçlı idiler. Bunların arkasından bir kaç asır sonra yeni Uru ve Kotam göçleri başladı. Peruya son göçü Aravaklar yaptılar. (13/76)

Her ne kadar 8 usulü düğümle balık ağı dokumayı Peruda bulamıyorsak da bu usûl, bulduklarımızın yanında önemsiz kalıyor. Polinezyalılar ise, muhtemelen Perudan, bu ilmik ve dokuma usûlünün keşfinden evvel yola çıkmış olmalıdırlar. (152/140)

Panama civarındaki Çoko Kızılderililerinde, kesin Mongoloid tretler gösterenlerin arasında, Mongoloide en ufak bir yakınlık dahi ver meyen birliklerin de asırlar boyu yaşamakta olup hiç karışmadıkları bir hakikattir. (826/—)

Batı Venezuellanın Marakaybo gölü civarındaki vahşi ormanlarda tamamen primitif bir hayat geçiren Motilen Kızılderilielri çok Mongoloiddir. (834/363)

Amerikanın son güneyindeki Tierra del Fuego - Ateş Toprağı - diye maruf soğuk, verimsiz ve üçgen bir adasındaki Ona, Yağan, Ala Kup adlı Kızılderilileri çoktandır ortadan kalkmaya başlamıştır. Mongoloid sayılmayan bu insanlar çok uzun boylu veya kısadırlar. Genel olarak yakışıklıdırlar. (105/141)

Amazondaki Varua Kızılderililerinin bütün karakteristiklerinin tamamen Kuzey Asyatik olduğu ve Mongoloide yakınlık dahi göstermediği kesinlikle açıktadır. (377/130)

Brezilya vahşi ormanlarında yaşayan iki kabileyi mukayese edersek, Zukşama'lar daha kara sarı ve Mongoloid olup yanı başlarındaki Kayabi kabilesi Turanlı, Altaylı tipine bağlıdır. Epikanti de hissedilmeyecek kadar zayıftır. Bunlardan birincisi iptidai bir vahşet içinde yaşarlarken, ikincisi medeniyete imkân nisbetinde girmiş bulunuyor. (466/—)

Brezilyanın Dianarum civarındaki Suya Kızılderileri Mofolojik bakımdan çok Mongoloidlikler gösterirler. Bunlar alt dudak ve kulak memelerine iri diskler geçirerek bu organlarını inanılmaz büyüklüklere getirirler. Anlaşıldığına göre ve genel olarak konuşurlarsa Yeni, Eski Dünyalı veya Pasifikli olsun Mongoloid hususiyetler gösteren halk, kara inançlara ve uzuv deformasyonuna çok bağlanmışlardır. Bu karakter Tunçderililer gurubunda daha pek az ve çok mülâyim olarak görülen bir karakterdir. (353/118)

Brezilyanın Matto Grosso ormanlarında yaşayan çok vahşi Boema ve Ergbâgtsa kabileleri ise tamamen Mongoloid karakterlere sahiptirler. Yalnız siyah ve sert saçların dalgalı oluşu ile dudakların oldukça iriliği şüpehleri kamçılar. (838/745).

Yeni Gine prehistorisi son zamanlara kadar iyi tanınmıyordu. Fakat 1905 de başlayan kazılarda Taş Devrine ait cilâlı ve cilâsız taşlar, 10.000 yıl evvellerinde bir medeniyetin varlığını öğretti (389/40)

Pasifikliler :

Genel olarak üç büyük bölüme ayrılmış olan Pasifik Köksoyları, Doğu, Orta ve batı adlarını alırlar. Bunlar da kendi içlerinde bir çok guruplara ayrılırlar. (98/—). Ayrıca Mongoloid, Negroid veya Zenci sonradan da İndoik tesirlerin ağır basanları, bu grupların eteklerinde toplanırlar. Meselâ ;

Doğu soylarına bağlı bazı adalıları - Markizler - Mongoloidler, Batı soylarından bazılarına Çin Mongoloidleri ve Hint İndoikleri - Mikronezya, Filipin, Endonezya, Malayzya - tesirler icra etmişlerdir. Bu arada Orta Pasifik soyları, ki Oseanya Mauileri, Yeni Zelânda Maorileri, Rotumalılar Yeni Gine Dağlıları safiyetlerini muhafaza ederlerken, Havai de kısmen Japon Mongoloidleri ile karışmıştır. Bunların herhangi birinin fiziksel antropolojisi ne kadar değişirse seğişsin, sosyo - kültür, folklor, inanç karakterleri, —Bali adalıları hariç— olduğu gibi kalmış olup incelemelerimize alınmıştır.

Şunu da tekrarlamamız gerekir, ki ilim adamları bu konuda fiziksel antropoloji kadar, sosyo - kültürel, folklorik, psikolojik ve filolojik karakterlere de ehemmiyet vermekte, hatta bunları en itimad idilir esaslar olarak kabul etmektedirler. Yukarda adları geçen bu guruplarda bu hususları pek kudretli veaçık görmekte olduğumuza göre, bunların konumuz dışı bırakılmaları pek muvafık bir usul sayılmamaktadır. Yalnız Zenci ve Mongoloid tesirlere temasımız oldukça az olacaktır. Yazımızda kökyeri ise Tunçderililere vereceğiz.

İnka Hükümdarı İnka Tupek, Polinezyalıları teşkil edecek olan kütlelerin Perudan ayrılışlarından sonra onları yerleştikleri Adalarda-da takip etmiş ve devamlı olarak İnka saldırıları ile tehdit etmiştir. (19/203)

Polinezyalılar ve Peru Kızılderilileri Proto - İnkaların katliam suretiyle ortadan kaldırdıkları bir varlığın medeniyetini tevarüs etmişlerdir. Bugün eserlerine tesadüf ettiğimiz bu varlık oldukça anlaşılmaz, nevi şahsına mahsus garip bir kitle olmakla beraber çok ileri bir medeniyete de sahipti. Bunların Milenyumlarca evvel Yeni Dünyada bulundukları da anlaşılmaktadır. Kızılderililer asıl bunlara Beyaz Tanrılar tesmiye etmişlerdi. Sonraları topraklarını istila eden beyaz batılılara da ayni ismi vermişler ve onlardan eski iyilikleri, gelişmeleri beklemişler, fakat netice ters çıkmıştı. Bu ilk Beyaz Tanrıların monolitik dev heykellerine, Zigurat tipi tapınaklarına, Peru, Kanada, Kaliforniya, Yukatan, Rapa Nui, Samoa, Rapa ve Rorotonga, da hâlâ tesadüf ederiz. Kemerli burunlu, bakırımsı tenli idiler. Kendilerine Ulu Kehu veya Uru Khehu ismini vermişlerdi. Tanrının güneş oğlu Tiki (İnka dilinde Vira Koça, yani (Koça vira) Tikikaka gölü civarındaki mağlubiyetten sonra seçtiği bir kaç kabile ile Pasifik Adalarına göçe mecbur kalmıştı.

Bühler, Borrow Manford Polonezyalıların biraz uzunca gözlere mâlik olmalarına rağmen Avrupa soyuna uygunluklarını kabul etmişlerdi. Fakat bu soya Mongoloid unsurların karıştığında da birlik idiller. (329/—)

Oseanyalılar, İndo - Avrupalı stokunun bir parçaçsı değildirler. İndoik tesirler çok sonraları gelmiştir. Bu kitle bir tek soydan da müteşekkil değildirler. Malaka kısmında fazlaca İndo - Çin görülmekle beraber Macdonald (1888 de) bu soyu İbrani soyun bir kolu olarak görüyor. (401/40). Tabii bu iddianın bugün için yeri yoktur. Dillerinde İbrani kelimelerin bulunuşunun sebebi Finikelilerin Pasifikte yelken açtıkları ile izah edilebilir.

Sundowner de, Adalıların Mongoloide yalnız benzediklerini söyler. (146/187)

Polinezyalılarda Negroit ve Mongoloid elemanların noksanlığı pek barizdir. Hiç şüphe yokki, Mongoloid soy insan birliğine en son iştirak eden bir soydur. Bu sebeple Polinezyalıların menşeinin Orta Asyada Paleo - Kokazoide bağlanması pek tabiidir. Bu soyun fiziksel Antropolojisi Negroidden ve Mongoloidden tamemen başkadır. Tunç derili, uzunca boylu, adeleli Polinezyalılar, koyu kahverengi dalgalı saçlı, yanak kemikleri yüksekçe, burun kanatları fazlaca teşekkül etmiş türlü kafataslarına mâlik fakat genel olarak, Mezo, hafif üstepikantili ve koyu kahve gözlü, dolgun dudaklı ve vücutları pek kıllıdır. (3/27)

Zuniga, Ellis ve Doktor Lang kızıl derili ve Polinezyalıları kesin olarak aynı soydan kabul ediyorlar. Fornandel ise bunların Hindistanın kuzeyinde ve Orta Asyadaki Kuşitikler olarak düşünüyor (10/48)

Ripley, Polinezyalılar dalgalı saçlı, koyu kahve rengi çekikçe gözlü, Avrupada görülen zengin bronz renkte Kafkasyalılardır diyor. Yüzleri basık olmadığı gibi derilerinde Asya sarısından eser yoktur. (1101/—)

Polinezyalıların, Asya Kokazoidleri olan Aynulardan ayrıldıkları ve sonrada kısmen Mongollarla karıştıkları muhtemeldir. (124/9)

Pasifikte genel iki soy görüyoruz birincisi açık renkli olup Kokazoide uygun diğeri ise, koyuca renkli, kısa yapılı, Melanezya tipidir. Peroy Smith ve Fornander bunlara eski Sami tesirlerin tatbik edildiğini söylerler. Anlaşıldığına göre Kıral Tu Te Maramanın idare ettiği ve muhteşem mabetler kurdurduğu bu halk Melenezyalılar ve İndonezyalılar taraflarından Batı Pasifikten buralara sürülmüşlerdir. M. Ö. 450. 1920 de Handy'ye göre, bunlar Çin nehir boyu halkı olduklarından Çin ve Polinezya tanrıları arasında bir bağ vardır. Fornanaer ise Polinezya ile Nuhun kabilesi arasında köprü kurmaya çalışmıştır. Bunu Te Vanna Ta Na Oa lejandı üzerine tesis etmişti. 1803 de papaz Zuniga Polinezyalıların Asyadan, Heyerdahl ise hava ve su ceryanlarına göre Perudan Pasifiğe geldiklerini ve Kızılderililerle bir bağlarının olduğunu iddia ederler. (3/—) 20/—)

Bougainville de bu halkın Dr. Commerçon'un dediği gibi Gürcü olduklarını 1769 da kabul ediyor (805/245) (1051/6) (670/—)

Polinezyalılar çok bakımlardan Kızılderilidirler ve Asyalıdırlar. Bundan başka çoğu da Mongoloid değildir. Bu göçleri kesinliyebilmek için elimizde dokümanlar vardır. Asya Sandal ağacının 9.000 yıllık kalıntısı Oregon'da, 11.000 yıllığı Wisconsin'de, 23,800 ve 37.000 yıllık Otağların (Ayni kelime) Teksasta bulunmuş olmaları kâfidir. Linton'a göre de Türk muhaceretlerini (Amerikaya) kabul ederek bunların Türko - Tatar olduklarını ve o eski devirlerde Otağ ve Yurt (Ayni kelime) kurmakta Türklerden başka bir topluluk bulunamadığının tesbit edilmiş bulunduğunu, Türklerin ise Mongollardan tamamen ayrı ve başka bir soy olduğunu iddia eder. (19/—)

Borden'e göre Polinezyalılar Kafkaslıların yakın akrabasıdır. (123/17)

N. Farson : Polinezyalılar bir Kafkas kabilesinden gelmedir. (907/—)

Coon : Mongolumsuluk, Kızılderililerde, Polinezyalılardan fazlacadır. (216/355)

Vells : Polinezyalılar, kuzey Asya ve Esmer (!) soyların devamıdır. (148/16)

Mason : Kızılderililerin akrabası olan Polinezyalıların çoğu Mongoloid değildirler. (19/21)

J.C. Bell : Polinezyalılar Kızılderililerin akrabası olup İbranilerle ilgilidirler. (405/—) der. (1883)

Diğer bazı adalar ve bölgeler :

Çatam ve Moriori adaları da Polinezya kökündendir. (302/16)

Polinezya gelenekleri için Tahiti ve Havai geleneklerine itimad tememiz gerektiğini gerek Kaptan Cook'dan ve gerekse yerli arkadaşı Tupia'dan öğreniyoruz. Antropolojik bakımlardan zaten birbirlerine eşittirler. (10/114)

Challenger'in 1872 de yaptığı seyahatte kaptan Spry'ın izahına göre, Havaideki (Havaii, Heavai, Savai) halkın fizyolojik hususiyetlerini anlatırken, dudakların ince, burun hissedilmiyecek yassılıkta, bilhassa deri renginin beyaza yakın bir tonda olduğu tesbit edilmiştir.

Fakat sonradan, Mongoloid (Çin, Japon) soyunun kütle halinde bu adalara akınında fiziksel değişiklikler ileri gelmiştir. (10/114)

Tuamotu adalar gurubunda iki tip fiziksel karakter görülür. Ekseriyeti teşkil eden Polinezyalılara akraba olan Pukerna ve Roao adalarında yüzler daha ablak ve burunlar daha yassıdır. (98/190)

Sir Harry Luke, 1962 de Paskalya adasında bir Fallusun (erkek cinsel organ heykelleri) bulunduğunu teyid eder. Bilindiğine göre Fallüs en eski inanç senbölü olarak Asyadan ortaya çıkmıştır. Amerikalaır dolaşarak, Pasifik adalarına Avrupaya kadar gelmiştir. Adı geçen Paskalya (Easter veya Rapa Nui) adasının büyük göçlere ilgisi de pek büyüktür. Bu adaya Dünyanın göbeği (Yerlilerce Te Piro O Te Henna) tesmiye edildiğine ve Büyük Anadölü (Atea Ta Varinga Nui) deyimi de ayni espriyi taşıdığına göre, Polinezya göçlerini işaret eden bir mihver mahiyetinde olduğundan ayrıca kutsal bir ehemmiyet taşır. (149/—)

Tahiti'deki Türk başlığı adındaki çiçeği bütün Pasifikliler tanırlar. Buraya Türkler yeni yeni gitmeye başlamışlardır. Halbuki Kaptan Cook, Turks Cap'i daha 1769 da tesbit etmiştir. Diğer düşündürücü olay ise, İnkaların mısır buğdayını Tuku Maiz (Turk's Maize) diye adlandırmış olmalarıdır. (108/38)

Arkeolog Suggs'a göre, Polinezyalıların Markiz adalıları, bulundukları yerlere engeç M.Ö. 120 sıralarında gelmişlerdir. (1075/—)

Polinezya orijinli Markiz adalıları Maui geleneklerinin bir çoğunu bütün temizliklerile ve orijinallikleri ile yaşattıkları halde, fıziksel karakterlerde mühim değişikliklere maruz kalmışlardır. Bir ilim adamı bu altı adalık gurubun içinde Kafkaslının ince burnunu, Mongolun ablak ççehresini, düşük göz kapaklarını, Akdenizlinin buğday cildini ve bazan da Zencinin siyah derisini birlikte bulabiliyor. (744/5) Mahaza kökleri Polinezyalıdır.

Paskalya adalıları, Markizlerden başka bir şey değildir. Bununla beraber Oseanya (Tahiti ve civarı)lılardan bazı bakımlarda uzaktırlar. (74/34) Fakat yine de Polinezyalılar içinderirler. (10/110)

Tongalılar ve Samoa'lılar, Adalarına mutlak 2000 yıl önce gelmişlerdir. Latham'a göre Doğu Polinzeyalılar göçlerini antik zamanlarda yaptılar. 401/40)

Morfolojik bakımlardan Samoa'lıların ne derece Türkik tipine yaklaştıkları pek enteresan bir konudur. (373/573)

Asıl adı Astea olan Yeni Zelandadaki Moa avcılarının, Polinezyalıların hakiki ceddi olduğunda ittifak vardır. Bunlar da bu adaya Asyadan göç etmişlerdir. Yine asıl adı Tumutevaroa olan Rorotonga'da ise bu cedlerin varisleri toplu olarak yaşamakta ve kendilerine Maori adını vermektedirler. (225/—) (699/—) (975/—) (831/510). Bunlar Asya Türklerinden farksızdırlar.

Bugünkü Maorilerin eski Pakehalar oldukları da sabittir. (384/20)

Fijinin kuzeyinde olup çok önemli bir yeri olan Rotuma adalarının dilleri Altayiktir. Mikronezya ve Melânezya dillerinden uzak olan dilleri ile ve kesin Asya Tunçderililerine çok eşit antropolojik tretleri ile Pasifik soylarının ve Kızılderililerin arasında temel taşı olan Rotumalılar hakkında, geleckete daha geniş bilgi verilecektir. (149/119)

Dilleri Ural - Alyatik olan Endonezyalılar, soy bakımından Polinezyalıların kardeşleri olmakla beraber, bilhassa Bali adaları müstesna olmak üzere Mongoloid grupta anılırlar. (225/—).

Dünyanın en güzel adasında yaşayan Bali Halkı soy bakımından karışmış olan Malayo - Polinezya koluna bağlıdırlar. Saf Polinezyalı olmalarına rağmen Folklor, İnanç, Psikoloji ve gelenek bakımlarından Hinde bağlıdırlar. (160/—)

Filipin'deki Lüzon adası kuzeyinde bulunan ve hâlen Paganizm ile yaşayan İgorotlar, en az Mongoloid hususiyet gösteren Pasifiklilerdir. Bunlar sağlam yapılı, yakışıklı ve yarı çıplak yaşayan 35.000 nufuslu bir kütledir. Ayni adada yaşayan ve 1,30 M.den fazla uzamayan Negrito'lara komşu olarak oturur ve asla karışmazlar. (848/46)

Yeni Gine ve civarı adalar primitiflerinin, Cüceler gurubuna dahil olmayanlarının morfolojik karakterlerinde, Negroid bulunmakla beraber Mongoloidden eser yoktur. (822/—)

Yeni Gine Yâlâ adası Papuları, adı geçen gurubun nümunesi olarak görülürler. Yakışıklı erkeklerinin koyu saçları çok kıvırcık, vücutları mütenasip ve kadınlarının renkleri ise koyu tunçtur. Bu soyun anlayışına göre güzel sayılan bu kadınların saçları erkeklerden daha düzcedir. Bunların Melanezya soyunun ecdadını teşkil ettiklerinde de ittifak vardır. Bundan başka bu ada Papuaları, Asya halkı ile Avustralyalılar ve Asya Proto - Avustraloidleri arasında önemli bir yer alırlar. Her ne kadar Oseanik Zenci ile karışmış olmaları onlarda bir çok antropolojik değişemlere sebep olmuşsa da, Proto - Avustraloid Orijinal karakterlerini kaybetmemişlerdir. Hattâ bir çok yerlerde açık renk derili ve düz saçlı Parualar da görülüyor, ki esas aborijinin bunlar olması ihtimali de vardır. Mytinger'e göre Papualar bütün insanların orijinini teşkil eden Mongolo - Kongoid (!) lerdir, ki Mongoloid hususiyetler sezilemiyecek derecede zayıftır. Bundan başka Mogol soyunun ise, soyların en yenisi olduğu da artık sabittir. Bizleri ilgilendiren en önemli taraf, Papua ağız kesimlerinin Kızılderililere, bütün diğer soylardan ziyade benzerlik göstermiş olmasıdır. Esasen bir çok antropolijik ve morfolojik karakterlerle Kızılderililere eşittirler. (104/—).

Murut'lar, İngiliz kuzey Borneo'sunda oturan ve bir çok hısım, akraba soyların menşei olan bir kütledir. Antropolojik olarak ne Negroid, ne Mongolloid ve ne de İndoikdirler. Genel olarak Proto - Avustraloid Türkistan tipi verirler. Bu terime uymalarında kısa boylu olmaları da yardım eder. (565/—)

Papua'ların Doğu - güney Gine'lilerinde, Negroid tretler pek fazla olup, diğer Papua guruplarından bir çok bakımlardan ayrılmaktadırlar. Buna karşılık İndo - Seylân Veddaları Öporoid hususiyetleri muhafaza ederler. 154/171)

Diğer şaşırtıcı bir nokta, da Taylan kütlesinin morfolojik bakımdan Mongoloide ne kadar uzak kaldığı tesbit edilebilir. Bu uzaklık Yukarı Asya Türklerine ve Aşağı Pasifik Maui'lerine çok yaklaşmalarına sebep olur. (831/—)

Kambodyalılar da komşuları Taylanlılar gibi Yukarı Asyatik morfolojiye bağlıdırlar. (827/—)

Esas itibarile üç büyük bölüme ayrılan Pasifik soylarında, antropolojik değişmelere maruz kalanlar, sosya-kültürde muhafazakârdırlar. Sosyo - Kültürde değişenler ise antropolojik hususiyetlerini muhafaza etmişlerdir. (98/—)

Fakat bunlar fiziksel antropolojileri ne kadar değişik olursa olsun, aynı dilin muhtelif lehçelerini kullandıkları ve bundan başka gelenek ve efsane birlikleri dolayısile bu büyük Polinezya kütlesinden ayrılmamalıdırlar. İlim adamlarının bu konudaki fiziksel antropolojiden kasıtları, fiziksel, osteolojik kasıtlarıdır. Halbuki bu karakterlerin çoğu, tam teşekkül edebilmiş olmakla beraber uzak, zayıf fızıksel konttaklardan ileri gelmiş ve kütlenin soyunu, mukabil köke bağlayacak kadar zengin vasıflar bırakmamıştır. Meselâ, Polinezyalılarda genel olarak kafasındaki Mongoloid kemiklere göz ve burun içindeki Mongoloid kemerlere, ellerde ve yanaklardaki ilâve sirkülasyon damarlarına tesadüf edilmediği gibi, Mongoloid damga da pek nadırdır. Netice itibarile Polinezyalılarda görülen Morfolojik karakterler Mongoloid ve Negroid karakterleer eşit olmayıp, şaşırtıcı birer benzerlikten ileri gidemez. Davranışta ise, kendilerine faydalı olsun, faydasız olsun bütün yasaklara başkaldırma tavurları elde çok mühim bir esastır. Ayni olayları bütün Kızılderili, Eskimo, Pasifik, Kuzey Asya, Türkistan, Kafkas ve Anadoluda kolayca tesbit etmek mümkündür. Bütün bunlardan başka, bir de kan tipi A - 2 farkı göze çarpıyor, ki mukayeselerde bu faktörü düşük bir kütle için oldukça sürpriz sayılmalıdır. Dolayısile, Pasifik soyları üçe bölünür demekten ziyade, tek Tunçderililer soyu içinde bazı kollardır demek daha doğru düşer sanırız.

Bölümün Sonucu :

İnsan, ehlileşmiş hayvanlar gurubnun başında gelen ve Tanrı emecine en çok yaklaşmak suretile beliren, yaratıcı bir yaratıktır. Bu yaratıcılık ehlileşme ve daha doğrusu kendi kendini ehlileştirme suretile ortaya çıkar. Ehlileşme ise fiziksel ve psikolojik bir çok değişikliklere sebep olur ki, bu olay da zincirleme gelişme ve yaratıcılıklarla devam eder durur. Bu değişiklikler jenetik olduğu gibi, teklerle müstekil ve hattâ bazan da tesadüfi de ortaya çıkabilirler. Meselâ pigmantasyonun kaybolması (leucism) veyahut fazlalaşması (melanism) ehlileşme şartlarından ileri gelebildiği gibi dimağın çalışmasına göre de, müsbet, menfi istikametlerde tahakkuk edebilir. Böyle insan kütleleri içinde tek tretlerin bir gurubu diğerine bağlayacak kudrette teşekkül edemiyeceği gibi, bağlı olduğu soyun karakterlerini de oratadan tamamen söküp atamaz. Değişmeler daima müsbet ve menfi istikametlerde bir muvazene halinde vukubuluyor. Bu muvazene ise bazan tahmin ettiğimiz nizam ve kanunlar dışında da olabiliyor. Bu sebeple, zaten ehlileşme, gelişme, yaratma ile devam edegelen kaynaşma içinde bulunan soyları birinden diğerine zorla aktarma isteği de boştur. Dolayısile Kızılderili ve Pasifiklilerin çoğunu Asya Tunçderlilerinden koparmağa çalışmak da yersizdir.

Mahaza insanları teşkil eden soylar arasındaki farklar her ne olursa olsun birbirlerine daima şaşırtıcı ve yakın standartlardadır. Bununla beraber hayvanla insanlar arasındaki farklar pek büyüktür.

Soylar arasında, dominans genel olarak çocuğun ana ve babadan aldığı jenlerin kudretine bağlı karakterlerin, toplumda verdiği sonuçtur. Fakat bu hususta dominans sırası Mogol, Zenci, Tunçderili, İndoik ve Sâmi olarak tanzim edilebiliyor. Fakat, jenleri fiziksel ve psikolojik devrimlerle devam edegelen soylarda, teklerin gösterisi bizleri ilgilendirmiyor - tabii bir dereceye kadar -. Toplum halinde ilgilendiren tretlerde ise, değişme ve gelişmelerin mutlak ve her zaman yukarıki sıra ve nizam içinde devam edeceğine pek de itimad edemiyoruz. Çünkü daha bildiğiimz veya bilmediğimiz bir çok müessirler, neticelerin istikametlerini az da olsa değiştirebiliyor. Üst üste yığılan bu değişmeler, milenyumlarda umut edilmez sonuçlar da verebiliyor. Fakat bu sonuçlar, başlangıcı da hiç bir zaman gizleyemiyor. Her nerede olurlarsa olsunlar saydığımız Beş büyük soyu, sayıları eksiltilemez kesinlikte, daima bulabiliyor, seçebiliyoruz. Bunlar sa, genel akkültrasyonlarda veya jenetik olaylarda dominnaslık sıralarını belirli bir şekilde verip frekans ve endekslerini önümüze seriyorlar. Bilhassa saç, göz, eri, kemik, inanç ve geleneklerde ki büyük rollerin en uzun zaman yaşayan endeks ve frekanslar verdiklerini tesbit edebiliyoruz.

Bir soy, konusu etabliye olmuş her hangi bir kanaldan elde edilen onuçlarla ifade edilmekten ziyade, biyolojik kökü ile ele alınmalıdır. Bir kütlenin içinde sayılan teklerin aynı cedden geldigini gösteren karakterlerin, hiç olmazsa samimî izlerini taşımaları gerekir. Her ne adar tesir altında kalmış olursa olsunlar, bu muayyen kütledeki değişikliklerin yine öz karakterler içinde görülmesi lâzımdır. (1104/47) Bu arada Pueblo, Navaho, Ute tipi Kızılderililerin jenetik bakımlardan kökleri bir olduğu halde teşekkülât bakımından farklarını misal olarak verebiliyoruz. Fakat davranışları ile karşılaştırılırlarsa fiziksel ayrılışların çoğu mühimsenmemeye başlar. O zaman soylarını daha derin anlayabiliyoruz. Bu farklar biyolojik teşekkülde, kontrolüne sahip olamadığımız, çok sebeplerden ileri geldiğinden, kökleri müşterek teklerle yine ayni soy içinde başkalıklar ortaya çıkarıyor. Eğer tohumlama ânında bütün olayları kontrol edebilsek, teşekkül edecek teklerin hepsinin kesin eşitliklere sahip olacağı da malûmdur. Çalışma ve muhit kontrollerini de yapmak mümkün. Buna rağmen hususi soy tretlerinin gelişme ve dejenerasyonunda yine de müessir olamıyoruz. Ayni muhitte iki soya mensup teklerde vukubulan değişiklikler dahi birbirlerine yaklaşan tiplerde değildir. (1104/46).

Soyları birbirlerinden ayıran sebepler arasında sosyal gurup farkları fizyolojik olaylar, aile kuruluşları, davranış, zekâ adaptasyonu, gıda, muhit ve iklim gibi hususiyetler, akkültrasyon ve totem şartları, dil de hesaplanmalıdır. Bazan bu farklarda Tunçderililerde pek revaçta olan, otururken bağdaş kurabilmenin dahi ehemmiyeti gözden kaçmaz. Bu ghibi hareketler bir alışmadan ziyade bir nevi fiziksel kabili-
Boas, soyları dil bakımından Avrupaî, Bask, Sâmi, Uralik - Al-
yettir. (1104/118)
tayik diye biraraya getiriyor. Bu arada Sibirya dilile - ki çoğu Türkçedir - Kızılderili ve Kaliforniyalıları - yani Atabaşkanları - da bir ayrı gurup sayıyor. (1104/143).

Bu ayırmalarda, kökü İndoik olan Avrupa dilinin, kökü İbrani olan Sâmi dilinin, diğerleri yanında yer almalarının ne derecede hak kazanabileceğini bilginlere bırakıyorum. Hakikaten muktedir bir ilim adamı olan Boas'ın bunu ne sebeple iddia ettiği de meçhuldür.

Tabiî hâdiseler, yaşama şartları ve geçim alışkanlıklarının zamanla soy karakterlerinin biyolojik teşekkülüne ve teşekkül süratine müessir olduğu da bilinmektedir. Bu etkinin organları değiştirilebilecek kudrette olabileceği de malûmdur. Ayak ikinci ve üçüncü parmaklarının birleşik doğması, dişlerin küçülüp mukavemetlerini kaybetmeleri, Thorax'ın alt ucunun küçülmesine mukabil tsernum ve ilişiklerinin irileşmesi, diğer bazı organlar gibi değişiklikler göstermektedir. Fakat, gerek iskelette ve gerekse organlarda olan bu değişmeler, yine de soylar standart karakteri içinde geçmektedir. Ayni tarz değişiklikler ehlileştirilmiş Eskimo köpeklerinde ve Çukçilerin geyiklerinde de müşahade edilmekte olduğu gibi, yerleri değiştirilen nebatlarda da görülüyor. (1104/77) Bu hususta faydalı bir iki not da, Japonyadaki Aynu ailelerinin, bir kısmının modern hayata zorla intibak ettirilmeye çalışılmasıdır. Bu araştırma sonu, kırk aile, Tokyoya getirildikten bir kaç jenerasyon sonra tamamen yok olmuşlar ve bütün medeni imkânlar da onları kurtaramamıştır. İkinci nokta da, Mongoloid fazla kan damarlarının yalnız Mogollarda bulunması ve onlarla karışık olarak asırlarca beraber yaşayan Kırgız veya Buryat gibi komşularında bulunmamasıdır. İlk anda tabii bir değişme gibi görünen bu olayın, Mongoloid soya has bir karakter olduğu kesinlenmiştir. Çok defa tabii değişme zannedilebilen kemik veya organ deformasyonları, soyun esas karakterine has bir tret de olabilir. Negroidlerin siyah deri pigmenti gibi.

Fakat, Güney Amerikadaki Mulattolardaki kemik teşekkülü, Tunçderili ve Zenci arasında, tabii değişme yolile yer almıştır. (11/83) Güney Koralılar, Tunçderili fizik antropolojisinden kesin bir şekilde ayrılarak Mongoloide Çin'e bağlanıyorlar. Epi, meso, hypo gastrik ölçülerle farklar pek az olmakla beraber ekstremitler kısa ve meme zayıftır. (1111/68). Fuegy'ler ise bariz Avustralo - Mongoloid hususiyetlere sahiptirler. (1111/58) Karolin adaları halkı kuruluş bakımından ve Morfolojik tretlerden tamamen Tunçderili karakterleri veriyorlar, (1111/57). Andamanlar da brov ridge'in, Ziggomac'in, maxilla'nın yükseklikleri ve basık burunları ile Mongoloidden daha ziyade Avustraloidlere yaklaşırlar. (1111/56) Avustralya da Queensland yerlilerinin kadın veya erkek vücutları, Aynular gibi sık bir kıl tabakasile örtülüdür. Bu olayı Avustraloide çok yaklaşan Hindistanın Vedda soyunda da görüyoruz. (1111/65)

Bazı İndo - Avrupalı kadınlarda ve hatta beyaz Hintli kadınlarda görülen Suprerenal Cordex tümörünün teşekkülü ve dolayısile Hipertrophy zarının, mevkiinin dejenere olması, Uterus ve civarında değişiklikler icra eder. Bu olay, yüz nahitesi dahil, bütün vücudun kıl gelişmesini fazlalaştırmakla beraber cinsel uzuvların fazla teşekkülü ve vücudun erkekleşmesini dahi tevlid eder. Yüzde ve göğüste sakal, bıyık ve kıl gelişir. Bu olaya diğer hiç bir renkli, yani cildi koyu gruplarda tesadüf edilmez. (1111/20)

Hayda Kızılderilileri arasında — ki Atabaşkan grubudur — kızıl, sarı saçlı, buğday derili, elâ gözlü insanlara çok tesadüf edilir. Bu hususta diğer bir olay da yukarı Misisipi Kızılderilidir ki, batı Asya hususiyetleri gösterirler. Bunlar da bir bakıma Proto - Avustraloidlere yakındırlar. (1104/110)

Genel olarak elde edilen inceleme sonuçlarına göre, göçleri yapanlar seçtikleri yerlere yerleştikleri zaman, kendilerinden evvel çocuklarının davranışlarında yeni değişiklikler ve alışkanlıklar görürler. Bu değişiklikler bazen o kadar bariz ve büyük oluyorlarki, baba ile oğul arasında uçurumlar teşekkül ediyor. Bu hususlar incelenirse Asya kaynaklı Azteklerin ne için vahşi inançlara bu derece bağlandıklarını anlayabiliyoruz. Bu olayı soy guruplarında gördüğümüz gibi aynı guruplar içindeki teklerde de buluyoruz. Mayalarla ayni kökten olan Nahavo Kızılderilileri burada güzel bir misâl olabilir. (1104/123).

Asya halklarını incelediğimiz zaman, bu gibi değişiklikleri, onlarda da görüyoruz. Folklorları, dilleri, inançları birbirlerine çok yakın olan topluluklar arasında da fiziksel türlü farklar görünüyor. Meselâ Yakutlarla Özbekler arasında gözümüze ilişen bu gibi farklar, aşağı yukarı Mayalarla Atabaşkanlar arasında da vardır. Diğer taraftan Tunçderili grubundan olan bir Alauç Eskimosu, fiziksel bakımdan Alaska Yakutatları ile Paleo-Asyatik Kırgızları arasında bir vasat teşkil eder. Bu böyle olunca, ortaya bir ıskala, merdiven çıkıyor. Antropolojik karakterler bakımından her basamak, bir alt ve bir üst basamaklar arasında vasat hususiyetini muhafaza ediyor. Bu merdivene iniş ve çıkış başlangıcı ise, Anadölü dediğimiz, Asya Kuşağı kaynaktan başka bir yer olamıyor. (Proto-Avustraloid)

Bu karakter merdiveni, tek başına olmayıp, ayni kaynağın etrafına sıralanmış olan ve muhtelif istikametlere doğru uzanan beş kol teşkil etmekle, bir yıldıza benziyor. Aynı merkezden ayrılıp ilerleyen bu kollar, birbirlerine olan münasebetleri dolayısile, göçler kronolojisini ve sosyal yerleşmeleri ifade etmeleri bakımından önemler taşıyor.

Birinci kol; (Batıya): Tatar, Türkistan, Özbek, Kafkas, Hatti, Sümer, Türk, Kıbrıs, Finike, Girit, Tevarik.

İkinci kol; (Kuzeye): İskit, Macar, Etrüsk, Bask, Eston, Fin.

Üçüncü kol; (Güneye): Tay, Kambo, Filipin, Endonez, Bali, (teorik Avustralya). (1)

Dördüncü kol; (Kuzey-Doğuya): Bayanhan, Aynu, Kuril.

Beşinci kol; (Doğu ve Pasifiğe): Yakut, Buryat, Kırgız, Evenk,

---

(1) Proto - Avustraloid ile bugünkü Avustralyalılar arasında çok büyük farklar teşekkül etmiş olup birbirlerine âdeta yabancı iki soy hâline gelmişlerdir.

Eskimo, Yakutat, Atabaşkan, Toltek, Maya, İnka, Markiz, Polinezya, Maori, Tubuai, Havai.

Yukarıda sıraladığımız halkalardan teşekkül eden beş Tunçderili kolu halkalarının her biri, çoğalma sırasında (1) fiziksel, dil, inanç ve sosyal bakımlardan yakın komşu toplumlarından, (eşit denilebilecek kadar) az farklıdırlar.

Tabiat, yaratıklar üzerine daima müessirdir. Türlü olaylar herhangi bir organa, herhangi bir sebeple tesir icra ederse, komşusu bulunan organlar da bu etkiden zorlanırlar. Kızılderililer de uzun göç devirlerinde, yapılışlarından hatta ve hatta anlayış ve davranışlarından bir çok şeyler kaybettikleri gibi, yerlerine yenilerini de getirmişlerdir. Fakat bütün bu olaylar, onların fiziksel, psikolojik değişmelerinde KÖK tretlerin kaybolmasını sonuçlayamaz. Hiç olmazsa izler yok olamaz. Karakterler her ne kadar değişmiş olsa, yine de görmek isteyenlerin gözlerinin önünde yaşar.

---

(1) Bir noktayı da ilâveten bildirmek faydalı olur sanırım. Bir ana ve bir babadan teşekkül edip yirmi nesil devam edebilen bir topluluk, 1.048.576 kişiden ibaret olur. Bu devre 8 ilâ 9 yüz yıldır. Tekessür adedi, bir soyun standart yaşama müddetine göre ayarlanır. Meselâ, bir çift Kızılderilinin 20 neslile, bir çift Batılınınki hiç bir zaman aynı değildir. Cedler adedinde aileden evlenme ile aile dışı evlenmelerin de ayrı ayrı tesirleri görülür. (1104/62). Bu nokta her ne kadar konu dışı görülmekte ise de, gelecekte, izole olmuş soylar ve adalar halklarına temas edileceğinden, bazı hususlara yardımcı cevaplar verebileceği düşüncesile yazılmasına lüzum görülmüştür.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Fiziksel Antropoloji

Kafa : Metri ve Tip.

Amerikaya ilk gelenler ekseriyetle Mongoloid karakterlere sahip değillerdi. Kafatasları kısmen uzunca ve darca idi. Yuvarlak değildi. Kaşaltı kemiği çıkıntısı ise oldukça kabarıktı. Punin, Florida, aşağı Kaliforniya (Anasazı) La Goa Santa mağaralarında bulunan bu tip ve muayyen kronolojiye bağlı kafataslarının yanında bir Moğol tipi halâ bulunamamıştır. (89/141)

Genel olarak, Asyatik muhtelif soylar, Kızılderili soylarının cedleridir. İlk gelenler Dolik olup yuvarlak kafataslılar sonradan gelmişlerdır. Yani Dünyada Antropoid bulunmadığına göre hepsi Yukarı Asyalıdır. (115/49)

Haddon, Asyadaki brakisefallerin hem sarılarda hem de beyazlarda bulunduğunu söylüyor. Sarıbrakisefal dedikleri ise Buryatlar, Eskimolar, Paleo Asyatiklerdir. (655/49)

Bir çok ilim adamlarını düşündüren mesele, Aynularıda iki türlü kafatasının görülüşüdür. Diğer soylarda bu olayı her ne kadar görebilmek mümkünse de aborijin olan Aynularda iki tipin de müşahadesi bir az garip gürünüyor. Mahaza bugün bu problem de halledilmiş gibidir. Evvelâ esas olan bir saf soy kafatasını mevcut. Diğerinin Mogolla karıştığı son zamanlarda öğrenilmiş ve Aynuların Dolikosefal olduklarında karar kılınmıştır. Brakiler, Hokkaido da Dolikolar ise Sakalin'de çoçğunluktadırlar. Birinci tip Tasmanya ve bazı Eskimolarda daha çok görülür. Kamçatka, Alaska yolile Amerikaya girmiş olan Apaça Atabaşkanları da Mezo'ya yakın brakilerdendir. (317/104).

İlk insanlar genel olarak dolikosefal idiler. Yuvarlak kafa tretlerini taşıyan Kızılderililer Mogol hususiyetlerini taşırlar, (89/211) da deniyor.

Kızılderililer, gösterdikleri fiziksel farklara göre çeşitli branşlara ayrılıyorlar. Fakat, Mongolo - Malay olan Eskimo soyu tamamen ayrı olarak düşünülmelidir. Çene kemiği yüksekçe, çene hafif geride, alın köprüsü, burun açımı alçak, kısmen geniş olup alın hafifçe geri kayar. Kafatasları vasat büyüklükte olup, eşit nisbet bakımından beyazlardan bir az daha küçüktür. Beyin boşluğu 1300 ile 1500 Cm^3 olup tepe tamamen yüksek dolikosefaldir. Dinleme kısmı beyazlardan az girintili çıkıntılıdır. Occipital Molar; Parietal farkları az veya pek ender görülür. İntercalatet kemikler az olmakla beraber kafatası deforme edilmiş olanlar da pek çoktur. Çene kemiği ölçüleri çok değişiklikler göstermekte olup hafifçe dört köşe tipini andırır. Palate, iyi teşekkül etmiş, geniş Parabolik ve arasıra da U şeklindedir. Dişler orta irilikte 3.4.4. ve 5.5 ve ön dişler kürek tipindedir. Beyin ağırlıkları 1191 le 1304 arasında olduğu mahdut bir inceleme ile tayin edilebilmiştir. Sefalik endekse gelince;

1) Çok dolik. Delavar, Utah civarları

2) Orta dolik, Algonken, Su Şoşon, Pueblo, Apaça, Hopi, Zuni, Nahavo, Ozage, Yuma, Seminol, Çeroki, İrok (Bunlar hep Atabaşkandırlar).

3) Brakisefaller, Diğer Kızılderililer ve Polar Eskimoları. (321/53).

Baffin bölgesinde bulunmuş olan eski kafatasları Mongoloid 21 kemikten ve Mongoloid yanak kemiklerinden mahrum dolik tiptedirler. Gerek Avustraloidler ve gerekse Tierra del Fuego'daki Ona'lar ve gerekse, Brezilyadaki Lagoa Santa Kızılderililerinin kafa tasları da eski Baffin Eskimoları gibi Mongoloid tretlerden uzak sayılırlar. Bundan başka Arjantin'deki Ponielo,ların, Ekvator Paltacelo'larının ve aşağı Kaliforniya Periku'larının kafataslarında da Mongoloid tretler görülmediği gibi, çok bakımlardan Melanezya (!) Kokazoidlerine yaklaşırlar. Bu hususlara bir de dil yakınlıkları eklenmelidir. (Türkik denilemiyor bir türlü H.C.T.) (748/81) Bu gibi kafatasları arkeologlar tarafından yerlerinden çıkarılırlar paleantolojistlere yardım edebilmesi için etrafındaki topraklardan da bir miktar alınmış olup bu topraklar da bir çok suallerin cevabını vermişlerdir. (253/153).

Alauç adalıları da - bilhassa şahsen temas edebildiğim Kodyak'daki, Karlık bölgesi halkı dahil - dolikosefal olup yine Türkik Kızılderililere ve Kuzey - Doğu Asya Türklerine, Mogolden daha çok yaklaşmaktadırlar. Diğerleri gibi bunlar da Mongoloide kesinlik gösteren tretlere mâlik değillerdir. Ünlü Kaçamak kültürlerini M.Ö. 100 den itibaren tesbit edebiliyoruz. Bu tarz karakterlere, Thule kültürüne bağlı olmakla beraber onlardan oldukça ayrılan İmuk Su guruplarında da rastlıyoruz. (115/491)

Güneyde, Arktik Eskimolarda, İlk Alauç (M.Ö. 100 - M.S. 500) yani, uzun kafa yüksek damak Orta Alauç'da (500 - 1100) mezo - dolik, Alçak kafa, alçak damak, ablak yüz (Aynu tipi), Konyağ önünde ise (Kodyak adası) uzun kafa, yüksek damak ve dar yüz (Karlıklar dahil), Konyağ'da ise, (1100 - 1750) Karlık hariç alçak kafa, alçak damak, geniş yüz, Kaçamak körfezinde ve Orta Alaskada da karışık tretler buluyoruz. Nenlee, bu bölgeye ilk göç edenler uzun kafalı ve vasat yüksek boyin haznell - high volts, ince yüzlü olanlardır. Bunlar avcı ve balıkçı bir grup olup ilk devirlerde dahi âlet, edevat yapabilen, onları kullanabilen insanlardı. (115/496) 125/22)

Doğu eskimolarda muhtelif uzun kafa tipliler yaşar. Dorset'lerin ana kültürünün yeri Sibirya ve New York kuzeyindeki İrok'lardadır. Orta birleşik devletler Kızılderilileri ile de Fontenae, Laurentian ilgilileri bir bakıma İrok'lara bağlanıyorlar. (115/505).

Dixon'un sıralamasına göre, Aşağı Kaliforniya ve Kaliforniya civarı, stratum'u gösterir. .(Anasazı kültürü). Proto - Avustraloid İrok Kızılderilileri ve Kuzey Algonken'liler gibi. Diğer taraftan Güney Algoken'liler ise Proto Negroid (Asya Zencisi) dirler. Bu koyuluk bazı Atabaşkanlarda da görülmüş olmakla beraber, bir dış tret olup eşitleri, Kuzey Meksikada, Brezilya ve Patagonyada daha belirli olarak tesbit edilmiştir. (89/—)

Kızılderililerde kafa endeksi en uzundan en yuvarlağa kadar tesbit edilmiştir, fakat Mongoloid olmayan Kızılderililer dolikosefal olmakla beraber, küçük yaşlarda icra edilen deformasyonlar dolayısile bir nevi braki tipini vermekte ve üzerinde çalışanları bazan şaşırtmaktadır. (115/17)

Anasazı kültürüne sahip olan, deformeli veya deformesiz dolik grubundan olanlara, bugünkü Arizona civarında oturan Hopi, Zuni'ler ilk Pueblolara eşittirler. Mogollon kültürüne bağlı olanlar hakkında bildiğimiz daha az ise de İlk Pueblo'lardan sonra bu güne kadar devam eden diğer Pueblo karakterlerine üydukları görülüyor. Hokokamlar ise ölülerini yakmış olmaları hasabile, bu güne kadar ancak iki kafatası elde edilebilmiştir. Bunlar da, Braki'dirler. Soy, dil kültür birlikte mütalâa edilemiyeceği için bir çok sorguların karşılıksız kalacağı tabiidir. (115/99)

Anasazı kültürünün Sepet Yapanlar devrinde, kafatası orta-uzun ve deforme edilmemiştir. (M.S. 100-900). Küçük kafada deformasyon Birinci Pueblo devrnide başlamıştır. Ve Mayaların yakınında devam etmiştir. Yuvarlak kafatası 1300 yılı civarında buralara girebilmiştir. Mogollon'lar ise yuvarlak kafalı olup M.Ö. 3000 e kadar izleri elde edilebilen bir guruptur. (115/103)

Alauç'lar, kuzeyden gelen Alasko - Atabaşkan Kızılderililerinin hafif brakisefal ortamı ile karışmış olmayıp, bilâkis tam brakisefal guruplarda karışmış olan Eskimolardır. (Polar tipini kasdediyor). Veya orijinleri her ne olursa olsun yaşadıkları adalar üzerinde birdenbire, brakisefalizasyona maruz kalmışlardır. Yahut da Mogolla karışmışlar demek lâzım ise de bu defa bunu söylemekle Alauçları Mogol gurubundan ayırmış olmak tehlikesine maruz kalmış oluyoruz. (317/102) (Neye tehlike olacak bilinmez? Türkik oldukları tehlikemi?)

Algonken'le İrok'lar kafatası ölçü ve tipleri bakımından eşittirler. (949/—)

İrok'lara ait olması muhtemel olan beş prehistorik Doğu New York kafataslarında da Mongoloid izlere tesadüf edilmemekle beraber, yanak kemikleri ve göz oyukları bakımından Kuzey Asya tipine (Tunçderililer) uygun izler vermektedirler. (284/63)

Oregon, Missurri prehistorik kafataslarında, alın oldukça yatık, ve dardır. Buna rağmen iç teşekküllerinde dağişmiş ve değişmemiş tretler dolayısiyle farklar vardır. Bu değişikliklerin sebepleri bilinmemekte ise de, bazan biyolojik, bazan da patolojik neticelerden ileri geldikleri anlaşılmaktadır. Bu değişiklikler dolayısile adeta teşekkülatına tesir etmek suretile iki spesimen ayrı ayrı morfolojik hususiyetler vermişlerdir. Fakat bu değişiklikler, sun'i deformasyondan da ileri gelmiş olabilir ki, kemikteki bu tahavvül beyin hazinesinin ve dolayısile beynin teşekkülünün de şeklini değiştirebilir, ki bu hal birçok bakımlardan bunları antropoidlere de yaklaştırabilir. Tabii veya sun'i kafatasının şeklinin değişmesi intellekt üzerinde de müessir olabilir. Kızılderililerde kabileden kabileye görülen antropolojik ve sosyal farklar bundan da ileri gelebilir. (501/175)

Kansas'ın Lancing şehrinde bulunmuş olan kafataslarında da Mongoloid Kemikler yoktur. (J. W. Feuks). Bunların tetkikinde gerek kültürel ve gerekse etnolojik hususiyetlerle Asyaya bağlandıkları anlaşılıyor. Bu kannaat, arkeolojik ilme de yardım ediyor. Gerek Asyaya ve gerekse ona bağlı bulunan bu guruba (Geri) denilmekte haksızlık ediliyor. (280/160)

Bundan 10.000 yıl öncesine ait olup, bir müddet evvel İz - Tabanda bulunmuş olan Toltek ecdadından altmış yaşındaki avcının kafatası Mongoloid izlerden uzak ve mezosefaldir. (87/8)

Meksiko Tepe Pan civarında bulunmuş olan bir iskeletin kafatası, mezosefalik olup hazne kabiliyeti 1540 cc. dir. En az 12.500 yıllık olup Mongoloid tretlerden uzaktır. Bu kafatası bir çok cevaplar vermektedir. (198/—)

Bazı Amerikan antropologları, elde bulunan yüzlerce arkaik kafatas-
la ma rağmen, halâ Kızılderilileri Mogol gurubundan sayarlar. (19/27)
1844 de Brezilyada Lung, kazılarında bulunan arkaik kafatasları
7 Cm. ölçüde olup tamemen Mogolsuz karakterdedir. 1933 de bun-
lara ilâveten eşit 69.1 Cm. lik bir ayrı gurup da bulmuşlardır, ki bun-
da Mongoloid tretsizdir. Bu gurupta radio - karbon 8600 olup Mas-
n devrinin dört dişli sonra da iki dişli mamoth'ları ile yaşamışlar-
dır. Pleistosenden M.Ö. 10.000 zamanlarına kadar böylece devam eder.
B ların rasında at iskeletleri, yer sluth'ları da bulunmuştur. Bir diğer
up on bir kafatası 71.4 ve fazlasile doliktir. 1923 de ise Ekvator
d Astro - Melanoid kafatasları bulunmuştur, ki bunlar da Güney Ka-
li orniya Periçu Kızılderililerine uymaktadır. Bu kızılderililer kendi-
nden sonra gelen göçmenler tarafından sahillere sürülmüştür. Şu
şılıyor, ki Amerikaya ilk ayak basanların kafatasları hiç bir Mon-
goloid iz taşımaz. (19/26)

Pasifikte ise ortamlara göre, kafatasları doğuya doğru dolikese-
fallaşır. Batıya doğru gidildikçe de yuvarlaklaşır. (74/34) (218/—)

Genel olarak Orta Pasifikte ve Havai, Samoa, Tonga'da kafatas-
alçak olmakla beraber aralarında dolokesefalin en uzun tipleri de
ülür. Bu tip ise, Mangaia, Manihiki, Cook, Markiz ve Tuamotu'nun
doğu adalarına kadar uzanır. Zenci karışık Melânezyada ise, sonradan
donezya tarikile gelen Mongoloidlerle karışmış olmak sebebile ka
sları alçalır. İbanlar, Dayaklar, Batak'lar ise uzun, alçak kafatası
kategorisine giriyorlar. Bütün bu guruplar uzun boylu olup Mongolo-
id krakterlerden uzak ve fevkalade hareketli insanlardır. Bir çok küt-
rde Asyatik hususiyetlerin görülmesi, onları adı geçen kıt'aya bağ-
rsa da, muhaceretin yalnız Güney Amerikadan yapıldığı iddia edi-
lemez. Bu konuda kronolojiye intibak eden müessir soy karakterleri-
izleri de elde bulunduğuna göre, göçlerin hem doğudan, yani Peru-
ve hem de Güney Asyadan Malaka ve Somatra yoliyle buralara
yapıldığı da anlaşılıyor. Asyatik tretlerin Pasifikte bulunmuş olması,
syayı ve dolayısile Avustraloidi, Amerika ile Yeni Zelânda arasında-
sahaya bağladığı ortaya çıkıyor (98/18)

Proto - Malayalılarda kafatası vücut nisbetine göre Mongoloidler
gibi ayrı olduğu için Türkikler arasında ve yakınında mütalâa edilme-
pek doğru olmaz. Bunu bazı Nordik olan Lapp'larda ve bazı Eski-
larda hatta bazı Kızılderililerde de görüyoruz. (1083/—)

Yeni Gine Yâlâ adalı Papuaların kafatasları dolikesefal, yanak ve
aş altı kemikleri yüksek ve geri alınları ile, geniş ağız ve irice du-
ları üst çene çıkıntısı ile Proto - Avustraloidleri Asyaya bağlayan

bir guruptur. Morfolojik karakterlerinde Mongoloid hiç bir hususiyete tesadüf edilmez. Genel tretlere bakınca, tahmin edildiği gibi Negroid karakterlere de intibak etmezler. Kan bakımından ise, Avustraloid, Kızılderili, Polinezyalılar gibi Kuzey Asyatik bir vasıf gösterirler. Bu, Papuaların en karışmamış ve yüzyıllardan beri tabiatın verdiği ile iktifa etmiş olmaları, onları homojen bir halde saklamıştır. İri dişler ile Proto - Avustraloid bir halde olan bu soya, vaktile, Zenci Ermeniler denecek kadar ileri gidilmişti. (104/—)

Kafatası haznesi, soylarda bir hayli farklar gösterir. Bir Avrupalı erkeğin kaftası haznesi 1450 cm. olup Duğu Asyaılarda ve Polinezyalılarda aynı boşluğu gösterirler. Zenci ve Avustralyalıların kafatası hacim ölçüleri düşüktür. (Proto - Avustraloid dahil değil) Mogol ve bazı Kızılderililerde, hacim oldukça fazla nisbetlere yükselir. Kadınlarda ise ölçü daima azdır. (1103/83)

Yüz ablaklığı ve kafatası :

		Frontal	Simothic	Rhinial	Premax
	Aynu	17.2	36.6	32.2	34.00
I	Türkik	14.1	25.5	25.4	31.4
	Kızılderili A)	16.7	29.5	32.4	34.3
	Polinezya A)	16.4	36.7	31.5	34.3
II	Mogol	16.5	34.6	33.3	35.8
	Kızılderili B)	17.6	49.0	39.4	36.0
	Polinezya B)	18.00	43.4	39.4	37.0

(Bu grafikte rakkamlar alttan, üstten ancak birer durak toleransa müsaittir.)

Ablaklık bakımından nisbeylere bakılınca, Asya Türkikleri ile Aynular arasında teşekkül ettiği görülen yakınlığın içine ayni köke bağlı A) marklı Kızılderililer ve Polinezyalılar da giriyor. Buna rağmen, Mongoloid tretler gösteren ablaklık (facial flatness) Türkiklerden ve hatta Aynulardan bir haylı ayrılmış oluyor. (216/367)

Kafatası hacim ve şeklinin, ana ve babadan olacak biyolojik verasetle ilgili olduğu biliniyor. Fakat bazan kafatası endeksleri tamamen başka olan iki grubun binlerce yıl içiçe ve yanyana yaşamış olmalarına rağmen bir tabiat harikası olarak özetlerini muhafaza ettikleri de sabittir. Bu hususta Orta ve Güney Anadolu güzel bir misâldir. (1104/73)

Ek izahat ve referanslar :

Lemur ve primatlarada beynin, konstrüksiyon bakımından insan dimağından daha mükemmel teşekkül etmiş olmasına rağmen, aktivite gerilikleri bir sual konusudur. (81/557)

Asyalıların kafatası ölçüleri: (466/85) (1074/134) (219/—)

Kızılderili ve Asyatiklerin ölçüleri : (317/176)

Türk, Etrüsk, Bask, Eski İngiliz, Kıbrıs, Eski Yunan, Eski Roma, osteometrileri, irilik ve şekil grafiği ile. (253/114)

Aynu beyin mahfazası normal olmakla beraber, beynin çalışmasında değişiklikler görülmektedir. Koku, tad alma, hararet, ağırlık, uzaklık, dokunma farklarını kolayca seçememmektedirler. Fakat buna mukabil görüş ve işidiş hisleri fazlasile teşekkül etmiştir. Bunlarda da dimağa olan refleks ağırdır. Bu sebeple, anlayış geç olmakla ve bütün dimağa olan refleks ağırdır. Bu sebeple, anlayış geç olmakla bütün Aynuların aborijin oldukları hususunda kesinlikler vermektedir. (230)

Batılılar ve Mogollar en geniş beyin teşekkülâtına sahiptirler. Fakat yalnız beyin büyüklüğü fakültenin çalışma fazlalığını temin etmiyor. Boas'a göre, 1560 cc. beyinle Beyaz Batılıların (Mükemmel soy) tabirini elde ettiklerini söylemekle bir defa daha yanılıyor. Çünkü hayat komplekslerinin fazlalaşması muhit ve imkânlar, onları daha çok çalıştırıp geliştirmiş olablir. (1104/102)

Beyin hakkında çalışmalar : (1105/212) (1105/16) (1031/—) (1104/—)

Maori ve Polinezya kabile reisleri tamamen veya kısmen kafkas morfolojisi gösterirler. (290/33)

Gerek kadında ve gerekse erkekte profil çizgileri tetkik edildiği zaman Hokkaido ve Kuril Aynularının alın, burun, durak ve çene kesimlerinin Sakalin Aynularından daha fazla Türkiklere yakın olduğu göürlüyor. Bundan başka diğer bir çok ölçülerde Amerika batılılarından ve Sâmilerden büyük bir nisbette uzaklaşırlarken, Japonlardan da o nisbette uzaklaşırlar. (780/32)

Kendilerini Halk manasına gelen Pipatça diye anan Marikopa, önemli bir Yuma - Atabaşkan kabilesi olup, erkekleri Kokazoid, kadınları Mongoloid morfolojik karakterler taşır. İki tarafta da Proto - Avustroloid hususiyetler kolayca sezilebilir. (321/805)

Türklerde ve Polinezyalılarda ablaklık endeksi, Kokazoidle Mongoloid arasında yer alır.Yani vasattır. (216/67)

İbni Batuta, Marko Polo ve Herodot, Türklerle Mogollar arasındaki kesin morfolojik farklarını, zamanlarında sezmiş ve tesbit etmişlerdi. (2/—)

Occipital'de ki Os İncae (İnka kemikleri) ayrılıkları, Mogol dışı soyları derhal uzaklaştırır. Bu tam 21 adet tepe kemiği yalnız saf veya safa yakın Mongoloidlerde bir kaç santimetre murabbaı içinde bulunur. İnka kemikleri diye adlandırılmasına rağmen İnkaların ve Kızılderililerin ancak az bir kısmında görülür. Aslında Occipitalin Taurus Platinus ile Palate kemiğinin arasında köprü kemikleridir. Atabaşkan Pueblolarında görülmemekle beraber Lapp'larda tesadüf ediliyor. 1104/74) (317/—) (216/459) Genel olarak, antropolojide Mogol kemikleri (Mongoloid Bones) tabir edilir.

Kuvay Kutlu tabii kranyalarının hiç birinde Os İncae yoktur. B·raki ise geneldir. Bundan başka, Kutba yakın Mckensey bölgesinde de dolik'e hiç rastlanmaz. (697/365)

Yanak :

Kızılderililerde yanak kemikleri, erkeklerde kadınlardan daha alçaktır. Bunu Hititlerde de fark ediyoruz. (248/223). Beyalzard farkedilmez (1103/82).

Kızılderililerde Zigomatic bir kemer halindedir. (198/—)

Kızılderililerde yanak kemikleri çıkık olduğundan, yüze irilik tesiri verir. Dolayısile kafatası da ölçü bakımından yükselir. Çene ise çok çıkık olarak teşekkül etmez. Bundan başka Tubercle prognatisme de, Kızılderililerde ancak vasat dereceye varır. (115/17)

Kulak :

Arktik bölgelerde Eskimolar gibi yaşayan Beyazların, da kulağın alt kısminda olan Tympanic Platie kemik teşekkülünün sıkıştığı görülüyor. Bu sıkışma aynı zamanda sıcak iklimlerde yaşayan Morioiri (Maori veya Maui) Polinezyalılarında da görülmüştür. (216/62)

Aynularda kulaklar oldukça irice, düz kulak memeleri çok uzun olup basit bir teşekkül gösterirler. Kulak memeleri ağır küpelerle altı buçuk ve kadınlarda beş santim ölçüsündedir. (239/230)

Kızılderililerde kulaklar gayet güzel ve normaldır. Beyazlara nisbeten de bir az iricedir. (321/54)

Mogol soyunda kulaklar oldukça büyüktür. (75 mm.) Türkikler burada Mogoldan ayrılırlar. (176/94).

Gonzalez'e göre kulak, delmek Tatar modası olup Pasifikteki Paskalya (Rapa Nui) adasına kadar gelmiştir. (137/—).

Burun :

Kızılderililerde burun köprüsü (Nasal Bone) genel olarak iyi teşekkül eder. Erkeklerde gösterişli ve Convex tiptedir. Kadınlarda ise, düz, kısa ve bazan da Concave olmakla beraber hiç bir zaman Avrupalı kadar ince ve Zenci kadar da kaba olmaz. Nisbetleri Mesorhinic dir. Malar nahiyesi oldukça geniş, gösterişli olup, Canine Fossae Beyalzardan azdır. (507/560) (321/54)

Burunun genişlik, uzunluk ve çıkıklık nisbetleri belli başlı soylarda oldukça değişmezlikler göstermekte olduğundan, önemlidir. (1103/82)

Boxton ve Thomas'a göre, rütubetli iklimler burunun fiziksel değişmesini, genişlemesini temineder. (411/—) (1051/—) Rütubetli bölgelerde genişleyisi, asırlar boyunca jenetik bir halde de gelebilir. (Pasifik Halkı)

Bazı iklimlerde tabii tesirler dolayısile burun civarında fazlaca yağ tabakası teşekkülünden dolayı burunun irileşmesi ve Mongoloid bir görünüş de vermesi mümkündür. Fakat bu olay kök veraset dolayısile ortaya gelen bir hususiyet olmadığından, Mongoloid diye de isimlendirlemez' Bu olay epikantide ve hatta diğer bir çok organlarda da görülebilir. (22/74)

Aynularda burun biraz basıkça olup çengel sayılabilecek tipte ve kanatları bir az genişçe, kuvvetli aborijinlerin önemli hususiyetidir. (239/229)

Burun şekli kabileden kabileye, hatta şahıstan şahısa büyük değişiklikler gösterse bile ana hatlar daima bariz kalir.(115/17)

Yeni Zelanda Maorileri, Polinezyalılar içinde en düzgün buruna malik olan bir soy koludur. (98/18)

Dişler :

Kızılderililerde dişler orta büyüklükte ve Avrupalı Sâmi'lerinkinden iricedir. Ön dizler kürek şeklinde olup Cingulum'ile işaretlidir,ki bu Kızılderililerde olan bir hususiyettir. (507/561)

Ainular diş konusunda şekil bakımından İndoik Tâmillere ehemmiyetsiz bir kaç benzerlik göstermekle beraber, Kafkaslılara (Tunçderililer)) daha yaklaşırlar. Polinezyalılar da ise, Mongoloid diş formları pek az olmakla adı geçen soydan ayrılırlar. Bundan başka azı dişlerinin kesiminde, yalnız saf Mogollarda görülen kıvrımlar da pek azdır. (yanı bazı kabilelerde var) Bu mongoloide has hususiyet, Taurodant tipidir. Yanak dişlerinde ki. tretler ise onları Batılılardan da tamamen ayırmaktadır. (216/358)

Mongoloid azı (Molar) dişinin iç kesiminde görülene kırışıklıklardan madâ, aynı dişler üzerinde bulunan ve Azı Tacı (Molar Crown) tesmiye edilen bir kabarıklık, da yalnız Mongoloidlere aittir. Karakteri Mongoloid olmayan her hangi bir soyda bu olay görülmüyor. Bazı (malum olan) Kızıderililerde varsa da, çoğu bu tip azıya sahip değillerdir. Genel olarak bütün Mongoloid dişler şakûlidir. (Dikine) (428/[illegible]) (1104/—)

Koku alma ve verme :

Et yiyenler, balık sebze veya meyva ile geçinenlerden daha başka türlü kokarlar. Aynuların da ağır, hayvani bir kokuları vardır. Bu koku daha çok kutsal saydıkları Ayı kokusunu hatırlatır. Kokuya, giymekle oldukları deri elbiselerin de yardımcı olduğu muhakkaktır. (239/276)

Phenyl Tio Carbonite testine gelince, Atabaşkan Navaho gurubu 98,2 Aynu 93,6 Polinezyalılar 92.1, Düzkafa (Flathead) Kızılderilileri 90.1 olup Bask, Mikronezya ve Amerikada testleri yapılmış olan İndo Avrupalılar daha yüksek nisbetlere sahiptirler. (198/129).

Göz, Kaş, Kirpik :

Asyalı Hyung Nu Türklerinin Say - Gu (Cye Gu) yeşil gözlü ve kırmızımsı saçlı oldukları sabittir. (466/66)

Mogol göz renklerinde eumelanin bârizdir. (198/59)

Kızıl derililerde göz renkleri olâdan koyu kahve rengine gider. Göz beyazı çocuklukta mavimsi bir ton gösterdiği halde gitgide bu rengin sarardığı farkedilir. Fakat bu sarı ton sedef sarısını da geçmez. Göz bebeklerinin etrafında gayet ince bir halka daima göze batar. Gözler bir az yuvarlakça, etrafı bir az yayvanca olup epikanti çok hafiftir. (321/54)

Aynu göz renkleri şu şekilde tesbit edilmiştir.

renk	% ♂	% ♀
Yeşil	—	12.5
Çok parlak kahve	8.33	6.8
Parlak kahve	23.33	27.7
Orta kahve	33.33	56.8
Koyu kahve	12.5	11.4
Siyahımsı	—	2.3

Mavi göz Kuril'de bulunmakla beraber ilî bir incelemeye gidilmemiştir. Sebep, imkânsızlıklar ve Rus tesiri olduğu düşüncesinden ibarettir. Buryatlar da bu renk kategorisine girmekte olup simsiyah Mogol göz rengine sahip değillerdir. Tunguzlarda % 5, Buryatlarda % 8 koyu yeşil görülmektedir. Bunlar hep primitif Nordik hususiyetler gösterirler. (317/191)

Polinezyalıların gözleri iri, ve ışıklıdır. (34/—)

Brezilya kızılderilileri kaşlarını, kirpiklerini yolarlardı. Bu olayı bazı kuzey Kızılderililerinde ve Papualarda da görüyoruz. (1022/—)

Üç türlü epikanti mevcuttur.

1 — Uçları horizontal bir çizgi üzerine, düzlemesine. Bunlara sahip olanlar, Türkik başta olmak üzere, İroklar, diğer Tunçderili gurubundaki Kızılderililer, Tunguzlar, Aynular, Maya ve İnkaların çoğunluğu Polinezyalılar, Buryatlar.

2 — Distal köşeler proximal'den yüksekçe ve üst kapak iç kapaktan daha düşük olanlar. Bunlar Özmogollardır.

3 — İkinci maddeyle birlikte, oblik. Mongoloid Eskimolar gibi. Bunlardan başka epikantinin teşekkül zamanları da mühimdir. Doğumda veya sonradan olanlar, ki Mongoloidlerde teşekkül zamanı doğumdur. (41/308) (219/77) (1103/84)

Kızılderililerin bir kısmında, gözlerde ufki bir kemerin bulunması onları Mongoloide bağlar. (115/17)

Mongoloidin göz çukurunda ufkî bir kemerin bulunuşu, çok özel bir hususiyettir. (115/17)

Mongoloid öz soylarda görülen bariz morfolojik hususiyetlerden biri de, kaşların orta yarısının sert ve dış yarısının da haiff kıllardan teşekkül etmesidir. Bu husus için Bhutan'lılar güzel bir misaldir. (834/—)

Kızılderililerde göz akı ekseriyetle çocuklukta mavimsi, orta yaşta inci beyazı, ve yaşlılıkta ise sarımsıdır. Gözleri elâdan koyu kahveye kadar igider. Düzüne çekiklerde epi hafif, yukarı doğru çekiklerde ise dış epi düşüktür. (507/560)

Aynu gözleri genel olarak elâ olup bazan da açık gridir. Siyah veya çok koyu renk pek ender görülür. Ekseriyetle derin olarak yerleşmiş olan gözlerde epikanti hafiftir. Çıkık alın kemiğinin altında, gözler pek müessirdir. Kirpikler ve kaşlar çok bol ve uzundur. Gözler saf pirimitif ifadeler doludur. Aynular, onlarla konuşabilecek kadar (239/231) gözlerine hakimdir.

Ağız ve dudak

Aynularda ağız genel olarak genişçe, dudaklar ve bilhassa alt dudak kalıncadır. Burundan ağıza olan açıklık çok fazladır. (239/229)

Ağız genişliğinin Paleo - Asyatik ve eşitlerinde tasnifi, Debet şöyle yapıyor. 1) Aynu, 2) Eskimo, 3) Çukçi ki bunlar birinci gurubu teşkil ederler. İkinci gurup ise, 1) Nivuk, 2) Tunguz, 3) Mançu. (219/—)

Kızılderililrde önemli ve standart bir karakteristik olan ağzın iki uçlarının aşağı doğru düşüklüğüne kâfi derecede ilgi verilmemiştir. Genel bir mahiyet taşıyan bu karakter, bize bu kütlenin Asyadaki muayen guruplara bağlanmasında yardım edebilir. (H.C.T.)

Ağız geniş kesimli dudaklar orta kalınlıktan fazlaya yükselir. (115/17)

Olmek antik Kızılderililerinde ise ağız fiziksel antropoloji bakımından fevkalâde bir kesime sahiptir. Dudak uçlarının iki yandan aşağı doğru bir az inik olması Kızılderililerde de görülmektedir. Bu karakterin de, epikanti gibi önemli olduğu anlaşılmaktadır. Yalnız Mongoloidlerde bu iki karakterin birlikte ekzajere olduğu da sabittir. Tunçderilileri Mogoldan ayırabilmek için üst dudağın morfolojik karakteri, ağız kenarlarındaki inişlerin, Mongoloid olmadığını izah edecak mahiyettedir. (472/—) (321/54)

Avustralyalıların dudaklarında fazla pigman olmasından dolayı dudaklar fazlaca kırmızımsıdır. (1104/101)

Vücut, kemik ve fiziksel davranış :

Antropolokları şaşırtan bir nokta da, insanın köküne gidebilmek için hangi karakteri almalı, diğer taraftan da bu alınacak karakterin önemli olup olmadığıdır. En eski karakter kalıntılarını ifade edebilen karakterlerin çoğu tam bilgi alınıp kesin kararlar verdirecek mükemmellikte değildirler Budan başka insanın jen frekanslarının dağılışı da - jenetik mahiyeti her ne olursa olsun - etrafının ekonomik ve ekolojik hususiyetlerine, meselâ, göçler ve zamanlarına maruz kalıyor. Yine en itimad edilebilecek materyal, kemikten ileri gidemiyor. (253/—)

Fiziksel kuruluşla bu kuruluşa sahip olanın davranışı arasında sıkı bir münasebet vardır. Boylu ve gösterişli bir Samoa'lı genç yaşta saçlarını boyayarak, podralayarak kabile reisliğine hazırlanır. Genel sevgiye mahzar olarak emekleri boşa gitmez. Bu davranışların hep vücut konstrüksiyonu ile muhitine göre etkisi sabittir. Genel istek ve alışşıklıkları hoş bir zaviyeden görür. Bu bazen gaddar bir Azteklinin, ilim meraklısı bir Mayalının ve sosyal gelişme meraklısı bir Navaho'nun kültür harektleri de, vücut kurulusile özelliklere bağlıdır. Bu fiziksel kuruluş, primitif kütlelerde, geleceği kolayca tesbit ve temin edebilir. (187/110)

Kızılderililerin teşekkülâtında, Musevi'den başka her soya benzer bir taraf vardır. (1103/121 Plasticity) Ve bunlar iklime ve imkânlara göre muhtelif yerlerde yerleşmiş bulunmaktadır. Fakat arasında, Femore'un İntegument'inde lüzumundan fazla bir gelişme ile rahimde ve rahim nahiyesinde vuku bulanları da müşahade edilmiştir. Bu tip Kızılderili kadınlarda, Pasifik sahillerindeki Atabaşkanlarda tesadüf edilmiştir. (244/199)

Mongoloid fiziksel kuruluş bakımından diğer soylardan kolaylıkla ayrılabildiği için, iskelet gösterilerine has olarak Pedomorphic adı verilmiştir. Bu gurubun içine Türkikler girmediği gibi, Kızılderililer de girmezler. Eski ilim her ne kadar Mongoloid - klâsik Mogol, Arktik veya Nordik, Kızılderli, Malakalı diye isimlendirmişse de (198/—) bu ayırma ancak coğrafya bakımından kısmen yerinde ise de Antropolojik bakımdan klâsik Mogoldan gayrısı yersizdir.

Aynu yüksekliği 1.62 - 1.67 arasında olup Beyaz Batılı ölçüsüne göre kollar ve ayaklar uzunca ve iridir. Şitutan Aynuları hariç diğerlerinde Tibia'nın köşeli tarafının düz olması dünya üzerinde diğer hiç bir soyda görülmeyen bir hususiyettir. Göğüs genişlikleri 93, bel kemiği 66 santimdir. (239/87)

Hologenitik değişme evvela Roza tarafından görülmüş, Montandon insana tatbik etmiştir. Her uzvun muayyen bir tekâmül istikametine doğru - yerine göre bazan yavaş bazan süratle değişerek bir hususiyet verir. Bu olaylar ikinci derecedeki soyların doğuşuna sebep olmuşlardır. (1103/123) Fakat genel olarak Eskimo, Aynu, Lap, Avüstralyalı ve Buşmen gibi etrafları çevrilmiş guruplarda tahditler yapılmıştır. Burada Kızılderililer tahdit dışıdır.

İnsan vücudü yapımı da soylara has bir çok hususiyetler gösteriyor. Değişikliklerini pek fazla belli etmeyen teklerden sonra, bu inceleme, topluluklar arasında yapıldığı zaman mühim sonuçlar veriyor. Avrupalı vasat alındığı takdirde farklar hemen ortaya çıkmaktadır. Sâmilerin boyun kökündeki, Buşmenin kaba etindeki Steatophigia, Mongoloidin omur kemiği, Türkiğin omuz uçları ve yüksek ayak kubbesi ve bütün bunlardan sonra yapının inceliği ve kalınlığı da soyların hususiyetlerini tebarüz ettirir. (1103/126)

Kızılderililerin vücut teşekkülleri mükemmel ve nisbetleri müsaittir. Bu nisbetlerin, yaşlanan erkeklerde bir az fazlaca bozulduğu görülmektedir. Güğüs çok geniş ve karın iridir. Omurga kavsi vasat, kaba etler hafifçe çıkıktır. Kalçalar mevzun, pübik açısı dar, tenasül uzuvları civarı normal ölçü dışında olmayıp göğüs ölçüsüne göre küçükçe sayılır. Eller ve ayaklar düzgün, mevzun olup Beyaz batılılardan küçüktür. Ayak baş parmakları Beyazlarınkinden kısa, olup genel olarak ikinci parmaktan fazlaca ayrıdırlar. Ayak üstleri kubbelidir. Erkek veya kadın, ileri yaşlarda şişmanlamaya müsaittirler. Kadın memeleri vasat büyüklükte olup erken yaşlarda başlar ve daima konik şekildedir. Meme uçları, Beyalzardan daha çıkıktır. Tenasül uzuvları normal büyüklükte olup (321/54) kadınlarda gliterus ölçüsü, zenciden ve Mogoldan çok önde, Batılı ve Sâmilerden oldukça geridedir. (H.C.T.)

Kızılderililerde Clovicles Sternum, mühim olmayan bir çok farklar arzeder. Havsala kemiği iyi teşekkül etmiş olmakla beraber, şekil bakımından Avrupalıya yaklaşır. Kol kemiği düzce, Fossa % 31 Beyazlardan ayrılık gösterir. Humiero - Radical İndex maksimum frekansları gelişmiş erkekte 77 - 80 (ki Beyazda 71 - 75) ve Humero Facial İndex 71 - 75 (Beyazda 70 - 74) dür. Fakat Supercondiloide kalıntıları Beyazlardan çok daha enderdir. İncik ve Oyluk kemikleri düz yapılıdır. (321/55)

Kızılderili boyları : **170 - 175 :** Yuma, Mohave, Morikopa, Pima, Nez, Su, Krow, Vinnelsago, Şayan, Arapaho, İrok, Ozaga, Çipavva, Algonkin, **165 - 175 :** Tigua, Apaça, Navaho, Komançe, **160 - 165 :** Yuki, Pueblo, Saliş. (Kadınlar 12.50 santim kısa hesaplanmalıdırlar. Boy değişiklikleri coğrafi bir dağılışa uymadıkları gibi diğer fiziksel değişşikliklere veya eşitliklere de uymuyor. (321/55)

Kızılderili kadınlarda, pelvik nahiyesile omuzlar arası nisbetsizliği noksandır. Baldır kemiği (calf) ince ve ön kemik Zencilere ve İndo - Avrupalılarla Sâmilere göre, vasattan aşağı kalınlıktadır. (507/56)

Atabaşkanlara ait indeksler : (Boas)

	Erkek	Kadın	
Yükseklik	1531 = 28	1623 = 24	
Parmak ulaşımı	1693 = 26	1555 = 30	
Oturuş yüksekliği	877 = 13	855	
Kolların ulaşımı	724 = 16	663 = 30	
Kafatası	83.2 = 3.1	82.7 = 3.1	
Yüz	85.3 = 3	83.9 = 2.4	
Yukarı yüzle	53.2 = 25	52.5	
Parmak ulaşımı indeksi	1043 = 11	1016 = 23	
Oturuş yüksekliği indeksi	540 = 6	560 = 11	
Kolların uzunluk indeksi	446 = 4	433 = 21	(697/365)

Tolteklerin ceddi İztapan adamının on bin yıl öncesine ait iskeletinde tesbit edilmiş olan boy 1675 olduğuna göre vasat Mongoloid yükseklikten uzundur. (87/—)

Polinezya kadınları orta boylu vücut cizgileri hiç bir soy kadınında görülmeyen bir armoni ve nisbet içinde dolanır. Adaleler muntazam, dolu ve sıktır. Nisbet, baştan aşağı matematik bir kusurdan uzaktır. Memeler tam bir koniklik içinde yuvarlandığı gibi, doludur. Yürüyüşleri incelik ce zarafet içinde akar. Eller, parmaklar ve kollar bir balerinin en armonik figürleri ile oynar. Tunç deri yumuşak ve olurundan fazla ince olup kadifemsi bir buğu ile kaplıdır. Saçlar uzun, parlak, dalgalı, gözleri, koyu ve derin olup vahşi bir safiyetle ışıldar. İç dünyalarında hiç bir zaman yaşlanmayan koca bebekler gibi, oldukça geniş, sağlam omuzlayrında asil başlarını çiçeklerle süslerler

(110/14) Her türlü ses armonisinde bir kaç sesli şarkıları hatasız ve rahatça söyleyebilirler.

Tunçderili soyu, genel : Endomorphy = 7 - 1 - 1, (99/33)

Ayak Kubbesi :

Kızılderililerin ayakları kemerli (instep) olup düz taban hiç yoktur. Pek tabii ki bu kemer üzerinde de bir kubbe teşekkül etmiştir. Bu olay bütün Asya Türkiklerinde ve Polinzeyalılarda da böyledir. (L.B.T.,H.C.T.)

Pelvik, Karın ve Bel :

Tunçderilileri diğer soylardan ayıran sebeplerden birkaçı da, karın, bel ve cinsel uzuvlar nahiyeleridir. Oval ve yuvarlak olarak ikiye ayrılmış olan pelvik uzuvlar nahiyesinin birincisine Tunçderili olan Kızılderililer, Asyatikler Polinezyalılar ve Avustralyalılar girerler. İkincisine, yani Yuvarlak olanına ise Zenciler, Sâmiler, Hint ve İndo - Avrupalılar girer. Bu arada pelvik nahiyesinde teşekkül eden baş aşağı üçgenin, re's zaviyesi ile bel kemiğinin iki yanındaki gamzelerin (Sacral Dimples) ortaya çıkardığı üçgen zaviyeleri ölçülmüş ve neticede cilt koyulaştıkça bu açı derecesinin azaldığı tesbit edilmiştir. Bu olaya göre, İndo - Avrupa ve Sâmiler, kesinlikle çok geniş Sacrum ölçülerine sahip oldukları tesbit edilmiştir. Yine pelvik morfolojisine dönersek, Sâmiler le Beyaz Batılılarda ve akrabalarında Quatrilateral, Kızılderililer ve eşitlerinde (Tunçderililer) Oval, Zencilerde üçgen şekilde tesbit edimiş ve ölçüleri bu tipleri vermiştir. Hayat boyu oturma ve çalışma pozisyonlarının pelvik nahiyesi teşekkülünde tesiri pek azdır. Bu ölçüler, soyların tasnifi işinde bir kenara bırakılamazlar. (1111/87).

Kuyruk sokumu ile bel arasında iki yanda teşekkül eden gamzeler İndo - Avrupalılarda az gelişir. (8.2) Sâmiler dahil. Renkler koyulaşıp sarılaştıkça derinleşir. (ZULU, Cava) (1111/808)

Kaba Et :

Gluteal nahiyesi soylar arasında göz ve fotoğrafla tesbit edilebilen soy farkları vermektedir. Beyaz İndo - Avrupalılar bu ölçülerde vasat olarak alınmış bulunuyorlar ki, bu karar simetri ve muvazeneye göre elde edilir. Etnik olarak altı türlü kaba et tipi görülmektedir. Bu Tipler düzle yuvarlak arasında yer alırlar. Buru Papuları, Kamçadallar ve Samoalılar iyi teşekkül edenlerdendir. Japon, Güney Kore ve Mogolar, altıncı ve düz kategoriye girerler. Buşman Hotentot kadınlarında, gluto crusal katlarının anormal gelişmiş olmaları dolayısile, steatophingy hususiyetini pek fazlalaşır. Akdeniz İndo - Avrupalılarında Beyaz Araplarda, Zencilerde, Paleolitik Avrupa halklarında ve bilhassa Giryitte bu tarz şişman ve kaba etli Tanrıçalar çok gözde idi. Tunçderililerde ise prehistorik veya historik ilk devirlerde bu hususun fazlalığına veya azlığına dair malûmat ve kalıntıya tesadüf edilmemiştir. (1111/108)

Boyun :

Kızıl derililerde boyun uzunluk kalınlık nisbetleri her zaman için mükemmeldir. Yani ne fazlalık ve ne de azlık ölçüleri göze çarpar. (321/54) (507/561)

Omuz :

Türkiklerde görülmekte olan omuz kemiğinin çıkıntısının, kızılderililerde tesadüf edilmiş ve antropolojiye geçmiştir. (176/90) Bu olaya aynen Polinezyalılarda da tesadüf edilmektedir. Ana koluna (Materneal) bağlı topluluklarda, kendilerine düşen ağır fiziksel işler dolayısile (İroklar gibi) Kızılderilerde kadın vücudu, omuz ayak, kol uzuvlerinde erkekten daha mükemmel olarak ve iri olarak teşekkül etmiştir, Bilhasa Acromial end Clavicles daha çok tebarüz etmektedir. (115/227)

Göğüs ve Meme :

Polinezyalılarda ve bilhasa Markiz güzellerinde göğüsler, konik olup bu hususiyet çok ileri yaşlara kadar güzellik mefhumunun kabul ettiği ölçülerden asla uzaklaşmaz. (110/14)

Kızılderililerde kadın memeleri orta ve ortanın üzerinde olup çok mütenasip ve koniktir. (507/561).

Dört türlü meme tipi tesbit edilmiştir. 1) Tas tipi, 2) Yarım küre 3) Konik 4) Uzun ve düşük. Bunlardan birincisine Hintliler, ikincisine Avustralyalılar ve akrabaları, üçüncüsüne Zenci Magnumgo'lar, dördüncüsüne yine Zenci Nyam Nyam'lar misal sayılır. Meme başları Areolae'de muhtelif tiplere bölünmekle her soya göre ayrı hususiyet verirler. Memelerin teşekkülâtında, gerek Türk ve gerekse Türkik Asya Tunçderilileri hakında malûmat bulunamamış yalnız Aynularda düşük konik ve Kızılderili ile Polinezyalılarda Eskimolarda, hep konik olduğu tesbit edilmiştir. Bu arada Tunçderili olmayan Kızılderililerin (Fuego, Matto - Groso) çocuklukta birinci ve doğumdan sonra da dördüncü kategoriye düştükleri tebarüz etmektedir. Fakat meme teşekkülünde her derecenin bir alt bir üst derece ile genel olarak bir bağı olduğu da anlaşılmaktadır. Osset ve Çerkeslerde daha yedi yaşındaiken bir kızın vücuduna geçirilip arkadan dikilen deri korse ancak gerdek gecesinde damat tarafından çıkarılırdı. Sağlığa mızır olduğu için ancak son zamanlarda bu gelenek terk edilerek memelerin konik halde gelişmesine önem verildi. (1111/185)

Malaka, Daşav civarı halkında, memeleri yok etme geleneğinin kökü hıristiyanlığa dayanır. Halbuki böyle bir geleneğin eski İzmir Amazonlarında da vaki olduğunu biliyoruz. Hatta Avustralyalıların bazılarında ise, Babil usulu ameliyatlar icra ederler. Bu geleneğin Anadolu Amazonlarından Yunanlılara geçtiği ve Balkanlarda ve bilhassa Rusya Hristiyan Stotsi'lerinde geniş bir surette tatbik etmeyenlerin mahkeme huzurunda kendilerine zorla meme uçlarını kestirdikleri ve bu et parçalarını kutsal sofralarda yedikleri kayıtlardadır. Avustralya kabilelerinde, meme yok etme, ancak çocuk yetiştirilmemesi için yapılıyordu. Avrupalılarda ise içi ayıklanıp muhtevası yenilen meme uzuvlarının, derisi kurutularak şarap ve su kırbası yapıldığı da sabittir. (1111/237) Bütün Mongoloidlerde, bir kadında meme varlığının bilinmesi dahi ayıp hatta Tabu'dur. Bu gelenekler diğerleri arasında bir bağ olduğu da gözden kaçmıyor. Halbuki, Türkik ve bütün Tunçdevirlilerde bu tip bir gelenek ve anlayış görülmektedir.

Deri :

Melanin, insan tasnifinde en önemli konulardan biridir. Bu ise. hücrenin benliğine işleyen ve yaratım bölgesini işaretleyen, bir nevi renkli toprak (Pigment) den başka bir şey değildir. Genel olarak soyların renk klasifikasyonunda ilk faktördür. Bazan anormal şartlar altında, bir yaratıkta melanin yokluğuna da şahit olabiliyoruz. Melanin gizlenme ve seçilme (seleksiyon) için, insanlara da, hayvanlara da lâzımdır. Tabii olaylara bir kalkan vazifesi de görür. Vücut, dolayısile hücreler melanini, cildin temeline dağılmak üzere (Neural Cres) imâl eder. Hücrede mlâinin kimyasına esas olan oksijen adı geçen mamul maddenin neticesi olan Tyro Sinae için, bakır da pek ehemmiyetlidir, ki, bu renksiz kompozit açıkta bırakılırsa evvela kızıla, sonra da siyaha doğru renklenir. Bu melanin, ciltte açık ten renginden siyana kadar giden dereceler alır. Kışın normal beyaz bir şahsın rengi soluk olmakla beraber, yazın kısa dalga ultra violet şualarla ve oksidasyonlarla koyulaşır. Melanocyte'ler bazan bel kemiği üzerinde, kuyruk sokumunda nizamlı ve bolca toplanarak, rengin oradan yayılmasını (Mongoloid mühür) temin eder. Bu toplanma, ayni sonuçları yapabilmek için bazen göz etrafında bir halka halinde, bazan dudaklarda ve bazan da göbekte veya avuçlarda olmakla soylara karakterler verir. Bundan başka cinsel organlarda ve meme uçlarında (estrogen) kadın hormonunda kendisini fazlaca gösterir. Kızıl saç, (demir) müstesna, her renk ve çeşit saçta, deride, göz bebeklerinde melaninin çalışmaları ve gösterileri böyle olmakla beraber jenetik hususiyetlerin, devamlı alınan gıdaların ve yaşanan bölgenin tabii baskılarının tesirleri de hesaba katılmalıdır. (411/V17) (439/—) Melaninin, Köksoyları ortaya çıkaran ilk hücrelerin teşekkülünde yer alıp bulunduğu bölgenin tabii tretlerini, beş muayen tipte geliştirdiği anlaşılıyor.

Tabii olaylar, jenetik hususiyetleri değiştirmeden melanine baskı yaparlar. (1104/—)

Pigmantasyonda üç esas vardır. Bunlar da üç seebpten ileri gelir. 1) Melanin : Suda erimeyen bir nevi kahve rengi esastır. 2) Carotene: Yağda ve havuçta görülen sarı pigmen, 3) Hemoglobin: Kanın kırmızı pigmeni. Bunların deri altı dağılış tarz ve nisbetleri cilde renk verir. Fazlalaştıkça koyulaşıp turbid'in altında cilde mavimsi bir ton verir. Bu mavilik, göz mavisinin hususiyetlerine uygun bir göz aldanmasından ibarettir. Oxigenation'un nisbeti de rengin değişmesine müessir olup, cilt sathına yaklaştıkça capillaris damarları penbe bir renk alır. Oxigenation sarı croten pigmeni, cildin altında bir yağ tabakasını da haiz olmakla karakter alır. O zaman evvelce kaydettiğimiz üç esas dahilinde koyu bakır, tunç ve kirli tunç renkler ortaya çıkar. Fakat o üç renk Kızılderililerde hiç bir zaman ne melanoderme ve ne de leucism olarak karşımıza çıkar. Avuçlarının içi ve tabanlarında bir kısmında bazan beyazlıkların bulunuşu - melanoderme soylardan uzak oluşu dolayısile - merak edilecek bir şeydir. Dudak renklerinin vücut deri renklerine eşit olması da gariptir. Kızılderililerde çocuk doğduğu zaman kirli beyaz bir renktedir. Fakat göz altlarında ve bazan da koyruk sokumlarında çok koyu, iri lekeler vardır. Bu renkle iftihar ederek kendilerine Kızıl Adam derler (Mongoloid guruplar). Yalnız reislerin Beyaz kadınlarla evlenip açık renkli şehzadeler yetiştirmeleri makbul tutulurdu. (411/—) (244/201)

Deri rengi hakkında en son buluş, Oregon üniversitesi Tıp okulu tarafından yapılmıştır. Bu güne kadar deriye rengi veren maddenin melanin olduğu biliniyordu. Dr. A. Ohkaivara ve Dr. Halperin, Zenci derisinde glutation'un çok az olması veya hiç bulunmamasının, rengin koyu olmasına sebep olduğunu bulmuşlardır. Beyazlarda ise bu olayın aksi görülmüştür. Güneş şuaının glütasyonu azalttığı da sabit olmuştur, ki aslında bir nevi proteinden başka bir şey değildirr. (Ebony, Jan, 1967 pp. 90 U.S.A.).

Deride ve chronic göz örtüsünde, saçta, beyinde siyah maddeciklerin formülü şudur: $(OH)_2\ C_6H_2\text{-}CH\text{-}C\ (COOH)\ NH$. Dihydrxylic Acid Sülfür + Demir + Hematin. Protein sert Hydrochloric asit içinde ısıdılmasiyle elde edilir. Melanogene, renksiz Chromogen'dir ki melanine de dönebilir. (Yani kararabilir) Bazan pratolojik mahiyet de gösterir. Çok siyahlaşıp Melaniferous, Melaccoous ve bazan da kanda Melanemia haline girer. Melanemesis şeklinde de kendini gösteribilir. (Black Vomit). Bazı uzuvlarda da kendini gösterir. Meselâ, dilde Melanoglossia gibi. Melanine benzeyen diğer esaslara ise Melanoid denilmektedir. Derinin katran ve güneş şuaı altında falaz melanin temin etmesine ise Melanodermetitis tabir edilmektedir. Melaninin, (yaratığın öz topraklarından, ilk cedlere bu şekillerde nüfuz etmiş olması mümkündür. (Dorland/890)

Kozmik şuaların fazlalığı deri rengi üzerinde müessirdir. Radyasyonlar Dünyanın muhtelif noktalarında muhtelif ölçülerde bulunurlar. Genel olarak nisbet çok yerde düşük olmakla beraber, Arzın mıhladız noktaları olan Kuzey ve Güney kutuplarında pek yüksek ölçülere yükselir. Buralarda biyolojik tesir, kimyevî mahiyette olup şekillenmeyi devamlı surette zorlar. İsocosm kesafeti hartalarına ve magnetik lattitüd grafiğine dikat edilirse, Kuzey Asya, Bering, Alaska, Kanada, Groenland'da bu tesirlerin zayıf olduğu, görülür. Uzun göçlerde tutulan yollar bu jeo-magnetik kesafetin içine tesadüf ettiğinden ve muhaceretler ise, asırlar boyu sürdüğünden, vücut kılı başta olmak üzere, bu göçmenlerin renkte türlü biyolojik değişikliklere mahkûm olacakları pek tabiîdir. (630/167).

Radyasyonun muhtelif transpara maddelerde muhtelif süratlerle seyahat edişine göre, tesir ve gösterişlerinin de muhtelif olması gerekiyor. Deri ve saç, şeffaflığına göre bu sür'attan uzun zaman tesir almış olmaları lâzımdır. Buna bir de deri ve saçın tekstürile melanin nisbet miktarını eklersek, sonucun muhtelif soylarda muhtelif şekillerde görülmesi pek olağandır. (471/9). Ârızî etkiler dışında ise, deri saç ve göz renkleri oldukları gibi verasete girerler.

Güneş şuaları deriye tesir eder. Beyazlardan güneş şualarını devamlı surette almak kanser dahi tevlit edebilir. Bu sebeple de rengi koyu insanlarda kensere daha az tesadüf edilir. (Tv. Ch2, Jan. 18,67 N.Y.)

Üç asırdır Güney Afrikada oturan ve fizikman yabancı karışmayan Hollânda ailesinin renginde, en küçük bir fark dahi olmamıştır. Dünyanın muhtelif yerlerine, dağılmış olan Yahudiler ve Çingeneler bulundukları yerlerde bu güne kadar homojen deri karakterlerini muhafaza etmişlerdir. (81/511)

Deri rengiyle saç veya kılın fizyolojik karakterleri, ışık ve ısının tesirleri ile pek az dahi olsa yine de değişir. Rutubet de uzun zaman içinde bulunan saç ve kılın büyümesinde oldukça müessirdir. Bundan başka nesiller boyu devam eden kıl yolma geleneklerinin verasetle ve onun nizamları ile de ilgili olduğu tahmin ediliyor. (84/418)

Artık renk meselesinde Nevton'un devirlerindeki teorilerden uzak modern inceledelere bağlanıyoruz. Işık dünyaya döküldüğü zaman isabet ettiği şeyin benliğine emilmekle, cisimlerin şeffaflık ve yapılış karakterlerine (texture) göre kendini gösterir. Neticede buna biz renk diyoruz. Halbuki, gerek cildde ve gerekse saçta, kılda, gözde bulabildiğimiz renkler bir santimin 14.50 milyonunda biri nisbetindeki ışık şualarının muhtelif ihtizazlarının karakteristik görünüşleridir. Bu görünüşler ise, göz içi mahrutlarından geçip onun beyinle anlaşmasından husule geliyor. Aslında renk diye bir şey yoktur. Rengi tayin eden karakteristik esaslar vardır. (471/47).

Dirsek :

Antropolojik olaylar arasında atlanılan noktalardan birisi de, bazı vücut nahiyelerinde cildin muhtelif soya göre muhtelif renkler göstermiş olmasıdır. Meselâ : dirseği kaplıyan cilt kısmında Zencilerde mavimsi gri, Kokozaidlerde pembemsi, Mongolidlerde kirli kahve rengi görüyoruz. Türkik, daha doğrusu Tunçderililerde, dirsekte genel olarak kirli al bir ton müşahade ediyoruz. (H.C.T.)

Parmak izi :

Dermal Topography ; Bu bilginin kökünü, Çin'in Khan sülalesi devrinde ve çok eskiden Hindistanda bulabiliyoruz. O zamanlar dahi imza mahiyetinde parmak izi kullanmak gözdeidi. Wilder bu hususiyeti, avuç içi izi de dahil olmak üzere, bir soy klasifikasyonuna yarar mahiyette bulmuştu. (H.C.T.)

Soylar arası Deri :

Finikelilerin kendilerine Kızıl Adam demelerine sebep, parlak tunç bir cilde sahip olmalarından ileri geliyordu. (411/—)

Eti, Sümer, Akad'ların buğday, tunç renkli oldukları sabittir. (655/—)

Sarı soy, yani Mongoloidlere ait mlaninin, kimyasal ve çalışma bakımından sarı kategoriye girdiği ve diğer soylardan tamamen ayrılıp tertip değişikliğinin bulunduğu anlaşılıyor. (216/—)

Ünlü bir ilim adamı olan profesör Joyce'den şu şekilde cümleler de işitebiliyoruz. (Çinliler sarı ırktandır. Fakat Mogol değillerdir. Dünya üzerinde muhteşem bir soy olarak başta gelen Mogol soyuna, sarı ırktandır demek hiç yakışırmı?) (!) Halbuki renk faktörü şu ırkın diğerine faik oluşu neticesini veren bir olay değildir. (506/160) (H.C.T.)

İnsan derisinin renk kategorisi, kromatik 35 dereceli 11 bölümdür.

1 - 2	Kirli sarımtırak beyaz	Jaunétre	1
3	Pembemsi sarı	Rosé	2
4 - 5	Donuk sarımtırak pembe	Jaune épais	3
6	Yanık sarı	Jaune Brun	4
7 - 8 - 9	Donuk beyaz	Blanc Mat	5
10 - 21	Buğday	Blanc Basaé	6
22 - 25	Yanık kumral	Brun Rougeâtre	7
26 - 32	Tunç	Brun Chocolat	8
33 - 34	Donuk kahve	Brun trés foncé	9
35	Grimsi siyah	Noire Gris	10
36	Kuzgun	Black Noire (Lamb Black)	11

Meselâ :Japonlar, Buryatlar (5) az kirli sarı, Aynu donuk beyaz (17) Avrupalı (9) Alpli (8) diğer Asyalılar ve Öporoidler (18) dirler. Bu grupların içinde Türkik, Ugrik ve Tunçderilileri (28) inci dereceye girerler. Samiler (1), Mogollar (6) ve Kongoid Zenciler (35) dirler. (Von Luschau, 317/190)

And dağlarındaki Keçvalar da bulundukları bölgelere göre renkleri de farklar gösterir. Nesiller boyu ayni yerde vaki yaşamalarda, tabiatın etkileri az da olsa önem taşır. (81/554)

Kızılderililerdeki deri renginin tunç oluşu, tabiat tesirinden ileri gelmeyip soyun köküne has bir karakteridir. (248/224).

Kızılderililerde cild açık tunçdan, tunç ve koyu sarımsı yanık kahverengidir. (115/17) Konumuza uyanlar, açık tunç ve tunç renklerdir. (H.C.T.)

Lôkallerine ve alışkanlıklarına göre, Kızılderililerin açıkça sarı - kahveden çukulata rengine kadar renk varyasyonları verdikleri görülmüştür. (507/590) Bu renk tasnifi Güzel Sanatlar bilim tabirlerine ve hakikate uymuyor. Aslında bu sarı - kahverenginin içinde hafif kızıl bir renk eseri vardır, ki güneş altında kesinlikle bellidir. Bu husus, onbinlerce Kızılderililer arasınsa incelenmiş olup fazla pozlu, renkli filimlerde de tesbit edilebilmiştir. Japon, Çin Mogol ve Mongoloidlere bağlı şahıslarda ise netice tamamen aksine olmuş, ve kızl esere, filimlerde tesadüf edilememiştir.

Arizona Kızılderililerinde tamamen sarışın tiplere rastlanır. (1111/217)

(Mongoloid) Kızılderili tabirinin, yanaklarda kırmızımsı kan sirkülasyon damarlarının, cildin çok sathında oluşundan ileri geldiğini iddia edenler de vardır. (Bunlar Mongoloid ekstra damarlardır.) Fakat ciltleri bir kaç renk tonu içinde dönmektedir. Aralarında azlıkları çok koyudur. Bilhassa yaşlandıkça ve çıplak yaşayanlar arasında bu tip koyu renkler görülmektedir. Devamlı olarak ıslak cildi tabiî etkilere vermek, cild rengi üzerinde ârızî değişikliklere sebep oluyor. Fakat genel olarak el üstü, bilekler boyun, memeuçları, karın ve ayakların üstü diğer kısımlardan daha koyu olup, kısmen de buruşma kabiliyetini haizdir. Tırnaklar sert ve hafifçe mavimsi - pembe bir ton verir. Yaşlanan yüzde fazlaca buruşukluklar olur. (321/53)

Kaptan Cook, Polinezyalıların tunç renklerini bir nevi hastalık zannetmiştir. Tuzlu suyun cildlerini bozduğu düşünülerek Hindistan cevizi (kokonat - coconut) kremile yağlandıkları ve bir nevi koyuca renkli podra da kulandıkları öğrenilmiştir. Bundan başka Kakuli adını verdikleri kokulu bir çiçekten (Tiyara Tahiti) istihsal edilen esanslar kullandıklarına ve bu esans ve kremlerle cildin renginin açıldığına inandıkları öğrenilmiştir. (1064/—)

Polinezyalılarda türlü vasıta ve usullerle derinin rengini açmak çok genel bir arzu idi. Haftalarca karanlık kulübelerde kapanıp çiçek yağları ile yağlanıp hareketsiz durmaktan çekinmezlerdir. Bazan türlü iri ve kokulu yapraklara sarınırlar, üstlerini sıkıca örterler, günlerce yatarlardı. Kabile reisi soyları daima beyaz ciltli, sarı ve beyaz saçlı olması istenildiğinden bu asalet avantajına varabilmek için yapmadıkları kalmazdı. (110/71)

Mandan Kızılderilileri Mongoloid tretler taşımayan bir guruptur. Morfolojik hiç bir Mongoloid karakter de taşımazlar. Dilleri de Mongoloid'e hiç bir yakınlık göstermez. Bu bakımdan mühim bir grup sayılırlar. (216/—) (247/—)

Mongoloid Damga :

Mogol Asalet Mühürü de denilen bu olayı kuyruk sokumu sonunda beş mm. ile beş santim arasında bir kutur gösteren, oval veya tam daire olan, lekemsi, muntazam bir işarettir. (Leke kategorisine girmez.) Doğumdan bir kaç gün sonra teşekül eder. Rengi ise, deride patolojik bir değişiklikten dolayı olmayıp, deri altında teşekkül eden ince mavi damarlardan ileri gelir. Bu mühür, Sarı Soyun her bölümünde ayrı tonlardan tezahür eder. Japonlarda koyu mavi, Çinlilerde kül rengi, Mongoloid Polinezyalılarda gri, Amerika Mestizo (Mongoloid + Aryan) larında yeşilimsi ve bazı Avrupa halkında ise toz mavisidir. Dr. Rivet'nin ricası üzerine yaptırılan araştırmalarda Anadolu Türklerinde % 5 nisbetinde ve türlü renklerde olarak tesbit edilmiştir, diye rapor veren Türk doktorlarının çizdikleri resimlerden görülüp anlaşılacağı gibi, bunların çoğu da Mongoloid mühür olmaktan çok uzaktır. Bu vasıfta olanlar ise pek az olup yakın devirlerde vaki olan Mogol saldırısından sonra Anadoluya gelmiştir. (439/—). Vücuda yayılan sarımsı renk bu mühürden başlar. Uzun zamanda da kaybolur. veya rengi sezilmez hale gelir. (Tache Bleu Mongoloid) (1103/84) (439/—)

Saç, Sakal, Kıl, Bıyık, Pübik nahiyesi :

Kızılderililerin vücutları fazla kıllı olmamakla beraber sakal, bıyık saç ve cinsel organlarında kıl da azın bir haldedir. Saç hariç, Kızılderili kadın ve erkekler vakıtlarının çoğunu kıl yolmakla geçirirler. Pübik kıl (cinsel nahiyelerde ve koltuk altlarında) ise tamamen ayıp sayılır. (248/225)

Burunlarının ucunda daima bir kaç kıl görünen Aynularda, tepe saçını kaybetmek genel görülüyorsa da, bazılarında ölüme bol saçla varılır. Çocukta ise saçlar kahve rengi bir renk taşır. Fakat Yezo'larda kızıl sakal ve bıyık görüldüğü gibi Kuril ve Şikotan'da bulunan saf Aynularda açık kumral saçlı büyükler ve çocuklar tesbit edilmiştir. Sakal başlangıcı ise hemen gözün altından başlar. (239/—)

Garip bir şey varsa o da, sakal, bıyık ve vücuttaki kılların fazlalığı, zamanla tepeden saçların dökülmesini tevlit eder. Kılsız vücutlarda tepede saç pek dökülmez. Buna, Aynularda kıl fazla olduğundan tepe saçının dökülüşü de güzel bir misaldir. Tabii kadınlar hariç. (1103/83)

Düz saç daima sağlam, yuvarlak bir kesim verir, ki bunu Mongoloidlerde buluyoruz. Tekstürü ya çok ince veya pek kalın olur. Ağırlık bakımından da diğer saçlardan ağırdır. Bu tip saçı arasıra Kokazyenlerde de görüyoruz. Bizi ilgilendiren dalgalı saçları, Asyatik, çoğun Kızılderili ve Polinezyalı, Avustralyalı ile Aynularda buluyoruz. Tunçderililer dışında Aryan ve Sâmilerde de dalgalı saç vardır. (175/157)

Saçın ve sakalın dalgalı olmalarına sebepler, 1) Melanin nisbeti ve tekstür tarzı, 2) Kesiminin yuvarlak olmayıp oval veya basık oluşvu, 3) Cildin yağ temini nisbeti. Köselik ise, fizyo - biyolojik bir hadisedir.

Kızılderililerde sakal, bıyık ve kıl az veya hiç yoktur. Oxilae ve Pübis nahiyelerinde kıl pek az görülür. (507/560)

Genel olarak Kızılderilerde saçlar siyahtır. (Güneş şualarile kızıllaşır. Zencilerde ve Mongoloidlerde mavimsi koyu griye çalar) Kutru kalınca olup dalgalıdır. (507/560) (321/53)

Aymara ve Keçva'larda saçın tepede beyazlandığı görülmemiştir. (81/869)

Bazı Kızılderililerde (Mongoloid) saç mavimsi siyah, düz, kalın olmakla beraber Peru ve Güney - Batı, Kuzey Amerikalarda kızıl kahve rengidir. Vücut kılı, sakal, bıyık azdır. (115/17)

Kızılderililer arasında dalgalı kumral saçlara, Kızıl Bulut (Red Cloud) Su kabileleri iyi birer misaldir. (469/97)

Rütubetli tropikal iklimlerin bazı saçlara tesir edip onları hafif yün gibi bir hale getirdiği anlaşılmaktadır. Bunlar Kongo Cüceleri, Amazon Kızılderileri ile Cava, Borneo ve Malakalılardır. (175/156)

Lord Kingsborough'ya göre, Güney Amerika Kızılderilileri, (yakın Doğudan göç etmişlerdir. Ve Mogol soyundan da değillerdir. Çünkü saçlarının mikroskop altında sarışın pigmen taşıdığı görülmüştür. (321/54) (Tv. Ch. 11,8/31/64)

Türk saçı parlak dalgalı ve yuvarlaktır. (Cymotrictorus) (411/18,865)

Sümerler siyah saçlı idiler. (1074/—)

Genel olaryak Aynu saç tipi renk siyahtır. Fakat Mogolunkine benzemeyip dalgalıdır. Zamanla beyazlanır. Kırlaşır. Garip olan bir tarafı varsa, o da Deniz soylarına ait dalgalı saçların yanı başında Melânez tipi kıvırcık saç veya Zenci tipi buklemsi saçı da bunlarda görebiliyoruz. (317/197)

Asyanın Kara Şar civarında oturan ve Hyong Nu Türklerinin bir kolu olan Say Gu'lar sarı ve kırmızı saçlıdırlar. (466/67)

Polinezyalıların, bilhassa Tahitililerin vücutları kılsızdır. (34/211) (164/197)

Avrupalı ve Hintliler fazla kıllıdırlar. (81/904)

Toltek'lerin Orta Asya halkı gibi sakal ve bıyığa sahip oldukları Desiré Charney tarafından 1885 de tesbit edilmiştir. Buna rağmen sonradan bir çok ilim adamlarının bu kütlenin sakal ve bıyıktan âri oldukları hakkındaki iddiaları'nın sebebi pek anlaşılmamaktadır. (103/226)

Sâmi ve Aryan gibi tabii soylarda, vücut kılı ile sakal ve bıyıklar arasında bağımsızlıklar görülür. Bu bağımsızlık bir soyda görüldüğü gibi kabileler hatta aileler arasında da görülür. Doğu Siyam, Malaka, Kalmuk, Çin Japon da sakal tamamen kaybolur. Buna karşılık Japon kuzey adasındaki Aynular, Dünyanın en kıllı insanlarıdır. Zencilerde de zayıf bıyıklar görülebilir. Fakat sakal yine yoktur. Buna karşılık Papualarda bol ve gür sakal vardır. Tahiti, Tonga ve Samoalılar bıyıktan bile mahrumdurlar. Fiji adalılar süpürge gibi sakala maliktirler. Kızılderililer genel olarak kılsız sayılırlar. Fakat Paraguvay Kızılderililerinde küçük bir sakal yetişebiliyor. Aymara ve Keçvalar inanılmaz derecede kılsız insanlardır. Kızılderili ve Polinezyalılarda olduğ gibi çok uzun ve parlak saçları vardır. iClde ve kıllara, dünyayı kavrayan şuaların etkileri, kemiyet itibarile olduğu gibi keyfiyet itibarile de vakidir. (81/870)

Kırgızlar arasında, cinsel uzuvları etrafında lüzumundan fazla kıl yetiştiren kocaları veya karıları boşanmaya hak kazanırlar. Aynu kadınlarında ise bu nahiyelerde fazla kıl görülünce yasaklanırlar. (Hirsuites) Tunçderililerden geri kalan soylarda, kıl, kalçalar arasında bir üçgen teşkil eden Mons Veneris'i tamamen kaplar. Hatta yukarı doğru da taşar. Tunçderililerde ise Suprapubic nahiyesinde kıl ancak Mons Veneris'in altından başlayıp Lebia'lara şakuli olarak iner ki, bu kadarı bile arzu edilmez. Sıhhî bir mahiyeti olup bilhassa Türkler tarafından tatbik edilen Kıl Yolma (Pigmentum Oreum)nın esası, aslında derin bir inanca bağlıdır. Damatların zifaftan evel hamamda kıldan temizlenmeleri ve gül sularile cinsel nahiyelerinin yıkanması antropoloji kitaplarına kadar geçmiştir. Bir zamanlar Osmanlı Sultanlığı hamamının bundan ötürü olan masraflarının kapatılması için halka vergi tarh edilmişti. Bu gelenek Müslümanlıktan çok daha evvellere ait olup bütün Türkkilerde bu kılları yok etmek kesin bir anlayıştı. Cinsel nahiye kılları hakkında masallar, efsaneler olduğu gibi, kötü ruhları def ettiği, bunlarla büyüler yapıldığı da meşhurdur. Bundan başka kılın fazlalığı arasında bir bağ da görülmektedir. Aslında bir Asya köküne bağlı olan bu kıl yolma, Mısıra ve daha sonraları Akdeniz kıyılarına Milâd zamanında gelmiştir. Bu işte türlü preparasyonlarla birlikte ağda cinsinden yapışkanlar da bütün Tunçderililer tarafından kullanılırdı. (1111/174).

Deri ve Saç renklerinin bazı parazit veya nesiller boyu alınan sebze zehirleri ile değiştiği de malûmdur. (81/552)

Bu gün antropolojide en önemli soy unsurlarından biri, saç tekstürüdür. Sebebi ise, yaş cinsiyet, iklim ve gıdanın tesiri altına girmemesidir. (1103/83)

Saç, orijininin dominant hususiyetlerini açıkça taşıyabilen tek karakterdir. Cildin karakterlerile ilgili olup ondan ayrılan bir organdır. Değişiklikleri ise, bebekliğin ilk aylarında, yani vücudun saç, kırpik, kaş kısımlarını yetiştirdiği zamanlara düşer. Vücudun diğer yerlerinde, Valluç, yani pigmensiz kılların tabiî tesirler altında vukubulmasıdır. Bu saç ve kıl tiplerine gelince; 5 türlüdür. 1) Kısa, gevrek ve yün gibi olup böbrek kesimli. Avustralyalı ve Hindistandaki aborijinler. 2) Düz, kalın, uzun, zayıf, siyah, yuvarlak. Mogol. 3) Dalgalı bukleli, yumuşak, uzun oval kesimli tunçderililer. Kıvırcık. Zenci, Papua, Mikronezya, Melanezya. (411/83) (219/—) 5) Dalgalı, uzun sert, ince, yuvarlak, sami ve Aryanlar.

Sakal bıyık, pübik ve vücut kılı klasifikasyonu. (Saç harıç)

1 - Aynu	% 100	
2 - Sâmiler	80	
3 - Hindu ve Avrupalı	60	
4 - Türkikler	50	
5 - Kızılderili	40	
6 - Polinezyalı	30	
7 - Polinezyalı	20	(Mongoloid)
8 - Kızılderili	10	(Mongoloid)
9 - Dayaklar	10	
10 - Moğollar	0	(H.C.T.)

Tabii ve biyolojik seçme (Selection) faktörleri :

Belli başlı soyların dünya üzerinde bir nizam altında yayılmış olmaları ve kendi fizik yapılarına göre iklimler seçmiş olmaları gözden kaçmaz. (1103/120)

Antropoloji, biyolojik ve sosyo - kültürel ilimlerin birleşerek önümüze serdiği yeni bir ilimdir. Teklerden ziyade toplulukların fiziksel ve davranış karakterlerini incelemeye yarar. Karakterler gurupların tabii çevresinin ve geleneklerinin tesirleri altındadır. Topluluklar bir ana ve bir babadan daima teşeküül eden teklerden oartaya geldiğine göre, ana daima bilinmiş ve baba ise kesinlikten uzak kalmıştır. Primitif insanlarda ise, ekseriyetle ilk olarak kendi kız kardeşleri ile evlenmiş olmalarından ötürü, fiziksel karakter ve geleneklerin soylar arasında bu güne kadar bariz kalabilmesi mümkün olabilmiştir. Bu sebeple, sosyete ve kültürden başka bir de organizmin sosyo - kültürle müştereken tekleri geliştirmesi ve bu teklerin muayyen karakterler içinde de grupları ortaya getirmiş olmaları bir hakikattir. Daha doğrusu, antropoloji, yalnız sosyal, yalnız kültürel ve yalnız organık bir insan ilmi olmayıp onların toplamından çıkan neticelere bağlanır. Bu suretle gelişen tekler ise, düşünebilme kabiliyetlerinden dolayı diğer hayvanlardan ayrılırlar. Bu suretle de (Seçme) başlar. Bu arada Sosyal Böcekler, ki kabiliyet sıraları ile - kara Fatma ve hamam böcekleri karıncalar, arılar, dolfin'ler - bir nevi yunus balığı - maymunlar, atlar, köpekler de seçme instikt ile yapılıp idrâk ile değildir. Bundan başka insanlardaki kemik bağlanış ve lokomosyonların mükemmeliyeti, hayvanlardaki hararet değişikliğine karşılık, sabit vücut hararetinin bulunuşu, sinir sisteminde ve çalışma tarzındaki farklar, konuşma, anlaşma, kendi kendini geliştirme, ehlileştirme kudretine sahip oluşu, onları hayvan gurubundan ayırır. (1103/—) Bu arada bütün mükemmeliyetlerin, seleksiponun başlangıcı olduğuna ve insan seleksiyonunun diğer yaratıklardan farklı olarak icra edildiğine emmiyet hasıl olur. İnsan makinesinin işleme tarzındaki nizam, onu intellekte doğru sevk eder. Bu olay içinde normal bir insan seleksiyonunu bir çok faktörler hazırlayıp sunar. Genel seçmeler ise şu tarzda klâslandırılabilir.

1 — İnsan : Akıl ve idrak (realization + intelligeance)

2 — Sosyal Hayvanlar : Aşağı idrâk ve alışkanlık (Lower İntellect + Habit)

3 — Hayvanlar : Sevki tabii ve alışkanlık (Habit + İnstinct)

4 — Bitki 1 : Sevki tabii ve tabii büyüme (İnstinct + Naturel Growth) (Sinek kapan gibi)

5 — Bitki 2 : Tabii büyüme (Naturel Growth)

Bu klasifikasyona bağlı bütün yaratıklar ancak, tabii olarak kendi klaslarından olanları seçerler. Hatta, Tabii Büyümeye bağlı bitkiler dahi ancak kendi polenlerini temessül eder, diğerlerini iterler.

Soy, biyolojik bir anlamın içinde olup, verasetle devam eder. Sosyo-kültürel bir anlamla ilgisi ise, biyolojik bağların teşekkülünden sonra gelir. Sosyal, kültürel ve sosyo-kültürel bağlar yalnız başına mutalâa edilebilmekte ise de soy yalnız biyolojik ve fizik bağlarla artık kesinlenemeyeceğinden, sosyo-kültür içinde düşünülebilir. Antropoloji bu sebeple organik ve fizik karakterlerin, sosyo-kültür karakterlerle anlaşması üzerine çalışırsa, kesinlikler temin edebiliyor. Bu anlaşmada, seleksiyon çok önemli bir faktör olarak hesaplanmalıdır. (1103/—)

Seleksiyonda Endocrine'de önemli hususiyetler taşır. (1103/125)

Deformasyonlar: Güzellik anlayışı :

Toltekler çocukların kafalarını iki tahta arasına sıkıştırarak deforme ederlerdi. (194/—).

Anasazi kültürüne bağlı olan Sepet Yapan Kızılderilileri, Mezo olsun dolik olsun kafatası deforme etmesini bilmiyorlardı. Deforme Yeni Dünyada birinci Pueblo devrinde (M.S. 100 - 900) başlamış ve Mayaların yakınında icra edilmiştir. (114/104).

Aymaralarda deformasyon zaman zaman görülmüştür. Yuvarlak başlı olan İnkalarda, bu tarz kafataslarının asaletsizlik ifade etmiş olmalarından dolayı daima, ya bir çift tahta ile veya (Head Band) çatma ile çocuğun başını uzatmaya çalışırlardı. (Ch. 11, 4/4/65). Anadolu halkında da çatkı geneldir.

Aynular da, Kızılderililer gibi baş çatkısı kullanırlar. Bu geleneğin Japonlara çok sonradan geçtiği sabittir. (239/248).

Çocukların kundak tahtası üzerinde yetiştirilmesi gibi, kafatasının deforme edilişi, düz veya basık kafataslı Kızılderililerde yani, Flat Head, Maya, Aztek, İnka ve diğer bazı Kuzey Amerika Kızılderililerinde, Hunlarda, İskitlerde ve bilhassa Türklerde hep ayni sebep ve mânâ ile yapıldığını görüyoruz. Maksat, çocuğa büyüdüğü zaman bir asalet görünümü temin etmek idi. (103/282).

Kuzey Asya'da tahta aralarına sıkıştırılmak suretiyle kafatası deformasyonu vardı. Amerikalılara Güney Asyadan gelmiş olması da muhtemeldir. Tam yuvarlak kafa kesin Mongoloid bir karakterdir. (89/249). Yuvarlak kafa tasına, Mogol veya Mongoloid olmayan toplulukların reaksiyonu, daha açıkça tiksintisine bütün Tunçderililerde az veya çok, türlü şekillerde tesadüf ediyoruz. Dikkat edilirse, Asyada Mogol topluluklarının olmadığı yerlerde böyle bir his ve geleneğe pek rastlamıyoruz. Deformasyonlar, Mogollarla temasa girmiş olan kütleler tarafından tatbik ediliyor. (H.C.T.).

Polinezyada kafatası deformasyonu az olmakla beraber, Markiz adalarında pek ileri gelen bir gelenektir. Bunlar, çocukların şakaklarını türlü usullerle bastırıp, alınlarını geriye doğru yatırırlardı. Bu suretle uzun kafalı olmalarını temin ederlerdi. Bundan başka, burunun yassılaşması için de yıllarca uğraşırlardı. (744/—).

İki türlü kafa deformasyonu vardı. Çinuk usulü: Bunu Kuzey Amerikanın Batı Kızılderilileri kullanırlardı. Tahtalar içine sıkıştırılan, zamanla tepesinin düzelmesi ve uzun kafa haline getirilmesi idi. Kozimo tarzı ise aynı neticenin çatma usulü ile elde edilmesi idi. (62/93).

Kafatası deformasyonu, Kirin'in Kuzey-Batısında yaşayan Balık Derisi Tatarlarda da vardır. Su-Lo adlı bir Türkistan devleti halkı da başlarını yassılaştırırlardı. Mançuryada bulunan bu devlet Su-Şon Korelilerinin ecdadı sayılırlardı. Bunlar Beyenhan ve Çinhan adı ile bugün dahi kafa deformasyonu yapan Türklerdir. (466/38).

Polinezyalılar, kızların bacaklarını çocukluktan ayırmaya ve kasıklarını açmaya çalışırlar. Bu suretle kız çocuklara fevkalâde zarif hareketlerle yürüyebilmek imkânını vermiş olurlar. Bundan başka apış aralarının, kolların, omuzların ve baldırların, bebeklikten itibaren sert masajlarla ovulması da genel geleneklerden bir kaçıdır. (110/71).

Şopenhaver her ne derse desin, Cordier'in dediği gibi tabiatta standart bir güzellik ölçü anlayışı olmaz. Fakat bir çok soylar ve onların özel idealleri hususi güzellik ve asalet mefhumları yaratmaktadır. Her çekici olan kadın soy ve cinsiyet icapları, muayyen bir erkek dimağına icra edebildiği impolslarla, güzellik mevkiini almaya çabalar. Standartlar genel olarak itibarî olup, muayyen bir soy ifade etmekten ileri gidemiyor. Bu sebeple, biz bir soyun güzeli, dediğimiz zaman, o soy gözönünde ayni kadın çirkin sayılabiliyor. Bunun aksi de vakidir. Dolayısiyle soyların güzellik anlayışını tahlilden ziyade, soylarda güzelleşme tekniğinden bahsetmemiz daha uygun olur. Fakat güzellik anlayışında herhangi bir soyda olursa olsun, individualité büyük rol oynar. Gayrı tabiî güzellikle başbaşa ve paralel olarak hareket eden iki mukabil tatbik, daima mümkündür. Kadınlar genel olarak ikinci yolu seçmişlerdir. Erkekler ise bu iki paralel yol arasında kararsızlık içinde kalırlar. Her soy bu olay için ayrı.gösteriler, sonuçlar, standardlar taşır. Bu hal primitif veya madern insanlarda da değişmez. Batı standardına göre güzellik analizi yapılmış ve uzun tartışmalardan sonra Tunçderili grubunun diğer soylara göre en yüksek standarda sahip olduğu tesbit edilmiştir. (1111/292).

Kızılderili kadınları bazan saçlarını arkaya salıverirler. Veya tek taraftan ilmikleeyrek bırakırlardı. Erkekler ise alınlarının üzerine perçem indirirler ve ortadan enseye doğru iki santim genişlikte ve iki santim yükseklikte, Roma miğferleri tarzında bir saç bırakırlardı. Diğer taraflarını dipten keserlerdi. Alından ve kulak arkalarından tüy eksik olmazdı. Gençler yüzlerinde kıl arzu etmediklerinden bunları çekerler, ihtiyarlayınca, köse bir sakal, bıyık bırakırlardı. (1106/247).

Mongoloid Zukabana, Brezilya Kızılderililerinde kirpikler, kaşlar ve diğer bütün vücut kılları teker teker yolunur. Buna mukabil Tunç-derili sayılan Kızılderililer ise bu geleneği tatbik etmezler. Bunlardan bilhassa Kayabi'ler vahşi ormanların içinde hiç değilse diğerleri kadar Beyazlarla hali temastadırlar. (466/—).

Bütün Kızılderililer, erkek çocukların apış aralarına yerleştirdikleri toprak, taş ve bezlerle, bacaklarda kavis teminine ve bu suretle büyüdüklerinde rahatça ata binmelerini temin ettiklerine inanırlar. Bundan başka diğer tarzda bir deformasyon da ayaklardadır. Ayakları öne doğru geliştirerek düz adım atmalarını ve bu suretle daha fazla yol alma imkânı olduğunu iddia ederler. (H.C.T.).

Morfolojik değişme, Batıya yaklaşma arzusu Japonlar arasında pek ilerlemiştir. Göz kapaklarına, yanak kemiklerine, burunlarına tatbik ettirdikleri ameliyatlarla Beyazlara benzemek modası almış yürümüştür. Artık Ginza kızlarında saf Japon morfolojik hususiyetler aranması zamanı geçmiştir. (H.C.T.).

Polinezyalılar arasında, gerek güzellik mefhumu ve gerekse sağlık bakımlarından, Beyazlardan çocuk elde etme kampanyası açıkça tatbik edilmektedir. Kesin olarak soyun değiştirilmesi toplumca istenmektedir. (H.C.T.).

Kan :

İnsanın teşekkülündenberi türlü fiziksel kaynaşmalarla, verasot olayları ile çarpışan kanda, artık bugün tam bir saflık beklemek gülünç olur. Bazan kan, tabiî bir varlık olduğu halde, ele alınarak siyasal mahiyetlere âlet edilmiş, hattâ bu sebeplerden lüzumsuzca kanlar akıtılmıştır. Bugün, üzerinde yapılan çalışmalar, doğrudan doğruya ilmî mahiyette midir, değil midir bir sorgu konusudur. Çünkü arada sırada şu veya bu soy kanının saflığı hakkındaki iddialar, çok defa politik neticelere bağlanmaktadır. Ancak bugün ortada saf denilebilecek olan birkaç küçük insan grubu kalmıştır, ki bu da şüpheden uzak değildir. Saf olabilecekleri düşünülebilecek bu küçük gruplardan bir kaçını aşağıya indirelim. (318/—).

	O	A	B	
Seylân Veddaları	44.44	.00	55.56	
Andamanlar	9.52	57.14	23.81	
» Carova	100	00	00	
» Onge	27.27	27.27	36.36	
» Onge (Sakar)	14.71	67.65	5.88	(x)
» Nikobar	86.03	3.68	10.29	
Seylân Bargher	57.38	27.27	13.11	
Hint (Asura, Sakar)	38.10	57.14	00	(x)
» (Predravidyan)	52.00	47.06	12.00	(x)
Madras (Kurumlar)	47.06	47.06	5.88	(x)
» (Pami)	20.00	62.40	7.60	(x)

Avustralya aborijinlerinin B faktörü, sıfırla on arasında ve genel olarak altı üzerinde bulunduğuna göre Proto-Avustraloid oldukları iddia edilen soylar (x) işaretiyle gösterilmiş olup, ancak bu gruplar saflık şartlarını kısmen haizdirler.

Polonya üniversitesi tarafından basılan The Prophilic Homo-Sapiens, Fosilis. Yazan A. Zuchansky ve Osmandson'un About the Genetic Code eserleri bilhassa Asyalıların kan grupları ve faktörleri hakkında pek geniş, esaslı bilgi taşımaktadır. (457/—) (458/—).

Biyolojik neticeleri, etnolojik olaylara bağlamanın faydası olmakla beraber hududu da vardır. Kan grupları fizyolojik bir esastır. İnsan kuruluşu ile ilgisi yoktur. Buna karşılık Thalassamia'nın insanlığın sağlığı ve varlığı ile ilgisi vardır. Bu renk jeninin farkına bağlı bir husussiyettir. S/S Homgygotes tipleri çocuklukta ölürler. A/A Heterogygotes, kandaki farklara mukabil normal bir şekilde yaşayabilirler. Bundan dolayı Kıbrıs, Yunanistan ve İtalya köylülerinde Thalassamia sebebiyle, nesillerinin ekseriya yok olabileceği düşüncesiyle kendilerini fazla üretmeye mecbur görürler. Sıtma da bunlardan bir başka sebeptir. ABO grubu tetkikleri sonuçlarına göre, dağ ve ova halkları arasında kanlarında belirli farklar görülmüştür. Tabiî dış tesirlerin kan tipleri üzerinde de baskıları vardır. Bu farklar etnik sonuçlara tesir ederler. Bu tesirler ancak binlerce yıl içinde olabilir. Anemi ve sıtmanın da binlerce yıl nesilden nesile devr olması, kütlenin sosyal ve kültürel çehresini değiştirebilir. Bundan başka eski kemikler üzerinde yapılan X ray incelemelerinde ise, devrin anemi hastalığını tesbit etmek imkânı elde edilmiştir. Thalassaemia'lı kafatası veya kemikte şişkinlikler ve büyümeler görülür. (Capellini) (253/154). Frekanslar iki bin beş yüz yılda, birinden diğerine devir olabilir. Bu sebeple antropolojik tetkiklerde imkân olduğu kadar fazla nisbetler alıp, bu nisbetleri muhtelif kan gruplarına bağlamak gerekir, ki muhtelif tarz testlerin müşterek yardımları ile, iki kütlenin birbirlerine olan yakınlıkları seçimi tesbit edebilsin. Fakat Feno tip kan gruplarında — eğer o grup kalabalık ise — birbirine olan jen frekansları sistemi her zaman sabit kalmaktadır. (253/162).

Antropolojide verasetin incelenmesine yardım eden yeni branşlar ancak elli yıldır elimize geçmiştir. Bunlar kan grupları antijenleri, Heamoglobin değişmeleri, Thalasseamia ve son olarak da plazma proteinleridir. Bunlar modern zaman incelemeleri için ne kadar kardımcı iseler, klâsik antropoloji için de zorluklar çıkarırlar. Fakat yaptıkları iş yine de gerek Mandelian ve gerekse klâsik çevrelerde muvaffakiyete doğru gitmektedir. (253/205).

Japon ile Amerikalı bir Beyazdan doğan çocuklar kesin olarak Mongoloid karakterler gösterirler. Fakat, serbest bir ünit olan göz rengi Mongoloid çocukta mavimsi oluyor. Yani Mongoloid karakterler genellikle dominan olduğu halde, ünite jen karakterlerinde resisif kabul ediliyorlar. Bu tecrübelere göre dominans, müsait şartlar altında dahi hiç bir zaman komple bir dominans olamıyor. Diğer jen ve jen kombinelerinin, göz rengi jeni ile hiç ilgisi olmuyor. (175/130). İşte göçlerden evvel de göçlerde ortaya gelmiş olan fiziksel karışmalar dolayısiyle, Kızılderililer ve Polinezyalılardaki çeşit bolluğu buradan ileri gelmiş oluyor. Bütün sonuçlara rağmen yine de önümüze Mandel kanunu olduğu müddetçe nesiller boyu prodüksiyonlar esnasında karışıklıklar içinde göremiyeceğimiz veya gözümüzden kaçabilmesi mümkün olan ünit kategorilerinin mevcut olmamasına imkân görülemiyor. Fakat çok dikkatli incelemelerle bu karakterlere tesadüf edebileceğimiz mümkündür. Bu imkân ise ancak Kızılderililer arasında temin edelebiliyor. Sebep, evlenme sistemlerinin kesin kaidelere bağlı oluşudur. Ve bu kaideler ise en az değiştirilebilen kaideler olarak görülüyor. Bu hususta her ne olduysa, Büyük Göçler esnasında olduğu ve Amerikaya ayak basıldıktan sonra nizamlr zorlandığı için Hrdliçka, Boas, Frazer, Agassız gibi ilim adamları geçen asırda muhtelif ilmî karakterlere yetişebilmişler ve Onlardan sonraki çalışacak olanlara bol bol malzeme bırakmışlardır. Kan grupları ve tipleri üzerinde çalışılmalar, grupların psikolojik ve folklorik varlıkları incelenip kontrol altına alınabilenleri arasında yapılması gerekir. Yani İngiliz ile Madagaskarlı arasında böyle bir inceleme yapılamaz. Fakat Atabaşkan Kızılderilileri ile Özbek arasında yapılabilir. Çünkü her şeyden evvel bu iki grup sosyal, psikolojik, folklorik ve sanat bakımlarından birbirlerine yakındırlar.

Kupferer'e göre Aynu (B) faktörü 38.5 dir. Fakat bu ancak 200 Aynu üzerinde ve yalnız Hokkaidoda tesbit edilmiştir, Mourant ise araştırmalarını 3996 muhtelif adalı Aynular üzerinde yapmıştır, ki esas olarak ancak bu sonucun alınması gerekiyor. Bu incelemeler Aynu kan sayımında (B) faktörünün ancak 15 - 20 arasında olduğu belirtilmiştir. Bundan başka bu nisbet Anadolu dahil bütün Asya Türklerini de içine almakta ve (0) da 55 - 55 nisbeti tutan Mogol, Kızılderililerden çok uzaklaşmaktadır. Pek tabiî ki, Mogoldaki bu (0) yükselişi, Türkleri Kızılderili ve Pasifiklilere daha yaklaştırır. (318/—) (198/269).

Temiz kana sahip oldukları düşünülen Aynulara eşitlikler gösterenler, Kamçadal, Yukagir, ve Çukçilerdir. Fakat Çukçiler kafatası teşekkülü bakımından ayrılıklar gösterip irilikleri ve diğer ölçüleri ile Mogol grubuna daha yaklaşırlar. Kısmen de Polar Eskimolarına bağlanırlar. Mogollar ise, Alauç-Gilyak ve Tunguz tipi iki türlü kan grubu gösterirler. Kızılderili kanı ise, Koryak, Yukagir, Kamçadal'a kısmen yaklaşmakla beraber, bir grupları da kuvvetli Çukçi tipini gösterir. Aynularda Zenci kan izolasyonuna uğramış tek tük fertler de görüyoruz. Jesup ekspedisyonunda bazı ilim adamları Aynuları Mogollara bağlamak için bir ip bulmaya çok uğraştılarsa da, primitif Aynu dolikosefal kafatasını, adı geçen bölgelerde bulamadılar. (167/—) (317/179).

Hunan veya Hun kanları ise — ki buna Macarlar, Kuzey Çin, Kuzey Kore dahildir — B faktörü orta düşük ve A ile O faktörlerinin nisbet kıymetleri yakınlıklar gösterir.

A	B	O
19.55	16	37.11
40	38.50	11.6

Fakat bunlar içinde de incelemeler yaptığımız zaman yakınlıkları daha da detaylanmış oluyor. (167/19).

Yine temiz kan oldukları tahmin edilebilen Eskimo, bazı Çukçiler ve Aynular bu hususta başta gelirler. Aynularda bazan pek ender olarak Asya Zencisi tesirleri görüyoruz. Bu, onların bugün yaşadıkları adalara, Asyadan, Güney sahilleri yolları ile geldiklerini anlatıyor. Esas konumuz olan Kızılderili kanı için de yine Koryak, Yukagir, Kamçadal gruplarına müracat etmemiz icap ediyor. Bu mukayeseleri on Kızılderili grubiyle yapmamız gerekiyor. Bunların faktör bakımından Aynularla ufak farkları görülüyorsa da kafatası, burun, çene, kemik, saç, renk, göz, ilh. bakımlarından Polinezyalıları da içine alan en müsait akrabalar olduklarını tesbit edebiliyoruz. Burada Aynu değil de, yukarda adları geçen Paleo-Asyatikler esas vasat rolünü üzerlerine almış bulunuyorlar. Ve sağdan Kızılderililerle, soldan Yukarı Asya Türkikleriyle, Aşağıdan da Polinezyalılarla oldukça kristalize bir bağ kurabiliyorlar. (89/208) (167/—).

A, B, O gruplarının incelenmesinde, veraset için B faktörü, Kızılderililerle birlikte Maori ve Maui kütlelerinde (eğer unadultrated olursa) noksan olduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan Kuzey-Doğu Asyada, yani Hindistan, Çin, Malazya, Melanezyada ise (B) dominant halde bulunmaktadır. Bütün Asyada, düşük (B) faktörüne yalnız Türkiklerde tesadüf edilmekte olup, netice ve kararlar bu bakımdan kesinliklere kolayca kavuşmaktadır. (25/347).

Tunçderililerde genel olarak (B) faktörünün düşüklüğü, hatta çoğun gruplarda yokluğa kadar inmesinden başka, konumuzu destekleyen bir de (A2) faktörünün incelenme sonuçları vardır. Bu faktörün frekensları, Eskimo, Aynu, Japon, Kore, Atabaşkan, Saravak, Kızılderililer, Avustralyalılar ve Batı Polinezyalılarda, ya sıfıra yakındır veya hiç görülmez. Bu arada, Hint ve Avrupalıların pek küçük birkaç grubunda da ayni olay görülmekte ise de, esas itibariyle Tunçderililerle münasebetleri olmadığından ve sayıları da önemsiz olduğundan, konumuz dışı bırakılmışlardır. (A2) Türkiklerde 0.19 - 0.21 civarında olup diğer soylardan daha pek düşüktür. Aynu, Kızılderililer ve Polinezyalıların, Tunçderili kategorisine girenleri hep bu düşüklükleri göstermekte önümüze çıkıyorlar. Bu arada (Z2) homojenlik kriteryonunu vermekte olduğundan, Mongoloid ve İndoik İndo-Avrupalılarda bu nisbetin yükseldiği görülüyor. Neticede (A2) frekansı hem Türkikte ve hem de İndoikte ayni dahi olsa (Z2) frekansı beklediğimiz ayrılığı bize derhal veriyor. Bu arada Sâmi grupların Tunçderiliye (A2) bakımından gösterdiği frekans yakınlıkları, diğer önemli antropolojik farkların varlığı dolayısiyle kendiliklerinden ehemmiyetlerini kaybediyorlar. (318/—) (29/85).

Üçüncü bir (ABO) grubunda görülen (A1,2) tipinin Kokazoidlerde bulunduğu halde Mongoloidlerde asla görünmeyişi de, Türkikleri (Tunçderilileri) Mongoloidlerden ayıran ve Kızılderilileri de birbilerinden tefrik eden hususiyet olması bakımından önemlidir. Bu frekans Türkiklerde az bile olsa vardır. (216/173)

Anadoluda, Kafkas, Trabzon, Erzurum, Sarkamış, Erzincanla güneyde Antalya civarı halklarında (B) faktörü düşük frekanslara iner. (253/—) (318/—) (216/—)

Türk kan gruplarının coğrafi yerlerini tesbit etmek bakımından doktor Aygenin incelemelerine esas olan miktar az ve mahdut bölgelere bağlıdır. Bilhassa seçilmiş insanlardan teşekül etmekle beraber, Montandon'un Dünya üzerindeki Türkik kütlelere ayırdığı geniş nüfus kesafetli incelemelere de uymaktadır. Esasen bu incelemelere Türkik grubu da dahildir. (182/—).

İzlanda, İskoçya, Velş ve ekseriyetle İrlandalılarda, Tunçderililerde olduğu gibi (0) frekansları yüksek olup, diğer İndoik ve İndo-Avrupalılarda (A) yüksektir. (253/16)

Ortada şüpheyi tevlid eden bir nokta ise, Kızılderli, Polinezyalı ve Avustralyalılarda (RH) negatifinin hiç bulunmaması ve buna karşılık ayni antropolojik karakterlere bağlı olan ve zincirin diğer ucunu teşkil eden Bask'lerde bu frekansın en yüksek bir dereceye yükselmiş olmasıdır. Bu farkın konumuz üzerinde müessir olup olamıyacağı tetkike mühtaçdır. (198/134)

Kızılderililerde Atabaşkanların bir kolu olan Picon, Kan Blood ve Ayak kabileleri kan grupları genel olarak (A) dır. Türkik grubuna Tunçderili çatısı altında dahil olmayan Kızılderililerde ise (O) yüksek görülüyor. Fakat her iki kolda da (B) faktörü fevkalade düşüklük gösteriyor. (198/15) (Bask gibi.)

Mayalar nazarında kadın kanına küçük, aşağılık manasına gelen Hı - Kik denir. Bundan kasıtları kadının muhtelif soylardan geldiğini ifade etmek ve hakiki maya kanına ancak erkeklerin sahip olduğunu ifade etmektir. Bu iddia, seki Maya kütlesinin Pternal olduğunu ifade eder mahiyettedir. (963/119)

Doğu Anadoluda da buna benzerlikler vardır. Bazı yerlerde kadına Kan Ayak, Eksik etek demekle ayni fikre bağlanıyorlar.

Polinezyada (B) faktörü düşük frekanslardadır. Hint, Çin, Melenezya, Mikronezyada B çok yüksektir. (25/347) (10/98) (20/—) Bu hal asil İnkalara da eşittir.

Mourant'ın açıkladığına göre, Avustraloidler üzerinde yapılan Kan grup tiplerine ait çalışmalar şu sonucu vermiştir. Prehistorik devirlerde, tabii çevrilmelere maruz kalmış olmalarından ötürü safiyetlerini kısmen muhafaza edenlerde (B) faktörünün (6) nın daha altında bulunması ve çoğunluk nisbetine göre (%3) ün içinde kalmış olması beklenir. Bundan başka, sonradan Beyazlarla karışanlarda dahi bu nisbet daima aborijin hususiyetlerini muhafaza etmiş bulunur. Buna karşılık asırlardanberi oraya yerleşmiş olan saf Avrupalılarda ise (B) nisbetinin birdenbire değişen bir şekilde yüselivermesi (B) faktör frekanslarının tabii tesirlere pek tâbi olmayıp iki ayrı bünyede yerli karakterlerini saklamaya devam ettikleri görülmüştür . (318/211)

Kan Tiplerine Göre:

Landsteiner Asya Mongoloidleri (B) faktöründe Yüksektir. Kızılderililer (0) da yüsektir. Aynu ve Avustralyalılar (N) de yüksektir. (M,N,MN,)

(P) tipine göre Genel olarak fertlerde (P) Agglutunogene'e sahip olup pozitif (P) veya negatif (P) bulunduğuna göre, Çinde, Japonda (30 Nef.P.) Kafkasta (80) Afrika Zencisinde (98) dir. (P.T.C.) Avustralyalılarla Aryanlar düşük, buna mukabil Polinezyalılar ve Mongoloidler yüksektir.

(RH) Papua, Filipin, Avustralya, Kızılderili de yoktur. Fakat Çinli, Mogol, Bask ve Zencide yüksektir. Beyaz ciltli, mezosefalik,dar burun köklü ince dudaklı, kıvırcık saçlı , düz yüzlü olup homojenden ziyade homo erektüs olup, 25.000 yıl önce Avrupaya, Kuzey - Batı Asyadan göç eden Kokazoidler de (RH) grubuna düşerler.(99/-)

(B) faktörü, Kızılderililerin topunda birden düşük nisbet göstermiyor. Meselâ yağan kabilesinde bu faktör (30) karaca (Karaja - J = Türkçe C) kabilesinde (A) faktörü ise (28) e kadar yüseliyor ki, bu nisbet Özbek Türkleri (27) sayıldığına göre yakınlık göze çarpıyor. Aynı faktör Papago, Pueblo ve Navaho da konumuza müsait nisbetler taşıyor. Bilhassa Kara Ayak Kızılderilileri de bunların arasındadır. (1103/113)

Mongoloid Damarlar:

Mogollar, Mongoloid Eskimo, Çinliler ve Japonlardan çoğu Mongoloid Kızılderli ve Lapplandlıları, Mongoloid olmayanlardan ayıran diğer önelmi olaylardan biri de, kan deveran sistemlerindeki farklardı.r Soğuk bölgelerde yaşayan ve Mongoloid karakterlere bağlı olmayan gruplar, şiddetli soğuklarda kürkler ve deri elbiselerle ateşle ısınmak mecburiyetini hissettikleri halde, Mongoloid olanların, Kutup soğuklarını gayet normal kabul edişleri tetkike sebep olmuş ve yapılan el ve yanak testlerinde, bu bölgelerde fazladan sirkülasyon temin edebilmek için iki misli kan damarlarının dağıldığı görülmüştür. Bu olay tamamen men Mongoloid bir hususiyet olup, alışmaktan ileri gelen bir tret de değildir.

Bu konu üzerinde Thomson ve Baxton, Weiner, Erwing, Anderson, Bolstad, Elsner, Hildes, Lojmung, Nelson, Payton, Whaley, Hermansen, Hammel, Brown, Page, Yoshimura, Lida, Hellström, Fox, Scholander, Le Mesurier ve Loth ile birliktie daha bir çok ilim adamları çalışmışlardır. Anlaşıldığına göre, arterilerin soylar arasında önemli farkları da vardır. (216/67).

Bazı Eskimoların sıcaklık verebilmesi için vücutları, yanakları ayrı kan dalgalarına sahip oldukları bilinmektedir. Bu hususiyetin azamî derecelere yükseldiği de ancak Mogollarda görülmüştür. Bazı Alaska Kızılderilileri ile Mogolların, fazladan kan devirleri dolaşımı dolayısiyle, ellerini dayanılmaz doğuklarda uzun zaman tutabildikleri ve bundan da rahatsız olmadıkları anlaşılmaktadır. (216/65)

Mongoloid Eskimolar, Tabiatın Mongoloidlere bahşettiği fazla sirkülasyon hasabile en soğuk zamanlarda ve buzlar içinde yarı çıplak dolaşabilirler. Buz evlerinde, çıplak olarak bir post altında uyuyabilirler. (125/82)

Isı, Nabız, Tansiyon, Terleme :

İnsan terlemesi, nabız atışı ve tansiyan da soy işlerinde önemlidir. Kızılderililerde nabız 60 dan başlar. Aryanlarda 72 başlangıcın yükseğidir. Tansiyon normal 128 olduğu halde, Mogol, Japon ve bazı Kızılderililerde 90 a kadar düşebilir. Vücut ısısı ise, cilt rengi karardıkça, farkedilecek derecede azalır. (1103/72)

Pathology :

Göçler esnasında gerek kuzey Sibiryalılar ve gerekse Eskimolar arasında Hysteria Arctic adı altında teşhis edilebilen bir nevi ruh hastalığı salgındır. Bu hastalık bü gün bilhassa kadınlarda fazla görülebiir. (198/20)

Deri renklerinin koyuluğu ve açıklığında bazı hastalıklara dayanıklılığın bir ilgisi olduğu gözden kaçmaz. (1103/135)

Kızılderililere hastalıkların çoğunu Beyaz Aryanlar getirmişlerdir. Genel olarak bu soy bu suretle kırılmıştır. Diğer unsur ise, katliamlar ve tehcirlerdir. (213/105)

Hopi kızılderililerinde ağrı ve sancı türlü renk ve şekillerde ifade olunur. (213/105)

Kızılderililer genel olarak ortaklama sıhhi bir duruma sahiptirler. Meselâ : Kanser, raşitik, eblehlik, cinnet gibi konstitüsyonal hastalıklardan uzak bulundukları halde alkolizm, verem, trahom, kızamık, çiçek ve cinsel hastalıklara tamamen açıktırlar. (507/560)

Tahitide kral Pomarenin yardımcısı Mr. Englinsh, cinsel hastalıklarla çok mücadele eti. Polinezyalılara bütün cinsel hastalıkları İngiliz ve İspanyollar getirdikleri halde bunlara, oralarda Fransız hastalıkları tesmiye ederler. Her hasta olandan, ruhun vücudu terk etmeye başladığına inanırlar. Bacakta görülen ve Filariasis denilen şişme hastalığı buralarda fazla görülür ve uzak bir adaya gidildiğinde şişklikler geçer. Beyazların ilâçları bünyelerine pek sert gelir. Fil sıtması hastalığının ilâçla tedavisi zorlaşır (225/231)

Egzema Papualarca makbul bir hastalıktır. Aralarında bir çok saldırı olduğu için geceleri uyumaktan korkarlar ve mütemadiyen kaşınarak uyumamayı tercih ederler. Bazan da iptidai usullerle bu hastalığa aşılanırlar. (104/74)

Yüksek irtifalar, kan deveranında husule gelen zafiyet, baş ağrısı ve yorgunluk tevlid eder. Bazan devamlı burun kanamaları, diğer uzuvlarda da kanamalar olur. Bu sebeple uzun göçlerde aşılan yüksek geçitler, folklora olduğu gibi sosyal ihtiyaç ve düşünüşlere de tesir eder. Kızılderililerin baş bağı (çatma) bu devamlı baş ağrıları sebebile yaratıldığı gibi modalarına geçen atkıları ise Yeni Dünyanın çok râtip ikliminden korunmak düşüncesinden ortaya gelmiştir. Mongoloidler bu tarz dağ hastalıklarına veya dağ körlüğüna kolay kolay tutulmazlardı. Bilhassa güneşin atmosfer düşüklüğünde karlara çarpıp akseden sualarında tahammül edilmez, kaçınılmaz bir sıcaklık en öldürücü bir olaydı. Bunlardan başka kalp duruşu, akciğer iltihabı ve sık sık değişen berrak ışıklar Mongoloid olmayanları göçler esnasında silip süpürüyordu. Bu Asya geçitleri şunlardır: Tavşan Karağol, Kordon, Kara Korum, Kara Taht, Dapsang, Sansar, Suğat, Sanyu. Büyük göçlerde, Kızılderili ve Eskimolara, asırlar boyu bu geçitlerin tesirleri olmuştur. (191/—)

Türkmenlerde deve tüyü sarılmış kalınca bir ipliğe yedi düğüm atılıp ateşli hastanın bileğine bağlanır ve her gün düğüm çözülür. Bu suretle ateşten kurtulurlar. Buna benzer tedavi Mohavk Kızılderililerde de vardır. Düğüm hastalık için olduğu gibi iki sevgiliyi birbirlerine bağlamak için de kullanılır ki, bütün tunçderililerde bu hususiyeti görmekteyiz. Fakat Ruslarda düğüm yalnız nazarlık için kullanılır. (168/282)

Mohavk Kızılderililerinde şahsen yaptığım incelemelerde eski İstanbul ve Anadolu koca karı ilaçlarının yüzde doksanının kullanıldığını tetkik ve tesbit etmiş bulunmaktayım. (143/86)

Yapılan araştırmalar sonunda J.E. Meyer'in topladığı bilgilere göre Amerika neşriyatına 1934 de sunulan eserlerde 800 den falza şifalı bitki ve bunlardan 3000 den fazla reçete tavsiye edilmiştir. Bunlar vektile Kızılderililerce asırlar boyu kullanılmıştı. (64/—)

Miyonlarca Kızılderilinin bel bağladığı sihirbaz hekimlerin ilâç keselerinden hiç eksik etmedikleri ve bütün bitkilerden daha kutsal tanıdıkları Kutsal Ağaç kabuğu (Chitten Bark, Pursihana, Rhannues, Buckthorme) binbir derde deva sayılırdı. Esas itibarile bir nevi kabız ilâcı hazırlanmasında kullanılan şufalı sayılan bitkiler ise, Türk Mısırı (Turkie Corn = Tuku Mayız) Yabani Türk bezelyesi idi. (Buradaki Turkie kelimesinin Türk olduğu sabit ve kayıtlıdır.) (Coridalis Formosa) (767/—)

Aspirin, kinin be peniselin çok zaman evvel tabii menbalardan Kızılderililer tarafınran bulunmuştu. Birezilya Kızılderilileri en ileri gelen ilâç müstahsilleri idi. (320/7) (1022/—)

Nahavo Kızılderililerinde türlü otlar ve çiçeklerle türlü hastalıklar tedavi edilirdi. Yaranın, berenin katiyyen demir olmayan bir aletle kanatılması âdetti. Her tüyrlü hastalığın ve kazadan mütevellit neticelerin, kötü ruhun vücuda girmesinden ileri geldiğine inanırlar. Tütsü, okuma ve üflemeye çok inanırlar. Rahiplere daima sadaket gösterirler. (708/473)

Temiz Kızılderili sayılan Seminol'lerin Savaş tedavilerinde ustalıkları ünlüdür. (184/—)

Trepanning denilen kafatası ameliyatı, Perudaki gibi Kolombiya, Melanezya, Öseanya (Tahiti) ve Orta Amerikada bazı değişik usullerle asırlardanberi icra edilirdi. Ayni yerlerde buruna, kulağa, dişe cilde veya dekoratif mahiyette ve mânâda ameliyatlar yapılırdı. (64 /274)

Çeroki kadını başını kuvvetli, kudretli bitkilerin kaynattığı sularla yıkar. Bu su saçların sıklaşmasını temin eder. Aymara İnka Kızılderilileri Bolivya ve Dayaklarda, hasta olanın yerine Sihirbaz doktor yalancıktan ölür ve bir diğeri onu diriltir. Hasta iyi olur (!) (Homoeopathic tedavi) (168/19)

Kızılderililerde hastayı bazan yüzükoyun ve bazan da sırtüstü yatırarak alnındaki damarları çizilip oradan bir miktar kan akmasını temin ederler. Bazan bu kanı emerek de çıkarırlar ve bir toprak kabın içinde toplayarak lohusalara ve gebelere içirirler. Bundan dolayı çocuklarının sağlam olacaklarına inanırlar. Bazı hastalar için ateşe bazı tohumlar atarak onun dumanını hastaya teneffüs ettirirler, bazan da kokulu kuru bitkilerle dolu çubuklar içirtirlerdi. (Petum). Bununla bazı dahili enfeksiyonları giderdiklerine inanırlardı. Le Moyne'nun tütünü ve çubuğu 1564 de gördüğü anlaşılıyor. Cinsel hastalıklar görüldüğünde Kızılderililer bunları çabucak teşhis ve kolaylıkla tedavi eden usulleri tatbik ederlerdi. (1106/75)

Kızılderililer de, Mayalar gibi doktorlarına Ahmen derlerdi. Doktor hastanın yanıbaşında bakla falına bakar gibi çakıl taş falına bakardı. Bununla hastayı tedavi eder, fakat primitif ilâçları kullanmayı da ihmal etmezdi. Beyazlardan evvel cinsel hastalıklardan mada her türlü hastalık vardı. Kemikciye ve Kırıkçıye kak bak, Kansızlık doktoruna Ah bak tesmiye ederlerdi. Dizanteriye kikmak derlerdi. Doğumlarda ebeleri (İ - k Alan - zah) ihmal etmezlerdi. Eğer doğumda bir komplikasyon olursa, köpek sütile Balçe mayası içirilir, artanı kaynarken kadın üzerine oturup, buharın rahmin içine kadar nüfuzu sağlanırdı. Büyücülük de pek ilerlemiş olup, doktorluğun fevkinde kabul edilir ve Aâ Pul Yâ (Ah pul Yaah) tesmiye edilirdi. (194/106)

Aztekler doktora Tiçitli derlerdi. Herbazim bunlarda pek ileridi. (189/109)

Hamam tekniği bütün Amerikalarda tamamen buharlı olup bunu kızgın taşlara su dökmek suretile temin ederlerdi. Tarihten evvelki zamanlardan beri Asya Türkleri hamamı stilinde hamamları vardı. Buna bir çok Kızılderili Maya ve Aztek dillerinde - Beyazlar Amerikaya gelince tesbit ettiklerine göre - Tamaz - kal tabir ederlerdi. (289/75)

Yedinci asıra kadar Avrupada temizlik ve bilhassa yıkanmak günahtı. Yıkanan aforoz edilirdi. Fakat Asyada, Amerikada ve Pasifikteki halklar buharla yıkanırlardı. (1103/188).

Kızılderililerin başlıca kabilerinden Seminoller, Beyazların Amerikaya gelişlerinde onların kâfi derecede yıkanmadıklarından şikâyet etmişler ve Pis Soy diye isimlendirmişlerdir. (184/347)

Aynu halkı yıkamaya ve yıkanmaya düşkün değillerdir. Çinliler gibi onlar da ancak kirlenen insan yıkanır - felsefesine bağlanmışlardır. Yıkanmamaya başlıca sebep saç, sakal ve vücut kıllarının ıslandıktan sonra kolayca kurumamasıdır. Yıkanan Aynularda saçların fazla miktarda dökülüp kabak oldukları ve yıkanmayanların aksine olduğu tesbit edilmiştir. Romatizma onları kasıp kavurmaktadır. Uzun ömürlü olmalarına rağmen, melez olanlarının hayat boyu çok kısalmaktadır. Hastalıklara fena halde açıktırlar. Filariasis bunlarda da görülmektedir. Son zamanlarda altı yaşına kadar ölüm, nisbete girmez bir şekilde fazlalaştığından, nesillerinin pek yakında yok olacağına muhakkak olarak bakılmaktadır. Japonların başlıca istekleri ise zaten budur. Yalnız hayret edilecek olaylardan biri, bir köyde yarık dudaklı bir çok çocuk görülürken, yanındaki köyde parmakları deforme olmuş çocuklar ve insanlar görülüyor. Bu deformasyonların kabilede jenerasyonlarca devam edegelen hususiyetler olduğu anlaşılmaktadır. Bu olay, kız alıp vermelerin neticelerinde de kaybolmuyor. (239/—) (184/374)

Mogollarda ve bilhassa Lhassa da umumî veya hususi W. C. görülmez. Herkes işini sokaklarda görür. Bu hâl Hindistanda da böyledir. (184/372)

Kızılderililer ve Pasifikliler günde dört defa yıkanmazlarsa kendilerini temiz kabul etmezler. (112/—) (163/—) (298/—) (110/—)

Tunçderililerde Davranış :

İnkalar kendilerini Tanrı gibi hissederlerdi. Yanlış bir şey yapmazlar ve hiç kimsenin, hiç bir sebeple kalbini kırmazlar, şerefine, haysiyetine saygı gösterirlerdi. Hastalığı dahi kötü olarak kabul etmezler. Sulh ve huzur içinde yaşarlardı. (168/120)

M.Mead'e göre kadınlar erkeklerden maddî ve manevi daha çok yırtıcı metin ve mütehammil yaradılıştadırlar. Eğer her hangi bir savaşa gönderilirlerse ellerine silâh vermek bir cinayettir. Düşmanı yaralamazlar fakat işkence ile öldürürler. (WNBC, Tv. 6/1/56) Kızılderili Kadınlar bu iddia için iyi bir misaldir.

Kızılderililer arasında Tunçderili olanlar küçük yerlerde kalabalıktan uzak yaşamakyı çok severler. Dünyalarını, gözlerinin görebildiği ufuklardan ileri aşırmaz ve oralardaki olaylar, onları ilgilendirmez. Soğuk kanlı insanlar olup güç kızarlar. Beyaz deriliier geç, siyah derilerse çabuk ateşlenirler. Tunçderililer bunların ortasını tutarlar. Bu böyle iken, renk koyulaştıkça fiziksel acının ve hissin azaldığı iddia edilir. Zekâ bakımından da, ayni suretle azaldığı ısrarla söylenir. Halbuki bir Mongoloid pek sür'atle asabileşebilir. Bir Viyetnamlı,sür'atle intihara karar verebilir. Beyaz İndo - Avrupalılar ve Aryan olan İranlılar nefse zulümde çok ileri gidebilirler. Diğerlere zulüm icra etmekten hiç de çekinmezler. Hatta böyle bir karar verdiklerinden dolayı üzüntü duymazlar. Bu gibi olaylar tarihte doludur. (1103/—).

Rorscharch araştırmalarına göre gelişmiş şahsiyet ve kültürlerin bir gruptan diğer bir gruba tesiri üzerinde alınan ve mana, şekil arasındaki münasebete ait sonuç, bir standart kültüre göre enteresan neticeler vermiş oluyor. Bu tetkikler Kızılderililerle Hintliler ve Karip Adalılar arasında yapılmış olup bazı yakınlıklar elde edilmiştir. Bu daha çok eşitliklerden ziyade benzerliklerdir. Bu araştırmalar on bir kültür üzerinde yapılmıştır. (274/295). Yine yukarıki araştırmalara göre, Psikolojik adaptasyon ve kültür alışverişi de enteresan sonuçlar vermiştir. Bir Kızılderili ancak kendi dünyası ile yaaşrken bir Beyazın hududu aştığı ve yaşayış sahasını genişlettiği anlaşılıyor (274/512). Burada kendi hudutları içinde yaşayanlar kendi spiritüel dünyasını genişletmekte ve maddî dünyasını aşanlarda ise sosyal inanç ve davranışların eksiltilmekte olduğu anlaşılıyor. Yalnız, Kızılderililer, hakikaten kendi hudut ve görüş sahaları içinde yaşamak isteyen insanlardır. Fakat bir defa huzurları bozulup, görüşleri hudutlarından dışarı çıkarılırsa, gayelere atılışları pek sert oluyor. Bu hususta, Arizona Petrol milyarderleri Kızılderililer güzel birer misaldirler. Tunçderililerin diğer kollarında, Asya ve Anadolu Türkiklerinde de bu olayı pek kesinlikle görebiliyoruz. Demek ki, rengin koyulaşıp açılması ne zekâda ve ne de kabiliyetlerde değişiklikler yapıyor. İnsan hangi soydan olursa olsun imkânlara karşı daima hazırdır.

Bizler ehlileşmiş ve medenileşmiş birer aileden doğduğumuz içn, bütün his ve hareketlerimizde terbiye ve davranışını vahşi diye isimlendirdiğimiz insanların hayatı, tabii br ritmin içinde teşekkül ettiğinden, tabiî zarafeti ve samimî nezaketi kabul edemiyoruz. (239/158).

İlmin ayarladığına göre, Sarı, Tunç ve Zenci soylarda beyin kapasitesi ve intellekt, hatta medeni hayat inanç, edebiyat, san'at mahdut olup Beyazlardan daha ilerilikler gösterir. Halbuki bütün İnsanlığın her hangi bir branşı olursa olsun, ihtiyaçları öğrenmekte olup bunların tatminini istemekte olduğundan yukardaki iddiaların ve ayarlananın değeri kalmamıştır. Beyazlara erken nasib olan varlığın, yaşadıkları bölgelerin verimli oluşu fırsatından dolayı mümkün olduğunu unutmammalıyız. (176/—)

Asya Türkikleri At ve Hayvan yetiştirici bir soydu. Başlarında bir başkanları olunca da, savaşçı, taktik kullanabilen insanlardır. Çinde, İranda, Bizansta olduğu gibi akkültrasyona çok müsait olup, aryan soyunun karşı tarafında yer alırlar. Onların fanatiklikten çok uzak oluşları Türkiklere bu karakteri verir. (21/80)

Uygurlarla ayni köke bağlı olan eski Türkler, dehşet saçan bir kütle idi. (302/15070).

Hititler zeki, stratejist muharipler olup, Asuriler gibi düşmanlarına vahşet kullanmadılar. (406/309)

Hititler tarafından işgâl edilen şehirlerde insanlara insanca muameleler tevsik edilmiştir. (406/309).

Padişah kardeşlerinin katline dair kanun, Osmanlı buluşu değil, eski bir İran geleneği idi. (24/353)

Çukçinin hırsı bir gelir bir gider. Fakat gelince de tam gelir. Eğer kızdıkları zaman hırslarını alamazlarsa, elbise ve bıçaklarını ısırırlar. Dişlerini gıcırdatırlar. Mağlub olacağnı anladığı zaman ise kendi canına kıyar. Bu hâl ailelerinin kabilelerinin mütamadiyen yıkılmasına sebep olur. Karı kocaya çocuklar ebeveynlerine karşı koyarlar. Bunlarla harp zamanında Ruslar bile baş edemediler. (280/503) Olay Kafkasda da aynı gibidir.)

Filipin İgorotlarının misafirperverlikleri, sadakatları emsalsizdir. Fakat her kim olursa olsun, kutsal kulübelerine ayak basar, tabularını (yasak) bilerek veya bilmiyerek bozan şahsı yerinde derhal öldürürler. Onlarca kan dâvası bir ailenin şerefinin bakasını temin eder. (848/45).

Groenland'lıların ahlâkı, mükemmellik bakımından efsane hâline gelmiştir. Aynular, Tunguzlar soylarını ilk insan soyu olarak tanırlar. Hakikî insanlığa yakışır anlayışlarile de ifttihar ederler. Ayni hislerle hareket eden Seri Kızılderilileri ise çürümüş diye tavsif ettikleri medeniyete bağlı olan insanlara çok sert hareket ederler. (Mores, 184/28).

Aynular çok yumuşak ve ince insanlardır. Daima mahzun halleri gözden kaçmaz. Fakat elem ve kederlere, maddî, manevî acılara kahramanca tahammülleri hayret edilecek derecededir. Hediye alıp vermeyi çok mutlu bir olay sayarlar. Hediye veren bir düşmanı derhal dost kabul ederler. Fakat tahammülleri taşdığı zaman hayvanî bir canavarlığa bürünürler. Çalıştırmadıkları için adaleleri de iyi teşekkül etmemiştir. Bir şey bilmediklerini ve yaşamak için önemli (onlarca) bir şey öğrenemiyeceklerini ve öğretemiyeceklerini daima tekrarlarlar. İğriliği beceremedikleri için fevkalâde dürüst insanlardır. Oldukça soğukkanlı olup ihmalkârlık, yaşayışlarının tabiî bir neticesidir. Genel olarak başlarını yumruklarına koyarak uyuyabilirler (56/—) (239/—). Kızılderililer 1822 ye kadar para karşılığı hiçbir iş yapmazlar, fakat en ağır işleri, bir dostluk behanesiyle, canla, başla yaparlardı. Aralarında hediye kutsal ve değerli idi. Karşılık olarak yine bir hediye ile mukabele etmek gerekirdi. Kendilerinden istenilen bir şeyi vermek istemedikleri zaman (O Kutsal Ayıya aittir) deyip, sıyrılırlardı. (249/160).

Kızılderililere vahşi denilemez. Onların çocukca vahşetlerinde de incelikler vardır. İtiamt edilir, namuslu, dürüst insanlar geleneklerini ve karakterlerini asırlar boyunca eksiltmeden taşırlar. (15/20).

Kızılderililerle temas ve dostluk şartının on beş madeye bağlı olduğunu 1860 da Kohl'dan öğreniyoruz. Bunlar sıra ile şöyle kaydedilmiştir.

1 — Geleneklerine saygı gösteriniz, çünkü değerlidirler.

2 — Memnun olunması lâzımgelen yerde memnun olduğunuzu gösteriniz.

3 — Ancak hediye alabileceğiniz şahsa hediye veriniz.

4 — Geleneklerinden beğenmediklerinizi yalnız bir tek defa söyleyiniz.

5 — Vahşi geleneklerini değiştirmek için medenî âdetleri onlarla karıştırınız.

7 — Küçük halkla münakaşa etmeyiniz. Büyükleri elde tutunuz. Onlara yaltaklık yapınız. Büyük adam olduklarını söyleyerek işe başlayınız.

8 — Küçüklere bir sürü hediye vermekten ise büyüğe bir tek kıymetli hediye veriniz.

9 — Hizmet eden Kızılderiliyi, kendi isteğine göre yedirip giydiriniz.

10 — Kafesteki tek kuşun gökteki binlercesinden iyi olduğu vahşiler arasında pek geneldir.

11 — Bir yerliden, onu küçük düşürecek hiçbir iş istemeyiniz ve yaptırmayınız.

12 — Yapamıyacağınız bir şeyi katiyen vaad etmeyiniz.

13 — Daima geniş kalpli ve açık elli olunuz.

14 — Birisine seni seviyorum diyeceğin anda, elinde hediyesinin hazır olması gerektir. Yediğiniz yemekten ziyade, tabağınızı vermek onlara daha kıymetlidir.

15 — Eğer kafaları boş ve akılsız olsalardı, herhangi bir din veya medeniyet onları belki daha kolayca elde edebilirdi. Fakat zekâ ve bilgileri ve yetişkin gelenekleri, biz Batılıları zorluklara sokuyor. (249/131).

Eskimolar, Kızılderili ve Paleo-Asyatikler genel olarak tabiatın en sade ihtiyaçlara lüzumlu olarak verdiği samimiyet, dil, nezaket ve davranışa sahiptirler. Daha doğrusu konuşma sanatını gösterebilenler, başkan veya rahip olur ve kudretlerini topluluklarına ancak lüzumunda sarf ederler. Halk ise genel konuşmalarda tabiatı veya bir heyecanı ifade ederken, en yüksek edebî dili konuşur. Alelâde bir görüşme tasvir ve tavsiflerle doludur. Bu konuşmaları da ustaca mimikler destekler. Aralarında konuşulmayan dil, yalnız ve yalnız aşağılık duygusunun bir başka şekli olan tevazu dilidir. (248/416).

Kızılderililerde yalan ve hırsızlık hiç bir zaman yoktu. Kapıları ardlarına kadar açık ve çadırları bağsızdı. Açlıklarını belli etmezler, kahramanlıklarını ancak merasimlerde söylerlerdi. Gök gürültüsünden fena halde ürker ve çekinirlerdi. Kadınları da erleri gibi kahraman idi. (248/84).

Kızılderililerin intibak edebilme, anlayabilme ve en müşkül işleri yapabilme kabiliyetleri emsalsizdir. (Amerikada en yüksek binaların demir kasnaklarını yalnız Mohavklar yapabilir). Bundan başka hatırlama ve öğrenebilme kudretleri de fevkalâde yüksektir. (249/78).

Kızılderililerin sosyal karakter ve kahramanlıklarına dair eski olaylar birer efsane haline girmiştir. (248/863).

Bütün Kızılderililer arası yapılan araştırma sonuna göre, 45 sosyal ve psikolojik karakterden on beşinin müşterek olduğu ve diğerlerinde birbirlerinden derecelerle uzaklaştıkları tesbit edilmiştir. Sabit olan 15 karakter, misafirperverlik, eli açıklık, dindarlık, duacılık, kara kuvvetlere inanç, intikam, kıskançlık, gaddarlık, dürüstlük, şereflilik, açık ve güzel konuşkanlık, vefakârlık, vahşilik, sadakat ve tembelliktir. Bundan başka genel karakterlerden bir kaçı, akşam sohbetleri ve içkiye hırslarıdır. (247/84).

Bir kabile içinde herkes akraba gibi birbirini tanırdı. Büyüklere, her kim olursa olsun, amca, hala, teyze, baba, ağabey, mukabili kelimelerle hitab edildiği gibi ayni şekilde küçüklere de kardeş, yeğen diye hitab edilirdi. (Bu gelenek kuvvetli bir Türkik geleneğidir.) Bundan başka gönlü ve eli açık bir kalite şeref yeri verilirken, bir yalancı veya iki yüzlü zengini kapının yanında oturturlardı. Harpte öldürdüğü insanın yalnız tepe saç ve derisini bir kahramanlık hatırası olarak almayı kâfi görüp, ölünün üzerindeki pahalı süslere ellerini bile sürmezlerdi. Yalnız savaş gayesile toplu bir şekilde köyleri, şehirleri talan eden Kızılderililer arasında tek hırsız görülmezdi. Elde edilen her şey kabilenin müşterek emrine bırakılırdı. Bir tek kanun kuvvetine sahip olmayan misyonerler, harp veya sulh anlarında binlerce dolarlık gümüş paranın açıkta bulunduğu kulübelerinde kilitsiz olarak emniyet ve huzur içinde rahatça yatmışlardır, ki o zamanlar (1860) yerlilerle bağdaşmış halde dahi değillerdi. İki arkadaş birbirlerile karşılaştıkları zaman en ince teferruatına kadar ailelerinin hatırlarını sorarlar, ilgilenirler, birlikte sevinir ve ağlarlardı. (249/—).

Şahsî dostum olup Mokavk kabilesinden, Profesör L. Bruce şöyle demiştir. (Biz Kızılderililerin Zencilere karşı kötü niyetleri yoktur. Fakat çoğunun Kızılderililerle evlenmiş olması ve onlardan doğan çocukların Negroid karakterlere sahip bulunmaları sabit olduğu halde, kendilerini Zenci yerine Kızılderili diye tanıtmaları, Kızılderililerce hoş karşılanmıyor. Çünkü rengi çok koyu olan Dakota Kızılderilileri diğer kardaşlarımızdan ayrılmışlardır. Bu tabiî bir şekilde olmuştur. Buna sebep, psikolojik ve spiritüel bakımlardan, Kızılderiliden ziyade Zenci karakterlerine sahip olmaları, Kızılderili gibi düşünmemeleri ve yaşamamalarıdır. (31, 8, 65).

Arapaho Kızılderililerine bağlı Kızılderililer, bütün Yeni Dünya kabileleri arasında en spiritüel olanıdır. (471/20).

Hopi Güneş Başkanının büyük Oto Biyografisi okunduğu zamanlar, Asya Türklerinin psikolojik taraflarını bilenler, mukayeseli eşitlikleri kolayca bulabilirler. (127/—).

Kolumbiyadaki Çipçalar keramik ve dokuma işlerinde çok ileri insanlardı. Ziraat ve yol inşası en iyi tatbik ettikleri işlerdendir. Karabar ve Kançalar ise Ekvatorun savaşlarında ve idare sistemlerinde çok başarı göstermişlerdir. Şili Arakonları kanun ve nizamları ile ve bilhassa sosyal işlerdeki yapıcılıkları ile tanınmışlardır. Bolivya Keçvaları kokain ve alkollü içkilerle dejenere olmuş bir kütledir. Aymaralar, ki Güney Amerikanın kök soyu olduklarına rağmen, esirliği meslek olarak kabul etmiş bir topluluktur. Gerek Keçvalar ve gerekse Aymaralar, çocuklarını, varlıklılara — bir gün ödeyip geri almak şartiyle, ki o gün hiçbir zaman gelmez — rehin vermekle, daha doğrusu satmakla geçinirler. Bu çocuklar büyüdükçe, kendi toprak ve nizamlarına başlarını tamamen çevirip, bütün sadakat ve itaatla sahiplerine çalışırlar. Ahlâk bakımından fevkalâde tekâmül etmiş, insanlığı temesül etmiş olmalarına rağmen, esareti huzur içinde kabul etmeleri asla anlaşılamaz. Ağır çalışır, zeki insanlar lup medenî makina ve ilme çok kolaylıkla intibak ederler. İçlerinde kendilerini içki ve kokainden, maruanadan kurtarabilenler, gerek devlet teşkilâtında ve gerekse ilim, fen ve sanat işlerinde en yüksek makamları işgal edenler varsa da, şahsî istiklâlin mânâsını hâlâ tayin edememektedirler. (215/174). Kuzey Amerika Kızılderililerden medenî hayata intibak edebilenler de ayni davranışın esiridirler.

Kızılderililerde nefse zulüm türlü türlüdür. Bazı kabilelerde herhangi bir sebep ve inançla, oturup uzun zaman güneşe bakmak ve kör olmak suretiyle nefse zulüm icra edenler görülmüştür. (247/232).

Mogollarda, azamî derecesini bulan çabuk hırslanmayı, Polinezya ve Kızılderililerde göremiyoruz. Herhangi hisle meşbu olurlarsa olsunlar, hırslarına gem vurup kendilerini idare etmesini biliyorlar. Sabrı bir büyüklük içinde yaşıyor ve düşünerek doğru karara fırsat verebiliyorlar. Hislerini kontrol ve kendilerini telkinde, emsalsizlikler gösteriyorlar.

Murutların misafirperverlikleri pek ileri olup, ağırlamalar sabahlara kadar devam eder. O geceki şarkılarında, misafire edilen ve edilecek olan ikramlar sayılıp dökülür. (565/—).

Tunçderili Eskimolarda misafir sofraya oturtulur. Evin kadını ayakta kocasının değersiz avları tutabilen tembel bir avcı olduğunu dakikalarca tekrarlar. Sonra kocası alır. Karısının bilgisiz bir ev kadını ve kabilenin en çirkini olup tadsız, tuzsuz yemekler pişirdiğini ifade ederek, misafirden lütfen, tenezzül ederek bir kaç lokma yemesini rica eder. (125/—).

R. L. Stevenson'dan öğrendiğimize göre, Polinezyalılar yarı nomatik insanlardır. (147/280).

Mellville'den öğrendiğimize göre, Anglo-Saksonlar bu vahşi damgasını bastıkları cemiyetlere bir taraftan hıristiyanlığı getirirken diğer taraftan türlü hastalıkları getirip, sağlığı alıp götürmüşlerdir. (72/282).

Dünya üzerinde Polinezya kadınları kadar, güzellikle yumuşak kalpliliği hiç bir soy birleştiremez. Iztırap içinde bile neşeyle yaşarlar. Bu adalara kerhane lekesi asla takılamaz. Kendi misafirperver nizamları tenkit edilemez. Fuhşun bile kutsal gayeleri vardır, onların düşünüşünde. Herkes neşe hastalığına tutulmuştur. Daima yüzleri safiyetle güler. Sebep, Tiyare adındaki iri bir fûl tipinde, sarhoş edici kokulu bir çiçeğin polenlerinin dört mevsimde — aslında ikidir — havada uçması ve teneffüs edildiğinde bir nevi trankilizör vazifesi görüp bütün Pasifik adaları halkını neşelendirmesidir. Kavga, gürültü, hırs, bu adalarda bu sebeple görülmez. Evlerde kilit olmadığı gibi hırsızlık kelimesinin mânâsı bile bilinmez. Hiç bir zaman sebepsiz cesaret göstermek budalalığında bulunmamakla beraber, çelik gibi adalelere sahip olup, savaşlarda kahramanca savaşan insanlrdır. Don Francisco kendilerine ilk defa ok ve yay gösterdiği ve bunların yaptığı iş izah edildiği zaman, gülmüşler ve ilgisizce bir kenara bırakmışlardı. Bir zaman sonra kaptan Cook, Polinezyalıların diz çökerek attıkları okların 250 metre uzaklara kadar gittiğini ve hedefe ulaştığını gördüğü zaman şaşırmıştı. Gönülsüz ve kibirsiz olarak kahramanlıklarını ustaca anlatırlar. Her şeye kolayca dikkat etmezler. Dikkat ettiklerini anlatandan daha iyi anlarlar. Tembellikleri maddî mânâda olmayıp hayat felsefelerinden ileri gelir. Hassas, ikramcı, sadık ve nazik insanlar olmakla beraber intikam hissile de yanarlar. Tepeden tırnağa kadar aşk ile doludurlar. Aşkı vermesini de almasını da pek iyi bilirler. Zekâları bir çok Avrupalıları bir kenara attıracak kadar kudretlidir. Bir Finike atasözü olan Deniz Ata Benzer, ancak bunlara mahsustur. Bu cümleyi kullanışları, daha atın nasıl bir hayvan olduğunu bilmedikleri zamanlarda balşar. Geleneklerine sadık insanlardır. İkram için kendi çocuklarını feda ettikleri zamanlar da olmuştur. (123/—) (147/—) (142/—) (140/—) (187/—) (224/—) (225/—) (1102/—).

Polinezya soyunun karakteri, iki kutup arasında şimşek gibidir. Nezaketleri sonsuz, tahammülleri eşsizdir. Fakat sabırları tükendiği zaman birer alev parçası olup hem kendilerini hem de etraflarında bulunan her şeyi yakıp kül ederler. (108/66) (292/—) (293/—) (10/103).

Kızılderililer ve Polinezyalılar tembeldir, şehvet doludur, akılsızdır, başıboştur, ahlâksızdır, dinsizdir diyenler çoktur. Fakat bu iddialar onları bilmemek ve anlamamaktan ileri gelir. (110/—).

Polinezyalılar ve Kızılderililer ağırbaşlılık içinde kaprisli insanlardır. İçleri ağlarken yüzlerinden tebessüm eksik olmaz. Mağlûp oldukları zaman bile küçüklüğe düşmezler. Sabırlıdırlar. Bu sabır onların, Batılı din soyguncuları tarafından asırlarca sömürülmelerine seolmuştur. Yeni medeniyetin gaddarlığını bir türlü anlayamamışla ır. Bu sebeple kendilerini yeniliklere adapte etmekte güçlük çeker- Bütün I. Q. istatistiklerinde, zekâlarının yüksekliği ilim adamları hayretler içinde bırakmıştır. (44/—) (805/218).

Polinezyalılar bundan 70 - 80 yıl önceleri, değerli misafirlerine k di öz bebeklerini kızartmak suretiyle, sofrada ikram ederlerdi. (71/). Ben şahsen Takaroa adasında bu konu ile karşılaştım. Dönerde kara köpek kızartmışlardı. Tiksindiğimi gröen adanın kabile başkanı, (ster Tanju. Sizler gibi değerli konuklarımıza her gün yediğimiz ğı, dağ keçisini veya domuzu ikram edemezdik ya. Ancak Kara K pek çevirmesini yerinde bulduk. Bunlar hususî olarak yetiştirilir ve beslenirler. Unutmayınız ki, eğer büyük babamın zamanında gelmiş ydınız, belki de babamın dönerde kızarıp sofraya geldiğini de gö- ilirdiniz.) demişti. (H. C. T.).

Dünyada hiç bir millet ve soy Kızılderililer kadar misafirseverliği a ayabilen, tatbik edebilen bir dereceye yükselememiştir. Evleri her t ve her dakika tanıdıklarına veya tanımadıklarına devamlı surette a ktır. Bütün gönül açıklığı ile, güler yüzle evlerine sığınmak cesaretini göstermiş olan bir yabancıyı memnun etmek için çırpınırlar. Ve iyi kalpliliğin ise hududu ve zamanı yoktur. Bu olay genel ve keşin b gelenek olduğu için misafirseverlikte hata eden bir kadını kocasının başından atmaya hakkına dair, kanun ve nizamları vardır. mek ve içmekten başka bir de diş kirası olarak para veya hediye de irler. Kendi yataklarında yatırırlar. Bir düşman dahi kendini bir e atarsa, derhal uyarlanarak önüne yemek konur. (281/327). Bu hususta dikkatimizi çok çeken tarihsel bir olayın izahı lüzumlu görül- Temmuz 1520 de, Cortez Meksiko şehrini kuşatıp Aztek Başkanı Montezumaya teslim olmasını haber gönderir. Montezuma kabul etmez ve savaşa hazır olduğunu bildirir. Fakat, Montezumanın haberci ne göre, Cortez'in ordusu aç ve susuzdur. Orduyu zoruna bir savaşa h ırlamaktadır. Sabahı savaşa başlanacağı akşam, Montezuma muazzam yemek ve yiyecek, içecek yükleri ile ve ancak bir kaç kişi ile rteze gelir, ve şöyle der. (Biz Kızılderililer, aç ve yorgun düşmanla p etmek küçüklüğüne tahammül edemeyiz. Çok ayıp sayılır. Size alar getirdik. Zehirli değildir. Evvelâ ben yiyeceğim. Adamlarım yiyecek. Ondan sonra ordunuzu doyurunuz. Sabahleyin şerefli bir sa- yapalım) (61/139). Cortezin İspanyol ordusu sabahleyin harbi zanır. Montezuma ise, bütün kabilesile birlikte, hıristiyanlığı kabul etmediği için diri diri yakılırken (Ben sizler gibi vahşi insanların top- dığı hıristiyanlık cennetine gitmek istemem) diye azametle haykı- . (236/—) (511/278).

Mayalarca nezaket ve misafirseverlik pek gözde bir gelenekti. Gelen misafire aşağıdan alınması, her söylediğinde bir hikmet bulur gibi görülmesi, onu yiyecek ve içeceklerle ağırlaması şarttı. Gelen hediyesiz gelmez, giden evden diş kirasız çıkarılmazdı. (194/61) (144/186).

Polinezyada değerli misafirler sofrada genç kızlar tarafından yedirilir ve yatırılırdı. Bazan uğur olarak, sofranın üzerinden canlı bir hayvan geçirmek âdetti. (224/108) (108/—).

Eskimolarda misafirlerle yemek ve içmek bir nevi dinsel merasim sayılır. Hediye alıp vermek kabilinden iadeli ziyafetin yeri vardır. Hediyeleşme Saliş Kızılderililerinde pek ileri gitmiş ve hattâ patlaç diye isimlendirilmek suretiyle de kutsallaştırılmıştır. Aynularda iadei ziyaret dinsel bir seremoni halinde söylevler verilerek tatbik edilmektedir. Bu merasimde eşler değiştirilerek cinsel münasebetler icra edilir. Eğer evde bu münasebetlere uygun genç kadın yoksa, bilhassa ikram edilmek üzere ayni dereceden bir kaç kadın dâvet edilir veya kiralanır. Gelen kadın da, her kim olursa olsun ailenin bir ferdi gibi ağırlanır. Böyle bir merasimden elde edilebilecek çocukların sağlam ve akıllı olacaklarına emniyetleri vardır. Bu merasimden sonra, ağırlanan bir yabancıya bir çok önemli haklar tanınırdı ki bu husus Polinezya, Endonezya (ve Kızılderililer) de pek ileri gitmiştir. Kazan da olduğu gibi, helezonumuzun hemen bütün bölgelerinde, yabancıların ardından kovalarla su dökülerek yola vurulması vardır. Bu âdet Vostyaklarda da vardır. (165/29) (143/186) (125/136).

Primitif Tunçderililerde, eş değişme büyük bir nezaket ve misafir severlik seyıldığı pek açıkça görülür. Havai adalarından tutunuz da, kızılderililer, Eskimo ve Kuzey Asyalılar arasında bu gelenek halâ revaçtadır. Karısı hasta olan bir Tunçderili, arkadaşının eşini ödünç alarak aylarca süren av yolculuklarına çıkar. (1115/112)

Sümer ve Finike misafirseverlikleri de, Tunçderililerinkine tamamen denilebilecek kadar eşitlikler gösterir. (187/—)

Selâm ve El Öpme :

Aynularda selâm, avuçların iki el arasında birbirlerine sürtülmesinden sonra erkeklerde sağ elin sakala sürülmesi ve kadınlarda da dudağa götürülmesi şeklinde icra edilir. (239/112)

Polinezyada 1837 de Osmanlı usulü el öpülürdü. (224/—) (36/222)

Mayalarda 1878 de Türk usulü el öpülürdü. (159/9)

Polinezyada Bougainville, sağ elin kalbin üzerine basılarak selâm verildiğine şahit olmuştu. Bu tarz selâma Tayo denilirdi. (1766) (805/—)

Pasifikte, Beyazların gelişinden evvel, sevgi, aşk ifade eden selâm eller sıkışılırken burunların birbirlerine sürtülmesi idi. Bu olay Eskimolarda da böyleydi. Genel şekli ise, sağ elin kalbe bastırılıp başa ve dudaklara götürülmesi idi. (Weston)

Onbeşinci asırda Yeni Dünyaya gelen Fransız Le Challeux, Kızılderililer arasında gördüğü selamı şu şekilde tarif eder. Ellerini başlarının üzerine ikişer defa kaldırarak Ha Ha Ya Ya diye seslenirler. Bu tarz selam ise asillere ve Başkanlaraa verilirdi. Başkan ise buna karşılık Ha Ha diye gelenleri ağırlardı. (1106/92).

Genel Davranış ve Zekâ: Her insanın şahsî, hususî bir yaşayışı olduğu gibi bu insanların teşkil ettikleri grupların da karakteristik hususiyetleri vardır. Fiziksel ve spritüel olaylarla teşekkül eden insan tipinin primitif olanları, bu iki hususiyeti daha çok tebarüz ettiriyor. Ortaya çıkan bu konu ise, teşekkül ile düşünce tarzı arasında bir bağ oluyor. O zaman primitif insanlarda soyla kültür, birbirlerine paralel olarak gelişiyor. Bazan bir soy diğer bir soya eşit bir kültür de kurabiliyor. Bu hususiyeti yakın Peru yaşaması ile Eski Dünya medeniyetlerini mukayese ettiğimiz zaman, yakınlıklar buluyoruz. Fakat bu sonuca ulaştığımız zaman, yalnız kültür eşitliği veya fiziksel benzerlikler o soyların eşit soylar olduğu neticesine varmıyor. İkisini birden veya yüksek nisbetler içinde yakın bulduğumuz zaman, benzerliklerin eşitlikler olduğu kanaatı üzerinde durmaya başlıyoruz. O zaman üçüncü müracaat edeceğimiz nokta, zihin gelişmesinin yolları oluyor. Böylece muayyen bir insan tipinin veya muayyen grubun fiziksel ve aklî varlığının hangi çerçeveler içinde teşekkül ettiğini tayinde, genellikten ve itibarilikten uzaklaşıyoruz. Fakat sonuç her ne kadar kesinliğe yaklaşırsa yaklaşsın, tam manasına varamıyor. Bundan başka her soyun karakteri de başka başka tecelli edebiliyor. Öğrenebildiğimiz bir şey varsa, o da şahsi karakterlerin yanı başında soy karakterinin de yaşamış olduğudur. Ve bunlar çocukluktan teşekkül edip büyüdükçe kristalize olabilmektedir. Bundan başka bu karakterler erkeklerden fazla kadınlarda daha bariz görülmektedir. Bu hususta bir Mogolun burnu, Bir Hotento'nun kaba eti, fiziksel birer misal olarak alınabilir. Soy karakterlerinin fazlalaştığı ileri yaşlarda şahsi karakterlerin azaldığı da bir hakikattir. F. Boas, soylarda veraset şekil ve tarzında büyük farklar olduğunu söyler. Meselâ, şu veya bu tretlerin, Melenezyalılarda, Mogollaarda, Zencilerde başka başka halde ortaya çıkabileceğini iyma eder. Ve her soy tretinin çerçivesi içinde, fertlere mahsus tretlerin de bulunduğunu ve bu tretlerin kesin işaretlerinin, o teklerin bağlı bulundukları topluluklarda da psikolojik halde görmenin kabil olduğunu da izah eder. Bir Çinli, bir Maori, Bir Afrika Zencisi, bir Kızılderili vücut yapılışları arasında büyük farklar vardır. Vücut yapılışları ile kültür arasında da bariz yakınlıklar mevcuttur. Bu esasa dayanılarak türlü iddialar serenler de olmuştur. (1104/—)

Soyun serpilme çalışmalarında, kütlenin sosyal ve psikolojik detaylarında, bir lezzet almanın veya düz çizgi yerine kavisler veya zikzaklar kullanmanın dahi önemi vardır. (81/540)

Araştırmalarda, insandaki beş türlü karakterin birbirlerine karıştırılmaması gerekir. 1) Doğumdan gelen karakterler, 2) Bebeklikte gelip sonradan kaybolan karakterler, 3) Çocukluktan teşekkül eden karakterler, 4) Yaşlandıkça teşekkül eden karakterler, 5) Gelenek icabı empoze edilen karakterler. (H.C.T.).

I. Q. kapasitesi : (Şahsi çalışmayla)

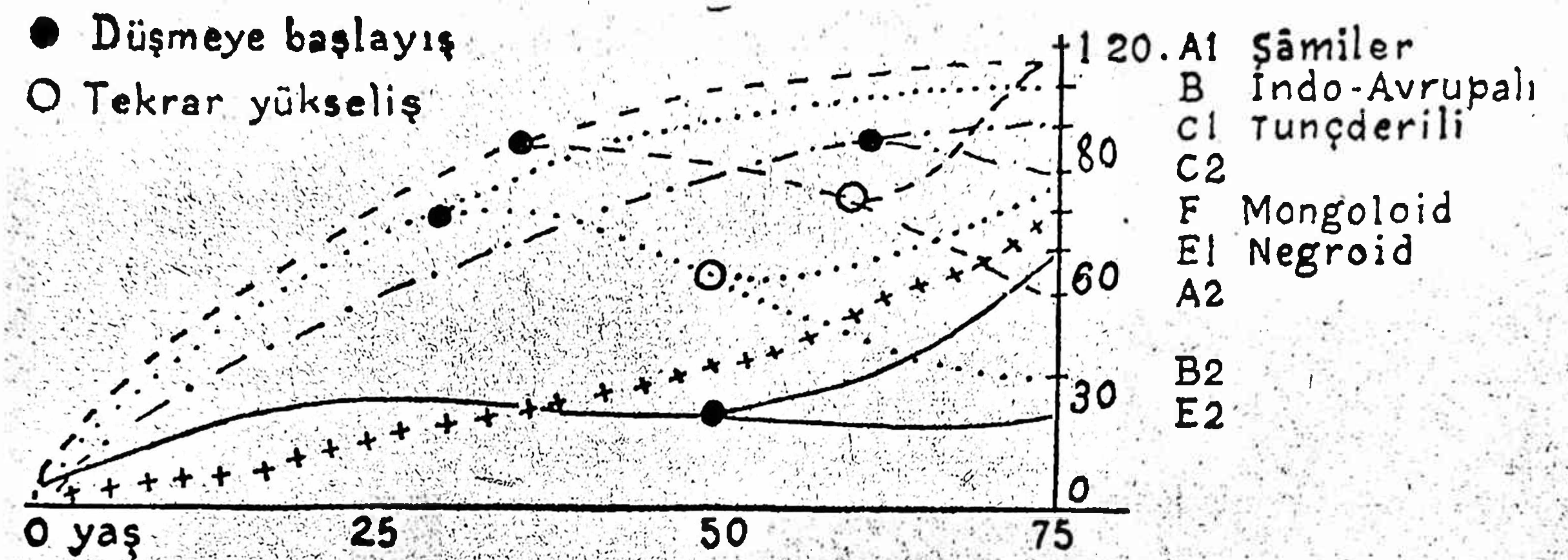

Akkültrasyon : (şahsi çalışmayla) Konumuza giren Tunçderililerde karakterlerin teşekkülüne sebep olan unsurlara göre, çizilen bu şema, bütün çalışmalarımızda göz önünde bulundurulmuştur. Gerek fiziksel ve gerekse spiritüel, psikolojki baskılar, şahsın üzerinde hayatı boyunca çalışırlar ve ortaya verasetten alınmış olan karakterlerin bir kısmının kaybolduğu ve onların yerine yenilerinin geldiği anlaşılıyor. Psikolojik gelişme, fiziksel gelişmeden daha çabuk oluyor.

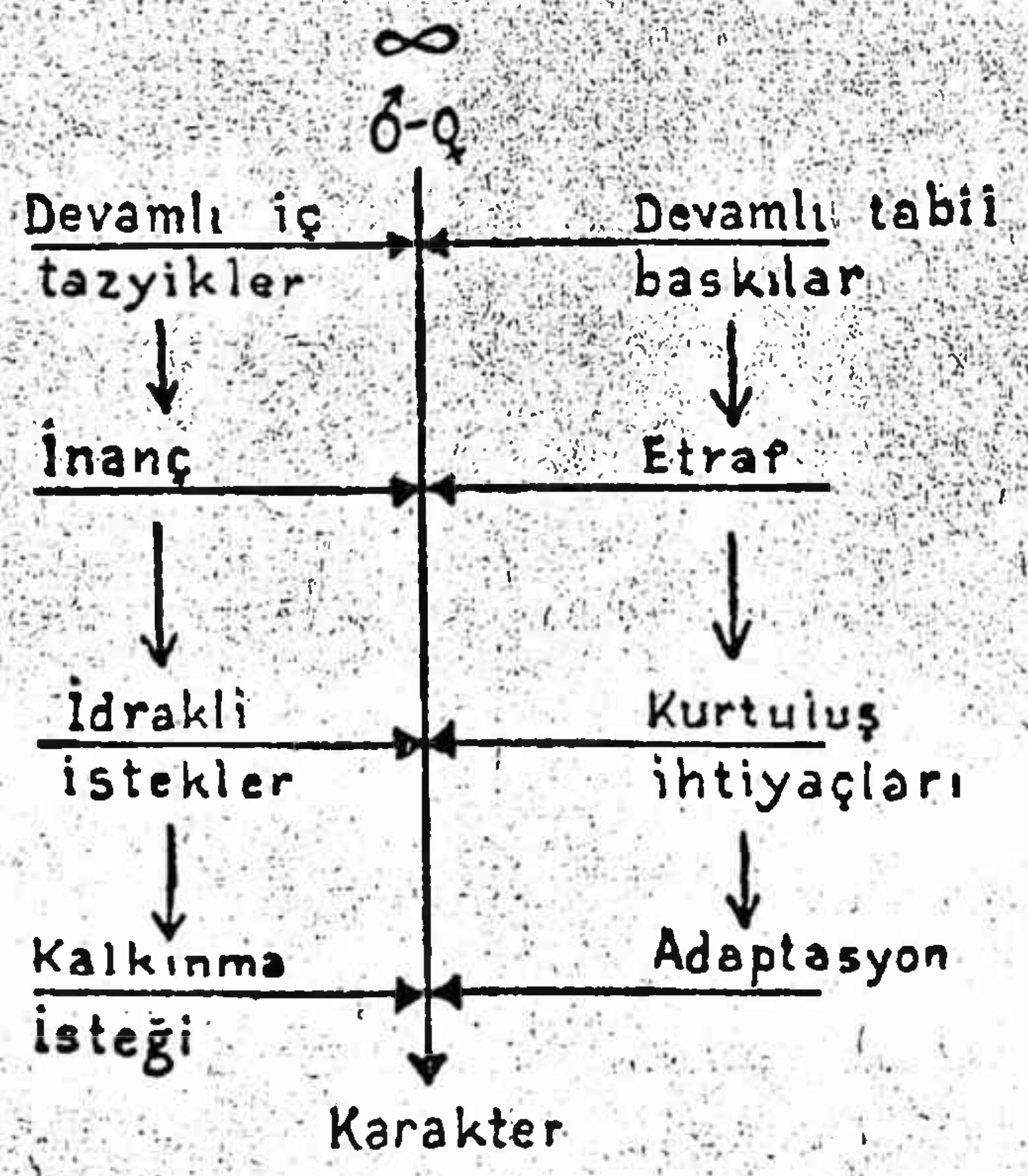

Tunçderililerin dağılmaları : Muhtelif ilim adamlarının araştırma ve incelemelerinin sonuçlarına göre, Montandon ve Hrdlicka tarafından hazırlanmış olan grafiğin, son duruma göre tâdil edilmiş şekli.

Burayakadar alınan sonuç : İnsanlık veya onun başlangıcı olan hücreler, fiziko - kimyasal baskılar altında bir yerde değil, beş yerde ve değişik zamanlarda teşekkül etmiş olup kendi bölgelenin pigmen hususiyetlerini zamanımıza kadar saklamışlardır. Bundan başha her beş soyda kendi kesin karaktelerini hala tamamen ortadan kalkmış da değildir. Bu beş muhtelif bölgelerde teşekkül eden soylardan dördü (Sâmi, Zenci, İndoik ve Avrupalı, Mogol) daima ele alınmış, beşinci soyun hususiyet ve karakterleri görülüp bilindiği halde, bir kenera bırakılmış veya zorla diğer soylara bağlanmaya çalışılmıştır. Adı geçen soyun isimlendirilememesi yüzünden de, kendisine otomatik bir kolaylıkla dahil olabilecek alt soylar da açıkta kalmıştır. İncelemelerden de anlaşılacağına göre, beşinci soya ihtiyaç, sakınılmaz bir olaydır.

Bu soy, Proto - Avustrlyalıların Asyada bulundukları sırada, yani en az 35.000 yıl önce, ondan ayrılan kollarının bir toplum halinde düşünülmesi lâzımgelen ve TUNÇDERİLİLER adı altında birleşebilen bir Köksoy'dur. .

Tunçderililer, esasen Sâmilerden İndoik Aryanlardan ve Zencilerden pek açık bir şekilde ayrıldıklarından bu hususta yeni bir şey söyliyemiyeceğiz. Yalnız, adı geçen soyun daima Mongoloid Coğrafya bölgesi içinde gösterilmesi dolayısiyle, Antropolojik karakterlerine zarar getirildiğinden, Mongoloidlerden, bir kaçı aşağıda bildirilen tretler dolayısile tamamen ve kesinlikle ayrıldığı açıkça görülmektedir.

(Mongoloid mühür, Mongoloid Occipital kemikleri, Mongoloid burun kemeri, Mongoloid göz kemeri, kaş ve epikanti, Mongoloid damarlar, kulak memeleri Beyin teşekkülü, kafatası, Mongoloid diş, Padomorphic iskelet, Amudu fıkari, B kan grubuna aykırılık, A1, A1 - 2, RH nisbetleri ve saç maktaı, göz saç deri renkleri, nefse zulüm, inanç gelenek farkları, folklor ayrılığı)

Büyük atomizm ve Göçler ilk defa Tunçderililer tarafından 35.000 yıl önce Orta ve Kuzey Asyadan Batıya ve çoğunluğu ile Doğuya kesatlıklar ve tabiî felâketler dolayısile başlamış ve çok sonraları Mogollar onları takip etmişlerdir. Bu hususta dokümanlar doludur. Tunçderili soyu, Mongoloid soydan daha pek çok eskidir. Buna rağmen Tunçderililerin arasına girdiklerinde, onları derhal etki ve baskıları altına almakta gecikmediler.

Davranışa gelinçe; Tunçderililer diğer soylardan çok daha ileri gelenekler taşırlar. Misafirseverlik en kutsal inançlar halinde önümüze çıkar. Bu olaya diğer hiçbir soyda tesadüf edilemediği gibi, aksi inançlarla karşılaşılır.

Gerek I. Q. kapasiteleri, psikolojik anlayışları, patoloji ve tedavi usulleri ve gerekse ahlâkları ile de diğer soylardan kesinlikle ayrılırlar.

(PROTO - AVUSTRALOİDLER) (M. Ö. 40.000)

Mezosefal + ve —

TUNÇDERİLİLER

- Sibirya Tunguzları
  - **Önasya ve**
    - İskit
    - Gürcü
    - Çerkes
    - Laz
    - Lezgi
    - Karayim
    - Kırgız
    - Alaşan
    - Türk
    - Altın
    - Altan
    - Atasu
    - Amut
    - Angara
    - Ahadır
    - Aysor
    - Azer
    - Avar
    - Başku
    - Başan
    - Baltır
    - Baldar
    - Balkar
    - Bay
    - Bayan
    - Bakça
    - Bunar
    - Bulur
    - Çağa
    - Çağatay
    - Çaven
    - Çeremiş
    - Çinhan
    - Çörçen
    - Çoko
    - Çuvaş
    - Çukçi
    - Çumaş
    - Tuğur
    - Yomut
  - **Orta Asya**
    - Hun
    - Baykal
    - Amur
    - Balkaş
    - Özbek
    - Türkmen
    - Yueçi
    - Atasuan
    - Altay
    - Afgan
    - Balkır
    - Buryat
    - Dafdar
    - Darvaş
    - Eçin
    - Ergeğik
    - Ersarı
    - Evenk
    - Gilyak
    - Gilay
    - Göktürk
    - Hazar
    - Hun
    - Hyungnu
    - İzleyte
    - Kazan
    - Kaşkara
    - Karağol
    - Karaşar
    - Kalkan
    - Karagaş
    - Mongur
    - Oğuz
    - Pamir
    - Peçenek
    - Sayan
    - Tatar
    - Tacik
    - Torktakaı
    - Turan
    - Urdu
    - Voğul
    - Yueci
  - **Diğer**
    - Bask
    - Etrüsk
    - Velş
    - Fin
    - Macar
    - Balgar
    - Eston
    - Finike
    - Elam
    - Akad
    - Girit
    - Hatti
  - **Paleo Asyatik**
    - Alauç
    - Kodyak
    - Kodkay
    - Samoyed
    - Lapp
    - Nenet
    - Gaşuk
    - Çokçi
    - Yakut
    - Alauç
    - Okvik
  - **Neo Arktik**
    - Eskimo
    - Tuğur
    - Bulur
    - Yakan
    - Amin
    - Kamçadal
    - Yukagir
    - Ayak
    - İputak
    - Sagatay
- Hokkaido Aynuları
  - Kuril Aynuları
    - Hidaka
    - Pumik
    - Sakalin
    - Saru
    - Soya
    - Tokaşi
    - Yezo
    - Yokomo
    - Yomon
  - **Kuzey Amerika**
    - Yakutat
    - Atabaşkan
    - İrok
    - Muskegan
    - Su
    - Pueblo
    - Navaho
    - Naçe
    - Apaça
    - Atahan
    - Cemez
    - Çinuk
    - Çimsi
    - Çahta
    - Çumaş
    - Dene
    - Hayda
    - Hopi
    - Işıl
    - Keçe
    - Lüle
    - Muska
    - Navaho
    - Nutka
    - Pima
    - Şoşon
    - Üte
  - **Orta ve Güney Amerika**
    - Keçva
    - Toltek
    - Tayno
    - Maya*
    - Miştek
    - Aymara
    - Arava
    - Fuegi
    - Amazon
    - Ekvator
    - Bolivya
    - Brezilya
    - Kolumbiya
    - Aravak
    - Alakap
    - Kvaykut
    - Tantöyük
    - Tek Alma
    - Totonak
    - Tobasko
    - Turuk Han
    - Tukuman
    - Yukatek
    - Naska
    - Tupan
    - Yaki
  - **Pasifik 1**
    - Polinezya
    - Maori
    - Papua (dağ)
    - Havai
    - Malayzya ?
    - Filipin
    - Bali
    - Endonezya
    - Tubuai
    - Tuamotu
    - Tonga
    - Rotuma
    - Kuk
    - Samoa
  - **Pasifik 2**
    - Markiz ?
    - Rapa Nui ?
    - Murut
    - Dayak
    - Pakeha
    - Karolin
    - Manihiki
    - Nukuoro
    - Bâli
    - Palau
    - Tay
    - Yala
    - Bayan Han
    - Yap
- Avustralyalılar
  - Kurnay
  - Kurul
  - Şikotan
  - Tura
  - Baluk
  - Yeruka
  - Yuum

* Mayalar, Mongoloid Aztekleri içlerinde fizik bakımdan yoketmişlerse de sosyal bakımdan onlara tabi olmuşlardır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Sosyo - Kültür; ve Kültür

Primitif insan topluluklarının bir araya gelişlerinde tabii saçme ve anlayış kabiliyetleri dolayısiyle bir kaç tarzda yaşayış temin ettikleri malûmdur. Bunlar, Avcılar, Davarcılar, Balıkçılar, Bitki ve Meyva derleyiciler, Tarımcılar, Râhipler, Ağalar ve Fahişelerden ibarettir. Avcılar ve Davacılar genel olarak Dünyanın Fauna denilen dağcılık, ovalık, yaylalık bölgelerine yayılırlar. Bitki ve meyva derleyicilerle tarımcılar Flora bölgelerinde aradıklarını bulurlar. Balıkçılar ise sahilleri işgal ederler. Rahipler, Ağalar, Fahişeler ise her bölgede yerlerini temin edebilmektedirler.

Bunlar arasında esas bakımdan iki büyük bölüm vardır. Birincisi Ana kolu, ikincisi ise Baba koludur. Baba kolu kültürü, totemik avcı kültürü olup tarımla meşgul olmaz. Ana kolu ise aksinedir. Asyada gördüğümüz kültür de Doğu ve Batıdaki, Aynu ve yakınları kültürleri nin karakterlerinde yayılmıştır. Baba kolundan gelen soylar, sanayide, avcılıkta, ana kolundan gelenler ise tarım, balanslı kano ve maden işlerinde ilerlemişlerdir. Bunlar arasında çok kozmopolit olan Pasifik ve Kızılderili kültürünü görüyoruz. Fakat her ne kadar karışmış olurlarsa olsunlar yine de iki koldan birine olan sıkı bağlarını koparamıyorlar. (167/183)

Genel olarak antik orijinleri bir yerde birleşmek hususiyeti gösteren gruplarda, baba tarafı göçebe veya gezici hususiyetleri gösterir. Buna karşılık ana koluna bağlı olanlar, ocağını, tandırını kurmak suretile bir yerde yerleşmeğe daha çok kararlıdırlar. Sebep ise kadının ekonomi anlayışıdır. Erkekler uzun aylar yurtlarından ayrılabilirler. ve dönüşte evinin ve çocuklarının yanında ekilmiş bir tarla bulabilirler Eğer yurtta beklenilen sonuç alınmamış sa, o zaman erkek kararı ile göçe başlanır. Aile her nerede olursa olsun, kadının hâkimiyeti hiç değilse, çadırda bâkidir. Kanunlar ve nizamlar yine onun tarafından aileye tatbik edilir ve sözüne itaat edilir. Bu göçler asırlar boyu da sürseler, eski yerlerindeki kültürlerini de birlikte naklederler, Sosyal kuruluş kaidelerini arkada bırakmazlar. (402/—)

Şimdi bunları görelim :

Samoyed, Ren Geyiği kültürü incelenirse, bütün sosyal gelenekler ve inançlar proto - Türkik hususiyetlerini muhafaza etmektedirler. (58/11)

Aynu sosyal kuruluşunda, hayvan, toteminin yeri pek büyüktür. Onlara göre Tanrı ilk olarak 1'orm ile ateşi yarattı. Bundan Ced olarak yaratılan ayı, onlara can ve mânâ verdi. Yaşayış ruhunu aşıladı.

Asyada birinci kültür devri (M.Ö. 15.000) dir. İndüs yaylasındaki Paleolitik kültürle devirler sayılmaya başlar. Pitekanropus avcılığı, ateşinkullanılması ve kara inançlara dalmak bu devire düşer. İikinci devir 15 le 8.000 aralarında olup ilk Paleolitiktir, ki Paleo - Asyatik Aynu ve Kokazoidlerde taş yontma ve kemikten âletlere, merasimlere, kapan kurmalara tesadüf ediyoruz. Batı ve Kuzey Asya kültürlerinin Çin hudutlarına tesirler icra ettiği zaman ise geç pleistosendir. Bu zamanlarda işlenmiş figürler, yarı yer altı evleri, kırmızı renk, âlet ve edevatla gömülme, köpek, ehlileştirmeler vuku bulmuştur. Üçüncü devir M.Ö. 8 - 5000 arası olup Mongoloidlerin Çine geçtikleri devirlerdir. Bu zamanlarda ok, yay, vahşi at, koyun, keçi, elbise, şamanizm, primitif hayvan heykelleri buluyoruz. Dördüncü devir başlarında (M. Ö. 5 - 2000) keramik, ekin, köy, domuz, sürü, boyalı keramik, tekerlek ev, sulama, tuğla, kil, taş ve bakır eşyalara tesadüf ediyoruz. Beşinci devir ise M.Ö. 2000 den sonrasına ait olup, gelenekler, kurban, tunç, esaret, yazı bakımından varlık gösteriyor. (22/—)

Arktik Asya ve Amerika yerlileri kültürleri de şöyle sıralanıyor.

A) 1 - Lâpon Kano kültürü.

22 - Ostiyak - Samoyet. Barres çekme kültürü. 1 ve 2 ye Ostiya - Samo - Lap Kültürü de diyoruz. Ehlileştirilmiş ren geyiği medeniyeti de deniyor.

B) Altay - Tunguz, ren geyiği kültürü.

C) Yakut - Kutüp atlıları kültürü.

D) Yukagir av ve Köpek kültürü, Koryak - Çukçi yarı ehli ren geyiği kültürü, Kamçadal - Balık, Köpek, Kızak kültürü, Gilyak - Balık, köpek Attelage Alternatif, Bütün bunlar Paleo - Siberoid yarı ehli ren geyiği kültürü diyoruz.

E) Aynu, Aynoid Ayı kültürü.

F) Eskimo - Eskimoid kayak kültürü. (Kayık)

Kutüp jenetik kültürü ise şu şekilde ayrılıyor.

Kutüp kültürü. Fruste : (1) Primitif Aynu (2) Geri kalmış : Yukagir - Kamçadal - Gilyak (3) İlerlemiş : Eskimo Kutüp göçebe kültürü ise (1) Geri kalmış : Koryak - Çukçi ilerlemiş : Lâpon - Ostiyak Samoyed - Yensi - Altay - Sayan - Tunguz (3) Orta derece : Yakutlar. (167/—)

Güney Amerikadaki prototip kültür tesirleri, Güney Meksiko ile birlikte Güney Asya kültürlerine çok eşitlikler verir. Buna mukabil, Orta Amerika, And, Polinezya, ise Orta ve Yakın Doğu hususiyetleri gösteriyorlar. Bu kültürlerin arasında müstakil buluşların olabileceği tabii ise de genel kültürü her ne olursa olsun, Asyatik kaynaklara bağlayan kökler inkâr edilemezler. (16/258)

Güney Amerikada altı kültür bölgesi görüyoruz. (1) Kuzey Andlarda din ve askeri kültür. (2) Orta Andlarda sulama birlikleri (3) Güney Andlarda çiftçiler ve göçebeler. (4) Amazon civarında iptidaî avcılar ve yemiş toplayanlar. (5) Brezilya ve Arjantin havalisinde tropikal orman ve tarım. (6) Doğu - Güneyde ise Amazonda olduğu gibi iptidai avcılar ve yemiş toplayanlar bulunur. (198/13)

Bütün Kızılderililerde az veya çok Asya kültürü tesiri görebilmekle beraber onların muhitlerine uyabilmeleri ve şahsî buluşları kendilerine hususi bir kültür karakteri vermiş, Eski Dünya ile ilişikleri kaybolacak kadar değişikliklerle sonuçlanmıştır. (115/550).

Kuzey Amerika Kızılderili Kültürleri : 13 - 10.000 önceki yıllar arası Kolorado ve Yeni Meksikoda Folsum, 15.000 Yeni Meksikoda Sandiye, 8 - 5.000 Nevadada Gibsum, 15 - 2500 Arizonada Ventana, 9 - 2.000 Kaliforniyada Pinto, 10. - 3.000 Kaliforniyada Mohave, 1.000 Kanadada Ontaryo esas kültürleridir. (115/83)

Doğu Eskimo kültürü ikidir. 1) 900 - 1800 M.S. İnugsuk, Thule. 2) 100 - 1000 M.S. Dorset kültürleri. (115/503)

Doğu Sibirya ucu, Bering, Batı - Kuzey Alaska kültürleri :

(1) M.Ö. 100 - M.S. 100 Esas Eskimo (2) M.Ö. 100 - M.S. 600 Okvik, İputak. (3) M.S. 500 - 1000 Punuk Birnik. (4) M.S. 1000 - 1800 Post Punuk. (115/473)

Eskimolardan bir kısmının yaşadıkları yerler arasında Doğu Sibirya ve batı Alaska vardır. Yılda ancak 32 santim yağmur yağar. Karanlık, soğuk ve uzun bir kış hüküm sürer. Yazlar kısa, parlak ve serindir. Buraya yerleşmiş olan yerlilerin medeniyeti, arkeolojik köklerin bulunamamış olması dolayısiyle ancak ihtimalle tayin edilebilmektedir. Bunların uzun kafataslı çadır ve yer altlarında ikamet eden gruplar olmaları hasebile gerek bazı Kızılderililere ve gerekse Asyalılara bağlantılar vermeleri tabidir. Yalnız, bunların dil ve antropolojik karakterler bakımlarından Mogoldan uzaklaşıp Türko - Ugriğe yaklaşmış olmaları dikkatı çekmektedir. (115/519) (945/—) (59/97) (62/96)

Amerikanın Kuzey - Batısında bulunan Kızılderililerden Tlingit, Tşimsi, Hayda, Heylstuk, Kvaykutlu, Nutka, Bella Colla, Saliş, Eskimo, Çiltutin, Nâne, Kuçin, Katana Atna'lar arasında yerli, geniş ailelerin, akrabalık geleneklerinde sıkı bir münasebet vardır. Teknik ve estetik bakımlardan bu organize edilmiş kültür, Haydalarda en yüksek mertebesini bulmuştur. Tlingit ve Tşimşiler ikinci dereceyi işgâl ederler. Dilleri ile de birbirlerine ilgili olan bu kabilelerde görülen ve gizli Cemiyet adı verilen merasimlerde çok eski bir yamyamlık tesirleri görülüyor. Fakat Beyazların gelişlerinden asırlarca evvel yamyamlık terk edilmişti. (280/583 - 92) Bu gizli Cemiyete 1966 da şahsen intisab edilmiş ve yukarıdaki iddia inceden inceye tetkik edilmiştir. Bu araştırmada Yamyamlık işlerine hiç bir şekil ve surette tesadüf edilememiş olup aksine olarak Anadolu Bektaşı ve Masonumsu inanç ve esprilere sıkı bir bağı olduğu görülmüştür. Merasimleri ve spiritüelliği ile tamamen insancıl teşekküller olduğndan şaşılacak derecede medenî duygularla yaşayan gelişmiş cemiyetlere eşittir. (H.C.T.).

Anasazı Kültürü; Öz Türkçede ana, baba ve atanın karşılığıdır. Anasazı tam olarak Atalar veya Asırlıklar, Çok yaşlılar kolu manasında olup bir Navaho kelimesidir. Antropolojik karakterlerin tümü de, kelimenin filantropik kökü gibi Türkik, yani Tunçderililere intibak etmektedir. Yeni Meksiko, Kaliforniya Utah, Arizona bölgelerine dağılmış olan bu kabileler barışçı insanlardır. Yeni Dünyaya, Asyadan ilk göç edenler (M.â. 18.000 den evvel) oldukları tesbit edilmiştir. Yedinci ve sekizinci asırlardan kalıntılarına göre, Kızılderililerin içinde en köklü bir medeniye sahip oldukları anlaşılmaktadır. Kök kabile sayılan ve vaktile bir devlet halinde idare edilen Atabaşkanlar, bu medeniyetin kökü olarak tanınırlar. Hohokam ve Mogollon medeniyetleri de, Atabaşkanların birer devamından ibarettir. Bunlar Apartman manasındaki binaları ilk kuranlardı. Evleri, hısım ve akrabaların iştiraklari suretile çok büyütülürdü. Hayatları derin bir memnunluk içinde geçerdi. Medeniyetin kuruluşu, demokratik kanun ve nizamlara tamamen uygundu. Her tarafta şehirler kurarlardı. Aralarına giren yabancılar geleneklerini kabul ederlerse, onlara tam birer Anasazı halkı gözü ile bakar ve cemiyetten ayırmazlardı. Yabancıları alıp onları adapte etmek en kuvvetli karakterlerinden biri idi. Bunlar hâlen Kaliforniya ve Batı Kanada sahillerinde de yaşamaktadırlar. Bunlardan Hohokamlar yerleştikleri yerlerde uzun zaman kalabilen topluluklardandı. Hopi, Apaça, Navaho, Pueblo (İspanyolca köy kuranlar demek), Zuni, Papago, Pima ve çok eskiden de Mohavk. Su ve Seminollar her Anasazı medeniyetinin Atabaşkan koluna bağlı ana kabilelerdirler. (88/112) (198) Sonradan bu kabilelerin her bir gelişmiş olup kendi devir ve medeniyetlerini ortaya getirmişlerdir.

Anasazı kültürü kronolojisi M.S. 900 yılında kalıyor. Fakat aynı kültürü M.Ö. 14.000 - 1000 aralarında da buluyoruz. Kendilerinden evvel, Yeni Dünyada başka Kızılderilinin bulunmadığına göre, Anasazına bağlı olanlar en eskileridir diyebiliyoruz. Anasazı kültüründeki M.Ö. 8.000 ile M.S. 900 arasındaki boşluk ise doldurulamıyor. Bu kültürün devamı olan Folsam ve Sandiye kültürlerinde bütün karakterler aynidir ve Anasazının birer devamından ibarettir. Yine bu kültüre bağlı olan Sepet yapanlar M. S. 100 - 700, Pueblo 1 ve 5 kültürleri ise M. S. 0 - 1700 arasına düşer. Bu kültüre bağlı olan bütün kollar, Meksikodan tesirler alıp vermiştir. (115/—) (298/—)

Hohokam Kültürü; Bin metre yükseklikte bir yaylada (M.Ö. 300) kurulmuş olup Pre - Kolombiya zamanında sulama kanalları açmakla tanınmışlardır. (115/—)

Mogollon Kültürü : Koçiz Kızılderilileri grubundan teşekkül eden bir topluluktur. Hohokam ve Anasazı ile yanyana yaşamışlardı. (115 /198)

Black Foot - Kara Ayak kültürü; Bu Grup Pikuni veya Peagan, Kayna veya Kan, Sıksıka veya Kara Ayak kızılderilileridir. (298/183)

Orta Amerika; Bu bölgedeki kültür haraketleri çok çeşitli ve hareketli olarak yaşanmıştır. Orta Amerikaya çok eski milleniumlarda inen Kızılderililer M.Ö. 5 - 6000 yıllarına kadar teşekül etmiş bir kültüre sahip değillerdi. Zapotek, Toltek, Olmek gibi kardeş kültürler M.Ö. 4000 sıralarında yavaş yavaş Maya medeniyetini ortaya çıkardı. Bu medeniyet ise M.Ö. 300 le M.S. 900 arasında gelişmiş zamanlarını yaşadı. Cialm Balam Tarih - Kanunları ile idare edilen Mayalılar, barışçı ve sâkin insanlar oldukları halde, yılda bir defa esir kurban etmek suretile idol'lerine yaklaştıklarına inanırlardı. Diğer taraften, bütün yıl barış, sosyo - kültür, çalışmakla geçerdi. Bıraktıkları eserler arasında inanılmıyacak sayıda muhteşem tapınaklar, halk evleri, eğitim ve tarım merkezleri vardır. Olli tabir ettikleri ilk lâstiği onlar bulmuşlardı. Her şeyi kolayca proğromlaştırabilirler ve tatbik edebilirlerdi. Sulama, yol şehircilik ve iç ve dış ticarette pek ilerlemişlerdi. Her ev bir çocuk eğitim yuvası idi. Bu medeniyet sonradan Dağ Kabileleri olan Aztekler tarafından temessül edilmiş, fakat sosyo - kültür ve barışçılıktan, harpçi, gaddar bir sosyete ortaya çıkmıştır. Kukul Han ve Teo Hakat büyük Tanrıları idi. Çiçen İtza ise bu gün bile başımızı döndürecek ihtişamlı şehirlerinden biri idi. Mayaların Yukatan' da bıraktıkları eserler emsalsizdir. (223/—) (216/—) (117/—) (762 /—)

Peru Medeniyeti; And dağları, Pasifik istmusu ve Titikaka gölü civarında yaşamış olan bu medeniyet M.Ö. 2500 ile M.S. 1500 yıllarına isabet eder. Fakat asıl İnka kültürü M.S. 1000 ile 1500 arasında haşmetini gösterir. Aslında tarımcı olan İnkalar, kendilerini spiritüel nizamlarla idare etmişlerdir. Şehircilik, Ticaret, yol, sulama işleri ve eğitim, hem dağ ve hem de sahil kültürlerinde pek ileri gitmiş olup bilhassa sanat ve elişlerinde de Mayalar gibi şahaserler yaratmışlardır. (853/86) (152/17)

Polinezya kültürleri; Bu bölge Pasifikte Oseanya tabir edilen Tahiti ve civar adaları ile markizler, Tuamotular, Tubuai, Tonga, Cook, Yeni Zelanda Maorileri, Havaililer, Rotuma, Samoa, Bali adalarını içine alır. Her birinin ayrı ayrı ve çeşitli kültür ve devirleri olup kronolojide muhtlif zamanlara düşer. Her ne olurda olsun, kültür merkezi daima Tahitidir. Gerek sosyal, gerek sosyo - kültürel bütün tertlerinde Asya karakterlerinin izleri yaşamıştır. Bunlar da da kültür ve inanç birbirine bağlı olarak adalararası tesirler gözden kaçmamaktadır. Sosyal ve sıyasal değer, teklerde olmayıp daima topluluklardadır. Morgan 1877de neşrettiği Eski Sosyeteler adındaki eserinde, Polinezya sosyal kuruluşundan bahsettiği (Ortak Yaşamak) konusunu ilk defa komünizm kaydı altında anlatmaya çalışılmış Marks ve Engelsin bu olaydan istifade etmelerine sebep olmuştu. Halbuki, kuruluş olan bu sistemle Polinezyalıların ortak yaşama anlayışları arasında muazzam farklar olduğu halde, bu Tunç cemiyetin, Kızılderililerle birlikte, Asyanın en eski Türkik sisteminden getirdikleri ve George Vashington'un Anayasasına tatbik ettiği ideoloji tahrib edilmiş bundan başka, bazan da Ortak Yaşamalara - sistemin içyüzü ne olursa olsun - komünizm denilip çıkılmıştır. Morganın bu konudaki fantezisi dünyanın başına iş açtıgı gibi insanları da hakikî Ortak Yaşama güzelliğinden ayırımş, uzaklaştırmıştır. Aslında, adı geçen sistemin ne primitif komünizmle ve ne de Louis de Rouvroy Saint-Simon (1675) ideolojisiyle ilişiği vardır. Belki bir nevi primitif sosyalizmle ancak bazı noktalarda bağdaştırabiliriz. Daha çok, Moğolun ulûhi Şamanizmi karşısında, Türkiğin Yukarı Asya Dünyevî Şamanlığının Ortak Yaşama sistemi diyerek izah edebilmemiz mümkündür. (108/249) (108/118) (302/—) (799/—) (225/275) (967/

—) (968/—) (976/—) (977/—) (972/—) (184/110).

Amerika Birleşik Devletleri hudutları dahilinde, müstakil bir çok Kızılderili teşekkülleri vardır. Bunlar Birleşme Anlaşmasını imza etmemiş olduklarından dolayı etrafı çevrili kamplarda (Reservation) yaşamaya mecbur edilmiş olup Beyazlara ait bütün haklardan uzaklaştırılmıştır. Birleşik Devletler ve Alaska, Alauç bölgelerinde bugün 260.000 Kızılderili, Eskimo vardır. Bunlardan 750 kabile Alaskada bulunuyor. (557/—) (558/—).

Kızılderilil kabileleri arasında en kalabalık olan Navaholardır. Nüfusları 84.600'dür. Yeni Meksiko civarında 25.000 mil murabbaı üzerine dağılmışlardır. Bunlar müstakil olduklarından Amerika hükûmeti 1950 de kendi anayasalarını çizip kanunî devletlerini kurmaları için müsaade etmiş, fakat bugüne kadar anayasa yazılamamıştır. (553 /1—44).

İroklar, Misisipi civarından buralara geldiklerini söylerler. Hâlen Kuzey New York ve Güney Kanada civarında yaşayan İroklar, Çerokilerin de akrabası olarak tanınırlar. İrok, beş ayrı kütlenin birleşerek teşkil ettiği bir devlet olup, Amerika Birleşik Devletleri içinde, müstakildir. Bunların arasında bulunan Toskaroralar, Beyazları ilk kabul eden ve onlara Yeni Dünyada sarılan ilk kabile olmakla meşhurdur. Yine bir İrok kolu olan Oneidalar tarihlerine göre dünyada ilk demokratik idareyi kurmuşlardır. Adorandekler ise bunlardan ayrıdırlar. (1084/—).

İrokların (Gene Ga He ge) siyasal ve devlet idaresi mekanizmasının işletilişinde, çalışmayı destekleyen kanun, nizam, gelenek ve yasaklar, eski Yunan dahil bir çok Batı Medeniyetlerinin kuruluş statüsleri mukayesesine bir çok defa girişilmiş, sonuçta daima İrok devlet sistemine hayranlık gösterilmiş, demokratik seçim hususiyetleri bütün sistemlere tercih edilmiştir. şİte bugünkü Birleşik Amerika Devletlerinin bu sistem altında işlemesi için bütün özleri George Washington tarafından alınarak Anayasaya geçirilmek suretiyle ince bir uyanıklık gösterilmiştir. (281/127) (189/55).

Benjamin Franklin, Federal hükûmetlerin kuruluşunda tanzim ettiği plânını İrok Kızılderililerinin devlet plânından kopye etmiştir. John. F. Kennedy, Kızılderili medeniyetlerinin çok az tanıtılmış veya çok kötü ithamlara çarpılmış olmasının haksızlık olduğunu belirtmiş ve onlardan, bugünkü medeniyetimizde öğrenebileceğimiz çok şeyler olduğunu ısrarla tekrarlamıştır. (88/11) (128/146).

Tütün içme toplantıları, Barış konferanslarına verilen isimdir. Bu toplantılarda yakın ve komşu kabilelerle olan ihtilâflar halledilirdi.

Sosyal ve politik işlerde kadınlara oy hakkı çok eski geleneklere bağlı olan kutsal bir ödev olarak bilinirdi. Bu gibi, siyasal ve seçim toplantıları, ayrıca bir de Barış Ağacı dikmekle tesit edilirdi. Bayramlar yapılır, birbirlerine de Vonton tesmiye ettikleri, Bektaşıların Tığ Bentine eşit mânâ, şekil ve kullanılışta bir kuşak hediye ederlerdi. Bu kuşak kutsal sayıldığ için mezara kadar taşınırdı. Kadın, erkek kuşaksız kimse olamaz ve herkesten gizli saklanırdı. (1048/—) (24/329).

Azteklerde, aile idaresinden sonra kabile kurumu (Tkutlu) ve onun üzerinde de Dörtler İdaresi (Tlatoani) en başta da son sözü söyleyen Yeni Hakaon gelirdi, ki bu şahıs cumhur başkanı ve ruhanî reis vazifesi görürdü. (189/116).

Mayaların kendilerini nasıl adlandırdıklarını bilemiyorsak da, yurtlarına Mayam dediklerini biliyoruz. Yeni Dünyanın en entellektüel insanları oldukları da meydandadır. Yine kendileri gibi bir topluluk olan Tolteklerle araları çok açıktı. 1441 harpleri Mayaları tamamen ortadan kaldırdı ve Azteklerin ortaya çıkmasına vesile oldu. Tarihlerini Cilam Balam kutsal kitaplarından öğreniyoruz. Bir saltanata sahip olmadıkları halde, Aztekler gibi, onlarda da bir nevi komünal aile grubu çalışma geleneklerini görüyoruz, ki aynılarını da İnkaların Ayullularında buluyoruz. Merkezi idareden mahrum olmaları, Mayaların sistemli idareden mahrum kalmalarına sebebiyet vermiştir. Mayalar, hısım akraba birliğinden ziyade kan birliğine bağlı gruplar, köyler kurmuşlar ve birbirlerine yardımla yaşamışlardır. Bu arada enteresan olanı, doğan kızın ana ve oğulun baba soyadı ile tanınmasıdır. Bu suretle kız bir başka toteme, erkek bir başka toteme ayrılmak suretiyle gelişirlerdi. (194/—) (223/—). Popul Vû ise yine Mayaların itaat ettikleri Halk Kanunu kitabıydı. (88/—). Bu kitaba Katun adı verildi.

Toltekler ilim, fen ve felsefe bakımından pek ileri bir cemiyetti. Fakat oldukça hunhar karakterleri, onların komşuları ile iyi geçinemediklerini izah eder. Bilhassa İnza'ları çok çalışkan ve artistik insanlardı. Mayalarla devam eden savaşlar 1550 de bitince Kiçe kabilesi idareyi ele aldı ve Tutal Şu ile Kukul Hanın başkanlıkları zamanında dillere destan güzelliği ile anılan Uhmal şehri kurulup, idare merkezi Mayapan'dan ayrıldı. Tolteklerin nüfusu bu zamanlarda 3 milyon kadardı. (194/37) (78/9).

Aztek, Toltek, Zapotek ve Mayalar en demokratik inanışlara sahiptiler. Arzu ile bile olsa esirlik muvakkat olup, esirden doğan çocuklar, esir olarak doğmazlardı. Azteklerde sınıf farkları biraz fazla idi. Fakat her ne olursa olsun bir esir bile kendi evinin efendisi idi. Sınıf farkına — eğer varsa — bakılmadan herkes Kalpullu adı verilen halk evlerinde eğitim ve aktivitelere iştirâk eder. Kalmakak dedikleri tapınaklarda ibadetlerini rahatça yapabilirlerdi. İlim adamlarının bildiklerine göre, Maya, Pre-İnka ve Pueblo medeniyetleri birbirlerine temas etmeden geliştiler. Bunların arasında Aztekler organize edilmiş bir kültüre sahiptiler. (78/10) (159/87) (152/23).

Amerikaların her neresinde olursa olsun Kızılderililer, kendilerini idare edecek olanları seçerlerken sağlam kafada sağlam vücudün bulunmasını da beklerlerdi. Bu sebeple, yılda bir defa bütün kabile başkanının etrafında toplanan ileri şahsiyetler, koca iki kazanda kaynatılan Kasina (Cassina) adındaki bitkinin suyunu içmekle mükellefti. Çok sert olan bu içki midede kolay kolay durmazdı. Bunu bir gün ve bir gece muhafaza edemiyenlere hiç bir devlet işinin başkanlığı verilmezdi. Resmî toplantılar ekseriyetle içki, yemek, dans ve festivallerle başlayıp biteceğinden, bir devlet adamının bu hallerde kendisini muhafaza edebilip söylediklerini bilmesi gerekirdi. Bu ziyafet, dâvet ve festivallere usulü dairesinde iştirâk etmemek ise, affedilmez nezaketsizlik ve hakaret sayılırdı. (1106/92) (H.C.T.).

Seçim, 326 Kızılderili topluluğunda eşit olarak şu şekilde yapılırdı. Başkanın seçilmesi için her aile, aile reisi olan büyük kadının büyük oğlu veya aile reisi olan erkeğin kızkardeşinin oğlu namzet gösterilirdi. Başkan, bu elverişli adaylar arasından seçilirdi. Fakat aile reisi bir erkek, kendi oğlunu bu adaylığa sürmezdi. Bunun sebebi ise, gelecekte bir sülâle saltanatı tehlikesini önlemekti. (248/259). Bu 326 kabileden 123'ü hâlâ Amerika Birleşik Devletlerinin önlerine serdiği anlaşmayı imza etmediklerinden, etrafları çevrilmiş, oldukça şaşırmış müstakil devletlerdir. Eski Prezidan Johnson'un utanarak tekrarla söylediğine göre, Amerika Kızılderilileri arasında çocuk ölümü Beyazlara nisbeten iki misli olup, yetmiş vasatî yaşama yılına karşılık normal hayat nisbetleri kırk ikidir. Evlerinin %90'ı oturulacak halde olmayıp haftalık gelirleri 30 doların altındadır. (Türkiye alım nisbetine göre 12 liradır) (WQXR 2/6/66, 12.45 N.Y., Bu gidişle yakında seçilebilecek başkan bulamıyacak, gürültüsüzce yok olacaklar...

Pasifiğe gelince; evvelce de açıklandığı gibi Pasifik denizi ortasında bulunan adalarda, çoğunlukla Kızılderililerle Antopolojik eşitlikleri görülen ve Tunçderililerin kolları olan topluluklar yaşamaktadır. Bunlar, Doğu, Batı, Kuzey, Güney Polinezyalılar olarak tanınırlar.

Doğuda, merkezi Tahiti'de olan Maui'ler, Batıda merkezi Yeni Zelânda'da olan Maoriler, Kuzeyde merkezi Oahu'da bulunan Havaililer ve Güneyde de Tonga, Cook, Tubuailer görülmektedir. Ortada ise Samoa, Rotuna adalılar da ayrı birer grup teşkil ederler.

Bütün sosyal ve siyasal kuruluşları ile pek çok noktalardan Amerikalardaki Kızılderililerin eşitliğine sahip oldukları halde, birçok merkezler de sülâle saltanatı ile idare edilmiş ve edilmektedir. Fakat bu tip saltanat hiç bir zaman halk aleyhine kullanılmamış olup otokrasi mahiyetini de almamıştır.

Bugün bu tarz idare sistemi yalnız Tonga adasında kalmış ve diğerlerinde köklü değişiklikler olmuştur. Bir çoklarının istiklâli, Batılı büyük devletler tarafından sona erdirilmiş, gelenekler baltalanmış ve daha iyileri de getirilmemiştir. Kabile reislikleri birer mahalle muhtarlığı derecesine indirilmiş, hattâ halk bunlar aleyhine türlü yollardan kışkırtılmıştır. Bu yetmiyormuş gibi bu adalara diğer çeşit soylardan topluluklar doldurulmuş, geleneklerinin değiştirilmesine, soylarının dejenere olmasına da yardım edilmiştir. Bu felâketlerden az çok kurtulabilenler arasında ancak Doğu ve Güney Polinezyalıları sayabiliriz. Bütün bu adalarda hâlen siyasî baskılardan maada sendikalar, kiliseler, komünizm, kapitalizm birbirleri ile yarış etmekte ve yerliler şaşkına dönmektedir. Bu arada nüfus kesafeti de korkunç bir şekilde düşmekte olup aynen Güney Amerika Kızılderilileri gibi ortadan kalkmaya başlamışlardır. Meselâ İrokların nüfusu 1755 de bugünkünün tam seksen misli idi. Kaptan Cook'a göre 1769 da 204.000 olan Tahiti nüfusu bugün ancak 47.000'dir. Hâlen bütün Pasifikte 105'i kuzeyde olmak üzere 108 milyon yaşar. Bunlar ise beş, altı milyon, İspanyol, Portekiz, Çinli, Hintli, Fransız, Japon ve Amerikalının ticarî baskıları altındadır. (112) (870) (387) (219) (149) (20) (146) (147) (224) (225) (128). Japonyadaki Aynular ise kırıla kırıla bugün yalnız 15 bin kalmıştır. Çoğu da karışmış olup nesil yok olmaya mahkûm bir haldedir.

Tunçderililerde Takvim: Türkik takvim lûgatı 1230 da Reyhan tarafından kaleme alınmış olup içinde pek değerli malûmat vardır. Sıçan, Od, Bars, Tafişhan, Lo, Yılan, Yont, Koy, Biçin, Taguk, İt, Tüngiz o zaman ay adları idi. Uluğ Beydeen sonra Hatay=Khatay ayları ise şöyleydi; Keskü, Ot, Bars, Tavışkan, Lo, Yılan, Yont, Koy, Biçen, Takagu, İt, Tonguz. Türk takvimi 12 hayvanlı idi. 12 rakamı ise Türklerde önemli roller oynar. Bu tarz takvim de Türkler tarafından icad edilmiştir. (446/70, 93) (42/54).

Kızılderili takvimi, tabiatın verimlerine göre tanzim edilmiş ve bu verimlere göre adlandırılmıştı. Mısır ekme ayı, ceviz çiçeği zamanı gibi. (113/97).

Mayalarda takvim ise bir yıl yirmişer günlük olup on sekiz ay ve beş günden ibaretti. Bunlardan her biri bir işaretle tayin edilirdi. Son b gün ise dans ve içki ile geçirilir ve çalışılmazdı. Ayların her birisi festivale tahsis edilmiştir. Her ayın bir Tanrısı olup onu memnun edebilmek için neler yapılmazdı. Gerek astroloji ve gerekse astronomi fe alâde ilerlemiş, keşifler yapılmış, zaman tesbit edilmiş ve güneşin ri de tayin edilmişti. (194/93), 193). Maya takviminde ayların isimleri şunlardı. İmiş, İk, Akbal, Kan, Çiçan, Çimi, Manık, Lamat, M uk, Ok, Çuven, Eb, Ben, İş, Men, Çib, Kaban, Eznab, Kavak, v (dikkat edilirse Türkçeyle ve Türk takvimi ile ilgisi sezilebilir.) 20 yıla ise bir devir kesimi olarak Katun diyorlardı. Mayanın kullandığı takvim, Kristof Kolombun kullandığı takvimle mukayese edilirse, M a takviminin kat kat mükemmelliği ve hassaslığı barizdi. (88/36, 248).

Oyunlar: Her şeyden evvel söylemek lâzımdır ki, gerek Amerika Kızılderili toplulukları ve gerekse Aynu, Maui, Maori, Eskimo çocuk ve ev oyunlarında Asya ve bilhassa Kuzey Asya ve Türkistan oyunları bağları vardır. Meselâ, Mohavklarda incelenmiş on iki Anadolu nundan on birinin hâlâ oynadığı tesbit edilmiştir. O kadar ki, birdirbirden bahsedilirken, uzun eşek dediğimiz oyunu onlar izah etmişlerdir. Bunlara ilâve olarak da, Tunçderililer bulundukları bölgelerin in ettiği oyunlarla da eğlenmektedirler. Misal olarak Tahiti çocuklarının iri yaprakların üzerine binerek kumsallık üstünde birbirlerini çekmeleridir. Orta oyunu, kukla, bilhassa pandomima hemen hemen yerde görülmüştür. Ok ve çatal, esir almaca gibi, çocuk oyunları kategorisinden çıkıp, daha Beyazalrla temastan evvel savaşlara girmiştir. İlk top oyunu Mayalar tarafından lâstiğin bulunuşu ile başlamıştır. Tenisin de tarihçesi o zamanlara kadar gider. Maya ve Azteklerde, Tlaçlı, Olli, Patollu, spor haline giren top oyunları idi. Hyung Nu Türk kızlarının ayak topu oyunu oynamaları, tarihten çok daha evvelki devirlere gider. Aynularda çocuk oyunu pek azdır. Erkeklerde oyunlar bir nevi ibadet gibidir. Tahammül şarttır. Onlarda da bir direğe iple bağlanmış olan topa, mızraklarla taarruz etmek veya sert top vuruşlarına göğüs germek, ayı ile güreşmek başlıca sporlardır. 67/148) (1025) (143/192) (466/87) (248) (370) (144) (189/ 1) (194).

Aslında Yukarı Asyalıların millî bir sporu olan güreş de, bütün Tunçderililerde kutsal, millî oyundur. Bu oyun, bütün göçlerle, Etrüskle Avrupaya, Eskimolarla Kutuplara, Kızılderililerle Amerikalara, linezyalılarla Pasifik adalarına kadar götürülmüştür. Bougainville, Cook, Bleigh Pasifiğe ilk gelişlerinde bizzat görmüş ve tesbit etmişlerdir. Bütün kabileler güreşe dua ile başlarlar. (802/340) (1022) (257) (4/83) (805/257). Brezilya Zukamalarında güreş ancak birinin ölümü ile biter.

Kayuga çocukları maskeler takarak kış festivallerinde tütün dilenerek bayramı tes'it ederler. Bu âdet Halloween adiyle bugünkü Amerikalı Beyazlara da geçmiş olup pek umumîleşmiştir. (288/2) Kabak bayramı denir.

Türkik olmayan Kızılderililerde (Aztekler, Kızılbulutlar) spor ve tahammül oyunları nefse zulüm şeklinde canavarca şekiller almıştır. El çabukluğu, muvazene oyunları Pasifikte de (Tonga adalılar) kumarla birlikte çok ileri gitmiştir. Bu arada, festival zamanlarında sert içkiler veya uyuşturucu maddeler kullanarak, kendinden geçmek de bir dayanıklılık, kabadayılık telâkki edilir. Bu olay Asya ortasından tutunuz, bütün Amerikaları dolaşarak Pasifik adalarına kadar böylece ve bütün kudretiyle devam eder. (288/16) (29/103) (98/—) (189/103) (249/278) (616/—) Aztek oyunları muhtelif şekiller gösterirdi. En önemlisi, uzun bir direğin tepesine bağlanan iplere ayaklarını geçirip kendilerini başaşağı bırakırlar ve dönmek suretiyle de uçmayı taklit ederlerdi. İroklarda ise, Kar yılanı oyunu; bir buçuk metre uzunluğunda bir sırığın ucuna ağır bir taş geçirilip kuvvetle uzaklara atılır. Çanak oyunu; iki oyuncu bir tahta kabın içine türlü şekillerde oyulmuş taş ve tahta idoller doldurur ve ona sopa ile vurulur. Dışarı fırlayan şekillerin uzaklığı, oyunu kazandırır. Karşılık oyunu; ağlı raketlerle ve sekiz kişi tarafından oynanan bir oyundur. Bunlardan başka, saklambaç, köşe kapmaca, esir almaca, birdirbir, çelik çomak, çember gibi oyunlar da makbul sayılır. Brezilya Kızılderilileri bir ipe bağlayıp çektikleri kabağa sapan ve mızrak atmakla eğlenirler. Fırtınalı ve şimşekli gecelerde bu mızraklar ağaç bir Tanrı heykeline saplanıp kabile reisine hediye edilir. Polinezyalılarda, dedikodu yeri doldurulmaz bir eğlencedir. Uçurtma ucuna bağlayıp çok uzaklara gönderebildikleri oltalarla balık avlama da zevkli bir spor sayılır.

Sicim Oyunu: Parmaklara geçirilerek türlü ilmiklerle, türlü şekiller yaptığımız sicim oyunu tamamen Asya Tunçderililerine ait olup Amerika ve Pasifik Türkikleri tarafından tarihten evvelki devirlerden beri oynanmaktadır. Yaptığımız incelemelerde bu oyunun, namına koşmalar, beyitler, türküler söylendiği anlaşılmıştır. Kökü tamamen dinsel ve kozmografik olan bu oyunun eski inançlar içinde önemli bir yer tuttuğu da öğrenilmiştir. Evvelâ bu oyunun, adalar arası uzun seyahatlerde istikamet tayinine yarayan bir harita olduğu sabit olmuştur. Âdeta bir pusla gibi. İşin garip tarafı ise, bugün dahi herhangi kıtada icra edilirse edilsin, o bölgenin dilinde bu figürlere verilmiş olan isimler, diğer dillerde de ayni mânâları muhafaza etmektedir. Eğer bir figüre Anadolu ve İstanbulda yıldız deniyorsa, Atabaşkan, Keçva, Maori dilinde de ayni mânâya gelen kelimelerle anılmış olmaktadır. Bu oyun ancak on sekizinci yüz yıldan sonra mahdut İndo-Avrupalı cemiyetlere de geçmiştir. Navaho Kızılderililerinde en güzel şekillerini bulmuştur. Rapa Nui de hâlâ genellikle oynanmaktadır. (352/101) (736/801) (616/—) (280/800).

Pek tabiî ki, oyunların bir çoğu her bölgede ayrı ayrı bulunabilen bir olaydır. Fakat Asyayla irtibatları, şaşılacak derecede büyüktür. Bu sebeple ihmal edilmesi doğru görülmeyerek, buraya geçirilmiştir.

Kuruluş ve Yaşayış :

Aile : Bütün Tunçderililerde ecdadın tanrılaştırılması, aşırı bir sevginin sönmeden yaşamasından ileri gelir. Çok defa bu olay yalnız cedlere tahsis edilmeyip, başkanlara, padişahlara, rahiplere hattâ baba veya büyük babalara da verilmiştir. Şahıs öldükten sonra da aile efradından, ruhile uzaklaşmadığından ve aralarında yaşadığından her an sevgi ve saygı ile anılmakta, onun ruhu taziz olunmaya devam edilmektedir. Türbelere koşulur ve onlardan türlü yardımlar istenir. Evlerde, işgal ettikleri yerler uzun müddet boş bırakılır. Sevdikleri yemekler pişirilir. Etrafa dağıtılır. Hep bunlar, onları hoşnut edip yardımlarını temin etmek, kızdırmaamk içindir. Bu tip inanç, spritüel bir mânâda olmaktan ileri gider ve âdeta materyal bir hal alır. Bu inanma, bazan çok primitif bir sonuca vararak, bir ağaca, bir taşa, bir hayvana da gösterilmek suretiyle pek eski anlayışların devamı halinde de karşımıza çıkmaktadır. Çünkü bu materyallerin de ced olduklarına inanılırdı. İşte bu anlayış milenyumlar sonra zamanımıza kadar pek az değişerek zamanımıza kadar gelebilmiş ve bazı topluluklarda yaşamıştır. Ecdad sevgisi bir çok bakımlardan diğer soylarda da benzerlik gösterirse de, Türkik tipi anlayışın, diğer soylar anlayışlarından büyük farkları, incelendikte göze çarpar. Tunçderililer dünyamızın her neresinde olurlarsa olsunlar, çok eşit bir duygu mahsulü inançlara sahip olmuşlardır.

Bir Kızılderili büyüklerine inanılmaz derecede bağlı ve hürmetkârdır. Her evin en makbul tarafı en yaşlıya verilir. Yaşlılar ise, bütün büyüklükleri ile elde bulunana razı olup sessizlik içinde yaşar ve eğer varsa, acılarını belli etmezler. Evde bulunan gençlerin eğlenebilmesi için programlar hazırlamak onların ödevidir. Bir genç, yaşlının karşısına gelip isteğini bildirmeden evvel kapı kenarına çömelip, vaktin kendisine verilmesini bekler.

Genel olarak aile teşekküllerinin (Klan, Sib, Band, Kin, Totem) birinden diğerine doğru kaydığı, hattâ tamamen öteki tarafa geçtiği görülmektedir. Baba kolu kök sayılan bir çok kabile veya gruplar, ana tarafını saymaya başlamış olduğu gibi, bunun aksi de olmuştur. Bu sebeple Kızılderililerde devam eden kuvvetli bir aile sistemi pek az görülmüştür. Bilhassa konumuza kök olan Atabaşkanın doğu kabilelerinde babakolu, batı tarafında ana kolu hâkimdir. Bu sebepten nesilden nesile ekonomik şartlar dolayısiyle değişebilme karakteri gösteren bu hususu, orijin bakımından ele almak zayıf bir görüş olur. Fakat esas olup değişmeyen bir şey varsa, o da sistem her ne olursa olsun, bütün Kızılderililerde, mal, mülk sahibi olmayan, olamayan erkeğin aile içinde yarı Tanrı gibi bir mevki işgal etmesi, buna karşılık kadının çocuklar dahil her şeyin sahibi olmasıdır. Bu esas Alaüçtan, Güney Amerikaya Asyadan gelip yayılmış olan bir olaydır. Erkeğin mevkii Pasifikte zayıflar. Orta Asya'da ise çok kuvvetlidir. Amerikalardaki yerlilerde bu karakter vasat yeri tutmakla sürpriz halindedir.

İroklarda esas aile birlikleri Ana kolu olduğundan, ailenin en yaşlı kadını her şeyde mesûl ve hâkimdir. Aile, Totemin kuruluşuna da istinad etmeyip, isimler, ayı, aslan, kurt, gibi hayvan isimlerini de taşımaz. Genel olarak ekzogamüs olduğu gibi, erkek kadının evinde yaşar. Çocuklar, servet ve miras kadın tarafına bağlanmış olduğundan kadının dinde, politikada sözü çok daha ileri sayılır.

Aztek aileleri ise (ki Mongoloid idiler) kanla akrabalık (sib) üzerine tesis edilmişti.

Tunç derililerin pirimitif sosyetlerinde, bugün bile aile ayrı ayrı yemeğe otururlar. Bilhassa ayni toteme sahip olmadan bir aileye giren erkek, hiç bir zaman ailenin kuruluş ve devamında hakka sahip değildi. Çocuklar Ana kılanına girdiklerinden, babaya karşı daima yabancı sayılırlardı. O kadar ki, kedi klanından, toteminden her hangi bir yabancıyla evlenmesine müsaade edilmeyen bir kızın, aile klanı harıcında kalan öz babasile evlenmesine totem kanunları bir çok yerlerde müsaade ederdi. Böyle bir erkek, aile ile yemek yemesine bile müsaadeli değildi. Tamamen yabancı bir klandan idi.

Bazı ihtiyaçlar icrasının, mukabil seks tarafından görülemsi dahi kesin yasaklarla hududlandırılmıştı. Meselâ Türkik olmayan bir Madagaskarlı, karısının yanında su bile içemez, Atiu adalılar, Papular gibi beyazların dokunduğu gıdaya yaklaşamazlar. Bir Eskimonun, kadıniyle birlikte yemek yemesi en büyük yasaklardan biridir. Bilhassa Başkanların yemek yemesini görmenin suçu, görenin idam edilmesini sonuçlandırır. Bunların çokları Polinezyalılar arasında da hâlâ böyledir. Polinezyadaki fark, başkanlar ve erkekler, kadınlar tarafından yedirilirler. Erkekler ellerini gıdaya sürmezler. Kadınlar ise erkeklerin yanında bir şey yiyemezler. (184) (1115) (1093) (20) (451) (718) (249) (248) (397) (615) (225) (9). Ana kolunun hâkimiyetini, Tunçderililerden başka, Kahramanlık devrinden evvelki Atinada, Eski Mısır ve bazı İtalik gruplarda, kısmen Hindistanda ve Ispartada buluyoruz. Fakat sistemleri ve sebepleri ayrı idi. Türkik olanlar ekonomik, olmayanlar spritüel mana ve köklere dayanmakta idi. Markizlerde ise, zengin olan taraf daima soyun devamına müessir olur. (1115) (744) (708) (59)

Mogollar, genişletilmiş babakolu sistemine bağlı olup, aile işleri ancak aile fertleri müşterek ve müsavi oyları ile hallolunur. Ordos nizamı bunu emreder. Bu sisteme yaklaşan Kızılderililerden Kalmukları göüryoruz. Buna mukabil Buryatlar adı geçen sistemden uzaktadırlar. (1-22/24

Bazı bölgelerde ve bazı kabilelerde bu totem meselesi okadar ileri gider ki, bir şahıs (falan oğlanın babası) veya (fialn kadının kocası) denilmek suretiyle tanınır. Bu hususta en güzel misal Batı-Kuzey Polinezyalılardadır. (271)

Kızılderililerde, Asyaıların süt kardeşliğine hem kemmiyet ve hem de keyfiyet bakımından çok benzeyen kan kardeşliği nerede olursa olsun hükmünü yürüten bir gelenektir. (249/272) Kızılderililerde diğer genel bir gelenek de, bilâ istisna büyüklerine, hakikî hısım akraba olsun veya olmasın, ağabey, baba, dede, teyze, hala gibi kelimelerin nezaket ve saygı mahiyetinde kullanmalarıdır. Bu olay temiz birer Türkik karaktelreri olup, diğer soylarda kullanıldığı pek görülmemektedir.

Asya türkiklerinde Aile, genellikle Ana kolundan yürümektedir. Fakat baba koluda oldukça geniş yer tutar. Hyung Nu lardan öğrendiğimize göre, her iki tip sistem de Türkiklerde yaşamaktadır. (466) (122)

Kızılderililerde aile bağları geleneklerle tesbit edilmiş olup ihtiyaçla mantığın tabiî rolleri pek ileri gitmiştir. Genel olarak dış baskılar dolayısile yakın köyler ve sık evler içinde yaşamaya mecbur kalmışlardır. Toplumlarda, dil farkları olmakla beraber, hısım, akraba adları daima ayni kökten eşitlikler verir. Bütün bu eşitlikler ise ya Mongoloid veya Türkik özelliklerini kaybetmişlerdir. 1861 de yapılan incelermelerde, aileler genellikle Ana kolundan gelmekle beraber, baba kolundan gelenleri de pek çoktur. Bazan iki totemin de yan yana yaşadıkları göürlümüştür. Fakat Tunçderililer çoğun Ana kolundan gelmektedirler. Her nerede olurlarsa olsunlar bütün Tunçderililerde olan müşterek bir hususiyet göze çarpar. Sosyal sistemlerine göre kabilede adapte edilen bir yabancı aynı kan ve nizamdan gelmiş gibi muamele görmüştür. Bu adaptasyondan esirler dahi istifade edebilirler. Onlara dahi en köklü haklar verilir hattâ başkan ve reis dahi olabilirlerdi. Aile kelimesinin manası pek genişti. Bir sokak, bir mahalle hatta bir köy aile sayılabilirdi. Yakınlıklar jenetik olsun olmasın bu bir muhitin kabulüne bağlı idi. Bunlar arasında bir dereceden diğerine geçmek, geçebilmek mümkündü. Yalnız râhiplerin yerlerini alabilmek, bir çok şartlara bağlı idi. Bu olayın çok kesinini İnka ve Azteklerde görüyoruz. İnkalarda Ayullu, en kök aile kademesi idi. Yani hakiki kütle idi. Kur h'Akan veya Apa Kuna resmi makam sahiplerine verilmişti. İnka tabiri ise kıral ve kandaşlarına çocuklarına tahisis edilmişti. Bütün memleket bir aile ve her aile reisi gibi Başkan da Kızılderili Topluluğunun Aile reisi idi.

Başkan; Yukarda kısmen izah edildiği gibi başkanlar hiç bir zaman bir aileden ayrılamazlardı. Başkan olabilmek için bir çok şartlar vardı. Meselâ; çok zeki ve işbilir ve yapar olmak, cildi, açık renk, şişman, uzun boylu, sakallı azametli, olup cesaret ve dayanıklılığını, kahramanlığını isbat etmiş olmak gerekir. Halkın arasına karışmak ve halkla beraber yaşamak şarttı. Alçak gönüllü olmakla beraber, otoritesini sevgi ve saygı sonucu temin etmesi en başta gelen ödevlerinden bir idi. Bilhassa kabilelerde söz sahibi olan Büyük Kadınların fikrini almaktan hiç bir zaman geri kalmamalıydı. Aile, baba kolu veya ana kolu olsun, siyasal ve sosyal işlerde kadın daima başkandı. Erkekler ancak iş ve güçün programlanması ile vazifeli idi. Eken, biçen, dokuyan pişiren, büyüten hep kadındı. Bu sebeple, son söz de kadınındı. Başkanın gözünde de kadınlar yurdu ileri götüren ve kalabalıklaştırandı. Söz de onlarındı. Özel toplantılara, komisyon ihtiyarlarının yanı başlarında büyük Kadınlar yer alırlardı. Bali'de, Polinezyada, Yukatan'da veya Alauç'ta, kuril ve Mogol olmayan büyük Asya kısımlarında Başkanlık ve Bakanları hep bu şartlar altında yaşarlrdı. Başkanlık çok defa babadan büyük oğula intikal ederdi. Fakat bu bizim bildiğimiz klasik saltanat manasında olmazdı. Bu tarz intikale yine de halk büyüklerinin oy vermesi gerekirdi. Polinezya ve Meksikoda bu tarz atanmalara pek çok tesadüf edilir. Reisler ekesriyetle sarık tipinde bir kavuk giyerler ve el öptürülerdi. Genel olarak evleri bir ay şeklinde tanzim edilir ve ortada yıldız yerine de başkanın oturacağı yer inşa edilirdi. Polinezyada ise başkan ailesine Ali, Arii, rahiplere Manahune ve halk tabakasına ise Taana denilirdi. (147) (805) (61)

288) (744) (2) (8) (15) (189) (277) Yukarda başkanlık hakkındaki şartların bir çoklarının Sümerlerde de bulunduğu tesbit edil- ştir. (193/100). Yeniçeri devşirmeleri ile de yakın zamanlara kadar klerin köleliği olmamakla beraber, kabile köleleri vardı.

Esirler; Asyadaki esir kelimesinin manası Avrupa ve Amerika Be- zlarının anlamında dahi değildir. Asyalıların uyanıklılığı onları İn- - Avrupalılar gibi gayri insani hareketlere sürüklememiştir. Nivedita bu hususta çok güzel incelemeler yapmıştır. Türkiklerde vaktile teklerin köleliği olmamakla beraber, kabile köleleri vardı. Fakat yi- de, Babilliler gibi esirlerinin alınlarını damgalamazlardı. Sümerli- , tarihte ilk olarak esirlerin kurban edilmesini bırakmış olan bir cemiyettir. Esirler Sümerde, diğer halktan hiç bir farkları olmadan yaşar e yurta, aileye sahip olabilirlerdi. Onların esirleri ancak bir suç ediklerinde ele alınırdı. İrok Kızılderililerinde, esir alınan şahsa iki sık verilirdi. Ya ölmek veya Adapte olup Mohavk gibi yaşamak. Yaşamayı kabul ettiğinde festivaller, hediyeler, bayramlar ve merasimlerle k'u vatan diye benimserlerdi. Aynu dilinde esir veya tutsak diye bir lime yoktu. Batılıların bu manaya benzeterek aldıkları Utare kelimesinin Türkçede hakikî mânâsı emektar, vefakârdır. Bunlar ancak kanat altına sığınan insanlara verilir. Benliğinde hiçbir zaman ha- ret gösteren bir mefhum taşımaz. Tatbikatta da o şahıs, ailede müsavi haklara sahip bir ferttir. Aynulardaki esirlik bu tarzdadır. Mayalarda aynen böyleydi. Ancak ve pek seyrek olarak dinsel maksatlarla rban edildikleri yazılmıştır. Bazı Güney Amerika Kızılderililerinde sirlerle cinsel münasebette bulunmak yasak ve uğursuzdur. Mongoloid Azteklerde esirlik sınıflandırılmış olup, bir sınıftan diğe- e bazı muvaffakiyetlerle geçilebilirdi. Aztekler saygı ve çok iyilik- göğüslerini yarıp kalplerini yerinden sökerek Tanrılarının heykellerine sunmaktan çekinmezlerdi. Gözleri ise Devlet Başkanının ve Başra- bin sofrasına gönderilirdi. Polinezyada ve bilhassa Melenezyada on kizinci asırda üç Amerikalı belirdi. Bunlar, Papaz, Dufy, Papaz Willi- ms ve hapisaneden kaçmış bir canavar (Bully Hays). Bunlar Pasi- ge gelince, Avustralyadan başlayarak Tahiti Samoa ve diğer kom- adalar halkını gemilerine davet ederler, işe yararları esir alarak baş- memleketlere satarlardı. (184) (194) (432) (281) (21) (168) 464) (140)

İhtiyarlık; Bütün Tunçderililerde, ihtiyarlığa hor gözle bakmak nel bir olaydır. Bu gün bu olay bütün dünyaya yayılmış bulunmak- beraber biz ancak antik ve primitif olaylara temas ediyoruz. Bilhassa yung Nu Türklerinin bu hususiyetleri pek ileriye götürdükleri, hatta lar Mongoloid Eskimolarına benzedikeri tekrarla yazılmaktadır. Yakutlarda, Çukçilerde yaşlı ve faydasız ebeveynin, ölüm istemek hakları olduğu gibi, onları gözlerini dünyaya kapatmak işine yardım etmek de en büyük erkek çocuklarının veya en yakın aile erkeğinin vezifesidir. Fakat Hint Padea'ları gibi kafa kesip hatıra diye kurutup saklamak, oturup ebeveynin vücutlarını yemek gibi âdetlere sahip değillerdir. Bu gelenekler birbirlerine benzemekle beraber iki tatbik, ayrı ayrı sebep ve mânâlârdadır. Bu olayı eski Mogollarda da kesif olarak buluyoruz. Eski Pasifik yerlilerinde ve bilhassa Tunguzlarda olduğu gibi Fiji adasında böyle yaşlı aile reislerinin bir mezar açılarak eğlenceli bir merasimden sonra ihtiyarların kendi arzuları ile girip uzandıkları çukurda hançerle öldürülmesi veya kutup bölgesinde ise her tarafı kapalı bir buz ev (iglo) içine terk edilmesi pek iyi bilinir. Kutsallaştırılmış şahısların ve ebeveynin öldürüldükten soura yenilmesi ise, yukarda geçtiği gibi pek az görülen geleneklerdendir. Maksad kutsal ruhun temessül edilmesidir. Son devirlerde Lâmaya verilmiş olan bir rapora göre Mogolların bir düğün esnasında çok sevilen bir kayın valdeyi kesip ailece yedilkeri sebittir. 1564 de, kahramanlığı ile çok takdir edilen Polak Vişnevitzki nin kalbinin Türkler tarafından yenilmesi de Hz. İsanın kutsal vücudunu yemek ve kanını içmek(*) mânâsından başka birşey değildir. Bu olaya bir yamyamlık diyemiyoruz. Bunu Spritüel bir tarafı olduğundan, yamyamlık kategorisine de almıyoruz. (184/281-291/ (466/76) (149/99)

Aile Eş değiştirme; Eş ve Eşin Mânâsı; Tunçderililerde, ailede eş tamamen ekonomik köke dayanan bir birleşmedir. Nizamlı olsun veya olmasın edinilen eşler arasında bir fark olmadığından, birden fazlasının elde edilmesi, türlü sebep ve ihtiyaçlara bağlıdır. Bu anlayış çok defa ve çok yerde cinsel birleşme ile karıştırılmıştır. Bilhassa aynı çatı altında çeçşitli eşlerin barış içinde yaşamaları ve birbirlerine ödevlerle bağlı olmaları tarihten evelki devirlerde kadar gider.

İlmen sabit olduğuna göre, Dünya üzerinde en eski evlenme usulü seksüel kooperasyondu. Bundan sonra sıra ile, grup evlenmeleri, poli andri, poli jeni, mono gami gelir. Seksüel kooperasyon veya komünizmde, Ana Kolundan devam edegelen aile; mono gamiye (tek eş) döndüğü zaman baba koluna döner.

Seksüel komünizmi Tunçderililerde yalnız Çukçilerde görüoyruz. Bu da yine grup evlenmelerinin ileri bir şekli olup, çok gezici kütlelerde görülen bir gelenektir. Bilhassa uzun yolculuklara çıkacak olan erkek, evinden yaşlı eşini yanına alıp gitmez. Esas anayı çocuklarının veya işinin başına bırakır, yakınlarından bir kadınla seyahate çıkar.

(*) Okunmuş ekmek ve şarap.

Bu gezide kadın her bakımdan erkeğe eşlik etmekle mükelleftir. Seyahatin bitiminde evlerine ayrldıkları zaman gerek eşlerinin ve gerekse muhitin gözünde şereflerinden hiç bir şey kaybetmiş sayılmazlar.

Polinjini, Aynularda bir çok totem evlenme (eksogmi) nizamlarına uymak şartı ile mümkündür. Fakat ilk kadın daima en önemli yeri alır. Diğer kadınlarla birlikte oturmaz. Erkeğin bir odalık veya küçük kadınla yaşamasına müsaade edilmekle beraber, bu durum ancak uzun sayahatlarda veya türlü ekonomik ve sosyal sebeplerle mümkündür.

Eskimolarda, erkeklerin, eşlerini arzu ettikleri zaman değiştirmeleri eski bir gelenektir. Bu bazan ekonomik, bazan da hissî sebelperle yapılır. Yapıldığı zaman da çok uzun yıllar için kabildir. Sık sık eşlerini veya kızlarını kiralamak suretile seyahatlara çıkanlar da tesadüf edilen olaylardandır.

İnkalar genel olarak çok zampara insanlardır. Bir büyük kadından mada, bir çok cariyeler tarihten evvelki zemanlardanberi evleri doldururdu. Hattâ bu cariyeler, miras olarak elden ele de düşerdi.

İlim adamlarının yaptıkları derin araştırmaların sonucuna göre, primitif cinsel münasebet kuruluşu, bu gün bizlerin nizam dışı diye damgaladığımız tarzlarda idi. Genel olarak bir nevi cinsel komünizm, ilk insanların tek anlayış ve kabul tarzı idi. Daha sonraları gurup evlilikleri (bir kadının ailenin bütün erkekleri ile evlenmesi veya aksi) poli andri (Bir erkeğin bir kaç kadınla evlenmesi veya aksi) gibi esaslara benzer köklere bağlı olan Kızılderililerde ve Polinezyalılarda, bir jenerasyon evliliği görüyoruz. Bunlarda bir ailenin bütün büyük babaları ve büyük anaları karı koca sayıldıkları gibi onların çocukları da ikinci jenerasyonun karı kocaları sayılırlardı. Çocuklar zaten totemin daha doğrusu Tanrının milletin malı ve bilhassa ana koluna bağlı oldukları için, babalarının kim olduğu üzerinde de durulmazdı. Bu anlayış, jenerasyon evliliklerinde büyük bir kozdu. Bu tip evlenme ve son olarak da sevki tabiîler önemli birer rol oynarlardı. Bir erkeğin bir aileye fiilen sahip olabilmesi için, ilk çocuğun doğmuş olması da şarttı. O zamana kadar, ne aile ve kadın ve ne de erkek birbirlerine bir mesuliyetle bağlı idiler. Bazı yerlerde hatta aynı çatı altında bile kalmaları yasaktı. (108) (1115) (1112) (125) (101)

Çocuk; Gerek vaktı gelince gıda yerini tutmaları ve gerekse büyüyünce yardımcı olabilmeleri bakımından değer taşıyan çocuk, Polar Mongoloid Eskimolarınca mümkün olabildiği kadar yetiştirilmelidir. Kız ve erkek çocuk arasında büyük bir fark da yoktur. İkisinin de gıda değerleri ayni olmakla beraber gelir temini bakımından kızlar daha tercih edilir. Mongoloid Eskimolardan daha eski ve yeni soylar arasında çocuklarını yiyen başka bir topluluk yoktur. Bu gelenek, kurtuluş çarelerinden ileri gelmiştir. Yalnız Polinezyada yetmiş yıl evveline kadar, kabile başkanları, en değerli konuklarına sofrada çevrilerek kızartılmış en küçük çocuklarını sunar ve ikram ederlerdi. Polinezya Başkanları, türlü yaşta bir çok ceriyelere sahip olduklarından, ikram edilecek çocuğun bir değerlisinden doğmuş olmasına da dikkat edilirdi. Şimdi ise, dağ keçisi balık domuz her günkü gıdaları olduğundan değerli et olarak kara köpek kebabı ikram etmek suretile ayni geleneği devam ettirdiklerine şahsen şahit oldum.

Gerek doğmak ve gerekse satın alınmak suretile, her kıt'adaki Tunçderililer mümkün olduğu kadar çok çocuğa sahip olmak isterler. Bunlar rasında Dayakların çocuğa sahip olabilme hududu hiç yoktur. Tunçderililerin bütün kollarında, adapte evlâtlıklara büyük önem verilmiştir. Bu çocuklar, ayni ana ve babadan doğmuş çocuklar kadar haklara sahiptirler. Fark kat'iyyen bilinmez hattâ his dahi edilmez. Bütün kollarda çocuk evvelâ Tanrının, sonradan toplum ve devletin malı olduğu için dokunulmaz. Çocuk istediği evi serbestçe seçmeye ve orada istediği kadar yaşamaya hak sahibidir. Bülûğa erinceye kadar tam olarak Tanrının ruhuna sahip olduğundan hürriyeti tahdit edilemez. Bütün bu düşüncelerle, baba onun için mühim olduğu halde, cemiyet gözünde çocuğun babasının kim olduğu hiç önemli değildir. Çocuk hangi çatının altında ise, o binada baba ödevini üzerine alan büyük Er'in hakiki evlâdı sayılır. Baba ise, çatısı altında bulunup evlât hisleri ile yaşayan her çocuğa samimî hislerle bağlı olmazsa, kabile bu erkeği bölgesinden kovar. Bu erkek ise haberin ulaşabileceği çevrede kendine yer bulamaz. Bir çocuğun öz babasının kim olduğu, kocası dahil bir kimse tarafından sorulamaz. Aksi halde böyle bir erkeğe ölüm dahil türlü cezalar verilir. Çocuklar bilâ kaydü şart anaya aittir. Fakat ana dahi onlara saygıya mecburdur. Aksi halde ya çocuk diğer bir yere gider veya kendisinden zorla alınır. Bilhassa ilk doğan kız veya erkek çocuklar, totemin bakasını temin bakımından oldukça değer taşırlar. (Arii Nui). Bu çocukların yeri, aile içinde anadan daha ileri idi. (125) (118) (168) (614) (223) (142) (204) (328).

Çocuklarda eğitim, daima evin büyük erkeği veya rahip tarafından kulaktan kapma olarak yapılırdı. Erkek çocuklara efsane — tarih, savaş ve tabiatta kurtuluş yani yaşama ve inanç — gelenek dersleri verilirdi. Çocuklr, gizli cemiyete, aslâ giremezlerdi. Kızılderili başkanı Şut Çe Naw'a göre, çocukların, yalan söylememeleri, hırsızlık etmemeleri, avlanma bölgesini (vatan) kanları ile müdafaa edebilecek derecede kahraman olmalarını, yabancı ve yakınlarına eza vermemelerini, Beyazların zehirli içkisini içmemelerini, ölümden korkmamalarını, yaşlılara ve idarecilere itaat edip Tanrıyı sevmelerini telkin eder ve yemin ettirirlerdi. Şayan çocukları Anadolu çocukları gibi kahraman yetişirdi. (244) (8) (29).

Tunçderililerde, ferdin başından geçen önemli olaylarda yeni adlar verilmesi âdettir. Bazılarında (İnka) ise, çocuk bülûğa erinceye kadar numara ile çağırılırdı. İsim verme daima bir merasimle olurdu. Bir şahsın doğuşu ile ölüşü arasında bir düzüne isme sahip olduğu görülen şeylerdendir. Hattâ, Polinezyada son isim, şahıs mezara konurken verilirdi. (16) (151) (194).

Pasifikliler arasında çocuk elde etme isteğinin ileri derecelere yükseldiği ve her ne sebeple olursa olsun çocuklara sahip olmaya azmettikleri tarih vesikalarıdır. Meselâ, Beyazların adalara gelişlerinde, hem çocuk sevgileri ve hem de, bunların buralara türlü hastalıklar getirmesinden ileri gelen sağlamlaşma arzusu, bundan başka bazı medenî öteberiye sahip olabilme amacı ile imkân bulabildikleri kadar çocuğa mâlik olmaya, halk karar vermiş, Tahiti Kraliçesi Pomere de bu olayı desteklemişti. Bu şekilde hem soyu geliştirip güzelleştirdiler ve hem de silâh, barut, tencere, çivi, tütün, içki ve bilhassa kurabiye, kete elde ettiler. Bu amaçtan doğan çocuklara da Utu Pehe Kete (Türkçede de Kete) tâbir ettiler. Bu çocuklar içtimaî bakımlardan, diğerlerinden hiç ayrılmadığı gibi nüfus da bollaştı. Fakat Polinezyalılar bugüne kadar türlü şekillerle devam ettikleri ve etmekte oldukları bu isteklerden birisini aslâ elde edemediler. O da, Beyazların getirdikleri bulaşıcı hastalıklara karşı mukavemet idi. Bunlarla da kırıldılar. Bu mücadele eskiden pek sert olmaktaydı. Meselâ, sarayda beslenilen damızlık erkekler, yılda bir gün bir köye varır ve orada bir festivalle karşılanarak en kudretli ve elverişli kızlar, kadınlar cinsel aşılanmalara tâbi tutulurdu. Bundan başka, bir köyde bir ölüm vukuunda, o köydeki kız ve kadınlar, ay ışığında bekleyip tanımadıkları erkeklerle birleşirler ,dokuz ay on gün sonra bir ölüye karşılık on, yirmi doğum temin etmeye çalışırlardı. Bütün bu birleşmelerin zevk ve bilgi dahilinde olabilmesi için Pomarenin başkanlığındaki Yaşlı Kadınlar Birliği, açıkta toplantılar yaparak sevişme ve cinsel birleşmelerin usulü dairesinde yapılabilmesini temin maksadiyle, evvelden derslerle yetiştirdikleri iki gencin hareketlerini teşhir eder ve bu çalışmalarla iftihar ederlerdi. Kaptan Cook ve Dr. Banks bu hususlarda pek derin incelemeler yapmışlardı. (614/16) (224) (226) (110) (165) (744) (189) (557).

Evlatlık olayına gelince: Avrupa, Asya, Pasifik ve Amerika kıtalarında pek müşterek olan karakterlerden biri, Tunçderililerin çocuklarına daha elverişli yuvalar temini gayesinden doğan fedakârlıklarla, onları muhtelif yaşlarda hısım, akraba veya komşulara hediye etmektir. Bu olay tarihten evevlki zamanlardanberi devam edegelen bir gelenektir.

Erkek çocukların verilişi, onların geleceği endişesinden ve kız çocukların verilişi ise, neslin idamesine birer kaynak oldukları düşüncesiyle değerlerinin, maddeleştirilmesinden doğar. Bu bir satış olmayıp, kız evlâdın değerinin tayininden ibarettir. Memleketimizdeki başlık meselesi bütün Tunçderililerde genel bir gelenek olup her tarafta kıskançlık ve hassaslıkta takip edilir. Bu geleneğe bağlı olup birbirlerine pek yakın benzerlikler gösteren usul ve merasimler, topluluklar arasında hiç eksik olmaz. Meselâ, Bosna Türklerinde dahi adapte merasimi, çocuğun, analığının etekleri arasından geçerken, analığın doğum hareketleri göstermesiyle balşar. Polinezyada bir çocuğun adapte edilebilmesi, ancak üç yüz adım mesafe içinde kabul edilebildiği için, alaylı bir merasimle birbirlerine muvakkaten kaydırılarak yaklaştırılabilen evleri görmek her zaman için mümkündür. Kızılderililerde ise, avlâtlık alınan çocuğun, kız ise erkek, erkek ise kız elbisesi giymek suretiyle merasimde herkese takdim edilmesi âdetti. Tabii bu bir gün içindi. Yeni bir doğum mânâsına alınır, çocuk adlandırılır ve böylece aileye öz evlât olurdu. Toskarova ve Oneidalarla Mohavklarda bu çok görülebilen bir gelenektir. Bu şartlar altında, çocuk düşürmek, sefalet, cehalet ve nüfus muvazenesizliğinin de önüne geçilmiş oluyor.

Çocuklarını sattıkları iddiasile Kuraklarla Sibirya Çukçileri arasında büyük bir nefret vardır. Çukçiler, çocuklarını değerlendirdikleri için, Kurakar ise, çocuklarını mal, mülk gibi görmedikleri için iftihar ederler. (165) (168) (169) (244) (744).

Bülûğa eren erkek çocuklara bir merasimle ok ve yay verilmesi Mayalarda eski bir gelenektir. Pasifikte zıpkın ve Asyada yine harp oyuncakları hediye edilmek suretile erkekliği kutlanır. (223) (165) (164) (166) (191) (146) (329).

Mayalarda çocukların şaşılaştırılması da önemli bir gelenektir. Şaşılığı, kâhküllerinin ucuna mumdan küçücük bir top bağlamak suretile temin ederler. Amerikalarda, uzun kafa makbul olduğundan alını iki tahta arasına sıkıştırmak suretiyle veya bez bir çatma ile bastırırlar. Asyada apış aralarına taş veya emsali sert maddeler koyarak vücudü biniciliğe uygun hâle getirirler. Amerikalarda, şahsın yol alabilmesi için, ayaklar öne doğru geliştirilir. Polinezyada kız çocukların cinsel uzuvlarını tekemmül ettirmek de âdettir. (223) (194) (180) (244).

Gerek Pasifikte ve gerekse Amerikalarda, sakat doğan çocuklar derhal imha edilirdi. Çocukların sakat doğmasına, ana sebep görülür ve sakat büyüyen bir çocuk kabilede bir yüz karası olarak bilinirdi. Bunun da kötü ruhtan ileri geldiğine inanılırdı. (184) (122).

Kızılderililerde, bülûğa erinceye kadar çocukların bazı yemekleri yemesi yasaktı. Et suyu, balık derisi, martı yumurtası, koç yumurtası ve ayı paçası yedirilmez, çok su içirilmezdi. Buna mukabil, içkiye batırılmış hamur yemek ve çubuk içmek en küçük yaşlarda başlardı. (258).

Polinezyada, emzirilen çocuklara ana sütünün serkeşlik, başıboşluk verdiği inancı yaşar. İlk günden itibaren, karides, muz, meyva ezmelerinin içine biraz da volkan taşı tozu ilâve edilmek suretile bir nevi mama (popoi) süt anne yerini alırlar. (258) (744) (280) (281).

Çocuklar, genel olarak Büyük Tanrı Tangaroa'nın emrinde Tanrı Tezkatlı Boğa adındaki kutsal ruha bağlı idi. Bu sebeple Aztekler çocuklara saygıyı eksik etmezler ve Kalmakak dedikleri medrese tipinde bir okulda, Tanrının irşatlarını sunarlardı. Bu Tanrı, birbirine yakın isimlerle Tunçderililer bölgelerinde daima anılır. (29) (21).

Bütün hürriyetlere rağmen, çocukların sebepsiz ıslık çalmaları, büyükler arasında şarkı söylemeleri, babaları ile kucaklaşmaları ayıp sayılır. (184).

Kızılderililerde çocukları korkutmak için profesyonel şahıslar kullanılır ve bunlara dede veya tete, bazı bölgelerde de suke denirdi. (721).

Kadın ve Erkek: Tunçderililerde erkek, iri, omuzlu, olup kadından daha adalelidir. Kaş altı kemiği daha çıkıktır. Sesi kallın ve kuvvetlidir. Deri daha koyu, cesur ve mukavemetlidir. Beyin kadından daha iri ve beyin kökü daha geniştir. Kadın beyzî yüzlü ve vücudü yuvarlak çizgilidir. Tenasül nahiyesi erkekten daha geniş olup erkekten daha evvel gelişir. Erkekte seks arzusu ancak olgunluktan sonra başlar. Kadının kafatası, erkekle çocuk arasında yer alır. Daha az şahsî düşünen ve çocuğa derin bir sevki tabiî ile bağlı olmasından, erkekten mental bakımından ayrılır. (1115) (169) (81).

Tevratın on emrinde kadın öküz ve eşeklerin arasında sayılmasına rağmen, Tunçderililerde kadın daima ailede otorite mahiyetindedir. Mala, cana sahip olan odur. Erkekte ise yalnız bir plânlama işinden başka bir şey yoktur. Vaktini ve iri adalelerini şurada burada esnemekle veya kolay işleri yapmakla geçirir. Yegâne işi avlanmak ve bol bol çocuk yapabilmektir. Bunları beceremeyen bir erkeğin, aile içinde yeri de yoktur. Bütün ağır işleri gördüğünden adaleleri gelişen ve sağlığını kazanan kadınsa, erken çöker ve sahneden ince bir zarafetle çekilebilmek için de kocasına taze eşler bulup bu genç kadınlarla ağırlaşan işlerini paylaşır. Bu defa kafası iyi işleyip, daha az şahsiyetçi olmasından ötürü, kabilenin sosyal, siyasal işlerinde ağır hisseler alır. Savaşlara karar verip esirleri cezalandıracak kadar ileri gider. Bu Tunçderili kadınının, bugün bile primitif Asyalı, Amerikalı, Pasifikli karakteridir ki, primitif zamanlardan kalmıştır.

Genç kızlıktan kadınlığa geçiş muhtelif yerlerde muhtelif merasimlere tabidir. İlk hayız gören bir genç kıza bazı yerlerde, içinden kötü ruhu çıkarabilmek için kırbaçlar atılır. (Brezilya), kaynatılmış otlar üzerine oturtulur (Amerika kuzeyi) veya uzaklarda kendi hâline terkedilir (Pasifik). Her ne kadar sevinç duyarlarsa da, ebeveyn ve komşuların, bu olaydan fena halde korktukları da görülmektedir. Çünkü, kadın, kanama içinde uğursuzluk getirir. Tabularla doludur. Yaklaşılmaz. İnsanlarla arasına ateşler yakıldığı çoktur. Bazı yerlerde, peryot zamanlarında kendi yiyeceğini kendisi temine mecbur bırakılır. Hiç bir toplulukta evinde oturamaz. Dokunulmaz. Dokunduğu kaplarda yemek yenilemez. Gıdayı elleyemez. Herkesten tamamen uzaklaşır. Bu zamanının ilânı için saçlarını dökmeye mecburdur. Cinsel-temas korkunçtur. Erkeklere ait hiç bir yere basamaz ve oturamaz. Bu anlayış ve davranış gebelik zamanlarında da gitgide sertleşir. Doğumdan sonra da uzun zaman devam eder. (125) (56) (169) (168) (744) (180) (1115) (239) (249) (1111) (294).

Tunçderililerde genel olarak solak kadın sevilmez. (511).

Eskimolarda kadın, ay şeklindeki pıçaktan mahrum yaşayamaz. (115).

Tunçderililerde en kutsal kadın ödevlerinden biri Tamazkal dedikleri kızgın taşlara dökülen su buharı ile hazırlanan hamam işindeki ehliyettir. (59/187).

Tunçderililerde, kadının bir seks oyuncağı olduğunu hiç kimse iddia edemez.Çünkü, bütün efsaneler içinde bu hususta en küçük bir belirti bile bulunamamıştır. Bilhassa, kültür ve sosyo-kültürün gelişmesinde kadının büyük rolünün olduğuna dair çok gelintiler vardır. Bu sebeple, souyn kudretli elemanları olan erkekler, çok eski milenyumlardanberi Tunçderili kadınlarına hudutsuz hürriyetler sağlamış ve ona saygı göstermişlerdir. Hattâ Anadoluda Selçukilerin Arap ve Acem kültürüne tamamen bağlanmaya, Mevlânaya Farsça şiirler, divanlar yazdırtmaya karar verdiklerini hissedenler, Horasandan getirttikleri Hacı Bektaş ekibini ortaya sürdüler. Hacı Bektaş, Türklüğü, Türk dilini bu çıkmazdan kurtarırken bundan yedi yüz yıl evel kadınlara da tam haklar tanımak suretiyle geleneği bir defa daha isbat etmiş oldu. Bu olay, bugünkü gibi, siyasî ve medenî gelişmeler sonucu olmayıp tamamen tarihten evvelki devirlerden gelen bir kalkınma olması hasebile, ayrı bir değer taşır. Kadın hakkı, üç kıtadaki Tunçderililerin kıskançlıkla muhafaza ettikleri bir kök gelenektir. Ağırlık, başlık, kadının değerini tesbit etmesi bakımından çok önemlidir. (169) (618) (861) (860) (744) (802) (1115).

Primitif insanlara göre kadın, bir nevi tabiat üstü kudrete sahip olup erkek onu ister hayra ve isterse şerre kullanabilir. (1115) (152).

Her nerede olurlarsa olsunlar, Tunçderililerde kadın, kocasının adını söylemeye izinli değildir. Bu ise çok sık görülen bir inançtır. Hattâ bazı Kızılderililerde, erkek kendi adını dahi söylemez. Bundan çok korkar ve ürkerler. Çocukların babası, bizimki, evin büyüğü gibi tâbirlerle kocayı bildirmek her kıtada çok sıkı bir gelenektir. (511) (168) (125) (281) (963) (194) (19) (744).

Steril, yani hadım kadın bütün Tunçderililerde makbul sayılmaz. Bunu giderebilmek için sıkı perhizlere girerler. Senelerce sürer. Adaçayı ve mısırda da şifa olduğuna inanırlar. (511) (618).

Sevgi ve saygı: Avustralya yerlileri, yeri koklamak suretiyle saygılarını gösterirler. Yakutlar dahil, bütün Asyalılar, Polinezyalılar, Eskimo ve Kızılderililer burunlarını birbirlerine sürüştürürken derin nefes almak ve bu arada dudaklariyle de birbirlerinin yanaklarını öpmek suretiyle sevgilerini gösterirler. Bu öpüş tarzında primitif koku alma izleri sezilmektedir. Bundan başka, Tunçderililerde, burun uzvuna bir nevi kutsallığın da verilmiş olmasının bunda tesirleri vardır. Aynularda sevgi gösterileri çok daha ileri giderek birbirlerini hırpalarcasına ısırmak âdettir. Sevişenlerin yanakları ısırması ve parmaklarla sıkıştırılması, çimdik atması çok görülür. Aynu kızları çok ince ve zarif hareketlerle seks kabiliyetlerini tabiî ve içten hislerle ilân ederek önünüzden geçerken, ıstıraplı sıkıştırılmalara daima açık olduklarını hissettirirler. Polinezyalılar gibi, sevgililerinin sırtlarında tırmık yaraları açarlar. Polinezyada, genç kadın, kendisini sevgilisinin taşımasını ister. Aşka açık ve tek olduklarını sağ kulakları arkasına iliştirdikleri çiçeklerle izah ederler. Eğer bu çiçek kırmızı ise, arzu içinde yandıklarını ifade eder.

Tunçderililerde ayak öpmek yoktur. Bu gelenek Hindistandan, tarihten evevlki zamanlarda İngiliz soyu tarafından Avrupaya getirilmiş ve yaşatılmış olup sonraları kiliselere intikal etmiştir. (204) (184) (1115) (799) (239) (125) (81).

Evlenme: Asya, Amerika ve Pasifik Tunçderililerinde, birbirlerinin hemen yanı başlarında ve hattâ çok defa iç içe dahi her türlü evlenme geleneklerini görüyoruz. Endogami, Ekzogami, Poliandri, Polijini, Monogami veya grup evlenmeleri yanyana yaşayabiliyor. Bu arada bu gelenek kabileler veya komşular arasında bile bir nefrete sebep olamıyor. Farklı evlenmeler bazan bir evin içinde bulunan kan yakını şahıslar arasında da görülüyor. Ayrılma sebepelri daima ekonomiktir ve kabile başkanının müsaadesile mümkündür. (280) (92) (718) (50) (62) (1106) (290).

Kocaları savaşta ölen kadınların evlenmeleri daima başkanlar tarafından hazırlanıp plânlanırdı. Bu evlendirmeler muayyen yas günlerinde icra edilir ve kadınlar merasimden sonra, ölen kocalarının mezarlarına veya doğdukları zaman dikilen ağaçlarının dibine birer kap su koyarlardı. (1106) (244).

Evlenmelerine söz kesilmiş çiftler birbirleri ile, gerdeğe kadar konuşmazlardı. Ancak gözleri ile isteklerini izah edebilirlerdi. Kötü ruhlardan temizlenme merasimi de ancak bu zamanlarda yapılırdı.

Evlenmeler, ebeveynden müsaade alınmak suretiyle mümkün ise de, aile kesin bir sebep olmadıkça hayır diyemezdi. Niaşnlanma, kız evinin bir av eti ikramını erkek evine sunması ile başlardı. Genel olarak başlık veya ağırlık bütün Tunçderililerde erkek tarafından verilirdi. Bu olay yarım veya tam olarak, evvelden kararlanırdı. Tam olursa, kız erkeğin evinde yaşar ve mal ile çocukların sahibi erkek olur, aile baba kolu sayılırdı. Eğer başlık yarım olursa, aileye giren gelin hem mala ve hem de çocuklara tesahüp ederdi. Eğer, kızı isteyen iki veya ikiden fazla şahıslar varsa, kabile meydanında bu şahısların birbirleri ile veya bir ayı ile güreş ederek kızı kazanmaları âdetti. Söz kesilinceye kadar kızlar cinsel serbestiye hâkimdiler. Hattâ bu hususta bilgili yetişmiş olmaları düşünülerek, bekârete göz yumulurdu. Bazı yerlerde bu kızın maddî değeri yükselebildiği gibi alçalabilirdi de. Zorla ırza geçmek suretiyle cebrî evlenmeler tabu sayılır ve görülmezdi.

Bekâret Aryan ve Sâmilerde Tanrılara adanırken, Tunçderililerde kabile başkanlarına adanırdı. Bu bekâretin, eğer yerinde ise, bir yaşlı kadın veya aile reisi tarafından ihlâl edilmesi ve damada hazırlanması, kız evinin ödevi idi. Bekâretin damat tarafından izalesinde uğursuzluklara inanılırdı.

Tunçderililerin her kolunda, çocukları beşikte sözlemek âdeti pek eskidir. Bu tip sözleşmelerde erkek tarafı zengin ise başlık vermezdi. Başlık genellikle fakir erkeklerden israrla istenirdi. (249) (88) (1115) (244) (280) (169) (167) (621) (620) (259) (245) (239).

Güney Kaliforniya ve Kuzey Meksiko Kızılderilileri arasında bekâretin noksanlığı evlenmeye bir mani teşkil etmez. Yakın kan akrabaları ile evlenmelerine rağmen kızın, ölmüş olan öz annesinin yerine geçerek, üvey babasından veya bir gelinin ölmüş olan kocasının kardeşinden çocuk kazanması pek olağandır. Navaholarda bir de evlilik tecrübe devresi vardır. Memmnunsuzluk vukuunda ayrılabilmekle beraber, kesin evlenme merasimine de gidilebilir. İlk temas, erkeğin kız tarafına av eti, battaniye ve at hediye etmesile balşar. Bir erkeğin iki kız kardeşle evlendiği çok görülmüştür. (618).

Thomson Kızılderilileri, kız âkil olunca köyün uzağında bir kulübeye konulur. Burada türlü yasaklar serbestçe işlendikten sonra evlenmesine müsaade edilir. Papuada erkek çocuklar ancak beş yaşına kadar, kadın ve kızların bulunduğu muhitlerde yaşayabilirlerdi. Evlenme çağları ilk savaşa girişlerinden sonra başlardı. Bu zamana kadar olan, cinsel münasebetleri, kadınlara şerefsizlik verirdi. Navaho gençleri savaşa hazırlandıkları anda, cinsel münasebete girer ve yola çıkma merasiminde o kadın tarafından bir kartal tüyünün saçına takılması âdetti. (165/79).

Kra Ayak'larda, bir erkek bir kızla evlenmek isterse, kızın bütün kardeşleri ile de evlenmeli idi. Buna sebep daimî savaşlarla erkek neslinin çok azalmış olması idi. (320/—) (184/443) (50) (169). Koryak, Çukçi, Alauç, Endoğu Asyada da bu gelenek vardır.

Tecrübe evlenmeleri, ancak kızın gebe kalışında kesinliğe varır, o zamana kadar, kızla ancak geceleri buluşabilen erkek aileden sayılmazdı. (1115/155 -) (852).

Tunçderililerde, çapraz yeğenler evlenmesi makbul sayılırken, paralel yeğenlerle evlenmelere müsaade edilmez. (1115/263)

Evlenmeler de düğüm (Maya) Kımız (Türk) Hindistan cevizi suyu (Polinezya), Mısır ekmeği (Mohavk Navaho) Şıra (Aynu ve Güney Amerika) Tütün (Kuzey Amerika) daima kutsal tanınmış olup bunların biri veya bir kaçı merasimlerde daima kullanılmıştır. Şerbet veya kımız tipi içkiler Tunçderililerde hiç bir zaman ihmal edilmemiştir. (194) (101) (708) (281) (223) (289) Kına, yüze yazı yazma veya döğmeleme pek geneldir. (852) (1116/—)

İnkalarda evlenme, sınıf şartlarına bağlıdır. Başkanlar öz kardeşlerile, başkan yakını asiller, üvey kardeşleri ile, işçi ve çiftçilerle tacir ve ilim adamları, yakın veya uzak akrabaları ile evlenirlerdi. Rahiplerle asiller bir çok odalık alırlardı. Aşağı sınıflar kesin olarak tek kadınla evlenebilirlerdi. Bu evlenmede bir boğayı (İspanya) bir kondu yani kartal (İnka) tarafından orta oyununda öldürtmekle hak kazanırlardı. (1005) (184) (16) (19).

Toltekler Monogamist idiler. Ekzogami çevrelerinden köy odası tarafından seçilecek bir kızla erkeği evlendirmek gelenekti. Aileye giren bu yeni kan âdeta bir şirkete ortak sayılırdı. İnka, Aztek, hattâ bütün Türkiklerde olduğu gibi düğümlenen etekler, mendiller, kuşaklar evlenmeyi tesbit ederdi. Gelin kötü ruhlardan temizlenebilmek için ilk gecesini, aileden şerefli bir büyüğün himayesinde geçirir ve kutsallaşır, temizlenirdi. Bekâr bir kadın bir çocuk kazanırsa, ona seçme kadın derler, kutsal fahişelik vazifesi ile çok ileri makamlar verirlerdi. Bir kadının kocasına ihanet etmesi eğer, kocasından müsaade dışında olursa ölümle cezalandırılırdı. (189) (29)

Hivaro Amazon Kızılderililerinde gelin bütün evin erkekleri ile ve damad da evin bütün kadınları ile evli sayılırdı. Buna sebep, ailede kıskançlığın önüne geçilmesidir. Amazon Yuruka'ları ise iki taşın birbiri üzerine düşerek birinin kırılması ile evliliği kesinlerlerdi. (215 /270)

Polinezyada evlenmeler genel olarak monogamist olmakla beraber saray erkânı ve asiller üç eş ve çeşitli cariyeler alabilirlerdi. Öz kardeşle evlenmenin, tarihten evvelki devirlerde, başkanlar tarafından icra edildiği işitilir Ağırlık ve başlık Kırgız Yakut Tunguz ve İnkalarda olduğu gibidir. Motua adalılar akraba erkeklerinden dahi başlık isterler. Buna mukabil aile kızını şartsız olarak bir erkeğe veya aileye hediye etemekte serbesttir. Bekâret hiç bir zaman önemli olmamakla beraber, Polinezyada Başkana adanan kızlar, bebekliklerinden itibaren sıkı bir şekilde yetiştirilir, saklanır ve günü gelince köyün meydanındaki çiçek ve yapraklarla süslü sedirler üzerine çıplak olarak sırt üstü yatırılmış genç kızların bekâretini, saray nazırı tetkik eder ve halka ilân eder. Bu sturetle saraya alınan kızlar, Taupo veya Pahu derecelerile her bakımdan önem ve kudret taşırlar. Hatta daha da ileri gidilerek kutsallaştırılırlardı. (180) (149) (401) (744) ,(110) (614) (1115/184) (12/154) (38) (775/78) (108/258).

Polinezyalılarda da (Havai, Tahiti, Yeni Zelanda ,Samoa ve civarları) kız kaçırma âdeti pek ünlüdür. Ağırlık ve balşık üzerine kavga dercesine çatışarak kızın değerini yükseltmek hiç bir zaman ihmal edilmez. (180/

Papualarda ise evlenme nizamı baba tarafını tutar. Her sınıf ayni sınıftan kız akardeşlerle evlenebilirler. Veya ayni sınıftan kızkardeşler kızı ile veya torunları ile evlenebilir. Bu şekilde, torun bazan çok ihtiyar bir insan da olabilir. Bundan dolayı her erekek kendi yaşında bir torun kızla evlenmek ister, ki bazan bu kız daha doğmadan erkek ölür gider. Diğer taraftan torun kızlar genç iken evlenmeleri icap eden büyük babalar ölürler. (104)

Avustralyalılarda evlenme çağındaki gençler bekâr kamplarında yaşarken, yanlarına verilen yedi yaşındaki çocukları yetiştirirler. Yetişince de bebek iken sözlüsü ile evlenir. Gelin, ilk gecesini kabile yaşlıları ile geçirdikten sonra sevgilisine kavuşabilir. Bazan köyün bütün genç erkekleri ile de cinsel birleşme ancak birtek gün ve bir kişi ile bir tek defa için şarttır. Tekrarı ölümle cezalandırılır. Genç kızlar daima yaşlı erkekler tarafından alınırlar ve genç erkekler ise dul kadınlarla evlendirilir. Kurnay, Turra, Yeruka, Yuun, Vatka Baluk kabileleri Materni-Paternal ve Asya tipidir. Evlenme ancak çocuk doğumundan sonra kesinlenebilir. (1113/11).

Her nerede olursa olsun, Tunçderililerde, ebeveynin bilgisi dahilinde harıcında, kız kaçırma şarttır. Bu kaçırma bir nevi tiyatro havası ile icra edilir. Ebeveyn, damadı öldürecekmiş gibi avaz avaz bağırarak ellerinde silahlar sokaklara düşer. Kalabalık bir alay halinde bütün köy dolaşıp güveyin hediye vereceği yere varılır. Hediyeler görülünce de sarılıp eğlenmeye, bayram etmeye başlarlar. Pasifikte bu günün yıldönümünde, kayın ana damadın ayağını yıkamakla ödevlidir. (180) (1115)

Türk, Asya Türkleri, Sümer, Hurri, Finike, Hitit ve Yakutların evlenmeleri ile diğer Tunçderililerinkinin mukayeseleri. (1115) (184) (321) (50) (193) (155)

Nişan yüzüğünün bir Yunan geleneği olduğu ifade ediliyorsada Kızılderililer bunu, Yunan geleneğindeki kadın cinsel âletini ifade etmesi bakımından değil, sonsuzluk anlamında bilerek tarihten çok evvel kullanmaktadırlar. İlk defa Pasifiğe gidenler de sazdan yapılmış nişan yüzüklerini görmüşler ve hayret etmişlerdi. Bunun da eski bir Asya geleneği olması gerek. (1115)

Bütün Tunçderililerde, ağırlık kız anasına ve diğer Asya soylarında yine erkek tarafından kız babasına verilir. Malûm olduğu üzere, Sâmi ve Aryanlarda ağırlık kız tarafından erkeğe ödenir. Tunçderililerde, dul için fazla ağırlık verilmesi ekonomik düşüncelerdendır. Ağırlık iki türlüdür. Birincisi nakten bir defada para olarak ikincisi ise taksitle ve kız ailesine iş yapma suretile ödenir. (1115)

Kore Türklerinden İ - Lu'larda, saça takılan tüy kızın nişanlanmış olduğunu belirtir. Bu gelenek bütün Kızılderililerde ve bilhassa

Anasazı, Atabaşkan, Mahovk ve Pasifiklerde bu gün bile devam eder. Yalnız Pasifikliler tüy yerine bir çiçek tekarlar. (466)

Samoa ve Tongada evlenme merasiminden çıkan gelinle güvey, ayakları atına serilen genç, ihtiyar insanların üzerinden atlayarak mabetten ayrılırlar (224) (225) (180)

Tunçderililerde evlenme çağları erkek 16 kız için 12 de başlar. Yalnız Avustralyalılarda bu çağ 10 ve 8 yaşlardır. (180)

Bilhassa Pasifiklilerde olduğu gibi Kızılderililerin çoğunda gelini kılıç altından veya iki ateş arasından geçirmek veya ateş üzerinden yürütmek geleneği tamamen Asya Türkiklerine ait bir gelenektir. (23) (122) (168) (168) (165)

Mogol evlenmesinin en krakteristik ve önemli tarafı, zifaf odası kapının önünde çetin ve bazan kanlı bir kavga yapılmasıdır, ki bu gelenek hiç bir şekilde Tunçderililere girmemiştir. (Ancak Mongoloid Smith Sound Eskimoları bu âdeti kullanmaktadırlar. (1115) (122).

Bazı Tunçderililerde, Kızların erkek çocuklar gibi sünnet olması tarihten evvelki devirlerden gelmiştir. Kızlar, rahimdeki kliterosun keskin bir taş bıçakla kesilmesi şeklinde sünnet olurlardı. Bu arada, Afrikalıların yaptığı gibi, vulvayı genişletmek, penisi ikiye bölmek gibi âdetler Tunçderililerde görülmemiştir. (122) (1115) (813)

Boşanma; Eskimolarda erkek hiç bir şey söylemeden evden çıkar giderse boşanmış olur. Kızılderililerde boşanma kadının hakıdır. Erkeğin çarıklarını kapı dışına koyması boşandığını ifade eder. Erkek, silâhını battaniyesini ve çubuğunu alarak derhal ayrılmaya mecburdur. Başka hiç bir hakkı da yoktur. Çuvaş, Mongur, Voğul, Votyak ve Çeremişlerde erkek kadının bir kenarda asılı durmakta olan duvağını yırtmakla boşanır. Kızılderililerden çoğunda, erekek evlendiği zaman verilen çubuğu ateşe atarsa veya yemin vesikasını yırtarsa evlilikten bıktığını haber evirir. Polinezyada kadınlar, fikirlerini değiştirinceye kadar kocalarına sadıktırlar. Boşanma ise erkeğe evden git demekten ibarettir. (248) (244) (165) (1115) (224) (180)

Doğum; Bir zenci, kırmızımsı kahve rengi doğar. Ve hemen kurşuni bir ton alır. Siyahımsı renk birinci ve üçüncü yıllar arasında teşekkül eder. Gözler mavi ve saçlar kahverengi iken, zamanla koyulaşır. Avustralyalılarda kirli sarı renkte doğan çocuklar sonradan koyulaşır. Kızılderililerde ise beyazımsı sarı doğup bir kaç hafta içinde tunçlaşır. (81/868)

Aynu çocukları doğar doğmaz ağızlarına tuz ve kuru balık ezmesinden ve diğer ajanlardan yapılmış bir lâpa konur. (56/260)

Eskimolarda doğan çocuk kız ise ağzına kar doldurulur, erkek ise göbeği dille yalanmak suretile yaşamasına yardım edildiğine inanılır. Sancı kadını istilâ ettiği zaman ona dokunmak kesin olarak yasaktır. Çocuklarını yerde açtıkları çukurun içine düşürebilecek pozisyonda çömelerek doğururlar. Bazan, eşleri çıplak vücuda temas etmeden arkalarını uvarak ve ellerini karınlarına bastırarak doğumu kolaylaştırabilirler. Kadınlar ise doğum zamanını oldukça kontrol edebilirler. (125/113) (1063)

Kızılderililerde plâsanta daima gömülür. Doğumdan sonra lôhusaya tabu veya kutsal gözile bakılır. Kırk gün muayen gıdalar verilir. Mohavklarda bir çocuk doğar doğmaz bir ağaç dikmek asla ihmal edilmez. Hopi ve Orabi kabilelerinde doğum olayı kutsaldır. Kadının yanında kimse bulunmaz. Doğumun akabında ana, erkek çocuğun göbeğini bir okla, kız ise bir değnekle keser. Göbeği ve plâsantayı bir tepsiye ve o tepsiy de bir çalının üzerine yerleştirir. Çocuk erkekse, bu iş için kullanılan bir tepeye koyardı. Bu gelenek Samoa da da aynendir.

Aynu larda Ana çocuğa vücudunu, baba ise ruhunu vermiş sayılır. 12 nci gün çocuk şahsiyetini almış bilinir. Bantu Kızılderililerinde Zuni ve Pueblolarda çocuğun, ay ve güneşin tesirleri altında kalarak meçuhller ile temasta bulunduklarına inanırlar. (618/58) (1047) (165/44)

Aztekler çabuk çocuk doğururlardı. Ve hemen de işlerine yollanabilirlerdi. İnkalar, tabii bir trapeze asılarak çocuklarını doğururlar ve bu suretle doğanların kuvvetli olacaklarına inanırlar. Çocuk ahmak olmasın diye baba ise beş gün yemek yemez. Kadınlar ise doğumdan bir müdet evvel yemekten kesilirlerdi. (1005) (29/49).

Polinezyada en genel doğum tekniği, kadının dar bir yere ilişmesi ve erkeğin onu kucaklar şekilde oturup kadının sırtını göğsüne dayaması ve kadının bacaklarını kendi dizlerine geçirmek suretile rahimin ileri doğru verilmesidir. Doğum yaklaşınca, kadın iki elini ensesinde kilitliyerek zorlanırken erkeğin serbest kalan iki eli kadının karnına basarak çocuğun yürümesine yardım eder. Diğer hazır bulunanlar ise kadının ayak ve kollarını kuvvetle silkerler. Plâsanta rütubetli bir yere gömülür. Karıncalardan korunur. Aksi halde çocukta göz iltihabı kaçınılmaz görünür. Göbek kordonu Pa Pa nebatının yaprakları ile sarılır. Gömülürken üzerine kül çamuru dökmeyi de ihmal etmezler. Koparıldığı yere hassalı yapraklar (Candle Nut Tree Bark ve Astringent suyu) koyarlar. Bunlar güya çocuğun sağlam yetişmesine yardım eder. Eskiden doğumun hemen akabında löhusanın eşile derede cinsel birleşmeleri kesin bir gelenekti. Bu suretle rahimin temizlendiğine inanırlardı. Doğum mutlak bilhassa kurulan bir barakada yapılır ve ardından derhal yakılırdı. Doğum olayı türlü deniz kabukları üflemek, uyandırıcı şarkılarla toplanmak, cinsel birleşmelere çağırmak ve festival, bayram gibi eğlencelerle kutlanırdı. (744/19) Çocukların beyaz ciltli olmaları için dualar ederlerdi. Oscanyalılar, bir tek cinsel münasebetle bir kadının gebe kalabileceğine inanmazlar ve bir erkeğin bir ay içinde en az üç defa bir kadını ilkah etmesi şarttı. Bundan başka iki tarafın da, samimi olarak çocuk istemesi gerekirdi. Bu arada bir diğer erkekle, temas bir evvelki ilkahı silip süpürürdü. Halbuki Pasifikli erkeklerde seks impolsu oldukça zayıftır. On günde bir ereksiyon mümkünse de müessir değildir. (180/27)

Dayaklar, ve Lâplar doğum devresinde kadının üzerinde her hangi ibr düğüm veya bağın bulunmamasına dikkat ederler. (168/276).

Arunta kabilelerinin toteminde doğum hakkında enterasen bir hususiyet vardır. Herhangi bir kadın kendini ana olarak kabul ettiği anda, totemdeki ruhlardan biri derhal onun rahmine varıp çocuk halinde doğmak için büyümeye balşar. Bu genel bir anlayış olmakla beraber, analık hissi, kadında ilhakın akabında kendini gösterir. (1093/152).

Kırgızlar doğum işaretleri gösteren kadınları derhal aile kulübesinden çıkarır ve ellerini yiyecek takımlarına sürdüzmezlerdi. (169/28)

Doğum, genel olarak korkulu bir olay kabul edildiğinden primitif anlayışa göre bu zamanlarda kadın tehlikeli sayılır ve kendi haline bırakılır. Tahitide lohûsa üç hafta ayrı kulübede yaşar. Kodyakta ise, mevsim ne olursa olsun kulübeden uzak yaşatılır. İki yerde de yiyecek sopaların ucundan yedirilir. Güney Amerika Garani Kızılderililerinde çift buğdaydan yapılmış yemek yiyen bir kadın o yıl içinde ikiz doğurur. (1115/147) (169/34)

Genel olarak Kızılderililerde inanıldığına göre, ölen bebekler birer çiçek olarak doğarlar. Doğumda ölen kadın Mayalarca kutsaldır. Fijililer erkek çocuğun göbeğini gömer ve üzerine bir fidan dikerler. Kız göbeğini ise, balıkların yemesi, bebeğin balık gibi bir vücuda sahip olması için göbeği denize atarlar. (204/29) ((July 15.65 Ch. 7 Tv. N. Y.)

Çocuk düşürmenin, Kızılderililerde korkunç tabii neticeler sağladığına inanırlar. Kanı toprağa akan kadın, kabile ve köyüne yakıcı tufanlar, kıtlık ve belâlar getirir sayılır ve bu kanaat yağmur düşünceye kadar devam eder. (1115/148) (744/22)

Türkiklerde rahim ekseriyetle erken teşeküül ettiğinden kızlar 11 12 yaşından itibaren doğum yapabilecek durama girerler. Bu fizyolojik karakter, 14, 15 yaşlarında emniyetle teşeküül etmiş olur. Fakat diğer soylarda, meselâ Hindu ve İndo - Avrupalılarda genç kızların rahim teşekkülü ekseriyele on altısından sonra doğuma müsait bir hale girer. Bu sebeple Türkiklerde ve daha doğrusu Tunçderililerde daima erken evelenmeler cinsel birleşmeler görülür.

Tunçderililerden bazılarında görülen garip âdetlerden biri de, eşi içerde doğum yapan bir kocanın, yan bölmede ayni doğum sancılarını göstermesidir. Bu olay, doğuma iştirak sayılır. Bu gelenek, Çin Türkistanında, Japanyoda, bütün Kızılderililerde, bazı Polinezyalılarda, Kariplerde, Finike, Girit eski halklarında ve kısmen de İrlanda ve Kelt lerde yaşamıştır. (1115/25)

Anadolu Türklerinde Nanpâre denilen bir lâpa veya tiridin, bebeğin, doğar doğmaz ağzına konulduğu sabittir. (68/5)

Bazı Tunçedirlilerde göbek kurutulup ilâç yapılır. (168/46)

Ölüm; Aynularda ölüm, ruhun geri dönmediği bir nevi uykudur. Ölü sevgisi eşyalarla ve tığ bent dediğimiz kutsal kemerle (Kut) bir hasıra sarılarak gömülür. Sırt üstü gömüldüğü mezarın üzerine ekseriyetle kanusu baş aşağı devrilerek tesbit edilir ve mezarın dört kenarına süsülü, tahtadan yapılmış tanrı misalleri diklir. Bunlar bir nevi fallik gösteride olup kadınınkine bir nevi delik, erkeğin kinde ise penis işaretleri sezilir. Aynular mezarlarına çok kıskanç olduklarından, kimseyi ve bilhassa Japonları yaklaştırmazlar. Ölenin evi yakılarak aile başka bir eve taşındığı gibi, ölene ait olan bütün eşyalar da yakılır. Ağlayıcılar, tutuldukları yerlerde hayvanî bir şekilde ağlarlarken ölünün ardından ailede yas eseri görülmez. (101/122) (239/180) (167 /148)

Hyung Nu'lar arasında, ölüye kendilerini kurban edenlere tesadüf edilmekte ise de, Hintliler gibi cebir yoktur. Kurban edilmek isteyen, ölenin yanı başına çömelerek eşyaların ve silâhların yanında gömülür. Yine bu topluluğun Kırgızları ise ölülerini yakar ve kalanını bir yıl sonra gömerler. Yüzlerini boyamadan ölü etrafında üç kere dönmeleri âdettir. Bazılarında ise mezarın üzerine, ölünün hayatta iken öldürdüğü düşman kadar taş konulur ve şerefine de at yarışları tertip edilir. Bunlar arasında yüzlerini sert bir şeyle ince bir çizgi yapmak de gelenekti. (466/86) Koranın Veğ Tunguz Türklerinde bir ölüm vukuunda ev terk olunur. ve türbe haline getirilirdi. Buna mukabil komşuları Şi - Veğ Mogol kabilesinde, ceset ağaçta kurutulurdu. Bu olayı Mongoloid Kızılderililerde, Maorilerde çok sık gâörürüz. (466/ 44/—).

Çukçiler, bir insan öldükten sonra onu tamamen soyup cesedi üzerinde ailenin son yemeği yemesi gelenektir. Bu tahta sofrada açılmış olan bir delikten arasıra, ölünün ağzına yemek lokmaları indirilir. Akabında ölünün en yakını, deri eldivenler giyerek onu yine bir deriye sarıp, Ren geyiği ile çekilen bir kızakla çok uzaklara götürür. Orada geyiği kurban eder ölüyü de parçalar, kurtlara kuşlara terk eder. (Maksat, cesedin bir an evvel yenilip yok olmasıdır. Bu gelenek kar ve kayalık bölgelerde ileridir. Deri eldivenler ise, bilmeden mikroplardan sakınmak içindir. (280/491)

Ostiyaklarda bir ölülyü ay ışığı altında üç yol ağızına götürüp bir kerevete yatırırlar. Bir yol maktule, bir yol intihar edenlere ve üçncü yol ise normal ölenlere aittir. İrtoş ostiyaklarında üçüncü yol Tanrıya gider. Oradan alınacak emre göre, ölü tekrar hayata dönebilir. Bütün Tunçderililerde (istinasız ve nerede olursa olsun) tekrar tekrar kulağına seslenilir, gömülmeye giderken de ardından çağrılır. Bu ölümün kat'i olup almadığnı öğrenebilmek içindir. Bu gelenek Çukçi ve Ostiyaklarda çok ileridir. (280/494) (165/153)

Kızılderililerde ölüme yaklaşan şahıs, nasihatlar ve vasiyetler verir. Ölünce de her günkü elbisesi giydirilerek çadırın ortasına oturtulur. Silâhları yanına konarak merasim için etrafına toplanır. Kış ise yaza kadar bir kerevette soğuğa terk edilir. Yaz ise gömülür. Gürültü etmez, sivri uçlu âletlei yapmaz ve üç gün çalışmazlar. Bu olay Eskimolarda da böyledir. Ölü hiç bir zaman evin veya çadırın ön kapısından çıkarılmaz. Aksi halde bir akrabasının öleceğine inanırlar. Gömülürken silâhları ve atı ile gömülür. Hısım, akraba ve dostlar, kulak memelerinden veya parmak uçlarından birer kısım kırparak kurban ederler. Ansazı kültürüne bağlı olanlar dan bazıları, ölülerinin yumuşak uzuvlarını kurutur. veya dehydrat ederler. Bu bir mumya değildir. Bütün Tunçderililerde, ölünün boş atı veya herhangi bir atın cenaze ardından getirilmesi kesin geleneklerdendir. (1074/—) (115/142) (59/—) (168/264) (248/334)

Aztekler, Ölüm döşeğinde bütün suçlarını itiraf ederek temizlenirlerdi. Halktan bir ölü yakılır ve külleri saklanırdı. Asîl ise, ağzına ölüm şarkıları yazılı ince bir deri sıkıştırılır, deriye sarılarak kurutulur ve sonradan gömülürdü. Gömülme şakulî olurdu. (29/116) (78/693) (189/115)

Mayalarda ölecek olan, ölümü kötü tesirlerin getirdigine dair inançlar dolayısile korkar ve mütamadiyen haykırırdı. Bu, aileden ayrılma cezası idi. Ölenin ağızna mısır ezmesi ve bir kaç küçük taş (bektaşılar gibi) koyarlar ve kalın bir kumaşa sararak asilleri yakarlar, halktan kalkınmış olanları oturarak ve diğerlerini sırt üstü yatırarak gömerlerdi. Bu gelenek Aztekerininkinin tersinedir. Mayalar yıl dönümönde açıldıkta bir masa kurarak üzerine ışık ve yemekler koyar ve ruha ikramlar ederlerdi. Mezarlığa yiyecekler götürerek orada bırakırlardı. Komşulara sevdiği yemekler dağıtılır, ecdada evliyâ diye bakılır ve hattâ Çiçen İtza gölü civarında bulunmuş üç kafatasına uğur için el sürebilmek isterlerdi. (194/—) (269/225).

İnkalar ölülerini kurutur ve sonra Vicuna yani lâma derisine sarılarak gömerler. Kadınlar yüzlerini örter ve saçlarını keserler. Cenaze kalkıncaya kadar evlerini süpürmezler. Ölüleri sevdikleri şeylerle ve silâhları ile oturur vaziyette gömerler. Ağlayıcılar getirir, merasimden sonra bayram gibi eğlenirler. Komşulara ve mezara, ölünün sevdiği şeylerin resmini çizdikleri keteler ve yemekler dağıtırlar. (1005/—) (223/161) (16/56) (19/154)

Her Kızılderili, asîl olsun halktan olsun, ruhunun bir hayvan tarafından taşındığına inanırdı. Bu hayvan yanında yaşar ve ona inançla bağlanırdı. Biri ölünce diğeri de ölecekmiş sayılır veya kendin ölmeye mecbur hissederdi. Bazan bu hayvanlar gebe anne tarafından alınır ve dikkatle de büyütülürdü. Bu olay bilhassa Zapoteklerde pek ileri gitmişti. (168/799)

Kızılderili kadınlar, kestikleri saçlarını sevdiklerinin mezarı üzerine serperlerdi. Kulak memeleri hizasından kestikleri saçlar büyüyünceye kadar yeni bir evliliğe girişemezlerdi. (1106/73)

Yas yasağı adetlerini bu güne kadar en temiz bir şekilde muhafaza edebilenler, Avustralyalılar, Maoriler, Polinezyalılardan mada Samoyedler, Hindistan güneyindeki Todalar, Tatarlar, Tevarikler, Filipin Tinguanları, Aynular, Borneo ve Dayaklardır. Kızılderililer de muhafazakârdırlar. Bir Başkan öldüğü zaman seçilmiş olan bir yere gömülüp üzerine yarı küre halinde toprak yığılırdı. Etrafına da oklar saplanarak sıralanırd.ı Polinezyada da olduğu gibi (Pomare mezarı) başkanın içki kabı yerleştirilir, yemek, yanilmez ve ağlayıcılar durmadan avazlarını yükseltirlerdi. (1093/197) (1106/73 -) (168/—)

Polinezyalılar arasında ölen kadınları için erkeklerin matem tutmaları yasaktı. Kadınlar matemde peçe kullanmaya mecburdu. Başlarına koyu renkli tüyler geçirirler ve yanaklarındaki esirleri deniz kabuklarını çıngırak gibi takırtarak onlara yol açardı. Ağlayıcıları ise ölünün ruhunu azaptan kurtardıklarına inanırlardı. (805/251) (401/37) Bunlar, ölenin çocukluğundan bu yana iyiliklerini sayar dökerler ve bir taraftan da ağlarlardı. Bu merasim ölünün saçından kesilmiş bir tutamın önünde yapılırdı. Bazı Kızılderili kabilelerinde kadınlar başlarına sıcak küller dökerler ve erekekler yüzlerini siyah boyalara boyayarak derilerine, etlerine şişler, çiviler saplarlar, boyun ve kollarına siya h bandlar takarlardı. Navaho ve Hopilerde, yaslı ailelere ikram edilen kaplar bir daha kullanılmazdı. (511/278) (249/107).

Maori esas anlayışına göre, vücuttan çıkan ruh bir daha geri dönmez. Daha doğrusu, ruh vücuttan yavaş yavaş ayrılır ve tamamen gidince de alsa geri gelmez. Ölüm yoliyle ruhun tamamen ayrılmasına Maoriler Tangi derler. Bu sebeple tabutun kapağı sıkı olarak kapanmaz. Çivilenmez ve çok defa kapaksız olarak gömülür. Çünkü ruh tamamen çıkmamış da olabilir derler. Maori Mormonlarının anlayışı ise farklıdır. Maoriler ölülerine çok saygı verir ve mezarlarını da kutsal bilir kimseyi yaklaştırmazlar. (379/160) (404/699).

Bazı kafkas kabileleri, Samoyedleri, Aynuları, Tatarlar, bütün Kızılderililer Tuvarek ve Filipin Tingileri ve Pasifik adalıları ölen yakınlarının adlarını yıllarca söylemezler. (168/297) (1093/70)

Primitif geleneklere göre ölü, aileler ve kabileler arasında hakim ve muktedir bir yer alır. Bununla beraber, bütün ömrünce sevilen bir insan bile ölür ölmez aile efradı arasında bir düşman mahiyetini alır. Dokunulmazlığa gömülür. Uğursuzluğundan, dehşetinden korkulur. Cesede dokunanların temizlenme zamanı, bilhassa Polinezyada görüldüğü gibi on aydır. Bu zaman şahsın klâsına göre ayarlanmış olup bir şahsın diğer şahıslara teması, evlerine girip çıkması tamamen yasaktır. Britiş Kolumbia Kızılderililerinden Susvaplar kocası ölen kadını uzun müddet kabileden ayırır. Bu kadının gölgesinin bir kimsenin üzerine düşmesinde, o şahsın belâ ve hastalıklarla mahvolacağına inanılır. Filipin Agutinlerinde bu zaman yalnız yedi gündür. İngiliz Yeni Ginelilerinden ve Tunçderili olmayan Mekko'lar ise karısı ölen bir şahsın elinden bütün haklarını alıp onu dağa sürerler. (1093/—).

Hokokam Kızılderilileri de ölülerini yakarlardı. Bu gelenek komşuları Atabaşkanlara geçmiştir. (115/188)

Algonkenlerde onbeşinci yüzyılda başkanların ölüsü gömülmezdi. Evvelâ cesedin içi temamen boşaltılır. Deri tepeden tırnağa dikkatle yüzülür ve kemikler çıkarıldıktan sonra hususi ve muhteşem bir türbede güneşte bırakılarak kurutulurdu. Etlerde kurutulduktan sonra tekrar deri içine konulur ve böylece bir hasıra sarılarak saklanırdı. Başkanlar halk arasında öldükten sonra kutsal tanındıklarından cesetleri de saltanat derecelerine göre sıralanırdı. Bu türbeler muayyen günlerde dua ve niyazlara sahne olurdu. Bazan, Kızılderililer ölülerinin bellerine ve baldırlarına deriler de sararlardı. Pasifik ölü yakmaları, tabiata terk ederek kurutmaları, gömmleri de Polinezyalılardan Maorilere kadar, Asyadaki Türkik Hyung Nu geleneklerine eşitliklerle doludur. Eskimolarda ve Yeni Ginelerde de olay aynıdır. Fakat Yukarı Asya tipi yakma ile Mogol ve Hint tipi ölü yakmalar rasında hem manâ ve hem de tatbikat bakımından pek büyük farkların olduğu da malûmdur. (1106/—) (115/508) (298) (802) (149/—).

Mezar; Türkiklerde, daha doğrusu Tunçderililerde Asyadan tutunuz da, Amerikalar ve Pasifik adalılarına kadar olan en eski mezarlar genel olarak yarım küre veya kümbet şeklindedir. Sanduka tipi mezar daha sonraları, gelişmeye başlamış olan kabileler arasında inşa edilmekte idi. Mezarlar en az iki kompartmanlı olup, ölen şahıs ve silahları ile eşyaları birincisine, hayvan ,ve pek ender olarak da insan kurbanları ikinci veya daha çok kompartmanlara yerleştirilirdi. İnşa tarzları ve metaryelleri ayrı ayrı olmakla beraber plan ve organizasyon bakımından eşitlikler gösteren bu mezarların içinde ölü kabiledeki sosyal durumuna göre, ya göğe yükselebilsin diye ender olarak ayak üstü veya çömelmiş yatmış vaziyette gömülürdü. En eski avcılara ait olup Parakas civarında bulunmuş olan ve bazısı çömelmiş, bazısı da yatırılmış olarak gömülen kalıntılaıda yapılan radyo karbon araştırmalarında 4000 yıllık bir eskilik bulunmuştur. Bunlar And mezarlarına ve 35.000 yıl kadar eskileri olan Brezilya ve Şilidekilere eşit olup Mongoloid izlerden tamamen uzaktırlar. İputak mezarlarında iskeletler uzunlamasına yatık ve cesedin elleri kasıklarının üzerinde bulunmuştur. Yüzlerinde mustatil ve dehşet verici maskeler, ağızlarında ve burunlarında işlenmiş kemik veya fok balığı dişinden yapma tıkaçlar gözlerinde takma gözler bulunmuştur. Bunların bu geleneklerini Ohio Kızılderililerinde de buluyoruz. Dolmen tipi mezarlardan bazıları Misisipi civarında da vardır ki Poindexter'e göre eşlerine Anadoluda da tesadüf edilmektedir. Sanduka tipinde mezarlar batı Pasifik ve bilhassa Samoa ve civarında pek gelişmiş olup Robert L. Stevenson'a Vea tepesinde bu şekilde güzel bir türbe dahi yapmışlardır. Bundan başka, Fijinin kuzeyinde olup Solommon adaları rasında sıkışmış Rotuma adasındaki, kavuksuz Karaca Ahmet mezarlığını andıran mezarlık pek enteresandır. (34/—) (27/—) (373/586) (149/—) (290/134) (115 /485) (152/34) (1106/—)

Türkler, haşmetli elbiseler giydirdikleri Hanlarını süslü tabutlarda, sanat eserleri ve silâhları ile gömerler ve kurbanlarını yerleştirdikleri muazzam göçlerin istikameti olan doğuya çevrilirdi. Tepelerin üzerine merdivenli bir plâtform kurulur ve dört tarafına kurban edilen atular asılır ve ortaya da Tanrı mahiyetinde bir insan modeli oturtularak eline de bir bardak içki (Kımız) tutturulurdu. Bu tepelerin Zigurat mabetleri manasında hazırlandığı pek açık görülmektedir. Yas işareti olarak da, Hanın akraba ve yakınları kapılarına üçer posteki asarlardı. Bu posteki asmayı Kızılderililerde göremedikse de mezarın tipi ve Tanrının bu olaydaki yerini ve teşihrini Aynular dahil bütün Tunçderililerde gördük. Tahitide bile Kral Pomarenin mezarının üstünü bir içki (Kava-Tava) kapı süslemektedir. (2/173) (117/—) (106—) (321/—) (243/141) (218/178)

Bebek öldürme; Daha 1955 yılına kadar Kafkasyada Osset kabilelerinde çocuk öldürülerek soyu mükemmel, mütenasip tutmak hususiyeti devam etmekte idi. Bunlar kısmen Hristiyan ve kısmen de Müslüman gruplardı. İki grupta da (İnuklar dahil) bazı barbarik merasimlerle bu olayı icra ederlerdi. Asya Türkiklerinde böyle bir gelenek emniyetle tesbit edilemiyor. Eskimolarda çocuk yoketme, ancak açlık vukuunda yapılıyor. Kızılderililerde böyle bir gelenek olmamakla beraber, ilk çocukların Başakana kurban edilmesini görüoyruz. Polinezyada ise sakat ve hastalıklı doğan çocuklar bebeklikte yok ediliyordu. Beyazların istilâsından sonra, adalılar, bunlardan doğan çocukları telef ettiler. Doğarken ağlamayan, Şehevi ve kutsal olmayan arzular sonucu doğan bebekler de derhal öldürülürdü. (744/32) (105/159) (149/62) (184/273) (401/—)

Sünnet: Asya Türklerinde sünnettin tarihi tesbit edilemeyecek kadar eskidir. (Circumcision). Bu olay dünya üzerindeki bütün soylarda şu veya bu şekilde devamlı veya aralıklı olarak tatbik edilmiştir. Bazıları sünneti, bir inanç kaygusu ile Tanrı için, bazıları ise temizlik veya cinsel birleşmelerde daha iyi sonuç alabilmek isteğiyle yaparlar. Bazan da, Avustralyalılarda olduğ gibi bir cesaret, kahramanlık sayılır. Sünnet dediğimiz küçüçk operasyon, mutlak cinsel uzuvlarda yapılmakta olmayıp, dişlerde, parmaklarda, kulak memelerinde ve diğer uzuvlarda da yapılır. Fakat genel olarak erkek (incision) ve kadın (introcision) cinsel âletlerinde icra edilen primitif bir operasyona tâbir ederler. Avustralyalılar, penisi altından keserek mesaneye kadar ayırırlar. Penis scrotum'dan orifice'e kadar el gibi düz bir hâle girer. Kadınlar da ormana götürülerek yere yatırılır ve vulva keskin bir taş bıçakla yarılarak genişletilir. Evlenecek genç kız için bu şarttır. Bu kızın oradaki bütün erkeklerle o halde cinsel birleşmesi kesinlikle zarurîdir. Bu suretle kötülükten temizlendiğine inanılır ve ona süslü hediyeler verilir. Aksi halde, kabilenin yüz karası olur. Bu gelenekler primitif zenci temaslarından kalma olup kesin negroiddir. Polinezyalılarda, kadında sünnet (subincision) yalnız libida'nin çizilmesinden ibarettir. Kızılderililerin çoğunda da böyledir. Kaptan Cook, sünnetin buralarda bir temizlik sebebiyle yapıldığını tesbit etmiştir. Halbuki, hiç bir dinsel mânâsı olmamakla beraber, cinsel arzuyu geliştirme mahiyeti kesindir. Sünneti İnkalarda, Beyazların gelişinden evvel de tesbit edebiliyoruz. Aynularda ise garip ve oldukça vahşi bir gelenek vardır. Çocuk doğunca, kadınlar — kız olsun erkek olsun — çocuklarının apış arasına isabet eden kısımlardaki deri ve yağ tabakasını bir bıçakla yüzer ve üzerine dağ mantarını (Mycélium) döküp üzerine deriye benzer bir tabaka yapıştırırlar. Bu bazı ilim adamlarınca sünnet zannedilmekle beraber, aslında merasimi, duası olmaması, hattâ bu operasyona erkeklerin iştirâki dahi görülmemesi dolayısiyle bir inanç olmaktan uzaktır. Bu ameliyat sırf çocukların cinsel uzuvlarile temas halinde bulunan apış aralarının türlü sebeplerle gençlikte ve gelişmiş yaşlarda pişmemesini temin etmekten ibarettir. Bu operasyonda bir mütilasyon da yoktur. Fakat sünnet yine vardır. Tunçderililerde, kesilen deri, cesur olsun diye ya küçük kardeşe yedirilir veya uğur için kızkardeşe verilir, kurutulur, bir yere gömülürdü. (180/—) (204/13) (167/147) (198/45) (401) (15/81) (108/103) (1064) (744/60) (1111/159) (1093/197).

Seksoloji: Tunçderililerde, başlangıcı ne olursa olsun, seks anlayışının sonucu, diğer soylarda da olduğu gibi şehvet olayı ile bağlanır. Fakat, başlangıçta, seleksiyon, aşk ve birleşme işlerinde aile ekonomisi daima büyük faktör olarak yer alır. Bundan dolayı, Tunçderililer seksolojisini, Hintlilerde ve zencilerdeki sensüalizmden, diğer taraftan Sâmilerdeki topyekûn şahsî ekonomi zorlamalarından ayırmak gerekir. (1118/—) (777/—).

Tunçderililer seksolojisi, inanç ve geleneklere dayandığından, ekonomik şartları hafifleştirmiş, kendisine özel bir yer tertip etmiştir. Hattâ kuru ve kesin bir hudut içinde kalmayıp zemine zamana, ihtiyaç ve imkânlara göre birinden diğerine kayabilmekten de çekinmemiştir. Fakat bu kaymalar daima genel nizamdan hiç bir zaman uzaklaşmamış olup, tekemmül etme yollarında yapılmıştır. Hiç bir zaman tam ekonomik veya seksüel bir hâle girmemiştir.

İncelemeye cesaret edeceğimiz, gelenek ve anlayışlar, bizim bugünkü anlayışımıza taban tabana zıt olabilirler. Şunu unutmamak gerekir ki, her toplum kendi geleneklerini kullanırken ,onların doğruluk ve iğrilik sonucu olduklarına inanır ve kendi geleneklerine uymayanlara kem gözle bakar. Yani bizler onların nizamlarına nasıl bakarsak onlar da bizim nizamlarımıza öyle bakarlar. Yabancı bir gelenek, bir toplumun içinde yşatılmaya çalışılırsa, tabiî ki bir uygunsuzluk ortaya çıkar. Kendi topluluğu içinde onu hiç bir kimsenin kınaması, yadırgaması akıllı bir hareket sayılmaz. Her cemiyet kendi toprakları üzerinde, kendi toplumunun isteği ile yaşamakta serbesttir. Bilhassa gelenekler ve inançlar, bir toplumun geleceğine gizli kuvvetlerden iyilik, refah, saadet, bolluk getirmek için ortaya çıkarıldığından ve yüzyıllarca kullanıldığından, bizlerin anlayışına göre kötü sayılabilenlerden bir kaçını tenkit etmek, primitif dimağlarda çok fena reaksiyonlar yapar. Çünkü o da bizler için ayni şeyi düşünür.

Bizler, gelenekleri derlerken bunları incelemek, bağlantılarını bulmak ve neticeyi bilimde kullanmak istediğimizden, geleneklerin mahiyetleri hakkında söz söylemeye de sahip değiliz. Tunçderililerde seksoloji konusu bol ve renklidir. Birbirlerine de, pek bağlı sonuçlar vermekte olduklarından tetkiklerinde sonsuz faydalar vardır.

Seksolojinin, antropolojinin bir branşı olduğu artık dünyaca kesin olarak kabul edilmiştir. İnsan tekâmül varlığında en mühim rolü oynayan seksoloji verasetin kapı anahtarı sayılarak ilim sırasına alınmış ve Melburn Antropological research Ass. gibi ciddî müesseseler bu ilme ilk olarak yer vermiştir. Seksolojik kabullerin, değişiklik sebepleri, o zamandanberi ilim kürsülerinde kullanılmıştır.

Seks anlayışlarının her kabile ve soyda Tanrısı, Tanrıçası, Rahibi, Rahibesi, kulübü, okulu, kesin nizamları vardır. Fakat Tunçderililerin seks anlayışında diğer soylardan ileri bir gösteri de vardır, ki bu olay, bu soya ayrılmış bir karakter olarak Asyada, Amerikalarda, Pasifikte yaşamış ve yaşamaktadır. Bu söyleyeceğimiz anlayış, bazı gruplarda hafiflemiş olmakla beraber bir çoklarında hâlâ çok sıkı bir şekilde muhafaza edilmektedir. Seks işi, yani cinsel birleşmeler kutsal bir ibadettir. İnsanları Tanrıya yaklaştırır. Olayın ciddî merasimleri vardır. Bu anlayış ve isteğin kutsallığını ihlâl edip, onu bir zevk oyuncağı hâline getirmek büyük bir tabu, yani günahtır. Tanrının insana verdiği diğer uzuvlar gibi değerlendirilmeli ve israf edilip yorulmamalıdır.

Bir soyun devamını temin ettiğinden dolayı, akıllı seçmeler (selection) yapılması şarttır. Ferdin bu seçmeleri kendi zaviyesinden, fakat geleneklere göre yapmış olması, sosyete içinde bir mesele haline getirilmemelidir. Buna hiç kimsenin hakkı yoktur. Seksüel duygular, spritüel mânâya tercih edilmemelidir. Gelenek her ne olursa olsun, topluluğun tabiî malı ise, bunun aksine varan, instinct yani sevki tabiiye mahkûm olmuş demektir ve bu Tunçderililer kafasında bir suçtur.

Daima bir sihir ve keramet veya yerine göre felâket getirebileceğine içten inanan Tunçderililer, fizik yorgunluklarını getirecek büyük yolculuklardan evvel, bir kaç gün (1 - 10) cinsel birleşmelere müsaadeli değildirler.

22 yaşındaki bir insanın hücrelerinin yüzde 71.2 si sudan müte-

ekkildir. Bu su nisbeti yaş ilerledikçe azalmaya başlayıp, hücrelerin ertleşmesi başlar. Bilhassa yılların torakümü üzerine ilk olarak bağ- yıcı hücreler ve sonra da epithathic ile germinal hücreler çürümeye şlar. Bu sebeple bağlayıcı adale örgüleri seks hücrelerine nazaran daha erken bozulup, vücutta güzellik sağlayan hususiyetleri yık- aya başlar. Fakat arzuyu yaşatan hücreler hayatın sonuna kadar vm ederse de, çok defa ereksiyona mâlik olamaması bakımından — iç örgünün çürümesi — iktidarsız kalır. Bu devirler her soya göre yrılıklar gösterirler. Yaşlılık hudut ve nizamları da buna göre deği- r. Meselâ Tahitili bir kadın, Parisli bir kadından daha çok zaman vvel (çürüme) safhasına girebilirse de, seks arzusu bakımından daha verimli olabilir. Fizyolojik teşekkülât bakımından bu hususlar erkek- rde daha barizdir. Genel olarak soylar arasındaki yaşlanma devir- i böyle bir sisteme bağlanmaktadır. Pek tabiî olarak bütün bu olaylar, soyun, kadın - erkek seks psikolojisi üzerinde de büyük roller oynamaktadır. Tenasül uzuvlarının büyüklüğü, küçüklüğü ehr soya göre ğişiklikler gösterdiği gibi, bir çok primitif sosyetelerde, türlü şekil- rde muamelelere tabi tutulurlar. Bu olayın pek ileri tarzlarını Hint- lilerle Avustraloidlerde görüyoruz. (37/—) (110/—) (180/—) (293/ —) (790/—).

Müslümanlığın bânisi olan Harzeti Muhammed, seks ile birlikte diğer olaylarda, erkeğin aktif ve kadının passif olduğu prensibinin ilk kurucusudur. Ve Kur'ana göre, cinsel birleşmelerin Tanrı emri dahi- nde olduğu takdirde bir ibadet kabul edilmesi gerekiyor. (Bu fikir bir Arab fikri değildir.) "Tavsiyelerinde (Yaratıcı olarak işle. Bütün cinsel zevki vecd ve teşekkürle tad. Fakat daima bir gün Tanrının karşısında hesap vereceğini de hatırından çıkartma!) demek suretiyle cinsel bir- şmelerin arotic, sensüel mahiyetten uzaklığını ve spiritüel varlığını izah etmek suretiyle, primitif anlayışı desteklemiştir. Buna mukabil eski, Hint ve Avrupa seks anlayışları — eski Sâmîler dahil — ökünden korkulacak mahiyettedir. Hint, Seylan, Endonezya, seks anlayışı, yalnız ve yalnız sensüalizme dayanmakta olup sonsuz eserler vermektedir. Bu husustaki farkları Burgo Partridge'den incelemek ye- r sanırım. (170) (682/491) (204/74) (180/25-35) (1104/87) (1115/177) (854/324) (169/33) (1111/126).

Kutsal organlar: Bütün Tunçderililerde, erkek ve kadın organları e göbek kutsal sayılır. Sivri kayaların, Ata Tanrı oldukları ise, Hiyavata efsanesine geçen bir İrok inancıdır, ve penisi ifade eder. Kızıl- erililerde kadın, kadınlık organını gizleyen yuvarlak önlüksüz görün- nezler. Yakut kadınlarınca ayaklar, Yurok Kızılderililerinde omuzlar gösterilemez. Eskimolarda bir çocuk ancak onaltı yaşına kadar çıplak görülebilir. Gerek Kamçadal ve gerekse Yezo, Kuril ve Hokkaido Aynularında da, Pasifiklerde olduğu gibi cinsel organlara elle dokunmak yasaktır. Bilhassa nişanlılar arasında bu gibi olayların affedilmez günahlar ve uğursuzluklar tevlit edeceğine inanılır. Bu gelenek Asya ve Pasifikte de çok kesinlikler taşır. (164/367) (167/136).

Polinezya seks hayatında pek mühim yer tutan **Gençlik evleri,** birer mâbet mahiyetinde idi. Gençler muayyen yalşarda ve muayyen zamanlar için bu evlerde kız erkek birlikte istedikleri gibi yaşarlar ve bu suretle bu ev dışında tabulara göz yumarak anti sosyal günahlara atılmazlardı. Bu evlerde tamamen müstakil olduklarından kimse tarafından sorguya veya kınamaya mâruz kalmazlardı. Çünkü bu evler, cemiyetin gözünde İngiltere Parlâmentosu kadar saygı taşırdı. Burayı, seks işlerinde bilgili şahsiyetler sık sık ziyaret ederek gençlerin eğitimine dikkat ederler, hattâ başkan, rahipler kendilerine doğrudan doğruya bağlı olan bu çatıları daima göz altında bulundururlardı. Yeni Gine gençlik evleri gibi, daima bir mâbet kadar süslü, oymalı ve bölgenin en şairâne, romantik, manzaralı yerlerinde kurulurdu. Her tarafını ağaç heykeller ve çiçekler ssülerdi. İçlerinde oturanlar arasında sıkı bir saygı yaşar ve onları bir diğerinin arzusu hilâfına tekliflerle rahatsız etmeme inancı kutsal bir gelenek halinde idi. Bu tip evlere, Asyada ve Amerikalarda ok sık olarak tesadüf edilir. (110/93) (180/48).

Tunçderililerde namus anlayışı, hiç bir zaman seks işleri ile karıştırılmamalıdır. Seks işlerinde, telâkki ve anlayışımıza göre bu kadar serbest davranan Pasifiklilerin, bu derece şeref ve namuslu insanlara yakışır bir hayat kurup onu devam ettirebilmiş olmaları çok önemli bir sonuçtur. Hattâ bazan bizlere çok garip gelen telâkkilerle de karşılaşabiliyoruz. Meselâ, modern Koreada, yanlışlıkla bir yabancının eli eline değen kadın derhal ölüme mahkûm edilir. Buna göre, her toplulukta namus başka türlü tezahür eder. Muayyen bir standarda sıkıştırılamaz. (469/2) (59/79) (82/12) (1115/166).

Bekâret derisinin kıymet ve mahiyeti de antropolojide çok mühim roller oynar. Bütün Tunçderililerde büyük bir değer taşıyan bu deri parçası İndoidlerde (Hind-Avrupa) ve Mongoloidde (Çin, Mogol) mekanik surette merasimsizce yok edilir. Daha evvelce belirtildiği gibi, kızlığın yok edilmesi bazı Tunçderililerde varsa da hiç bir zaman mekanik suretle değildir. Tunçderililerden gayrılarında bu ameliye, bazan Paragvay Mongoloid yerlilerinde olduğu gibi doğum ânında ebenin parmak darbesi ile yapılır. Malaka, Endonezya ve Brezilya Maçakarileri, Sunda adalıları ve Kamçadallılar ise, nebatî tamponlar kullanmak suretiyle icra ederler. (1111/140).

Çocuklukta ilk cinsel yakınlık, mukabil sekse doğru başlar. Yaş ilerledikçe, şahıs, kendini bu ahlâka mugayir diye gelenek ve nizamlara giren hususiyetten kendisini kurtarmaya muvaffak olur. Fakat bazan ileri yaşlara kadar devam eden çocukluk hisleri dolayısiyle nörotik bir hâle girerek, psikolojik infantilizm şeklinde de kendini gösterebilir. Büyük verimli helezonun içine giren bütün Asya, Amerika ve Pasifik kıtalarında, ana kolunu takip eden kabileler arasında, kız ve erkek çocukların her ne yaşta olursa olsun cinsel oyunlarla eğlenmelerine ve ilk sevki tabiî ile öğrenerek yetişmelerine müsaade edilir. Fakat bu çocuklar, bülûğa erme çağına gelince, işin ehemmiyet ve sonuçlarını idrâk ederek geleceklerini tanzim eden yeni bir hayat sistemini ciddiyetle ele alırlar. Malinowsky'nin bildirdiğine göre, bütün bir serbestiye rağmen buralarda piç adile kimse görülmediği gibi, çocuklar sağlam ve vaktinde doğarlar. (180/25) (1093/25).

Alaska yerlileri arasında erkekler erken yaşlarda seksüel bilgilere sahip oldukları halde, kızlar, kadınların çocukları deniz kenarında bulmadıklarına ancak kendileri doğurdukları zaman inanabilirler. İlk defa aybaşı gören bir kız aylarca bir odaya kapatılır. İlk günler avucuna para sıkıştırılıp, parmağına ip bağlanır. Bu geleneğin şöhret ve zenginlik verdiğine âlâmet sayılır. Su az içilir. Dördüncü günü merasim yapılarak bütün bebekleri daha küçük yeğenlere dağıtılır. Dudaklarının etrafında sekiz defa bir taş parçası dolaştırılır. Bu, kızın dedikoducu olmamasını temin eder. Kız tabulardan kurtulunca, elbiseleri yakılır. Böylece uzun ömüre sahip olur. Erkek çocuklar, ölen amcalarının yaşlı dul karılarını almakla, malın ailede kalması usul olduğundan, ortalıkta eğer genç erkek varsa, kızlar evlenebilme imkânını bulur. Tilingitler, peryodunu ilk gören kızlarını, br hava deliği açılmış kutunun iiçnde haftalarca hapsederler, Kaliforniya, Çinuk, Nutka, Kooş Kızılderililerinde de bu âdeti görüyoruz. Kızın güneş görmemesi, kimseyle temas etmemesi bu şekilde temin olunuyor. Bu kutunun içinde, dünya ve nimetlerinin değerlerini düşünmesi, onları tenkit etmeyip ruhunu tekâmül ettirmesi sağlanır. (258/19) (168/690).

Pasifikte, kız ve erkekler erişme (Puberty) çağına vardıkları zaman ailede merasim yapılır. Genç, erkeklik yaprağı ile tenasül organını örter. Kız, süslü otlardan hazırlanmış olan bekâret eteklikleri takar. Bu tarihten sonra, gerek kızların ve gerekse erkek çocukların kabile civarında hazırlanmış olan gençlik evlerine veya ormana gidin sevişebilmelerine müsaade edilir. Gençler sabahın ışıklarından evvel, bu aşk evlerinden ayrılmalı ve gün batıncaya kadar birbirlerine yaklaşmamalı, birlikte yemek yememeli ve konuşmamalıdırlar. İstediklerini ancak göz ve hareket ifadeleri ile birbirlerine sunabilirler. Aksi halde kabile tarafından ağır cezalara çarptırılırlar. Gençlerin, bu zamanları en kutsal tanıdıkları zamandır. Yapmacıktan uzak, ibadete benzer bir huzurla kendilerini sevki tabiîlerine terk ederler. Yalnız, evlenmek için seçtikleri gençlere kendilerini en son verirler. Onların bu tabiî nimeti incelik ve samimiyetle kullandıkları zamanlarda herhangi bir kimsenin, sebep her ne olursa olsun rahatsız etmesi kat'iyyen yasak ve tabudur. Böyle zamanlarda kız ve gençlere hiç bir mesuliyet yüklenemezdi. Polijini ile başlayan seks işleri, monogami ile sonuçlanırdı. Bu olaylara yabancı gençler de iştirâk edebilirlerdi. Kız bunlarla da ayni şekilde sevişebilir, hattâ çocuk bile yapabilir, bu çocuk da diğerleri gibi kabul edilebilirdi. Fakat bir yerli kızın bir yabancıyı sevmesi en ağır cezalara hattâ ölüme kadar varırdı. Adaya gelen yabancılara, kabileler, Dr. Banks'a ve Cook'a yaptıkları gibi kabilenin en güezl kızlarını, meyva ve çiçek yığınları üstünde çırıl çıplak sunarlardı. Aşk onlara da yasaktı. (224/—) (744/115) (180/—) (145).

Polinezyada kız çocuklar ilk Peryottan hemen bir kaç hafta sonra cinsel organlarının içine kan durdurucu hassalara mâlik olan nebat yaprakları (astringeant) koymak suretiyle iç derinin pürtüklenmesini, sertleşmesini temine çalışırlardı. Bu ameliye, genç kızlık devresine kadar da devam eder. Anne veya büyükanne, kızın bilgi gelişmelerinden mesuldürler. Bunlar arasında, günlük masajlarla memelerin dik ve sıkı kalması için türlü çiçek yağ ve suları kullanılırdı. Erkek organı daima kutsal sayıldığından, kadın organının buna değer temizlik ve güzellikte olması için çırpınırlardı. Cinsel organlar süslenir, kıllar yumuşatılır veya yolunur, hindistancevizi sütü ile uvulur, Phaseolus asmasından hazırlanmış kremler sürülür, iç tarafa, içderi rengini beyazlatabilmek için bir kokonat yani hindistancevizi tokacı sürülürdü. Bu rengin koyu olması fena halde utanılacak bir olaydı. Tenasül uzuvlarına verilen bu derece ehemmiyet, bu âletlerin oral tahriklere mâruz oluşunun yine tarihten evvelki geleneklere dayanmasıdır. Bu arada labia'nın ve kliterus'un masajlarla büyütülmesi de ihmal edilemez. Omuzlar, kollar lüzumundan fazla geliştirilir. Dans kabiliyetinin geliştirilmesi için bel ince tutulur, kalçaların dişi yuvarlaklığının muhafazasına fevkalâe dikkat edilir. Mütenasip bir vücutta, seksin daha güzel çalışabileceğine dair bir inanç vardır. Vücutların yaklaştığı esnada, kadın vücudunun vereceği koku erkek için pek önemliydi. Bu sebeple bir Polinezyalı kadın günde dört defa denize girmezse kendisini kirli kabul eder. Seks hayatı tekemmül edememiş bir kadına, hayvan nazarı ile bakılır. Bu derece gelişmiş hayat arkadaşlarını, kocaları yakınlarına, misafirlerine ikram ederek öğünürler. Sahip oldukları kadının kalitesini de, çevrelerinde böylece yükseltirler. Bebeklikten türlü deniz mahlûklarından yapılmış ezmelerle, yavruyu seks bakımından geliştirmeye çalışmaların, kız daha beşikte iken başlaması, seksin dostlara ikram edilebilecek kutsal ve iyi bir Tanrıverimi olduğu kanaatindedir. Cinsel birleşme tarzına gelince; genç kadın veya kız, yukarda görüldüğü tarzda hazırlanmalarından sonra, soyunur, yatak başında diz çöküp dua eder. Sonra erkeğin çıplak omuzlarından, göbeğinden ve cinsel organından — dokunmadan — öper ve ondan sonra yaklaşır. Bu yaklaşmada bir anormal hareket katiyen yasaktır. Ertesi sabah denizden dönüp, sepetlerle çiçekler getirip onlarla masaj için odanın ortasına döker. Bir tabla da meyva getirmeyi unutmaz. Eliyle erkeğine yedirmek, sırtındaki tırnak yaralarını muayene ve iftihar etmek eski bir gelenektir. Bu geleneklerin bir çoğu bugün de olduğu gibi yaşamaktadır. Böyle izleri arkadaşlarına göstererek övünenleri çok gördüm. Bu tip birleşmelere bir çok kızılderililerde ve Kuzey Asyalılarda da tesadüf ediyoruz. Pek tabiî ki, izler, Maorilerde, Yeni Gine'de Polinezyadaki kadar kuvvetli değildir. Fakat medenî tanıdığımız cemiyetlerimizin anlayışları karşısında, yukarıda incelediğimiz anlayışlar, gelenekler çürütülmeye başlamıştır. (744/68) (224/—) (180) (H.C. T.).

Avustralya yerlileri arasında çocuklar seksi en açık dille ve doğru olarak atababalarından öğrenir ve canlı gösterilerle yetiştirilirler. Bir Avustralyalı anne için, altı yaşındaki çocuğunun müzikli festivallerin tesirile, heveslenerek ayni yaştaki bir kızla seks oyunu oynamasını görmek, en büyük bahtiyarlık olur. Buna mukabil Fiji adalılar bunu gördüklerinde müteessir olurlar ve artık birer kocakarı olduklarına inanarak kıskançlıkla bir tarafa çekilirler. Marşal adalarında ise, olay, gruplar halinde tertiplenerek çocukların ergenlik çağından evvel yetişmeleri sağlantr, ki Tahitide kraliçe Pomarenin seks okulu gibi okullar da kurulmuştu. (180/44) (1111/—) (224/—).

Tunçderililerde, yani, Mongoloid olmayan Eskimo, Kızılderili ve Pasifiklilerde, ailenin en güzel ve genç kadınını, misafire ikram etmek tarihten evvelinden gelen bir gelenektir. Fakat bu ikramın bir inceliği, zarafeti, merasimi vardır. Öyle gelişigüzel değildir. Bir defa, kadın veya kızın kabul edilmesi için, türlü mütevazi cümlelerle, lütfen hiç olmazsa bir tek akşam için, misafirin servisinde bulunmasının kabulü tekrarla rica edilir. Bu rica kabul edildiği zaman, ev sahibi dünyalara sahip olmuş, sayın konuk bu teklife tenezzül etmiştir. Konuk Tanrının elidir. Hizmet ve verilecek olan rahatlık ise Tanrıya yapılacaktır. Fakat... Burada bir fakat var ki ihmâli imkânsız. Bu teklifi pek mücbir bir sebep olmadıkça geri çevirmek, âdeta ev sahibine en büyük hakareti kullanmış olmaktır. Böyle bir vaziyet karşısında size türlü cezalar hazırlanır. Eğer, inandırıcı bir mazeretiniz varsa, kadın o zaman kapınızın önünde sabahlar ve her an esir gibi bekler. Bu önemli gelenek çok neşriyata girmiş olmakla beraber, bu misafirin, mutlak ve mutlak bir Amerikalı, Rus, İspanyol, Portekizli, İngiliz olmaması gerekir. Bunlardan gayrısı, bu primitif geleneklere bağlı cemiyetlerde Tabu (yasak) değildirler, Çünkü diğerlerini tanımazlar. Bilhassa, konuğun rengine dikkat ederler, kendilerine benzer tarafı varsa, ikramlarında bu dereceye kadar varabilirler. Yoksa, her türlü konuğa bir erkeğin eşini, kızını ikram ettiklerini düşünmek pek yersiz olur. Yalnız Mongoloidlerde, geniş teklifleri görebiliyoruz. Bu gelenek o kadar kesindir, ki her sarışın erkeğe ye Amerikano veya Gringo dediklerinden bir aile kadının böyle bir şahısla cinsel birleşemsi, Asyada da, Amerikalarda da, Pasifikte de eski geleneklere göre ölümle cezalandırılır. Bu gibi konuklara bütün konukseverlik gösterildikten sonra, kabilenin sıra fahişelerinden - kutsal olmayanlardan - birini sunarlar. Burada yalnız bir tek nokta var ki, fermanı kraliçe Pomare ve diğer Kızılderili kabilelerden bazılarının başkanları tarafından daha onyedinci yüzyıllarda verilmiştir. Bu tarz cinsel birleşmeler, toplum menfaatına, olacak kaydiyle müsaade edilmişti. Bu gelenek halen bütün kudretile her tarafta yaşamakta ise de, büyük şehirlerde ve civarlarında kaybolmaya başlamıştır. (225/93 - 275) (805/219 -) (180/—) (244/241) (248/375) (101) Şunu da ilâve ederim ki, ailenin bir kadının, koca veya baba müsaadesi alınmadan, yabancı ve konuklarla, sırf zevk ve aşk sebepleri ile cinsel birleşmelere girişmesi, o kadının ağır bir şekilde cezalandırılmasını teşkil eder. Bilhassa koca karıcının burnunu ısırıp kopartarak sokağa atar. (248/—) (184/236) (118/—) (469 2) (125/92)

Gençleşmeye gelince; Tunçderililerde, yine bir anlayışa göre, rejuvenasion, kökü Türkik olan bütün soylarda, tarihten evvelki zamanlardanberi bilinmekte ve kullanılmaktadır. Cariye ve odalıkların sebep ve mânâsı da budur. Büyük kadının, vakti gelince erkeğine kendi elile genç eşler araması da bu sebepten ileri gelmektedir. Bunda da ekonomik sebepler başta gelir. Erkeğin hayattan bıkmadan, daima bir genç gibi çalışıp, düşünüp randıman verebilmesini, ailenin refah içinde devam edebilmesini temin etmek ailenin hakiki başkanı olan Büyük Kadının ödevidir. Orijini Asya Türkiklerinde olup, Alauç, Amerikalar ve Pasifiğe dağılan genel sistem şudur. Yaşlanmaya başlayan erkek yatağa çıplak olarak yatırılır. İki yanına daha peryotlarını görmemiş olan iki genç bakireyi çıplak olarak sabaha kadar yatırırlar. Erkek bu kızlara sla dokunamaz fakat onlar sımsıkı sarılarak sabaha kadar enerjilerini naklederler. Bu olay ayda bir kaç kere, yerine göre tatbik edilir. Hakikatta ilim adamları bu gençleşmeye önem vermekte, hatta kabul dahi etmektedir. Bu arada, bu işi transplantasyonlarla aşılarla gerçekleştirmeye çalışan Dr. C. E. B. Sequard, E. STeinach, Voronof ve Walden - Steward Türk ususlü gençleşmenin psikolojik gelişmeyi de vermesi sebebile, daha verimli oldğuna kani olmuşlardı. (204/—) Bildiğimize göre, Kutsal Fahişelere bu tabirin verilmesi de bu gibi faaliyetlerindendir.

Yine bütün Asya Tunçderililerinin, Pasifiğe kadar dolaşan kutsal fahişe mesleğinin enteresan tarafları vardır. Evvelâ, rahipleri tatmin etmek, yaşlıları gençleştirmek, çocukları yetiştirmek, geliştirmek, hastalara koşmak, bereket için kendini tabiata vekfetmek önemli ödevleri idi. Bunlara Tunçderililerin bulunduğu her yerde tesadüf edersiniz. Kendilerine hususi bir saygı verildiği gibi kabile ve bölgelerde makamlara dahi sahiptirler. Bilgilerininçokluğu ve hijyen temizliklerinin lekesizliği, inceliklerinin hudutsuzluğu, insan severlikleri ile daima şerefle anılırlar. İyilikleri dilden dile efsaneleşir. Tunçderililer haricinde bu tekemmül etmiş insanları vaktile Japon Hakiki Gayşalarında buluyoruz. Fakat, diğerlerinde vazifeler daha spiritüel mahiyet taşır. Onlar için estetik güzelliği olmayan aşk oyunları tamamen tabudur. Seks işi bir gece gidasıdır. (Oseanya dilinde cinsel birleşme karşılığı gece gıdası'dır). Yaş hadleri düşünülmeden, cinsel birleşmelerde kadın ve erkek tamamen birbirlerine eşit haklara sahiptirler, yeterki birbirlerinin bilgileri istek veya kabulleri dahilinde olsun. Sekssiz bir vücut kolayca asabileşebilir ve asabileşme ise ruhun kemâlini bozar, tabu ortaya çıkar. (614/12) (744) (224) (1104) (37) (165) (1113) (21)

Yaşama statülerine primitif dediğimiz bu insanlarda, vücut organlarının herbirine her şekli için dillerinde verilmiş yüzlerce kelime vardır. Ssksin her tarz ve şekli için de ayrı birer kelime verilmek suretile sözlükleri geliştirilmiştir. (224) (225) (321) (322)

Homoseks'e gelince; Primitif inanclara, kâinatın başlangısında müşterek cinsiyeti benliklerinde taşıyan Ced Tanrılar Homo Seksüel tanınırlar. Her şeyin iki cinsiyeti olmakla beraber, Tanrılar bu haklardan mahrumdurlar. Aşırı inançlara bağlı bazı gençler, yine Asya, Amerika ve Pasifik yerlileri arasında kendilerini bu ceryana kaptırarak, böyle bir hayatı pisikolojik kirlenmelerden uzak olarak devam ettirirler. Vecd ve inanç dışında bir insanın homoseksüel olması, Tanrıya baş kaldırma sayılır. Cezalandırılır, kabilelerden atılır. Daha çocukluk çağlarında bu yola atılmış olanlar, ise büyüdükçe fizyolojik değişikliklere sahip olup kadınlaşırlar. Kadın elbiseleri giyer ve süslenirler. Hem fellatio ve hem de pedestü icra ederk, evlerde çocuklara bakar veya hizmetçilik ederler. Bunlara Mahu tâbir edilir. Çukçilerde, Mayalar, İnkalar ve Pasifiklilerde hala yaşayan bir gelenektir. Kadın fahişelere verilen değer nerede olurlarsa olsunlar mahilere hiç bir yerde verilmemiş Tunçderililer arasında daima hor gözle bakılmıştır. Bu tip homoseksüalizm, Hint seksüel tipinden uzaktır. (108) (744) (280) (494).

Tunçderili gelenekleri, hernerede olursa olsun, her ne sebep ve tarzda olursa olsun insanların hayvanlarla cinsel birleşmelere girişmelerini çok ağır olarak cezalandırır, kabileden dışarı atar. veya öldürürler. Bu olay kesin bir Tabu olduğundan, ancak böylelerine düzelmez hasta, topluluğa belâ getiren kötü ruhlarla dolu bir yaratık demekle tel'in ederler. (1112/34) (469) (815) (814) (812)

Fallus :

İlk defa Anadoluda ortaya çıktığı söylenen Fallik taşların eşitleri Yukatan da ve Peru ile Polinezyada da bulunmuştur. 1894 de Tiflis'te bulunmuş olan bir hayli Fallüs, piyasaya çıkarılmıştı. Bu tip taşları Paskalya adasında da görüyoruz. Aslen Asya menşeli olduğu da anlaşılan bu Fallüsler, Erkek cinsel organının çok iri modelinden başka bir şey değildir. Kutsal olduğuna inanıldığı için etrafında merasimler yapılırken, kendilerinden geçen yerlileıe huzur verirdi. Ondan mucize ve sihirler beklerlerdi. Bu sihiri her sivri şeyde bulmaya çalışılır. Parmak, boynuz, ağaç, direk hep tepe gibi kutsaldı. Bunların etrafında işlenen toplu cinsel birleşmelerden bereket sağlık beklenir ve döl sağlanırdı. Pasifikteki Arioi merasimlerinde bazan para ve bazan da canlı hayvan değiş tokuşu bu inançlaradiki ekonomik esası belli eder. Bu tarz merasimlere Kole denirdi. Fakat iç dünyaya ait merasimlere de Suke denilir. Bu gibi törenler kardeşlik tarikatları doğururdu. Bu tarikatlar bugün dahi yaşamakta olduğu gibi Mohavk, Tahiti ve Yukatanla Havaide tarafımdan görülmüştür. Kızılderililerde Gizli Tarikat adı verilen bu topluluklara pek az yabancı girebilir. Merasim ve felsefeleri iyi niyetleri ve yardımseverliğe benzer zannındayım. Kuzey Asya ve Horasan'da pek gelişmiş olan bu tip tarikatlerin Kafkaslarda da varlıkları işitilmektedir. Kadın erkek müsavatı, insan hüriyeti ve köke bağlılık prensiplerini, tamamen Türk zı bir inanç kaynağı olan Üs-Şaman (Kuzey Şamanlığı)ından al-ştır. Fallüsün, bu evrensel tarikatte bulunuşu, sırf tarihten evvelki zamanlar inançlarından kalma bir olaydır. (165) (308) (169) (145) 23) (194) (1112) (110/—)

Tunçderililerde Afrodizyak; Satirium, Bella Donna, Phallus İm-dicus gibi dağlarda bol yetişen bitkiler, çevrelerinde bulunan insan-a seks arzuları vermekle tanınırlar. Bu gibi nebaltar, Pasifik adalarında pek fazla olduğundan, çiçekler polenler, kokular hep cinsel istekleri daha çok kamçılamış ve geleneklere kadar girmişlerdir. Diğer raftan istenmez olaylara karşı trankilize vazifesini gördüklerinden hastalılkarda da kullanırlardı. Balık ve şekerli meyvalar genel gıda mahiyetinde olduklarından Pasifiklilerde seksel istekleri daha da gelişmişti. Pasifik adalılarında bu gün dahi çok revaçta olan afrodizyak çetesinin esas formülü şunlardan ibarettir. Kırmızı polen, delikanlı semeni, deniz anası, keçi sütü, vanila yağı, iri istridye, hindistan cevi-rendesi. Bunlardan birer miktar alınıp macun haline getirilir her gün er kaşık alınır. Bu veya buna benzer ilâçlardan istifade eden Kızıl-deriliIer ise, bu tertiplere türlü masajlar yaparak arzuyu geliştirirler. Navaho, Apaça, Zuni, Mohava, Hopi, Pima, Havaspay, Papago Kızıl-rilerinde, genç kızlar hem arzuyu geliştirmek ve hem de küçük ka-bilmesi için memlerini geyik etile masaj yaparlar. Analar, kız bebeklerinin cinsel organlarını avuçları ile döğmek suretiyle sonucu elde ede-irler. (145/128) (469/79) (813/32) (204/149) (H.C.T.) 1118/2)

Tunçderili olmayanlarda ve Batılılarda seks: Bu hususta birşey yaz-ayacağız. Yalnız, seks işlerinin bu soyların primitif topluluklarında dercede korkunç mahiyetlere girerek zamanımıza geldiğgini, sensüel karakterlerinin ne kadar sistemsiz olup Tunçderililerinkini gölgede bı-aktığını öğrenmek isteyenlere referansları sunacağız. (77) (204/122) 169) (184) (1118/—) (368/—)

Suçlar ve cezalar; Aynularda fertler pek ender cezalanırlar. Esa-n suçlar da pek sayılıdır. Hırsızlığ sopa atmakla, cinayette, suçlunun el ve ayak sinirleri kesilip bir tarafa bırakılmakla cezalandırılır. u gibi kararlar ise ancak kabile mahkemesinin yetkisinden çıkar. Eski-olarda, kooperatif yaşamaya uymamak suçların en büyüğüdür. Cezası ölümdür. Kızılderililer genel olarak büyücülüğe inanmazlar. Sihirbazlığı ise bir bilgi kurnazlık işi olarak kabul ederler. Bu sebeple büyücülüğün e eğlence dışındaki sihirbazlığın cezası ise ölümdür. Sihirbazlık, rahiplerin ciddi ve yalnız onların profesyonuna dahil oldukça sayındır. 1760 yılında kocaya ihanet, meydanda kırbaçlanmakla ve cinayet ise ölümle cezalandırılır. Hırsızlık, ancak beyazların aralarına yayılmasından sonra ortaya çıkmış ve kırbaç cezası genel olmuştu. Beyazların Ateş Suyu (Viski) onları çılgına çevirdiğinden, kullanmak suç sayılırdı. Onların doğru söylemekteki saf alışkanlıkları bazan kendilerini ölüme kadar sürüklerdi. İrok - Mohavklar, yılda bir defa aile toplantısı yaparlar ve Sanundet Havete dedikleri bir festivalde ortaya çıkıp, geçen yıldaki kabahat, suç ve hatalarınıalenen sayar dökerler ve yeni yılda daha dikkatli davranacaklarını vaat ederlerdi. Bu olaya, kesitli veya kasitsiz kötüye kullanıp müdahale eden olursa, cezası pek ağırdı. Yapılan iş kahramanlık sayılır ve saygılanırdı. Mayalarda, hırsızlar damgalanırdı. Birisinin kanını dökmenin cezası da, dil veya cinsel organını kesmeyle karşılanırdı. Bu kararı Holpop denen hâkimler verir, cezalandırma ise meydanda yapılırdı. Lüzumsuz yere hayvan öldürmekle bir insan öldürmenin cezaları aynı idi. Batapop, kabile başkanı ve kararları kesin ve sertti. Bir kadının ırzına taarruzun cezası, kadının en yakını tarafından, adamın merasimle öldürülmesi idi. Azteklerde büyük suçlar şunlardı. Irza geçmek, Tapınak soymak, Akraba etini yemek, birişini büyü ile öldürmek. Bunlar ölümle cezalandırırlardı. İhanet ve mabet soymak, yakılmakla, anthropophagy ve yamyamlık işkence den sonra ölümü tevlit eder, genel hırsızlıklarda boğulmakla sonuçlanırdı. İnkalarda, diğer bir çok Kızılderililerde olduğu gibi, çalışmak mecburî olmamakla beraber, lüzumundan fazla çalışarak bir şahsın kendisini ihtirasa kaptırması, devlet ve halk gözünde kesin bir suçtu. Polinezyalılarda bir hırsız evvela mahkeme edilir, sonra öldürülür ve kızartılıp eti yenilirdi. Burada da Kızılderililerde olduğu gibi, ölüm, suçluya, bir gürzle kafatasının, başkan karşısında parçalanması ile yapılırdı. Hırsızlık, bir başkasına zarar vermek inat ve kasdile yapıldığı takdirde, hırsızlık sayılırdı. Ve cezası ölümdü. Eşine müsaadesizce ihanet eden bir kadının burnu, kocası tarafından ısırılıp koportıldıktan sonra sokağa sürülmesi, Kızılderililerin aynısı idi. Tunçderililer dışındaki soylarda primitif cezalar inanılmaz vahşetler göstermektedir ve yukarda saydıklarımız pek hafif ve âdilâne kalır. (82/9) (1106/99) (34/99) (21) 72/345) (15/34) 2(9/105) (189/105) (194/98) (281 /188) (125/194) (239/291) (281/230)

ALTINCI BÖLÜM

Konut:

Şehircilik; Karaçi ve Lâhor civarlarında bulunmuş olan beş, altı bin yıllık şehirlerin, anlattıkları medeniyetlere göre Sümer ve Elâm medeniyetlerine yakınlıkları kadar, Amerika ve bilhassa Orta Ameri[illegible] medeniyetlerine olan yakınlıkları da hayretle karşılanmaktadır. Genel olarak, Kızılderililer seçtikleri yerde evvelâ iki adam boyu sık kazıklarla ve helezon şeklinde bir saha hazırlarlar. Helezonun başladığı [illegible]kta ile bittiği yer arasında, ancak iki insanın geçebileceği bir giriş bı[illegible]kıp, iç ve dış taraflarda birer nöbetçi kulübesi kurarlar. Sahanın ortasına başkanın ikametgâhı, yarı toprağa gömülü şekilde kurulur. Et[illegible]ındaki ilk halka binalar, erkânın olup, diğer halkalar kabile efra[illegible]a tahsis edilir. 1300 (M.S.) yılında, yani dördüncü Pueblo devrinde Anasazı şehirlerinde iki katlı evler, sokaklar ve imal edilmiş kerpiçler görüyoruz. Bunlar Çukovi, Oraybe, Mohol gibi Hopi memle[illegible]lerinin harabeye çevrilmesine sebep olanlar, sonradan gelen Beyaz [illegible]yanlardan başka kimse değildir. Zunilerde ise 600 yıl evvel dört katlı apartmanlar kullanıyorlardı ki, halen ayakta duranlar, içinde yaşa[illegible]lar vardır. Yeni Meksikoda Zuni, Akoma, Çemez ve Arizonada Mi[illegible]gnovi, Valpi şehirleri incelenince buralarda 2000 yıllık bir kültürün bulunduğu anlaşılıyor. Orta Amerika Kızılderilileri, çok muhteşem şe[illegible]ler, yollar kurmakla ve topraklarını geliştirmekle imarda çok ileri[illegible] Bu şehirler Şocekalde, Sahagun, Mayapan, Tollan, Tula, Tabasko, [illegible]ata, Mıtla, Toluka, Kalıştlavako, Teotivakan, Çiçen İtza, Ohaka, [illegible]etzelkatlı, Çak Mool, Çapul Tepek, dir ki, bunlardan bazıları tapı[illegible]larının adını almışlardır. Güney Amerikada ise, İnka ve Ayma[illegible]r, tarihten evvelki zamanlardan beri şehirler kurmuşlardı, ki bu[illegible]n bu şehirler, ayni isimlerle anılıp kullanılmaktadır. Maya şehirle[illegible]arasında Koba, Tala, Halka, Yakma, Tulum, Çiçen, Uhmal, Teo-Ha[illegible]m en gelişmişleri idi. (194/—) (29/41) (115/146) (1106/94)

(191) Pasifik adalarında ise, bölgedeki yaşama tarzına uygun olarak çok eski ve ihtişamlı şehirlere tesadüf edilmemektedir. Yalnız, Rapa Nui de ufak tefek kalıntılar yeni yeni çıkmaktadır. Rapa Nui de, Dünyanın hiç bir tarafında görülmeyen ihtişamdaki kutsal bir şehirdi.

Tapınak; Primitif inançların gösteri yerleri olarak bir kaç türlü tapınak tesbit edebiliyoruz. Birisi, Hint ve Mogol anlayışlarına sahne olanlar ki, bu da ikiye bölünür. Biri, tam spiritüalizme diğeri ise sensüalizme bağlanır. Spritüalizme bağlı olanları Mogol Şamanlağında çok ileri gitmiş olup bu etki altına giren, Hint ve onlara bağlı olan komşuları tarafından kurulan ve bazan Budizm, Konfüçyüs, Brahmenizm ilâ.. gibi isimler altında yaşatılan tapınaklardır. Mogol şamanlığında çok sıkı ve kesin sihir gösterileri çok ruhi kalıplara girer. Diğer Hint anlayışında ise, cinsel organlar Tanrılaşır ve cinsel münasebet, yani birleşme ve tarzları (coitus) ibadet haline girer. Mabetlerin içleri ve dışları normal büyüklüklerde olmak üzere binlerce heykeller, cinsel birleşmeleri ve tarzlarını ifade eder. Genel anlayışta Hindoizm adı altında toplanabilen bütün sensüel mezheplerde, vecd ve şehveti getirebilecek her türlü birleşmeler ibadettir ve yalnız şehvet Tanrıya yaklaştırır. Cinsel birleşmelerde, ağız dahil, vucuttaki her bölge ve girintiyi, çıkıntıyı kullanmak serbesttir. Bu birleşmelerde şahısların cinsiyetleri de nazara alınmaz. Rahibeler, kutsal fahişeler ve rahipler, ferlerin her türlü (Homo, Hetero) seks arzularını gidermekle değer kazanırlar. Bu ödev, çoğun para veya her hangi bir hediye ile yapılır. Pek tabii ki bu da bir inançtır ve böyle bir inançla kurulmuş olan taıpnakla (Meselâ, Konarak) iftihar de ederler. Netice itibariyle bu inancın gösterilerini kendi topraklarında ve geleneklerinin icabettirdiğine göre kurmaktadırlar. Bu bizim için mühim olmayıp asil önemli nokta, Tunçderilerde, hiç bir yerde bu tarz bir tapınağın bulunmamasını izahtır. Mogol Şamanlarının sihir ve kerametin idare ettiği korkunç sonuçlara varan merasimlere sahne olduğu tipte bir tapınak da, Tunçderililer topluluğuna girmemiştir. Tunçderililerin inanç kaynağı Kuzey ve Orta Asya olduğundan inşa ettikleri tapınaklarda Kuzey Asya Şamanlığının izleri pek açık olarak görülür. Kuzey Asya Şamanlığı ile Moğol Şamanlığını birbirlerine hiç bri zaman karıştırmamak gerekir. İkisi de ayrı ayrı inançlardır. Şaman kelime si ise, Mogolların, binlerceme kelimeyle birlikte Türklerden aldıkları kelimelerden birisi olup, öğretici demektir. Yoksa kelimenin kökünde, inançla bir bağ esasen yoktur. Şaamnizm (Shamanism) diye Batı dillerine yanlış olarak girmiş bir kelimedir. Zamanla bu kelimeyi Hint inanışlarına da yamamışlardır. O zaman iki ayrı inanç, birmiş gibi bir sonuç ortaya çıkmıştır. Tunçderili şamanlığı, tapınak olarak bir dağı, tepeyi, ğacı da kabul eder. Fakat inşa edilen tapınaklar ise yedi renkli merdi- en bir tepeye yükseltilen ve üzerinde Tanrıya ve Tanrıçaya ait bir bulunan, altında, türlü bölmelerle kültür eğitim, iş ve merasim ları bulunan muhteşem bir binadır. Merdivenlerdeki yedi renk 'anrıya ulaşılan yedi katı ifade eder. Hiç bir zaman, Mısır piramitle- i bir mezar vazifesi de görmezler. Mu tapınaklar, Mezopatamya Nammu, Dublal, Eridu Maskh; Çoğu Zembil, Al Ubayd, Eteme- enki ve Anadolu Anahita) de ve Amerikalarda, (Teotivakanda Ket- el tlı, Tacinde Niçe, Tula, Tenayuka, Tenoçtitlan, Astlan, Yukatan- hmal, Mayapan, Tulun, Kulkulhan, Çiçen İtza, İştiyan, Kemada, Tolukiya, Soçikalgo, Yağul, Tikal, Zapot, Kaminalyuyu, Kopan) ıanılmaz büyüklük ve ihtişamlarla hala gözümüzün önündedir. De- bakımından kendilerine göre bazı önemsiz ayrılışları varsa da, rlık ve teşkilât bakımından farkları ehemmiyetsiz ve azdır. Kro- olojileri hep M.Ö. 3.000 ile 200 aralarına düşmek kesinliklerini belir- ır.

Kanlı kurban sahneleri ancak Maya medeniyetini temessül eden ler tarafından, yani çok sonradan ve yalnız Meksikoda icra e- tir. Diğerlerinde insan kurbanı mevcut değildi. Evvelce bildiril- igi gibi, bu tapınaklar bir mezar vazifesi görmezler. Yalnız, Palangue kazıda mezar görülmüş ortaya birçok tereddütler çıkmıştı. Son- yapılan inceemelerde, bu tapınağın bilinerek veya bilinmiyerek ok eski bir mezar üzerinde inşa edildiği tesbit edilmiştir. Bu sebeple urat Tapınaklarının Mısır ehramları ile de hiç bir alakası yoktur.

ızılderili tapınakları rasında Zuni mihrapları ihtişamla anılabi- r. Oldukça Aynu İnau larını hatırlatan, ağaçtan oyma imeçlarin yer- ştırıldığı bu mihraplarda, renk armonisi Türk mavisi kırmızı ve si- . Ortaya mısır lâpası dolu kaplar konulmak suretile Tanrılar a- ırdı. Bektaşıların Meydan Evi Tahtlarını hatırlatan hususiyetleri ardır. Pıçak Tanrı bu tahtın mutlak hâkimi sayılırdı.

Aşağı Misisipi civarında Neça ve Krik Kızılderililerine ait olduğu ine Zigurat tiplerini muhafaza eden Tapınaklar, Mayaların Kas- tiplerine pek eşittir. Totonaklar bir hayli Zigouratlar bıraktılar. ların her birisi birer şaheserdir. Teohutikan, Koçi - Kalko, Tul iyetlerine ait eserler karşısında insan kendini unutur. İnkalara eli , buradaki eserlerin eşitlerini dünyanın hiç bir yerinde göreme-

Perudan Avustralyaya, Tubuai den Havaiye kadar yayılan Poli- ılarda da Zigurat Tapınakları kullanılmakta idi. Etrafları deniz ları ve Tanrı heykelleri ile süslenir ve Marae diye anılırdı. Bu adalara göçler, Azteklerin ortaya çıkmasından sonra yapıldığından, mabetlerinde kurban edilen esir kafatasları da bulunmaktadır. Atua Mahaita, Ahu, Mehetia, Rapa da Morongo Uta, Havaide Pele, Rotorua, Tonga Tapu, Rorotonga, Maori Maraa Tapınakları, küçük olmakla beraber yine de kurulmuş ve plan bakımlarından Amerika ve Mezopatamya Ziguratlarına eşittirler.

Dünyaca şehrete sahip olup, konumuzu pek iyi bilen Kaliforniye Üniversitesi profesörü Raphael Sorianonun mektubu pek enteresandır. Bu mektubu özetlersek, Asyadan büyük Türkik dağılışını, Zigurat tapınakları ve Tandır yayılışları ile tesbit etmek çok kolaylıklar verecektir. Çünkü Asya Türkikleri tarihten çok evvelki devirlerde doğuya ve batıya asırlar boyu göçler yapmışlar ve her geçtikleri yerde medeniyetlerinden izler bırakmışlardır. Pofesör Soriano, inceleme ve bilgi ile yaptığı bu idianın bayraktarı olup, bana bu eserciği yazdırmakta da büyük tesirler icra etmiştir. Kendisi 28 dünya devleti üniversitelerinden şeref doktorası ile taltif edilmiş bir mimar - arkeolog olduğu için iddiası kolayca reddedilemez sanırım. (3/136) (21/95—) (25/CFG) (24/337) (71/132—) (87/—) (98/310—) (99/—) (117/318) (155/178) (470/18) (1015/—) (187/242) (189/38—) (193/10—) (217/422—) (213/134) (298/240—) (447/—) (453/—) (469/—).

Barınak: Kovuk, Çadır, Kulübe, Ev, Apartman: Türklerin tarihten çok evvelki devirlerde yurt kurmak işinde başta geldiklerini daha evvelden de görmüştük. Yurt kelimesinin iç mânâsında, kooperatif yaşanan yer anlamı da mevcuttur. — Evlenme, evli, evcimen, ev kelimeleri, şahısların yurtlara bağlanması deyimi ifade ettiğinden çok mânâlıdır. Öyleyse, kurulacak barınakların, kooperatif yaşama gelenek ve ihtiyaçlarına uygun olması da lâzımdır, ki bu olayı, bilâistisna nerede yaşarlarsa yaşasınlar, bütün Tunçderililerde, kiler ve tandırın müşterek şart ve kolaylıklara uygun yerlerde hazırlanmış olduğu görülmektedir. Kovuk içinde yaşamış olan Tunçderili kalıntılarına hâlen az tesadüf edilmiştir. Asyada, Pasifikte, Amerikalarda, tepe diye anılan kümbet ve çadır, içinde yaşama yeri olarak başta gelir. Türkistanda hâlâ yaşayan yuvarlak çadır eşitlerini Kızılderili ve Samoa'lılarda, Karakurum - Bulun yolu üzerinde, Sarı Denize kadar uzanan soy zinciri içinde de bunların kullanıldığını görüyoruz. Yuvarlak çadır, Fiji adalılarında ve Polinezya saray erkânı arasında, herhangi bir şahsa — aile içinde derecesi ne olursa olsun — bir köşe kesinlemediği için demokratik bir mânâya sahiptirler. Bu tip çadırları Orta Anadoluda da tesbit edebiliyoruz ki, Türkiklerden gayri soylular, çadırlarında böyle bir şekli — genel olarak — kullanmazlar. Bu tarz çadırların ta-

, ekseriyetle mavi renge boyanmak veya desenlerle süslenmek
retiyle gökyüzünü temsil eder. Kafkas Kırgızlarında şekli ne ise,
Zelânda Maorilerinde de aynıdır.

zun evlere gelince: Bunlar, bütün Tunçderililerde çok geniş bir
mıştır. Bunları, kışla veya kışlak tarzında çok bol inşa etmişler-
Bu tarz inşa sistemi, kurulmuş olan bir kulübeye birleşik olarak
erinin eklenerek yapılması ve kooperatif yaşamaya uygun ola-
i için de, ara duvarlarının kaldırılarak binanın uzatılmasıdır.
Asyada bu tip bir uuzn ev 27 odalık olarak Namazgâh tepede bu-
nmuş ve radyo karbon testleri Tunç Devrine kadar bir zaman ver-
ış. Altın Tepede — Anadoluda — de böyle bir yapı ortaya çıka-
ır. (2/150) (106/161) (1087/—) (213/260) (105/—).

syada, Hokkaido, Kuril ve Paleoasyatik çevrelerinde, barınak-
birlerine çok benzerler. Bunlar arasında Aynuların barınakları,
erinden daha mânâlı bulunduklarından, bunlar üzerine daha
durmayı uygun bulduk. Barınaklar daima uzun dörtgen şeklin-
p, içerde iki veya üç basamak kadar toprağa gömülmüştür. Bu
ar ekseriyetle saz ve benzeri otlardan, yapılıp, dik bir çatı ile
r. Bu çatılarda Japon mimarî izleri hiç görülmez. İçerde ve
rta yerde yine bir basamak aşağıda dörtgen şeklinde bir ocak,
de de pişirme kancaları asılmıştır. Tam tepede, çatıda açılmış
ir delik baca vazifesi görür. Kapının karşısında, türlü dinsel
rle süslü pencere, her göz açışta Tanrının azametine şahit olabil-
adetinden gelen bir inançla kutsal sayılır. Sağ köşe genellinkle
imeçlerile dolu kutsal raflara tahsis edilmiştir. Aynu evi ayni
da bir tapınaktır. Aynuların bu tarzı mimarîsinin, tarihten ev-
devirlerde kovuk yaşayışından gelmiş olduğu düşünülüyor. Ha-
gölü civarında çok eski devirlerden kalma binlerce kovuk bu-
ştur. Bunların vaktile Japonlardan ve Aynulardan başka bir
uk tarafından kullanıldığı biliniyorsa da, Aynuların cedleri oldu-
da kesinlikler vardır. Kuril ve Yezo, bütün bu garip kovuklarla
dur. Bunlara ait yontma taş, pıçak ve hançerlerde, kavisli Türk
ni kolayca görebiliyoruz. Bundan başka, bütün evlerin etrafla-
çit ve hendeklerle çevrilmiş olmaları da dikkatimizi çekiyor.
uların çoktanberi unuttukları keramik şaheserlerini, Karo Pok
denilen cedlerinden elde ediyoruz. Bilhassa Kuril adasının Şiko-
varında oturan kısa boylu bir grubun, bu eski soyun kalıntıla-
n oldukları hakkında ittifak vardır. Karo Pok Kuru (Kuru Aynu
e halk kuruluşu demektir) ların, bilhassa Alauç Eskimolarının
alarından olup Kamçatka bölgesinden buralara kaydıkları anla-

şılmaktadır. Aynuların bulundukları her tarafta müşterek geleneklerden bir kaçı da, her kapının önüne bir ayı kafatası koymaları, kiler kulübelerinin kubbeli inşa edilmesi ve evdeki tahtın — âdeta Bektaşi meydan evlerindeki taht tipinde — azamî derecede kutsal sayılmasıdır. Bu tahtın üezrinde sıralanan Tanrı imeçleri diye kabul edilen İnau'lar karşısında, daima edepli, sâkin olmayı gelenek hâline getirmiş olan Aynular, esasen dünyamızın bugün en kibar, terbiyeli insanlarıdır. O kadar ki, misafir Tanrılaştırıldığı gibi, uğurlanan misafir ise, Tanrıya emanet cümlesini iki defa söyler. Bunun biri ev sahiplerine, diğeri ise kutsallaştırılmış olan eve ve o evin içine hayat veren ocağa, ateşedir. Kutsal pencere ise daima doğuya açılır. (239/—) (56/—) (57/278).

Kore Soşon Türklerinin evleri, dağların yamaçlarındaki kovuklarda kurulur ve bir kümbet yapılarak içine tepesindeki oyuktan girilir. Diğer bir ev şekli ise, doğu Sibiryada bugün bile görülebilen Talvar (ağaç veya direk üzerinde kuş yuvası gibi) tipidir. Bu tipleri Amerika Kızılderililerinde de görüyoruz. Asya Siveğ halkında görülen, Kızılderili usulü tepe (çadır) ları, kayın ağacı kabukları ile örtmek hususiyetini buralarda da buluyoruz. (466/42).

Kuzey Kutbunda oturan 21 tip Eskimodan bir kısmı Mongoloid olup yaşama ve barınma tarzları diğerlerinden farklıdır. Bu fark ise hemen hemen yalnız Mongoloid Eskimoların oralarda kış, yaz oturmaları, diğerlerinin (Yukagir, Çukçi, Koryak, Samoyet) göçebe olduklarıdır. Bunlar dokuz yüz mil kare bir sahada daima dolaşırlar. Yukagirler, Koryaklar çift, Samoyed, Ostiyak ve Altay Tunguzları tek hörgüçlü çadırlarda otururlar. Alauç bölgelerinde ahşap evler bulunmakta ise de, Eskimoların ekserisi İglo dedikleri kar, buz evlerde yaşarlar. Bunlar bazan akılları durduracak büyüklüktedir. İçinde altmış kişinin rahatça dans edebildiği buz-içi salonlar kurarlar. Bu evlerde bazan değil, ekseriyetle yarı çıplak yaaşrlar. Çünkü hararet düşündüğümüz gibi düşük değildir. (88/260) (125/15) (167/214).

Hyung Nu Bahimilerinde, ağaç kabuklarından çadırlar kurmak âdettir. Öz Türk Tü Kü (Tu Cue) lerin evleri keçeden ve tekerlek üzerindedir. (466/87).

Kızılderililer beş türlü barınak kurarlar. Mahrut şeklinde sıralanan sırıklara ağaç kabuğu veya deri kaplanır ve buna tepe veya tipi derler. İkincisi, yarı küre şeklinde sırık kafes üzerine, ot, deri ve kabuk (bazan battaniye) sermek suretile inşa edilenine vigvam tesmiye ederlerdi. Bunun tepesinde de, diğerleri gibi bir duman deliği bırakılırdı. Bu tip olup da üstleri toprakla kaplı olanlarını Mandanlarda üyoruz. Üçüncüsü ise, daha evvelce bildirdiğimiz uzun evlerdir. rdüncüsü, Atabaşkanlarda görüldüğü gibi kerpiç evler ve kat kat apaıtmanlardır. Beşincisi, devrine göre şehir plânına uygun mükem- evlerdir ki, bunlara da, Maya, Aztek, İnka, Toltek, Zapotek gibi a Amerika Kızılderililerinde tesadüf etmekteyiz. Bir de Pima Mollon tipi olup Aynu tarzında, üstleri toprakla örtülü kısmen kovuk evler vardır. Hepsinin içleri orta yerde olan sacayaklı ocağın etrafınkilimler, duvarlarda nişler, tahtlar, imeçler bir kenarda bazan tan- hiç kimsenin oturamıyacağı misafir şeref köşesi eksik olmazdı. Evlerin etrafında hendek ve çitler ihmal edilmezdi. Mizuride Misisipi arında bulunan ve Beyazların gelişinden daha çok eski zamanlara bulunan kırk ev kalıntılarından öğrendiğimize göre, barınak tarzlarının asırlardanberi değişmediği anlaşılmaktadır. Yeni Meksikoda Taos Pueblo köyü, Amerikanın keşfinden üç yüz yıl önce dört katlı rtmanlar kullanıldığını açıkça izah etmektedir. Bütün Kızılderili lerinde eksik olmayan bir yer de merasim salonudur ki, buraya ancak gizli tarikate bağlı olan erkekler girebilirdi. Bu husus Kolorado Arizona da pek zengindir. (59) (115) (29) (281) (1034/355) 4) (779) (88).

Azteklerde eve kal-lı derlerdi. Teşkilâtı aynen diğerleri gibi olmakla beraber kapı daima bir kilimle örtlürdü. Tamazkal dedikleri amamları evin yanından, kilerleri gibi hiç eksik olmazdı. Siera Madleki kaya oyuğu evleri, Anadoludaki Siirt civarındakilere pek ben- Ortadaki ateş üzerindeki kazana oya derlerdi. Bu mısır kazanlarının içinde 5 metre genişliğinde ve 8 metre yüksekliğinde olanları da unmuştur. Aztek evlerinde pencere yoktu. Maltız kullanıldığı gibi lakal-lı tâbir ettikleri çehiz sandığı ve patlat dedikleri hasırlar evin süsü idi. (223) (189).

Maya evleri dört duvar üzerine dik saz çatılı idiler. Kapıya evin zı derlerdi. Kapı takılmaz, yerine çıngıraklarla sarkan süslü iplerle ülürdü. Ölen ev büyüğü, evin zemin katına gömülür ve ev türbe rak terk edilirdi. (194/53).

İnkalar evlerini çift duvarla inşa etmek suretiyle iklim şartlarını trol ederlerdi. (152/66).

Buraya kadar konuları geçen Tunçderililerde bir evin inşası bice büyük bir merasim yaparlardı. Evin, kâinatın bir modeli olduğu ip tarafından söylenir, dualar edilir ve eve ilk giren erkek iç direk- elinde getirdiği mısır lâpasından sürer ve sonra da eşine verir, a dört köşeye bu lâpadan serperken kocası kutsal ateşi hiç sönmeek üzere tutuştururdu. Bu esnada hogan tesmiye ettikleri bu evin içine girenler, ev sahipleri ile beraber, (ateşim sükûnet içinde yan, etrafında barış ve saadet dolansın. Ateşim çocuklarımı besleyen yemeği pişirsin. Bu yemeğim lezzetli tadanlarsa bahtiyar olsun) diye bir dua-şarkı, daha doğrusu mersiye tuttururlardı. Bundan sonra Şaman-Rahip gülbangini okur, yenilir içilir, eğlenilirdi. Gülbank ise şöyleydi. (Güneş doğduğu zaman sen de parlayacaksın. Işıklarınla tabiatı güzelleştireceksin. Akşamın Tanrısı, beyaz şualarınla ihsan gönder. Kapımızı fenalıktan koru. Yediğimiz mısırın ruhunu eksik etme. Rahat verici eşya ile doldur. Kuvvetli yağmurlarla lûtuflarını gönder. Mısırı bol edip memnunluk bağışla. Bu aileyi huzur içinde yaşat.) Bu gülbankten sonra, doğuya, batıya, kuzeye, güneye dönülerek şarkılar söylenerek merasime son verilirdi. (280/464) (708/462) (736/843). Bu merasim bütün Tunçderililerde, şu veya bu şekilde değişikliklerle mutlak icra edilen bir gelenekti.

Pasifiklerde, Murutlar dahil bütün evler yukardakilere eşit olmakla beraber, tek farkları birer plâtform veya kazıklar üzerine inşa edilmiş olmalarıdır. Buna sebep, dış tesirlerden korunma olmakla beraber, evin kutsallaştırılıp bir tapınak hâline getirilmesidir. Çivi noksanlığı zamanından kalma alışkanlık dolayısile, kirişler ve her şey iplerle bağlanırdı. Fakat bu bağlamalar inanılmaz derecede güzel ve desenli örgüler halinde başlı başına bir süs olurdu ki, hâlen de böyle devam etmektedir. Bu tarz inşa, Japonlara da girmiş olup bambular iplerle bağlanmak suretile yetmiş, seksen katlı binalar kurdurmuştur.

Tahitide Kraliçenin sarayı 1800 yılında 20 metre yükseklik ve 110 metre uuznluk, 20 metreye yakın genişlikte olup çok muhteşemdi. Her mahalle, hısım akraba ile dolu olduğundan, köy meydanında Ced-Tanrılarını temsil eden ve Totem denilen heykelli yüksek direkler dikilirdi. Bu uzun evlerdeki tabiî yaşama şartları içinde hiç bir gizlilik olmadığı, gizlenecek bir taraf, hareket de olmadığı için dedikodunun tatlısı, sevişmelerin, hattâ birleşmelerin insancası, gençlere eğlenceli vakitler geçirtir, kandil ve meşalelerle çok romantik bir hâl alırdı. Geceler parmaklar kınalanmakla, dövmeler yapılmakla, masal ve efsaneer, yatılmadan evvel seks geliştirici şarkılar söylenerek canlandırılırdı. Sert ve hattâ bazan ağaçtan yastıklar, ipekleştirilmiş ot kumaşlar serili yumuşak yataklara serilinir ve sabaha böyle hazırlanılırdı. Tunçderililer, — Eskimolar dahil — nerede olurlarsa olsunlar, gençliklerinde, çıplak olarak yatarlar ve katiyen üstlerini örtmezlerdi. Üstü örtülen ancak bir ölüdür, atasözü pek önemlidir. Genel olarak ev kelimesinin ifade tarzı, Zerduşun lûgatında Kaa şeklinde alınan kelimeden semantik bir şekilde yürüyen Faa, Taa, Raa olarak, Amerika e Pasifik yerlilerinde kullanılmaktadır. Yeni kurulan evin temelinde canlı bir insan, kurban Tunçderililerde görülmemekle beraber, inanç her ne olursa olsun bir mızrak veya ok, kesilmiş hayvan kur- anı vardır. Yalnız Zenci ile karışarak antropolojik karakter ve inançları değişen Mikronezya ve Melânezyalılarda, evlerin temellerine canlı olarak esir gömmek eski bir gelenekti. (Fiji). Bu olay, mutlak sıhhatli ir çocuuğn üzerine temel köşe taşının, rahip tarafından yerleştirilmesi ve üzerine toprak atılarak hemen dövülmesi ile neticelenirdi. (1074/89) (98) (225/267) (744/13) (565).

İstim hamamında, buharın, Yukarı Asya Şamanistik vecd için ardımcı olduğuna inanılır. Bu tarz hamamlara Tamaz-kal, Tamaz-kıl gibi isimlerle Asya ve Amerika yerlilerinde geniş olarak tesadüf ediyoruz. Bir gelenekten ziyade, inanç mahsulü olduğu bilinmektedir. Genel olarak evlerin hemen yanı başında hazırlanan bu hamamlar, ltlarında ateş yakılmak suretiyle kızdırılan taşlara bol su dökmek suretiyle çalışır. İskitler dahil bütün Tunçderililerde genel değere sahip olup, kadınlar tarafından hazırlanırdı. (213/475).

Amerika arkeologları Arizonada, Meksikoda birinci yüzyılda yapılmış olan sulama sistemine uygun sulamalar bulmuşlardır. Bundan başka, bambu kamışları ile, Km. lerce mesafelerden su getirilip şehirlere, köylere bağlanması pek eski bilgilerdendir. Bazı yerlerde bu kamışların genişliği 15 - 20 santimetreye kadar varır. Bilhassa Orta ve Güney Amerikada sulama tesisleri, zamanlarına göre pek modern inşaatlardandı. (WQXR. 8AM.N.Y.5/7/65) (223) (236)

Ateş her ne şekilde belirtilirse belitilsin, daima kutsal bir mahiyet kazanmıştır. İster ocakta, ister açıkta, tandırda yangında yanardağda, ateş her zaman sayılmaya hatta tapılmaya varlığına inanılmıştır. Elli bin yıldanberi insanlar tarafından bilinmekte olup patates dahil bir çok bitkilerin çiğ olarak yenilmesinin tehlikeli olduğu öğrenilmiş olup yiyecek pişirmek işlerinde kullanılmıştır. Ateşe işemek tabudur. Fakat psikolojik olarak ateşe işemek suretiyle söndürmek arzusu en çok homoseksüellerde görülür. Çünkü ateş, alev de dil gibi fallik bir mahiyete sahip olmalarından ileri gelmektedir. Buna karşılık, devamlı olrak yanması ise, Freud'e göre bir nevi cinsiyet, erkeklik, şehvet telkin etmektedir. Bu inançla cinsel organların kutsal olduğu primitif anlayışta ateş de onlarla birlikte kutsallaşıp Tanrılaşıyor. Onu söndürebilen suya da Tanrıça sıfatı veriliyor. Andaman, Kongo, Titikaka, Rapa, Arizona, Asya, daha doğrusu Dünya yerlileri arasında ateş daima paralel inançlara tabidir. Fakat bu inançlar arasındaki farklr bize dima ip uçları da veriyor. Bundan başka Asya tandırının, bizim Pür- an tesmiye ettiğimiz, güney ve doğu Anadoluda geniş bir şekilde kullanılan tiplere uygun olduğu ve Amerikalarda Pasifiğe Orta Asyada göçlerle götürüldüğü de sabittir. Bu, üstüvane şeklinde yere açılmış olan bir çukurda ki taşların kızdırılması, yandaki bir delikten de hava alması tarzında yapılır. İçinde karışık yiyecekler pişirilir. Lezzet çok iyi olur. Pasifikte, ve Kızılderililer de Himae - İno, Kıva tabir ederler. Anadol Selçuklarında Kuyu tabir edilirdi. Her nerede olursa olsun, tandırın ateşlenmesi ve açılması bir merasime tabi idi. Anadolu tipi bu tandırlardan birine, Yeni Zelandanın Otago şehrinin Point Shag denilen Manuharika yaylasında beş metre derinine tesadüf edilmiştir. Bunlardan bazıları, Asya Tundra bölgelerinde de görülmeötedir. Kaptan Cook 1676 da ilk Tahitiye geldiğinde, bu tip tandırlara tesadüf eettiğni de ,işaret eetimiştir. (147/204) (401/519) (1102/693) (13/77) (56) 56/265) (225/356) (223/31) (290/135) (454/73) (1106/258) (110/—) (1108/300) (1104/84)

Gerek Kızılderililerde ve gerekse Pasifik Tunçderililerinde, Beyazlarla temas edildikten sonra ortaya çıkmış olan mimari ve arkeolojik tarz, korkunç bir keşmekeş içinde ortaya çıkmıştır. Yerliler ne modern tarzı alıp ona intibak edebilmişler ve ne de eskiyi devam ettirebilmişlerdir. Mahaza bu olay, sosyal bütün yaşayış ve yaratıcılıkta da böyle olmuştur. Bu defa yeni nesiller büsbütün karışıklıklara mahkûm olmuş, baba ile evlâdın, kabilelerle devlet organlarının araları açılmıştır. Netice olarak, Kızılderililerin sahibi oldukları yerler, kurulan barajlar altında veya kömür maden ocakları üstünde kalarak ortalıktan, daha doğrusu hartadan silinmek sonuçlarına mhkûm edilmiştir. Bilhassa Kızılderililer, sahipleri bulundukları topraklardan uzaklara göçlere başlamış, toplum halinde yaşayabilmek ve geleneklerini devam ettirebimek kudretinden mahrum edilmiş ve dağılmaya başlamışlardır. Benim de çokları gibi şahsen temaslarımda aldığım neciler böyle idi. Esasen psikolojik bakımlardan yıkılmış olan Kızılderililer, artık kurdukları evlerinin önlerine renk ve espri dolu totemlerini dikmiyorlar. Renk renk tüylerini artık can çekişen festivallerinde yıldan yıla keyifsizce kullanıyorlar. Evlerinin içinde ne taht, ne kutsal pencere ve ne de bereket için sihirli kese yerlerinderir. Hiç söndürülmeyen kutsal ateş de artık yanmamak üzere sönmüştür. Kafalarının içi Amerikan halkının elinde bol bol bulunan ev, alât ve edevatı ile hayatı kolaylaştırıcı makinalar, eşyalar doludur. Fakat buları elde edebilmek imkânlarından maddi ve manevi olarak mahrumdurlar. Çaresizlik içinde kıvranır dururlar. Aralarında, Arizona yerlilerinden bir kaçı petrol yüzünden milyoner olmuşsa da, içki ve ötesi onlarında ellerinde bir şey bırakmamıştır. Pasifik halkları ise, eski geleneklerini kaybetmeden yeni hayata intibak savaşlarında, gülünç sonuçlara varmışlardır.

YEDİNCİ BÖLÜM

Tunçderililerde İnanç

Genel anlayış: Pirimitif sosyetelerde, kâinat anlamı, fertlerin görüş sınırlarının genişlemesiyle gelişir. Kiçi Manitu (Kıızlderililerde kutsal Ruh) dahi ilk defa bu dar kâinatta yaratılır ve azameti de zamanla büyür. Kulaktan kulağa dolarak ihtişamını, felsefesini, mistik karakterini alır. Daima Tanrıya bir insan vasfı vermek suretile tanırlar. Nesilden nesile de Tanrı vesiflarını kâinatları ile geliştirip ulûhî bir varlık seviyesine çıkarırlar. Kızılderililerde de bu böyle olmuştur. Hakkında bir insan vasfı tasarlanmış ve sonra da kutsallaştırılarak efsanelere ve masallara geçmiştir. Fransızlar 1564 de Laudoimière in emrile Floridaya ayak bastıklar zaman, Başkan Atur'un konukseverliğine hayran kalıp, adaya dostluk ifadesini tesbit edebilmek için Fransa kralliğının amblemini taşıyan bir sütun diktirmişti. Kızılderililer, bunun bir Tanrıya ait olduğuna inanarak etrafında toplanıp duaya, niyaza başlamışlardır ve taşa saygı öpüşleri sunmuşlardır. Halbuki onların dilinde Tanrı Tanga idi. Tanga Tanga, yani Tanrılar tanrısının antropomorfik şahsiyeti (birin içinde üç, üçün içinde bir) olarak izah edilirdi.

Zunilerde de, diğerlerinde olduğu gibi türlü imeçler yapılırdı. Genel olarak bu Tanrılar, boynuzlu, bazan kuş kafalı ve insan vücutlu olarak temsil edilirlerdi. Manitu, Tabiatı yaratan ruh olup, Algonkenlerde olduğu gibi hem iyiliği ve hem de kötülülğü idare ederdi. Manabuş veya Manabozho, yeri ve hayatı yaratmıştı, gıda vermişti. Nokominin torunu olup ikiz kardeşi Çibiaboş doğarken anasını öldürdüğü için, kardeşi tarafından katledilmişti. İroklardaki Ata Tarho, sihir, keramet ve savaş Tanrısı idi. Huronlarda, Boynuzlu Onnion, Ejder Tanrı idi. Hohokamlar,kendilerini Tanrı bilen beyaz rüzgâr ve bulutlar arasındaki mütavazi evleryinde yaşayan Tanrılar tarafından idare edildiklerine inanırlardı. Bu inançlar, Tupya'dan disiplinli Azteklere kadar inmişti. Esogeti Emisi, Krik'lerde hayat ve nefes Tanrısı idi. İkto (Su) zekâ ve dirayet, Haoka, gök gürültüsü, Tıvara Atiu (Pavni) kâinata yol gödteren, Vokeon (Dakota) Atmaca, Unktake, su, tabiat olayları, Osonutlu (Navaho) ise Dünya ve Cennetin yaratıcısı ve Tanrılar Tanrısı idiler.

Kuzey Amerika Kızılderililerine göre, kâinatı yaratan Tanrı bugüne kadar yaşamamış, çoktan ölmüştür. Yerini iyi ve kötü ruhlar Tanrısı almış olup idareye başlamıştır. (168/308) (133/216) (175/534) (145/52) (1106/51) 249/195).

Tanrı: Genel olarak ilâhî anlayış ve dünyevî anlayış olarak iki türlü ortaya çıkar. Bazan, topluluklar birinden diğerine geçer veya ikisini birbirine karıştırarak bir üçüncü tipi yaratır. Bazan da inancın her türlüsünü atarak ataizme yaklaşır. Meselâ Polinezyalılar, inançların herhangi birine az bağlı olan grupların içinde tanınmakla beraber, eskiyi ve yeniyi birbirine karıştırarak demizmi kuran bir cemiyettir. Buna mukabil Melânezyada bu olay tamamen aksinedir, Polinezyalı düşüncesinde din ve inanç, hiçbir zaman önlenememiş, ancak papaz ve rahipler tarafından zorlukla değerlendirilmiştir. Eskimolar, Kızılderililer hep bu kategoriye girerler. Asya Türkikleri ile bu bakımdan da bileşirler. Tunçderililerde genel olarak din, inanç, politik mahiyetler aldığı zaman, diğer soylarda olan gösterilerinden daha sert sonuçlar vermiştir. Tabii Tanrı anlayışı da bu anlayış bütünlüğü içindedir.

Bazan Tanrı imecini, etraflarını çevreleyen tabii fenomenler, deniz, dağ, gök, orman, istekler, iç istekler, kuvvet arzusu ve hayal gibi etkiler dolayısiyle insanlar tarafından yaratılmıştır, diye düşünenler de oluyor. İnancın, Tanrının, soyun, ailenin, ferdin mânâlarını bildiğimiz takdirde bunlara olan bağ ve saygılarımızı, cemiyetimizin ayakta kalıp yaşayabilmesini temin edebiliyoruz. Fenomenlerin doğuşu devrindeyiz. İnsanların, bu fenomenler çözüldükçe, tanrılaştığı ve tekleştiği inancı doğuyor. Halbuki bu fenomenlerin tam olarak çözülüp öğrenilişi, Tanrının şahsiyetini bir defa daha kabule bizleri zorlayacaktır, da deniliyor.

Doktor J. Maquarrie'ye göre Tanrı inancı entellektin üzerinde olan bir (şey) dir. İlim yoliyle Tanrıya yaklaşılacak yerde, ondan uzaklaşmak mukadderdir. Tanrıyı izaha herhangi bir dil kâfi gelmez. O kâinatta erişilmez, fakat benliğimize en yakın olan ölçüsüz, sembolik bir buuttur. Sonsuz dimansiyonu içine alır. Tabiat onun vasıtası, hayat ise idrâktir. Tanrıya ait mahrek; düşünüp anladıklarımızın tamamıdır. Abstraksiyonun ta kendisidir. Primitif sosyetelerde, seksüel veya spritüel ekstezi, onu idrâk etmek için kâfi sebeplerdir. Bu eksteziye varabilen insanlar, her nerede ve herhangi bir soydan olurlarsa olsunlar, müşterek ve paralel düşüncelerle Tanrı imeçlerine daima kavuşmuştur. Bunlar, ister, Karagöz, ister İtzama, Tlalok, Katzalkatlı, Tiki, Tanrı veya Tangora olsun, türlü şekil ve materyellerde ortaya çıkarılır ve o anda bir kutsallık mahiyeti alırlar. (223/—) (414) (306) (290/121) (677) (1103/193).

Çipavalarda olduğu gibi bir çok Kızılderililerde Tanrıya Tanğa tesmiye ederlerdi. Tongo Vakon, kutsal ruh mânâsına gelirdi.

Nonkomala - (Kostarika) Yaratıcı Tanrı idi.

Rutbe - (Kostarika) Nonkomalanın eşi ve ruhu idi. İki çocuğu vardı. Güneş ve ay. Bu karı - koca Tanrılar, insanları yarattıktan sonra yaşayış tarzlarını görünce ıztıraplara büründüler.

Nubu - (Kostarika) İnsanları kötü yaşamaktan kurtarmaya çalışırdı.

Huru Pari - (Brezilya) Kötü ruhlu bir Tanrı idi. Anası ona bir içkiden gebe kalmış ve cinsel organı olmadığı için bir balık tarafından ısırılarak erkeğe tahavvül etmişti.

Tamu - (Brezilyada Aravak, Zume, Kaboy, Garani) Sanat, Barış ve Tarım Tanrısı idi.

Boçika - (Bogota da Muyskas) Bilgi, gelişme, İmar Tanrısı idi.

Çiya - (Bogotada Muyskas) Çok sert bir Ay ve Deniz Tanrıçası idi.

Pilyan - (Şili Arokanları) Şimşek ve Gök gürültüsünün asabî Tanrısıydı.

Aka, Kanet - (Şili Arokanları) Kötülüklerin, meyvaların Tanrısı ve suyun ekinlerin hâmisi idi.

Amalivaka - (Ormoka) Toprak ve Tarım Tanrısı idi.

Kapan Kale - (Aztek) Bereketli doğum Tanrısı. Yastık, onu temsil ederdi.

Tlalok (Aztek) Gök gürültüsü, yağmur ve rutubet Tanrısı idi.

Mittlan - (Aztek) Ölü ve ölüm Tanrısı idi.

Çalçı Vitliku - (Aztek) Tarım ve Tabiat Tanrıçası idi. Güzeliği erkeklere belâ ve ailelere hastalıklar getirirdi.

Amet Kutlu - (Aztek) İnsanlığın babası denen bu Tanrıyı, Nahua Kızılderililerinde insanlığın anası, dünyanın Tanrıçası olarak görüyoruz. Bu çift kutlular hiçbir zaman doğmadıklarından ölmezler de.

Tez Katlı Poka - (Aztek) Atmosfer, güzel sanatlar ve kabile Tanrısıdır. Alt dünyanın kapılarını kapatırken, ayağını kaybettiğinden tek ayaklı kalmıştır. Hayat veren Tanrı olup, alnındaki aynada insanları seyrederdi.

Om Kutlu - (Bayram ve neşe Tanrısı idi. Hastalıkları ceza olarak gönderirdi. Yine Azteklerde Opo Kutlu, balıkçılık, av, sulaklık Tanrısı idi.

Mezli (Aztek) — Gece, ay ve ekin Tanrıçası olup insan kurbanı isterdi.

İ Talapas (Aztek) (Çinuk) Denizleri kara eden Tanrı idi.

Miş Kuatlı (Aztek) — Av, gök gürültüsü ve ejderha bulutlarının Tanrısı idi. Bazan geyik bazan da tavşan kılığında görünürdü.

Yaka Tek Kuatlı (Aztek) — Ticaret, seyahat Tanrısı olup, insan veya herhangi bir organın kurbanını isterdi. Tüccarlar, satışa başlamadan evevl burunlarından akıttıkları kanları, satacakları malların üzerine akıtırlardı.

İştlil Tan (Aztek) — Sağlık ve ilâç Tanrısı olup Kara Tanrı da denirdi.

Ketzel Kanatlı (Aztek) — Yeşil tüylerle süslü yılan elbiseleri giyerdi. Güneş, hava, bilgi Tanrısı idi. Kendini ateşte yaktı ve kalbi bir yıldız oldu. Kortez, Meksikoyu işgal ettiği zaman, kendisinin bu Tanrı olduğunu iddia ederek Aztekleri mahvetmişti.

Vitzi Lopoçtlu (Aztek) — Şimşek ve Savaş Tanrısı idi. Çocuk kanı karıştırılmış mısırla beslenir ve grup halinde insanların kurban edilmesini isterdi. Ekin ve Ejderha Tanrısı da denirdi. (133/209) (145/122) (248/381).

Mayalar, Tanrılarının bir çoklarını Azteklere intikal ettirmişlerdir. Maya efsanelerine göre, Tanrı insanları muhtelif defalar yaratmıştı. Evvelâ çamurdan, sonra ağaçtan ve çok sonra da mısır buğdaydan. Ancak bu sonuncu insanı beğenmişti. Mısıra verilmiş olan kutsallık da buradan gelmiştir. İtzamna, Hunabkuk'un oğlu ve Tanrılar Tanrısı idi. Güneş Tanrı şahsiyetile de kâinata şekil vermiş ve insanlara yazıyı sunmuştu.

İşçel, İzamnanın eşi olup doğum ve ebekuşağı Tanrıçası idi.

Kukul, Khan, son Tanrılar Tanrısı idi. Kanun, şehircilikle ilgili idi.

Çak, gökgürültüsü ve yağmur Tanrısı idi.

Âpuş - Kara baht ve ölüm Tanrısı idi.

Bakap — Dört Tanrı olup dünyanın dört köşesini tutarlardı. Bunlar sıra ile, Kan, Muluk, İş ve Kovak adlarını alırlardı.

Maya Tanrıları imeçlerinde de, avuçların göbekte toplanmış olması, Mayaların Pasifik halkı ile, Tiki - Tangaroa inanç bağı dolayısiyle ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Bu imeçlere M. Ö. 300 yıllarına ait olan Guatmalada da tesadüf edilmektedir ki, Kuzey Amerika Kızılderililerinde de seyrek de olsa vardır. (371/57) (802/404) (133/212) (218/—).

Toltek Tanrı inancı Poli Teistik idi. Bu inanç Azteklere kadar vardı. Ve daima antropomorfik hususiyetini muhafaza etti. Tanrıların emrini rahipler tâbir ettikleri için, onlara da yarı kutsal bir karakter bağışlanmıştı. İtaat kesindi. Esasen her hareket inanç ve kozmografiye göre tayin edildiğinden halk tabakası için hayat sonsuz bir monotonluk içinde geçerdi.

Tez Katlı Boğa, Tez Katlı Poka, gebelik ve bereket Tanrısı idi.

Tonal punki'ler doğan çocuklara sihirbazdılar. Tonal Amatlı ise yıldızlara bakar, çocuğun geleceğini söylerdi.

Tula'daki Çak Moğul kurban Tanrısı olup, imeci tamamen Mongoloid bir önem taşır. İnsan kurbanı isteyen Tanrı imeççlerinin, her yerde korkunç ve kesin Mongoloid karakterler taşımış olması derin düşünmeleri icap ettirir. (29/162) (189/—).

İnkalar, kulak memeleri omuzlarına kadar uzanan Beyaz Tanrılara, Vıra Koça (Koca = Büyük) ya inandıkları hakikattır. Vira kâinat demektir. Bu Tanrılar Tanrısı, tabiat babası, yaratıcısı olarak bilinir. Denizler gibi sonsuzdur. Su ve suyla yetişen her şeyin kendisidir.

Manko Kopok, Güneş Tanrının ilk oğludur. İnkanın kurucusu ve peygamberidir. Güneşle ayın ve bir bâkirenin dölünden olduğu söylenir. Kuzko şehrini kurmuş ve yerli sanatlar Tanrıçası olan kızkardeşi Ulla Vaka ile evlenmişti. Paça Mama ise Aymura Yer Tanrıçası idi.

Paça Kamak, deprem ve bereket Tanrısı olup, oğlu veya kardeşi Kon ile savaşta, Kon, yağmuru, Paça Kamak'tan alınca kuraklık başgöstermişti.

Su pay, gölge, ölüm, ölü Tanrısı ve yeraltı ruhu idi. (133/215) (19/202) (152/—) (13/90) (566) (356/245).

Hiç şüphe yok ki, her düşünebilen yaratık, kendisine göre bir nevi Tanrı inancına ve imecine bağlıdır. Doğumla ölüm arasında bir yaşamak, daha doğrusu idrâk etmek mümkün olduğna göre, böyle bir inanç insan oğluna barış içinde bir kurtuluş temin edebilmesi bakımından, lâzımdır. Şu mutlak, ki böyle bir idrâk mahsulü inançla yaşayan insan yaratığına, yalnız kımyevî ve fizikî varlık demek de pek yerli olmuyor. Kalitesi her ne olursa olsun, bu idrâk ve onun verimleri, hiç bir zaman bir alışkanlık eseri de değildir. O halde bir insan, bilgili olsa da olmasa da, bir Tanrı buluşunu yaratır ve imecini ortaya çıkarır. Bu imeç, bebeklerde tokluktan taşlayıp anada, babada bulunur. Daha sonraları bilinmezliğe devredilip, tehlikeli bir vasata girer. Bu devrenin atlanışında, fert ya teizme veya ateizme doğru kayar. Ateizmde ise KORKU, Tanrının yerini alır. Daha doğrusu Tanrı korku halinde tecelli eder.

Tanrı bazan iki cinsiyetlidir (Oseanya), bazan dişidir (Pazirik, Altay), bazan bir erkek (Samoa), bazan bir hayvan (Aynu), bazan bir fırtına (Eskimo) bazan bir bitki (Şaman - Kızılderili) bazan da bir ceddir (Tahiti). Bazan sevilir (Tuamotu) bazan korkulur (Havaii), bazan da düşmanımızdır (Yeni Gine). Bazan irişilmez (Juda) bazan içimizdedir (İslâm). Bazan bir İmparator (Hıristiyan), bazan da cinsel şehvetlerdir (Hind). Fertler veya topluluklar her ne türlü anlayışa sahip olurlarsa olsunlar, Tanrı daima Tanrıdır ve öz sembolü değişmez.

Her ferd ve topluluğun bir Tanrı anlayışı olmakla beraber, çok defa yeni anlayışlar bir diğer sosyeteye zorla, hata Pasifikte Amerikalarda, Portekiz, İspanyol ve İngiliz misyoner ve kumandanlarının yaptığı gibi silâhla tatbik edilmiş, sonuçta, eski inançlarını bırakamayan kütleler, yeni ile eskiyi birbirne karıştırmak suretiyle yeni bir anlayış ortaya çıkarmışlardır. Meselâ, gözümle gördüğüme göre, Tahitide, sabah duasını yapan bir genç kız, Hz. İsanın putuna ıstavroz çıkarttıktan sonra, ölmüş olan annesinin fotoğrafına da çıkarmıştı. Bu türlü hristiyanlığın (demizm) özünde eski cedde tapma inancının izleri açıkça görülüyordu. Bütü Eskimo, Amerikalar ve Pasifik bu tip inançlarla besledikleri yeni dinleri bugün dahi kullanmaktadırlar. Gönül bunların hiç olmazsa bundan sonra serbest bırakılmalarını diler.

Aynularda Tanrılar Tanrıçası Kamui Fuçi'dir. Şiri Koro ile bütün dünyayı idare ederler. Fakat her şey, ocak ve ateş olan Kamui Fuçiye bağlıdır. Aynular, (Aynu insan demektir) ondan doğmuşlardır. Aynu kadınları, erkek ve kadın her Aynunun kullanmaya ve onunlaa mezara girmeğe mecbur olduğu kutstal kemerin (mânâ ve materyel bakımından Tığbend) kullanılmasını da Kamui Fuçiden öğrenmişlerdir. Daha bir çok adı olmakla beraber, Büyük Ced olarak da anılır. Kamui Tanrı ve Kamui Ekaşi, kutsal Tanrı deyimidir. Kut da aynı manada olmakla beraber ikinci derecededir. Bektaşılar bu Kamu kelimesini, ayni manada muhtelif vesilelerle kullanırlar. Kut ise bildiğimize göre kökten kutsal demektir. Bundan başka İnau'lar da türlü Tanrıları temsil ederler. Bunlara alkollü içkiler serperler. Bu bir takdistir. Antik zamanlarda, toprak Tanrı ve Tanrıça figürinleri kullanırlarken, ağacın dallarındaki ruhun ilgisini temin edebilmek maksadile, çubuklar yontularak Tanrı imeci haline getirilmiştir. Bu İnau'lar Tanrı ile kul arasında bir vasıta olarak kabul edilir. Bir de Kamuy denilen cinsleri vardır ki, bunların diziliş tarzları muhtelif mânâ ve şahsiyetleri ifade eder. Elzem zamanlarda Tanrıçaya sunulduktan sonra kurban edilmek için evin ortasındaki kutsal ocakta yakılırlar. Aynular Tanrıçaya bundan başka hiç bir ikram veya ibadette bulunmazlar. Saygı en büyük ibadettir. İçki içmekle de ona bağlarını ifade ederler. Ona yaklaştıklarını düşünürler. Genel olarak vahşi veya medeni insanlalığın şu veya bu manada anladığı kutsal ruh anlayışları çok karışıktır. Ayıyı kutsal tanır, onu besler ve öldürüp yemek suretile ibadet ettiklerini düşünürler. Tanrıları ile bir insanla konuşur gibi konuşur ve isteklerini söylerler. Dillerinde Ruh, nefes alma manasına geldiği gibi, iyi, yaşlı, büyük gibi kelimeler de Tanrı demek olablir. (101/19) (239/281) (317/—) (167/—)

Asya Türkiklerinde Tanrılar Heteroseksüel tanınırlardı. Tanrı Bayülkenin yedi Tanrı oğlu ve Dokuz Tanrıça kızı olup yedi Cennette otururlardı. Bu inanç, Ugriklerde, Yakut Tunguz, Ostiyaklarda ve eşit soylardada vardır. Bu Tanrılara Torem Karabel tesmiye ederlerdi. Mogollarda ise aksine olarak dokuz Tanrı oğlu kabul edilir.

Musée de l'Homme'un bildirdiğine göre, sanat ve antropoloji bir noktaya gelince birleşirler. O zaman ortaya çıkan neticeler, Azteklerde Mayapanlarda, Markizlerde, Melenezya ve Paskalya adasında olduğu gibi, Tanrılarla beraber, dilden kulağa, kulaktan dile geçmek suretile tesbit edildiğine göre, Polinezyalarda Tanrlar daima Asyatik isimler Taşırlar. Bunların en başında olan Ata Tane, Polinezyalıların büyük Göçlerinde başkanlık etmiş olan bir şahsiyet olup, bugün dahi izleri yaşar. Fakat bu yaratıcı kudrete sahip olan Tanrıya ayrıca verilen isim de Tangorao ve Tangora'dır. Bundan sonra gelen ikinci derece Tanrılar da hep Türkik köklü isimler almışlardır. Atua Matua, Aua Apa, Atu mo Ana, Atu Motuğa gibi. Yalnız bunların arasında Tiki veya Titi yabancı gibi görülürse de, bu Türkik köklü Kiçi, Kiti, Kişi kelimesinden ayrı olmayıp, Amerikalarda Kiçi şeklinde almak suretile ve ayni manayı taşıyarak Pasifiğe gelmiş bulunuyor. Kişi'nin Türkçe manası ise Er, Şahşiyet demektir. Pek tabii ki bütün bunların hepsi paralel veya tesadüf olamaz.

Polinezyalılarda Tangaroa, Tane, Tu, Ro'o, ayni Tanrının fazladan adları idi. Kâinatın teşekkülünü, gök kubeyi, dünyanın temelini, suda ve karada doğacak esasları harekete getiren bu idi. Bu Tanrıya yardımcı Tanrılar da vardı. Bunlar Atea-hacim, Rapa-temel, Te Tumu-sebep kaynağı, Fa'a Hatu ise şeyleri teşekküle hazırlayan Tanrı ve Tanrıçalar idi. Tangaroanın oğlu ise, (Oro) dağılış Tanrısı idi. Tangoroa ise Rangi veya Veta denilen Gök tanrı ile Rapa'nın evlenmesinden doğdu. Tane, güneş ve ışık Tanrısı olup bir çok bakirelerle evlendi. Ağaçlar, taşlar, denizler, yıllanlar (ki pasifikte yoktur), yeşillikler ondan doğdu. Memenun olamayınca daha evelden evlenmek istediği anasının tavsiyesi üzerine Kurakava kumundan bir erkek heykeli yaptı. Buna

Tiki, Tiki Au Aha adını verdi. Havaiki adasının kumundan da bir kadın yapıp Hine Ahu One yani Toprak Kadın adını verip Tiki ile eclendirdi. Bunlara nefesile can verdi. Fakat One sonradan Tikiyi bırakıp efendisi Tane ile evlendi. Halbuki Tiki ve Tane ayni şahsiyettir. Varlığı yaratmıştır.

Tangoroa, Balık, balıkçı, eşya, deniz ve fırtına tanrısıdır. Tavhiri ye mağlup olacağını öğrenince denize dalıp kaybolmuştur.

Tu, kızgınlık ve savaş Tanrısı olup insan kurbanı isterdi.

Rongo, Barış Saadet, Yağmur, Bereket Tanrısı idi.

Kane, her şeyin bânisi olan bu Havaili ced Tanrı, Cenneti ve Dünyı yaratmıştı. Ku ise erkeklik, bereket ced Tanrısı olup dünyanın cennetin başkanı idi. Lono ileKanaloa onun iş ortakları idi.

Maui, doğduktan sonra, anası onu önlüğüne sarıp, denize atmıştı. Kötülük yapmasından korkulurdu. 1779 da Kaptan Cook Havaiye geldiğinde, yerliler onu, asırlardanberi bekledikleri Lono sanmış ve yerlere kapandıktan sonra öldürüp Tanrıyı temessül edebilmek için yemişlerdi.

Turehu Mataora ise yer altı ced Tanrısıidi ve erin ruhiyatını çalıştırır ve izlerdi. Tu Ku Rü, Kuş Tanrı (Paskalya) doğu Pasifiğin önemlileri idi. Tane-Tiki ise cinsiyet ve seks işlerini tahrik eder, yaratırdı. Bu sebeple imeçlerinde avuçları daima göbeğinde temsil edilirdi. Yaramaz ve hırçın bir tanrı olduğu için, heykelerini yerlerıden oynatmek isteyenleri şimşek gibi öldürdüğüne inanırardı. Hina ise Dans ve eğlence, aşk Tanrıçası olup Havai volkanında doğmuştu. Genç kızlar bu ay Tanrıçasının etrafında dans ederek ve Parahu Tefatu efsane şarkılarını söyleyerek, sevgilerine hayat vermesini rica ederlerdi. Polinezyalılarda İnsanın doğuş sebebi aşktır ve cinsiyet ise insanlığın esasıdır. Bu inanç Kolombiya Kimbaya larından tutnuz da Tuahuanako Aymaralarında, Kuzey Amerika Kızılderililerinde de görülür. Yukarda sayılan Tanrı ve Tanrıçalaradan başka, her adanın da ayrıca Tanrısı, Kahramanı,, Şeytanı bilhassa bol cinleri (menehune) vardı. Kozmografya ise bu Tanrıların, Şeytanı bilhassa bol cinleri (menehune) vardı. Kozmoğrafya ise bu Tanrıların sahip olup idare ettikleri bir ilimdir. İnsanlıkla, pek tabii ki aşkla, seyahatla ilgilidir. Atua Tanrı ise, Yeni Zelanda Maorilerinden Peruya kadar, dehşeti ile bütün Pasifik halklarını kasıp kavurur. Fırtınalar, Tayfunlar, kıtlık hastalık hep onun eserleridir. Bütün şeytanlar ve cinler onun eli altındadır. İrihiya Maori lejandında adı geçen İo Tanrı, (Yo) Asyadan Kızılderililere, Pasifiğe geçer. (Türk - Teo, Polinez - İo, Kızılderili - İio va yeya Yoh, Peru - Tia) (290/116) (180) (744/153) (864/60) (19/!!) (20/16) (969 /—) (427) (225) (134) (133) (98/—) (98) (371)

Yukarı Asyada, doğum ve çocuk hastalıklarını idare eden bir çok Tanrıçalar vardı. Altayda Milâttan Önce drödüncü Yüzyılda yapılmış olan antik resimde, Türk Tanrıçasının saçlarının dipten kesik olduğu görülüyor. Bu inanca gerek Amerika ve gerekse Pasifik Tanrıça ve asîl kadınlarında damia rastlıyoruz. Gök Tanrı, Kara Tanrıya kurbanlar kesilirdi. Bilhassa Hyung Nu'larda bir Ormana Tapma inancının varlığında biliniyor. Bundan başka ecdat mağaraları da, at ve koyun kurban edilen kutsal yerlerden sayılırdı. Her kes bir Tanrı imecini daima yanında nazarlık gibi taşırdı. Ogan en büyük Tanrı idi. Erlik Yeraltı Tanrısıydı.

Tanrı kelimesi Asya Türkiklerinde başlayıp, Tengeri (Buryat), Tingir (Beltir), Tangır, (Yakut) Tangra (Amerikalar), Tangarua (Polinezyalılar) şekillerini alarak büyük Göçlerin istikametlerini bugün bile vermektedir. Bu arada Boğa çok kere Boga veya Poka olarak Koca; Koça, Eke; Aka, Ağa olarak ayni helezonda dolanmıştır. Bazan diğer tanrılar için, Num (Samoyed) Irtış (Ostiyak) Ata, Akyas da tesmiye edilerek dolaştırılmıştır. Bunlardan başka Atun, Ket, Üze, Kok, Man Mun, Tin Tirki, Kunuk kelimeleri de, espri veya materyel hallerinde Tanrıyı temsil etmişlerdir. Bu gibi misallerin Etrüsk, Finlerin anlayışları ile de ilgili olduğu muhtemeldir. Bundan başka Aynularda görülen Ayı Tanrıya Türk Tanrıları arasında da tesadüf ediyoruz. Yayık Han (Deniz Tanrısı), Kayra Han, Payzın Han ise Bayülken ile Tanrıça Tasığan'ın çocuklarıdır. Oktu Han, Altay Han, Mordo Han, Aba Han ise Tanrılaşmış kahramanlardır. (213/193) (1074/55) (466 /81) (1104) (225) (168) (138) (1117) (133/—) (802/310) (24/ 71) 787/3/)

Cennet ve Cehennem; Her nerede olurlarsa, olsunlar, Tunçderililerde Cennet inancı geniş bir şekilde bulunmakta beraber, Cehenneme tesadüf edilmiyor. Sonradan gelip primitif anlayışlara tesir etmiş olan dinlerin, ekledikleri, kattıkları fikirler ise öz, anlayışa uymadığından zayıf bir özenti halinden kurtulamıyıp sırıtıyor. Bizi ilgilendiren konu, modern dediğimiz dinlerin ortaya çıkışından veya tesirlerinden evvelki anlayış olduğu için çalışmalarımızı o tarafa yükledik. Tunçderililer içinde, cennet anlayışı, diğer Asya ve Pasifik halkalrından daha kesin olup, proğramları çizilmiş halde bulunduğundan, esas olarak onu almayı muvafık bulduk. Bu anlatacağımız inancın şu veya bu değişikliklerle gerek Asyada ve Gerekse Pasifikte ve yalnız Tunçderililer arasında bulunması da ilgi çekicidir.

(B) Takdir alıp (a) lar halinde (A) dünyasında doğan şahıs ölünce (C) yoluna girer. Eğer yolun iki tafındahi çileklerden (D) yemezse,

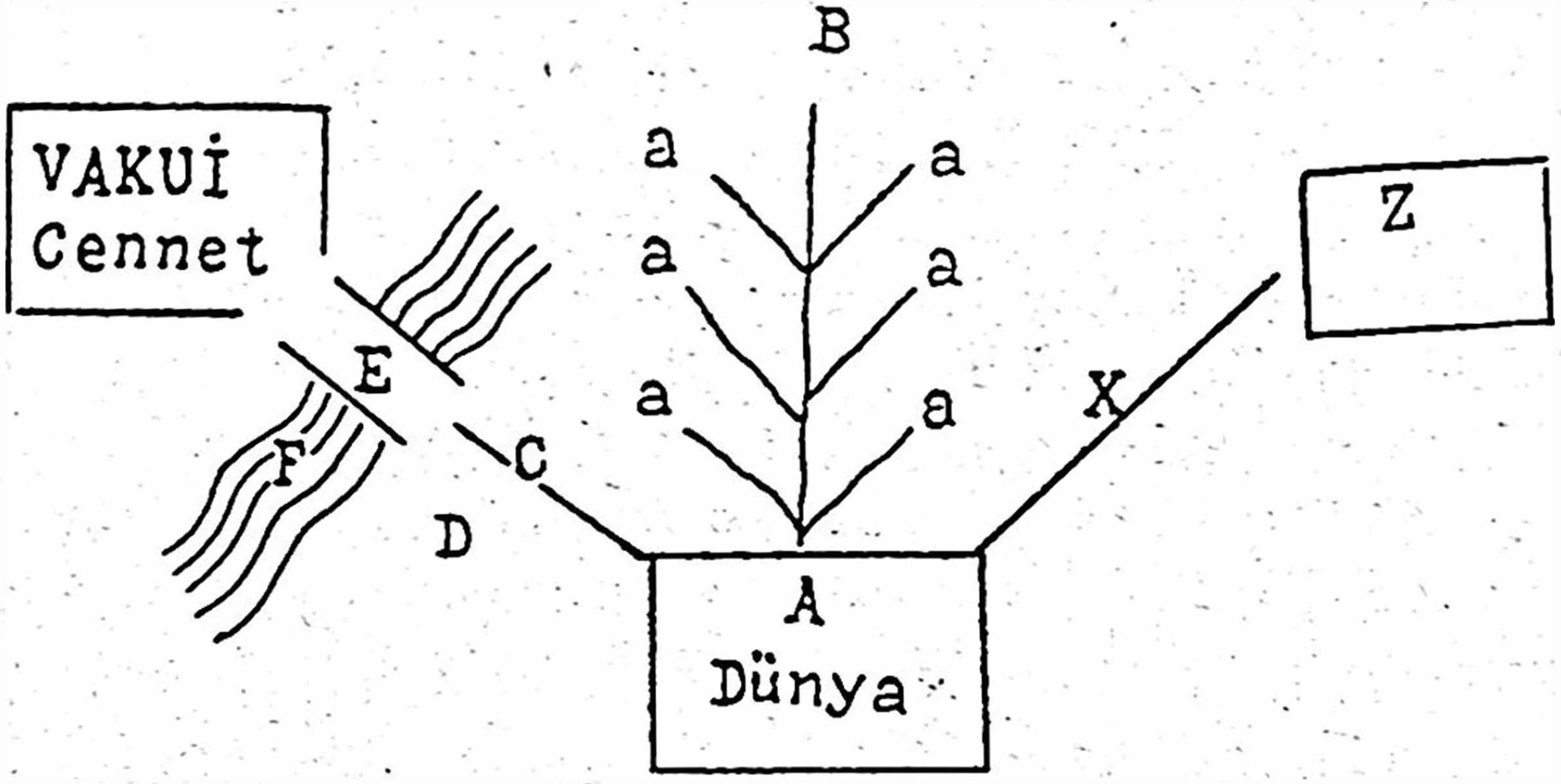

düşmeden üzerinde bir köprü((E) Sırat) olan dereye yaklaşır. Köprüyü geçemezse düştüğü derede balık olur. Geçince, Vakui cennetine varıp mantarlı yemeklere, eğlencelere, danslara kavuşur. (Z) Kızılderili olmayanların cennetidir, ki içinde ne olduğu bilinmez. Vakui yolunadaki seyahat, 3 veya 4 gün sürerse de, mezara konulan bu kadar günlük yiyecekler kâfi görülmez ve ölünün avlanabilmesi için silâhları yardımcıları, atları da yanına konulur. Aslında bu seyahat bir kaç ay sürebilir de. Vakuide dost ve düşman birlikte barış içinde yaşayacaklardır. (E) köprüsü, ebe kuşağı renklerindedir. Etrafında, Mayalarca Pim, Kuçe tesmiye ettikleri Tanrı ağacı=selvi dikilmiştir. Bütün cennet, dünyamıza süper impoz bir haldedir.

Bu anlayış, Sümerlere, Dayak, Batak, İnka ve Polinezyalılarda hep eşitlikler gösterir. Bilhasa cehenneme ait bir anlayışa sahip olmamaları pek eşit ve manidardır. (249/287) (194/66) (187/78)

Tabiata dair inançlar; Gerek İnka gerekse Ojibvalarda tesbit edildiğine göre, tutulmuş olan güneşi ateşlendirmek için, uçları ateşli oklar atarlar. Dışarda ateş yakmazlar. Bu inanç Kamçatkada da tesbit edilmiştir

Markiz adalarında, inanıldığına göre, yıldızlar Tanrı Tikinin annesinin elbiselerini süsleyen mücevherler olup, ayla güneşin çocuklarıdırlar.

Türkiklerde, ayın da Tanrının bir kulu olduğu ve güneşle evlendiği, çocukları olduğuna inanırlar. Ay tutulması Türkiklerin, güneş tutulması ise diğer soyların isyankârlıklarına delildir. Ay karanlıktan korkmayan güneş ise korkan iki dünya bekçisidir. Ayın cinsiyeti ikileştirildiğinden, onunla konuşulur, dertleşilir. Ay ve güneş çoktandır ayrıldıklarından, birbirlerini aşk çoker takip ederler. İlk Ay görüldüğü zaman merasimler ve yorumlar yapılır. Ona çocukların yüzünü açmak iyi sayılmaz. Ayın aksi düşürülmüş tastaki suyu hastaya içirmek şifadır.

Apaçalar, bir kaynaktan getirdikleri suları yüksek ve kızgın kayalara püskürtmek suretile yağmur bulutlarını toplanacağına inanırlar. Aymaralarla bir çok Kızılderililerde, kurbağa öldürebilmesinin yağmur getireceği sanılır. Kafkas Paşanlarında, bu olyı temin edebilmek için, kızları öküz boyunduruğuna bağlıyarak bağıra bağıra nehre doğru sapan çektirirler. Omaha Kızıederililerinde ortaya su dolu bir kap koyup, etrafında dansereke dönerlerken, ağızlarına doldurdukları suları havaya püskürtürler. Naçe Kızılderilileri ise suyu çubuklara doldurnup serperler. Tşimşanlar, Şusvap ve Tomson Kızılderilileri, yağmur işlerini kabiledeki ikizlerin idare ettiklerine inanır ve onları kutsal görürler. Eskimolarda, geçimi zorlyan rüzgârın ruhunu bir ateşe davet ederek onu yosunlardan yapılmış kırbaçlarla döverler. Ve soğuk dökerek ateşle beraber söndürüp dindireceklerine inanırlar. Kadınlar, rüzgârı, ellerindeki pıçaklarla tehdit ederek kovalarlardı. Erkekler silâhlarla hücum ederler. Güney Amerika Lengualarıı yumruklarını sıkarak al ateş demirlerle taarruz ederler. Borneo kayaları kılıçlar, sopalarla fırtınanın üzerine yürürler. Psifikte ise, kendilerini suçlu görerek yerlere kapanıp af dilerler...

Yukarıda yazılan bütün inançlar Kızılderililerde de bulunmuştur (144/219) (168/95).

Fallizm; Fallik inanç, sensüalizmin kaynağı olan Hindistandan her tarafa yayılmıştır. Bu inanç, doğrudan doğruya şehvet ve doğum bereketi üzerine teessüs etmiş olup bütün felsefe ve esprisi erkek ve kadın cinsel organları üzerine inşa edilmiştir. Erkeklik organına Lingas ve kadınlık organına da Yoni tesmbiye edilmiş olmakla beraber, inançta ikisinin birlikte çalışmış olması şart halinde değildir. Şehvet ister iki erkek organı ile, ister iki kadın organı ile gelirse gelsin, geldiği takdirde, kutsaldır. Hatta daha da ileri gidilerek vücuttaki her hangi bir girintinin şehvet için cinsel organ mahiyetinde alınmasını tavsiye eder. Tabii bu olaylarda samimi inançlar bulunmakta olduğundan çiftler, birbirlerine kutsal gözlerle bakarlar. Birbirlerinin organlarına tapıp, takdis ederler. Kronolojisi pek eski devirlere dayanan bu tarz inançlarda, Blucistanda Mogol Günday dedikleri erkeklik organı kadınlık organından çok ileri bir Tanrı mahiyetine girmiştir. Namına heykeller, merasimler yapılmak suretile yaşatılmıştır. Hindistanda yüzlerce tapınak (meselâ biri konarak) yükselmiştir. Fallik sembolizm, Hint geleneklerinde prehistorik zamanlardanberi subsratum olarak yaşamaktadır. Gerek Lingas obeliskleri ve gerekse Yuni halkaları 300 yıldan önceki devirlere gider. Kızılderililerde Fallik inançların bulunduğuna dair bir hayli deliller de var. Fakat bu inancın daha çok Kaliforniya civarında yayılmış olduğu, ancak arkeolojik araştırmalar sonu tesbit edilmiş ve kronolojileri se, Mogol soylarının göçleri zamanına düşmüştür. Okehede, bu inancın biyolojik Tanrısı idi. Maya inançlarında Fallik ibadetlere de tesadüf ediyoruz. Kadın Fahişe manastırlarının girişlerinde dikilen muhteşem Fallik taşlar veya genel olarak ereksiyon halinde işlenen cinsel organa sahip çıplak erkek heykelleri (ithyhallic) idare reislerinin kapılarını süsler. Çiçen İtza tapınağında bu sembollerin şahaserleri vardır. Yılan ve ejder de ayni manada alındığından Azteklerde ve Peruda da vardır. Meksiko gibi burada da sokaklar, binalar, tapınaklar hep erkeklik ve kadın cinsel organlarını, homo hetoro seksüel münesebetleri bütün açıklıkları ile gösteren heykellerle süslenmiştir. Markiz adalarında Poi macunu dökmekte kullanılan havan saplarında görülen Fallik sembolün, kök itibarile yerli olduğunda şüphe vardır. Bu geleneğin ilk gelen Batılılar tarafından getirlimiş olması mümkündür. Çünkü Polinezya efsanelerinde bu hususta bir konu bulamıyoruz. (744/141) (145/122) (323) (194/48) (243/160) (1112) (790) (65)

Fallizmin hakikatte Tunçderililerle hiç bir ilgisi yoktur. Eğer tam manasın alırsak, şu muhakak ki, her primitif topluluk ve insanlığın devamı vasıta olan, bundan başka vecd ve şehvetle elde edilebilen olaya kutsal nazırı ile bakmıştır. Fakat bu anlayış, Hint ve Mogol anlayışları kadar ileri gitmemiştir. Fallizmin daha geçen yüzyıla kadar İspanya kiliselerinde ve Papalıkta, bazı inançlarla devam ettirildiğine dair elde vesikalar vardır. İndo - Avrupa topluluklarına bu inanç çok eskiden Hintten gelmiş ve son zamanlara kadar da devam etmiştir. İnancın iyisi, kötüsü olamaz, yeterki bu inanç her hangi bir topluluk tarafından samimiyetle kullanılmış olsun. Bu esasen böyle oldğuna göre, bu inanç eski bir Güney Asya inancı olup Kuzeyde kabul edilmemiştir. Mogollar ve İndoiklerle Amerikalara bir kaç milenyum önce geçmiş, kendisini arızî olarak Orta ve Güney Amerikada, yine bir Mogol baskısı ile kabul ettirmiştir.

Ruhlar, Evliyalar, Ruyalar; Primitif dimağ, muayyen yerlerde ve zamanlarda süpernatürelin tesiri altında kalarak, tabii kudretleri idare etmek ve gizli kuvvetleri elinin altına alıp kontrol edebilmek için yarattığı imeçlerin yanı başında hortlakları, şeytanları, iyi ve kötü ruhları da yaratmış bulunuyor. Bunlar hem bilgi hem de gelenek yollarının iptidaî insana vermiş olduğu kabiliyetlerden gelişmekte olup, iki hususiyet birlikte görünebilmekte beraber, ayrı ayrı sonuçlar temin etmektedirler. Primitif bilgi anlayışı ile, gelenek yolile nesilden nesile naklolunan ve sihir ve sihirbazlıkla neticelenen bu olay, toplumu var kuvvetile, sevk edebilmek imkânına sahiptir. .Bu inançlar bütün ilkel nlarda, birbirlerine uyarlılkarla tatbik edilmiş merasimlerle ağırlanmış, üzerlerine danslar, müzikler şarkılar adanmıştır. Bu arada bir taraftan totemizm veya animizm ve diğer taraftan da esas manaya [illegible] inançları buluyoruz. Buna yerine göre Mana, Arunkilta, Vaken, Orenda, Manitu isimleri veriliyor. Birçok topluluklarda inancı ve sihri ayrı ayrı görebildiğimiz gibi, birlikte de görebiliyoruz. Bu sefer, [illegible] kudretler karşımıza, cini, şeytanı daha doğrusu kötü ruhları da çıkartıyor. Neticede, bazı Kızılderililer, zaman, yer, isim ve kelimelerin [illegible] üzerinde kontrolleri olduğuna ve dört baş birleştikten bir saat içinde şahsın kendisini göstereceğini iddia edecek kadar ileri gidiyorlar. olay veya takdiri geliştirmek veya bozabilmek için artık işin içine bir çok şeyler giriyor. Bilhassa kötü ruhları kovalayabilmek için olmadık şeylere başvuruyorlar. Bu Amerikalarda ne ise, Pasifiklerde veya Anadoluda da öyleydi. Meselâ, 1585 de Osmalı Sultanının kızı ile evlenen Paşanın merasiminde, gelin bir hadımın çektiği ata bindirilerek, kötü ruhların şerrinden korunmak için tamamen örtmüştü. Pasifikler[illegible] Eatoua Toa ile Osmanlı paşasının anlayışları arasında bu bakımdan büyük bir fark da yoktu. Aynular, bütün hastalıkların, fena ruhların vücuda temessül etmesinden (exorcisme) ileri geldiğine inanır ve uzun merasimlerle bu vücudu temizlemek için uğraşırlar. Vaatlar, sadakalar, adaklarla Tanrılarına yalvarırlar ve kutsal saydıkları suyu başlarından aşağı dökmek, vücudü taşla, değnekle döğmek suretiyle bu kötü vücuttan ayrılmasını temin edeceklerine inanırlardı. Bazan, ka[illegible]arının Tanrılarına evlilik adağına giriştikleri ve bu suretle de hastalıktan kurtulacaklarını ümit ettikleri vaki idi. Böyle merasimlerde sınır ve vecd şarttı. Bu inancın tamamen eşidini Sümerlerde de görüyoruz.

Kızılderililerde hortlak korkusu bir hayli ileri olduğu için, bunları evlerden ve köyden kovalamak için türlü gürültüler ve patırtılar yapılır. Eşyalar değneklerle döğülür, yataklar, elbiseler, şilteler yerden yere vurulur, nâralarla yerleri yerinden oynatırlardı. Naçez Kızılderililerinden birisi bir düşmanı öldürdüğü günden sonra altı ay, eşiyle temas edemez ve et de yiyemezdi. Çünkü etten veya rahimden, öldürdüğü şahsın hortlağını temessül edebilir sanılırdı. Bu sebeple Çoktav[illegible]daki gibi bir ay bir yere kapanıp, öldürdüğü düşmanının ruhundan özürler, aflar dilemeli idi. Aynular da, öldürdükleri ayılar için ayni hareketi icra ederlerdi. Omaha Kızılderilileri de, öldürülen akrabayı öldüreni katle hak kazanırdı. (Kandâvası). Çünkü, kâtili öldürmeyen şahıs, maktûl akrabasının hortlağı tarafından daima tehdit ve tâciz edilir, diye kabul edilmişti.

Hortlak dansı tarikatı, Su Kızılderililerinde 1870 sıralarında görülmüştü. Tamamen kültürel, ekonomik, sosyal gelişmelere istinat ettirilmiş olan bu tarikatın peygamberleri Tavibo, Vovoka'yı, Hazreti Muhammed ile garip bir şekilde mukayese ederler. Bu inancın yaşayış bölgesine bakılırsa, kitabımızda antropolojik Türkik kotasına girmekte olan Kızılderililer tarafından ortaya çıkarılıp tatbik edildiği anlaşılmaktadır. Paputi, Muhave, Kalamat, Su, Şoson, Ute, Pueblo, Arapaho, Navaho ve bazı Iroklar hep bu kotadadırlar. Eski Türk tarikatlerindeki Hu veya Hü şeklindeki takdir ve takdis kelimeleri aynı mânâ ve ayni hususiyetlerle bu tarikatte de yaşamaktadır. Bu tâbir ne Arapçada ve ne de Farsçada bu şekilde bulunur. Kızılderililer, Bektaşi Sema'larına benzeyen danslar esnasında bu kelimeyi bol bol tekrar ederler. Dans, şehitlerin ruhu için icra edilir. Vücutlarını kutsal kabul ettikleri kırmızı kök boyasile renkleştirip vecde gelir, zikreder, Rufailerde gördüğümüz gibi vücutlarına, kan akıtmadan bıçaklar saplar, ateşler yerler. Tabii ki kendilerini kaybederler. Sol ellerinden de kutsal Pinoy hiç eksik olmaz. Merasim sabahlara kadar devam eder. Pasifik adalarında da buna çok yakın merasimler ve tarikatler vardır. Bilhassa Tabu adası halkı, mehtaplarda adalarının hortlak ve kötü ruhlarla kasılıp kavrulduğuna inanılır.

Kızılderililer genel olarak cadıdan da korkarlar. Bilhassa çocuklarını geceleri etrafı cadıların bastığına inandırmaya da çalışır, kovmak için de durmadan şarkı söylerler. Mayalar iyi cadıların olduğuna inanır ve onlara Balam adını verirdi.

Kızılderililer, rüyayı, kesin olarak yaşadıklarına inanırlardı. Ruhun, vücudü muvakkaten terkettiğini ve bu anlarda ruhsuz bir vücudün çok tehlikeli işlemlerde bulunabileceğini izaha çalışırlardı. Ayni inanca, Dayaklarda, Brezilya Büyük Çako ve Makusilerinde de tesadüf ediyoruz.

Bilâ istisna, bütün Tunçderililerde herhangi bir ölünün adını anmak yasaktı. Bu olay Kafkaslarda ve Hudson Eskimolarında da böyledir. Tatarlar da ayni şekilde hareket ederler. Kuzey Batı Kızılderililerinde ise, ölenin adını haiz şahıslar adlarını da değiştirirlerdi. Hattâ, ölenin eşi ve çocukları kendi adlarını da değiştirirlerdi.

Kızılderililere göre tabiatta her şeyin bir yüksek ruhu vardır. Bu büyük ruh, varlığın gölgeleri ile belli olur. Bu sebeple her ruh değerine göre azamet taşır. Ecdat, en değerli varlıklardır. Ruhu pek azametlidir ve ona da tapılması gerekir. İşte bu felsefe bütün Tunçderililere, Ced Tanrıları yaratmış bulunmaktadır. Sonra da herhangi modern dine sahip olurlarsa olsunlar, o dinin esaslarına bu felsefeyi de ekler ve ortaya bambaşka bir anlayışa sahip olurlar. Bugün Martinik adasında, Osmanlı Valde Sultanına bu sebeple taparlar. Hazreti İsaya

miş olan hıristiyanlık doktrinini, aslâ klâsik şekdile kabul etme-
r. Tiki, Tangaroa, Kaptan Cook veya Montazuma'ya, İstan-
Fatih Sultan Mehmede, Nasrettin Hocaya, Hacı Bektaşa,
Efendiye veya Telli Babaya taşıdıkları ayni inançla taparlar.
er derler ki, Dingir (Tanrı) antropomorfik olmakla beraber
Ölenleri Küçük Tanrı ve Tanrıçalardır. Bütün günahların ce-
yada çekilir. Cennet ve Cehennem bilinmez. Fakat ölünün
hortlak halinde ıztıraplı bir hayata yine dünyada girer. Iztırap
n, hortlamayan ruhlar büyük ruhlardır. Onlara ibadet gere-
e böylece Tunçderililerde hiç de ulûhiyete sahip olmayan bazı
sahipleri Kızılderililerde de evliyalaşıverir, And dağlarını, te-
doldurur.

ılderililerin inandığına göre, insanda dört ruh vardır. (Büyük
başka). Birisi kafanın tepesinde oturur, küçük bir insan şek-
Diğer üçü ise onun gölgeleridir. Bu inanç Eskimolarda da
gişikliklerle görülür. Kızılderililerle Türkikler arasındaki kesin
, Basübadel Mevtin dünya üzerinde oluşna inançtır. Tırnak ve
gömülmesi genel ve kesindir. Öldükten sonra dünyaya gelecek
ruhun bu tırnak ve saçları arayıp bulması güç olur ve vücut ta-
yılmaz. Bu inanç Pasifik yerlilerinde de, Kızılderili ve Türkik-
duğunun aynısıdır. (366) (330) (290/37) (168) (193) (118)
223) (280) (248) (108) (461) (187) (101) (169) (184) (75).

a İnanelar: Genel olarak, Kızılderililer, yaralanmalarını, isim-
yanlış yerlerde ve tabu insanlar tarafından kullanılmış olma-
ep bulurlar. Meselâ bir erin eşi, kocasının adını aslâ söyleme-
dır. Söylerse onun yaralanmasına sebep olur. İsim kutsaldır. Ken-
le isimlerini söylemez, yanlarındakilere söylettirirler.

imolar (İnuit = çiğ et yiyen) da Anga Kut (Kutsal Ana), ta-
kötü fenomenleri izah etmekle ödevlidir. Bu arada, ölümden
hayat olduğna, ölenin bedensiz olarak yine bu dünyada ve ruh
yaşayacağına göre, kan dâvası yüzünden insan öldürmekte
zur yoktur. (!).

Kızılderililer ve İnkalar, Mayalar, yılın muayyen gecelerinde,
Hıdırellez gibi) istedikleri şeylerin modellerini yapıp toprağa
r.

çderililerin bütününde, mısıra, çavdar ve eşitlerine, onlardan
yiyeceklere basmak tabudur.

kçiler birbirlerine ateş vermedikleri gibi ateş tutuşturmaya ya-
erhangi bir maddeyi de vermeği yasak ederler (tâbu).

nezyada ihtiyar kadınlar, başlarına düşen ekmek ağacı yapraklarını cinsel organlarına sıkıştırırlar. Bununla tekrar gençliğe ve seks arzusuna sahip olacaklarına inanırlar.

Kızılderililer değnekle, toprakta suyun bulunacağını iddia ederler.

Baykuş ve köpek uluması Kızılderililerde birinin ölümüne delâlet eder.

Havai Kumulipu efsanesine göre, Polinezya çocukları, ananın beyninden doğarlar. Ve bu doğumu da Tanrıça Haumea idare eder.

Genel olarak kara inançlar bütün Tunçderililerde birbirlerine benzerler. Ben şahsan üç ay Mohavklarla yaşayıp bu konu üzerinde çalıştım. Sonuç umudun çok üzerinde idi. Bugün Anadolu ve İstanbulda hâlâ yaşayan inançlardan toplayabildiklerimin mukayesesinde, Kızılderili ihtiyarların beyanlarına göre nisbet yüzde doksanın üzerine çıkmıştı. İki ayrı dünyadaki bu çok eski inançların bu dereec değişmeden yaşadıklarına hayret etmemek imkânsızdı. Konu ayrı bir kitap olabilecek zenginliktedir. (385) (239) (1106) (169) (139) (1047) (744) (1005) (709) (462Tv) (8) (168) (143).

Şu mutlak ki, din, inanç, Tanrı, Evliya ihtiyaçları, iki kökten ileri gelmiştir. Bunlardan birincisi, bu dünyada rahat edebilmek (Tunçderililer) diğeri ise, öldükten sonra rahat edebilmek (diğer solyar). Bu sebeple, Türkiklerin de dahil bulunduğu birinci kategoride, Tanrı imeci daha insancıl veya insandan teşekkül etme, diğerlerinde ise daha karışık ve süpernatürel mânâdadır. (Bilhassa Judaizm).

Yalnız şurada kısaca izah etmek gerekir ki, Asyatik primitif dinlerin (inanç değil) kökü bir nevi Şamanizme bağlanır. Fakat hangi şamanizm? Şamanizm, genel bir terim olmaktan ileri gidemiyor. Asyada bir kaç türlü din ve inanç vardır, ki bunların topuna şamanizm deniliyor. Halbuki, Yukarı Asya şamanizmi (Tunçderililer) ile, Mogol ve bağlıları şamanizmi daha evvel de açıkladığımız gibi başka başka şeylerdir. En kestirme yoldan izah etmek icap ederse, Yukarı Asya şamanlığında, Tanrı her şeye işleyen bir espridir. Dalay Lama Şamanizmi ise, Tanrı süpernatürel olup eşya ve yaratıktan uzaktır. Kızılderili, Maui, Maori ve diğer Pasifik halklarının inançlarına tam olarak girmeden evvel, bu iki anlayış arasında incelemeler yapalım.

Din ve İnanç Şekillerinde Şamanizm: Şamanizm Asyada, aşağı yukarı Paleolitik devirlerde yaratılmıştı. Bu devir kıtalar arası büyük göçler konusunda kronolojiye en uygun devirdir. Şaman, daha çok hokkabaz, sihirbaz, bilgin, büyücü, öğretmen veya doktordur. Kökü ise, isimlendirilmesinden evvel prehistoriye dayanan bir inançtı. Tunguz dilinde Şaman olarak yerleşmişti. Yakutlar Oyuna, Mogollar büü, böğü, bü, buge, udağan, Buryatlar Kara gırgan, udayan, Yakutlar oyan, Türk Tatarları kamu, gam, Mogol Tatarları Kami diye adlan- ırlardı. Bazı Tunguzlarda ise Samağna denirdi. Diğer anlamı ise echnic of extazy) yani Vecd'dir... Biz burada Mogol gruplarının ken- hayatını yok etmeye kadar giden, Budizmle karışan güney şamaniz- ne temas etmeyeceğiz. Konumuz olan Kuzey şamanlığını, inanç ha- deki karakterlerini inceleyip, göçlerle dolaştıktan sonra nerelerde şekillere girmiş olduğnu anlayacağız.

Vecd veya Utça, bir ruhun bilinmezliklere, mistik seyahatını te- n etmektir ki, bu suretle kâinatta hâzır ve nâzır olan yaratıcı büyük nrıyı anlamaktır (Mogollarda, varmak, Tanrılaşmaktır). Yurak ve amoyedler Num, Mançu ve Tunguzlar Buga veya Tengri, Buryatlar- Tengere, Tatarlarda Tingir, Baltırlarda Tangara, Polinezyalılarda ngaroa, Yakut ve Ostyaklarda Sanke, Altay Tatarlarında Ak Ayas edikleri hep Vecd=Tanrıdır. Kırgız, Kazak, Bakça Türkiklerle Türk atarlarında Tanrıçalar önemli bir rol oynamazlar. Bunlar Etügen bi daha çok doğum ve kadın hastalıkları ile meşguldürler. Erlik Han nançları da idare eden büyük Tanrıdır. Eskimolar İgluluk da derler. Vecde girebilmek için, gizli tarikata bağlı olmaktan başka, aileden ve bileden müsaade almak da şarttır. Batı ilmi, vecdin bir isteri hasta- ğı olduğunu iddia etmekte ise de, eski Rüfai tekkelerini bilen ve görenler için, bu hiç de böyle değildir. Her halde bu hususta fizik bir vabın bulunacağı zaman gelecektir. Fakat her ne olursa olsun, bü- n şamanların, mesleklerinde samimî olduklarını iddia etmek de yan- ış olur. Bunların içinde ilâçlarla, uyuşturucu madelerle halkın gözle- ni boyayanları, pek çoktur.

Şamanizmin doğuşu hakkında da birkaç efsane vardır. Buryatla- göre; Tanrı bir genç kızın ruhunu bir şişeye doldurur. Kara Gırgın na tutunarak göklere çıkıp Tanrıya rica eder ve kızın ruhunu serbest bıraktrır. Tunguzlara göre; ilk Tanrı şeytanın yardımı ile kendi endisini yaratıp bir delikten dünyaya kaçar. Ve kuğu kuşları ile geri lip tahtına oturur. Yakutlara göre; ilk şamanın vücudü yılanlardan şekkül ediyordu. Fakat Tanrı onu ateşe verince şeytan oluverip öte- ki şamanları yarattı. Buryatlara göre; Tanrı insanı yaratıp dünyaya önderdi. Fakat şeytan bu rahatı kıskanıp insanlara kötülükler ve has- lıklar getirince, Tanrı tarafından kartal şeklinde gönderilen şaman, onunla mücadele etti. Kartal bu sebeple kutsal oldu.

Mongoloid Şamanizmin merasimlerinde çok önem verilen cinsel birleşmeler, Altay şamanlığında yoktur. Altay şamanlığında, vecd, nsel arzu ve tatbikatla başlamayıp, mevleviler gibi dönerek, uzun zaman bir fırıldağa bakarak da kendilerini uçtu kabul edebiliyorlar. Hattâ daha da ileri giderek, Çukçiler, Eskimolar, Karyaklar kendilerini, bir geyiğe, balığa, kaplana çevirdiklerine inanabiliyorlar, ki bu Mogol şamanlığında görülmüyor. Bazan kadınlaştıklarına da inanarak Çukçi, Kızılderili ve İnkalarda erkekle evlenenler de bulunuyor. Bunun eşitini Pasifikliler arasında Mahu adile de görebiliyoruz.

Orta yerde Eskimo Şamanlığı varken, solundaki Amerika ve Pasifik şamanlığı ile sağındaki Asya şamanlığı arasında hakikaten kültürel bir bağ vardır. Gerek vecde dalış tekniği, Tanrılar, Spritüel düşünüş, tarzları ile bu inanç halkalarını birbirine bağlıyor. Angakut ile Takana Kap Saluk, Bayülken ve Kuzey Kızılderililerinin, Manitusu aralarında ancak önemsiz farklar vardır. Bilhassa Tatarlarla Kızılderililer ve Polinezylılar arasında çok sıkı bir benzerlik veya eşitlik vardır. Dans, folklor ve felsefeleri şamanlıkta hemen hemen aynıdır. Güney Amerika, bilhassa Aymaralarla, Altay Bayülken Şamanlığı aşağı yukarı aynıdır. İncelediğimiz Amerikalar ve Pasifik şamanlıklarındaki saflığı ancak Altay Türk ve Tatar topluluklrında hakikaten görebiliyoruz. Sonradan bu saf şamanlığın Kuzey Asya Türkiklerinden Mogollara, Hinde, Çine, hattâ hıristiyanlığa yakın devirlerde de İndo Avrupalılara, değişe değişe geçmiş bulunduğu anlaşılıyor. (Prehistorian: Karl Narr). İlk göçlerle ana kaynaktan ayrılarak, Kızlderililerin götürdükleri şamanizm ile sonradan mukabil kültür tesirleri ile birbirlerine karışan Mogol, Hind, İran baskıları ve Budizmin zorlamı altında kalan Yukarı Asya Şamanlığı bir çok yerlerde karakterini kaybetmiş bulunuyor. Eğer eldeki eserler lâyıkile incelenirse, ne için Aynu, Türkik, Kızılderili inançlarının ve bu inançların tatbik şekillerinin yakın olduklarını pek açıkça anlayabiliriz. Hattâ Doğu ve Batı Polinezyalıların şamanizm tatbik ve anlayışlarının değişiklikleri bize büyük göçlerin her iki taraftan da yapıldığını izah edecek kadar kuvvetlidir. Meselâ, Avustralyalılarda, ölülerin içine taş dolduruluşunu ancak Hind şamanlarında görebiliyoruz. Bu olay, Avustraloidlerin Asya Batısından Güneye inmiş olduklarını izah eden kesin bir keyfiyettir. Diğer taraftan, Asya'nın, Turanlı ve Ugrik inançlarının gökten toprağın altına kadar kesin eşitliklerini Alauç, Alaska ve Amerikalarda ve bilhassa Anasazı kültürüne bağlı Atabaşkan Kızılderili gruplarında açık olarak gröebiliyoruz. Onların yanı başlarındaki Mogollon denen Mongoloidlerde değişikliklerle izliyoruz. Bu olay Pasifikliler içi de ayni mahiyeti taşıdığından şamanizm, Türkiklerle Mongoloidleri ayırabilmek kolaylığını da gösteriyor. O kadar ki, Türkiyemizdeki eski Rufai, Mevlevi ve Bektaşi tarikatlarının spritüel inançlarının nerelerden doıp geldiğini dahi tesbit edebiliyoruz. (213) (92) (453) (165) (89) (15).

Şamanizm, bugün dahi Sibiryada hâlâ kullanılan bir inançtır. rkiklerin Ob Ugriyan köküne bağlı gruplar, Türk şamanlığının kay- ğını teşkil eder. Bilhassa, Ostiyak, Salkap, Gilyak, Nenet, Evenk, Sa- , Kanti, Konta, Aldanlar arasında ileri gitmiş olup, Yedi Milli kuruluştan Okrug ve Ulus toplulukları arasında kendisini tebarüz ettirir. nlar arasında Mansi dili konuşan Voğullar, ruh ve ölüm anlayışın- çok programlı inançlara sahiptirler. Türkik şamanizmi, esası, folklor, efsane ve masallardan doğmuş, yüksek felsefeye varmış olan bir ançtır. Bunda hayatın akışına, ölmüş vücutların ruhlarının ettiğine anılır. Uyku ölüm ve ölümse bir uyku olarak kabul edilir. Bundan aşka, şahsın iç dünyası ile, dış dünyası arasında bir irtibat bulunduğuna da inanılır. Kamçadal ve Yakutlarda olduğu gibi, Paleoasya- bir çok Ugrikler de dahil, ölünün evini yakıp başka yurtlara çekil- ek de gelenektir. Bu âdetleri aslan İndoik olmayan Veddalarda da görüyoruz. Kırgızlarda ve Karağol dağları yerlilerinde de böyledir. Bu anca göre, kâinat üç dünyadan müteşekkildir. Yukarı, Orta ve Aşa- dünyalar... (Boa, Dünne, Boğa, Dünye). Yukarı dünya, Kazan dilinde Kalan (yani cennet) Orta Materyel ve Aşağı Dünne (hakikî ünya) bir nevi cehennemdir. Boğada cenneti, Dünnede Tanrıyı ve hennemde ise Şeytanı buluyoruz. Bu anlayışın en mükemmelini ise mur nehri civarındaki Angara ve Sibiryanın Malta bölgelerinde tesbit edebiliyoruz. Güneş Ana Tanrı, Ay Ana Tanrı olduğu gibi ay da bu ançta diğer bir çok hayvanlar ve varlıklar arasında önemli yer tu- r. Bunlara da tapınırlar. Ebe kuşağı da bu saydığımız dünyların gi- riş kapılarıdır. (Türk Hanlar). Kâinatın teşekkülü hakkında Evenkle- rın inancı, toprakların Alt Dünyadan çekilip çıkarılmasına dair efsane- n çok çeşidini Polinezyalıların efsanelerinde buluyoruz. Bu gibi inanç- r Batı Sibiryada Doğuya olduğu gibi, Amerikalara da yürümüştür. Finlândiyada neyse, Kızılderililerde de odur.

Türk dilinde Ayı kelimesinin öz anlamı er olduğu halde bir çok ğer dillerde dişi olması, Şamanizmin bir Türkik malı olduğuna da de- ilet etmektedir. Bu gibi incelemler, Türkiklerin, Tunguzlardan neolitik devirlerde ayrılmış olduklarını da açıklamaktadır. Hatta Erlik anla Bayülgen efsaneleri arasındaki sıkı münasebetler de göz önün- edir. Bundan başaka Aynular da ayni tip eşitlikleri gösterirler. Ayrı- a Odundan yapılmış Şaman ruh figürlerinin Aynulardakilere ne kedar sıkı bağlar verdiği de sabittir. Şamanizm, kökten Uralik ve Altyik lmakla beraber birçok bakımlardan Baltık ve Akdeniz civarında yayılmış ve oralardan da diğer muhtelif soylrın inançlarına tesirler icra etmiştir. Diğer taraftan Pasifikte türlü sekil ve isimlerle yayılmıştır. Bilinen diğer bir nokta da, Altay, Yukarı Asya şamanlığının, Budizmin teşekkülüne debep olan bir kaynak olarak daha da eski bir inanç olmasıdır. Sibiryan Preklas devrine ait olan bu inanç, klas hususiyetleri gösteren İndo-Avrupalı inançlarından da eski bulunmaktadır. (246/—)

Şamanizmin sihir inancının Asyadiki şeklini, Kuzey Amerikada, Endonezyada ve Oseanyada görüyoruz. Bu inancın en belirli ve kesinini Türk ve Tatarlarda buluyoruz. Bilhassa Proto-Türklerde, bu inanca sosyal nizamlar da dahil oluyor. Türk-Tatar Şamanizmi, bu inancı zamanımıza kadar rahatça getirebilen bir vasıtadır. Bunun büyük oğula intikal etmesi de Kızılderililerin anlayış ve tatbiklerine eşitir. (213/20)

Orta Asyadaki Türkler arasında, rahiplere, Şaman ruhu ayı şeklinde görünürdü. Şaman veya Şaman namzetleri, bunlarla hususi bir dille konuşurdu. Ve bu hayvanlara, güya kendi etlerini yedirmek için kendine zulm ederdi,ki bu tip anlayışı Tibette de buluyoruz. Fakat istekle ruhu çağırmayı Amerikada, bilhassa Kaliforniya Tunçderililerinde gördüğümüz gibi Orta Asya ve Sibiryada da aynen buluyoruz. (213/—)

Eskimoların en büyük parçası da Şaman inançlarına bağlıdır. Hristiyanlığı kabul edenler ise pek azdır. Tanrıya Kunuk tâbir ederler. Bir çok da ikinci derece kutsalları vardır. Bunlar genel olarak antropomirfik karakterlerle temsil edilip, üzerlerine zengin efsane ve masallar düzmüşlerdir. (125/216).

Kızılderililer, ekzotik tabiata karşı hayranlıklarını asla gizliyemezler. Minneveska gibi krater gölleri, onların Şaman merasimleri için çok mükemmel yerlerdi. Bu gölün kenarlarında gecelerken, bu dar kuyu dibi derin lâcivert gölü çerçeveleyen sarp kayaları döğen şimşek akınlarından şahsen ürpermiş ve Tanrı ile yüz yüze geldiğime inanmıştım. Hiç unutamam, Matavaide ve Mauna Loa'de da böyle birer gece geçirmiş, merasimlerin dehşetinden ürpermiştim.

Şamanistik elbiselerde, bilhassa Tunguzlarda, demir veya emsali iki boynuzlu başlıklarında âdettir. Muhtelif renkte kuştüylerinin kullanılması da Altay Şamanlığının fasonudur. Giyimin en önemlisi başlıktır. Bazan ayı kafası bazan diğer şeylerle süslenir. Bütün kutsal kudret, tarikat şeyhlerinin fahiri gibi, başlıktadır. Bazan geyiğe bazan kartalada benzetilir burada. Mogolları Türkiklerden ayıran sebep, Mogol Şamanlığının tek tek dekoratif tüyleri yerine bütün maskeleri de tamemen ayrıdır. Bu olayı Amerikalarda ve Pasifikliler arasında pek yeniş olarak görebiliyoruz. Türkiklerde, bir de Kohuz adında telli saz kullanırlar, ki bunu İnkalarda da görüoruz. Buryatlar bu merasimde, ara, Kam, Ak Kam dedikleri iki Şamana taparlar. Yakutlarda bu hsiyetler yedidir. Ulu Toyon, Art Toyon Ağa, Alay Çotun, Ürün, Ay Toyun, Ulu Tüyer, Katır Buray, tâbir ettikleri bu şamanların her birin ayrı ödevleri vardır. Ruhülkudüs olan Bayülken'in emrinderirler. rasimlerde rehber (aracı) Baş - Kut - Kan - Kişi dir (114) (213)

Türkler ve Uygurlar Ebekuşağına Gök Köprü derler. Bunun renkleri ile de dovullarını süsülerlerdi. Bu davullar Şaman merasimlerinde k önemlidir ve ebekuşağı ile ayni adı alır. Yurak ve Samoyedlered k tesmiye eder ve onu yine göğe bağlarlar. Bunlar hep ulûhiyete yükselebilmek için göğe yükselmeleri ifade eder. (213/135).

Bilhassa Türkik Şamanlarda, diğer soylarda basit şekillerde olan smoloji inançlarına göre, yıldızlar kainat tentesinin pençeleridir. Kutup yıldızına Altın Direk tesmiye ederler. Altın çivi de diyenler var-ır. Dünyadaki bütün Türkik, Ugrik, Mongoloid ve Aynular bu yıldı- ya Altın direk veya Altın çivi derler. Bu arada kozmik ağaç ise, altın dağda, gökle yer arasında oturan Tanrı Bayülkene kadar yükse-lır. Onun doğduğu yer, dünyanın Göbek Dağının bulunduğu yerdir. ürkiklerde 9 cennet, 9 Tanrı ve 9 ağaç görüyoruz. (213).

Mısır, kuru olsun, yeşil olsun Kızılderililerde kutsaldır. Kutsal Ruhun anası ölünce gömülür ve göğsünden bu değerli gıda doğar - biter. Bu sebeple mısırı israf etmekten sakınırlar. Aksi halde Gyanveka ların rüyasına girerek cezalar verir. (281/199) Aynularda mısırın ruhuna, Ramat tesmiye eder ve ona çok saygı gösterirler. (101/8) Bu gıda, bitki Şamının kendisidir.

Mohavklar Şemanizm tarikatını pek iyi hazm ve tanzim etmiş-rdir. Buna mukabil komşuları Senekalar merasimlere kendilerini pek kaptırmamışlardır. Açıkçası Mohavklar spritüel bakımlardan daha ge-şmiş kızılderililerdir. Bütün Kızılderililerde Ağaçların ve bitkilerin hu vardır. Ağaçlar köklerinden sökülürken bu ruhun çığlıkları işiti-lir. Hidastalar ağaçların gövdeleri ile hatta gölgeleri ile görüşürler. Bu arz ruh anlaşması Budizmde yoktur. Budist animizmi felsefesi bir ori olmaktan ziyade, tabiî vahşet hislerinden doğma eski bir inanç-r. Kızılderli animizmi felsefi olup tekâmül etmiş ruhi manalar ihtiva eder. Yukarı Mizurililer. (Muzura) güzel bir ağaca dikkat ve saygı ile klaşılınca ondan zekâ ve dirayet aldıklarına inanırlar. Çok defa bir ğaca kurbanlar verirler. Bilhassa sebeple veya adak olarak dikilen fidanların yanı başında kurbanlar kesilir. Çünkü ağaçlar ecdatlarının uhlarını taşır. (168). (*).

(*) Ağaç dikmek ibadettir. — ATATÜRK - 1924 —

Malaka Şamanları, Tanrıya Karei, keri veya Ta Pedu diyorlar, ki fırtınanın bu büyük Ruha sahip olduğuna inanıyorlar. Çin Türklerinde ise Şaman daha çok kadınlar olup yine bir çok merasim ve tedavilerle Yukarı Asya ve Amerika inançlarına bağlanıyorlar. Bunlara Halak Cimal tesmiye ediyorlar. Bataklarda ve Malazyada da Malakanın tesirleri vardır. Andaman, Somatra, Borneo, Cava, Dayakları, Maoriler, İndonezyalılar, Melânezya ve Yeni Gineliler hep bu inançda birbirlerine bağlı bulunuyorlarsa da, bir çoklarında akkültrasyon halindedir. Bunların içinde kök karakterlere sahip olanlar yalnız Maori ve Polinezyalılardır. Bunlar kutsal Başkana Ariki, Peygambere Taula ve Şamana da Tohungo diyorlar. Mitoloji ve folklor bakımından Kızılderili Şaman anlayışlarına çok eşit anlayışları vardır. (213/337)

Totemizm, primtif insanların en eski bir inancı olup Animizm anlayışının bir sonucudur. En eski tesir bıraktığı yer, sosyal yaşayışın birleşme bahsidir. Nizamları yasaklarla dolu olup, kabile, aile ve fertlerin milenyumlarca süren hayatlarında önemli kayıt ve şartlar kurmuştur. Fakat daima değişmeye müsait bir inanç geleneği olduğu için, herhangi bir izle çok eski hususiyetlerinin bulunabileceğine inanılmamaktadır. Üç türlü totem vardır.

1 — Nesilden nesile devam eden kabile Totemi,

2 — Kabilenin erkek ve kadınlarına ait Totemleri,

3 — Babadan veya anadan, çocuğa tevarüs edebilen ve edemeyen, fertler totemi.

Kabile totemi bir inanç olduğu kadar da sosyal sistemdir. Bunlar şahısların birbi rlerine karşı davranış ve saygılarını, tabiata karşı bağlarını temin eden hususiyetlerdir. Her hangi bir kabileye bağlı bir fert totemine yakınlık temini için, ya onun resmini yapmak, derisinin içine girmek, maskesini takmak veya vücuda döğmeler işleyerek muayyen totemi ifade etmek gerekir. Bilhassa bu olay bayramlarda bir totem altında birleşen kadın erkek her hes kardeş sayıldığından, ayni totemden kimseler birbirleri ile evlenemezler. Bu totem yüzünden ileri gelen kız kaçırmalar, asırlar boyu devam eden kan dâvalarına sebep olmuştur.

Totemizm, bir grubun ceddinin muayyen bir hayvandan geldiğine inanmakla başlar. Her kes bu köke bağlı olduğu için, birbirlerine - hakiki olmasa bile baba, ağabey, teyze, ana gibi kelimelerle yakınlık göstermeleri ortaya çıkmıştır. (1093/—). Bu anlayışta eski grup evlenmelerinin izi de vardır.

Anlaşıldığına göre Yukarı Asya Şamanizmi ve Animizmi ile Totenizmi, diğer soylardakinden oldukça farklıdır. Bilhassa Şamanizm pek farklı olup tamamen Türkik ve inançların en eskisidir. Bu arada, Sümerlerin de, adı geçen şamanlıkta bir ilgisi olduğu düşünülüyor. Sümer dılı, Asyadaki yerle gök arasında bir dağa aittir. Bu dağ ise Şamanizmin Kutsal Göbeğidir. (213/266) Animizm, psikolojik bir anlayıştan başka bir şey değildir. Ruhsal bir düşünceyi varlık olarak kabullenmek söz konusudur. Primitif düşünce, animizmi iyi ve kötü ruhlar tarafından idare edilen iki tipe ayırır. Tabiatta ve Kâinatta her şey bu ruhlardan birine sahip olup, her mukadderat üzerinde müessirdirler. Bundan başka yaşamakta olan insanların ruhları ile daima temas halindedirler. Bundan başka yaşamakta olan insanların ruhları ile daima temas halindedirler. Onları kontrolleri altında tutarlar. İnsanoğlu, düşünmeye başladığı andan beri kötü ruhların çizdiği mukadderatın akışnı değiştirebilmek için her türlü vasıtaya vaşvurmuş, Totemizm ve animizmde de bu vasıta sihir ve vecd olmuştur. Lâplar - Samoyedlerin göçebeleri - bu tarz anlayışta bir hayli ileri gitmişlerdir. (1093) (411/259)

Çukçilerin inançlarında vantrlokizm; (karından konuşma) da girer. Şamanlar genel olarak bu şekilde konuşarak, bunun büyük Ruh tarafından söylendiğine halkı inandırırlar. Vantrlokizmde türlü sesler ve feler yapmak suretile dinsel şarkılar söyler ve buna mimiklerle de ifadeler verirler. Bunlara göre, Her ailenin de bir Ruh - Tanrısı olur ki, yukarda bahsi geçen merasimlerle bu ruhların tatmin edilmesi gerekir. (280/495)

Primitif insanlarda, Yasağın (Tabu) doğuşu, Freud gibi otoritelerce erkek evlatların babalarına isyanı ve onu yok edilşleri üzerinde, kendilerinde duydukları bir nevi mücrimlik dukgustndan ileri geldiği kabul ediliyor. İzahlara göre, evlatlar, pişmanlıklarını, onu (öldürdükleri babalarını) yeyip temessül etmekle tekrar kendi varlıklarında yaşattıklarına inanıyorlardı. Bu baba duygusu bir müddet sonra Tanrı duygusuna galip gelerek, Tanrı kralların, kutsal kabile başkanlarının ortaya çıkmasına vesile olmuştu. Onlara ibadet edilirdi. (1093)

Tunçderililerde Modern dinler; incelendiğinde, daha evvel de temas edildiğine göre, aldıkları modern dineri, kendi anlayışlarına göre, eski inanç ve anlayışları ile birleştirerek ortaya yeni bir kaç din dömizmi çıkartmışlardır. Bunların çoğu Hristiyan Dömizmidir, ki bu da Mormon, Katolik, Protestan kategorilerine ayrılır. Gerek Amerikalarda ve gerekese Pasifik adalarında, koyu misyonerler halâ, bu dinleri klasik hale getirmeye uğraşıyor ve olmadık zor ve baskılara müracaat ediyorlar. Bunlardan birisi, ailelerinde gizlice, bebek çocukların kiliseye kaçırılarak vaftiz edilmeleri, diğeri ise, ortaya bir Din Borsası getirerek, kiliselerine gelen yerlilere para ödemeleridir. Yerliler, o hafta kim fazla verirse onun kilisesine gider. Bazan birinden çıkar ötekine koşar. Ben Pasifikte iken öyleydi. Bu gün de öyle devam eder durur ve yerliler Din piyasasının ne kadar yüseleceğini merakla bekler. Yeni Zelândada ortaya çıkan Bahaizm dini de bu tiplerden biri olup çok ileri gitmektedir. (H.C.T.)

Kutsal Hayvanlar; Ayı, Aynular, Eskimolar, Kızılderililer, Maya, İnka, Aztek dahil bütün Asya Türkikleri ve Ugrikleri tarafından kutsal tanınır. Kuş, Yılan, Geyik ve Kartal yukarıdaki toplulukların yüzde hemen hemen 85 i tarafından kutsaldır. Üçüncü kategoride Güvercin, Koç ve Balık görülüyor, ki Türklere ait olarak kalıyor.

Pasifiklerde, genellikle Yılan ve Ayı bilinmediği için onların yerini balık ve kuş almıştır.

Bu hayvanlar lüzumsuz olarak öldürülmezler, Öldürüleceklerse, dualar edilerek özürler dilenerek işe başlanır. Kesilmiş kafaları, ağızlarına herhangi bir gıda konulmak suretiyle sofranın ortasına yerleştirilir. Yenildikten sonra, yüzülmüş olan baş derisi bir başka hayvanın kafasına geçirilerek hayatının devam ettirildiğine inanırlar. Kıymetli madenlerle maskeleri yapılır. Olmazsa, uzun müddet, evlerin kapılarının önünde totem olarak teşhir edilirler. (Hun). Eğer canlı ve yavru olarak yakalanmışsa, evin hanımı tarafından dikkatle beslenir, hatta emzirilir. Bir gün gıda için öldürüleceklerinden dolayı sonsuz özürler dilenir. (ayı ve geyik için). Kuşlara gösterilen hususi önem, insanlar öldükten sonra ruhlarını onlara teslim edecekleri kanaatındandır. Ayı euphomestic inançlarında en ileri ve yüksek makamı işkal eder. (167) (1097) (213) (168) (464) (281) (165) (466) (290) (191) (21)

Yumurta; Hayat ve Kâinatın başlangıcı sayılmasından dolayı, Yumurta bir çok paralel inançlarda kutsaldır. Dünya primitifleri arasında pek yayılmış olan bu inanç, konumuza yardım edemiyeceğinden öylece bırakılmıştır. (98) (145) (290)

Boğa : Tunçderililerde boğa, kuvvet ve kudretinden dolayı saygı taşır. Hintlilerdeki öküz kutsallığına benzer bir inanç, Türkiklerde kesinlikle yer almamıştır.

Zambak : Türkikler ve bilhassa Tatarlar, su zambağını, velûdiyet Tanrıçası olarak takdis ederlerdi. Bu inanç, bir Hind inancının tesiri olacak. (145)

Köpek : Kızılderililer dahil, Aynu ve Asya Türkikleri köpekleri hem severler hemde yaşadıkları, ibadet ettikleri yerlerden uzak tutarlar. Kutsal yerlere burunlarını soktuklarında, katledilemleri gerekir. Bu arada, köpeklere pek muhtaç olan Eskimolar, etlerile lezzetli yemekler kotaran Markizliler dahi onlara ayni tabuyu tatbik ederler. (249/39)

Organlara ait inançlar : Bütün Pasifik Polinezyalıları ve Maorilerce Kafa, yani baş kutsalır. Kimse kimsenin başına dokunmaz. Aksi halde, vaktile bir şahıs diğerini öldürmeye hak sahibi idi. Bilhassa Tahiti, Markiz ve Yeni Zelândada bu âdet en korkunç kudretile yaşıyordu. Her kes için böyle olmakla beraber, bilhasa reisler, krallar, rahipler ve kraliçeler için daha önemli idi. Bir kralın başının üzerinden bir el geçmesi, bir parmak değmesi o insanın ölümüne kâfi bir sebepti. Malayada, halk birbirlerinin başları üzerinde gezmemek için evler ancak son zamana kadar tek katlı yapılırdı. Maorilere göre, saçta büyük ruh (Atau) vardır ve saç Polinezyada da kutsaldır. Markizlerde ve Tahitide kesilen saçlar ve tırnaklar yalnız tapınaklara gömülebilirdi. Büyü yapmaya müsait oluşları Atua'ya malik oluşlarındandı.

Asîl kanının yere dökülmesi tabu idi. Kublay Han, ammcası Nuyan hanı mağlup ettiği zaman, onu bir halıya bürüp süratle bir taraftan diğer tarafa defalarca döndürülmek suretile öldürlmüş ve bu suretle kanının dökülmemesine dikkat etmiştir. Osmanlı İmparatorluğunda, şehzadelerin boğdurulması da bu gelenekten kalma izlerdendir. Asyada, Pasifikte, Kızılderililerde, düşman kral, han ve başkanlara ölüm tatbikinde bu olay daima gözönünde bulundurulan bir mecburiyetti. Yeni Zelânda Maorileri, böyle bir kanın yere dökülmesinin topluluk için büyük belâlara sebep olacağına inanırlar.

Tahitide bir şahsa burnu uzun demek veya uzun burunlu olmak bir hakaret sayılır. Bu sebeple Hun ve Atillâ zamanında Asyada Türkikler tarafından kullanılmış olan usullerle burunları yassıltmak âdettir. 168) (81) (466)

Mogollarda idrar (sidik) kutsal olup, insanlara uzun hayat ve sağlık bağışlayıcı bir matâdır. Sidikle yıkanmak ve arasıra onu içmek insana şufa verir. Tibette Dalay Lâmanın sidiği toplanarak yüksek fiatlarla içilmek için satılır, uzun ömür verdiğine inanılır. (466/38)

Kadın cinsel organı, İndo-Avrupalılarda ve bilhassa İrlandada çok kutsal tanınırdı. (Türkiklerde Erkek organı kutsaldı) Her kilisenin cümle kapısının kilit taşına mutlak oyulan ve cinsel organını parmakları ile açmış olan çömelmiş bir kadın rölyefleri, elli yıl evveline kadar, şarttı. Bu gün kaldırılmış olan bu taşlar, müzelerdedir. (145/238)

Kutsal Nazarlıklar : Spritüel birer müdafaa silâhı olan nazarlıkları, her soyda olduğu gibi Tunçderililerde de genellikle görüyoruz.

Yalnız Tunçderililerinki ile diğer soylarınkiler arasında oldukça büyük farklar olduğu için atlayıp geçemedik.

Bilhassa Kızılderililerde, her şahıs kendisini bir ced evliyaya bağladığı için, yanından onun nazarlığını da eksik etmezdi. Sahil halklarında ise, Ana, Deniz, Dünya, Balık ve diğer Tanrı ve Tanrıçaların nazarlıkları pek ehemmiyetli sayılırdı. Bir kutu içinde muhafaza edilen ağaç kurdu Tahitide kutsal sayılır ve ağaç heykelcikler yapan sanatkârlar, ağaca keskiyi dokundurmadan evvel, bunlara dualar ederdi. Nazarlık, sihir kutusu veya kesesi adı altında bütün Kızılderililer tarafından halâ kullanılmaktadır. Kaplumbağa kabuğu gerek yeni Dünyada ve gerekse Pasifikte en inanılır nazarlıktır. Köpek balığı dişi, kurt ve köpek dişleri yine üç kıt'a Türkiklerinde kullanılmaktadır. Pehlivanlara takılan Pazubendler, ayni kıt'alarda bu gün de görülebilir. Aynulardaki İnau.lar da birer nazarlık sayılırlar. Bunların çok çeşitleri olduğundan teker teker saymayıp yalnız manalarının ve mahiyetlerinin çok eşit olduğunu söylemekle geçelim.

Kadın cinsel organının da bazı hayvanlara karşı nazarlık olarak kullanıldığını görüyoruz. Lâpland kızları, ayının taarruzunu derhal belden aşağısını soyup, cinsel organını göstermekle önler. Bu âdet bir çok Akdeniz soylarında da görülüyor. Bilhassa İtalyanlarda genel bir inançtır. İncir diye adlandırdıkları bu organla kötü ruhları def ettiklerini iddia ederler. Bu geleneğin Ettüsk ve Basklardan kalma olması muhtemeldir. (169) (376) (457) (290)

Kutsal İçkiler : Asya Türkiklerinde Kımız merasimlerde ve inançlarda ne ise, Polinezyada Poi, Kıva, İnkalarda Çira dedikleri şıra, Aynularda rakıya benzeyen, fakat sıcak içilen Saki (saki Japon içkisi değildir.) Oseanyada Hindistan cevizi sütü, Aztek ve Mayalarda Çşira hep ayni şeydir. Bunlar hem tahammür ettirilerek ve hem de tahammür ettirilmeden içilir. Tahammür ettirilen, kutsallaşır. Çok içilip vecde (serhoşluğa) varmak gerekir. (248) (184) Hohokomlarda ise kaktüs içkisi pek sevilirdi. (88/114)

Tütün : Bu bitki ilk defa Amerikada Kızılderililer tarafında çok zaman evvel bulundu. Sonradan Pueblolar, çubuğu icad ettiler. Beyazların Amerikaya gelişlerinde, ticaret için enteresan bulup, Batı memleketlerine getirdikleri bilinmektedir. Tütün, aslında bir keyf verici mata olarak kullanılmış değildi. Bu bitkide bir asalet bulunduğuna yerliler, tütün içmeyi ancak merasimlerde, resmi toplantılarda ve bilhasa konuştukları konunun sonucunu takdis edip kesinleştirmek için içerlerdi. (88/114)

Kumar : Genel olarak Tunçderilerde kumar, bir hastalık haline gelebilen unsurdur. Nesilki, tahammür ettirilmiş içki ve alkollü içkiır onları kısa zamanda vecde kadar götürebiliyorsa çılgın bir hale getirip olmadık hareketlere sevk ediyorsa, kumar da ayni kudıette onları sürükleyebiliyordu. Bilhassa kumar, çok küçük yaşlarda, çocukların türlü oyunlarına girmiş olup sonraları ise aile içlerinde de pek rağbet görür mahiyettedir. Bazan eğlence olarak oynanırsa da, genel olarak kumar bir kumar oyunu olup, Eskimolarda başlar bütün Kızılderilileri ve Pasifikleri pençesi altına alır. Bu olaydan bir az kurtulabilenler ancak Aynulardır. Kuzey Amerikada kumar Kızılderililer arasında o kadar ileri gitmiştir, ki Arizona, Kaliforniya ve Yeni Meksiko civarlarında, arazilerinde zengin petrol bulunan Kızılderililer arasında milyonlarını kumarda ve içki ile sefahatte yok edenler pek çoktur. Güney ve orta Amerikada, her olay bir küçük kumar sayılır. Pasifiğe gelince iş daha da alevlenir. Polinezyalılar kumarda ki ustalıkları ile ün almışlardır. Bilhassa, Tonga adalı yerliler, iskambil oyunlarında erişilmez şöhretlere sahip olmuşlardır. Kâğıt oyunlarına bağlı olanların Tonga adasına inmemeleri ve yerlilerle kat'iyyen kumar oynamamaları Turizm neşriyatına kadar geçmiştir. Bizim şu İstanbul ata sozünü hatırlarsınız. Tongaya basma derler... Bu sefer bu ata sözünün nereden geldiğini anlamak istedim. İstanbul dilinde Tonganın sahte mücevher çıkını olmaktan başka bir manasını bulamadım. Malaka ve civarında Tonga kelimesi insan tarafından yürütülen bir nevi arabadır. Polinezya dilinde (El çabukluğu) ve bu adanın adıdır. Aceba bu ata sözü bize nereden ve ne sebep ve suretle gelmiştir. Merak edilecek bir konudur. (H.C.T.)

Kutsal Fahişeler : İnsan vücudunun, erkekde olsun kadında olsun normal gelişmeden ayrılıp anormal- itibari terim - yolda büyümesi, vücuttaki bazı guddelerin ya çok çalışmasından veya az çalışmasından ileri geliyor. Bu hususta, acromegaly (belden aşağının fazla teşekkül etmesi) ucretinism (tiroid cüceliği) rachitic (adrenal cüceliği) hirsotismus (yüzde ve vücutta kıl büyümesi) geromorphism (mukabil seks ihtiyacı), hypospadia (kadında erkek uzvunun gelişmesi) hermaphrodite (kadında erkek uzvunun teşekkülü), androgny (erkekde kadın uzvunun teşekkülü), homosexualis (kadında erkek ve erkekde kadın isteklerinin gelişmesi) transvestites (erkeğin kadın ve kadının erkek olarak yaşamıyı kabulü) gibi olayları misal olarak verebiliyoruz. Bu gibi olaylar yalnız insanlara ait olmayıp muhtelif hayvanlarda da görülmektedir. Bugün pekâlâ biliyoruz, ki adı geçen olaylar vücut uzuvlarının her hangi birinin çalışmaması soylar boyu devam edegelen yiyecek tarzı, kimyasal reaksiyonlar, noksanlıklar dolayısiyle vukubuluyor. Bu anormalliklere sahip olanlarada ise uzuv büyüdükçe pisikolojik değişikliklerin de varlığına sebep oluyor. Medeni sosyetelerde tedavisi - istenirse - mümkün birer hastalık kabul edilmelerine rağmen, toplumdan farkları dolayısile primitif sosyetlerde onlara hususî sıfatlar, hatta tam medeni memleketlerde ve soylarda da eksik değildir. Primitif topluluklarda bunlara çok kere türlü isimler vererek takdis ederlerken medeni memleketlerde hem nefret ve hem takdir sölzerile yaşarlar. Konumuza giren bu tip insanlar, kadın olsun, erkek olsun primitif sosyetelerde (Kutsal seks ve yardım dağıtıcı) isimleri altında yaşar, ve bunu dinsel bir inanç sonu meslek olarak seçerler. Kendilerini, muhtaç olanlara satmakla beraber, fevkalade incelik ve sadakatle, hatta ketumlukla ailelerin saadetleri için çalışırlar. Polinezyalılar arasında kadın elbiseleri giyarek yaşayan Mahiler bu hususta unutulup geçilmez. Kadınlarına da Vahine Mako tabir edilir ki, bunlar Japonyadaki gibi erkeklerin saadetine çalışan Gişa kızlarına ayardırlar. Bu iş için tahsil terbiye ve san'at dersleri görür ve cemiyete öylece çıkarlar. Pek tabii ki, medenî toplumlar, Japonya hariç, böyle varlıklara sahip değillerdir. Gişaları Mahiler kendilerini samimî olarak bu işe vakfetmişlerdir.

Yukarda bahsini ettiğimiz halk kütlelerinde, vücut saklamak için tabiî bir kayda tâbi değildir. Seks organları, istifade edilmesi lâzım geldiği zaman ve yerde kullanılmalıdır, yeter ki bir totem tabusu olmasın. Bu anlayış hiçbir zaman, batılının (ayıplanma) anlayışı ile bir olmayıp tamamen sosyal bir kuruluştan gelmektedir. Nitekim, erkek ve kadın fahişeler, seksüel bir tip yaratabilmek için, türlü vasıtalara baş vurmazlar ve tabiî varlıklarını yapmacık hareketlerle de ilân etmezler. Beli boğup, göğsü şişiren korselerle seksi körükleyici kadın vücudü, çıplak oluşundan daha tahrik edicidir. Bu sebeple ya tamamen çıplak olmayı veya yalnız vücudün yabancıyı tahrik edici bölgelerini gizlemeyi münasip görürler. Bu arada, fahişeler, diğer ferdlerden ancak bir işaretle — meseâ Japonya'da beyaz podra, Tahiti'de sağ kulakta kızıl bir tiyare çiçeği gibi — belli olurlar.

Bu meslek, tarihten evvelki devirlerde dahi geniş bir şekilde kullanılmış ve daima da gizlilikten, ayıplanmak duygusundan uzak kalmış, ekseriyetle de kudsallaştırılmış, ilâh ve ilâhlar yetiştirmiştir. Sümerlerde Uruk şehri kutsal fahiselerin meydanı idi. Bereket, güzellik ve aşk tanrıçası İştar'a adı Tanrıça İnanna tarafından verilmiş ve zevkle, aşk giydirilmişti. Saraylarda ve tapınaklarda kutsal fahişeler ödevli idi. Eğer şehirde yabancılar varsa, bereket için ve kıralın emri ile yabancılarla, taze fahişelerin meydanda ve açıkta cinsel temas etmeleri şarttı. Sümerlerde cinsel birleşmeleri gizlemek mânâsız ve makbul sayılmazdı. Onların hazırlanması ve yetiştirilmesi, Tahitideki geleneklerden pek farksızdı.

Aztek fahişeleri kozamtik kullanmasını sever fakat ancak lüzumu kadar kullanırlardı. Oyanuma fahişe demekti. Burada fahişeliği kabul etmek kadınlara ait bir şeydi. Bunda meşhur olanlara Nusta veya Y'Usta derler ve seçilen kadına, usta diyerek takdir ederlerdi. Bunlar içinde en yüksek makamlara yükselebilenler vardı. Ve bütün bu yükselmelerde zekâ ve incelik çok önemli idi. Aztelkerde odalık da pek gözde idi ve Avyanuma tâbir ederlerdi.

İnka asilleri arasında,(*) kulamparalık dinsel bir mahiyet alır, sarayları, köşkleri, tapınakları kutsal erkek fahişeler doldururdu. Bunlar daha bebeklik çalğarında tapınaklara alınır, kadın elbiseleri giydirilip kadın gibi yetiştirilirdi. Muayyen festivallerde, asillerin bu fahişelerle cinsel münasebette bulunmaları uğur sayılırdı. Rahipler, bunlar arasından seçildiği için değerleri cemiyet içinde pek büyüktü. Erkek kutsal fahişelerin yaşayışlarına ait emsalsiz sanat eserleri hâlen zamanımıza kadar gelmiştir. Kutsal fahişelik, devletin resmî müsaade ve yetiştirmesi ile olurdu. Bunun haricinde fahişelik icra eden kadın, erkek, ölüm cezasına çarptırılırdı. Gerek Kızılderililerde ve gerekse, Yoşivara, Palau, adaları ile Avustralyada olay, kesin benzerlik ve eşitlikler taşır. Asya Aynusu, Palau Polinezyalısı hep ayni müşterek anlayışa sahip olarak kutsal fahişelikleri idare ederler. (744/72) (189/51) (184/362) (1106/92) (124/122) (193/108) (1111/48) (1112/30) (802/160).

Pek tabii ki, primitif sosyetede kadın, erkek fahişelere rastlanırdı. Batının tarihten evvel ve sonraki medeniyetlerinde de devam etmiş olan bu olaylar, kafkaslardan başlayıp, Orta Asya, Alauç, Amerikalar ve Pasifiği dolaşan Kutsal Helezona yayılmış olan Tunçderililerdekine hiç de benzemiyor. Buna varabilmek için zengin kaynakları incelemek dahi kâfidir. Bir defa bu fahişeliklerde, diğer soylardakinden bambaşka mantık ve felsefe ile icra edilmekte idiler. Tunçderililerde, iç ve dış temizlikleri ve oldukları gibi görünmek, şehvet ve seksi aşağılık bir hâle getirmemek en önemli şartlardan biri idi. Aynı zamanlarda, Kuzey Hindistanda din inancı sensüalizmin hudutlarını aşıp tatbik edilirdi. Toplanılıp kuvvetli içkiler içip et ve balık yiyip mâbetlerde Kutsal Ruh diye birbirlerine sarılırlar, cinsel münasebetlerle ter kokarlardı. Bu merasimlerde sınıf, yaş ve karabet (kanyakınlığı) düşünülmeden, usulsüz, nizamsız birbirlerine saldırır ve şehvet açlıklarını böylece inançsızca tatmin ederlerdi. Buna mukabil Mayalarda, gözde kadınlar, kendilerini seks tanrıçasına kurban ederlerdi. Gençler ise an-

---

(*) İnka asilleri Mongoloid olup Tunçderili Aymaralardan ayrı sayılırlar. Genel olarak Inka, Aztek asilleri konumuzda ikinci plâna bırakılmıştır.

cak halk ve terbiye evlerinde cinsel yaklaşmaları öğrenirlerdi. (Polinezya ve Amerikalar gibi) Cinsiyete müteallik bilgiler, cinsiyet ve cinsel organlar kutsaldı. Ferd ne kadar iptidaî olursa olsun, seksi, öğrenerek anlar ve tatbikinde de dikkat ederdi. (184/458).

Kurban, Adak : Kurban, adak ve sünnet, aşağı yukarı ayni anlayışın türlü tezahürlerinden ibarettir. Primitif zamanlarda, kurban gelenek ve inancı, ced Tanrı veya antropomorfik (şahsiyetlerle) varlıklarla, halkın anlaşabilmeleri için ortaya çıkarılmıştı. Fakat daha sonraları, olayın mahiyeti değişerek, kaderlerinin aleyhindeki yazıları lehe çevirmek için yalvarmalara bağlandı. İlk kurbanın hayvan olduğu ve tarımın gelişmesinden sonra, tahıl, bitki, arazi ve insan kurbanlarının ortaya çıktığı anlaşılıyor. Bunda totemizm tesirlerinin bulunduğu bir nevi çocuk dimağının phobia süzgecinden sızan anlayışlardan tezahür ettiği, ruh analizlerinden öğrenilmiştir.

İlk zamanlarda, kabilenin birer ferdi sayılan ehlî ve ehliyete müsait hayvanlar kutsal sayıldıklarından öldürülmeleri günah sayılırdı. Ancak, Tanrıya bir merasim ânında ayni hayvana ıstırap verilir, işkenceler sonunda vahşileşen hayvan kurban edilebilirdi. Bu hayvanın eti, en ufak parçasına kadar bütün kabile tarafından yenilirdi. Kanının içilmesi ve etiin yenilmesi, mevcudiyetinin adanıp tanrılaştırıldığına inanılan hayvandan, Tanrıyı temessül edebilmek ihtiyacından ibaretti. Diğer zamanlarda, sütü içilir, yumurtası yenilir ve saygı ile beslenirdi. Robertson Smith, bu hususta derin incelemeler yapmış ve zamanımıza değerli izahlar bırakmıştır. Kurban usulünün ise, mülkiyet anlayışının gelişmesinden sonra ortaya çıktığı biliniyor. Kurban, ilk zamanlarda Tanrıya bir vergi ödemek anlayışından ileri gitmezdi. Bedevilerdeki, hayvana, öldürülmeden evevl verilmekte olan azap son zamanlara kadar devam etmişti. Öldürülüp yenildikten sonra şerefle anılması, hayvan hakkında ve kurban olayında Aynu anlayışına çok eşittir.

Yeni Dünyada Vatavak'ların, ayı kurbanı festivalleri ile Aynu festivalleri birbirlerine çok yakındır. Bu tarz festivalleri Kaliforniya Kızılderililerinde Şahin, Zuni Kızılderililerinde ise kaplumbağa kurbanlarında da görüyoruz. Mayalara göre, hayvanların kurban edilişlerine sebep, Tanrı adını söyleyememeleridir. Anlaşıldığına göre renkleri düz olmak şartiyle, Kızılderililer, domuz ve köpek kurban ederlerdi. Markiz adalarında ise, siyah renkli bir köpeğin kurban edildiğine şahit olmuştum.

Kızılderililerde, kurban edilen geyik veya benzeri hayvanın en büyük parçası komşulara dağıtılırdı. Hattâ ertesi gün bir lokma yiyeceğe sahip olamayacaklarını, aç günler geçireceklerini bildikleri hâlde bu el açıklığından aslâ vaz geçmezlerdi. (249/70) (1115/186) (963/86) (1093/172).

İki türlü hayvan kurban şekli görülüyor. Birincisi Aynuların ayı kurbanı şekli, diğeri ise Mısırlıların manda kurbanı tarzıdır. Mânâ, şe- ve merasim itibariyle ikisi de birbirlerinden pek ayrıdır. Aynu rzına uyanlardan, Kalmukların ve diğer Türkiklerin koç kurbanı — bazı detaylar hariç — aynı gruba giriyor. Gilyaklar da buna dahil. uzey Amerika Kızılderililerinde de ayni şekli görüyoruz. Bu tarz, a ve merasimle kurbanı kesip etini kutsal bir inançla yemek ve bu merasime dostları dâvet etmektir,ki, Kafkastaki Abças'larda da böyledir. kemikler gömülür. Buna mukabil, Hind, Afrika ve eski Mısırda, kur- nın eti katiyen yenmezdi. Ancak bir aylıktan küçük olan danalar, lnız erkekler tarafından yenirdi. (168/612).

Gerek İbni Batuta ve gerekse Marko Polo, Ruysbrook, Tigin'den ğrendiğimize göre, Türklerde de insan kurbanı geleneği vardı. Fakat gelenek halk arasında değil de, ancak Hanların ölümü dolayısiyle yapılabilirdi. Yani kütlenin geleneği olmayıp bir tesir olabilirdi. Hanın gözdelerinden, aile, yakın ve hizmetçilerinden, atlarından seçilir-. Hanlarla gömülenlerin üzerine toprak bir tepe yapılır, üzerindeki lâtformun dört yanına öldürülen atları asılırdı. Kore Türklerinden Fu Yu'lar, Tunguz tesiri altında olduklarından, ölülerine insan kurban erlerdi. Kafkas Arnavutları, ellerindeki esirlerden herhangi birinde ritüel bir gelişme görürlerse Mayalar gibi, kutsal kordonu boyunlarına asarlar, bir yıl her istelkeri yapılarak yaşatıldıktan sonra, gülyağı le yağlayarak kurban edilirlerdi. Bu olay Ay Tapınağında yapılırdı. ellat, canlı kurbanın göğsünü yarıp kalbini çıkarır, bir elini bu kal- in üzerine koyarak dua eder ve bu suretle kabiledeki kötü ruhun, tanrılaşmış' kurban tarafından massedildiğine halkı inandırmaya çaba- rdı. (117/—) (466/17) (168/662) (2/131/—).

Çukçilerde kurban kanı alınlara sürülür. (709/497)

Kuzey Asya eski şamanları ile Amerika eski şamanları arasında, hayvan öldürme tekniğinde yakınlıklar vardır. Her kitlede, hayvanlar e- er kurbanlık ise, bir uçuruma sürülerek öldürülürlerdi. Bundaki gaye, hayvanların kendi kendilerini öldürmüş olmaları idi. Keserek kurban tekniği son inançlarla gelmiştir. (191/81)

Türklerin ecdadı olan Hunların, Atillanın ölümünde parmaklarını, kulak memelerini kurban olarak kestiklerini ve bu geleneğin, Ondokuzuncu Yüzyıla kadar Orta Asyada devam ettiğini öğreniyoruz. Bu ve t kurbanı geleneğini Avarlarda, Macarlarda, Balgarlar ve Kumanlarda da görüyoruz. Yakutlar ise, Ostiyak, Çuvaş, Kırgız ve Voğullarla birlikte, ölülere dolgu atlar hediye ve adak ederlerdi. Bunlardan yalnız Kırgızlar, atları ölünün yıldönümüne kadar kurban etmezlerdi. Tatarca mezar demek olan kurganlarda yapılan arkeolojik araştırmalarda, Türk, Etrüksk ve İskit ölü ve ölüm anlamlarında sıkı eşitlikler vardır. Gerek içlerinde bulunanlar ve gerekse dış stilleri bakımından Ur mezarları ile de uygun olan bu tarz muazzam tepeler, Orta Avrupadan Doğu Asya uçlarına ve oradan da bütün Amerikalara, Pasifiğe kadar geçmiş bulunuyor. (466/100) (802/—) (2/147) (117/—)

Orta Amerikada, Yukatanda, Mayaların esir kurbanına başlamaları Onikinci yüzyıla düşer. Sebep ise düşmanlara gözdağı vermekten ibaretti. Saldırılar çoğun Karip Adalarının Zenci soylarından geldiğinden, yine bu zamanlarda Küba ve Jamayka Aravakları ile temaslarından ötürü, onlarla karışıp, ortaya yeni bir soyun meydana çıkmasını sonuçladılar. (194/36)

Azteklerde insan kurbanı en ileri gitmiş inançlardan biri idi. Bunu, aile ve devlete maddi, manevi refah temini için yaparlardı. Usulen, her insan ilk doğan çocuğunu kurban etmeli veya onun yerine bir esir satın alıp onu kurban etmeli idi. Bundan başka, yaşayan her hangi bir insanın kolunu ısırıp et koparıp yemek de çok revaçta idi. Bu tarz kurban, din ve yamyamlık fikirlerinin birleşmesinden ileri gelmiş bir inançtı. Şeytan Kurt Ced, insan kalbi isterdi. Onları bu olaya sürükleyen yegâne Tanrı Çak Moğol'du. Tamamen Mongoloid bir tipte olup yaslanmış monolitik, korkunç bir heykelle ifade edilirdi. Halen bu heykel Tula şehrinde bulunmaktadır. Azteklerden evvelki topluluklarda bu Tanrının varlığına dair bir işaret belirmiş değildir. İnanıldığına göre, Mongoloid soyla birlikte getirilip, komşu medeniyetlere de sirayet ettirilmiştir. Aztekler, uzun bir iç barışın, devlet için zararlı olduğuna ve Mogol soyundan olmayan halk çokluğunun daima yıldırılmasına inanırlardı. Her yirmi günde, bir kurban günü vardı. Kalpler göğüslerden sökülür ve cesetler yenilir, kafatasları ise mabedin meydanında teşhir edilirdi. Ruhani reislerin, rahiplerin, kurbanların yüzülmüş olan derilerini giyerek, sıcak kanlarını akıta akıta dans etmeleri ve halkı dehşete vermeleri olağan şeylerdi. Şipe Totek'e bu olay bir ibadetti. Bir direğe bağlanan kurbanlar, oklar ve mızraklarla delik deşik edilirlerdi. Kanları yere akıtılır ve bununla toprağa verim uğuru serpildiğine inanılırdı. Bunu bolluk dua ve dansları takip ederdi. Otuz beş metre yükseklikte bir direğin tepesinden indirilen iplerin uçlarındaki kancalar, kollara, göğüslere, kaba etlere geçirilir, etrafında dönülerek kanlar içinde dans edilirken, bir az sonra kurban edilecek bâkireler de onlara iştirâk ederler ve direğin tepesindeki vecde kapılmış rahibe uyarlardı. Diğer bir mabedin merdivenlerinden sessizce inen, flüt ve davul sesleri ile köpürmüş halkın ortasındaki taş sedire yatan esirler derhal kurban edilirlerdi. Kutsal yamyamlık her elli iki yılda bir çok muhteşem olurdu. Yüzlerce insan kurban edilir, etleri yenirdi. Bu yıllardan birine isabet eden 1325 yılında, bu arada bir de Aztek Bâkiresi kurban etmişlerdi.. Prenses, kurban edildikten sonra, tepeden tırnağa yüzülen derisi genç bir rahibe giydirilmiş ve merasimde çırıl çıplak gezdirmişlerdi. Kral, kızının sonunu görünce oradan çekilmiş ve bu geleneklerin zayıflaması için var kuvveti ile çalışmıştı. Aztekler kurbanlık esirler elde edebilmek için harpler ederler ve savaşsız kalmaktan korkarlardı. Kral Te-Kokan, Nazaval Kaytlı adında güzel ve muhteşem bir tapınak inşa ettirerek, üzerinde yıldızlarla süslü bir salon kurdu ve bunu Bilinmez Tanrıya vakfetti. İnsan kurbanı geleneğini kesinlikle kaldırdı. Kurban, ancak çiçek ve kokulu sakızdan ibaret kaldı. 1486 da Aztek rahipleri, yedi bin insanı, yeni bir mabedi takdis etmek için bir haftada kurban etmişlerdi. Çok defa rahipler, kendi göğüslerini parçalamak suretile kurban olurlardı. (323/43) (338/167) (15/49) 88/74) (189/—) (194/—) (184/—)

İnkalarda, insan kurbanı, Azteklerin yalnız Vitçili Paçlı tapınağında, yılda 70.000 insanı telef etmelerine karşılık 1486 da pek düşük rakkamlar göstermektedir. Kurbanlar genel olarak esirlerden seçilirdi. Bu sonuca erişecek olan esirlerin iyi insanlar olmalarına pek dikkat edilir ve işkencesiz olarak hattâ saygı gösterilmek suretile kurban edilirlerdi. Kurban şekli ise şöyleydi. Esir, ellerinden ve ayaklarından dört siyah cüppeli rahip tarafından tutulurken, bir kırmızı cüppelisi bıçakla esirin göğsünü açar, halâ çarpmakta olan kalbi yerinden söker ve güneşe uzatırdı. Ceset mabedin merdivenlerinden yuvarlanır, halk da onu parçalayarak oracıkta yerdi. Kurbanının derisine sahip olabilen sokaklarda dolaşır ve kucak kucak hediyeler alırdı. Fakat bu vahşet dinsel bir inançla yalnız bu merasimde icra edilirdi. Kurbana evvelâ işkence edilmesini İnkalara ilk defa Azteklerden öğrenen İspanyol fâtihi Pizarro getirmişti. Kurban, eğer esir bir başkan veya rahip ise, kafatasından vazo, derisinden de çok makbul ve kutsal sayılan davullar yapılırdı. Her hangi bir sebeple ölüme mahkûm olanlar ise, Kuzko zindanlarında yılanlar ve vahşi hayvanlar tarafından telef edilir, Tanrının günlük kan gıdası verilmiş sayılırdı. İnkalar güneşten gelip güneşe gittiklerine inandıkları için hastalıklarla da uğraşmaz ve ölüm geldiği zaman, bu seyahatı (!) rahatlıkla kabul ederlerdi. Sayısız derecede rahip ve rahiplere sahiptiler. Merasimleri en ince detaylara kadar hesaplı ve nizamlı idi. Vira Koça yaratıcı Tanrı olup, dünyayı terk eden her varlık onun günlük tayını sayılırdı. Arasıra, kurban edilmiş insanın kanile yoğurulmuş kekler, keteler yaparak bunları yerlerdi. Bella Coola'daki Mongoloid İnkalar, satın aldıkları fakir çocukları kurban ederler, çiğ etlerini yer ve kanlarını içerlerdi. Mogol Sikkimlerinin, bir düğünde aşka gelerek kayınvaldeyi kesip kanile sarhoş oldukları ve onu çiğ çiğ yedikleri tarihe kadar geçmiştir. Prof. İzumi, Peruda İnsan kurbanını M. Ö. 1800 yılına kadar tesbit etmiştir. (82/167) (184/291) (1001) (88/63)

Diğer Kızılderililere gelince; İnsan kurbanı çok eski zamanlarda yoktu. Tilingitler yalnız intikam almak için insan öldürürlerdi. Bu da, mahkûm edilen şahsın, ölüm dans dularını yaptıktan sonra mümkündü. On beşinci Yüzyılda Seminoller, ilk çocuklarını kabile başkanına kurban ederlerdi. Korak ve Taunlar da ise, Tanrı için en güzel bakirelerini Yukatandaki büyük volkanik kuyuya atarlardı. Yapılan son araştırmalarda bu kuyunun dibinde türlü kıymetli süs eşyaları ve iskeletler bulunmuştur. Çoğu Kızılderililer, Eskimolar ve Pasifikliler, kurban edilenin ruhunun derhal bu dünyaya dönüp bir başka şekilde kendilerini göstereceklerine inanırlardı. Buna karşılık Mogol ve eşitleri soylarda ruhun diğer dünyada tezahür edebileceğine inancına sahip idiler. Kurban ettikleri veya edecekleri insan veya hayvanın gölgesine düşmemek suretile kötü geleceklerden uzak kalacakları inançlarından biri idi. Bu geleneğe Dayaklarda da tesadüf ediyoruz. Yalnız İnsan kurbanı merasimlerinin en dehşetini, güneş tutulduğu zaman Azteklerde görüyoruz. (78/9) 168/—) (348) (1106/103) (62/148)

Boas'a göre, Hayda, Tilingit ve Şimşi kabileleri, muhtelif sebeplerle küçük parmaklarından bir kısmını kırparlar. Akdenize kadar vardığına dair işaretler taşıyan ve bir insan elini kesip toprağa gömme, dişilik organını veya kadın şeklini ifade eden imeçleri toprağa gömme geleneği olarak tanınan gelenek, aurignacian kültürünün neticeleridir. Kulak memesinden parça kesmek, tatu yani döğme yapmak, saç adamak, şahsın, toplumundan ayrı isteklerinin olduğuna delâlet etmekle beraber, sünnet, birlik kurabilmek gayesinden ileri gelmişti. Kurban edilmiş olan insan kalbi, Tanrı imecinin ağzına sıkıştırılır ve, kesilen bazı uzuv parçaları da ayni şekilde sunulurdu. Kurban olma veya bir uzvun bir parçasını kurban etme geleneği, şahsa bir asîllik verirdi, ki bu Türk ve Asya Türkiklerinde de böyle bilinirdi. Bazan burun dahi Tanrıya adanırdı. Kapılara, kurban edilmiş at nalları mıhlanır ve onunla öğünülürdü. İrokların anlayışına göre, kurban her ne olursa olsun, icra edene sağlık, huzur ve bereket getirirdi. Tonga adalı Polinezyalılar bu anlayışa o kadar bağlanmışlardı ki, halkın çoğu serçe parmaklarından mahrumdu.

Anasazı kültürüne ait mezarlarda, sahipleri ile birlikte kurban edilip gömülen köpeklere tesadüf edilir. Köpeğin sahibine sadakatını, kendilerinin Tanrılarına olan sadakatlarına benzetirlerdi. İçkinin, tütünün içilişi, ödağacının muayyen zamanlarda yakılışı, bereket, huzur ve sağlık istemekten ibaretti. Mayalarda, Kakal, Yalalak ve Polinezyalılarda, yemeğe başlamadan, yere bir miktar un, yemek veya içki serpilmesi hep ayni anlayışın nitecesi idi.

Polinezyada, her adada mabetlerde, eski kurbanların kafataslarına alâ tesadüf edilir. Tahitide Marae, Raiata adasında, Papenu'da Ara-urahuda, Tongada bu tip kurban edilişlere ağustos 1808 e kadar tesa-üf edilir. Ruysbrock ise 1260 da Kara Kurumda, Moğol vahşisi Cen-izin ölümü dolayısile 24 cariyenin ve yirmi bin (20.000) insanın telef edildiğine şahit olmuştur. Bilge Hanın ölümünde, Türkler arasında ser-e parmak ve kulak memleri kırpmalarının görüldüğü, tarihe geçmiş-r. 1300 yılında Marko Polo, bir Moğol kabile başkanının soyunun sopu-nun ardından kurban edildiğini görmüştür. Yalnız şu biliniyor ki, Asya ürklerinde insan ve organ kurbanı 1300 yılından evvel bırakılmıştır. 108/116) (692/270) (223/12) (115/142) (320/—) (802/408) (152/ 81) 16/125) (281/217) (165/22-72) (1093/197)

Not : Kızılderili nârası Maui ve Asya Türkikleri nârasına eşittir.

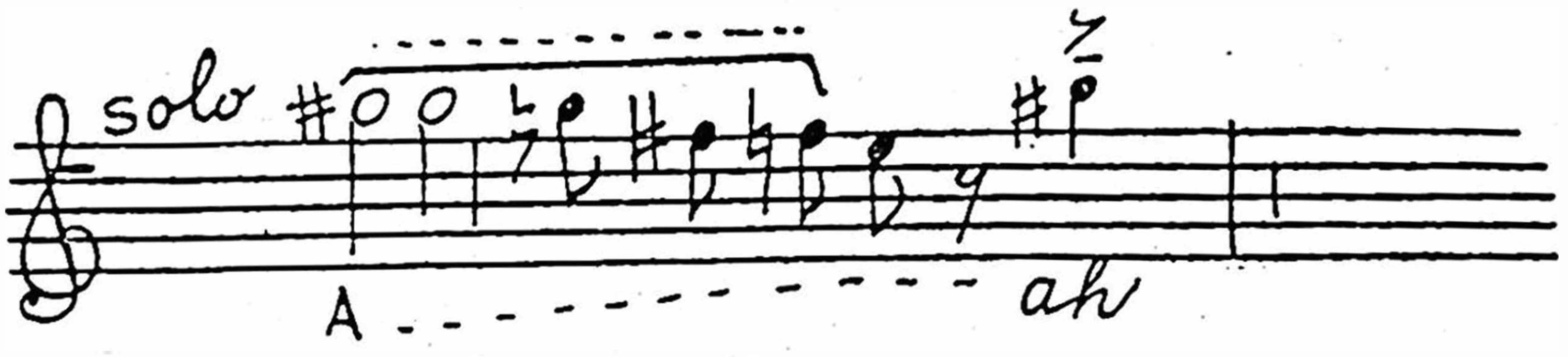

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Vahşet

Kendikendine işkence: Bu olay İndo-Mongoloid ve İndo-Avrupalı çok eski bir gelenektir. Bir çok şekilleri olmakla beraber, gerek Hind ve Çinden ve gerekse Mogol ve Mongoloid Amerika yerlilerinden Tunçderililere ve bazı Eskimo kabilelerine, dış tesirler olarak geçmiş bulunuyor. Bu olaylar Tunçderililerin Kızılderili kabilelerinden sayılabilecek derecede az grupları tarafından icra edilmekte idi. Bunlar Krov, Polar Eskimoları, Komançe, Kara Ayak, Şayan, Mandan, Arıkara, Zuni, Minnetare, Kiowa, Arapaho, Hidasta, Ute, Şoşon, Dakota ve Ponça Kızılderililerinden ibarettir. 223 topluluktan ancak bu kadarı kendine işkence edebilirdi. Buna mukabil Mongoloidler baştan aşağı böyle vahşet işkencelerini daha sert olarak tatbik edebilirlerdi. Yukarda bahsettiğimiz karaktere Mongolo-İndoik diyebilmekliğimizin sebebi, bu olayın Kuzey ve Doğu Asya Türkiklerinde asla icra edilmemesi, Orta ve Güney Amerikalarda pek az oluşu, Pasifik Polinezyalıları arasında bu gibi geleneklerden nefret edilmesidir. Bundan başka, Mongolo-İndoik işkencelerin pek çok çeşitli olmasına rağmen Kızılderili ve Eskimolardan bazılarının ancak parmakla sayılabilecek bir kaçı tatbik edildiğinden, olayın tamamen etkili bir inançla ele alınmış olması bu kararı vermekliğimize yardım etmektedir.

Bir İranlı, Muharremin onunda imamı Hüseyin için gürzle kendini telef edebildiği gibi, bir Hintli Fakir, olmadık işkencelere katlanabiliyor. Şehvet zevki için bir Avrupalı kadın kaba etlerini kırbaçlattırdığı gibi, bir Japon erkeği, gelirden ümidini kestiği zaman kolayca harakiri yapabiliyor. (1888). Bir yılda bir çok Budist Saygonda olduğu gibi, Washingtondaki Pentagon'un duvarı dahil bir çok yerlerde Batılılar da, kendilerini bir şişe gazla yakabiliyor. (3 Kasım 1965, Kung Duk).

Kendine işkence şekline gelince; Tunçderililerde, mızraklar, halkalar, çengeller adalelere geçirilir ve bununla kahramanlık öğüntülerine kapılırlardı. Bu olayların spritüel tarafları da olduğundan. Yavaş danslarla bu merasimleri yapan, esirler, hürriyetlerini kazanırlardı. Tanrı ise at isteklerini yerine getirirdi. Koredeki Mahan Türklerinde de bu geleneğe tesadüf edilmişti. Bir de, oturup saatlarca güneşe bakar ve adadıkları gözlerini kaybederlerdi. (1111) (125) (8/89) (59/199) (56/104) (88/269) (165/174) (466/23) (320/175, 193, 200)

Yamyamlık: Yamyamlığın tarihten çok evvelki zamanlara vardığı anlaşılıyor. Bu olayın iki sebeple, primitif insanların kafasında yerleştiği pek açıktır. Birincisi, bir nevi dinsel inanç ve Tanrıyı, kahramanlığı temessül edebilme, diğeri ise, hayvanlara arız olan hastalıklardan, kutuplardaki mevsim zorlukları dolayısile ortaya çıkan et ihtiyacını tatmin etme isteğinden ileri geliyor.

Havaii'liler, birinci sebep inancından ötürü, kaptan Cook'u yemişlerdi. Eskimolar, gıdasız kaldıkları zaman, köpeklerinden evvel çocuklarını keserek yerler. Bazan, artık işe yaramayan ana ve babalarını da bu âkibete sürüklerler. Fakat bu ikinci şıkta, çocuklar kendi boyunlarına ipi bağlayıp, öldürülüp yenilmeleri için annelerinin önlerine kendi istekleri ile otururlar ve ihtiyarlar ise ailenin kurtuluşu için kendilerini feda etme haklarının kullanılmasında oğullarını iknaya çalışırlar.

İnsan eti yemenin Asyada görülememesi dolayısile, göç yokluklarından ileri gelen bu karakterin, Amerikada az da olsa görülebilmiş olması ele alınınca, göçlerin Lâng'a göre Pasifikten de yapılmış olduğu kanaatı hâkim olabilir. Bunun, Melânezyada, Mikronezyada Zenci ve Negrito, Negrilloların karışmasını ve doğruya doğru gidildikçe Pasifikte azalmış olması da gösteriyor. Tahiti ve civarlarında yamyamlık, yılda bir defa Bora Boralıların Tahitiye saldırması ile vuku buluyordu. Bora Boralılar, Beyazların gelişinden sonra öğrendikleri, Tahiti gençlerinin etinin lezzetini, her yıl bu suretle tatmin ederlerdi. Adalarda hayvanlar çoğaldıkça, yamyamlık da azalıp yok oldu. Bu gün bu inanç ancak Yeni Gine ve Amazon civarında bir kaç kabile tarafından tatbik edilmektedir. (108/216) (10/132) (290/55)

Yamyamlık diğer soylarda da sık sık görülmüştür. Muaviyenin annesi Hind, harpte katledilmiş olan müslümanların burun ve kulaklarını kestirerek boynuna bir kolye yapmıştı. Uhut da öldürülen birinin göğsünü açıp çıkardığı ciğerini de çiğ olarak yemişti. Yunan efsanelerinde Aşilin insan ciğeri yemek iştihası, pek açıktır. İran Şahlarından birinin, aşçısından değişik bir et yemeği istemesi üzerine, aşçının kendi çocuğunu kesip, pişmiş kafa ve ellerini bir tepside Şahıs sofrasına sunduğu pek meşhurdur. Aile efradından olup, müzmin hastalıklara tutulanların, Hintliler tarafından katledilerek yenildikleri sabittir. Buna arşılık, Kızılderililer hiç bir zaman anthropophagiste değillerdir. Fakat intikam alındıktan sonra düşmanlarının kanını, istemeye istemeye yerlerdi. Ekvator ve Bolivya Andlarında bulunan Kaçibo Kızılderilileri halen yamyamlık edenler arasındadır. Bunların mantığına göre, insan etinin mezarda böcekler tarafından yenilmesinden ise, dostları tarafından yenilmesi ve temessül edilmesi daha akıllıcadır. Lüzon kuzeyindeki İgorotlar, kesip kuruttukları kafadan çıkan beyni, nebati yağa serperek yemek suretile öldürdükleri kahramanın cesaretine sahip olduklarına inanırlar. Negritolar, beyinden başka kalp ve ciğer yemekle de memnun olurlar. Yeni Gineliler, insan eti yemekle Mânâ (sprit)yı temessül ederler. Dayaklar bu suretle ellerinin, ayaklarının kuvvetli olacağına inanırlar. Fiji ve Polinezyailar arasında cinsel organları-bilhassa seyahatlerde-kurutup yemekle uyanık ve atikliğe varacaklarını iddia ederler. (117/208) (168/576) (848/45) (215/58) 248/304) (338/23) (184/273, 289, 381) (180/131)

Tepe yüzme : Bu olay ancak harplerde (şahsi kavgalar hariç,) gruplar arasında icra edilirdi ve Tunçderililerden Kızılderililer tarafından tatbik edilirdi. Tepe Yüzme, savaşlarda maktul veya hareket edemeyecek vaziyete düşen şahısların, tepe saçının derisile birlikte trofi mahiyetinde yüzülerek alınması idi. Antropolojide genel olarak (Scalping) kelimesile tanınan bu geleneğe, Herodota göre, İskitlerde, Frank, Vizigot ve Anglo saksonlarda da tesadüf ediyoruz. Alınan tepe saçı, sultana, krala veyâ kabile başkanına verilirdi. Bunu getirmeyenler ayıplanırdı. Bulgarlarda da bu gelenek varmış. (117/—) (111/43)

Kafa Avcılığı : (Head Hunting). Pasifikte ve Güney Amerikada gördüğümüz kurukafa geleneğinin kökü Tibet Mogollarındadır. Katil ve cânilerin ve hatta suç işleyen hayvanların dahi kafaları kesilip kurutulurdu. Bunun yapılışı şu şekilde idi. Evvelâ, kafa boyunun altından dikkatle ve düz olarak kesilir, kemikler kırılmak suretile derinin içi temizlenirdi. Boşluk elma ezmesi ile bir kaç gün yıkandıktan sonra, içine çok kızgın kum doldurularak güneşe konurdu. Kafa bir müddet sonra kararmaya ve daha sonra da küçülmeye başlardı. Bir kaç ay sonra normal bir kafa, bir çocuk yumruğu kadar küçülürdü. Üzerinde saçlar ve kıllar olduğu gibi kalır, ölüm ve işkence hisleri korkunç bir şekilde, yüzde okunurdu. Bu hususta en usta olanlar, Jivaro Kızılderilileri idi. Kafa kurutmaktan başka bütün vücudun derisini kuruturlar ve boyunu 30-40 santime kadar düşürürlerdi. Fakat bunlar arasında, her hangi bir his ve arzu ile, kafadan çıkan etten çiğ olarak tadan, yamyamlık hastalığına duçar olurdu. (Vindigo psichosis). Bunun sebebini, ilim adamları bazı gıda noksanlıklarına atfediyorlar. Bu hastalığa tutulanlar, evvelâ, insanların birer hayvan olduğu fikrine saplanır ve büyük, küçük, yakın, uzak kimi bulursa öldürüp yemeğe başlar. Bu şekildeki yamyamlik, Pasifik yamyamlığı cinsinden olmayan bir hareketti. Bunlar yakalandıkalrı zaman Vindigo büyüsüne tutulduklarını iddia eder çiğ insan etinden başka bir şey yemezler. İnsan etinin lezzetini aldıktan sonra bu çıldırmanın önüne geçilemiyor. Hatta Birleşik Amerika Topraklarında yaşayanlar arasında yakalananların da olduğu, Enquirer gazetesi tarafından son zamanlarda bildirilmektedir. Algonken Kızılderililerinde de bu hastalığa tesadüf edilmiştir.

And dağlarında bulunan mezarlarda bazı iskeletler kafasile, bazıları ise kafasız olarak bulunmuştur. Bu olay; eski bir kurukafa geleneğinin bulunduğunu izah eder. Murutlar (Yeni Gine) 1900 yılına kadar kafa avcılığı icra ederlerdi. Burada bu iş kan davası veya prestij kazanmak bahasına işlenirdi. İkinci Dünya Savaşında Japonlar adaya çıkınca, gelenek tekrarlanmıştı. Kafa avcılarının eşleri veya kızkaredşleri, Murutlarda olduğu gibi ya bir kılıç veya mızrakla, bıçakla beklerlerdi. Dönüşlerinde merasim ve eğlenceler tertip edilirdi. Kafalar sopalara takılarak başkanların önünden geçirilir ve herkesten hediyeler alınırdı. Bazan Melânezyada olduğu gibi deri yüze geçirilir, bazan da Kızılderililerdeki gibi takke şeklinde başa giyilirdi. Döğmeli olanlar pek makbuldü. Bu bakımdan Borneo ve Malaka başta gelirdi. Markizlerde yüz derisinden bilezikler, zarif örtüler, saç ve sakallardan da kumaşlar yapılırdı. Markiz adalı kadınlar, kendilerine kurukafa hediye etmeyenlere kendilerini teslim etmeyi akıllarına bile getirmezlerdi, ki bu Borneo ve Yeni Gine de de böyleydi. Bu iş için kullanılan kamış bıçaklar, Eskimo kadınlarının yüzme için kullandıkları ay şeklindeki Cemriye bıçakları gibi kutsal sayılırdı.

Solomon adalıları ise, kafa avcılığını tamamen masum düşüncelerle icra ederlerdi. Gelenek, Endonezyada olduğu gibi son devirlere kadar devam etmiş olup On Dokuzuncu Yüzyıla bırakılmıştı. Fakat, Pasifikte uzun zamandır bırakılmış, hatta unutulmuş olan bu gelenek, 4 Mart 1853 de tekrar doğdu. Aslen Clevland'lı olup, Amerikan hapishanesinden kaçan ve Kantondan çaldığı bir gemi ile Pasifiğe açılan Bully Hayes adında bir Amerikalı, Fiji adalılarını, kurukafaların Avrupa ve Amerika'da getireceği yüksek servetlere ikna etti. Ada ada dolaşarak sırtına geçirdiği misyoner elbisesi ve elindeki incili ile yerlileri gemisine davet ederdi. Gemiye çıkan yerlinin derhal kafası koparılarak diğer taraftan vücudu denize atılırdı. Bir yıl sonra, Samoadaki Amerika konsolosunun oğlu, Papaz Williams ile ortak olunca, bu kafalar on binleri buldu. Bunlar Fijiye getirilir ve orada kurutulur, papazla Bully'ye servetler getirirdi. Fijililer, yaptıkları işin fecaatını yıllarca sonra anladılar. Fakat bu iş bu defa Markiz adalılara yaptırıldı. Kafa avcılığı'nın çılgın ticareti elli yıl kadar sürdü. Kısa zaman içinde adalıların soyu, yok olmak tehlikesinden güç kurtuldu. Ne Hayse ve ne de Papaz Williams bu canavarlıklarından dolayı cezalandırıldılar. Onları Çinli ve Arap tüccarlar takip ettiler.

Diğer kafa avcısı bir adalı grupu da, Uapu idi. Bunlar, kafalarını kurutmak için kestikleri genç kız ve çocukların ellerinin ve ayaklarının lezzetini bir türlü unutamaz ve hatırladıkça sarhoşluklar geçirirlerdi.

Avrupada, Balkanlarda Yirminci Yüzyılın ilkine kadar devam eden Kafa avcılığı, Hırvatlar tarafından yapılırdı. Bunlar Yugoslav komünizminde de çok tesirli roller oynamışlardı. Kafayı keserler, kâhkülünü reislerine verir, burun, bıyık ve üst dudakları da üstlerinde taşırlardı. Bu olay 1913 e kadar devam etmişti. Hindistanın kuzeyinde Assamda hâlâ kadınlar, kafa avcılığından dönen kocalarının yollarına buğday serperler. 1892 ye kadar Afgan kadınlarına bir insan kulağı getirmeyen bir koca eve alınmazdı. Bu gelenek İngiltere adasında daha 1450 de terk edilmişti. (215/54) (1012) 168/28) (565) (152/38) (266/—) (132/—) 140/—)

Mogollara gelince, bir Mogol, zehirlemek suretile öldürdüğü bir şahsın servetile beraber dirayetine de sahip olur ve bu hareket ise suç sayılmazdı. Her aile, bu sebeple hususi zehirler hazırlar ve lüzum gördüğünde de rahatça kullanırdı. Bu zehirlerin reçeteleri, evlâttan evlâda intikal eder, hususi bir değer taşırdı. Öldürülen şahsın kafa tası, uğur getirsin diye saklanır veya saygı değer bir yere konulurdu. Bu gelenek 1928 e kadar çok sert olarak devam etti. (191/128)

Katliâmlar: (Müdafaasız insanları toplu halde yok etme) Bu olaylar dikkatle incelendiğinde, kökleri hep İndoik, Mogol, Zenci ve İdo-Avrupalılarda toplanıyor. Tarih zamanlarında en eski katliamı Hindistanda Mohenjo Daro adı ile tesbit edebiliyoruz. İkinci Yüzyılda İndra halkı tamamen ortadan kaldırılmıştı. 1725 de 1 nci Petro devrindenberi Rusyanın Önasya kısmında dalgalar halinde yok ettiği Türklerin miktarı, bir çok milyonlara çıkar. Az daha Çukçiler oldukları gibi hayattan silineceklerdi.

Spartacus 6472 insanı birlikte çarmıha germişti. Titus, Filistini aldığı zaman, merkezden elli millik (90 Km^2) bir saha içinde ne kadar Yahudi varsa temizlemişti. Gecede 2500 insan yokedilmişti. Akrada Napolyon Bonapartın Türkleri ortadan kaldırma tekniği utanılacak mahiyettedir. Pisaro binlerce İnkalıyı, kendisine Altın vermedikleri için ateşte yakmıştır. Cengiz Han Afganistanın Herat şehrinde 1.747.000 insanı telef etmişti. Hitler altı milyon Yahudiyi gaz odalarında yok etti. 1961 Angola isyanında 25.000 Afrikalı, 1000 beyaz ortadan kaldırıldı. Mau Mau 12.000 kişiyi yok etti. 1960 da Cezayirde, Kızıl Çinde, Suudi Arabistanda, daha sonra Macaristanda hep katliamlar oldu. 1494 de Kolombüs Kubadaki Tainoları tamamen ortadan kaldırdı. Hollandalılar tarafından 1906 da Bali de yapılan katliam çok ayıp bir konu taşır. 16 ncı Yüzyıl Avrupasında Katoliklerle Protestanlar arasında geçen katliamlar düşündürücü mahiyetler taşır.

Tunçderililere gelirsek, bunlar daima yerlerinden atılmak veya yok edilmek istenilmiştir. Pasifikteki her ada yerlileri, Beyazlarla temaslarından sonra, dalga dalga gelen Hollandalılar, İspanyollar, Portekizliler, İngiliz Misyonerleri tarafından müteaddit zamanlarda ortadan kaldırılmak tehlikeleri geçirmişlerdir. Kızılderililere gelince, Çerokiler, Atabaşkanlar, Iroklar, Toltekler, Aztek ve İnkalarla daha bir çokları yüzde on nisbetine, bir kaç yüz yılda indirilmiş ve hala da indirilmektedir. Modern usullerle yok etme, tekniğine çok yerde şahit olunmaktadır.

Eğer ki biz Türklerin başına bir Atatürk gelmemiş olsaydı, Osmanlı İmparatorluğundan sonra ortada bir tek Türkün varlığından hiç umut yoktu. Türkleri boğabilmek için Avustralyadan bile gelen Anzakları unutmayalım. Batı medenileri olsun, Güney Semitik Arapları olsun, Asya Mogolları olsun, Tunçderili grubunun zayıflamasını dört gözle beklerler. Hele Kuzey sınırımızı izah etmeye hiç lüzum yoktur. Din ve Milliyet inaçlarına saygı gösteren Fâtihler yetiştiren Türkikler, bir türlü toleranslarını diğer soylara kabul ettirememişlerdir. Kızılderili ve Polinezyalılar da hep bu toleranslarından dolayı azaldıkça azalmışlardır. Kabile Başkanı olan Tekinseh'in, Kızılderililerin başına gelenler ve akibetleri hakkındaki beyanatı, gözlerini açmayan Tunçderililerin hepsi için muteber sayılır. (244/53) (338/18) (280/479) (15/105) (70/128) (155/124) (7/—) (8/111) (1111/265)

Diğer Kötülükler : Tabiat, birbirlerine işkence bahsinde, hayvanlar üzerine bile türlü nizamlar, kanunlar tatbik etmiştir. Meselâ, sebepsiz yere hiç bir hayvanın kendi cinsinden diğer bir hayvana işkence verdiği görülmemiştir. Yaşayışlarının diğer konuları da kanun ve nizamlara bağlanmıştır. Bir kaz eşinden başkasına yaklaşmadığı gibi, eşinin ölümü de vaziyeti değiştirmez. Keyfiyet tilki için de böyledir. Sansar, ölüm karşısında dahi diğer bir sansarın yuvasından yiyecek çalmaz. Hiç bir hayvan kendi cinsinden bir hayvan öldürmez. (Kedi intantisidisi başka bir olaydır.) Nefsi veya eşidini müdafaa hayvanlarda pek ileri, otomatik ve tabii bir instinkt'tir. Bunlara tabi olmayanlar, tabiatın kanunlarına terkedilerek cezalandırılır.... Fakat insanlar bu kanunlardan habersizdir. Nefsi müdafaa için, vaktile ana kitleden ayrılan bir kalabalık hemen barbarlığa dönmeye mecbur olur.

Pek tabii ki, bu olay, kendi kendine ortaya çıkmamıştır. Komşusu barbarla mücadele mecburiyetinden ileri gelmiştir. Fakat, nefsi müdafaayı icap ettirmeyen hallerde, politik, ekonomik, sosyal veya historik düşünce ve kinler dolayısile cemiyetlerin birbirlerini ortadan kaldırmaya çalışmasında, tatbik edilen teknikler, inanılmaz derecede insafsızlıklar gösterir. Bunların hepsi de, Tunçderili olmayanlar tarafından işlenmiş hareketlerdir. Bu hareketler başka soylara tatbik edilmekle beraber, kendi hemcinslerine de reva görülmüş ve insanları yokedebilme için emirler mes'ûl ve kuvvetlinin ağzından pek kolayca çıkabilmiştir. Tatbiki esnasında da hiç acı çekilmemiştir.

Beyaz Aryanlar, efsane ve tarihlerde de tesbit edildiğine göre, yerlilerin arasına sokuldukları zaman, o grubun Tanrılarını ele alarak, onlar tarafından gönderildiklerini söyleyerek korku ve saygı arasında şaşkına dönen cemiyetleri sömürmeye başlamışlardır. Amerika tarihleri, barbarlıkları söylenen, fakat vesikalara dökülmeyen işkenceleri, Kızılderililerin Beyazlardan gördüklerini yazar. Mogol soyundan komünist Çinde, işkence tatbikatı ve tarzları insanların dimağını dolduracak mahiyettedir. Aç politikacılar, din yobazları, insanla Tabiat Tanrı arasına girmekten asla çekinmedikleri gibi çekinmiyeceklerdir de. Gerek Pasifik Adalarına ve gerekse Amerika topraklarına gelmiş olan yabancılar, yerlileri ve yerlerini ellerinin altına almış, çalıştırmış sömürmüş, bir sürü vaadlara rağmen onları Medeni kültürden mahrum bırakmıştır. En zengin olân Amerikada, Kızılderilinin aylık geliri 250 lira ve yaşama yılı 45 dir. (İstatistik). Yabancı yardımlarının fakir insan ve memleketlere ne şartlar altında yapıldığını Katherine Mayo'nun Filipin olaylarına ait (Korku Adaları) eserinden bütün çıplaklığı ile öğrenmek mümkündür. Bu da bir nevi işkencedir. Fakat biz fizikal işkencelere dönelim.

Daniel Mannix, binlerce Batı, Afrika, Mogol ve Sâmi işkencelerini saydıktan sonra, Türkler hakkındakileri, kulaktan dolma olarak öğrenebildiğini yazıyor ve bunu ikrar ediyor. Eski Batı seyyahlarından bazılarının yazdıklarına göre, Kızılderililerde işkencenin pek ender olduğu ve psikolojik bakımdan da bu gibi buluşlara, müsait bulunmadıklarına, yerlerinde görüp inandıklarını öğreniyoruz. İşkence yok fakat dinsel bir inançla bir insanın kurban edilmesi var, ki kurban edilen insan da, akıbetinin kutsallığından emin. Fakat, açıkça bildirildiğine göre kökleri Mongoloide düşen kabilelerin, merasimlerinde, işkence başlıca konu idi ve Eski Yunan, Mısır, Roma Barbarlıklarını aratırdı. (24/432) (338/161) (128) (169/18) (61/—) (82/204) (290/126)

Hitit ve Sümerlerde işkende görülmemişti. Eski Yunan ve Romada, işkence, doğruyu elde edebilmek için tek kanun vasıtası idi. Clodius'ün, yaralı gladyatörlerin miğferlerini çıkarıp, yüzlerindeki acı ifadeleri seyretmek zevkine daldığı ünlü bir olaydır. Dil kesmek, göz çıkarmak, burun, kulak kesmek Asurilerde pek ileride idi. Yunanlıların Thebes de Melos adasındaki bütün halkı yok etmeleri, Almanların 1942 de Lidice de erkek bırakmamaları unutulamaz. Yahudilerin Quibia halkını bir anda ortadan kaldırmaları tarihsel hakikatlerdendir. (155/235) (411/V22-314) (802/328) (82/30-188)

Bir insanın en büyük ıstırapla yavaş yavaş öldürülebilmesi için Caligula incelemeler yaptırır, memnun kaldığı teknikler için şiirler yazardı. Batı işkence tarzının gelişmesi milâttan öncelerine kadar gider. Sicilya adasında Phallaris'in keşfettiği tahta atın içine doldurulan insanların, ata ateş verildiği andaki haykırışları, atın ağzından işitilerek alkışlanırdı. Phalaris de bu tip bir çok kâşifler kendi icatları ile öldürülmüşlerdi. Suçluların fırına atılması ise Asuriler, hadım edilmek ve hayvanlara yedirilmek, Babilliler tarafından icad edilmişti. Plütarka göre, İranlılar, yere bağlı suçlunun üzerine tatlı mayiler döküp sinek ve türlü böceklerin vücudu kemirmelerini diğer taraftan da suçlunun erken ölememesi için zorla beslendiğini yazar. Eski Yunanlılar, içi çam ağacını eğerek, suçluyu ellerinden, ayaklarından bağlar ve tepeye gerilerek ölüme bırakılırdı. Aristofanın dediğine göre, tekerleğe bağlanmak, öldürücü içkileri zorla içirmek veya Ispartalı Nabis (M. Ö. 207)in dikenli heykeline bağlanmak meşhurdu. Mabede hediye edilen bakirelerden suç işleyenleri, köpek, yılan, horoz ve maymunla birlikte bir çuvala koyarak diri diri gömmek Romenlerin icadı idi. Tiber de, yarışan iki araba arasına bağlanarak parçalanan, uçları keskin maden parçalar bağlı kamçılarla öldürülen, çiviye çakılan, elleri kesilen ve Sezarlar, Tiberyüsler gibi gelişi güzel emirlerle masum halkın öldürülmesinden zevk duyan insanar Romada görülmüştür. Neron, 5.000 insanı vahşi hayvanlara parçalatmayı Ogüstten öğrenmişti. Prometeus bir kayaya zincirlenerek ciğerleri kartallara yedirilmişti. Çocukları ağaç dallarına bağlayarak, ayaklarının sırtlanlara yedirilmesi de Roma buluşu idi. Teşrih masalarında, neşterle açılmış adalelerin hareket tarzlarını tesbit edebilmek için, Roma doktorları satın aldıkları esirlerden istifade ederlerdi. Herkül diri diri yakılmıştı, Jan Dark gibi. Dealaius'ün kürek kemikleri deşilerek oralara kanatlar bağlanmış ve kayalardan atılmıştı. Suçlular, adalelerinden, cinsel organlarından çubuklar geçirilerek ağaçlara asılırlar, ateş üzerinde durmadan döndürülürlerdi. Ateşde yakılmak gözde bir eğlence idi. İspanya ve Romada, insanlara ziftli gömlek giydirilerek tutuşturulur ve arenaya sürülürdü. Bazan da şişe geçirilerek ateşte döndürülürler, bazan da St. Boniface gibi kaynar suda haşlanırlardı. Antiokus devrinde birkaç kişiyi bağlayıp kazanda haşlamak en beğenilen bir eğlence idi . Bazan su yerine yağ koymakla neşeyi kamçılarlardı . Kıpkızıl demir miğferleri insanların kafasına giydirerek arenalara sürmeleri alkışlar toplardı. Halk her an yeni buluş isterdi.Taşlamak, adalede açılan dilimlere çengeller geçirilerek sürüklemek, kemikler ezilerek kırılmak Romada geneldi. Bu buluşları icad için devletçe maaşlı bilginler tutulurdu. Bunlardan başka daha da vahşet verici eğlenceler yaratırlardı . Arenada, kadınları iri köpeklere vahşi eşeklere, atlara maymunlara teslim ederek cinsel münasebetlerini seyr etmek en zevk aldıkları bir eğlence idi. Bunun için hayvanlar yetiştirilir, öğretilir ve kadınlar müsait şekilde bağlanarak, öğreticiler hayvanlara yadım ederlerdi. Apolius, bir katırın kıç tarafını oyarak bir genç kızı yarı beline kadar içine gömdü ve güneşe terk etti. Genç bâkireler, gladyatörlere bozdurulduktan sonra göbekleri açılarak içlerine çavdar doldurulur, dikilir ve arenaya sürülürlerdi. Aç yaban domuzları bu zavallılara dikişleri sökmek için saldırışları Romalıları kahkahalara boğardı. Romanın kullandığı tekniği Yunan ve İspanyollar hemen adapte ederlerdi. Bundan başka, İngiltere, Fransa, İspanya, İtalya ve Almanyada ve diğerlerinde, mahkeme salonlarında işkence son zamanlara kadar kanuni idi. Torquemada, onsekiz yıllık vazifesi esnasında 10220 insanı yaktırmış, 9731 kişiyi de işkenceden geçirmişti. Bu arada 1.700.000 Yahudinin de İspanya'dan sürülmesini temin etmiş ve 300.000 duka ile taltif dahi edilmişti.

Batı memleketlerinde cadılık ve büyücülükle itham edilen kadınlara, bilhassa gebe olanlara yapılan işkenceler sayılmakla bitmez. 11 nci Louis sevmediklerini demir kafeslere koyarak sarayının duvarına asardı. Zavallı kuş gibi ötmezse, kafesin için salman dağ kedisi ile uğraşırken bir de altından ateş yakılır, mahkûm çılgına döndürülürdü. Yedinci Ferdinandın İspanyol iskemlesi, 3 ncü Güstavın yılan kuyuları, Kadınların yılanlı kızgın kemerleri - ki karnın cildini deşerek içlerine girerlerdi - 8 inci Hanrinin insan kazanları, İskandinavyada içine diri diri kadın kadın atılan çimento mezarlar - son kiliseye köşe taşı olur - unutulacak şeyler değildir. Belâlı Papaz Damyenin - Türkiyeden kovulup, Avrupadan sonra Havaide dinsiz diye bağladıkları dört ata parçalattırdığı genç kızlar tarihlere geçmiştir. Ruslar da canavarlıkları ile şöhret salmışlardı. Çarina Anna İvanova, gözde yaverini sevgilisi ile buzdan bir saray inşa ettirerek içine gömmüştü. 3 ncü İvan, çengelli kamçısı ile kendi oğlunu da öldürmüştü. Bambu kazıklara oturtulmak, kızgın demirleri kadınların dişilik organına sokmak ise İngiltere kralı İkinci Edvard'ın icatları idi. Londra kulesi ise gözümüzün önünde işkence için canlı bir tarihtir. Bütün bu işkenceler, ya suçsuz masumlar veya âdi suçlular içindi genellikle. Çoğun haşmetlileri veya onların yanı sıra halkı eğlendirmek için icra edilirdi. (338/—) Tunçderililerde ve dolayısile Türkik ve Türklerde, bu bakımdan ileri bir velûdiyetin olmadığı da sabittir. Tek tük, fakat yine bir hak gayesi için yapılanlar sa, yine onların yazdıklarına göre onlardan alınmış ve öğrenilmiştir. (184/217) (1/371)

Eğer Batının en büyük şairlerinden biri olan Goethe'yi dikkatli bir şekilde tetkik edersek, cennetten çok cehenneme ehemmiyet verdiğini derhal öğrenebiliriz. Bu insanları sevmekten ziyade, onlardan, onların yaşayış ve inançlarından nefret etmektir. Bunun yanı başında, sadizm zevkinin de bulunduğu farkedilebilir. Bu tip psikolojik prensipler, Batılıların bugünkü medeni yaşamalarında olduğu gibi, zevklerinde de hâkimdir. Meselâ boks, Boğa güreşi, düello da bu kategoriye kolayca girer. (1071)

Batı Medeniyeti, işkenceyi yalnız insanlara tatbik etmemiş olup profesyonellere yeni ufuklar aranmış, hayvanlara da tatbik edilmiştir. Mozaik kanununa dayanılarak, bir insan öldürmek suçile, bir öküzün taşlanarak öldürülmesi, 1456 da, Almanyada bir çocuğu öldürme suçundan dolayı bir domuzun yanarak öldürülmesi olağan mahkeme kararlarındandır. İexalionis'e göre, bir köpek bir insanı ısırırsa, yere yatırılır ve ısırılan insan tarafından ısırılırdı. Çiftesine maruz kalınan bir atın ayağı kırılırdı. Mahkeme huzuruna getirilen hayvanlara insan elbiseleri giydirilir ve iskemleye oturur şekilde bağlanır, hâkimin kararı bildirilirdi. (1820 Normandi). 1685 yılında Anabach'ta bir kaç kişiyi öldürmekten suçlu bir kurta, elbise giydirilmiş, sakal ve peruk takılmış ve yargılanma bu şekilde olabilmişti. Hayvanlara avukatlar tayin edilirdi. Kayıtların arasında mahkûm böceklere, hatta sineklere bile tesadüf ediliyor. Bu olaylar katiyyen şaka değil, tamamen ciddî duruşmalardı ve son zamanlara kadar da devam etmiştir.

Hindistanda ise -ki onlar da Aryandır-suçlu hayvan ve insanların, fil ayakları altında ezilmelerine karar verilir, tatbik edilirdi. Halk bunu zevkle seyrederdi. İndoiklerin, kendi kendilerine veya Tünçderililerden gayrısına işledikleri sonu gelmez cinayetleri bitirmeden evvel, Arnold Toynbee'nin, (Batı Medeniyetinden Nefret Eiyorum) titri altındaki makalesini, NY. Times de 10 Mayıs 964 de neye yazdığını anlamak lâzımdır. Ondan sonra da Kızılderili Senekaların ıstıraplarını tahlil etmelidir. (1001) (1088) Beyazlar, Aryan olduklarını ileri sürerek diğer soyları daima aşağılık görmüşlerdir. Mogollar ise kendilerinin Tanrıdan gelip Tanrıya gitiklerini iddia ederek, kendilerinit Tanrılaştırmışlar, diğer soylar iki vahşetsever arasında, milenyumlarca şaşkına dönmüşlerdir. (155/236)

Şimdi de, Mogol ve Aryanlarla, İndo-Avrupalıların Tunçderililere işlemeye reva gördükleri olaylara gelelim.

Dindaşımız Beyaz Araplar sırtımızdan vurup mezarlarımızı kazarken, Lord Byron, bir taraftan Barış Şiirleri yazar, diğer taraftan Türkler aleyhine Yunan orduları kurumuştu. Ayni şeyi Anzak orduları toplamak için antropolog Dr. Skinner de Avustralyada gönüllü çıkmıştı. Yeni Zelandalıları ve Tahitileri kandırıp Çanakkalede kanlarını döktürmeye muvaffak olmuştu. Bu büyük sanatkâr ve ilim adamları bunları neye yapmışlardı?.. Cevabı kolay değildir. 1918 de Türklere yapılan haksızlık ve cinayetleri Avrupada tekrar tekrar haykıran Levi-Colemann gibi, Birleşik Amerikada, Kızılderilileri ortadan kaldırma sistemlerine başkaldıran vicdanlı insanlar da yok değildir. Buna rağmen Count de Fontenac, Mohavk kabilesinden aldığı esirleri şu şekilde imha etmişti. (Esirler itile kakıla idam yerine getirilirken, kahramanlıklarına ait şarkılar söylüyorlardı. Her taraflarından kan boşanıyordu. Fakat korku bilmiyor ve hiç de şikâyet etmiyorlardı. Evvelâ ayaklarını kaynar suda pişirdiler. Sonra el parmaklarını ateşde kavurdular. Kollarının sinirlerini kopardılar. Adalelerine geçirdikleri demir çubukları burktular. Sonra da tepe derileri saçları ile yüzüldü. Bu açılan yerlere kızgın kum döktüler. Esir hiç durmadan çığlıkları ile şarkı söylüyordu. Bu işkenceler peş peşe bir saat sürdü. Ve sonra bağlandıkları direklerin altındaki odunlara ateş verdiler. İskeletleri kalıncaya kadar yaktılar.) Yine Batılılar tarafından tesbit edilen bu gibi olaylar, tekrarlarca icra edilmiş ve, onbinlerce insan ortadan kaldırılmıştır. Bütün maksat, Onyedinci Yüzyılda, Yeni Dünya yerlilerinin gözlerini korkutarak, topraklara Fransızların, İngilizlerden evvel yerleşmelerini temin etmekti. (113/120) (659) Araplar ise, 300 senedir Osmanlı dostlarına neler ettiler, malûm.

Batı memleketleri arasındaki bu yarış dünyanın her tarafında ve her yerinde, her zaman hissedilmiştir. Sonra barbarlığı, Türklere veya Zencilere yüklemek, canavarlıkları onlara yamamak da ayrı bir politikalarıdır. Biz konumuza dönersek, Türk ve içinde bulundukları Tunçderililer Asya ailesinin barbarlıklarına dair işaretler, ayakta duran Kilise, Mabet ve türlü tapınaklar mıdır deriz. Yoksa halâ Asyayı baştan başa kaplayan dağlar, tepeler, nehirler, dereler, ovalar, çöller, şehirler ve köylerin, Öz Türkçe isimlerini inkâr mı edelim?. Türkiyeden 7000 mil uzakta bulunan Avustralyanın Sidney şehrindeki Hyde Park'ın göbeğinde olup, içinde Türklere ait bir sürü küfürler savuran Anzak Abidesinin ne lüzumu var?. Ne için hâla ora mecmularında Anzak kahramanlığına dair uydurma hikâyeler yer alır?. Yalnız Türk, Türkik doğil bütün Tunçderili soyuna bu kin neden ileri geliyor?. Türklerden istenen nedir... Tabii ki toprakları, canları. Topraklarını canları ile müdafaa etmeleri de affedilmez hatâları.. (1076)

Batılılar, daha kalkınmaya bile başlamamışken, Mogollar, bir hayli Türk askeri toplayarak, yakını bulunduğu komşulara olmadık dertler getirmişlerdi. Timur, Cengiz onlardan bir kaçı idi. Türkler ve Türkikler olayı anlayıp onlardan uzaklaşında, bütün suç da Türkiklere yamandı. Mogollar temize çıktı. Şimdi şimdi anlaşılmaya başlıyor. Kuvvetli ve tek vücut halinde kaldığımız müddetçe böyle gider. Fakat Gözler daima bizim zayıflamamızı da beklemekten geri durmaz. Meselâ, Bourbourg, Poindexter, antropolojide Tunçderililerin aşağılık soylar olduğunu ve koyun sürüsü gibi sürülmeye lâyık bir soy olduğunu iddia etmişlerdir. Bundan başka, imkân olan süratle, ne şekilde olursa olsun, fizik ve cinsel birleşmelerle Tunçderili soylarının antropolojik mahiyetlerinin değiştirilmesini tavsiye dahi etmişlerdir.

Fransızların Mururoa adasında atom bombası istasyonu kurmak teşebbüsünde bulundukları günler, Tahitide idim. Horace Sutton'un makalesinde belirttiği gibi, Moorea adasında, başlarına gelecekten haberleri olmadan, resmî misafirleri danslar, içkiler ve hattâ aşk oyunları ile eğlendirdiklerini görmüş üzülmüştüm. Daha önce Mooreaya bu iş için gelen iki Fransız senatörünün, içkiden başlarının döndüğüne de şahit olmuştum. Gelecekten korktuğumu, Fiji hava alanında, elimizdeki kadehlere baka baka, Avustralyadan dönmekte olan Amerika Başbakanı Dean Acheson'a söylemekten kendimi alamamıştım. Benimsemeyen halini görünce yerimden süratle kalkıp ondan uzaklaşışım, ona pek sürprizli olmuştu. İşte Tunçderililerin ortadan kaldırılmalarına dair karar, hep böyle ehemmiyetsizliklerle verilivermişti. Çünki Amerika da Kızılderililere ayni taktiği kullanmış ve kullanmakta idi. (290/17) (338/20) (1003) (1008) (H.C.T.) (184/207) (24/321) (1/371) (96/—) (155/91—) Böyle zamanlarda pek tabii ki, ortaya derhal bir Ermeni katliâmı suali çıkar. Buna da biz değil, yine kendileri cevap veriyorlar.

Meşhur seyyah Richard Halliburton Colimb Bechar'da iken karşısına çıkan Alman gazetecisi Gerhard'a burada ne işi olduğunu sorar. Gerhard bir grup halinde, Anadoluya Ermeni katliâmının tetkike gönderildiklerini ve katliâmın Ermeniler tarafından başlandığına dair neticeyi hükûmetlerinin beğenmeyip vesikaları gizlediğini, bu sonuca varan gazetecileri de sürdüklerini çok acı dille izah eder. Başka denilecek de yoktur sanırım. (118/50)

Kızılderililerin ortadan kaldırılması işi, türlü şekillerde teşvik edilmişti. Siracuse Kızılderili müzesinde bulunan bir çok vesikalarda, her kadın erkek veya çocuk kafasına 1863 yılında yüzer dolar mükâfat ödenmiş olup, patates sipariş eder gibi Kızılderili başı istenmişti. Kızılderililerin her hangi birinin kampları haricine çıkanlarının, öldürülmesinden beyazların sorumlu tutulmayacaklarına dair kanun, bugün bile yürürlüktedir.

Cabot başta olmak üzere, 1497 yılındanberi İngiliz, Portekiz İspanyol ve Bretonlar, Yeni Dünyanın Atlantik sahillerini baştan aşağı yağma ettiler. Kızılderililerin ellerinde toprakları başta olmak üzere bir şey bırakmadılar. Yüzlerce gemi, kürk, balık yağı ve türlü tabii hazineler sebep tutularak sahilleri çevirdi. İçki, kumar ve cinsel hastalıklar aşılamak suretile yerlileri kıran ettiler. Fakat bugün, bu vahşetlerin başka türlüleri ile ayni sistemlerle yok edilmekte olduklarından, bir tekinin kurtulmasına imkân dahi görülemez. (1012) (298/71) Yeri gelmişken şahit olduğum bir olayı da buraya nakledeyim. 1966-67 yazında, Mohavk Kampında idim. New York Valisi Rocfeller'in emrile, kanunsuz bir şekilde, kabilenin topraklarının ekseriyetinin istirdat edilip bir kuruş ödenmeden üzerinde istediklerini yaptıklarını gördüm. Çalışma konumu öğrenen ve antropolojik mevzularda bana yardım eden zavallı kabile başkanının (Acaba büyük Türk devleti bize yardım edebilir mi?) sorgusuna acı ile (hayır) devabını vermiştim. Bir dul kadın ayda 6 diğer bir ihtiyar kadınsa ancak 2.50 dolar yardım görüyordu. Kamplardan çıkamıyorlar ve çıkanlara da, -en ağır işler müstesna- iş vermiyorlardı. İçinde bulunduğum okul otobüsü, Beyazların evlerinin kapısına kadar gidip çocukları topluyor, fakat yerlileri, millerce yürüterek ana yoldan alıyordu. Ve bu olay Şehir Meclisinin kanunu idi. Gördüğüm vaziyet, Kızılderililerin hiç olmazsa Zenciler kadar dahi bir hakka sahip olamadıkları idi. (H.C.T.)

Delaware ve Maryland eyaletlerinde, Kızılderililerin hâla kamçılanmak suretile cezalandırılmalarına ait kanunlar yürürlüktedir. (338/87)

Beyaz Tanrı diye kendilerine bağlanmaya çalışan ve hatta onlara ibadet eden Kızılderili (Maya, İnka dahil) ve Polinezyalıların, insanlık zaaflarından istifade eden Aryan Batılılar ve Mogol soyu azınlıklar, olmadık etkilerle onları yok etmeye çalıştılar ve çalışıyorlar. Kolombüsler, Pizarrolar, Cortez ve diğerleri bu güne kadar ölmemiş, yalnız adları değişmiştir. Bunlar kendi yaralılarını tedavi edebilmek için şişmanca Kızılderililerin yağlı tabakalarını yüzüp erlerinin yaralarına yapıştıracak kadar ileri gitmişler, çocuklara, kadınlara yanak ve kollarından başka pübik nahiyelerine kızgın mühürler damgalar vurmuşlar, bâkirelerin ırzına geçtikten sonra da, rahimlerine kaynar yağ dökmek suretile bütün Pasifik adalarında dehşet saçmışlardır. Bunların arasında, kafa koparan Williams, şişleyen Damyen, bir köyü bir anda topa tutarak ortadan kaldıran Mandano gibi Papazlar da vardır. Kaptan Cook, ikinci seyahatinde (Keşke buraları keşfetmeseydim), Sir Alek Luke ise (bizlerin buralara gelişi felâketler getirmiştir) diyerek yanıp yakılanlar çoktur. Bir çok vesikalar neşredilmiş ise de, yine beyazlar tarafından tutulan raporlar Washington kasalarından kurtulamamaktadır. Bunların foto-kopileri hususi müsaade ile New York Genel Kütüphanesinde görülebilir. Benim gibi eli açık davranılırsa, kopyeleri de elde edilebilir. Çünkü bu raporları tanzim edenler, başka başka devirlerde yaşamış olmalarına rağmen bir noktada müttefiktirler ki, bazı çevreler bu iddianın öğrenilmesini, yayılmasını istemiyor. Sebep se gayet basit. Batılı olmayanların ortadan kaldırılması kararının devamı. Sifre şudur. Batılı Aryanların girdiği yerde, yerli nüfusunun korkunç surette azaldığı hakikatı). Ortadan kaldırılan Kızılderililer, ise, öyle bir kitledir ki, Amerika Birleşik Devletleri, Ana Yasasını onlara borçludur.

Pek tabii ki, hiç bir din, primitif olsun veya modern olsun. Bu canavarlıkların bir tekinin dahi her hangi bir topluma reva görülmesini emretmez. Hatta kat'iyyen men'eder. Bu canavarlıkları yaptıran, antropo-psişik bir karakterdir. Bu ancak toplumun varlığında ortaya çıkar. Dini birer vasıta olarak kullanır ve icraya da rahatça girişir, kendilerini mazur göstermeye çalışırlar. Fakat, Tarih olanları yine de, yazar. Geleceğe devrederken, koca bir Tunçderili soyunun ortadan kolayca kaldırılamayacağını da öğretir.

(871) (873) (881) (869) (158) (225/376) (140/—) (338/174—) (290/260) (83/258) (242/156) (1112/18) (298/71) (194/211) (78/684) (61/—) (1012) (785) (128/—) (140/—) (149/58—) (224/—) (225/—) (1106)

DOKUZUNCU BÖLÜM

Folklor

Genel durum : Etnoloji, kültür fenomenlerini sıraya koyan sistemli bir ilimdir. Olaylardan ziyade sekanslarla ilgilidir. Kültür ve kültür tesirlerini takip ederek Tabii Tarihe yaklaşır. Diğer bir koldan da antropolojiye bağlanır. Tabii Tarih ve Antropolojiye bağlanamayan kültür ve folklor hareketlerini gösteren etnolojiden, beklenilen gelişmeler elde edilemez. Bu sebeple bu üçü birbirlerine bağlı ilimler olup, birbirlerinden ayrılamazlar. Birindeki noksanlık diğerinin verimini sakatlar.

Etnolojik bir karakter olan folklorda, bu bölüm için Festival-kermes-, Müzil, Müzik âletleri, dans, ses kısımlarını alacağız. Bunların her birinin de ayrı ayrı şu bölümlerle ilgileri vardır ki, her birinin ayrı ayrı sosyal veya inanç bakımlarından değişiklikler verdikleri anlaşılmıştır.

1 — Soyla ilgili karakterler, (Soya has psikolojik görüntüler.)
2 — Sebep ve maksadı: (Ayın on beşi veya yeni ay gibi.)
3 — Teknik ve tarzı : (Plân ve yürürlüğünün şekli) (Müzikli veya danslı.)
4 — Kullanılan materyeller : (Alet ve maskeler, elbiseler...)
5 — Sırası : (Zamanı) (Takvime göre.)
6 — Mahiyeti : (Kabile, Totem, Aile veya Ferd için oluşu.)

1 — Soyla ilgili karakterler, her hangi bir soyun tamamen psikolojik mahiyetlerine istinad eder. Bir soyun kendi kendine zulüm etmesi, hunharlığı, insancıl oluşu, folklorlarında derin etkiler işler. Meselâ Azteklerin veya İndo-Germenoidlerin folklorlarında, yaşama anlayışlarının etkisi vardır.

2 — Bu madde tamamen muntazam, tabii olayları kavramaktadır.

3, 4 — Folklorik her hareket birbirinden ayrıdır.

5 — Takvime göre.

6 — Ferd için olanlar ise, bir durumdan, diğer bir duruma geçiş diye sıralanabilir. (Doğum, Ergenlik, Evlenme, Baba veya Ana olma, Tanrıya dönme) Kadınlar için bir de Ruhsal temizlenme, Fiziksel temizlenmeler kayde değer. Bunların haricinde, Yağmur, Volkan, Sel, Toplum hastalığı, Yokluk, Açlık gibi hallerde icra edilen toplum festivalleri vardır.

Bütün bu folklorik hallerde, Kızılderililerde biri inançlı, diğeri sosyal olmak üzere iki tarz görüyoruz. İnançlı olanlarının efsanelerle, olmayanlarının ise masallarla, gelenekleri devretmek suretile yaşatıldıklarını tesbit edebiliyoruz. Fakat bazen bu iki tarz içinde hayvan ve bitkilere verilmiş olan insan sıfatları, sıralamayı zedelemektedir. Aynı olayı Eski Dünya halklarında da müşahade edebiliyor ve bağlantılarına bir kere daha inanıyoruz. Bu efsane ve masalların, Avrupalıların gelişlerinden sonra hazırlanmış olanlarında ise, İspanyol, Portekiz hatta Afrika zencilerinin tesirleri inkâr edilmez bir halde sırıtıyorlar. Fakat yine de Kuzey Asya kökleri, içlerinde izlenebiliyor. Pek tabiî ki, efsane ve masallara gözü kapalı itimad edemiyoruz. Çünkü bunların içinde paralel yaratıcılıklardan ortaya çıkabilenler de eksik değildir ki, kökleri primitif instinkt ile ilgilidir. Bu arada, müzikde ritim oldukça daha emniyet edilir halde önümüze çıkıyor. Dansda vecde gelmek ise, primitif her dimağın, halledemediği tabiat fenomenleri karşısında ortaya çıkan bir olay olduğu için, paralelleri pek genel olarak bulunabiliyor. Bu defa, Tanrıyı kutsallaştırabilmek ve ona hoş görünebilmek için dansediyorlar, toprağı kutlamak için de ibadet eder gibi yemek yiyorlar. Müzik ise Kutsal Ruhum Sesi olarak kabul ediliyor. (466) 164/—) (227/686) (619/384) (92/—) (281/—)

Dans, Müzik ve Müzik âletleri : Kaval, Dümbelek, Davul ve Gonklar, Hyung Nu Türklerinin esas müzik âletleridir. Gavçığlar ise, Hyung Nu' ların totem dışı attıkları iki kız, birinin -kurttan gebe kalmış olanından- üremiş olmaları kanaatına inanarak, kurt ulumalarını andırır bir müzik kullanırlar. Bu tarz musiki, hemen hemen bütün Amerika Kızılderililerinde de nara ile birlikte işidilir.

Taşkentte, Özbeklerde Taze Mısır Dansları meşhurdur. Bu âdet bütün Asyada birbirlerine yakın karakterlerde görünür. Mısırdan yapılmış ekmekler yemekler yenilir, üzerlerine koçanlı mısırlar tutturulmuş, göğüsten bağlanan şalvarlar giyilir. Amerika Kızılderililerinin hepsinde bu festival halâ yaşamaktadır ve Asyanınkileri eşitlikler verir.

Eski Orta Asya Türklerinin Katon tapınağındaki ateş dansı şekli ile Pasifik adaları ateş dansları arasında bir bağ olması gerektir.

Hyung Nuların deve ve aslan oyunları vardır. İki efsanevi lôtüs ğile vücudunu örten iki kutsal fahişe kızın köçek oyunu oynamasını eski tarihlerden öğreniyoruz.

Yakut müziği, devam edici, ritmik şarkılardan ibarettir. Bu şarkılar efsane ve masallar doludur. Dansları da devamlı figürlerden müteşekkildir.

Kırgız ve Kazakların folkloru zengin olup romantik efsanelerden oluşmuştur. Komuz üçtelli, kopuz iki telli sazlarıdır. Dombra ise mandoline benzer.

Aynular dansa genel olarak Topkara derler. Halka olarak ortadaki çocukların etrafında dansederler. Saatlerce devam eden bu dans eski tekke zikirlerini andırır. Dans, kadınlar ve genç kızlar içindir. Vecde geldikleri zaman tabii olayları taklit eden seslerle haykırırlar. 3, 5 ve 6 telli oyma sazları ve aralarına sonradan girme ağaç bir harmonika kullanırlar. Bir de muhtelif tonlarda ihtizazlar yapan Gimbar dedikleri bir âletleri vardır. Bunun bir az değişik şekillerini doğu Türkistanda, Malaka ve Melanezyada da buluyoruz. Bu ihtizaz âletleri bazan üflenerek bazan da vurularak seslendiriliyor. Başan da Bambu şakşaklar haline giriyor. Aynuların musikileri daha çok resital tiptedir. Bir efsane veya masalın söylenişine genel bir fon müziğinin iştiraki gibidir. Gayet yavaş ve aşağı tonlardan başlayarak vecde varan heyecanlara yükselir. Daima bir solo ile başlar. Şarkıya yavaş yavaş iştirâk edilir. Bazan erkek ve kadın ayrı zamanlarda ayrı köşelerden iştirâk ederler. Sesleri müessir, güzel ve tonlara karşı istidatlıdır. Şarkıları kolaylıkla öğrenebilirler. Gruplarına bazan dümbelek ve kemençe tipi sazları da ilâve ederler. Böyle bir merasim ânında, tutulmuş olan ve büyüyünce kurban edilecek ayı yavrularına, kadınların dudaktan yiyecek vermeleri geneldir. (239/59,—) (167/168) (850) (344/16) (466/70) (149/113) (223/27)

Eskimo : Kutup dairesinin 600 Km². içerisindeki Tupaklar, İglular arasında tef cinsinden davullarla (Villohop) davul dansı meşhurdur. Bu dans mimiklerle bir hikâye söylemekten ibarettir. Mogol tesirleri çok barizdir.

Genel olarak Eskimo müziğinde Kuzey Doğu Asya tepkileri bulunur. Bu arada Kızılderili müziğine de bağlıdır. Ritmik şarkılar, dümbeleklerle de canlandırılır. Minnilerde dümbelek kullanılmaz. Melodiler son derecede primitiftir. Beyitler genellikle zayıf olup dinleyenlerin hayaline terk edilmiştir. Manâdan mahrum Yaa Yaa gibi heceler çok kullanılır. Bu arada bir çok da hisli, acılı şarkıları vardır. Hırslı, alaycı fakat zarif şarkılar çok gözdedir. Şarkılara çok defa sözler de karışır. Bazı ton ve ritimlerin aksantüelendiği de vakidir. İki, üç, dört, beş sesli şarkılar söylerlerse de, iki sesli şarkı söyleyen bu tipten başkalarını asla söylemez. 1/4 ve 8'lik kıymete kadar varabilen notlar, ekseriyetle 2/4 ritminde icra edilir. Ekstra ritimler ölçüyü hiç bir zaman değiştirmez. Fakat çok zaman dümbelek (dram) ritmi ile ses ritmi birbirlerinden ayrılmakla beraber yine de ayni akıntıda yürür. Tonlar zenginleştirilince, şahıslar seslerine türlü renkler verirler. Genel olarak kadın ve kızlar tarafından söylendiğinden çok defa fısıltılar halinde de icra edilir. Bu tip şarkı tarzının Pasifik adalarında ve Kızılderililerde de olduğu görülüyor. (562)

Amerikalılar : Kızılderili musikisi, Yeni Dünyanın en eski musikisi olmakla beraber, dört asırdan beri Beyaz Tanrıların tesirleri altındadır. Fakat spritüellik ve artistik kabiliyetlerinin kudreti, onlara yeni şarkılarının içinde de eski geleneklerini yaşatmaktadır. Kızılderili, dansları ve musikisile Tanrısına ibadet eder. Tabiat kötülükleri ile mücadele eder. Zengin folklorları tabiatın vergisinden başka bir şey değildir. Bir çok tipte şarkıları vardır. Bunlardan bazıları yağmur ve bereket istemek, hastalara şifa dilemek için olanlarının yanı başında savaş, barış, av için olanları da vardır. Eski masal ve efsaneleri bildiren şarkıları eksik değildir. Bütün tabiat verimleri ve bilhassa mısır, fasülye, kabak için söylenen mersiyeler kutsal sayılır. Şarkılara çok eski ve unutulmaya yüz tutmuş kelimeleri işlemek suretile dinsel bir mahiyet verirler. Bundan gayrı, manâsı olmayan hecelerle de süslerler. Şarkıların sıralanışına çok dikkat ederler. Şarkılarda, genel olarak, cümlenin sonuna yaklaşıldıkça, tonun aşağılara düşmesi ve son sesin en düşük müzik tonuna indirilmesi âdettir. Daima kesin bir bitişle biter. Geçişler küçük, ekler ölçülü ve kısadır. Kesme veya dikkatle hazırlanan süslü ritimler fazladır. Bilhassa dram şarkının akışında değişiklikler gösterir. Bazan şarkı ve dram sinkronize edilmemiş karakterlerde de devam edebiilrse de, bunda yine paralel bir bağ görülür. Bu olay bize bir Rhythmomelodic kontrpuvan verir. Armonide ufki ve şakuli hususiyetlere kadar gider. Tamamen melodik bir müzik olan Kızılderili musikisinde arasıra Heterophony de görülmektedir. Muayyen bir ölçüsü olmadığından, anlaşılması, daha doğrusu kabulü zordur. Şarkıların söyleniş tarzları da, nevi şahsa mahsus bulunmaktadır ki, bu, soylarının bir verimidir. Kızılderili, çenesini çok açmadan şarkısını söyelr. Ağzını çok açan ayıplanır. Ton ağızdan inanılmaz bir kudrette çıkar. Hançeredeki hassaslık ise tona hususi bir renk verir. Muayyen bir şarkı için muayyen bir ses rengi hâkimdir. Genel olarak, Kızılderili müziği bir ses müziği olduğundan, mahdut âletler kullanırlar. Davul, drum, kurutulmuş çekirdekli sukabağı (Kalabaş-Marakas) gibi âletler başta gelir. Bunları, kemikten, boynuzdan, ağaçtan, deniz kabuklarından ve kurumuş meyvalardan yapılmış âletler takip eder. Dans ve Müzik, genellikle erkek işi olduğundan buna kadınlar da iştirâk ederlerse de, dinsel olan merasimlere ancak seyirci kalırlar. (592)

Navaho erkek ve kadınlarında ecdattan kalma yumuşak, güzel ses kabiliyeti vardır. Polinezyalılarda olduğu gibi basit, tabii bir armoni ile şarkı söylemek, bu kabiliyetlerinin başında gelir. Şarkı ve mersiyelerde yanlış kelime telaffuz etmek tabu sayılır. Merasimleri şaman dedikleri râhipler idare eder. Her şarkı Tanrıya veya bir Ced Tanrıya, evliyaya hediye edilir. Böyle mersiyelerde 3/5 ve 7/8'lik ritimlere de tesadüf edilir. Kaval ancak sevgililer arasında, hususi şifrelerle randevu için uzaklardan kullanılır. Dümbelek tipi çifte dramlar, savaş şarkılarında baştadır.. Kara Ayakların, zilsiz (esasen zil kullanılmaz) merasim davulu çok eski olup, Türkiklerinkine benzer. Merasimlerinde daima tütün, çörotu, öd ağacı gibi tütsüler kullanırlar. Ekim ve Harman festivalleri pek muhteşem olur. Maskeler giyerek, şeytan ve kötü ruhları kovaladığına emin oldukları davul, dümbelek ve dramları boyunlarından çıkarmazlar. Danslar, mahiyetleri itibarile tesahüb edilecek bir mal gibi düşünüldüğünden, savaşta öldürülen bir düşmanın dansını icra etmek eski bir gelenektir. Ayı dansları ile de, Kızılderililer Aynulara yaklaşırlar. (*) Kızılderililerde birkaç kadın bir araya geldi mi ilk yapacakları iş, güzel bir şarkıya başlamaktır. Bu şarkılarla genç kızlarının gözlerinin içindeki tehlikeli ışıltıları giderip ruhlarını temizlediklerine inanırlar. Yalnız Mohavklarda 32 dans şekli tesbit edilmiştir. Onlara göre dans, Tanrıya bir nevi teşekkürdür. Kutsal Ruh, Kızılderililerin bir az da eğlenceye muhtaç olduklarını bildiği için onlara dansı yaratmıştır diye öğünülür. Mısır dansı, geyik, bizon ve bilhassa Kutsal ve Gizli Tarikatlerinde dinsel mahiyette icra edilen Genao Uh dedikleri teşekkür dansları ve Rahip-Doktor-Sihirbaz dansı pek meşhurdur. Bu dansların her biri programlı olup bir sistem dahilinde icra edilir. Nâra, merasim ve festivallere başlamak için çok önemli bir yer taşır. Merasim boyunca da devam eder. Bu nâralar bilhassa savaşlarda tekrarlanırken onlar bambaşka birer insan olurlardı. (727/686,—) (249/19,—) (88/267,—) (288/65) (393/15) (592) (563) (554/20,—) (59/163) (708/466) (280/465) (169/40) (174/554) (175/548) (5/77) (443/149) (62/104,—) (281/—).

Mayalar, davul ve dümbeleklere Tunkul, Vevetli Pak, Kayum derler. Yukarıki âletlere ilâve olarak, insan kemiğinden yapılmış altı delikli fülüt veya kaval ile öten boynuzlar (nifir) ve kuru meyvadan yapılmış çıngırakları söyleyebiliriz. Onlarda da her türlü müzik ve dans

---

(*) Ayı oynatma bir Asya Türkik dansı olmakla beraber, yurdumuzda bu oyuna Çingeneler sahiplenmişlerdir. Çingeneler, her tarafına yayıldıkları Dünyamızın (Türkiyeden gayrı) hiç bir yerinde ayı oynatmayı bilmezler.

kutsaldı. Pişmiş toprak kemençeyi ilk defa burada görüyor ve Bolivyada da buluyoruz. Danslar, mahiyet ve icraları bakımından Kızılderililerinkine eşitti. Yalnız, Bereket Tanrısına yapılan festivallerde cinsel birleşmelere burada tesadüf ediyor ve Pasifik adalarına kadar takip edebiliyoruz. Nuvul dedikleri danslar pek ustacasına yapılır, onları piyesler, spritüel ve natüristik oyunlar takip ederdi. Yakui, Seri, Huykol Kızılderilileri tarafından kullanılan Aztek müzik ve dansları, bugün İspanyol tesirleri altına girmiştir. Şipe de dans demekti. Her ay bir festival geçerdi. Perudaki Aymara İnkalarının musikisi genellikle minör gamlardan teşekkül ettiğinden oldukça melânkolik sayılır. Bunların dansları Mevlevî semâ'larından pek farksızdır ki, ayni olayı Hititlerde de görüyoruz. Aymaralarda beş metre uzunluğunda bambu kamışından yapılmış kavallar da vardır. Musikiye dehşet verici sesler verir. Bunlara Pan, Siku, O Kuena, Erke tâbir eder iri kös davulları ile kullanırlar.

Sistra (*) veya sistrum dedikleri ve Yeniçeriler tarafından kullanılan bu âletin orijini Sümerlerin Ur medeniyetine düşüyor. Bu âleti Amerikalarda ve Pasifik adalarında, her merasimde görmek mümkün olduğu gibi, varlığı Kaptan Cook tarafından da tesbit edilmiştir. Demek ki, bu âlet Batılılarca getirilmemiş, Asya'dan göçlerle gelmiştir. Bunlardaki çıngıraklar hâlâ deniz kabuklarından yapılmaktadır. Bunlarla, Amazon ve Peru civarında iki tondan yedi tona kadar yükseklik gösterebilen mersiyeler söylenir. Müzik Pentatonic olup çoğun minör bitişde, sonda kadans motifi taşıyan tiptedir. Bu tip musiki Güney Amerikada karakteristiktir. (1005) (462) (564) (566) (567) (569) (290/34) (29/91) (765) (189/98) (184/458) (217/793) (23/154) (1022/—) (194/97) (223/—) (16/—).

Pasifik Adaları : Yerliler arasında, takvim festivallerinden başka sayılmaz derecede festivaller vardır. Bunlar bazan bütün adalıları ilgilendirdiği gibi bazan yalnız bir kabileyi, mahalleyi hattâ aileyi ilgileni de olur. Fakat bir festival her ne kadar küçük gruba ait olursa olsun, derhal büyüyerek, mahiyeti dahi bilinmeden bütün adalıları toplayabilir. Çünkü her festival iyilik, neşe, bereket getirecektir. Yerliler ise buna daima muhtaçtırlar. Bu arada Tanrıya da bir borç ödenmiş olur. Onlarca dans, müzik, hayat demektir.

Pasifik adalılar, her festivallerinde cinsel duyguların da, kutsal ödevler olarak geliştirilmesini isterler. Bu sebeple, seksoloji bahsimizde gördüğümüz gibi, mâsum inançlar sonucu, seks anlayışlarını tatbik

---

(*) Sistra : Mehter takımlarında şefin kullandığı bir âlet olup, dikine tutularak sallanan bir sopanın üst ucundaki çapraz değneklere yerleştirilen zillerden, çıngıraklardan teşekkül eder.

etmekten geri kalmazlar. Bu şekilde, nüfusun çoğalması, bolluğun getirilmesi işi onlarca halledilmiş demektir. Merasimlere her âkil olan kız, erkek iştirâke ve beğendiği biri tarafından tohumlanmaya mecburdur. Bu festivallerde, kalbin ritmi ile dansetmeyi ihmal etmezlerdi. Cinsel birleşmeleri apaçık bir dille, fakat şâirâne bir şekilde şarkılarına geçirip söylerlerdi. Eksitasyon dışı çocuk yapma günah sayıldığı için, işe evvelâ böylece başlarlardı. Aparima, Hivinau, Otea, Omu, bizim çiftetelli tipi Ami, Heava, Poi, Heiva dansları en tanınmış danslardı. Ateş dansı ise 1962 de şahsan gördüğüm bir harika idi. On metrelik korkunç ateşte yavaş yavaş yürüyerek, dans ederek geçen genç kızın ayaklarında en ufak bir yanık izi dahi görmemiştim. Kız bu suretle ateşin öte tarafında kendisini bekleyen damada varmıştı. O ateşten geçmemek gelin için uğur sayılmazdı.

Polinezya müziği, Maoriler dahil, Orta Asya primitif Türk musikisine Kızılderililerden daha yakındır. Bilhassa Kaptan Cook ve Macdonald da bu olayı ihsas eder şekilde konuşmuşlardır. Cook'un ilk defa fosforlanmış mızraklarla gördüğü dans, bizim kılıç oyunlarını pek andırır ve hâlâ da oynanır. (49/190) (81/875) (49/7) (744/89) (108/244) (614/17) (367).

Müzik âletleri burada Kızılderililerinkine ilâveyle daha da zenginleşir. Bambu şakşaklar, deniz kabuklarından nefirler, çıngıraklar, parmak zilleri ve türlü bambu kavallar, uzun ve muhteşem davullar (köpek balığı derisi) darbukalar, dramlar, 9 delikli flütler ve bunların en enteresanı, zurna gibi devamlı olarak burnundan öttürülen kavallar başta gelir. Telli sazlar yeni ve gitar tipindedir. Havai'de de Ukulele adında bir mandolin vardır. Bu iki sazın da tarihi yenidir.

Polinezya soyuna, Tanrının en muhteşem vargisi, ses kabiliyetidir. Bunlar erkek olsun, kadın olsun bir kaçı bir araya geldikleri zaman, en mükemmel müzik bilgisi ile armonize edilmiş gibi dört sesli şarkılar söylerler. En tatlı sesleri sihirleyici güzellik ve kolayca icra edilen komplikasyonlarla verirler. Bu hususta fazla bir şey söylemek zaittir sanırım. Çünkü Polinezya ve Maori musikisi ancak işitilmek ve incelenmekle anlaşılabilir.

Filipin'de müzik ve dans, Portekiz ve İspanyol tesirleri içinde anlaşılamıyacak kadar değişmiştir. Nitekim Bali adalıları da bu husuta kayıtsız şartsız Hind tesirlerine teslim olmuşlardır. Netice olarak şunu ilâve etmek isterim ki, kütüphanemizde, birlikte tarayıp getirdiğim bir çok folklorik materyel vardır. Bunlar, ehilleri tarafından tetkike hazır vaziyettedir. Kapladıkları saha, Asya, Amerikalar ve Pasifik olup, en küçük bir grup dahi ihmal edilmemiştir. Hayretimi mucip olan bir şey varsa o da, Tunçderililer her nerede olurlarsa olsunlar, yas şarkı ve ağlamalarının kesin bir şekilde eşitliklerini muhafaza etmeleridir. Bir İnkalı ile Yakut veya bir Tahiti'li, Rotorua'lı, Rotuma'lı arasında hiç ama hiç fark olmamasıdır.

Yukarda bahsettiğimiz musikinin, Hind, Mogol veya branşlarından hiç birine benzemediği hatta yaklaşmadığı inkâr edilmez şekilde açıktır ki, Ala·Turka denileni zaten İndo-Avrupanın Roma artığıdır. (1093/105) (345) (346) (848/45) (297) (322/214) (471/—) (338) (339) (281/217) (570) (1106/105) (89/234) (805/271) (565) (81/878) (225/237) (466/40) (49/—) (1040).

Genel Sanat ve Zanaat : Bu kısımda eleştireceğimiz konuda, sanat ve zanaatin, tekniğine, ustalığına, yaratıcılığına, şahsiyetine, estetik zevkine, kullanılışına, değişimlerine, âletlerine, genel toplumdaki yayılışlarına ve diğer topluluklara etkilerine ilişeceğiz. Konumuz yine Asya'dan, Amerikalara ve sonra da Pasifik Tunçderililerine ait olacaktır. Bu arada, sıraları geldikçe kronolojilerine de ilişilecektir.

Çünkü, Kızılderili sanat eserlerini hakkiyle incelediğimiz zaman, Asya, Anadolu ve Pasifiğin historik ve pre historik sanat hareketlerinde emsalsiz yakınlık, hattâ eşitlikler buluyoruz.

Rusya toprakları altında yeni çıkarılan İskit artifaktları, Türk, Aynu, Paleoasyatik, Maya ve İnka sanatlarını birbirlerine bağlayan önemli karakterler göstermektedir. Bu eserler, bir taraftan da 8500 yıl öncesine ait olup Çatal Höyükte 71 inci levelde bulunan karataştan figürin ile, Peru Andlarında Titikaka gölü civarında bulunan Tiki ile, Tahiti ve çevrelerindeki Tiki heykelleri arasında, gerek yapılış tekniği ve gerekse ifade bakımından eşit sonuçlara varıyorlar, ki Anadolu sanatlarının Yeni Gine sanatına da çok yakınlıklar gösterdiği eldeki vesikalardan anlaşılıyor. Boğaz Köy, Altın Tepe, Gültepe eserleri de Titikaka ve Paskalya adası eski eserlerine yaklaşıyorlar. Bu arada, Nemrut Dağ ile Paskalya adası eserleri bilhassa kayde şayandır.

Hititlerin grotesk fakat yine de zarafet içinde yarattıkları heykellerde Orta Amerika sanatının işaretleri oldukça bârizdir. Hiçbir zaman Sümer sanatının yüksekliğine erişememelerine rağmen, Proto Hitit - Hatti sanatı, Hitit karışımı sanat anlayışından daha elverişli olmuştur. Bilhassa Sümerlerin oyun tahtası desenlerine ait sanatları, kendisini Kızılderili işlerine yaklaştırmıştır. Bu arada, Etrüsk ile Urartu ve Finike sanatlarının da çok eşit oldukları (T. Özgüç, N. Y. 8. III, 63) ve bu eserlerin ise İnka ve Paskalya adası eserlerine yakınlıkları da barizdir. Eski Doğu Akdeniz adaları sanatları ile Anadolu ve Asya sanatları arasında da bağlar vardır. Anadolu Türkiklerine Müslümanlığın girmesi, onların sanat hayatında bir çok tesirler yapmış ve esasen evvelden sırf sanat icabı değişip stilize olmaya başlayan insan şekillerinde daha çok abstraksiyona gidilmesine sebep olmuştur. Bunlar arasında halı ve kilimlerdeki kız motifleri başta gelir. Bu tarz stilize figürlerden (eli belinde) tesmiye olunan kız desenleri, Kızılderili ve bilhassa Maya ve İnka anlayışına çok paralel giden bir karakter göstermektedir. Tepsi ve tabak için pek bol materyele sahibiz. Fakat Türk desenlerinin şu son üç asır içinde bambaşka değişikliklere mâruz kaldığını da gözden uzaklaştırmayalım. Bununla beraber Topkapı Müzesinde görülen Keramik Sanatı, XX yüzyıldan sıra ile geri gidilince, 13-14 yüz yıllarda Orta Asya homojen izlerini tesbit etmek mümkündür. Bu izler bizi İskit, Özbek, Aynu, Atabaşkan yolu ile Mayalara kadar götürebilecek kudrettedir.

Özbekistandaki, İslâm Hoca, Gur Amir, Âlim Han, cami, medrese ve sarayının süsleme sanatları da incelenirse, Müslümanlığın ve Arap tesirlerinin Türko-Maya özlerini yok edemediği pek açıktır. Bazı, ağaçtan yapma kaşağı gibi kaşık ve emsali eşyalardaki, Asya Türkleri tarafından yapılan oymalar da, Aynu ve bir çok Kızılderili sanatlarına uygun düşmektedir. Bundan başka elişleri ve dokumalarda da bu olay çok güzel görülür. Bu desenleri ve desen anlayışlarını, Rus akademistleri Rus köküne bağlamaya çalışıyorsa da, sanatla biraz ilgisi olanların bile, bunlardaki Türkik köklerini kolayca seçmesi işden bile değildir. Bu sanat anlayışına, zamanla Slavların, İskitler yolu ile intibak etmiş olmaları hiç bir zaman onları bu malların sahibi etmez.

Hint ve Gotik tarzı mimarîleri arasında çok sıkı bir münasebet vardır. Kızılderili sanatı, bu karakteristik detay anlayışına yaklaşmamış ve hiç bir zaman Batı mimarîsinin esasını teşkil eden yumurta çizgisini adapte etmemiş bulunmaktadır. Primitif süsleme sanatında iki önemli unsur vardır. Biri Hind diğeri ise Tomoye tarzıdır. Ayni mefhumun ifadesinde iki ön soyda, iki kök tarzda bunun icra edilişi, bize desen anlayışında bir hayli açıklar vermektedir. İndoikte 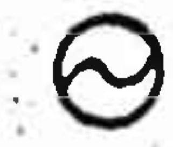 şekli Tomoyede 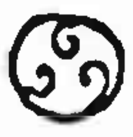 şekli ile paralel düşünüşler dolayısiyle benzerlik gösterirse de, birbirlerine yabancılıkları açıktır. Birincisinde Mongoloid bir tesir de bulunduğndan, Asya Türkikleri anlayışından tamamen uzakla-sayılan bir görüşe sahip oldukları açıktır.

Çuvaş sanatına ise eski mücadele ve istilâlar dolayısiyle bir hayli Mogol tesiri işlemiştir. Yakut yerli halk sanatı ise, kemik, ağaç oymacılığı ve maden işleri ile saf olarak tanınır. Grafik sanatta da otorite sayılan bir görüşe sahip oldukları açıktır.

Desen: Desenlerde bakılması ve incelenmesi gereken taraf, süsleniş tarzıdır. Desenin şekli ve mahiyeti her ne olursa olsun, bir grubun psikolojik anlayışını, ancak onu süsleme materyellerinden anlayabiliriz.

Ömrünce helezonlu desenler yapan bir sanatkâr, birdenbire dörtköşeli veya zigzak çizgilerle çalışabilir. Fakat süslemede, ancak içinden gelen gelenekten öğrendiği detayları kullanabilir. Bundan başka, bu detaylara dış tesirler kolayca işliyemez. İnka veya Özbek sanatında, konunun figüratif veya abstre olması bir önem teşkil etmez. O desenin mânâsı, çizgi stili bazı bakımlardan önemli sayılabilirse de, desenin istifi ve o istifin mükemmelliğine yardım eden süsleme tarzı daha önemlidir ki, bu iki sanatı birbirine yaklaştıran da odur. Meselâ, Türkiklerde genel iki desen anlayışı varsa o da, — sebebi her ne olursa olsun — tek veya çift helezonla, merdivenli baklava tipi veya bunların parçalarıdır. Bu iki anlayış gerek sarmada, işlemede, yazmada, dokuma ve halıda, kilimde ne ise, taşta, keramikte ve tahtada da odur. Bu tarz Anadoludan başlayıp, Asya ve Amerikaları dolaşırken detayları dahi alıp götürmüş, hattâ bazı Pasifik adalarına kadar yürümüştür. Buna karşılık Semitiklerde düzlüğüne iri yollu, Hindu ve İndo-Avrupalılarda çapraz veya tekler halinde desenler hâkim olup, detayları çok fazladır ve Türkik tipine yabancıdır. İşte bu farklar dolayısiyle, Ur sanatı ile Pasifik sanatı arasındaki yakınlıkları seçebiliyoruz. Dar Yollu (şal tipi) desenler Türk malı olduğu kadar, Rotuma, (orada sulu derler), Yana (Peru) veya eski Hattilerin de malıdır. Anadolu kilimleri ile Maya, Aymara kilimlerini fark etmek ancak bazı şartlarla mümkündür. Birbirlerine o kadar eşdir.

Eğer Pre-historik Kıbrıs White Slip kaplarının desenlerine bakılırsa eski Asyatik ve Orta Amerika Türkiklerinin süsleme anlayışına ne kadar yaklaştığı inkâr edilemez. Bunları teker teker izah etmekten ise, mukayeseyi cesaretle okuyucularımıza terk ediyoruz. Bunlarda çift jeometrik çizgilerin ve çapraz doldurmaların Özbeklerde ve İrok Kızılderililerinde görülmesi mümkündür. Arada sırada, muayyen bir stilin haricine çıkıveren kavisler, daha doğrusu sürprizler, bir soyun simetriden uzaklaşarak, değişikliğe, hür çalışmaya ve yeni bir yaratıcılığa yaklaşması bakımından önemli sayılmalıdır. Bu zenginlik, desende Mongoloidlerde kolay kolay görülemeyen bir hususiyettir. Monotoni, her yönde Mogol sanat ve folklorunun kök psikolojisini teşkil eder.

Özbeklerde, takke ve elbiselerdeki çifte kavisli desenler (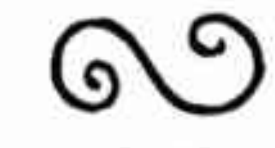) ve (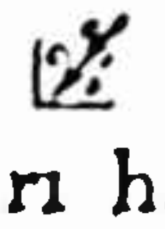) Seneka Kızılderili işlerine pek eşittir ki, aslan Türkik oldukları halde, Kanadalı kadın misyonerlerin, Kızılderililere Fransadan getirildiğine inanılıyor. Halbuki bunu isbat edecek en eski Fransız figürü olan Fleur de Lys (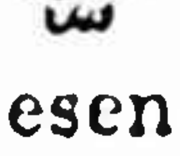) dir, ki Amerika Kızılderililerinde bir tek izi dahi görülmez. Bu desenin ( ) şöylesi dahi yoktur. Esas itibarile Hindin Fasülyesi (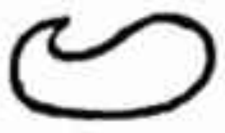), Germanoidin kartalı (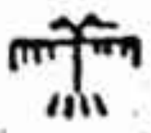) (*) ayaklanmış veya uçan arslanı (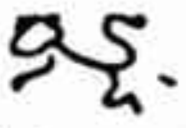) (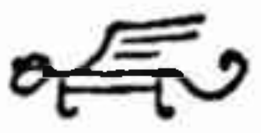), Romanın faşosu (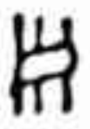), Mısırın İzisi (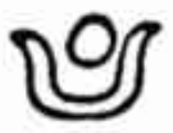), Yunanın anahtarı (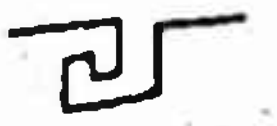) istridyesi (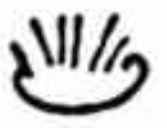) Kızılderililerin, tarih ve devirlerden çok evvel dahi yaşadıkları anlaşılan yukarıki desenlerin tesirleri altında kalmış olmaları, hattâ onları milenyumlar içinde yaptıkları göçleriyle Yeni dünyaya taşımış olmaları iktiza ederdi. Halbuki, kendi malları lan zigzak ve helezonları, pekâlâ gittikleri yerlere taşımışlardır. O kadar, ki bu anlayış modern zamanlarda cami kapılarına kadar işlenmiştir.

Aynu oymalı tepsilerindeki kavisli desenler, Özbek ve Aztek-İnka desenleriyle çok ilgilidir. Bilhassa sapporo helezonlarında, neptani helezonlarından daha bariz görülmektedir. Fakat beklenmedik şey, bu helezonların süslenmesinde, garip bir Kuzey Çin psioklojik karakterinin yaşadığına da şahit oluyoruz. Bu yeni karakter acaba Hyung-Nu Türklerinin midir, yoksa Mongoloid midir, burası incelenmeye muhtaçtır. Bundan başka, Orta Asya kilim dokumasında kullanılan desen işlenme tarzını, Aynuların bir çok işlerinde, bilhassa çapraz net dokumalarında da görebiliyoruz. Bunlardan Horobel su ve Niplani tipi dokumalar, gerek doğuya ve gerek batıya bir çok karakterler vermiş oluyor, ki, Kızılderilileri de hatırlatıyor. Hattâ bunların yanı başında, Aztek, İnka çizgi sanatlarına kesin eşitlikler gösteren batı-kuzey Amerika Kızılderililerinin ve Eskimoların, Gilyaklarınkine tam benzeyen desenlerle merasim elbiseleri hazırlandığına da şahit oluyoruz. Bu arada Turan tipi çarıkların Kuril'e kadar Asya'da Amur civarına, Amerikalara yayıldığını görüyoruz.

Aynu sanatı, desenleri ve materyallerine göre enteresan kökler gösterdiği gibi, her sanatın esprisi de ayrı mahiyetlerde tecelli ediyor. Yalnız kökünün Hind olduğunu tahmin ettiğimiz, (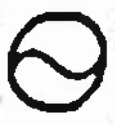) deseni (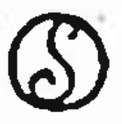) şeklinde, tamamen primitif hususiyetlerini muhafaza ettiklerini hâlâ kabul ettiğimiz Aynularda pek çok görüyoruz. Bu deseni bazı Kızılderililerin ve Kore Türklerinin de kullandıklarına şahit oluyoruz. Bu sefer, bu şeklin bir desen olmaktan ziyade, bir Orta Asya İnancının amblemi olduğuna hükmediyoruz. Çünkü, evvelce de görüldüğü gibi, Aynular, Proto - Avustralyalılardan hemen sonra Orta Asyada yaşayan bir gruptu. Hindliler (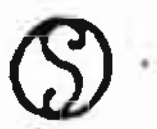) deseni (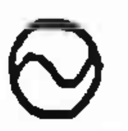) şekilde almış, Mogollar da bunu adapte etmiş olabilirler. Bu desenler, zamanla Osmanlı imparatorlarının elbiselerinde dudak şeklinde de çizilmiş, onun yanı başında

---

(*) İki başlı Kartal, M. Ö. 2800 yıllık bir geçmişi olan Tüskistan işaretidir. Asyadan gelip Diyarbakır ve Divriğe yerleşmiştir. Haçlı seferlerinde Batılılara, 1442 de de Ruslara geçmiştir. Hintlilerdeki Geruda Kuşu ise kökten başka olup tamamen Mogoldur. Condor (59/129)

Aynu sanatının kökü olan göz, kıvrık yaprak, dalgalı yollar da yer almıştı.

Genel olarak M. Ö. 1000 ile 100 M. S. arası Eskimo kültüründe, desenler jeometrik, kavisli, çizgilerden ibaret olup, iyi işçilikten mahrum odun ve kemik üzerine işlenmiştir. Kesin olarak Kuzey Asya sanat ağırlığının altındadır. Bu tesirler en eski devirlerde, bugünkünden daha çok verimli idi. Bir hayli Aynuik karakterler gösteren bu sanatın en garip ve esrarı engizlerini Pumik kültüründe görüyoruz. Buna mukabil tam Kuzey - Doğu Sibirya ile, Kuzey - Batı Alaskadaki Birnik kültüründe, Asyatik desenler ve anlayışlar daha bârizdir.

Anasazı kültürünün, Atabaşkan grubuna ait çok eski desen anlayışında Mogoldan ziyade, eski Türkik zevklerini seçebiliyoruz. Bu arada, yine Hopi, Zuni, Pueblo Kızılderililerindeki keramik anlayışı Türkiklere müsavi gitmektedir. Ayni kültüre bağlı olan Hohokam grubunun eserleri tetkik edilince, aradaki anlayış ve icra farkları oldukça büyüktür. Ve bu fark, Mogollon da dahil olmak üzere, tesadüfle olmuş da değildir.

Hayda ve Çilkat Kızılderililerinin sanat ve çizgi anlayışı ise Aztek ile Mongoloid Eskimolar arasında sıkı bir yer alır. Haydalar, akkültrasyona mağlûp olmuş Atabaşkanlardır, ki Anasazı kültürüne bağlıdırlar. Anasazı eski kültüründen elde ettiğimiz kaplar ve kaçaklarda, Orta Asya — bilhassa, Özbek — ve Anadolu desenlerini görebiliyoruz. 1300 sıralarında Şoşon - Kesan tipi, Zuni, Hopi, Navaho, Salado, Apaço kilim ve kaplarında, Anadolu ve Maya sanatlarının birbirlerine bağlayan zigzaklı desenler buluyoruz.

Kostarika Kızılderililerinin Metateslerindeki desen ve bu desenlerin işlenmesi, psikolojik bakımdan tamamen Hatti sanat karakterlerine uygundur. Ekvatorda bulunan ve çok eski zamanlardaki Tarki (Tarqui) lere ait çanak çömlek parçalarında, kenar kesimlerden bir çokları Anadolu Toprak kaplarının kesimlerini de vermektedir. Bu tarz kesimleri Cerro de Hojas civarında da görmek mümkündür. Yine Panama'nın Taboga, Uraba ve Tobogilla adaları Kızılderililerinin Pre-Kolombiyan devirlerine ait eserlerinde Paleo Asyatik ile birlikte Orta Asya Tunçderili motif tarzlarına şahit oluyoruz.

And dağlarındaki muazzam kale kalıntıları, Oklahoma mâbet dağındaki kalıntılar, ile Sümer ve Akkad motifleri, birbirlerine yakınlıkları bakımından tetkike değer mahiyetler verirler.

Pasifik desen anlayışına gelince, desenlere verilmiş olan Kuzey Asya isimlerinden başka, bir şey kalmamış gibidir. Tunçderili anlayışlarını Batı - Pasifiğe yaklaştıkça görebiliyorsak da, Tapınak mimarî çizgileri hariç, doğu taraflarda bol bir şekilde göremiyoruz. Yalnız insan kıllarlından yapımış değerli ve çok eski bir kaç dokuma ile sepet örülüş işlerindeki eserlerden bazılarını Papeete müzesinde görmek mümkündür. Fakat her desen çok grotesk bir halde karşımıza çıkıyor, ki bu olay Olmek tesirlerinden ileri gelmiş olabilir.

Renk : Mayalar dahil bütün Kızılderililer kırmızı renklere bayılırlar. Fakat, kutsal renkleri Toya dedikleri tam Türk mavisidir. İşlerinde, her ne olursa olsun yerine göre renk kullanırlar. Dinselse mavi - yeşil, sosyalse kırmızı, beyaz, siyah renkler kullanılır. Sarı ise, toprağı ifade eder. Diğer renkler eski Tunçderililer tarafından kullanılmazdı.

Form : Meksiko ve Peru'nun, ayni devirler abstre sanatında Yunan ve Roma sanatlarında ileri olduğu bildiriliyor. Tiavanko tapınağındaki Çavin taşı denilen firizler, Peru sanatının birer şaheseri olacak mükemmellikte işlenmiştir.

Hyung - Nu'ların Tu-Kü tesmiye ettikleri öz Türkleri, Tanrılarının heykellerini keçeden yapar ve iç yağiyle şekillendirdikten sonra direklere tesbit edilirdi. Ona adaklar kurban edilirdi. Bu bir nevi Amerika Kızılderililerinin totem pol tiplerini andırırdı.

Orta Amerika'da yalnız Totonaklar, sanat eserlerinde hiç bir zaman canlı yaratık şekilleri kullanamamışlardır. Bu sanat pre-klâsik devirde tekrar ortaya çıkmıştır. Bunlar ve diğer Kızılderililer, ellerine aldıkları âletlerin Tanrı tarafından idare edildiklerine inanırlardı. Ağaçtaki kurtlara da saygı gösterir ve özürler dileyenler en çok Totonaklardı. Bu yapılmadan yontmaya başlamazlardı.

Birbirlerine pek yakın hattâ bazan da iç içe yaşadıkları halde, Hohokam kültürünün küçük insan figürinlerindeki, çanak, çömlek ve kilim desenlerinde olduğu gibi, abstraksiyonu, Anasazı kültüründe bulamıyoruz. Hattâ Mogollona bile hayli uzaklıklar taşıyor.

Vladivostok kuzeyindeki İman, Tuğur arasında yaşayan Mançu - Kırgız tipi 5000 Nanay Türklerinin yakınında, Amur nehri kenarlarındaki binlerce sivri kaya yontulmuş, desenler kazılıp işlenmiştir. Bazıları maymunu, yılanı ve diğer hayvan yüzlerini fantastik şekillerde ifade eder. Bütün bunlar Lena, Angara, Selenge, Yensiyi dolaşarak Sakacı Alyan bölgesine kadar gider. Bu petroglif desenler efsanelere kadar işlenmiş olup Nanay kadınlarının balık derisi elbiselerini de süsler. Bu petrogliflerin tarihten çok zaman evvel Nanayların ecdadı olup hâlen pek bilemediğimiz Mohka halkından kaldıkları anlaşılmaktadır. Helezonlardan müteşekkil desenler, resimler muhteşem ve muazzam bir sanat ileriliğini göstermektedir. Yılan, Mayalarda da olduğu gibi Tanrısal bir şahsiyete sahipti. Helezonun gelişi ise bundandı. Bu kayaların milenyumlarca evvel, üç güneş tarafından işlendiği, efsanelerde yaşamakta olup Nanaylar tarafından saygı ile anılmaktadır. Bu bölgelerde vaktiyle yaşayan Türkik kabileler, ayni dili kullanan Mohka'larla birleşerek iki bin yıl önce Çinlilerle mücadeleye giriştiler. Sarı Denizle Dinyeper arasına yerleştiler. Çin tarihlerine göre Çörçen denilen bu Türk - Mohka topluluğu yarı Çini işgâl etmiş ve Çin imparatorunu hapsetmişti. İşte bu 5000 kalıntı kişi, böyle bir kahraman, ileri bir milletin çocukları idi.

Eskimolar, insan şekillerini genel olarak zıpkınlara, mızraklara, pıçak ve davullara işlemişlerdi. Kafatasları brakiye döndükçe, maskelerin bollaştığı da tebarüz etmektedir. Deniz arslanı ve fok balığı dişlerine oyulmuş sanatkârâne işleri var. Bol piktografik desenler arasında çift çizgili jeometrik desenlere de, Asya Çukçileri tarafından Yeni Dünyaya geçirilen bu sanat çok önemli idi. Yaş haddine ve sosyal sınıflara göre döğmeler yapılırdı. Fakat bu sanat — dinsel işaretler müstesna — İndo - Avrupalılarda bir süs mahiyetinden ileri gitmemişti. İlk Tatu yaptıran Batılılar, Kaptan Cook'la Tahitiye geeln S. Parkinson ve Stainsly idi. Batıya tatuyu ilk olarak bu iki şahıs getirmişti (1767). Bu gün dahi yerliler arasında en yüksek sınıfların kullanmakta olduğu tatu sanatı modern âletlerle Batılılar arasında da revaç bulmuş vaziyettedir. Tatu desenleri de diğer sanat eserleri gibi çizildiklerinden konumuzun bu bölümünde de önem taşırlar.

Filipin Lüzon adası İgorotları, kan dâvası yüzünden öldürdükleri insanların adedini mavi renkle vücutlarına işletmekle iftihar ederler.

Döğme : Aynu kadınları jeometrik desenlerle bütün vücutlarını işletirler. Bilhassa kadınların, dudaklarının üst ve altının tatu yapılması eski bir gelenektir. Prehistorik zamanlarda, Aynular göz etraflarına ve kalça dolayımına da yapıyorlardı, ki bugün de aynen devam etmektedir. Kuril adalılar, dudaklarının üzerine bir tatu noktası işlerler. Yezo Hoftaidonlarında tatu çok muhteşem şekiller alır. Kollara ve elin üzerine jeometrik desenler işlenir. Çukçiler, Eskimolar ve Tunguzlarda şu veya bu yakınlıklarla Aynu tipi desenler, yine ayni yerlerde görülür. Bir genç kızın döğmesi ancak evlenince tamamlanır.

Bütün Kızılderililerde en velût desenlerle vücutlarını süslemesini bilenler Amazon Varualarıdır. Nitekim Polinezyalılarda Maorilerle Markiz adalıları başta gelir. Kızılderililerde biraz grotesk olmakla beraber, tatu asâlete göre bazan bütün vücudü kaplar. Bunu dinsel bir inançla yaptırırlar. Göğse güneş tipi desenleri uygun görürler. Anlayış Kuzey Asyatik mahiyettedir. Orta Amerikada, Yukatan civarındaki Kaçik Kızılderililerinin tatu operasyonlarını Cortez, Diaz ve Valasques bizzat tesbit etmişlerdir. Bu tatular — hâlen Mayalar tarafından devam ettirilmektedir — en mükemmel artistik desenleri ihtiva etmektedir.

İnkalarda ise, tatu (Tattov) genel olarak yayla halkında görülür ve Maya - Aztek tiplerine eşittir.

Polinezya tatuları, tatu sanatının en yüksek mânâ ve derecesine yükselmiştir. Bougainville, bu kadar güzel tatu şekillerini ancak Kanada Kızılderililerinde gördüğünü söyler. Çocuklara gerdanlıklar, bilezikler ve eğlendirici hayvanlar işlenirdi. Büyüklerin göbeklerine ve dizlerine döl Tanrısının maskeleri çizilirdi. Bazı adalarda bülûğa eren çocukların cinsel organlarının etrafına döğmeler yaparak süslerlerdi. Bunlar, genellikle vücut kavişlerine uyularak üçgen şeklini alırdı. Karolin adalarının Nukuoro adası kadınlarında tatu, muhteşem bir önlük şeklinde idi. Kadın ve erkek desenleri ayrı ayrı idi. Bu usulle, çıplaklıklarını örttükleri inancına sahip olurlar ve tatusuzları ayıplarlardı. Genç kızlara tatu yapılırken, sevgilileri onların yerdeki çıplak vücutlarını öven yanık koşma ve şarkılar söyler, acılarını böylece hafifletirlerdi. Her tarafta tatu şarkıları vardı. Tatusu çok güzel olan insanlar ölünce veya öldürülünce, derileri yüzülerek kurutulur, muhafaza edilir ve onunla iftihar edilirdi.

Papua ve Markizlerde, vücudun en iç ve mahrem taraflarına kadar tatu yaptırmak âdettir. Bilhassa kadınlara dantelâ gibi desenler işlettirirler, onlar için olmadık masallar, efsaneler yakılırdı. Bazan bu desenler Paskalya veya Yeni Zelânda'da olduğu gibi, renkli boyalarla çizilir, bunlardan uğur ve mânâ çıkarılmaya çalışılırdı.

Asya'da, korkunç hayvanlar çizilmiş kollar, göğüsler görürüz. Bilhassa Kırgız ve Kazaklarda tarihi çok eskilere gider. Vücutlarını süslemek için türlü dekoratif usullere başvuran Çinlilerde tatunun bulunmasına rağmen, hakikî Moğollarda hiç görülmez. Yapılan araştırmalara göre, Tatu Altay orijinlidir. Alaşan Türklerinden Saygu (Cye Gu) halkı kadınları yüzlerine, erkekler de ellerine döğme yaptırırlar. Koreli Baycılar ve Beyenhanlar da döğme yaparlar. Ona Dövün tesmiye ederler. Primitif kalıntılarda artık ortadan kalkmaya yüz tutan bu sanat, medenî memleketlerde genişlemektedir. Bazı memleketlerde ise yasak edilmiştir.

Anadoluda gelinin yüzüne yazılar yazılması da, çok eski geleneklerden gelen bir olaydır. Bu geleneğin, Hunlardan beri devam ettiği bilinmektedir. Nuku Hiva adasındaki yerliler yüzlerine bu şekilde işaretler yapmakla beraber, kadınlar nar çiçeği, kızlar al ve erkekler beyaz renkler kullanırlardı. Tahitili kadınlar, kalça ve bacaklarını maviye boyar, allık kullanırlardı. Bu allığı, mevsime göre rengi değiştirilen (meselâ yazın yeşil) dudak boyaları ile Sümerlerde de görüyoruz. Seri Kızılderililerinde genç kızlar yüzlerini ,gözleri altından düşecek şekilde — âdeta bir yaşmak gibi — siyaha, evliler ise yeşile boyarlardı. Hyung-

Nu Türklerinde, Hakanın karşısına çıkacak olanın yüzü siyaha boyanırdı. Tu Kü komşuları ise yüzleri çizilmek suretiyle kahramanlık âdetleri işlenirdi. Pasifikte, saçlarını kızıla boyayabilenler asil sayılırlar, beyaza boyamak ise başkan olmak iddiasını ifade ederdi, ki bu olay İnkalarda da böyleydi.

Tüy ve sorguç tamamen Türkik olan bir gelenekti, ki sorguç Kızılderili başkanlarında en muhteşem şeklini almış bulunuyor. Topkapı müzesi Padişah elbiseleri dairesindeki kavuklar, Osmanoğlu sülalesinin başından beri tüy, kürk ve deriye kıskanç bir önem verilişi, Asyanın bir devamı olarak ifade eder.

Eski Tunçderililerde, kadın daima kısa saç kullanırdı. Hattâ bazan, eğer çok asîl ise dipten yok edilirdi. Erkekler ise uzayan saçlarını yakmak suretiyle uçlarından kısaltırlardı. Bazı yerlerde ise tepeden uzun bir tutamın bırakılması oldukça yeni bir Mogol tesirinden ibarettir.

Boynuz da Kızılderililer arasında, Asyadaki gibi önemli bir yer alır. Bunların tipi, şekli ve adedi, kullanan başkanın kabilesinin ehemmiyetini ifade ederdi. Toba Hyung Nularında da gelenek aynı idi. Bazan da bir nevi serpuşta taşınırdı.

Kulak sayvanlarını delerek küpe şeklinde kumaşlar, deniz kabukları, lif mamûlâtı takmak bütün Tunçderililerde eşittir. Boyunlara Tork takılması da ihmal edilmez geleneklerdendir.

Saravakta ve Mayalarda ön dişlerin üzerine gayet ince ve zarif desenler işlenmesi, bunu yaptıramayanların ise dişlerini dibine kadar törpülettirmeleri âdetti. Sebep beyaz dişlerin koyu cilde gitmemesi idi.

Bütün Tunçderililer, İndo-Avrupalı ve Hindlilerin aksine olarak çiçeklerden istihsal edilmiş kokuları pek severler. Samoa da, Tiyareden yapılmış olup senelerce dayanabilen, Zerdeçal Tanrıçası Hai'nin sunduğu, cinsel arzuları kırbaçlayan Eka kozmatik ve çiçek sularının önemleri pek büyüktü. Kızılderililerde de bu istek pek ileri bir durumdadır. Pasifikte bu işde sandal ağacı ve Hindistan cevizi usaresi pek çok kullanılırdı. Vücuttaki tüy ve kıllar tamamen yok edilmek mecburiyeti olduğundan, böyle merhem ve losyonların, yolunan yere hemen sürülmesi hâlinde vücuda bir gençlik vereceği iddiasını savunurlardı.

Batı Meksikonun 300 ile 900 yılları arasına ait olup Nayarit ve Halisko'lar tarafından yapılan yüzlerce Tanrı heykellerinde, Beberuhi adı altında ve aslen Hind olduğu söylenen Karagöz oyununa giren eserler vardır. Maya da ise Hacivat, aşağı yukarı aynı isim ve karakterle bir Tanrı olarak karşımıza çıkar.

Hacılar kazısında bulunduğunu J. Mellart'tan öğrendiğimiz Ayakta Tanrıça heykelinin ellerinin göbeği üzerinde toplanmış olması ve stilinin, Pasifik yerlilerindeki Tiki anlayışı ile bir ilgisi olabilir. Ayni şekilde Adap kralı Lugaldalunun da bu pozu muhafaza etmesi ve stili bir çok bakımlardan Pasifik Ced Tanrı heykellerini hatırlatıyor. Bu tip poz ve işleri Titikaka gölü civarında da görebiliyoruz. Onları Kuş Tanrı heykelleri de takip ediyor. (24/71) (25/336) (29/37) (43/—) (59/128, 169) (78/9) (92/—) (80) (472/—) (45/—) (115) (167) (175) (184) (189) (190) (217) (238) (239) (248) (249) (280) (290) (295) (298) (307) (331) (344) (345) (346) (418) (419) (440) (441) (450) (456) (458) (460) (466) (470) (505) (539) (540) (549) (660) (678) (769) (786) (795) (797) (802) (1012) (1074) (1104) (1110) (N.Y. ABC. Tv. Aug, 26.65 v Albany müzesi).

Yukardaki referanslarda zanaatin türlü bölümü hakkında geniş bilgi alabilmek imkânı da vardır. Meselâ, işleme, örgü, dokuma, madenî işler, elyaf işleri, kum ve taş işleri, boncuk ve deniz kabuğu işleri, ağaç işleri, kemik, ip işleri, kabuk işleri, duvar örmeleri, tekerlek, kanu-kayık, sal, pipo-çubuk gibi. Bunların her birinde de Kızılderili ve Pasifiklilerin, Tunçderililer titri altında Yukarı Asya Türkiklerine bağlanmalarına yardımcı binlerce eşitlikler görebiliriz.

Giyim, Kuşam : Süslenme gibi, giyim kuşam da üç sebepten dolayı yapılır. 1 — İnanç icapları, 2 — Dikkatı çekme, 3 — Rahatlık. Bu üç anlayışa tabiat tesirlerinin baskısı da ilâve edilmelidir. Çıplak yaşamak veya sıkı giyinmek, yukardaki üç etkinin sonuçlarını azaltamamıştır.

Giyim bazı bölgelerde tabii olaylara uymaya mecbur kalmış olmakla beraber, vahşi veya medeni, insanlar daima pübik nahiyelerini, prehistorik devirlerden beri şu veya bu sebeple örtmek ihtiyacına bağlanmıştır. Vücudun diğer kısımları bazan kalın kumaşlarla örtülmüş, bazan da tamamen çıplak bırakılmıştır. O zaman, daha evvel gördüğümüz gibi deriye dövmeler dövülmüş, boyalar boyanmış, hiç olmazsa türlü inci boncukla süslenmiştir. Bu ihtiyaçların tatbikinde, en başta gelen koz ise, tabii seleksiyona girebilmek isteğinden başka bir şey değildir. Bu ise erkek ve dişi arasında bir yarış olup, insanoğlunun yaratılışından bu yana tekrarlanmaktadır. Bu hakikat, Yeni Gine Güneşe Tapanlarında dahi kendisini açıkça göstermektedir. Eşit iklimlerde giyimler de bazan eşitlikler gösterirler.

Anadoluyu, Türkistanı, Hokkaidoyu ve And dağlarını iyi bilenler, buradaki halkların giyindikleri elbiseler arasındaki benzerlikler şaşırtıcı olduğu kadar düşündürücüdür de. Hatta yalnız Peruda bütün Asyatik giyimleri bir arada görmek mümkündür. Sarık veya Kuşak... Bir çok keramiklerdeki görünüşe göre eski İnka rahipleri ile, orta Asya başlık giyimlerindeki yakınlıklar inkâr olunamıyor. Kavuk bir çok şeylerle birlikte esasen Türkistan köklü olan Kızılderili İnka imparatorlarının olduğu kadar, Polinezya başkanlarının da resmi serpuşu idi.

Vampum, aslında Kızılderili dilinde boncuk vazifesi gören her şeye denir. Nohut, mercimek, fasulye de bazan bu işlerde kullanılırlar. Fakat, genel olarak deniz kabuklarının tesviye edilip, delik açılmasına denir. Bunlarla tesbihler gibi sıralanıp boyunlara asılır veya kumaşlara dikilir. Adetleri, sıra vaziyetleri, renkleri daima manâlıdır. Küpeler, gerdanlıklar, bilezikler, şekil ve mahiyet itibarile başı boş dizilmezler. Bunlar bazan ölenlerin saçlarına sıralanmak suretile kemer yapmaya da yararlar. Kızılderililer, bilhassa dans elbiselerinde bunlarla yapılmış işlemelere pek önem verirler. Kadınlardan eline bir ölü sakalı geçenler, onu süsleyip, boncuklayıp topuz yapmak bahtiyarlığına kapılırlar. Buna Polinezyada Tavana tabir ederler.

Şalvar genel olarak bir Türk malı değildir. Esasen, Asya Müslüman Türklerinde çok eski devirlerde bulamıyoruz. Kesinlikle anlaşıldığına göre, Kadın şalvarının menşeî Çin olup, Pantalon tipindeki Erkek için şalvarın orijini, Eskimo ve Orta Asyaya düşüyor Müslüman Türkikler hariç, Tunçderililerden hiç biri bu derecede kapalı bir kadın giyimine sahip olmamıştır.

Elbiselerdeki püsküller Asya Şamanlarından Amerikalara ve Pasifiğe geçerken, yanında kuş tüyünden yapılmış kumaşları, işlemeleri, tuğları, Sümerlerde de görülen dilimli etekleri, çarıkları, konik keçe külâhları da getirmişlerdir. Bilhassa keseler, kemerler bütün hususiyetleri ile gelmişlerdir.

Battaniye, Kızılderililerin kaftanı yerindedir. Kabile başkanları da, eski Sultanların kaftan hediye etmesi gibi battaniyeler hediye ederlerdi. Bunların halk arasında kullanılan basitleri olduğu gibi, emsalsiz desenlerle işlenmiş kuş tüyünden pek kıymetlileri vardır. Pasifikte de bu gelenek halâ bazı yerlerde devam etmektedir. Elyaftan dövme tapa adı alan harika kumaşlardan da yapılanları vardır.

Kuşak ve kemerler, Asya dahil bütün Tunçderililerde pek genel bir haldedir. Kırmızı kuşaklarile tanınan Tanrılar efsanelere kadar girmiştir. Boyundan inip bele dolanan ve sağ elde toplanan kutsal kuşak, gizli tarikat erbabı tarafından kullanılır ve mezara kadar sahibini takip eder. Kızılderililer gibi Zapotekler, Tantoyuk ve Akatlaşkilerde de kuşak önem taşır.

Mogol ve Çinlilerin, elbiselerini sağa açmalarına karşılık, bütün Asya Türkikleri sola açarlar.

Eskimolarda kalın yağ sürünmek de, kalın elbiseler giyinmiş gibi düşünülür. (8) (12) (19) (23) (24) (59) (115) (187) (189) (193) (205) (223) (224) (246) (247) (280) (281) (290) (325) (407) (455) (466) (554) (1012) (1074)

Tunçderililerde genel giyim kaidelerinin değişmeleriken, pek yavaş hareket ettiği bir çok defa gözüme batmıştır. Bu karara varabilmek için, bütün grupları yerlerinde ziyaret etmiş olabilmek fırsatını bulduğumdan, zannederim ifademde oldukça isabetliyim. Bu arada hiç kaybolmayan bazı giyim eşyaları vardır, ki bunları diğer soylarda pek bulamazsınız. Yukarıki bölüm, bu hususta oldukça kesin izahatı kavramış bulunmaktadır. Bu arada şunu eklemek isterim ki, orta halli bir Aynu ailesinin giyim kuşamını, bir Anadolu köylüsünden fark edemezsiniz. Bu olayda 35.000 yıllık bağlar hâlâ yaşamaktadır.

ONUNCU BÖLÜM

Geçim :

Tunçderililerde geçim, genel olarak, derleme, toplama, avlama, ile başlamış ve göçlerden sonraki yerleşmelerde de tarım haline girmiştir. Yerleştikleri yerlerdeki Fauna bölgelerinde avlandıkça azalan hayvanların yerine tarım bir mecburiyet halinde girmiş ve sonuç olarak da ilerleyişi ortaya çıkaran buluşlar gelişmiştir. Daha sonra, hayvanların ehlileştirilmesi de, tarım işlerinin kolaylaştırılmasını sonuçlamıştır.

Bu olaylar, her bölgede kronoloji bakımından değişik zamanlar vermekte ise de, çok kesinliklere dayanılarak söylenebilir ki, Tunçderililer, bu diksel gelişmeleri Dünyadaki diğer soy topluluklarından daha evvel temin edebilmişler, fakat belirli bir noktada durup, asırlarca olduğu gibi devam etmişlerdir.

Her göç bölgesinde ise, o bölgenin karakteristik flora ve fauna verimlerine göre, bu yeni gelenler yiyeceklerini ayarlamışlardır. Fakat Tunçderililer, her nereye gittilerse iki esas faydalı şeyi yanlarından ayırmamışlardı. Bunların birincisi mısır, ikincisi ise köpektir. Mısır daima Tanrılaştırılmış, fakat köpek hem etile ve hem de yardımları ile, sadakatile onlardan ayrılmaz bir parça olmuşsa da, daima ona değeri kadar yer verilmemiştir.

İlk Paleolitik zamanlarda geçime en müsait olan topraklar, Anadolu, Mezopotamya, Türkistan, Kuzey Hindistan ve Kafkas cıvarları idi. Buralarda bol yabani buğday, çavdar, keçi, koyun eksik değildi. Fakat Brest'ten Kamçatkaya kadar eksilmeyen bir şey varsa -Kuzey Afrika sahilleri dahil- o da yaban domuzu idi ki, Hindistan, Arabistan yarımadaları ile Japonya, Somatra, Cava yolile daha da güneylere uzanıyordu.

Kızılderili konusunda Mogol, Aynu ve Pasifik halklarını atlayıp geçmemizde bir fayda umulacağı ve bu suretle sorgularımıza daha çabuk cevap bulunabileceği tahmin olunmasın. Fiziyolojik değişmelere sebeb olan hususiyetler bu cevapları verdirebilen unsurlardır. Bunlar arasında, yukarıki paragrafta adları geçen muayyen gıdaların devamlı olarak alınmış olmasının da büyük tesirleri vardır.

Bilindiği gibi en eski insanlar bitki ile geçimlerini temin ediyorlardı. Sonraları ufak tefek hayvanlarla ve bilhassa böceklerle avundular. Daha sonra çiğ etle ve ateşi keşfettikten donra da pişmiş etle beslenmeyi öğrendiler. Bütün bu değişiklikler yüzbinlerce yıl sürdü. Bu, bir türlü gıdadan diğerine geçme devri ve gıdayı seçme imkânları arasında geçen dev gibi devirler, fiziyolojide de değişikliklerin ortaya çıkmasına vesile oldu. Bu arada, kozmik şuaların, tabii olay ve felâketlerin, bildiğimiz ve bilmediğimiz hastalıkların, hem organik bakımdan ve hem de psikolojik bakımdan tesirlerinden kurtulamadı. Bu tesirleri, gerek kemik ve vücut konstrüksiyonunda ve gerekse gelenek ve nizamların kuruluşunda her soyda karakteristik olarak görebiliyoruz. Biz burada, gıdaların yapmış olduğu değişikliklerden bahsetmiyeceğiz. Yalnız geçim konusunda Tunçderililerin, devirler boyunda bağlı oldukları yiyeceklerin, yaşadıkları zaman ve bölgelere göre neler olduklarını inceleyeceğiz.

Fakat daha evvel, büyük göçlere kapılan Tunçderililerin, yerleştikleri yerlerde neler kullandıklarını görmekliğimiz faydalı olur.

Bulunanlar şunlardı: Köpek, oyuncak tekerlek, tatlı patates, pamuk, hindistan cevizi, hindi, lâma, alpaka, su kabağı, mısır, yulaf, yek sicimli yay ve ok, matematikte sıfırın kullanılması, taş kemer, bir haftada beş gün, takvim, zamanın hesaplanması, kumara alışkanlık, sarhoş olabilme, salya ile tehammür ettirme, tek atkılı sepet yapma, dokuma tezgâhı, boyama, dama oyunu, ilâ... (Cook, Bourbourg, Hrdlıçka)

Bulunmayanlar : Pirinç, darı, arpa, keten, sapan, ehlileştirilmiş hayvan, kullanışlı tekerlek, at, ehli domuz, koyun, tavuk, su mandası, her türlü meyva ağaçları, bazı kısımlarda muz, demir, maden işleri, birden fazla telli saz tipi müzik âleti. Bu paragrafta kaydedilenler, Tunçderililere Beyazlarla gelmişti. (Contez, Cook, Commerçon)

Yukarıdaki paragrafta adı geçen şeylerin çoğunu zaman zaman icra ettikleri göçlerde getirdiler. Hatta bazıları, Batılıların gelişlerinde dahi daha gelmemişti. Bunların başında At gelir. (Cortez, Pissaro)

Mısır, tarihten evvel kültive edilmiş bulunuyordu. Bu gıda maddesi Kızılderililerin hayatı ve manevi inançları üzerinde büyük tesirler icra etmiş ve Kanadadan Güney Amerika Patagonyasına kadar yetiştirilmişti. Onaltı milyon nufuslu bir devlet olan İnkalardan mada diğer milyonları da beslemiş olmasından dolayı spritüel bir mahiyet almıştı. Bununla beraber tatlı patates, fasülye, biber, çilek, türlü fıstık, türlü tipte şeker, kinin, kokain, tütün, lâstik, sakız yetiştirilmesi de medeni ekim nizam ve usullerine göre tatbik edilmişti. Kızılderililerin yaşama tarzı şerefli, kanaatkâr, inançlı bir yaşama tarzı idi, ki bunu Beyazların anlamasına imkân, ihtimal yoktu. Toprağa ve ekime saygıları büyüktü. Ekin ekilirken aşağıya aldığımız besmelelerini dudaklarından eksik etmezlerdi. Bir böcek için,

Bir de kargaya,
Bir solucana,
Bir boylanmaya.

Mısır, beyaz mısır ve kabak kutsaldı. Bunlar üç kızkardeş Tanrıçayı temsil ederlerdi. Her kadın bu Tanrıçalardan birine bağlanır ve onunla öğünürdü.

Halen cinsi ortadan kalkmaya başlamış olan ve Amerikanın keşfi zamanında istihsalâtı çok yüksek olan ve dilimizde cin mısırı dediğimiz Türk mısırına ait malûmat en ince teferruatına kadar, Parkinsonun 1640 da yayınladığı Theatrum Botanicum eserine geçmiş bulunuyor. Bu mısırın emsalsiz bir prodükt olduğu, ve Türk adının ise Beyazların gelişinden evvel kullanıldığı da tesbit edilmiş bulunmaktadır. (Tu'ku Ma'is, = Turkie Maize) Sauer'e göre mısır kesin olarak Asyadan Türkler tarafından getirilmiştir. Bu olay, ayrıca 1578 de Dodoen'in (Harikulâde olduğu kadar garip Türk bitkisi) adı altında (News Herbal) de çıkmış, keyfiyet Harward üniversitesi tarafından da kabul ve neşredilmiştir.

Kızılderililerde, gıda ekonomisi daima sosyalize edilmiş bir halde idi. Av, genellikle her kesin malı sayılırdı. Sosyalizasyon, vaktile mısırın fazla yetiştiği zamanlarda israf edilmesi üzerine, bir aralık ortaya çıkan bir mısır Tanrısı (!) emrile tatbik edildiği efsanelerdedir. Bundan sonra, fazla etler tuzlanıp kurutulmaya, mısırların yeraltı kilerlerinde saklanmasına ve diğer gıdaların da saygı ile muhafaza edilmesine başlanmıştır.

Kızılderili erkekler, iri balık kemiklerinden yapılan ve ağaç bir sapa takılan bir nevi kazma ve taraklarla toprağı yumuşatırlar ve kadınlar da, ellerindeki sopalarla açtıkları deliklere tohumlrı yerleştirip mevsime terk ederlerdi. Ekinler, zamanında toplanıp, yuvarlak, kalın duvarlı ve çatılı genel kilerlere sevkedilirdi. Buralarda tahıldan mada kuru balık ve hayvan etleri de saklanır ve icabında her aile kendi sınıfına göre pay alırdı. Orta Amerika ve Polinezyada şeker kamışı ve Kahve de ayni şekilde paylaşılırdı. Polinezyada Yam yani patates kavunu, Ekmek kavunu, bamya (bami'a), ananas, muz, greypfrut, tatlı patates, vanilya, kokonat, yaban elması, portakal, limon, yaban keçi ve domuzu Beyazlardan evvel vardı. Mum balığı, yağ bakımından çok zengin olduğu için bir kandil gibi yanar ve ışık verirdi. Bundan başka donizler, bu gün dahi, ancak burada akvaryumlarda ve resimlerde gördüğümüz binlerce tip balıklar ve tonluk istiridyeler, istakozlarla doludur. Bütün bu tabiat varlıkları oralarda hayatın kolaylaşmasını temin ettiğinden, yerliler daima vakit geçirmek için eğlenceler yaratırlar. Bu bolluk onların tembelleşmesile de sonuçlanmaz.

Polinezyadaki yaşama kolaylıklarına rağmen-Fiji hariç-, Amerikalarda çeşitli gıda azlığından dolayı vücutta bazı deformasyonların ortaya çıktığı da vakidir. Bilhassa Birleşik Amerika ve Güney Amerika Kızılderilileri, Beyazların gelişinden sonra, sistemli yokedilmelere mahkûm edildiklerinden, bağlı bulundukları devletlerin neşriyatının tersine olarak, yokluk içindedirler. Bu olay, vicdan sahibi hiç bir kimse tarafından reva görülemiyecek derecede ileri derecededir. (15/19) (19/24) (62/3,5,190) (89/30,41) (270) (115/488) (159/87) (217/221) (235) (226) (249/268) (29/4,168-70) (298/—) (862) (882) (883) (308) (1106/77,79) (963/88)

Avcılık : Türkikler arasında kapan (lâbirent) dalyanları ile balık tutma çok eski usullerden biridir. Bunlar nehir ağızlarında çitlerle örülürdü. Eşitlerini hem Kızılderililerde ve hem de Polinezyalılarda bol olarak görmekteyiz. Aynular akıntı üzerine kurdukları sepetlerden atlayamayıp tuzağa düşen balıkları toplarlar. Polinezyalılar yüzlerce metrelik ağlarla, kemikten, sedeften, ağaçtan yapılmış oltalarla, zıpkınlarla, tuzak ve sepetlerle, kapanlarla, bilhassa, uçurtmanın ucundan indirilen bir sicime takılmış oltalarla balık tutarlar.

Eskimolarda yukarıki şekillerde balık avlarlarsa da, enteresan olanı ayı avıdır. Yumuşak bir kemiği gerer ve onu U şekline getirip yağlı bir deriyle bağlar ve üzerine de iç yağları sararlar. Hayvan onu yutar ve eriyen deriden kurtulan kemik düzelince mideyi parçalar.

Kızılderililerin, Anasazı kültürü devrinde 80 metrelik balık ağlarına tesadüf edilmiştir. Yine bu tip ağlarla türlü kuşlar, hindiler hatta tavşan ve ceylân avladıkları sabittir. Bunlarda Manda, Ayı, Yılan, Kartal, Kurt, Atmaca, ve Hindi kutsal sayıldıkları için, avlandıkları zaman bunlardan özür dilemek geleneklerindendir.

Anlaşıldığına göre, pre-historik zamanlarda, çeşitleri daha fazla olan memeli hayvanlar, birdenbire yokoluvermişlerdi. Sonradan tekrar gelişmeye başlayanlar olmuşsa da, Amerika toprakalrı milâda kadar oldukça fakirleşmiştir. Kızılderililerde, Asya köklü daire şeklinde balık ağlarına da tesadüf edilmektedir. Nutka Kızılderilileri, mevsiminde balıklar nehirlerden geçtiği zaman, merasimlerle, suyun geliş istikametine yüzen bir balık modeli bırakırlar. Bunu gören balıkların, dualar sonunda, oraya üşüştüklerini iddia ederler. Bazan da, avlanacakları hayvanların derisine bürünerek, (bilhassa geyik, ayı) hayvanların yanına kadar sokulur ve mızraklarını kolayca kullanabilirler.

Brezilyada Zukahama ve Kayabi Kızılderilileri, nehire serptikleri zehirli otlarla balıkları sarhoş edip avlarlar. Bu bitki (Hora Papua) adını taşır.

Perulular, iri bal kabaklarını kafalarına geçirerek bir nevi dalgıç gibi uzun zaman su altında kalabilir ve istediklerini böylece avlayabilirler.

Fauna da, Kuzey Amerikadan Güney Amerika ve Pasifik sahilleri ile Alauç Kamçatka, Kuril adalarında hayvan dağılışı muntazam bir plân içinde eşitlikler gösterir. Havaiden Yeni zelândaya ve Gineye kadar da ayrı bir dağılış sistemi verir. Her ne olursa olsun, buralarda Balık, dağ keçisi, meyva, martı yumurtası esas gıdalardandır. Vaktiyle (yani M. Ö. 200 civarında) Yeni Zelanda Maorileri muhteşem Moa kuşları ile geçinirlerdi. Hâlen bu kuş tamamen ortadan kalkmıştır. Bu kaybolunca, çoğalan kara köpek eti makbul sınıfa geçmiştir. Yine ortadan kalkmış olan Lemur da Pasifikliler arasında avlanırdı. Bu bölgelerde halâ bulunan Deniz Ejderi -Ki 4-5 metreliğini gördüm- 35 metre uzunluğunda da bulunabiliyor. (*) Bunun 50 metreliğini 1897 de Sundowner görmüştür. Köpek ve Yunus balığı etleri çok itibardadır. İkincisi Mahi Mahi adile bugün bile her restoranda makbuldür. Buralarda İstiridye, Kara ve Deniz Kaplumbağalarile İstakoz da boldur.

Maskeli Booby, Scarlet Honey Eater, Flatt Billed Kingfisher, Vini Kulülü, Tulua binlerce renkli kuşlardan bir kaçıdır ve içlerinde çok lezzetli olanları da vardır. (Yeni Zelanda ve Kaledonya civar adaları)

Tuamotularda Takaroa adası, sedef avcılığında, bir zamanlar dünya piyasasını elinde tutardı. Plâstik düğmelerin ortaya çıkması onları çok kötü durumlara düşürmüş vaziyettedir. Bu adalıların geçimi çok güçleşmiştir. Yerliler bu iri sedef kabuklarını elde edebilmek için Japonyadaki Hokkaido inci avcısı kadınlar gibi altmış metre derinliklere kadar inebilirler. Pek enteresan olan bu ve Hokkaido avcılıklarında bulunduğumu hatırladıkça çok zevklenirim. Bu arada ağızlarından kanlar boşanarak çıkıp kumlarda can verenlere de üzülürüm. Bir de Kuzey Pasifikte Balina fabrika gemisinde ve Alaska sahillerinde derisi için yapılan Fok avları hiç unutulmaz. Bu işler vaktile yerliler tarafından yapılıyordu. Fakat şimdi artık bu işler de ellerinden gitmiştir. (3/24,51) (41/314) (89/193),205) (115/105) (164/268) (168/20) (184/117) (688/188) 796/317) (828/—) (1106/85) (1022/—) (1063) (108/135) (1093/105)

(*) Deniz ejderi (Marbon) ; Yılan balığı tipinde olup tepesinde bir boynuzu, geniş ağzında Kaplan gibi yırtıcı dişleri olan bir yaratıktır. Suda kıvrımlarla yüzer.

Yemek ve Yiyecek : Teferruata girmeden kesinlikle şunu yazmak gerekir ki, Mongoloid ve Türkik yemekler arasında çok büyük farklar vardır. Cengizin ordusunda tesbit edildiğine ve bu gün dahi yürüyen âdetlere göre, Mogollar yaşayan her şeyi yiyebilmek iktidarına sahiptirler. Kedi, fare, bit en makbul gıdaları ve insan kanı en önemli içkileri idi. Aile ve sevgililer arasında bit yeme parti ve toplanışları pek gözde idi.

Kendilerine Aynu ve Yomon tesmiye eden Aynuların gıdalarında, geyik ve bilhassa Salmon balığı önemli rol oynar. Bu balıkların göçleri, Aynuların göçlerine tesir dahi etmiş bulunmaktadır.

Eskimolar : Maktatı (balina deri yağı) Ustuku (içyağ) Uglukla (bıçak) keser ve Bustukta (yağ kazanı) kaynatırlar. Bunlara et parçaları ilâve ederek bumbar ve barsaklara doldurup kar, buz içinde uzun zaman saklayabilirler. Bazan pastırma, sucuk tipinde hazırlayıp çiğ olarak, olmazsa pişirilerek yerler. Etin veya fok, ayı balığının, en değerli gıdaları olan ayının hiç bir yeri atılmaz. Derilerinden ve kemiklerinden türlü faydalı şeylerle sanat eserleri yaparlar. Yiyecek, kabile ve aileler arasında daima kooperatif şekillerde kullanılır ve bu paylaşmayı da yaşı en ileri olanlar yapar. Matrilineal sosyal nizamlara bağlı oldukları için, ailenin beslenme tarzında en ileri sayılan ailedeki kadındır. Yemek bahsinde o ne derse o olur. Çok kötü tabiat şartları karşısında, yiyecek eksilince, ana baba hariç, nine, dede başta gelmek üzere en küçük çocuklar bile kendilerini feda ederek, hiç olmazsa ailenin bir kısmını kurtarma anlayışına sahiptirler. Bu olaya yamyamlık denilemez. Bu, Eskimolarda kurtuluş kanunlarından biridir. Köpekler en son baş vurulacak gıdalardır. Onlar da ailenin en önemli tekleri gibi sayılırlar.

Kızılderililer : Ben taze bir Mısırım,
Dağlardan size geldim.
Savaşlara komuta,
Etmeğe yaratılan,
Delikanlılar kuvvetlendikçe,
Ben Tanrınızın hayatı tazelenir.

Yukarıki şiir, Kızılderililerin baştanbaşa tanıdıkları kutsal bir şiirdir. Onların kutsal yiyeceklerinin başında bulunan mısır, bugün her yerde gördüğümüz mısır değildir. Yine koçanda yetişmekle beraber, sarı mısırın ceddi olup, dişleri gayrı muntazama, türlü renklere sahip Cin Mısırı dediğimiz bir tiptir. Daha evvelce de bildirildiği gibi Türk mısırı tesmiye ettikleri işte bu mısırdır. Doden bu mısırı ilk defa 1578 de gördüğü zaman, nasıl hayret edip Batıya getirdi ise, Kaptan Cook ta, Tahitide, kavuk tipi bir çiçeğe Türk serpuşu denildiğini işitince aynı hayretlere kapılmıştı.

Yeni yetişen mısırı koçanından elde edilen sütle yoğurarak ateşte pişirirler ve lezzeti emsalsiz bir nevi ekmek temin ederlerdi. Bu arada, Bafalo ve geyik yağlarından başka fıstık yağı da kullanırlardı. Sebzeleri kaynatırlar her gün sağlık için içerler, hattâ onunla sık sık yıkanırlardı. Mısır köftelerini yazın mutlak basık olarak yaparlar ve kışın yuvarlak yapmaya çalışırlardı. Aksi halde köftelerin büyüklüğü kadar dolu yağacağına inanırlardı. Bu ise ekinleri mahvedecekti.

Et, Balık ve hindi dolması yemeklerinin hazırlanması ve ingrediyenleri ile pişirilme tarzları, bugün Anadolu köylüsünün tarzından farksızdır. Bilhassa dolma, kuru fasülye, kabak yemekleri aynen olmakla beraber bir az fazla sarmısaklı idi. Sahildekiler, istridye, midye ve istakoz yemeklerini fazlasile kullanırlardı. Patates, diş mısır yemeklerine kekik ilâvesi âdetti. Bazı yemeklere pekmez, akça ağaç şekeri bal, böğürtlen konmak suretile tatlılaştırılırdı. Biber ise genel lezzete daima hâkimdi.

Milâttan önce, Batıya Etrüskler tarafından getirilen hamur işleri, Kızılderililer arasında pek revaçta idi. (Piroi = Pirohi), Navaho ve Hopilerde bizim Erzurum Lâvaş ekmekleri, kâğıt helvası gibi incelikte mısırdan yapılırdı. Onların (bizi) dedikleri (pişi) ekmeği-kül ekmeği pek makbuldü. On yedi tip ekmek yapıldığı tespit edilmiştir. Bunların içinde kızartma ve pişme ekmekler aranırdı. Mısır ekmeği kutsal olup evden asla eksik edilmez. Ekmek yerine geçecek her şeyin kül suyu ile hazırlanması lâzımdır. Ekmek tatlısı bizim ekmek kadayıfı tipinde olup pekmezli veya ballıdır. Hazırlanırken işe duasız başlanmazdı. Parça ve kırıntılarının atılması, yakılması en büyük belâları getiren hamur artıkları, mutlak yere gömülmeli idi.

Keçi eti, baş, işkembe, sucuk çok sevilir. Erkekler fıstıkyağı ve acı kırmızı bibere çok bağlıdırlar. Her türlü meyvayı bilirler ve kavun, karpuzla kabağı bahçelerinde yetiştirirlerdi. Fakat yabani meyvaları ağaçları zedelemeyecek şekilde, saygı ile toplarlardı. Hoşdizolı dedikleri yaban armudunu kopardıkları zaman, saçlarından bir tel kopararak ağaca sararlar ve bunu ağacın kalbinin kırılmaması için yaptıklarını söylerler. Bir karpuza bıçağın ucu batırılarak dilim dilim kesilmez ve kenardan soyulmak suretile kabuğu ayrılırdı. Su kabağının türlü yerlerden kesilmek, oyulmak, açılmak suretile, türlü işlerde kullanıldığına şahit oluyoruz.

Kızılderililerde türlü pekmez ve reçel tipleri vardı ve bunlar çok eski zamanlardan beri kullanılıyordu. Türkler gibi, bulamanın içine ince kırmızı toprak ve hamur işlerine ise yine küllü su koymak âdetleri idi. Hayretle karşılanacak yiyeceklerinden biri ise kar helvası veya kar şekeri idi. Kar erimeye başladığı zamanlarda, şekeri suda kaynatırlar ve sıcak iken yavaş yavaş temiz bir kar parçası üzerine dökerler, kristalize olmasını temin ederlerdi. Bu ağdayı şekilli kaplara dökerler, istedikleri zaman şerbet gibi de kullanırlardı.

Limonlu balık lâkerdası sofralarından eksik olmazdı. Buna çiğ balık denirdi. Gerek Eskimoların ve gerekse Kızılderililerin çiğ diye yedikleri söylenen etler, daima hafif asitli bitki, meyva ve maddelerle muamele edilir, öyle yenirdi. Yoksa çiğ eti ancak mecbur kaldıkları zaman yerlerdi. Profesör Ağazsız'ın yaptığı ichtiologic araştırmalarında, Amerika sahil, göl ve nehirlerinde inanılmaz zenginlikte balık tipi bulunmuş ve bunlardan Kızılderililer daima istifade etmişlerdir. Bu arada, onlar da Melânezyalılar gibi Yılan balığını yemezler. Hortlakların ruhunu taşıdıklarına inanırlar.

İnkalar da, kuzeydeki akrabalarına benzer keteler yapmakta usta idiler. Bunların üzerine şekiller çizer veya sevdikleri, istedikleri şeylerin resimlerini, modellerini yapar bunları inanç dolu merasimlerle yerlerdi. Bu gibi gelenekleri türlü vesilelerle, Finikelilerde ve Sümerlerde de görüyoruz. Finikelilerin yılda bir, bu kete ve pastaları süsledikleri cinsel organ modellerine İnkalarda da tesadüf ediyoruz. Bunlar arasında köpek, yaban domuzu ve lâma eti pek önemli idi. Bunlarla türlü yemekler ve çorbalar yapmakla mutbaklarını pek zenginleştirmişlerdi. Çorbayı Çupa diye adlandırmış olmaları, bu yemeğin orijini hakkında kâfi delil sayılabilir. Yemek bakımından bütün Amerikalar eşitlikleri muhafaza ederler.

Lord Byron, hiç görmediği Polinezya hakkında şöyle der.

İhtilâfsız bir yeri var bu garip Dünyanın,
Orda ekmek bile bir meyva olur dalda.

İşte Pasifik halklarının yaşayışlarını en güzel şekilde ifade eden bir deyim. Ekmek bile hakikaten dalda bir meyva halinde yetişir. Dallar daha başka meyvalar doludur. Dağlar yaban keçi ve domuzunu, denizler emsalsiz ürünlerini sunar. Tabiat, insanların sinirlerini yatıştırır ve insanlar büyük ihtiraslara da mahkûm değildir. Koparttığı meyvayı, tuttuğu balığı güneş ısısında bile ileri bir hararet taşıyan bir mercan taşında pişirebilirler. Bu taşta -eğer ihtiyaç varsa- Taro unundan keteler bile kotarabilirler.

Tandırlara gelince, bu pişirme usulü belki Dünyanın en lezzetli yemeklerini verir. Bunların içinde, balık, et, tavuk ve meyvalar hususi, türlü yapraklara sarılarak pişirilir. Çok defa karides veya karışık deniz ürünlerinden börekler de yaparlar. Kızılderili tipi Tarodan hazırladıkları Erzurum lâvaş ekmeklerini pişirirler.

Kaptan Cook'un Tahitiden İngiltereye getirdiği (Hot-Dog = sıcak köpek) sucukları, burada kara köpek etinden hazırlanır. Bu kara köpekler hususi gıdalarla, adacıklarda yetiştirilir ve yalnız gıda için kullanırlar. Bir nevi kunduz kebabı, kaplumbağa yahnileri pek meşhurdur. Yeşil kaplumbağadan pek lezzetli çorbalar yapılır. Yarım ton ağırlığındaki deniz kaplumbağaları sırt üstü ateşe yatırılır ve kavurması elde edilir. Ahtapot, denizden çıktıktan bir kaç dakika sonra şişe şişe bir tarakayla patlayan bomba balığı sayılı yemeklerdendir. Pek tabiî ki bütün yemekler, türlü kokulu, şıfalı, lezzetli bitkilerden başka, daima kokonat salçası (Mitihare) ile zenginleştirilir. Bu salça, kokonat sütü ile deniz suyu ve baharatdan ibarettir. Bazı defa duygu organlarını canlandırmak için bol mantar cinslerinden de istifade ederler. Eskiden etleri çok makbul sayılan ve mavi-kırmızı renkli iri güvercinler artık görülmüyor. Tabiiki, muz (fei), ekmek kavunu (uru), patates (umara) tatlı patates (kumara), kök (uhi), kokoa (taro), mor muz (meia), yaban elması (ahia) karpuz (tapoi) soğan, sarmısak Beyazlardan evvel biliniyor ve kullanılıyordu. (87) (100/183) (125/47) (152/29) (169/7) (209/175) (224) (225/122) (248/26,263,500) (249/322) (413/167) (511/279) (767/—) (780/23) (802/330) (1005) (1012) (1096)

Kızılderililer ve Pasifik yerlileri arasında yapılmış olan sıkı incelemelerden anlaşıldığına göre, bunların sağlık, lezzet ve beslenme için 1530 türlü bitkiden istifade ettikleri sabit olmuştur. İçlerinden çoğu, aynı prensiplere uyularak modern kimya ve ilâç sanayiinde kullanılmaktadır. Bunlar meyva, sebze, yaprak, kök, ot, çiçek, kabuk ve tohumlardır. (64/—)

Sofra ahlâkı : Aynularda yemeğe başlanmadan evvel ekin için, evin her büyüğünün dua edip yemeğe ilk olarak başlaması ve diğerlerinin onu takip etmesi gerekir. Eğer vurulmuş olan kuş ise, derhal kalbinin çıkarılması ve gerekeni tarafından yutulması gerekir. Bu suretle akıllı olacaklarına inanılır. Türklerde ise geç konuşan çocuklara kuşun dili yutturulur. Kızılderililerde kuş dili fermante olmuş bir mahlülde yatırılır ve yenir. Bununla konuşma kabiliyetlerinin gelişeceğine inanırlar. Kansas Kızılderilileri harpten evvel köpek etini, Aynular ayı etini, yırtıcı ve kuvvetli olmak için yerlerdi. Avustralyalılar uzun yolculuklara çıkmadan evvel kangoru etile doyarlar. yemek, sofrada özel merasimlerle, dualar ve niyazlarla yenir.

Bir Kızılderili kadın (skuav) erkeğine evdeki gıdanın en iyi tarafını yedirir ve onun avcılıkta zayıflığa düşmemesini temin etmiş sayar. Kendisine ve çocuklarına gıda olmasa da olay değişmez. Yemeklerden sonra diş kirası vermek bütün Tunçderililerde (Asya, Amerikalar, Pasifik) önemli bir gelenektir. Bununla kendi ruhlarından bir iyilik verdiklerine inanırlar. Yemekler ekseriyetle tandırda pişirilir ve bu hususta tandıra da teşekkür edilir.

Bir erkeğin açlığını bildirmesi, yemek istemesi inanılmaz derecede ayıp sayılırdı. Yemek işlerini, zamanlarını idare etmek kadının vazifesi idi.

Kadınlar ve çocuklar daima erkeklerinden ayrı yemek yerlerdi. Bu gelenek, kadın ve çocukların aşağı görülmüş olmasından değil, evin sayın başkanının huzur içinde doyup, avlanmaya hazırlanması ve kadının, inançtaki mahiyetile kirlenmemiş olmasını temin etmekten ibaretti.

Eskimolarda yemek adabı pek ileri idi. Aile hayatında çok önem taşırdı. Bu olay bu gün dahi bütün azameti ile yaşamaktadır ki, anlatacağımız şeklin eşit fakat daha kısalarını bütün Tunçderililerde görmek halâ mümkündür.

Sofraya erkekler oturur. Misafire en mutena yer verilir. Yemek, her ne ise sofraya konulunca, ayakta duran evin kadını en az beş dakikalık bir söyleve başlar. Bunda kocasının en zayıf avları elde edebildiği, kendisinin beceriksizliği, seçme kabiliyetinden mahrum oluşu, besili avların yerlerini bilemiyecek kadar bilgisizliği ifade edilir. Ondan sonra erkek alır. Karısının yemek pişirme babında hiç bir şey bilmediği, mahalle, hatta kabilenin en lezzetsiz yemeklerini pişirdiği, bütün bu olaylara rağmen, lezzetsiz, kuvvetsiz, tatsız yemeklerinden, kendi evlerindekilerle mukayese etmeyerek bir kaç lokma almak lûtfunda bulunmak büyüklüğünün, Tanrı misafirinden haksızcasına beklendiği söylenerek yalvarılır. Yemekten sonra özürler dilenir. Hatta bazan fakirlik ve bilgisizliklerinden dolayı da ağlanır. Dişkirası bu suçlarını hafifletmek ve eğer rahatsız olurlarsa ilâç masraflarını karşılayabilmek gayesile verilir. (Buna şahsen Kodyakta şahit oldum). Adı geçen olay, Pasifikte de değişmemiş bir olaydır. Aradaki fark ise, Polinezyada, erkeklerin, yiyeceklere dokunmayarak, yangelip yaslandıkları yerde kadınlar tarafından yedirilmeleridir.

Güneş ve ay karşısında yemek yeniyorsa, bunlara da dua edilmesi ve şükredilmesi genel bir gelenektir. Fakat geleneklerin en önemlisi, Asyadan başlayıp, Amerikaları katederek Pasifiğin Havaisine, Yeni Ginesine, Yeni Zelandasına kadar giden yemek ve içmek kurbanıdır. Bu, her lokmada bir küçük parçasının toprağa dökülmesi, atılması ile mümkündür. Yemekten sonra bunların üstleri toprakla örtülür, ve toprağın hakkı da ödenmiş olur. (168/575) (249/—) (281/327) (614/90) (124) (223) (244)

İçkiler : Tunçderililerde içkinin manâ ve mahiyeti dinseldir. Bunun Tanrılarla ilgisi olduğuna, vermiş olduğu vecd-sarhoşluk olayından dolayı inanılır. Bütün Tunderililer bunu böylece kabul ederler. Orta Asyada Türk Kımızı ne şartlarla içiliyor ve ne gibi merasimlerde kullanılıyorsa Tahitide de Mai Tai ayni vazifeyi görmektedir.

Bundan başka, tahammür etmiş bu içkilerin, bir grupta yaptığı tesir, diğer bir gruptakine de eşittir. Anlayışta hiçbir fark yoktur. Yalnız, içkinin yapıldığı bölgelerin verimlerine göre şekilleri bazan da isimleri değişmektedir. Meselâ, her türlü aktivitenin başlayıp bittiği Aynular arasında, içkiye (ateş suyu = hayat suyu) tesmiye ederler ki, bu anlam hemen hemen her yerde yaşamaktadır. Cenubî Amerika'da Çira tesmiye edilen içki, sert şıradan başka birşey değildir. Kadehlerin avuç içlerinde gizlenerek elden ele ve dudaktan dudağa dolaştırılması, Bektaşilerde de görülür. Kızılderililer bir de Lâdin ağacı dallarından içki yaparlar. Zencefil, kara tarçın, adaçayı da sevilen ikinci derece içkiler arasındadır. Mayaların tahammür ettirilmiş baldan elde ettikleri içki de kutsldır. Bunun yanında mısır birasını bilhassa kaydetmek lâzımdır. Evlenme merasimlerinde pulka adındaki bu içki çok önemlidir. Heneken ve agava adlı içkiler de kullanılırdı. Pulka içkisini merasim haricinde içenler idam edilirlerdi. Kakao içkisi de çok önemli idi. Devamlı olarak çiğnedikleri sakız, uyuşturucu maruanayı ateşlendirirdi. Aztekler, İnkalar hep ayni içkileri kullanırlardı. Perulular Kokomama dedikleri kakao yapraklarını çiğnemekten çok zevk alırlardı. Bir efsaneye göre, güzel fakat ahlâksız bir kadının vücudu ikiye bölünmüş ve koko ağacı onun bir yarısından ortaya gelmiştir. Bu efsanedeki detaylar, İnkaların hayatlarını tayin edecek kadar kuvvetlidir.

Polinezyalılar içkileri, Kızılderililerdeki keramik ve ağaç kaplar yerine, deniz kabukları içinde içerler. Onlar, türlü meyvalardan yapılmış, sayılamayacak derecede çeşitli içkilere sahiptirler. Her birinin mânâsı, mahiyeti, kullanılış yeri ve tesir kuvveti bellidir. Hattâ içilme miktarları da sınırlıdır. Fakat bütün içkilerin içinde hakikaten kımız lezzetini de andıran kokonat sütü, en muteber ve değerlidir. Evlenme merasimlerinde dahi bu süt içilmek suretiyle kutlanır.

Polinezyalılarda çok içki içenler kötü görülmekten ve sarhoş diye tahkir edilmekten ziyade hasta kabul edilirler. Sarhoş olmadan çok içki içip buna dayanabilenler, Kızılderililerde olduğu gibi kahramanlık payelerine yükseltilirler. Onlara başkanlıklar, rahiplikler verirler.

Pişirme usulleri ve takımları: Tahta kaşık tarihten evevlki devirlerde de kullanılmakta idi. Kaplar yerlerine göre Amerikalarda sık sepet ve keramikten, Pasifikte deniz kabuklarından ve genel olarak her yerde sert ağaçlardan temin edilirdi. Erzurum ve Fethiye civarlarında kullanılan tandırlar (duvar veya kaya içinde), bütün Tunçderililer tarafından hâlâ da kullanılmaktadır. Bunlardan bir diğeri ana gözü, diğeri hava gözü denilen iki çukurdan ibaret olduğu malûmdur. Bunlar birbirlerine bir bambu boru ile bağlıdırlar. Ana gözün içinde saatlerce yanan ateşlerle kızdırılmış olan taşlar, göze yerleştirilmiş olan yiyeceklerin pişmesini temin ederken üstleri yapraklarla kaplıdır. Tandırın açılması mutlak bir merasim ve dua ile olur. Bundan başka türlü kebaplar, döndürmeler de çok gerilere gider. Cemriye dediğimiz ve aslında Eskimo kadın pıçaklarını — ay biçimindedir — çok yerde görebiliriz. (13/80) (16/53) (124/239) (115/112, 125) (152/29) (184/295) (189/64) 194/55) (281/371) (288/82) (393/13) (511) (829/476).

Tarla : Tunçderililerde tarım işleri 13.000 yıl evellerine kadar gider. Koçiz kültürüne ait değirmen taşları daha da eski (30.000) yılına kadar uzanır.

Tunçderililer gözünde, gıdalarını elde ettikleri tarlalar, hususî bir kutsallık önemi taşır. Tarladaki topraklar, ekin ve cinsel münasebetler arasında daima bir bağ görmüşlerdir. Büyük bir kısmı, tarlaya çıkışlarından bir müddet evvel eşlerile birleşmeyi keserler. Fakat ekine başlanmadan evvel bu işi tarlada yapmakla, bereket kazandıklarına inanırlardı. (Pipiller gibi). Bazan bu cinsel birleşmeyi rahiplere yaptırırlardı. Bazan da, hizmetlerinden istifade edecek bütün fertlerin, tarlada bir orgi yapmış olması gerekirdi. Polinezyada ise, biçim zamanında, tarladan kesilen ilk demetlerin birini erkek ve diğerini de kız kıyafetine sokarlar, evlendirirler, bunların zürriyetlerinin gelecek yıl tarlada görüleceğine inanırlardı. Tarlaları türlü korkuluklarla muhafaza ederler, nazarlıklar ve kutsal şeyler koyarak kem ruhlardan sakınırlardı. Verimin sonucundan muhteşem festivaller tertip edilir, bu festivallere dâvetler yapılır, konukseverlikler gösterilirdi. 1965 yılında Yeşil Mısır Festivalinde bulunmuş olmak, benim için çok faydalı bir tecrübe olmuştur. Olayları olduğu gibi aksettirmeyi çok isterdim.

Tabiî gübre, türlü yollardan temin ediliyordu. İnkaların Vono kuşu gübreleri kuzeylere kadar gönderilirdi. Tezek, her yerde ateşinden istifade edildiği gibi gübre olarak da kullanılırdı. Beyazlar ilk gelişlerinde, bunları ve balık gübresini orada görmüşlerdi.

Bazan geniş sallar üzerinde bostanlar yaptıkları da sabittir. (59/193) (89/274) (89/167) (168/158, 485) (281) (1018/1024).

Para ve ilişgiler : Esasen aslında kooperatif inançlarla yaşayan eski Tunçderililer arasında para yerini, bazan bir domuz, bazan deri, fasulye taneleri, türlü taşlar, sedef, bambu parçaları, köpek balığı dişi ve köpek dişi tutardı. Bu sebeple, Osmanlı İmparatorluğu, Samoaya köpek dişi sevk etmişti. Hesaplama, düğümlü iplerle yapılırdı. Beyazlar geldikten sonra anlayış ve teknikte oldukça ilerlemeler oldu. İnka, Aztek, Maya prensleri arasındaki ticaret her tarafa yayıldı ise de, Beyazlar bu işleri yerlilerin elinden tamamen aldılar. (112) (184/236) (189) (194/69) (675).

Araçlar : Tunçderililerden Eskimolarda ve Paleoasyatiklerde taşıma vasıtası olarak kayak denilen deri kayıkları ve köpeklerle çekilen kızakları gösterebiliriz. Kızılderililerde Beyazların gelişinde pratik halde tekerlek görülemiyorsa da, oyuncak olarak bulunduğu biliniyor. Daha evvellerde, tekerleğin Asya'dan geldiğine ve fakat unutulduğuna dair işaretler de vardır. Bunun yerine Travois tipinde bir araçın bulunduğu sabittir. Fransız misyonerlerinin gördüğü bu araç, Asya Tunguzlarının da kullandığı bir araçtır. At veya emsali hayvanların boyunduruğundan geriye doğru uzanan iki ağaç, kuyrukta birbirlerine eklenir ve üzerine yerleştirilen tahtalar, yükün taşınmasına yardım ederdi.

Orta Amerika ve Güney Amerikada, taşıt, esirlerin sırtında binlerce millere kadar götürülürdü. Yürüyüşte adımlar ayarlı ve muntazamdı. Yollarda konaklama yerleri, kervansaraylar yapılmıştı. Bu gibi ticarî nakliyat, prenslere ait olduğundan, oldukça politik sayılırlardı.

Pasifik adalarında, bir tarafı balânslı olduğundan batmayan, ağaçtan oyma kayıklar kullanılırdı. Bunların seksen ve yüz kişi taşıyanları da vardı. Bazan yanyana konulur, çift olarak hareket ederlerdi. Tapa kumaşından veya sazlardan örülmüş kumaşlarla mükemmel yelkenler yapılırdı. Direklere oyulan delikler, gece rüzgârın geçmesiyle vermiş olduğu ıslıklardan, kapalı havalarda istikamet tayin edilirdi. Yıldızları çok iyi bilirler ve adaların yerlerini gösteren hartaları inanılmaz mükemmellikte idi. Kaptan Cook, bu hartaların isabetine pek hayret etmişti. Bundan başka sallar da kullanılırlardı. (175) (213) (224) (402).

Tunçderililere ekonomik baskılar:

Tunçderililer genel olarak, inançlarda ve sosyal geleneklerde fanatik olmayan bir topluluktular. Din ve inanç fanatıkliği yalnız şamanlara inhisar eder, toplum buna karışmazdı. Bu sebeple, Dünya üzerindeki diğer soyların aralarına girmiş olmaları veya diğer soyların fertlerini aralarına almış olmaları onları, hiç bir zaman aşağı görmek, kanıksamak gibi bir sonuca vardırmamıştır. Hatta bazan daha da ileri giderek söyleyebiliriz ki, Tunçderililerden bir çok topluluklar, aralarına aldıkları Doğulu veya Batılı azınlıklara, Dış devletlere, lüzumundan fazla haklar tanımak suretile onları kendilerinden çok değerlendirmiş, bu olayın takdir edilip ona göre hareket edileceğini beklemişlerdir. Bu hiç bir zaman düşündükleri gibi olmamış ve sonunda da türlü hüsranlara vesile olmuştur.

Vatan, Bayrak duyguları dışında kalan türlü yabancı tesirler altında kalarak, kendi sosyal gelenek, kültür ve ideolojilerinden uzaklaşabilenler olmasına rağmen, yine de yaranamamışlardır.

Bazan da, yapılan iç ve dış tazyiklere reaksiyon gösterebilmek için, bütün kutsal bilgilerini, gelenek ve alışkanlıklarını zoruna terk ederek, hürriyeti derhal anarşi haline getirebilirler (sentetik). Korkunç hırs ve ihtirasları ile hem yakar ve hem de yanarlar. Bu ateşi söndürebilmek ve toplumu çöküntüden kurtarabilmek için mucizeler ister. Böyle zamanlarda, yabancılara ettikleri, kendi toplumlarına verdikleri zararlardan çok daha hafif kalır. Fakat yine de, klâsik mânâdaki barbarlık ve vahşeti seçmez, hayatı pratik ve süratli yollardan elde edebilmeyi tercih ederler. Bazan da tamamen tevekküle dönerler, ki bu olay diğerinden daha da tehlikelidir. Memnun olmamız gereken bir yön varsa o da, bu iki tip değişikliğin de ancak bir kaç toplumda görülebilmiş olmasıdır. Genellikle Tunçderililer muvazene ve gelişme için fedakârlıklarını asla esirgememeleridir.

Bütün bu fedakârlıklara sebep, ekonomik ve bilimsel gelişmenin elde edilmesi olduğu halde, içlerine giren yabancılar onları maddeten ve mânen emmişler, yaşadıkları toprakların kalkınmasına yardım etmek şöyle dursun, bütün bir soy grubunun ortadan kalkmasına zemin hazırlamışlardır. Bu hususta tarih kitaplarını karıştırırsak misal olarak doğudan başlayarak Tunçderililere müessir eski ve yeni sömürücü mihverleri pekâlâ görebiliriz.

Osmanlı İmparatorluğuna: Arap, Moğol, İngiliz, Yunan, Rus.
Kafkas dahil bütün Asyaya: Mogol, Rus.
Alauç, Alaskaya: Rus, Mogol, bütün Batı.
Kızılderililere: Mogol, İngiliz, Fransız.
Maya ve İnkalara: Mogol, İspanyol, Portekiz.
Doğu Pasifiğe: Fransız, Çin, İspanyol, Portekiz.
Orta Pasifiğe: Fransız, Çin, İngiliz, Hind.
Batı Pasifiğe: İngiliz, Hind, Çin.

Yukarda sırasile yazılan müessirler, hüküm ve zararlarını yüzlerce yıl devam ettirmişler, kendilerine kucak açan yerlileri daima istismar ederlerken, bütün insancıl geleneklrini iftiralarla doldurarak VAHŞİ, BARBAR diye de damgalamışlardır.

Asırlar boyu süren tecrübelerden, Tunçderililerin kendilerine, kendilerinden başka kimseden samimiyet bulamıyacağı öğrenilememiş olup bir çok çevrelerde hâlâ kökü ekonomik, politik olan dinsel müessirleri ele alanlar, toplumları peşlerinden sürüklemektedirler.

Hakiki Tunçderililer, Egemenlik, Kalkınma hak ve Barışa âşık bir topluluktur. Bütün fedakârlıklar da bu esaslar için göze alınmaktadır. Onlarca, prehistorik zamanlara ulaşan bu karakterler ise kutsaldır. Bu kutsal inançları, politik veya şahsi menfaatları için kullananları Tarih ergeç cezalandırmıştır ve cezalandırır.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

BÜYÜK GÖÇLER

Büyük göçlerin sebepleri : İnsan oğulları, daha dimağları tam olarak teşekkül etmediği, âlet ve ateşi keşfetmediği devirlerden daha çok önce (en az 1.700.000) yıl) iki ayak üzerinde mesafeler katedebileceğini, ilk sezişlerle anlamış, olup son duruma göre, teşekkülleri en az beş bölgede vukubulmuş olan insanlar, gereken tabiî imkânları müsait bulur bulmaz birbirlerine karışmışlar, kadınları elden ele geçirerek saf antropolojik mahiyetlerini değiştirmişlerdir. Bu duruma göre, bugün herhangi bir saf soy iddiası gülünç olur. Ancak Mendel kanununa göre bu saf soylardan bazı kalıntıların, izleri elde edilebilmektedir. İnsanlık, işte böyle gelişmekte iken, türlü baskıların tesirinde kalarak, bazan inanç ve bazan da ihtiyaçların gösterdiği istikametlere yol almaktan da geri kalmamıştır. Bu ilerleyişler, antropoloji bakımından daima homojen soyun aleyhine olmuşsa da, sosyal bakımlardan lehine sonuçlar vermiş ve hâlâ da vermekte bulunmuştur.

Büyük göçler, toplumlar tarafından icra edilmiş olup, yeni bölgelerin iklim, verim ve sağlık hususları bu toplumlar üzerinde, antropolojik değişmelerden başka psikolojik değişmeleri de tevlit etmiştir. Kıtlık, tebiî âfetler, hastalıklar, hep gözlerinde gitgide büyüyen Tanrı imecinin, kendi aktivitelerinden dolayı onları cezalandırışı kabul edilmiş, onu arayıp, hiç olmazsa yaklaşabilip affedilmek isteyişine mağlûp olmuşlardır. Neticede, toplum yollara dökülmüş, on binlerce kilometreleri türlü zahmetlerle yürümeyi göze almıştır. Bunu almayanlar, meselâ bazı Etrüsk köyleri bir sıtma yüzünden bir tek fert kalmayıncaya kadar yok olmuşlar, bu hâli gören komşuların da gözleri korkmuş, olay, üzerlerinde etkileyici bir mahiyet almıştır.

Bu arada, bir toplumun diğer bir toplum üzerine baskı yapması, huzurunun elinden alınması da açık olaylardır ki, Asya kıtlığının yanı başında bu hususu da açıkça görüyoruz.

En eski zamanlarda Asyadan ilk göçleri yapan Proto Avustraloidler, bu göçleri tabiî âfetler ve kıtlıklar yüzünden işlemişlerdir. Sonradan Aynuları teşkil etmek üzere, Türkistan civarında kalanlar ise, gitgide eksilmeye başlamışlar, sonunda onlar da Kore yolu ile Japon adalarına geçmeye mecbur olmuşlardır. Eğer bir soy tabiî eksilme devresine girdi ise, onu primitif hiçbir kudret kurtaramıyor. Gitgide eksilip sonunda da yok oluyor. Avustraloidler, Maoriler, Kızılderililer ve Tasmanyalılar bu arada sayılabilirler. Avustralyalıları, bizzat Avustralya hükûmeti, Maorileri ise Yeni Zelânda hükûmeti en medenî vasıtalarla kurtarmaya çalışıyorlar ve kurtarırlar da. Eskimolardan bir kısmı ile Paskalya, Pitkern adalılar kendi hallerine bırakılmış ve Kızılderililerin yok oluşu ise süratlendirilmiştir. Tasmanyalılara gelince, bunlar, kadınlarında olan bir değişmeden dolayı çocuk doğuramamakta olduklarından kurtuluş çaresi görülememektedir. Pitkernliler üç defa adalarından alınarak başka verimli yerlere iskân edilmişlerse de, vatan hasretlerinin söndürülemiyeceği anlaşılarak tekrar adalarına dönmelerine müsaade edilmiştir.

Asyadan yapılan Büyük Göçlere en büyük sebeplerden başlıcası, Mogolların, Tunçderililere, Milenyumlarca verdikleri huzursuzluktur. Türkiklerin de bir kolu oldukları Proto-Avustraloidler, Orta Asya denizinin çekilmesi üzerine kıtlıklara da dayanamamışlar, doğuya ve batıya Büyük Göçlere zorlanmışlardır. İndo-Avrupalıların batıya Mogolların batıya ve doğuya olan göçlerinde de bu etkiyi aramak mümkündür. Daha sonraları, bazı Tunçderililer ise (Yakutlar) Mogol baskısı ile daha kuzeylere, hattâ Alauç yolu ile Amerikalara kadar çekilmişlerdir.

Yakutlar, Rusya topraklarının altıda birinde ve 250.000 nüfüsla yaşarlar. —40 ve +15 C. dereceler arasında değişen bir iklimde kalmaya mecbur olmuşlardır. Toplulukları, güneyde Altan, kuzeyde Kutup Sibirya denizleri arasında ve altı daima donmuş olan topraklar üzerinde yaşarlar. Üstlerinde Aurora Borealis hemen hiç eksik olmaz. Bu sert iklim onları tabiatla çetin bir mücadeleye sevketmiştir. Fakat denizlerinde balık, karalarında av — cinsleri mahdut da olsa — boldur. Bu halk kütlesi Amerikalara geçtiklerinde ayni isimlerini muhafaza etmişlerdir (Yakutat). Yakutlar bize Mogol etkilerinden uzaklaşma mecburiyetini çok güzel ifade etmesi bakımından değerlidirler.

Tunçderililerin kollarından biri olan Türkler ve Türkikler, en büyük göçlerini, değişik şartlara ve istikametlere yapmakta tereddüt etmeyen bir soydu. Bir çok soyların yarı otokton kaldıkları zamanlarda bile, onların, dünyanın birbirinden uzak dört köşesine tabiî, sun'î bütün zorlukları aşarak vardıklarına dair elimizde vesikalar vardır. Türklerin göç itiyatlarınının durdurulması, (M. Ö. 10.000) Anadolunun ilk işgalinde başlar. Buna sebep ise, Asya Türkiklerinin bu yeni toprağa Ana Vatan adını verip, gözünü daima bu yarım adaya çevirmiş olması ve idealinden çıkaramamasıdır. İlmen dokuz bin yıldanberi Türkik ve daha sonra da Türklerle dolan Anadolu, Yeni Dünya ve Pasifik Türkikleri tarafından bilinmemekle beraber, onu (Atea Ta Varinga Nui) freyzinin içinde, spritüel bir anlayışla yaşatmaktadır. Çünkü, kafalarının içinden, parmaklarının gösteri uçlarına kadar varan bu toprak, Çinin kuzeyindeki Kara Otlaktan İzmire varan bir mihver teşkil etmektedir. Kaynaktan uzaklaştırıldıklarını kınar ve sonraları oralara yerleşmek bahtiyarlıklarını elde eden yakınlarına gıpta ettiklerini söylemekten hiçbir zaman çekinmezler. Bu inançları onlara, sayısız efsaneler vermiş olduğundan, antropolojik ve psikolojik kalıntılar da bu bilgiye uymaktadır (22/172) (81/547) (203/31) (122) (344/2) (253/82) (841).

Büyük göçlerin Tarzları : Burada ele alacağımız konu, daha çok 3 üncü bölümümüzde, bahsettiğimiz olayları ortaya getiren ve kronolojisi en az 40.000 yıl öncesine kadar giden Büyük Yer değiştirmelere aittir.

25.000 - 15.000 M. Ö., yıllarında Alaska ve Alauç bölgeleri birleşik olup sahil boyunda, Meksikoya kadar buzsuz bir koridor vardı. Asyadan bu yolu takip ederek Kaliofrniya sahillerine, Orta ve Kuzey Amerika'da Ekvator, Peru, Güyanlar, ve Brezilya sahillerine buradan indiler. Bir kısım Kızılderililer de (Atabaşkan) Büyük Göller civarına yerleştiler ve Anasazı kültürünü kurmak için hazırlandılar. M. Ö. 2.500 den evvel Alaska ve Alauç bölgeleri ayrılmıştı. Bu devirde ise boğaz geçilerek Alaskaya varanlar Mongoloid Algonkenlerdi. M. Ö. 500 de Eskimolar Beringe vardılar. M. Ö. 350 de boğaz yeni bir Mongoloid geçidi oldu. Mongoloidlerin, bu göçü, Asya Türkiklerinin baskısı sebebiyle yaptıkları anlaşılıyor.

Yukarda görülen göçlerin sebepleri her ne olursa olsun, bunlara başlanış, takdir olunur ki, pek geniş organizasyonlara bağlı idi. Her şeyden evevl kabilelerin kıdem büyükleri defalarca toplanıp başlarına gelen felâketin giderilmesi imkânlarını araştırırlardı. Göç kararı verildiği zaman, bir tek başkan seçilir ve göç müddetince onun emri bütün demokratik nizamların üzerinde yer alır, hattâ kendisi yarı kutsallığa yükseltilirdi. Göç günlerine yaklaşıldıkça, bildikleri şifalı otlar toplanıp saklanır, bütün götürülecek eşyalar sırtta veya hayvanlar üzerinde taşınacak şekillere getirilir, ağır olanlar, yerlerini terk etmeyecek olan ihtiyar ve hastalarla geride bırakılırdı. Konumuz 25 ve 30 bin yıl evvellerine ait olduğu için, gerek Asya'nın büyük bir kısmı ve gerekse Amerikanın kuzeyi buz devrinden daha kurtulamamıştı. Bıçak sırtı gibi sert tepelerle taçlı dağlarda ve yaylalarda ıslık çalan rüzgârlar, boralar oynaşmakta idi. Daha doğrusu dünyanın yüzü bugünkünden oldukça farklı idi. Altay bölgesinin radyo aktivitesi pek yüksek olmakla beraber, gayzerler, sıcak kaynaklar, cümudiyeler, kraterlerle yanyana idi. Kesin bir mıhladız kudretinin de varlığı hissedilir dururdu. Jeomagnetik partikıllar, Asya ve Paleo-Asya kısımlarını iki yönden bombardıman ederdi. Bütün bunlar biyolojik değişikliklere sebep olurlar, izokozm şuaları da bu değişmelere yardım ederdi. Bu değişiklikler bazan patolojik bazan organik olarak bütün canlı varlıkları tesirleri altına alır ve kafilelerin yolları boyunca takip ederdi. Nesiller boyu devam eden bu göçlerde, tesirlerin sonuçları türlü türlü önlerine çıkar, bunun Tanrı emriyle vukubulduğuna bir defa daha emin olurlardı.

Bu kafileler güneşin doğduğu yerlerde Tanrıyı bulacaklarını düşünerek kurban vere vere, yanlarındaki ren geyiklerinin izlerini takip ederlerdi. Hayvanlar daima rüzgârlara karşı göç ettiklerinden onları kaybetmemeğe çalışırlar, hayvanlarda görülen psikolojik olaylara dikkat ederler ve onlardan bazı sırlar çıkartmaya uğraşırlardı. Yanlarında ren geyiklerinden bşka türlü hayvanları da götürürleken, yiyecek bulabilme ihtiyacı ile binlece çeşit yürüyen, uçan, sürünen hayvanlar, bakteriler, virüsler, mikroplar da onları izlerlerdi. Dayanabilenler, bu nesiller boyu göçlerde kurtulabilirlerse de, çokları sarp yollarda yapraklar gibi dökülürdü.

Oğuldan oğula intikal eden ve arasıra el değiştirilen başkanlık, her bölgeye göre kanunlar nizamlar tatbik eder, önlerine çıkacak olan setleri böylece aşarlardı. Göçlerin en zoru çöller, yaylalar, nehirler, cümudiyeler ve yalçın dağlarla Asyada idi. Fakat Tunçderililerin Tanrıyı arama ve bulma isteklerine bunlar da mâni olamamakta idi. Neticede pek sert bir iklimi olan Paleo-Asya'nın tam ucundaki yarım adacığa yerleşirler (Çukçi Y. A.) ve orada yeni bir avantüre atılmak için hazırlıkları düşünürlerdi. Fakat daha nefes alacak bir zaman geçmemişken, arkadan yepyeni bir toplum baskı yapardı. Bu defa (35.000 - 2.500 M. Ö.) birbirlerine sığ topraklarla bağlı olan Alauç zincirinin üzerine varınca sert ısı ve rüzgârlar kaybolur ve mülâyim bir iklim içinde, yarı tropik bitkiler bulurlar, Çukçi yarımadasında Tanrıyı bulamamaktan dolayı beliren üzüntüleri gider ve yeniden umutlara kapılırlardı. Deniz seviyesi bugünkünden 90 metre daha alçakta idi. Kutbun bu şerit bölgesinde, dokuz ay çok iyi havalar geçerdi. Bazan Alaska'ya geçtiklerinde kendilerine benzeyen, fakat kendilerinden olmadıklarını zannettikleri türlü kalabalıkları görünce şaşarlar, av ve bitki derlenmesi zorluğundan dolayı düşüncelere dalarlardı. Bazıları geri dönüp tâa batılara (Anadolu ve Önasya) gitmeyi kararlaştırır, fakat çoğunluğu Tanrının gün batısında olduğuna dair yeni düşünceyi benimsemez yoluna devam ederdi. Buzlar zamanla çözülür ve önleri açılırdı.

Alaska'dan yola devam edebilme, ancak sahilden olabilirdi. Çünkü iç taraflarda tâ Viskonsin'a kadar daha buzlar erimemişti. Ne de olsa Tanrıyı mutlak doğuda bulabileceklerine inanırlar, onlardan (Atabaşkanlar) ayrılarak, çetin şartları kabul ederler (Mohavklar), deri kayıklar kullanarak binlerce gölleri geçerlerken değişik fakat bol hayvanlara (yak, geyikler) rastlarlar ve kendilerine Tanrının yeni kuşlar verdiğine sevinirlerdi (hindi). Florida civarına kayanlar ise zengin ve cennet gibi bir iklim bulurlardı. (Su, Seminol).

Tunçderililer, her tarafta Otağlar, Yurtlar, kültürler kura kura, Orta Amerika'ya vardılar. Orada ise tabiat bolluğu, yiyecek çokluğu onları şaşırtmıştı. (Toltek, Maya, Olmak, Zapotek). Fakat çok geçmeden rahatları bozuldu. Kendilerinden çok sonra bu zenginlikleri sezen Mogollar, onları takip etmişler ve yırtıcı, küçük bir grup olarak aralarına girmiş, her şeyi ellerine almışlar ve kendilerini esir yerine kullanmaya başlamışlardı. Buradan da tedirgin olmuşlar, lüzumsuz savaşlara alışmadıkları için vatanlarını terk ederek hiç olmazsa bir kısmı daha güneylere varmışlardı. Güney Amerika'da, içlere yayılanlar, (Amazon) birdenbire karanlıklara gömüldüler. Fakat onlardan evel, kıt'anın batı sahillerine yerleşen Aymaralarla anlaşabilmişler ve iki kardeş toplum, uzun ömürlü bir medeniyetin eserlerini vermeğe başlamışlardı. Bu sefer de, ellerinde ateş suları (içki), ağızlarından dumanlar çıkarıp (sigara), derilerine delikler açan (cep) beyaz bir soy, onları talan etmiş, daha kuzeydeki kardeşlerini ise çoktan esir etmişti. Kurtulabilenler buradan da uzaklaşmak zorundaydı.

Efsaneler incelenmiş, masalların sırları çözülmeye çalışılmış ve daha bir müddet evvel (M. Ö. 100) bazı kardeşlerinin Tiki adında bir ced Tanrıya bağlanarak, Büyük Denizin ortalarına serpilmiş olan onbinlerce cennet adalara göçtükleri ve o zamandanberi arasıra gelen gidenlerin de olduğu anlaşılınca yeni bir avantüre kapılmalarına karar verilmişti.

Göçlerden aylarca evvel hazırlanmaya başlamışlardı. Sahilde balsa sazlarının yardımı ile, muazzam ağaç göğdeleri kaplanmış, binlerce insanı aylarca üzerinde barındıracak sallar inşa edilmişti. Bu salların üzerine en kuvvetli topraklar serilmiş ve onlara en verimli meyva ağaçları, sebze bostanları, yağmur suyunu toplayabilen depolar, binlerce baş hayvanı, insanı besleyecek barındıracak kolaylıklar tamamlandıktan, başkanın yol nizam ve kanunlarını dinledikten sonra, yüzen bir şehir gibi sahilden ayrılmışlardı. Vano adacıklarını geçtikten sonra muhteşem akıntıya (Humboldt) kapılan Yüzen Şehir, Galapagos adalarından kurtulunca içlerine gelecekten emniyetler doğmuş, merasimler, dualar gitgide çoğalmış ve yeni bir Tanrı kisvesine bürünen başkan (İnka Tupak), hem sevilmeye ve hem de korkulmaya başlanmıştı.

Aylarca sürecek olan bu göçlerde sağlık için elzem olan lâhana, plânkton hiç eksik olmaz ve bunlarla vitamin ihtiyaçları giderilirdi. Türlü tip pekmez ve bal, hem sağlığın devamı ve hem de eksilenlerin yerlerini doldurabilmek hususunda önemli bir faktör olan libido için şart olurdu. İnançlarına göre şahısların seks duygularını kamçılamakla onlara bir nevi zekâ, yaratıcılık ve dinamizm temin ederdi. Bu olay ise, büyük Göçlerin kritik zamanlarında kaçınılmaz bir kanundu. Bu hususta usullü, nizamlı danslar, oyunlar gösterilmek suretile Sal kenti üzerinde aylarca seyahat edenlere uğur ve bereket aşılandığına inanılırdı. Bu arada libido ve prodüktivite bakımlarından gelişmemiş olanlar, sakat sayılırlar, göç kıtlıklarında da, insanî değerden mahrum olarak düşünülürler hatta daha da ileri gidilerek, Tanrının kutsal nimetlerinden uzak, kabile için uğursuz kabul edilirlerdi.

Hayvan veya iri deniz yaratıklarının derilerinden yapılıp, yeşermiş bostan ve hindistan cevizi ağaçlarının üstlerinde yükselen yüzlerce yelken, bu Sal Kentinin Humboldt akıntısı üzerindeki kayışına istikamet verir, Başkan, denizci yardımcıları ile, ağlara tutturulmuş deniz kabuklarından yapılı, gayet hassas hartasının başında tatlı disiplini ile gelecek için öğütler verirdi.

Egemenlikte, hürriyetle anarşiyi birleştiren köprünün görünmezliğini, yeni vatanlarında unutmamayı tavsiye ederdi.

Gece olunca, yelken direklerinde türlü istikametlere açılmış olan deliklerden süzülen rüzgârlar, değişik ses ve ıslıklarla Sal Kentinin yerini tayin ettirir, iyi havalarda, muhteşem denizde kayan korkunç gölge, fırtınalı zamanlarda 25-30 metre dalgalara tırmanarak yol alırdı. Eğer gök bulutsuz ise, Kuzey hemisferde yaşayan bizlere pek ihtişamlı görünen, bambaşka ve çok parlak bir kehkeşan altında, yıldızdan yıldıza koşardı. Böyle geceler iaşk, müzik ve dansla nefes alan Sal kenti bir toprak parçası görüldüğü zaman gökleri yerlere indiren nâralarla inlerdi. O anda iri deniz kabuklarından ve kemiklerden yapılmış baltalar halatları koparır, Salketinin bir parçası bu topraklara terk edilirdi. Ayrılık sarılmaları gözyaşlarından çok tebessümlerle süslenir, lâguna girilince de, billûr sulara atılırlardı. Bu esnada ana şehir, bir daha hiç görülmemek üzere bir burgu gibi karanlıklara dalardı.

İşte böylece ilk göç Markiz adalarına yapılmış, bir diğer kol da Havailere doğru yollanmıştı. Bu tip Yüzen şehirler dağıla dağıla hayatlarını tüketirken bütün tohumlarını da Pasifiğe serpmişti. Markiz, Havai, Yeni Zelânda, Tonga, Samoa, Tubuai, Tahiti, Bora Bora, Tuamotu. . . . Takib edilmiş olan yollar, Büyük Okyanusda muhteşem birer zemberek gibi bu gün dahi gözlerimizin önündedir. (*)

Diğer taraftan Malaka yolu ile Filipinlere, Endonezyaya ve Fijiye yapılmış olan göçler de böylece yüzyıllar boyu devam etti. Bu İnsan Seli, Dünyanın en geniş sahası üzerine serpildi.

Aşırı bir sevinç içinde bir hayli zaman geçirdilerse de, meyvalar bitti sebzeler tükendi. (Bilhassa vitamin için lahana). Baş hayvanlar çok azaldı. Denizden temin edilen (C. vitamini) plnktonlar kuzeye doğru bir ara yokoldu. Kıtlık başgösterince ilk defa Başkanın gözü topluma döndü. Olanca kudretile haykırdı. Bu bir kurtuluş savaşı idi.

— Suç işleyenler yenilecek!...

Bir müddet sonra yeni bir emir ortalığı sardı.

— Toplumun kurtuluşu için, ağır hastalar ve sakatlar yenilecek!.

Bu grup adalardan da yakın adalara geçilerek huzura kavuşulduğu sanıldı. Fakat bu defa da Beyaz Tanrıların onları takip ettikleri anlaşıldı. Pasifiklere kadar kaçanlar rahat bulamamışlrdı (Huzur= Tanrı). Asyadan batıya doğru gidenler de huzura kavuşamadılar. Finler, Macarlar, Etrüsler, Baskler, Finikeliler, Sümerler, Hattiler, Türkler, gibi Tunçderililer de, her nerede olurlarsa olsunlar, hangi devirde yaşarlarsa yaşasınlar, savaşçı oldukları halde onu son koz olarak kullanmak isteklериden, daima takib edildiler. Devrimlerce haklarının yenmesine göz yumdular. Fakat bir gün şahlanmasını bilenler de oldu. Diğerlerinin şahlanmayı bilmediklerini de kimse iddia edemez. Her halde bir (gün) beklerler. Bugün bile etrafımıza baktığımızda gördüğümüz gibi, bribirine zıt iki ideoloji ile ilerici-gerici yabancılar, Tunçderililerin çocuklarını zehirlemek suretile kaleleri içten feth etmek sevdasındalar. Gözlerini açmak ise Tunçderililere düşer. (3/—) (4/—) (10/—) (15/—). (19/—) (20/—) (22/—) (61/—) (62/—) (89/—) .(115/—) (117/—) (120/—) (135/—) (146/—) (152/—) (154/—) (159/—) (148/—) (164/—) (191/—) (216/—) (217/—) (224/—) (225/—) (234/—) (246/—) (308/—) (323/—) (329/—) (339) (375) (388) (465) (507) (630) (631) (688) (747) (748) (824) (838) (841) (847)

(*) Skipper Baker, benzeri sal seyahatını Kaliforniyadan Havaiye 9 Temmuz 1954 de ve Kon Tiki salı ile de Heyedahl Perudan Oseanyaya 1952 de yine Heyerdahl'in balsa salı (Papirus Ra) ile Haziran 1969 da Atlantikte yapmışlardı. (20) (159) Bu muvaffakiyetler; böyle primitif sallar içinde göçlerin yapılabileceğini ilme bağlamış ve yukarıki tez de kabul edilmiştir.

Hayatın teşekkülü kronolojisinde TUNÇDERİLİ'lerin yeri ve göçleri :
(89) (92) (216) (138) (217) (41)

DEVİRLER			M. Ö. Yıllar	Olaylar
AZOİK			2.000.000.000	Hayatsızlık.
ARKEOZOİK			1.500.000.000	Protozon.
PROTOREZOİK			975.000.000	Basit bitkiler.
PALEOZOİK			550.000.000	Bitkilerden bazıları, Basit uçucu ve yüzücüler.
MEZOZOİK			230.000.000	Memeliler. Yerde sürünenler.
			78.000.000	El-ayak üstünde insan ceddi.
SENEZOİK	TERTİARİ	PALEOSEN	63.000.000	Böcekler, Ced de düşünme.
		EOSEN	58.000.000	Titanoterler, Lemur, Tersiye.
		OLİGOSEN	36.000.000	Maymun tipinin kökten ayrılışı.
		MİYOSEN	25.000.000	İnsanlaşma, At.
		PLİOSEN	13.000.000	İnsanda gelişme, Dryopitekus.
			8.000.000	İdrâkin başlangıcı.
			1.750.000	Homo Habilis, Takım yapma.
	KOTRNERY	PLEİSTOSEN	1.000.000	Ateş, Pitekantropus.
			600.000	Sinantropus (Pekin)
			500.000	Svanskomb, Oldüvay.
			50.000	Homo Erektüs, (Java)
			45.000	Kafkas tipi.
		TUNÇDERİLİLER	42.000	Asya Proto - Avustraloidlerinin dağılışı.
			35.000	Alauç ve Beringe varış. (Mogolda takip kalkınması)
			32.000	Kuzey Amerika Kızılderilileri
			25.000	(Neanderdal)
			22.000	Türkik ve Ugriklerin ayrılışı
			21.000	Aynuların ayrılışı
			20.000	Müstakbel Avustralyalılarda hareket, Mogollarda göç Maya ve İnkaların cedleri.
			15.000	Polinezyalıların Pasifiğe hareketi.
			10.000	Yeni Göçler (Mogol dahil)
			8.000	(Kro-Manyon)

ON İKİNCİ BÖLÜM

DİL

Genel olarak : Dünyamızın üzerinde kullanılan beş büyük kök dil grubu var. Bunlar, biyolojik teşekküllere göre şu kronolojiyi vermektedirler. Proto-Avustraloid, Semitik, Aryan, Sino Tibetan, Negroid (Kongoid).

Negroid, (yani zenci), Semitik ve Aryan dilleri kesinlikle konumuz haricinde bulunmaktadır. Proto-Avustraloid kökden geldikleri bilinmekte olan Tunderili dillerine tesirleri dolayısı ile, arasıra Mongoloid de denilen Sino-Tibet diline müracaat edilecektir. Fakat burada, prehistorik Asya dilleri ile, Pasifik dilleri arasında oldukça önemli bir yer tutan Kızılderili dilleri hakkındaki denilenleri öne alıp, söyleyeceklerimizi sona bırakmayı daha uygun buluyoruz.

Kızılderili dilleri, fonetik ve inşa bakımlarından oldukça çeşit gösterir. Bazıları vokabolik oldukları halde, kulağımıza melodik gibi gelir. Bununla beraber bazıları ise kelime(!)lerin birçok sesli harflerden teşekkül etmiş olmasından kulaklarımıza sert ve tırmalayıcı gelir. Bundan başka Ç ve L harfleri de tebarüz eder. Kelimeler bol, grammer inşası sistemli olup girift değildir. Genel olarak bir dilde 2000 civarındaki kökden, sayıları onbinlere çıkan kelimeler teşekkül eder. Gramerlerindeki muğlaklığın sebebi ise, bir çok idelerin bir tek kelime ile ifade edilmesinden ileri gelmektedir. İsimlerle fiiller arasında da oldukça benzerlik vardır. Bir çok ifadeler denominatif veya predikatiftir. Hatta lâzım ve isim de birbirlerine benzerlerken lâzım fiili, hakiki fiil mahiyetini taşır. Bu olay genel olarak mülkiyet zamiri ile gelir ve itibari veya şahsi zamirle birleşmek suretile sırasına düşen fiile bağlanır.

Bu hususta daha geniş bilgi alabilmek ve gramer kaidelerini inceleyebilmek için referanslarımıza müracaat etmek daha yerinde olur.

Çünkü her lehçe değişik şartlar gösterdiğinden bir kaç satırla izaha girmek tehlikelidir.

Konuşmalarda izafi ifadeler ve bu gayelerden doğan fiiller pek çoktur. Sen yerine siz, ben yerine köleniz gibi incelikler sonsuzdur. Polisentetik mahiyette olan dil, el, göz hareketleri ile ve türlü tasrif ve tavsiflerle zenginleştirilir. Bazan kelime-fiilin ifadesi o kadar genişler ki, meselâ Eskimo Kızılderililerin de (gör) denildiği zaman (O gidip görmeye emirlidir) anlaşılır. (Gitmek) kelimesinin karşılığı ise, (O onunla yukarı doğru gitti ve önlerine bir mania çıktı) anlamındadır. Kelimeyi teşkil eden, ide parçaçıklarının bu dilde fazla oluşu, dili zenginleştirmekle beraber, Aryan, Negroid ve Semitik dillerden tamamen ayırır. Bazı gruplarda bütün bu zenginlikler, dile çok şairane bir mahiyet verir. Bazan kelime ve fonemlerin parçalanması (decapitation) ve aksanlanması fevkalâde ifadelere yükselir. Bazan abstre düşünce de çok önemli bir yer alır.

Kızılderili dillerinde artikıl ekleri yoktur. Buna mukabil her hangi bir nesne, yuvarlak, düz, sivri oluşuna göre onu ifade eden hecede de şekillenir. Kızılderili dilleri, genel olarak tek bir aile içine kolaylıkla alınamazsa da, hepsinde birbirine eşit karakterler eksik değildir. Meselâ, fiil sıygası ya zayıftır veya kompleks içindedir. Prefiks (Başek ünvanı) hemen hemen hiç görülmez, buna karşılık süfiks (Sonek) her yerde kendisini gösterir.

Lehçe bakımından, Kızılderili dili, inanılmaz zenginliktedir. Aglütinatif mahiyetlerine derin bir zarar gelmeden ortaya çıkan bu lehçeler, bazan izolasyon, korrüpsiyon ve bazan da akkültrasyon gibi sebeplerden ileri gelmiştir. Glotto-kronoloji sistemile yapılan incelemelerde (%19 her 1000 yıl için) yukarda adı geçen lehçelerin birbirlerine bağlı oldukları ve bir kökten gelmeyenlerinin de tesbit edildikleri sabittir. Adı geçen diller ise Glottal stop tipi adı verilen gûlguleli dil grupları içinde değildir.

Kızılderili dillerinde oldukça garip görünen bir hususiyet de; ayni kabile lehçesinin içinde gerek fonem ve gerekse gramer ve konstrüksiyon bakımlarından birbirlerinden çok değişik bir kaç dilin kullanılmasıdır. Kadın, erkek, şaman ve başkan dilleri birbirlerinden ayrı olup, biri diğerinin dilini kullanmaktan da yasakedilmiştir. Bu etki, bir ailenin içindeki karı, koca, kız evlât ve baba arasında da değişmez. Bunlardan başka işaretle konuşma, davul, dram, şakşak ve duman şifreleri ile uzaktan haber alıp verme kabiliyetleri, bütün Amerikalarda genel olup, birbirlerinin demek istediklerini kolayca anlarlar. (321/757) (99/—) (196/—)

Dil meseleleri iki grupta sıralanabiliyor. Birincisi bu diller zamana göre, ikincisi ise mahiyetlerine göre karakterleniyor.

Zamana göre sıralanan diller: Kaybolanlar, Yarı kayıplar, Yeterlik- incelenmeyenler, üzerlerinde çalışılmakta olan diller, 1914 e. kadar okunulmayan diller, Zorluklar çıkaran diller.

Mahiyetlerine göre diller: Aglütinatif, Analitik, İnfleksiyonal, İzo-asyon, Mono-silabik, Politonik, Sentetik, Polisentetik.

Zamanla ilgili olan dilleri sıraları geldikçe göreceğiz. Mahiyetleri-e göre olanları burada araştırmaya başlayacağız.

Aglütinatif; Türkçe gibi, hece birleşmelerinden husule gelen diller.

İzolasyonal; Mogol gibi tek kelimelerden ortaya gelen diller. (Ke-meler şekillerini değiştirmez ve gramer eklerinden mahrumdurlar.)

Polisentetik; Kızılderili dilleri. (Morfemlerin birleşmesi ile bütün bir cümle bir kelime halinde teşekkül eder. Aglütinatif bir dil olan ürkçe, sentetik-Füzyonal (İndo-Avrupa) ve Polisentetik diller arasın-ürkçe, sentetik-Füzyonal dillerle Polisentetik diller arasında bir köprü vazifesi görür.

Dünyamızın üzerindeki dil gruplarının adedi 78 olup, buna bağlı dillerin eksik toplamı ise 243'dür. Bu hesaplamada lehçeler dışarı bıra-lmıştır. İki düzünenin az üstünde de enternasyonal diller bulunmak-ıdır. Tunçderili dillerinin toplamı, yukarda bahsi geçen 78'in içinden alınan yedi kalemdir. 1) Ural-Altay, 2) Ugrik, 3) Aynu, 4) Kızılderili,) Keçva, 6) Nuatlı, 7) Maui ve Maori 8) Avustraloid dilleridir. Bun-rdan bazıları, gruplarda tekerür edebilme hususiyeti gösterirler.

Ural-Altay dilleri, bilindiği gibi: tam Türkçe köklü branşlardır. Bunlar, Türklerin, Kafkaslıların, Kuzey Çin ve Kuzey Korelilerin, Ya-kutların, Tunguzların, Eskimo, Başkırların, Kazakların, Tatarların, Öz-eklerin dilidir.

Ugrik dilleri; Macarlar, Baskler, Finler Samoyetler, Estonlar, bazı skimo I ve Laplarındır. Aynu dilleri; Kuzey Kore, Tunguz, Yakutat, Hokkaido, Kuril, Eskimo II den ibarettir. Kızılderililerde ise 223'ün üzerinde dil branşı ve 600'ün üzerinde de lehçe vardır ki, bir kısmını yrı ayrı göreceğiz.

Keçva dili Maya ve Aztekler tarafından kullanılan Totonak dilidir.

Nuatlı dili; Aymara ve İnkaların kullandığı bir dil olup, Keçva dili-e bağlıdır. Amazon civarındaki münferit diller de bu sıradadır.

Maui dili; Pasifik Tunçderililerinin kullandığı dildir ve bunlar da ı şekilde sıralanabilir. Paskalya, Markiz, Tuamotu, Oseanya, Tubuai, Tonga, Samoa, Maori, Rotuma, Bali, Havai. (Bu dile bazı çevrelerde Malayo-Polinezyan da deniliyorsa da, yersizdir sanırım.)

Yukarda sayılmış olan yedi dil grupları birbirleri ile sıkı bağlarla bağlanmış olup, zaman ve mesafeler, köklerdeki eşitlikleri yerlerinden sökememiştir. Yalnız bunların herbirine ayrı ayrı bağlar gösteren Avustralya yerlilerinin dilleri, kendilerinin azamî şekilde Negroid fiziksel tesirlere maruz kalmış olmalarına rağmen, dil bakımından yine de Tunçderililer grubundan sayılmalıdırlar. Bu bağların, onların göçlerinden sonra teşekkül etmelerine imkân yoktu. Aslen Orta Asyalı Cedleri olan Proto-Avustralyalı dediğimiz kütlenin, bir çok bakımlardan (Metri ve artifakt) Aynuların da ceddi olduğu anlaşılmaktadır. Bu böyle olunca, Aynuların bağlı olduğu Proto-Avustralyalı köküne bütün Tunçderililerin de ithâl edilmesi gerekmektedir. Ve şu anlaşılıyor ki, Tunçderililerin bu gün konuştukları dillerin bağlandıkları kök, bundan en az 35-40 bin yıl evvel, Asyanın ortasında yaşamış oldukları kesinlikle bilinen, Proto-Avustralyalı demekle ifade edebildiğimiz Özsoyun, kullandığı primitif bir dildir.

Genera :

Anlaşıldığına göre, Proto tabir ettiğimiz Asyalı halklardan bazıları, dillerin tekemmülünden çok daha evvel, Yeni Dünyaya geçmişlerdir. Bunların ilk gelenleri Tunderili kolları ise de, onları sonradan takip edenler Mongoloid gruplardandır. Bu iki toplumun dillerinde de, akkültrasyonlar olmuşsa da, tabiat, iklim, irtifa, geçim gibi şartlarının, milenyumlar boyu yaşamalarda fiziksel hançere, dolayısile ton, tip bakımlarından dili değiştirmek için esaslar olduğu da malûmdur.

Franz Boaz, alternating sound denilen ses körlüğünü de kabul etmiyor. Hece ve seslerin bazı sebeplerle (yukarda söylenen sebepler olmalı) telaffuz edilemediğini ileri sürüyor. Muhtelif atmosfer tazyiki altında kalmış olan ihtizazların da hançre telleri üzerindeki tesirleri dolayısile verilmesi icap eden ses karakterlerinin değişikliklere sebep olabileceği pek tabiidir. Her heceyi, her insan bir zor altında öğrenebilir. Buna karşılık zorluk altına girmemiş olan tabii dil üzerine, tabiatın tesirlerinin önemi bir organla ilgili olduğu için, inkâr edilemez. Dünya üzerinde bitki dağılışı ile hayvan dağılış değişiklikleri arasında benzerlikler olduğu gibi, organlardaki değişiklikler de birbirlerini hatırlatmaktadır. Ses de netice itibarile hançere denilen bir organın vergisidir. Diğer organların değişmesi gibi o da değişecek ve verimi olan sesde değişiklikler olacaktır. Bu olay tekler için olduğu kadar toplumlar için de böyledir.

İki kardeş soy dillerinin birbirlerinden ayrıldıktan sonra, özetlerinin önemli bir kısmını kaybetmeleri yirmi bin yıl istiyor. Coon'a göre bu iki dil bir tek ana dilden ortaya çıkmışsa, bu müddet bir hayli zaman daha ileri gider. Buna göre bin ve on beş bin yılları arasında yapılan göçlerde bulunmuş olan soylarda, kelime özlerinin göç yolları boyunca ve göç zamanları nisbetlerine bakarak bulunabilmesi mümkündür. Bu göçlerin çokluğu ve azlığı şüpheler tevlit edebileceği gibi homojenliği, hibritliği de ayni şekilde hesaplanmalıdır. Rotuma adası lehçesi bu hususta güzel bir misâl olabilir.

Darlington'a göre, dil hartasile, kan grubu hartası arasında bir irtibat da vardır. Mourant, bunun üzerinde çalışılmak lâzımgeldiğini bildirmiş ve bunda bir hakikat olduğunu Oakley ile birlikte kabul etmiştir. Bu husus, dil ve damağın fizyolojik kuruluşu, jenetik unsurlarla ilgili olduğundan (Th) in münakaşasile kesinlenmiştir.

Dil, Kan, Mesafe ve Zaman : Diğer Kökdiller gibi, Asya Proto-Avustraloidlerinden geldiği düşünülen Tunçderili dillerinin de bir çok sebeplerle değiştiğini ve hâlen de değişmekte olduğunu pek iyi olarak takdir ediyoruz. Bunlar yukardaki paragraflarda da görüldüğü üzere tabii tesirlerden olabildiği gibi jenetik etkilerden de ortaya çıkabiliyor. Bu arada, bu değişikliklere büyük etkileri, son zamanlarda daha çok kesinlenen mesafe ve zaman etkileri ile yaşanılan yerin yüksekliği de ilâve edilmelidir. Bu etkilerin, kan gruplarına türlü türlü baskılar yaptığı ve değişik sonuçlar verdiği de tesbit edilmektedir. Konumuz, Tunçderililer olduğu için, biz şimdilik bu çerçeve içinde kalmayı düşündük.

Yukarıda bahsettiğimiz Tunçderili dillerinin, değişimlerine bir başka yönden ilgili olan bir diğer konu da kandaki B faktörü olarak görülüyor. Bu faktörün frekans ölçülerinin dünya üzerindeki dağılışı ile Türkik dili arasında oldukça düşündürücü hususiyetler var. Fakat bu özellikleri incelemeye uygun bir vasatla yaklaşabilmek için, yine her şeyden önce diğer bilgilerin yardımına baş vurmak gerekiyor.

Başlıca iş, karşılaştırılmaları gereken toplulukların antropolojik özlerinin taranıp ayıklanması, psikolojik hareket tarzları ile folklorik, sosyal karakterlerinin seçilmesi, hatta çalışma devam ettiği müddetçe bu noktaların gözönünden ayrılmaması lâzımgeliyor. Bundan başka yanlış bir yola düşülmemesi içün de, ele alınmış olan iki soya yakın diğer komşu soylar da incelenerek, uzaklıkları kesinlendikten sonra, Türkik konusu ile ilgileri -şu noktalardan dolayı- olmadığı kayt altına alınarak bir tarafa bırakılmaları gerekiyor. Yoksa -yaşama yerleri neresi olursa olsun- her hangi bir kitleyi incelerken onun yanıbaşında, karakterler bakımından türlü benzerlikler gösteren grupları ihmâl etmek, gelecekteki çalışmalarımızda bir hayli zorluklar, anlaşılmazlıklar yaratabildikten başka, ortaya hasta bir sonuç da bırakabilir.

İşte bu prensipler altında işe başladığımızdandır ki, Tunçderili dili ve değişimi ile, Tunçderili kanı (genel terim) ve değişimi arasındaki dağılışlar kendiliklerinden ortaya çıkmaya başlamıştır.

Meselâ, Lendsteiner kan gruplarının dünya üzerindeki coğrafi dağılması hiç bir zaman gelişi güzel olmayan, sistemli programlı tabii dağılmaları ifade ediyor. Otokton, aborijin ve göçler geçirmiş kitlelerin, kandaki B faktörlerinin azlığı veya çokluğu, kaynaktan uzaklıklarına göre bir nisbet birliği veriyorlar. Bundan başka bu olayın, ilgili dildeki değişimin de bu nisbetlere iştirâk ettiği anlaşılıyor. Bu dil, kan ve kaynaktan uzaklık nisbetleri, yalnız Türkik dili için böyle olmayıp bütün diğer dillerde de görülüyor.

İçlerinde Türkik diline bağlı köklerin bulunduğu, muhtelif bilginler tarafından defalarca görülebilmiş olan bir çok dillerde (B) faktör nisbetlerinin azlığı ve kaynaktan -doğuya olsun batıya olsun- uzaklaşıldıkça daha da düşmüş olduğunun görülmesi ve hatta uçlara doğru büsbütün yok oluvermesi yine ilmî araştırmalar sonunda çizilmiş olan hakikatlere dayanıyor. Bu statistikler ve grafikler halen elde mevcut bulunduğundan, düşünüş ve görüşümüzü bunların üzerine kurmuş oluyoruz. Bu hususların açıklanmasına başlamadan evvel şu noktayı da eklemek faydalı olur sanırım.

Gerek (A) ve gerekse (O, B) azlık veya çokluk nisbetlerinin türlü şekillerde bulunmakta olduğu pek olağandır. Başvurduğumuz araştırmaların yapıldığı istikametlerden, ayrı ayrı kitlelere düşen payların açıkladığına göre, bize lâzım olan Tunçderili (B) faktörünü de bu kanaldan elde ediyoruz. Diğer soylardaki nisbet farklarına karşılık, Tunçderili kanının (O) genel çokluğunu ve (B) genel azlığını işaret ettiğini anlıyoruz. Bu azlıklar ve çokluklara kıtaların coğrafî ve tabiî tesirlerinin de bulunduğunu fark edebiliyoruz. Fakat her ne olursa olsun, İndo Aryanlarda ve Samîlerde (A) genel yüksekliği, ihmal edilemiyecek bir koz halinde önümüze çıkıyor. Esasen (B) genel azlığını gösteren Zenci soyu (B; 10 - 15, 0; 70 - 75) ise gerek melanin ve ,gerekse texture antropo - metro - morfik, psikolojik bakımlardan Tunçderililerden uzaklaşıyor. Yine ayni yönlerden ve bunlardan başka birçok biyolojik değişikliklerle beraber kuyruk sokumu damgasından dolayı, Mogollar da (Buryat hariç) Türkiklerden ayrılıyorlar (B; 25 - 30, 0; 50 - 55). Aryanlarla (B; 15 - 30, 0; 60 - 70) Samîlerin (B; 15 - 20, 0; 60 - 70) kaynak ve karakterleri kesin olarak tayin edilmiş bulunduğundan Türkiklerle benzerlikleri olsa dahi grubumuz dışına düşüyorlar.

Türkiklerle ilgisi kesinlenmiş olan bir soy da Aynulardır. (B; 20-25, 0; 25-70). Aynuların Türkiklere uygun bir çok karakterlerine karşılık vücut kıllarının olurundan çok bulunması düşündürücü sorgular yaratmaktadır. Dillerinde ise Tunçderili köklü kelimelere bağlı özlerin varlığı bir hakikattir. Halbuki kıl bolluğnun, şuaların etkisinden ileri geldiği konusuna daha evvelce de temas edilmişti.

Bu suretle bütün diğer soy hususiyetlerinden ayıklanmış olarak karşımıza çıkan Türkikler için (B) faktörünün sistemli bir tarzda azlığı ve (0) faktörünün ise çokluğu başlı başına teknik değer taşıyan bir vasıta olarak ele geçmiş oluyor. Ve neticede ise Tunçderili dilini konuşan kitlelerin (B) ve (0) faktörleri nisbetlerine bağlı birer hususiyet taşıdıklarını kabullenmeye mecbur kalıyoruz. Bulduklarımızı coğrafya üzerine tatbik ettiğimiz zaman, Fransa, İspanya Baskleri batı kolunun (B) düşüklüğünü, Amerikalılar ve Pasifik Tunçderilileri ise doğu (B) düşüklüğünün uçlarını, semantik sonuçlara uygun olarak vermiş oluyorlar.

Batı ← → Doğu -

	Basak	Anadolu 1,2		Kafkas	Örasia	Üst Asya	Doğu Asya	Aleut, Alaska	↑ Amerikalar	↑ Pasifik
B frekans nisbeli	0	5-10	10-15	5-15	15-20	25-30	10-15	5-10	0-5	0
Kelime	Aho Ao	Ağız	agıs	Aguz	Akız Ağus	Uos aus	Akağ	Akta'-	A. vat A:vati	Akak Agayr

Bask — Bu kelimenin Lâtin ve Zen dilleriyle benzerliği aksidentaldir.
Anadolu 1 — Doğu - kuzey ve batı - güney'de
Anadolu 2 — Diğer Anadolu mıntakalarında
Kafkas — Batı, orta kısımlar ve Şeşenler
Önasya — Uralın batı ve doğusu
Üst Asya — Türkmen ve eşitleri, Sel'kap Samoyedleri, Buryat, Atasu, Altay, Amin
Doğu Asya — Yakan, Tunguz, Yakut, Çuvaş, Kamçatka
Aleut, Alaska — Kucak, Karlık, Yakutat
Amerikalar — Anasazı (Atabaşkan, Su, Zuni), Tenokote, Nuatlı, Keçva, Kesan
Pasifik — Oceanya, Dağ Papua, Maóri, Rotuma, Bali

Hiç şüphe yok ki, ilk bakışta kan ve dil dağılışı ile uzaklıklar, birbirlerine bağlanamayacak esaslar gibi görünürler. Fakat bunlar, yukarda istatistiklere dayanılarak sunmaya cesaret edilen şekle göre, birbirlerine olan ilgililer inkâr edilemiyecek sonuçlar vermekten yine de geri kalmıyorlar. Bu tarz araştırmaları tanınmış bilginler zaman zaman kullanmış ve önümüze misallerini sermiş, klâsikleştirmişlerdir. (The descent of Man: C. Darwin, Chapter 7).

Birbirlerine türlü sebeplerle bağlı olan insan psikolojik ve antropo-fizik karakterlerile coğrafya ve dil olaylarını ayrı ayrı araştırmak zamanı artık geçmiştir sanırım. Ve bu mecburiyet bilhassa kıtalararası göçler ve bu göçlere bağlı kitleler üzerinde yapılmaya kalkılınca daha da gerçek bir hâle giriyor. Psikolojik vasıflariyle hayat, fizik kudretleriyle tabiat, birbirlerine olan etki nisbetlerile değerleniyorlar. Her birinin genel vasfı, birçok ek vasıfların bir araya toplanması ile ortaya çıkabiliyor. Dil de, yaşamanın verdiği sonuçlardan biri olduğu için, incelendiği zaman iki kutuptaki diğer ek vasıfların etkilerinden birini ihmal etmek, terazinin muvazenesini bozup, neticelerde değişiklikler yapmak gibi tehlikeler doğuruyor.

Yukarda bahsi geçen kan hususiyetlerinin, dil özelliklerine paralel nisbetlerde dağılışı konusu da, ilk olarak genel etkiler süzgecinden geçirilerek, bilgiçler tarafından daha derince incelenmesi gerekiyor. (*)

Benzer ve eşit kelimelerin dağılışı : Bildiğimiz gibi, Benzer, hiç bir zaman Eşit değildir. Buna rağmen, Tunçderili dilleri, asırlar boyunca benzerliklere mahkûm olmuşlardır. Diğer soylar, tarihten evvelki devirlerde, daha Asyada iken, bir çok kelimeleri kendi dillerine adapte etmişler, sonra da onu benimsemişlerdir. (I') Amour kelimesi, Aryan köklü gibi görünürse de, Aryandan, Fransızcadan haberleri bile olmayan Paleo - Asyatik Türkler bu kelimeyi Aşk karşılığı olarak hâlâ kullanırlar. Bunun gibi binlerce misal vardır. Arap ve Acemceye de birçok Sümer, Akad, Hatti Türkçeleri geçmiş, gramer nizamlarına girdiği için onların malı sayılmıştır. Acaba bu gibi benzerlik olmayan eşitlikler neden ileri gelmiştir? Tunçderili dillerinin, diğer dillerden çok evvel gelişmiş olmasından mıdır? ki bu çok mümkündür. Yoksa, binlerce eşit veya benzer kelimeler paralel olarak mı gelişmiştir? O kelimeleri Asyanın, Amerikanın, Afrikanın, Pasifiğin irişilmez köşelerine, daha keşiflerinden evvel kimler götürmüş, sonra da değişikliklere terk etmiştir?..

Diller genel olarak, kullanıldıkça ve kendi kendilerine de değişik-

---

(*) Bu araştırmalara esas bazı A. E. Mourant tarafından toplanmıştır. Toplamı, 5.988.486 kişidir. (318)

Hindu ve Avrupalı	: 4239349	Mongoloid	: 468239
Slavik	: 263646	Aynu	: 3996
Türkik	: 92743	K. Amerika Kızılderilileri	: 14088
Türkik karışık	: 18499	Orta Amerika Kızıl »	: 2600
Semitik	: 177397	Güney Amerika »	: 20729
İnd. Avrupalı K.	: 17832	Ugrik	: 101668
Lapp	: 3676	İzlânda	: 1883
Andaman	: 207	Malaysian	: 13555
Zenci	: 151194	Polinezyan	: 162718
Mulatto ve Mestizolar	: 151194	Avustralian	: 2670

Bask, Türkiye, Afgan, Kore, Kuzey Çin, Orta Amerika, Oseanya genel dilleri, Arap, Acem, İspanyol, Fransız akkültürasyonları dolayısiyle husust dikkatle tetkikleri gerekiyor.

İtalya kuzetinde, karşımıza birdenbire çıkıveren B yokluğunun, Etrüsk kalıntısı olması mümkündür.

iklere uğrayabilirler. Bunların arasında çürüyüp yok olanlar da eksik değildir. Partridge, kelimelerin kolaylıkla mahvolabileceğini çok iyi üd eden bir ilim adamıdır. Fiziksel, sosyo-kültürel tesirlerden başka, notik zorumlar, erkeklik, dişilik veya hünsalık, fakirlik, asillik, hattâ çocukluk terbiyesinin dil üzerindeki etkileri oldukça kendilerini gösterir kozlar olduklarının unutulmaması gerekir.

Dünyanın muhtelif yerlerinde, muhtelif diller gelip geçmiş, hattâ kaybolmuştur. Buna bazan savaşlar, salgınlar, depremler gibi hâdiseler sebep olmuşsa da, kaybolan bir dilin yerinde, yine eski köklere bağlı yeni diller ortaya çıkmıştır, ki biz bunların semantik sonuçlarında olumlu ip uçları elde edebiliyoruz. Toplumlar, eğer grameri kaybederse, fonem veya kelimeleri muhafaza etmişler, yine bir bakıma eski dilin karakterini gizlemişlerdir.

Yirmi beş bin yıldanberi dalgalar halinde devam edegelen Asya - Amerika göçleri, Kızılderililerin dil birliğinin kökünü dört bin yıl evvelisine kadar vardırmıştır. Bu Yeni Dünya insanları arasında konuşulan dillerin, kök karakterlerinin o zamana kadar yaşadığı tahmin edilmektedir. Bu diller, genel olarak Uralik - Altayik dillerden başka bir şey olmadığı da kesinlikle bildirilmektedir. Şu da görülüyor, ki Uralik-Altayik dillerle sıkı bağları olan Kızılderililerin, diğer taraftan Pasifik ve Avustraloid kollara bağlar verdiğini kabul etmeliyiz. Proto-languiç refleksleri ile, Batı, Kamçatka, Çukçi, Alauç, Groenland İnukları üzerinde yapılan fonetik araştırmalar da bu hususu desteklemektedirler. Aynu, Gilyak, Vakaşan dilleri de bu önemli kolun içinde bulunmaktadır.

Bütün Orta Asya, Sibirya ve Doğu Avrupanın dili Aryan değildir. Aryan olmadığı gibi Semitik de değildir. Buralarda yalnız Ural-Altayık tip dil kullanılır. Bu grup, elli büyük kitle ve kabileyi kapsamaktadır. Bu ellinin başında, sırası ile, Mogol, Tunguz-Türk, Samoyed-Fin dilleri gelir. Mogol dili (saf) hariç, diğerleri hep birbirlerine bağlı dillerdir. Fonetik ve morfolojik çalışmalar bu sonucu vermektedir. Paleo-Asyatik dillerin ise (Aynu, Yensi, Gilyak, Ostiyak, Kamçadal, Çukçi, Yukagir), evvelce saydıklarımızla bir ilgisi olmadığı zannedilirken, son asırda çok ince ve geniş bir şekilde yapılan Yakut ekspedisyonundan sonra, mudun üzerinde çeşitliklere sahip olunmuştur. Bu arada, Koryak ve Yakut dillerinin İki kıt'a arasında bir dil köprüsü oldukları inkâr edilemez, hâle gelmiştir.

Kuzey Asya genel olarak Türk, Tunguz, Mançu, Kore ve kısmen de Mogol dillerine ayrılıyor. Kalmuk, Tatar, Özbek, Buryat, Tunguz dilleri, Türkik grubuna giriyor. Bu grubun dili, aile kuruluşu, psi-

Ko-analitik hususiyetlerini, Omaha Kızılderililerinde buluyor ve Omaha Yeğen Sistemini görüyoruz. Bu Türkik sistemile, Kızılderililerin büyük kısmı da (Atabaşkan, Su, Kara Ayak, Navaho, Pueblo ilâ..) gerek Kesan dil ve gerekse jenealoji bakımlarından birbirlerine sıkı bir şekilde bağlanıyorlar.

Leningrad etnoğrafik müzesi müdürü Potapofun vermiş olduğu bilgiye göre, -ki otuz yıl önce bu bilinmiyordu- Kungar Özbeklerinin, Tatar, Kalmuk ve Kazakların birer kolu olduğu, ilmi çalışmalar sonu ortaya çıkmıştır. Pek tabii ki bu suretle bunlar da Öz Mogol kitlesinden, Buryatlarla beraber ayrılmışlardır. İşte Omaha Kızılderili karakter sistemlerine bağlanan grup bu Türkik gruptur. İşlerinde Kara Kalpak, Kırgız da birer kol teşkil etmektedirler. Bu sebeple, Barton tarafından 1798 de hazırlanmış olan Asya-Amerika dilleri mukayeseli sözlüğünde, Türkik köklerin Kızılderili dillerinde ne derece bulunabileceğinin şaşırtıcı bir sonuç olabileceğini de ilâve etmek isterim.

Konumuz ile ilgili diller hakkında aşağıdaki bilgiyi sunmak da faydalıdır sanırım. (Kızılderili)

Yokolan diller: Atakapan, Bötü, Koaviltek, Esselen, Karankava, Sinslav, Timuku, Vaylatpu.

Kaybolmakta olan diller: Çimeriko, Çitimaçe, Çumaş, Kostano, Salin, Şasta, Tonka, Tunika, Yakon, Toltek, Totonak, Avustraloid, Amazon.

Yeterce incelenen diller: Çinuk, Hayda, Kalamat, Kusa, Tek Alma, Tilingit, Yana, Mohavk, Atabaşkan, Su, Seminol, Keçva, Nuatlı, Aymara, Maya, Maui, Maori.

Üzerlerinde çalışılan diller: Çimaku, Kalapu, Kutenay, Maydu, Pinan, Şahaptı, Tano, Çimşi, Vakaş, Yokut, Yuma, ve Türkikle sıkı teması olan Keresan.

Halen incelenmeyen diller: Kaddo, Mivok, Kiyov, Pomo, Vaşo, Vıntun, Viyot, Yücehan, Yuki, Yurok, Zugi.

Algonken,. Atabaşkan, Eskimo, İrok, Muskeci, Saliş, Şoşon, Su dillerinde ise oldukça zorluklarla karşılaşılmaktadır. Bu bilgi 1966 yılına ait olup Amerika ve Pasifik Tunçderili dillerini içine almaktadır. Asya Tunçderilileri ile Aynu dilleri gayet hassas bir şekilde hazır ve elimiz altındadır. (122/6) (178/—) (187/19) (196/380) (216/—) (253/175) (280/385) (290/61) (296/1263) (425/—) (1074/—) (1104/198) Bu konuda en ileri incelemeleri yapan üniversiteler de şunlardır. Tokyo, Leningrad, Moskova, Californiya, Şikago, bilhassa Türkik ve Kızılderili dilleri üzerinde İndiana, Suomi.

Önasya ve Asya : Buradaki Önasya teriminin içinde bazı Avrupa halkları da bulunduğu gibi, Asya teriminden de, Çin ve Hint bölgeleriığlı diller dışarda bırakılmıştır. Sebebi ise, bazı Avrupa halkları- köklerinin dil ve çok defa da jenetik bakımlardan Kuzey Asya grup- bağlı olmaları, Çin, Japon ve Hind dillerinin de, zaten halledilmiş leler halinde bulunduklarından konumuz dışında kalmalarıdır. ız şu arada açık etmek gerekirki, bazı Mezopotamya halklarının rta ve Kuzey Asya halkları dillerine bağlı diller kullandıkları bi- kte olduğundan konuya alınmışlardır.

Asya Tunçderili dillerinde oldukça düşündürücü bahisler bulundu- a gözden kaçmamaktadır. Kelime ve fonemlerin, göçlerin yollarına işleri adeta, bilmediği bir ormana giren bir avcının, ardında bırak- şaretlere benziyor. Bu zamana kadar, tabiatın tahribatına uğrayan işaretler, halâ yerlerini değiştirmemiş ve yeni yolculara yardımdan kalmamışlardır. Bu işaretler o kadar canlıdırlar ki, göçlerin yolla- hi bulabiliyoruz.

Dünya bilginlerinin tamamının birleştiği bir nokta varsa o da Kı- rililerin Asyalı oldukları ve Milattan önce 18500 yılından çok da- evvel Bering boğazını aşarak Yeni dünyaya vardıklarıdır. Bu büyük lararası Göçler son Buz devri aralıklarında başlamış ve dalgalar de Neolitik devrimin içinde hızlanmıştır. Bilindiğine göre bu göç- yapan Asya soyları Yenidünyaya ayak bastıkları zaman kendi öz opolojik karakterlerile beraber dil, gelenek ve türlü inançlarını da mişlerdir.

Daha elli yıl öncesine kadar birer teoriden ileri gidemiyen Özkay- belirtilerini, bugün gelişmiş olan kesinleme imkânlarile daha yet- larak öğrenebiliyoruz. Bundan başka, geliş, gidiş ve anlaşabilme, ırabilme kolaylıkları da açılmakta olan sonuçlara yardım ediyor. os gözünü, radyo karbonu, özü aglütine dayanan kan incelemeleri- sinlikle kullanabiliyoruz. Fakat bütün bunlara karşılık, Kızılderili i konusunda hâla bocalayıp duruyoruz. Sebep ise, daha evvel bir derili grubunun kabul edilmemesi idi.

Halbuki, antik göçlerden günümüze kadar varabilip de kalıntıları sel, sosyal ve filolojik ilimlerin tesbit edebildiği karakterlerin %35 k izleri, bir Tunçderili grubunun da yaşadığını ifade etmektedir. sistem dahilinde diğer soylar nasıl ki kendi orijinal terimlerine orlarsa, Tunçderililer de kendi yerlerini rahatça alabilmektedirler. lay, bilhassa göz önünde tutularak işe başlanınca, diğer ilim kolla- bi, dil kolu'da bizlere kolaylıklar sağlamakta olup, istikametimizi iliğinden tayin etmektedir. İşte Kızılderili dilleri, böyle bir anlayış le incelenince, kendilerinin Asya Türkiklerine ve Pasifik Mauilerine arını vermektedirler.

Artık kristalize bir hale gelen bu geniş konuda, eldeki yeniliklerin yardımı ile araştırıp bulmayı başarabildiğimiz, Türkik Kızılderili ve Pasifiklerle yaptığımız birkaç semantik çalışmadan sonra Tunçderili dilinin ne inanılmaz görüngelere girdiğini anlıyoruz. İşin asıl düşündürücü tarafı, bu değişmelerin filolojik bir akkültrasyon veya bozukluk da olmamasıdır. (Yakındoğu, Tiyan Şan, Urdu, Güney Baykal dışarda). Üzerlerinde çalıştığımız gruplar beyazların gelişlerine kadar sıkı bir izolasyon içinde yaşamışlardır. Batı Fiziki etkilerinden uzaktılar. Bu böyle iken ve Yukarı Asya baştanbaşa fonemik ve aglütinatif varlığını saklamakta iken doğu Asya monosilabiğe, dalmış bulunuyordu. Alauçdaki Kodyak adalı Karlık kabileleri ile Alaska Yakutları (Yakutat,) Yokut, Nenet, Selkap Samoyetleri, cümle kuruluşlarını bozmuş ve kelimelere yeni ekler koyarak hafifce polisentetikleştirmişlerdir.

Alaskadan aşağı doğru kayıldıkça iş daha da başkalaşıyor.

Kızılderililerde yaşayan veya unutulan 600 lehçeyi içine alan beş yukarda, iki ortada, iki de aşağıda olmak üzere dokuz büyük dil grubu var. Bunların dışında, şimdilik hiç bir gruba giremiyen Aynuik ve İndoik birkaç dil daha görülüyor. Fakat yukarda söylediğimiz dokuz dil grubundan üçü Türkik iz ve hiç olmazsa birlik hece köklerini pekalâ saklıyabiliyorlar. Bunlar, 1) Keres, 2) Anasazı kültürüne bağlı Atabaşkan, dilleri, 3) Azteklerin Mayalardan aldıkları ve Zapotek, Toltekleri de içine alan Totonak (Nuatlı) dili ile Arkana, İhopa İnkalarının konuştukları Aymara (Keçua) dilleridir. Amerika toprakları dışında ise, Pasifikteki Maui, Maori, Rotuma, dilleri ayrı bir grup olur. Dayak, Kaya ve bazı Papua (Saravakta) da ayrıca bir gruptur. Türkçeye yakınlığı çoktandır sanılan Malaka dili tamamen değişik bir dil olarak ortaya çıkıyor. Yukarda saydığımız dillerin hepsi Yakut, Kırgız, Çuvaş, Buryat Türkik köklerine bağlı olmakla beraber polisentetik özellikler taşımakta olup fonem özelliklerini kaybetmeyen dillerdir.

Gerek morfolojik ve gerekse antropometrik, psikolojik, sosyal ve B, tipi kan bakımlarından Tunçderili oldukları anlaşılan bu kitlelerin konuştukları dillerden bazılarındaki benzemezlikler o kadar şaşılacak derecededir ki, dildeki bu büyük değişikliklerin nerelerden ve ne gibi zorlarla ortaya çıkabileceği sorusu, insanı düşündürüyor. Fakat elde Mikmak, Zuni, Ute, Dene, Payoti, Hopi, Yakutat, Keres, Çahta, Su ve diğer eşit dillere ait sözlükler olmasa insana umutsuzluk gelirdi. Zaten dil, şu'veya bu zor karşısında karakterini, diğer antropolojik, sosyal özellerden daha kolayca kaybeder bir anlaşabilme aracı olduğundan dolayıdır ki, bunu bilen Kızılderililer işaretleşme dilini zenginleştirerek geliştirmişler ve onu bir bilim haline getirmişlerdir. En çok güvenle bu türlü anlaşmaya bağlanınca da, başıboş bıraktıkları söz dil-

Yenidünyada birer bilmece olup özlerinden uzaklaştırılmışlardır.

Amerika Kızılderili dilleri genel bakımdan polisentetik olmakla be- ab, bir az evvel dediğimiz gibi Türkik olanları Aglitünatif karakter- er hâla tutuyorlar. Bütün hece, kelime, cümle ve fonetik değişimler, ıral stoplar bu aglitunativite içinde olabiliyor. Hatta bazan öz he- elerin birer morfem haline getirildiklerini de görebiliyoruz. Kelime- er dizilmesi bize göçlerin yolunu bile çizebiliyor. Fakat buna kesin bilmek için daha çok erkendir. Üzerlerinde çok çalışmak gerekir. sekizinci yüzyıldanberi bu işe kendilerini verenler ilkin misyonerler ve nraları da Asya dillerini yeterce bilmiyen Batı bilginleri olduğu içün eler morfeme, morfemler kelimelere benzetilerek diller içinden lmaz bir hale getirilmişler parça parça edilerek yazılmışlardır. Bunlar başka Mogolla Türk ayırt edilemediğinden, sözlükler karşılaştırıl- n Tatar deyip Mogola yer verilmiş, Türkik diline hiç yanaşılma- r. Her hangi bir dili konuşandan yalnız kelimeler toplanmış, gra- nerler yapılmış fakat o dili konuşanın göçlerde tabii, fiziki ne gibi et- karşı geldiği hesaplanmadığı gibi antropolojik özlerine de baş mamıştır. Bu hal onların bütün Amerika ve Pasifik halkını Moğo- a bağlamalarına sebep olmuş ve elli yıl evveline kadar böylece akıp elmiştir. Bugün bile bazı bilginlerin birkaç kelime benzerliği yüzün- antropolojik karakteri, psikolojik duyusu bambaşka olan Türke Mogol demekten çekinmedikleri görülüyor. Benzerlik hiç bir zaman tıp- lık değildir. Artık bu zamanda bir çok ileri ek bilgiler varken benzer- eşinden koşmak da doğru bir şey olur mu bilmem. Bugün bilgileri ayrı kullanmak zamanı olmadığından, bu gibi öne atılmalar, buluşu orlar ve işi bir az daha karıştırır. Konumuz Kızılderililer olduğu ve ra da topyekün -hiç değilse çoğunlukça- Mogol denildiği, dolayısi- hepsinin dil kaynağını Mogolda aradıkları için, Türkik dilinin, Yenidünyadaki varlığı haksızca kaybedilmektedir. İşte bizce Semantik ştırılmalara girilmeden önce, grupların diğer siyantifik bilgilere göre lıkları, bu sebepten dolayı incelenmiştir. Uygunları bulununca, indeki Türkik özlerin aranmasına başlanmıştır. Aksi halde, keli- benzerlikleri dolayısile Mayalara Çermanoid denmeye ve Pasifikli- de Beni İsrailin, kaybolduğu söylenen on kabilesine bağlamak için edilen uğraşmalara düşülürdü.

İşte bu gün elimizin altında bulunan Kızılderililere ait kitaplıkla- oğu böyle anlaşılmazlıklarla doldurulduğu için, araştırmalar yavaş iç oluyor. Bu sebepli, sebepsiz değişikliklerin, bazı bilginlerce, mis- rlerce bir az daha zorlanmış olması yeniden araştıranları çok dü- ürüyor ve üzüyor. Fakat Orta Asyadaki İgneyo Alauçlarda öne, hoda n'gi, Oceanyada n'ro, Papua da îni denildiğini öğrenince soviniyorsunuz. Tanrı kelimesi ise (t. ng. r) Dingir, Tengri, Tangrı, Tengere, Tangora, olarak dolaşıp Tahitiye, Yeni zelanda Maorilerine Tangaroa halinde geliyor. Bu gibi sonuçlar sa insana çalışmak için yeni güçler veriyor.

Asya dilleri : Asyada, en geniş dil Mogolcadır ki, bunu Mogollar, Çinler, Japonlar kullanırlar. Çok eski zamanlardanberi Türkik topluluklarla komşu olarak yaşamış olan Mogollar Proto-Türkik dille kendi dillerini bol bol karıştırmışlardır. Bununla beraber, az da olsa bunun aksi de olmuş ve Öz-Türkçeye bazı Mogol kelimeleri de girmiştir. Diğer taraftan, Mogolcaya, Hind yolile Aryan dillerinin karıştığı bölgeler de, Güney-Batı Asyada geniş bir şekilde görülmektedir. Andaman, Negrito, Negrillolar yolu ile Asya Zencisi dillerinin de karıştığı vakidir. Batı Mogollarının dilinde ise, İskit izlerine tesadüf edilmektedir. Anlaşıldığına göre, Öz-Mogol dili çok az bir kitle tarafından kullanılmakta olup, homojen olanı da Dağur, Ayrat, Yu-Çen, Sino-Tibet, Topa, Ordas dillerine inhisar etmektedir. Halka, Angara, Kalmuk, Buryat, Mongur ve Uygur dilleri, Mogolca ile karışmış Türkik dillerden başka bir şey değildirler. Sino-Tibet dili, Tibet, Burma ve Taylandı içinde almakta, olup, Tai, Siyam ve Laosu, Viyetnamı Annam dili kavramaktadır. Pasepa, kendi kendine bir Mogol lehçesidir. Çin kuzeyindeki toplumlar esasen Türkçe konuşan gruplardır. Kore kuzeyinde Türkçe karışık dil kullanılırken, güney daha koyu bir Mogolca konuşur.

Mogolca ile Türkçe arasında, hece, kelime ve gramer bakımlarından çok bir yakınlık yoktur. Yalnız fonetiğin Altayik karakterde olması, benzerliklere vesile teşkil etmiştir. Bu olay Tunguz dili için de böyledir. Yine Türkiklerin bir kolu olan Naymanlar da, Uygurca kullanırlar. (Kâşgarlı Mahmudun bazı çalışmaları da bu konuda önemlidir.)

Rice 1882 de bildirdiğine göre, Samoyed, Bask ve Polinezya dillerini Türkik (Western Mongols) dilleri içinde mütalâa ederek, bu dillerin Finike dili ile ilgili olduğunu beyan etmişti. Uralik-Altayik teriminin ayrıldığı devirde yaşadığımız için, kullandığı teriminin (Western Mongols) Türkik manâsına geldiği pek açıktır. Tunguz, Mançu, Goldi, Evenk dilleri de Kuzey Kore dili gibi Mogolcadan ayrılırlar. (411) (323) (399) (1073) (203) (430)

Asyada konuşulan ikinci büyük dil, İndo-Avrupa dillerinin de bağlı oldukları ve kök itibarile Sanskrit antik diline ekli olan Hintçedir. Tamil, Sanskrit köklü olup muhtelif safhalara girmiş olan bir dildir. Güney Hindistan Tamillerinin dili ise, zayıf bir Dravidyan soyundandır. Bu dili konuşan halk çok kıllı, arasıra dalgalı saçlı, koyu kahve rengi ciltli olup kırmızıdan mahrum siyah tonlar içindedir. Doğu Afrikada da gruplar halinde görülüyorlar. Dillerinde Sanskrit kelimeler bulunmakla beraber, bu kelimelerin nisbeti pek azdır. Bu tip dillere Burmada ve Karip adalarında da tesadüf edilmektedir. Morganın teorisine göre, bu dil, Tamil-Telagu sistemile Irok Kızılderili dillerine bağlanabilmektedir. Madras, Bellari, Orissa, Adhara dilleri ise, Kızılderililere veya Türkik dillere bağlanamamakta olup, Mogolca gibi, Aynu diline de tamamen yabancıdır. İndo-İran ve Avesta dillerinin de yukarda adı geçen grup dillerine hiç bir bağı görülmemektedir. Fakat, Sanskrit köklerden bazılarının Maya ve İnka dillerinde izleri de inkâr edilmez vaziyettedir. Bu arada şunu da ilâve etmek gerekir ki, İtalik (Lâtin, Oskan, Umbrian, Fransızca, İtalyanca, Romence, Portekiz, İspanyol) ile, Çeltik (İrlanda, Velş, Gol, Breton) ile, Cermanoid (İngilizce, Felemenkçe, Gotikçe, İskandinavca, İzlandaca) ile, Slavikçe (Polakça, Bulgarca, Makedonca, Hırvatca, Slovence, Ukranyaca, Rusça) ile, Lâtviya-Litvanyaca ve Yunanca ile de gerek Türkik ve gerekse Kızılderili ve Polinezya dillerine bir ilgi kurulamamış, yalnız Maori dili, bir kaç kelime Aryan tipi göstermiştir. (411) (1069) (2) (320) Bir nevi Hindu dili olduğu, inceleyenler tarafından beyan edilen Tokariş sözlüğünde, bir hayli Orta Asya köklü kelimeler bulunmuştur. Fakat bu arada Arap ve İran kelime benzerlikleri de görülmüş olduğundan, antropolojik bakımlardan ilgileri olmayan bu kitlelerin diline, Türkçenin nereden ve nasıl girdiği düşünülerek tereddüde düşülmüştür. Bulunan kelimelerin daha çok Paleo-Asyatik kelimeler oluşu ilgimizi daha çok tahrik etmiştir. (156)

Hunza-Nagyr dili ise, Gilgit, Çola, Kadiya, Pasin, Çıtral, Hunza, Nagır, Kacuna, Şina dillerinden ibaret olup, Hindi Kuş bölgelerinde kullanılmaktadır. Baştanbaşa Türkçe kelimelerle dolu olan bu dilde, Fars ve Arap dilleri de çok hâkim olduklarından kronoloji bakımından şüpheye düşülmüştür. (771) (772) (773) (156) (1119) (1120) (1121) (320) (411) Mahaza, Polinezya ve bilhassa Maori dillerinde Hibru köklü kelimelerin, XIX cu asırda tesbit edilmiş olması çok enteresan ise de bu tesbit nisbeti ehemmiyetsizlikten ileri gidememiştir. (701/393)

Afrika dillerine gelince, Çaryen, Udai, Ubango, Nilo-Kongoid, Negro-Seneg, Voltaik, Nilo-Çad, Benton, Nilo-Ekvat, Eburno-Dah, Eburno-Liber, Arab, Koptik, Kuşit, Bantu, Hotento, Buşman dillerinde Türkikle ilgili hiç bir bağ bulunamamış olmakla beraber Nilo-Abis, Seneko-Cinean, Berber, Tevarek dillerinde bazı bağlar tesbit edildiği öğrenilmiştir. (766) (411)

Türkik dillerinin köklerinden biri olan Karakalpak dili, pratik bir dil olması dolayısile yavaş yavaş Rusçaya da girmeye başlamıştır. Bu dil Avustraloid ve Pasifik dilleri ile 1954 yılında karşılaştırılmış ve oldukça bariz bağlar bulunduğu ilim hayatında kabul edilmiştir. Russifikasyon git gide gelişmekte olup, dil eski karakterlerinden ve ilsâm tesirinden koparılmaktadır.

1887 de tetkikler yapmış olan Prof. V. T. Miller ve Mişenko, İskit dilinde Uralik-Altayik kuvvetli delillerin bulunduğunu açıkça işaret etmekle beraber adı geçen dili İrani Coğrafya bölgesine ithâl etmiştir.

Türkik dillerinin Hur ve Hatti dilleri içine köksaldığı ve Oğuz dili ced kaynaklarının, adı geçen dillere geniş baskısı olduğu işaret edilmektedir. Hazer denizinden Kan Abada kadar iki milyon insan' tarafından konuşulan Türkmen dili, Osmanlı Türkçesine (Anadolu değil) pek bağlı bir dildir. Yomut, Teke, Göklan, Ersarı, Salur, Sarık lehçelerine ayrılan bu dil, Özbek ve Kazak dillerine kökler salmıştır.

Oryot, Gorno-Altay dili, Altay ve Sayan dağları civarında konuşulan Altay Kıran dilidir. Arap ve Fars tesirleri az girmiş olan bu dil, kıt'alararası çalışmalarımızda ve bilhassa Paleo-Asyatik karşılaştırmalarda önemli bir yer işgâl eder. Türko-Tatar diye bir dil de düşünülemez. Çünkü Tatar zaten Türktür. Tatar dili ise; Fino-Ugrik, Yakut, Kazan, Nogay, Karayım, Mançu, Çuvaş, Kazak, Oryot, Tuva, Baltır, Kıpçak, Samoyed, Kara Gaş, Tunguz dilerini içine alan ve çok geniş manâda mütalâa edilen bir dildir. Aslında birbirlerinden bazı farklar gösteren bu dilleri bir tek Tatar çatısının içine almak oldukça hatalı görülüyorsa da, Mogolcadan ayırması bakımından faydalı sayılmaktadır. Tatar dili, ayni zamanda, içindeki kollar vasıtasile Aynu, Eskimo, Kızılderili ve Maori-Maui dillerine de bağlar vermektedir.

Urdu Hindistanı dilinin, Orta Asya Urdu dilile genel bakımdan hiç bir ilgisi yoktur. Aynı zamanda Mogol Ordo lehçesi de adı geçen iki Urdu dillerinden tamamen başkadır.

Orta Asya Türk Urdu(•) lehçesi, genellikle Özbekler tarafından kullanılan ve Arapça-Farsça ile dolu bir dildir. Ordo, tamamen Mogol lehçesi olup Urdu Hindistanı ise bir Sanskrit branşıdır.

Kara Derya ile Kutup denizi arasında yaşayan Samoyetler (Yurok, Nenet, Yeni Sey Enetleri, Tavgı Nfanasanları, Selkaplar, Kamalar, Maddular, Turuk Hanlar, Tazalar, Agen ve Baylar) esas itibarile Uralik-Altayik gruba dahil olup Tunçderili Türkiklerin bir koludur. Akrabaları olan Türk ve Macarlar arasına muhtelif defalar girmiş, çıkmışlardı. Aralarında Mogol kültürü içine düşüp, dilleri Mogollaşan Enetler dikkatimizi çeker. Her ne olursa olsun, Samoyet dili kesinlikle Türkik grubu içinde sayılmaktadır. Yirmi sekiz esas kütleyi veren Türkik dili, doğu, batı ve orta Asya lehçelerinde birbirlerinden az ayrılıklar göste-

---

(•) Ur-du: Vurucu, Savaşçı

rirler. Kelimelerin kökleri hiç bir zaman değişmediği için, daima son eklerinde değişiklikler olur. Bu kütlenin içine, Mogol grubuna vaktile yanlışlıkla geçirilmiş olanlar, yani, Bering, Yeni Dünya ve Pasifik Tunçderilileri ithâl edilmemiş bulunuyor. Türkik köklerin, Tunçderili ifadesi altında, yukarıda adı geçen gruplardaki dil bağlarının bulunabilmesine sebep de, işte bu son eklerin, hatta fonemlerin değişikliğe çok uğramamış olmalarından dolayıdır. Karakterlerde vuku bulan değişiklikler, hiç bir zaman bir filoloğun gözünden kaçmamaktadır.

Buryat dili ise, en eski Türkik diline oldukça sadık kalabilmiş olmak bakımından önemli bir yer tutar. Ki, bu dil, Paleo-Asyatik dil grubuna muazzam bir köprü kurarak, Aynu-Türkik-Çukçi-Eskimo-Tilingit-Yurak-Anasazı-Maya-Aymara-Polinezyayı, birbirine bağlar. Dolayısile Fino-Ugrik diller de diğer koldan bu topluma bağlanırken Modern Yukatek (eski Zapotek) dilinde de izlerini gösterir.

Finin bir çok kısımları ile, Lâtviya ve Eston dillerinde Türkik kökler bollukla görülür. Macarca da bu grubun iiçndedir. Birçok ilim adamlarının yaptıkları incelemeler sonunda Fino-Ugrik dilin, Uralik-Altayik köklerinin Paleo-Asyatik topluluklar arasında da pek bol kullanıldığı tesbit edilmiştir. Diğer taraftan Paleo-Asyatik-Bering-Alaska dilleri ise Kuril-Aynu dili ile bağlıdır. Anasazı-Atabaşkan Kızılderili kollarına da bağlanan bu diller, yine Orta Amerika Maya-Tolteklerine, Güney Amerika Aymara ve Tukumanlarına tabii olarak bağlanmaktadırlar. Pasifik Tunçderili dilleri ise, bu köklerden bir çoğunu benliklerinde taşımaktadırlar. (203) (41) (184) (90) (411) (240) (159) (250) (603) (58) (35) (97) (344) (311) (310) (255) (256) (117) (312) (246) (168)

Tunçderili dil glottural bir dil olmadığı gibi balanslı fonemleri ile aglutinatif dillerin en mütekâmil şeklini ifade eder. Bu dilde bazı(ı)lar ve (i)ler, (u)lar, (ü)ler belki de çok eski glottural karakterin tahavvülünden ileri gelmiştir. Bunlar (Atlı)daki son (ı)ki, (Atl') ve (Bitim) deki ilk(i) gibi işaretlerdir. (B'tim,=bitim) (B'lur=bulur) (B'tün=bütün) gibi. Bundan başka Modern Türkik dilinde çok eskilerdenberi çoğu unutulan ikili fiiller ve bazı ekler, yerlerinde kullanılabilse ifade edilemiyecek hiç birşey olamaz. Osmanlıcada, bu ekler terkedildiği için, dil fena halde zayıflamıştı. (-ki, -kı, -gil, -gıl, -gen, -kal, -kıl, -gan, -em, -gat, -kat, -kut, -tak, -ak, -ıs, -iş, -ım, -ey, -ay, -en, ilâ.) Bu ekler halen Asya ve Paleo-Asyatikle Alauçlarda hatta Alaska Yakutat'larında kullanılmaktadır. (1) (411) (40) (1070) (39) Pek tabii ki, Türkik dilleri için ciltler dolusu kitaplar yazılabilir, yazılmıştır ve yazılmaktadır. Biz burada yalnız konumuzla ilgili olan bir kaç meseleyi izah etmekten, daha doğrusu bu meselelerin referanslarını vermekten ileri gitmek cesaretini göstermeyip, gerisini filologlarımıza bıraktık. Bu referanslar ele alınıp, semantik çalışmalara başlanırsa, netice çok sevindirici olur.

Yer isimlerine gelince; bu hususta fazla bir şey yazmak şimdilik luzumsuzdur, Çünkü Asya, baştanbaşa Türk ve Türkik köklü isimlerle doludur. Nehirler, göller, dağlar, taşlar hep Türk isimlerini bu güne kadar muhafaza etmişlerdir. Ne Çin, ne Hint ve ne de Mogol kültürü, Türkik yer isimlerini yerlerinden koparabilip yenileyebilmişlerdir. Hatta, koca Rusya dahi bununla başa çıkamamış, hartalarını olduğu gibi bırakmak zorunda kalmıştır. Alauç ve Alaska bölgeleri ile batı Kanada ve Birleşik devletler Pasifik sahilleri hep hep şu veya bu şekillerde değiştirilmiş Türkik özlü isimlerle anılırlar. Artık Tepe kelimesinin manâsını bilmeyen Amerikalı dahi bulunmaz. Bu kelimenin hem tepe, hem mahrut ve hem de çadır olduğu cevabı derhal alınabilir. New.Yorkta, Herald meydanında dikili âbide ye dahi bu adı vermişlerdir. Bu sebeple, bu hususta şüphe etmek bile yersizdir. Yeter ki okunup geçilmesin, incelensin.

Kafkas bölgesi, Dünya üzerindeki dillerin birbiri üzerine yığılması ile ortaya gelmiş bir diller tepesine benzetilir. Fakat bu dillerin en genişi Türkik köküne bağlı olanlardır. Bunlar da şu lehçelere ayrılmışlardır. (Kafkas, Vladi Kafkas, Peçi, Teteçen, Lezgi, Gürcü, Kara Çay, Tatar, Kazbek, Tağistan, Aysor) Bu dillerin Bask dili ile de ilgisi olduğu bilinmekle beraber, izleri Pasifik lehçelerinde dahi bulunmaktadır. Diğer taraftan, Paleo-Asyatik, Yeni Sei, Yakut, Tunguz ve Finno-Ugrik diller yolu ile Kızılderililere kadar varmıştır. Kızılderililere, yalnız dil hareketleri değil, davranış ve yaşama tarzlarını da iletmiştir. Kaptan Cook'la Tahitiye giden Dr. Commerçon, Polinezyalıların tertemiz Kafkas halkından başka bir şey olmadığını da Fransa kralına 1776 da verdiği raporda bildirmiştir.

Kafkas dilleri üç büyük grup gösteriyor. Bunlar birbirleri ile dil alış verişinde bulunmuşlar ve genel olarak karışmışlardır. Bu arada, Semitik dil kullanan Aysor'lar ise pek küçük bir grup teşkil etmekte ise de, Maori ve Keçva dillerindeki sâmi özlü kelimelerin, binlerce yıl önce bu kaynaktan ileri geldiği düşünülebilir. Pontüsten evvelki saf Lâz dilinin, Avarlar gibi küçük toplumlardan olması da muhtemeldir. Azeri, Türkmen, Kara Papak, Kumuk, Nogar, Karaçay, Balkar, Kalmuk dillerinin izleri, tâ Kızılderililere ve Pasifik adalı halklara kadar varmıştır. (251) (2) (411) (224) (151) (907) (1) (466) (401) (41)

Bachelor ve Pilsindsky'nin çalışmalarından da öğrendiğimize göre, Aynu dili de Türkik gibi Aglütinatif bir dildir. Beş lehçeden ibaret denilen eski Yezo ve bugünkü Hokkaido adasının kuzey bölgesile yakını adalarında konuşulur. Usko-İburi, Tokaşi, Saru-Hidaka, Pumik, Yomon lehçelerinin isimleri bütün Japonyada ürpererek anılır. Bu dilleri konuşan halka, Japonların verdiği isim köpek-barbarlardır. Halbuki sosyal düşünüş ve gelenekleri bakımından, diğer cemiyetlere nazaran çok daha medeni sayılmaları gerekir. Güney adalı lehçesi 15000 kişi tarafından kullanılır. Kuril, Kodyak Sakalin adalarında da Aynular olduğu gibi ayrı lehçelere sahiptirler. Bu dil coğrafi bir dil olup, etrafını çeviren dillerin hiç birine benzemez. Bilhassa Japonyayı çok etkilemiştir. Kore civarında da yakınları olduğundan Kuzey Korede aynı lehçelerinin bulunduğu da bilinmektedir. En büyük tesirlerini Paleo-Asyatik, Tunguz, Kırgız ve Eskimolarda bulabiliyoruz. Yapılan mahdut incelemelere göre, Mongur ve Altayik dillere bir çok kökler verdiği veya bu dillere etkiler eylediği bilinmektedir. Fiziksel karakterleri tamamen Tunçderililere intibak ettiğinden, Aynuların, Tunçderililerin kaynaklarından ilk ayrılan soylardan biri olduğu düşünülmektedir. Kızılderili dilleri ile de bağlarının bulunması, sanat işlerinde Maya ve Tolteklere bir çok şeyler vermiş olmaları onların homojen bir soy kolu oldukları hakkında birlik vardır. Nesillerinin git gide kaybolması tehlikesi baş gösterdiğinden, ilim adamlarının aralarına girmiş olmasına vesile teşkil etmiştir. Bu dil; Aryan, Sâmi, Zenci, Mogol dillerinden de uzaktır.

Aynular, kelimelerindeki R harfine çok sert bir telaffuz verirler. Shoten tarafından 1966 da tanzim edilip elimize varan Aynu lehçe lûgatlığı tetkik edildiğinde, bu dilin 5 yerine 9 lehçeden ibaret olduğu artık anlaşılmaktadır. Bu lehçelerden Yakumo ve Soya lehçelerinden Türkik köklerin kolayca çıkarılması da mümkün olmuştur. Hatta kitabın başlangıcında, Aynu lehçesinin içinde Japon, Kore, Tunguz ve bilhassa Türkik ve bazan da Mogol, Macar kelime köklerine tesadüf edildiği, yazar Shiro Hattori tarafından kaydedilmiştir. Hatta, Oğuz destanında bulduğumuz Kurkan (çadır) gibi kelimelerin çoğunu Aynu dilinde bulabiliyoruz. (122) (167) (219) (239) (239) (256) (317) (774) (1092)

Yakutlar ve Buryatlar Başkırlar, Paleo-Asyatik bölgelerinde oturan ve orijinleri Türkistan olan iki Turanlı gruptur. Gerek dil ve gerek kültür bakımlarından antropolojik karakterleri ile birlikte rahatça bu kökün içinde sayılırlar. Bu halklar, Alaska batısındaki Yakutatlara eşit bir kök olmakla bareber, tamamen Yakutların bir kolu olduklarında birlik vardır. Nüfusları 250.000 kadar olup hayvan ve sebze yetiştirirler. Atabaşkan Kızılderililerine, Yakutatlar yolu ile çeşitlikler verir ve diğer taraftan Aynularla da bağları pek açıktır. Yakutça, Asyada kullanılan en geniş dillerdendir. O da Türkik dilinin bir kolundan başka bir şey değildir. Buryat dili ise oldukça Mogol dilinin tesiri altında kalmıştır. Yakut Şamanlarının 12.000 kelimelik bir dilleri olup halk dili yalnız 4.000 den ibarettir. Şaman dili ile, tabiatın sırlarını öğrendiklerini iddia ederler. Halk, Şaman dilini hiç bir zaman kullanma hakkına sahip olmadığından, ayni kütle içinde iki veya ikiden fazla dil kullanılması karakteri, Kızılderili ve Pasifik dillerindeki karakter anlayışına paralel bir olaydır.

Çukçi dili de, Uralik ve Altayik bir dil sayılmaktadır. Türkik kökler bakımından çok zengin olan bu dil, Kamçadal, Koryak, Yukagir, Gilyak ve en önemli bir dil olan Aynu dillerine sıkı bağlarla bağlıdır.

Çuvaş dili, Türkik köklerden uzaklaşmış, ve tanınmaz bir hale gelmiştir. Bu dil ancak Yakutçaya yakın kalabildiğinden, incelemelerin bu yoldan yapılması gerekiyor. Bünyesine işleyen Mogolca köklerin dikkate alınması lâzımgeliyor. Diğer taraftan, Çuvaş dili, Kıt'alar arası göç dillerinde, önemli bir yer tutmakta olduğundan, ihmale terkedilmemesi gözönünde tutulmalıdır.

Kırgız edebî dili, Rus ihtilâlinden sonra gelişmeye başlamıştır. 1924 de Arap harfleri, 1928 de yeni Türk alfabesi kabul edilmiş, ve bu da 1940 da sirilik Rus harfleri ile değiştirilmiştir. Bu dil genel olarak Kırgızlar, Kızıl Çinde Sink - Yang Uygurları, Kazaklar, Özbekler, Tacikler ve Afganlılar tarafından kullanılmaktadır. Kırgız dili, bugün bizlerin konuştuğumuz dilin uzakça bir lehçesinden başka bir şey değildir.

Uygur dili, Asya türkçesi, Mançu, Hyung-Nu ve Çukçi dillerinin yanıbaşında incelenmelidir. Netice tahmin edildiğinden bambaşka bir şekilde ortaya çıkar. Çünkü Uygur dili öz Türk dilidir ve Mogolcaya, aldığı tesirlerden ziyade baskılar icra etmiştir. Bu tesirlerin, ikinci Yeni Dünya göçlerinden çok evel başlamış olması da muhtemeldir.

Tunguz dili de, Uygurca ile Aynu köklerinin karışımından ortaya çıkan bir dil gibi görülüyor. Halbuki, kronolojiye göre, Aynu soyu, diğer Türkik soylardan çok eski olup, Proto-Avustraloidlerin torunlarıdır. Bir nevi Baş Kol sayılırlar. Bu sebeple, Aynucanın, bütün Tunçderili dillerinin de antik köküne sahip olduğu düşünülmektedir. Tunguz ve Uygur dillerinin, bu dilden ortaya çıkmış olması fikri de önem taşır. Bihalssa, Aynularda aynen olduğu gibi, Tunguz genç kızlarının dillerinde, cinsel birleşme ve organlara ait, tercüme edilemiyecek kadar açık şarkılar dolaşır. Bu şarkılar hem kemmiyet ve hem de keyfiyt itibariyle birbirlerinin eşleri olmakla beraber, gayet safiyâne, ayıp telâkkisinden tamamen uzak inançlarla söylenir. Bu folklorik karakter, göründüğünden çok önemli olup, Eskimolarda, Kızılderililerde, Maya, İnkalarda, Pasifiklerde yaygın bir şekildedir. Şunu da ilâve etmek gerekir, ki bu şarkılar kutsal bir inançla söylenir ve hiç bir zaman sensüel maske taşımaz. Bu olay bir dil bağını ifade eder sanırım.

Gilyak dili, Shrenk'e göre Aynu diline türlü şekilde bağlıdır. Fakat adı geçen dilin, Kamçadal, Kodyak, Çukçi dillerinde bağlarının çürük olduğu bildirilmektedir. (55) (167) (184) (213) (219) (299) (307) (411) (709) (250).

Alauç dili: İki ayrı grupla kendini göstermektedir. Birisi Eskimo halklarının kullandığı ve Asya Türkik dilleri ile Batı Amerika sahilleri Kızılderililerine bağları pek çok olan genel, sosyal dildir. Bu dil hâlen eski karakterlerini kaybetmemiş olup orijinal hususiyetlerini de muhafaza etmektedir. Bazan Bering dili de derslere de tam kesinlikle ifade edebilecek bir isimden mahrumdur. Bu dil beş kısma ayrılır. Mogolca, Tunguzca, Fince, Samoyedce ve Türkçe. Görüldüğü gibi beş gruptan ancak bir teki Tunçderili diller grubundan ayrılır ki, o ad Mogolcadır. Bu oldukça büyük dil gruplarından başka, Ostiyak, Kot, Gilyak, ve Aynu dilleri karışığı küçük bir dil grubu daha vardır. Bunlara Çukçi, Kamçadal, Koryak, Yukagir de dahildir, ki topyekûn Paleo-Asyatik dil denilmekle geçilir. Yakut ekspedisyonu sonuçları, bu dilin diğerlerinden daha önemli olduğunu ve iki kıt'ayı birbirine daha açıklıkla bağladığını izah etmiştir. Koryaklar, Paleo-Asyatik olarak Kızılderililere en yakın olan topluluktur. Eskimolarda olduğu gibi, mitolojileri de Türkik karakterlerle doludur. Aralarında söylenen, cinsiyeti besleyici hikâyeler burada da tesbit edilmiştir. 122 adet bu kabil hikâyelerden 101 i Kızılderililerde, 22 si Türklerde ve 34 ü ise Eskimolarda bulunmuştur. Dillerindeki ekler, temiz Türkik canlılıklarını kaybetmemişlerdir.

Debets, Bering denizi kranyolojikal tipinin Asyatik ve Alaska Eskimoları ile Çukçi, Atabaşkan Kızılderili kafatasları arasında sıkı bir benzerlik görmüştür. Bu yakınlıklar Orta Asya ve Sibirya kafataslarından da kolaylıkla uzaklaşabilmektedir. Burada şüphe taşıyan taraf, bu Eskimoların batı veya doğu Eskimosundan hangisi olduğunun açıklanamamasıdır. Bunlardan mezosefalik (Türkik) olanlar daha eski olduğuna göre Proto-Eskimoid grubuna girmeleri mümkündür. Bu günkü mezo Eskimoların, Ural-Altayik dil kullandıkları anlaşılmıştır ki, bu toplumun en eski Proto'ların çocukları olduğunda kesinlikler vardır.

Eskimo dillerinde bizleri şaşırtacak nokta, silabik olsun veya olmasın kelime veya hecelerin birleşmesinden ileri gelip de kelime yerine geçebilen sözlerin bitiş eklerinin çok değişik karakterler göstermesidir. Bu olayı, birbirlerine eşit köklerle bağlı Eskimo, Amerika ve Pasifik dillerinde büyük değişikliklerle de olsa görüyoruz. Bu tip bitiş veya ara ekler dolayısile kökler dahi tahrip edilmiş oluyor. Eskimo dilleri bu hususta pek güzel bir misal teşkil etmektedir. Fakat Samoyed ve Yakutat dilleri iki yana alınınca, Eskimo dilinin Asya ve Amerika Türkiklerinin dillerine olan bağı inkâr edilemez bir hale geliyor. Esasen Uhlenberk, Eskimo ve Türkik dilleri arasındaki sıkı bağları tesbit etmiş bulunmaktadır.

Polar Eskimolarının dili Mongoloid kökler veriyor. Fakat çok yakınlarında bulunan Samoyedler, Türko-Ugrik esasları gizlemiyor. Kutup bölgesinde en çok konuşulan dil ise, bir taraftan Kızılderililere, diğer taraftan da Asya Türkik diline bağlı olan bir dildir. (125) (219) (57) (399)

Alauç dillerinden ikincisi, tamamen bir Ticaret dili olup Rusça ile karmakarışık bir hâle getirilmiştir. Buna rağmen Türkik kökler yine de kendilerini göstermektedir. Groenland Eskimoları dili ile de bazı bakımlardan bağları göze batmaktadır. (166) (296) (199) (499) (752) (839) (960) (961) (1063) (39) (57) (241).

Alaska bölgesi, dil bolluğu bakımından Kafkaslara benzer. Kronolojisi tesbit edilemiyecek zamanlara uzanan çağlar ve akınlar dolayısiyle, buraya uğramayan dil kalmamıştır. Burada yaşayan Kızılderililer arasında Yakutat'ların kullandıkları dil tabiî olarak değişik bir Yakut dilinden başka bir şey değildir. Türkik köklere sahip olan diller ise sırasile şunlardır: Ugaşık, Egaşık, Egeğik, Anan Gaşuk ve Mizremi. Bunlar da yavaş yavaş kaybolmaya yüz tutmuşlardır (199) (411).

Hamp'a göre, jenetik verasetin, herhangi bir dilin yaşayabilmesi için kesin bir sebep olmadığı artık bilinmektedir. Fakat savaj dillerinde, yukarıki iddia, oldukça zayıflamaktadır. Dil kaybolabilmekle beraber, lehçe yeni dile tesirler icra etmektedir. Bu olayı Kuzey Amerika dillerinde Sturtevant, Sapir, Algonken dilinde Bloomfield, Malayo-Polinezya dilinde Dempwolf, Atabaşkan ve Kara Ayak dillerinde Hoijer ve Li, Zapotek dilinde Swadesh ve diğer ilim adamları tesbit etmiş bulunuyor. Bir dil, genel olarak diğer dillerin tesiri altında kalmış olsa bile, muayyen soyun burun ve gırtlak teşekküllerinin bir çok harfler üzerinde hususî karakterler yarattığı anlaşılıyor. Yani dil, fiziksel antropoloji ile ilgilidir. Kızılderililerin çok bol olan sözlüklerindeki değişikliklerin bu sebepten ileri gelmiş olduğu da açıktır.

Kuzey Amerika dili, coğrafî olarak dört kısma ayrılır. Doğuda İrok, kuzey batıda Çipava - Algonkin, Çeruki ve Çıka Su'lar güneyde. Bunların içinde Çipava ve Nodoves (Irok) dili bir kök dil gibi görünür. Buna sebep ise, gramerinin daha basit olup, kolayca telâffuz edilebilmesidir. Hiyeroglife benzer, fakat hiyeroglifle ilgisi olmayan işaretlerle isteklerini ifade edebildikleri bir yazıya da sahiptirler. Bundan başka, kabileleri ayıran işaretleri de vardır. (1) Nodaveslerin dili Asyatiktir. Fakat dilde, Çe, Çav ve Çu bulunması, tairhten evvelki Kuzey Çin tesirinin olduğuna işaret sayılmaktadır. Tatar dili ile münasebetleri çok kuvvetlidir. Hudutsuz şâirâne bir dildir. Güzel efsane ve masalları son zamanlarda Akvesaz-ne tarafından toplanıp neşredilmiştir. Bunlar arasında esirlere verilen imtiyazlar, ok ve yayın yaradılışı, tavşanın hileli saklanışları dans folklorlarına kadar geçmiştir.

Kızılderililer ile Polinezyalı ve Asyalıların pek sıkı bağlantı noktalarından biri de, akrabalık tabirlerinin eşitlikler göstermesidir. Meselâ, Baba, dede, amca, teyze, hala, ağabi, ana, nine gibi tâbirlerin etkili şahıslardan maada, kan yabancılarına da kullanılmış olmasıdır. Zunilerde Tete, Türkçemizde de dede mânâsına gelip hem büyükbabaya, hem de çok yaşlı olan herhangi bir şahsa verilir. (2)

Genel konumuzda en belli başlı can noktalarından biri olan Kızılderili ailesi, Anasazı kültürüne bağlı Atabaşkan koludur. Bu kolun kardeş kolları ise, Mogollon ve Hohokam veya Ho-Hakan'dır. Bunlardan Mogollonlar, Atabaşkanlardan daha Mongoloid karakterler verir denilmekte ise de, Mogollonun antropolojik hususiyetleri, Mogoldan ziyade Buryatlara uymaktadır. Hohokanlar ise, Atabaşkanlarla Mogollon arasına düşerler. Her üçü de ayrı kültürleri ifade etmekle beraber, Atabaşkan dilini kullanan kütleler olup, Yeni Dünya dillerinin içinde en geniş konuşulanıdır.

Atabaşkan dili, nefes ve gırtlak hususiyetleri dolayısiyle, garplıların kolayca telâffuz edebileceği bir dil değildir. Bu arada, morfemlerin ve eklerin sık sık yer değiştirmeleri, sesli harflerin yan yana gelmeleri de ilâve edilince, Batılı hançeresine hakikaten zor tatbik edilebilir. Bir defa bu dildeki aglütinatif ve sert melôdik karakterler, Batılılara tamamen yabancı karakterlerdir. Bu tip karakterleri ancak Tunçderililer grubunda bulmak mümkün olduğu için Asyayı Pasifik dillerine bağlaması bakımından Atabaşkan dili çok önemli sayılır. Daha evvelce de geçtiği gibi her dil ev lehçenin ikiye ayrıldığı ve bunun birinin erkeklere ve diğerinin kadınlara ait olduğunu, hattâ bu lehçelerin birbirlerinden, bazan diğer bir dil kadar uzaklaştığı da unutulmamalıdır.

Atabaşkan dil kökü, Kendisi ile birlikte 14 büyük bölüme ayrılır. Dene dilini kullananlar Kuzeyde, Yurok dilini kullananlar Pasifik sahillerinde, Şoşon dilini kullananlar ise güneyde oturanlardır. Bir de bunlardan çok zaman evvel ayrılıp Büyük Göller civarında göçmüş olan Iroklarla, Florida Seminolleri başlıca kolları teşkil ederler. Atabaşkanlar arasına küçük Atakapa Yamyam kabilesi kalıntıları da karıştırılmakta ise de, bu soydan (1940 da) ancak bir erkek ve iki kadın kalmış olup son devirde bunlar tamamen Atabaşkanlardan ayrı ve bambaşka bir kol olduğu kararile, kesinliğe bağlanmıştır. Şimdi Atabaşkanları görelim.

---

(1) Asyada olduğu gibi bütün Kızılderililerde fonem hâlindeki kabile işaretleri, birer mâna olarak daima dillerine de girmiştir. Bu işaretlerin en çok kullanılanı ise bugünkü bayrağımıza eşit bulunan Ay ve Yıldızdır. (604/P15 Speck)

(2) Bu olay çocuğun aileden ziyade toplumun malı sayılmasından ileri gelmiştir.

Iroklar: Beş gruptur. Yukarı New-York ve Kanada'da otururlar. Bunlar sırasiyle Mohavk, Seneka, Oneida, Toskarora, Kayugalardan ibarettir.

Seminoller: Florida civarına yerleşmişlerdir. Nüfusları azdır.

Dene: Bu dil de şu gruplara ayrılır. Doğuda Sarı Pıçak denilen Tatsonotlar, Tilin, Har, Çipava, Çat, Sarsi, Siksika, Saliş, Kaddo, Huron, Omaha, Ozage, Çoktav, Çikso, Dere.

Eskimo: Bu dil de üç lehçeye ayrılır. 1) Koloşan, 2) Yukon, Kotana, Koyu Kuk. 3) Kuçin, Tatana, Agaşuk, Egaşuk, Eğeğik, Anangaşuk, Mizremi, Piyan, Veminuçe.

Çene: Vakaşan, Skitatse de ayrı bir koldur.

Yurok: Bu Pasifik Atabaşkan dili, çok defa sahilden içlere kadar yayılmış olmasına rağmen yine de sahil dili olarak kabul edilmektedir. Buna sebep ise, lehçe birliğinin çok bariz oluşudur. Bu dil de Kızılderililer arasında geniş sayılan bir dildir. Kvalhiska, Umpka, Taltuştundut, Çosta veya Şasta, Tolva, Hupa, Hoyl-kut, Matol, Sinkyon, Lassik, Kuneste.

Atabaşkan: Kendi grubunun en genişi olup altı bölüme ayrılır.

1) Kerosan: Apaça, Çumaş, Çitmaçin, Kosta, Lenape, Nutka, Natik, Neçez, Ocibva, Pima, Pueblo, Pomo, Perut, Tato, Tuza, Yuni, Yakut, Yampa, Zuni.

2) Mivok: Apalaç, Çinuk, Çemez, Komançe, Miyok, Tiva, Vaso, Yuma.

3) Yana: Arıkara, Arapaho, Delavar, Esselen, Hokan, Hayda, İllinoyz, Ki-kapu, Masaküset, Mohikan, Oçimavi, Otava, Tilingit, Vaylaki, Yahi.

4) Algonken: Çeruki, Diyego-güney, Huron, Kvakyolu, Kara Ayak, Onundağa, Papago, Payut-kuzey, Pasamagovi, Su, Şavni, Şoşon, Şaptin, Yanık su.

5) Dakota: Çipava, Çemeçoevi, Hidesta, Krov, Tşimsi.

6) Keçva: Aztek (oto), Aymara, Aravak, Arakan, Çipçan, Çinçay suyu, Çontal, Hopi, Hoka, Vavo, İnka, İtza, Işıl, Kakçikel, Koa Koa Viltekan, Lüle, Tano, Toki, Tupi, Totonak, Tupi-Garani, Tonkava,

Tonok, Tokoştin, Toltek, Tzeltal, Vastek, Varua, Yokut, Yukançi, Yulman, Yunka, Yağan, Yiziştin, Yukatek, Zapotek, Zutu, Zok.

Türk bilginlerinin çalışabilmesi için bilhassa Çumaş - Kostano dili ile Keresan, Yana, Keçva dillerinde, gruplar içi araştırılma yapılması oldukça faydalıdır. İçlerinde Asya, hattâ Anadolu lehçelerine yaklaşanlar bile vardır. Bir kaçı müstesna, hepsinde az veya çok Türkik kökleri bulmak mümkündür. Aslında kök olarak bilinen ve Tunçderili dilinin büyük bir kolu olan Atabaşkanca bir tek koldan, diğerleri ise birbirlerine iyice girmiş lehçelerden ibarettir. Dilde fiziksel ayrılık ancak Orta ve Güney Amerikalarda konuşulan dillere gelince, oldukça ehemmiyetli sonuçlar vermekte ve bu suretle de Pasifik dillerine yaklaşmaktadır. Keçva dilleri bu kategoriye giren bir gruptur.

Kaliforniya ve Arizona'da merkezleri bulunan ve Amerikaların her yanına geniş bir şekilde yayılmış olan Atabaşkan dili, Büyük Anasazı kültürüne bağlı diller ve lehçeler grubudur. Komşuları olup kesafetleri az olan ve kökleri Tunçderili soyundan ayrı olan (Mogol, Aryan) diğer gruplarla fiziksel temasları olmuşsa da, dillerini muhafaza etmiş, hattâ diğerlerine aşılamışlardır. Bu arada, Atabaşkan diline tek tesir, Papaz Tims gibi şahısların, dili bir İncil dili haline getirmek için olan çabalarından ileri gelmiştir. Bu sebeple bazı fonem ve kelimelerin mahiyetleri değiştirilmiş ise de, dilin esasında bir değişiklik yapılabilmesine imkân bulunamamıştır.

Atabaşkan dili genel olarak polisentetik ve vokalik karakterler de veren bir dildir. Kuvvetli prehistorik sosyal ve kültürel gelişmelerini, bunların yaşadıkları yerlerde yapılan kazılardan öğreniyoruz. Nuatlı ve Keçva dilleri 17 nci yüzyılda yapılan incelemelere göre, her ne kadar Atabaşkan dil grubuna dahil ve eşit antropolojik karakterlere bağlı Maya - İnkalar tarafından kullanılmış ise de, bir çok bakımlardan ayrı kültürlere sahiptirler. Ve bu tip olaylara çok yerde de tesadüf edilmektedir. Bu kültür değişiklikleri bazan diller üzerinde de tesirler icra etmiş olduğundan, bazan adı geçen dil, bir bilmece haline de girmiştir. Tabii ki, bütün bu gruplar içinde Çipava ve Navaho dilleri, sadelik, telâffuz kolaylığı bakımından siyasal bir dil mahiyetini almış ve işaret dili ile başabaş gitmiştir. Yana dili ise Irok dili ile birlikte, edebî bir dil olarak tanınmaktadır. Konuşulurken bir şiir dinler gibi olursunuz. Tasvirler, nazirler cümlelerle dolu dilde, el, yüz ve göz hareket ve ifadeleri, ses tonlarının zengin ve davudîliği sizi büyüler. Konuşma daima asîl bir tevazu içinde icra edilir. Mantık ve nezaket hiç bir zaman elden çıkarılmaz. Bir esirle, konuşulan dil, dil Protokolü dahilinde başkanla konuşulabilecek dilin aynısıdır. Aralarında iken, bu emsalsiz insanlar bana eski İstanbul halkını hatırlatmıştı. Aylarca beraberliğimde, bir tek kavga veya küfür işitmedim. Galiba lûgatlarında dahi yok. Onlar kahramanlık ve kudretlerini kendi aralarında değil, ancak savaşlarda gösterebilen bir topluluktur.

Atabaşkan Navaho dilinde 34 sessiz ve 8 sesli harf vardır. Sesli harflerden bazıları gırtlaktaki Larynx tellerinden geçerken, İngilizce gibi Batı dillerinde görülmeyen hususiyetlere bürünür. Türkçedeki I harfi geniş bir şekilde kullanıldığı gibi diğer sesli harflerimizin karakterlerine — Anadolu — eşitlikler gösterir. Navaho sözlüğü, dünya dil ölçüsünde geniş ve zengin grupların içinde ise de, bu olay primitif ve medenî topluluk gelişmelerine göre değişir.

Navaho grameri de, diğer büyük diller gibi zengin gramer kanunlarına tabidir. Kısa bir kaç cümle ile ifade edilemezse de, biraz da olsa özlerinden bahsedelim. Navaho dilinde de Türkçedeki gibi (İki At) demek, İngilizcedeki (İki Atlar=Two Horses) demek yerine geçer, Çoğunluk, isimlere ekli görülmez. (At) kelimesi, bir cümlenin içinde bir tek atı ifade eder. Fakat başına getirilecek olan numeral yedi at gibi, atın plürel nisbetini tayin eder. Fiiller oldukça kompleks karakterler verir. Bilhassa Batı dillerinden tamamen uzak hususiyetler gösterir. Fakat, ayni tip dil olduğu için Türkçemizle daha kolayca izah etmek mümkündür. Meselâ gelmek fiilini alalım. Navaho fiillerine göre açalım. (Gelmek, gelivermek, gelivermiş olmak, gelebilmek, ilâ.) Navaho dilinde bu gibi olaylar bazan 60 tipe kadar çoğalır. Bundan başka, her hangi bir harekete başlama anını, bitirme anını, veya harekete devamı ifade eden fiiller de vardır. Ara sıra, sembolik hareketleri ifade eden fiiller zenginliği ile de, bu bakımdan emsalsiz bir dil olan Buşman diline dahi yaklaşmaktadır. Akla hayale gelmedik tabiat üstü garipliklere dahi tahsis edilmiş kelimeler pek çoktur. Bundan başka, Polinezya Maui dilinde de olduğu gibi, az da olsa, her hangi bir uzuv veya şey, şekline göre de isimlenir. (Meme-normal büyüklükte, Memecik-küçücük meme, gibi).

Kızılderililerde dil ve lehçe değişikliklerinin önemli bir sebebi de, çok defa kabileden olmayan ana veya babadan, çocukların anne kabilesine bağlı kalıp onun dilini kullanmaya mecbur olmaları idi. Milenyumlarca devam edegelen yayılmalardaki etkiler de buna ilâve edilirse sonuç tabiidir sanırım.

Şimdi bu önemli Atabaşkan dilinden, bir kaç kelime de verelim.

Yatkı	: Ev	Aş Köz	: Yemek (yenecek)	Tsün	: Uzun
Tamazkal	: Hamam			Mıssiği	: Mısır
Hogan	: Taş ev	Yu	: Su, nehir	Hû	: Selâm
Tepek	: Tepe, Çadır	I ık	: Vatan	Tür'e	: Türe
		İ diş ta	: Dişleme	Yanunda	: Yanında
Tete	: Dede	Tsko	: Su	Tapa	: Tûba
Atış ka	: Ateş	Dadohişça	: Dudak		

1940 sayımına göre, Kuzey Amerika ve Kanadada nüfusları 80.000 kadar kalmış olan Kızılderililerden, tahminen 62.000 kadarı Atabaşkan grubuna dahil Tunçderililerdir. Bunlardan tahminen 3/4 ü, Birleşik Amerika toprak hakimiyetini sağlayan andlaşmayı imza etmediklerinden müstakil fakat en önemsiz bir sebepten ötürü kendi koydukları nizamlara (geleneklere değil) dahi baş kaldırabilen birer devlet sayılmaktadırlar. Posta, Millî Savunma, Adliye ve Polis kuvvetleri hariç, kendileri rezervasyonlar içinde mahsur bırakılmışlardır.

Rezervasyonlar dışına izinsiz çıkan Kızılderililerin öldürülmesinde, Beyazların sorumlu tutulmamasına dair eski kanun halen yürürlüktedir. Fakat haikkatte olay düşünüldüğü kadar da sıkı değildir. Yalnız, Kızılderili olupta, andlaşmayı imza etmemiş olan kabilelerin topraklarında oturan Beyazlara inanılmaz derecede haklar tanınmaktadır. Bu Kızılderililerin yaşama vaziyetleri, onlara vazedilen tahditler Zencilerin ki ile mukayese edilemiyecek kadar serttir. Buna rağmen, Birleşik Amerika devletinde, halâ Washingtonun, Mohavk kabilesinden alıp aynen adapte ettiği Ana Yasa yürürlüktedir. Diğer taraftan, Andlaşmayı imza edenler oldukça iyi bir hayat şartına kavuşmuş bulunmaktadırlar. 1966 yılında 623 kabileden 412 si bu andlaşmayı kabul etmiş bulunmakta idi. Bu gün Birleşik devletler aslında 50 eyaletten ibaret sayılacak yerde, 261 olarak sayılması gerekir. Andlaşmayı kabul etmeyen kabilelerin çoğu ise, Atabaşkan gruplarıdır. Yukardaki izahattan anlaşılacağı gibi, Atabaşkan dili hiç bir zaman primitif mantıktan çıkan, primitif bir dil de değildir. Bundan nesiller önce, edobiyatı, felsefe ve mantıkları ile âdilâne kanun ve nizamlar kurabilmiş bir topluluktu. Dillerini, Asyatik kökleri ile, bir kutuptan diğerine kadar kabul ettirebilen bir gruptu. Çok imajinatif olmakla beraber fovkalâde zengin piktografik yazıları vardı. Bununla da iktifa etmemişler, bir işaret dili yaratarak, bütün Kızılderililerle anlaşabilmek imkânını temin etmişler, onu enternasyonal bir hale getirmişlerdi. Dağlardan tepelere dumanı, dramları dillendirmek suretile telegraf gibi anlaşmışlardı. Renkli taş ve istridye kabuklarını ağlara tutturmak suretile gayet hassas haritalar yapmışlar, çok defa da bunları derilere, kabuklara yazıp çizmişlerdi. Dünya üzerinde, kadını erkekle müsavi haklara sahip kılan ilk, Asya dışı varlıklardı. Ve bu olay, Kuzey Kutbundan Güney Kutbuna ve Pasifiğe Beyazların gelişlerine kadar böyleydi. Ondan sonrası malûm. 20 milyon halktan yüzde beşe indiler. Bu hususta numaraları verilmiş olan dökümanlardan çok daha fazla kaynaklar vardır. Yeter ki incelenmek istenilsin. (39) (59) (88) (110) (175) (198) (199) (237) (245) (248) (281) (282) (288) (290) (313) (314) (321)

(330) (411) (423) (438) (446) (502) (509) (515) (516) (690) (720) (798) (920) (1048) (1104).

Orta Amerika : Bu bölümde inceleyeceğimiz topluluklar özel bir mahiyet göstermektedir. Her şeyden evvel unutulmaması gereken bir nokta varsa, o da Orta Amerika Kızılderilileri, Güney Amerika Kızılderilileri ile birlikte, Kuzey Amerika Kızılderililerinden oldukça büyük farklarla ayrılmışlardır. Bu farklar, hem fiziksel bakımdan ve hem de dil bakımındandır. Dil bakımından kulağımıza, ve dolayısile bilgimize çarpan farkları incelemeden, fiziksel farkları, kesin paragraflar içinde gözden geçirmek çok faydalı olur sanırım. Bunun için de, incelemelere Asyadan başlamak gerekiyor.

Tunçderililerin (tabiî Mogollar hariç) yukarı Asya, Orta Asya, Kafkas, Paleo-Asyatik ve Alauç bölgelerinde yaşayan topluluklarında, önemli bilirkişilerin çok eskiden beri yaptıkları araştırmalar sonuna dayanarak izahatımızı satırlara dökeceğiz.

Anadolu, Kafkas halkı genel olarak Dolik, Mezo ve Braki kafataslarına oldukça müsavi nisbetlerde sahiptirler. Orta Asyada ve Paleo-Asyatiğe doğru kafataslarında, dolik ve mezo nisbetleri yükselir. Fakat bu frekansları mütalâa ederken karşımıza, Tunçderililer grubundan Aynuların, oldukça iri brakisefalleri ortaya çıkıverir. Alauçlarda normal brakiler, Mezolarla içiçe bir mahiyet alır. Kuzey Amerika Kızılderililerinde ise, Orta Asya nisbetlerini göstermekle beraber, içiçe keyfiyetinden uzaklaşarak, kabilelere has nisbetler alır. Aşağı doğru inildikçe Braki nisbeti çoğalır ve Orta Amerikaya vardığımızda, Asya Aynularında görüldüğü gibi olmakla beraber çok daha iri brakisefal topluluklar başlar. Ve bu irileşme Güney Amerikada ise, brakisefallik iri şeklini bulur. Bu proses intizamlı, derece derece gelişip İnkalarda ise son şeklini alır. Vaktile, her iri kafatasına bir kalemde Mongoloid damgasının basıldığı vârit olduğundan yukardaki incelemeyi ele almaya zorumlu olduk. Her şeyden evvel şunu unutmamak gerekir ki, her iki kafataslı mutlak Mongoloid değildir. Nitekim Orta ve Güney Amerika kafatasları antropolojik Mongoloid hususiyetlerden mahrum olduğu gibi, bu brakiye sahip olan yaratıkların diğer fizyolojik, folklorik, psikolojik, inanç karakterleri de, hiç bir Mongoloid hususiyet taşımaz. Dil ise tamamen Mogolcadan ayrı bir dil olup, Mogolcanın tesiri altına dahi girmiş değildir.

Daha evvelce de, antropo-metri ve fiziyoloji kısımlarında gördüğümüz gibi, bir yaratığa Mongoloid demenin bir çok şartları vardır ki, Tolteklerde, Zapoteklerde, Maya ve İnkalarla komşularında bu şartlaeserleri dahi yoktur. Bu sebeple Tunçderililer grubu içine otomatik rak giren, adı geçen grupların dil bakımından, Türkik diline inanıl- az derecede yakınlıkları ve birçok eşitliklerle karşımıza çıkmaları, ndan başka, bütün gelenek, davranış, fizik, psikolojik karakterleri Türkiklere eşitlikler göstermeleri, hattâ bu eşitlikleri Yeni Zelanda Havaiye kadar yaymış olmaları, düşüncelerimizi kesinleştirmektedir. cak o zaman, Orta ve Güney Amerikalarla Pasifik dilleri hakkında ha rahatça konuşabiliyoruz.

Amerika Kızılderili dilleri dört büyük bölüme ayrılırlar.

1) Eskimo, Alauç. 2) Sino-Tibet, Atabaşkan. 3) Hokan-Maya. Keçva. Bunlardan başka Aravak, Tierra del Fuego dilleri.

Eskimo dillerinin, Tunçderili gruplarını daha evvelce vermiştik. Sino-Tibet konumuz dışı bırakılıp, Atabaşkan gruplarını da Kuzey merika bölümünde görmüştük. Bu sıralamayı burada yapmış olmamı- sebebi, 3 ve 4 sayıları altında toplanan iki dildir ki, bunlar 1 ve 2 yılılardan daha ziyade Türkik kökleri verebilen dillerdir. Aynı zaman- da bu son iki dil, Malaka, Polinezya, Arjantin yerlilerile Avustralya ve ğer Oseanik dillere bağlandıklarından hususî önem taşırlar. Hepsinin Ural-Altayik dil oldukları üzerinde kusursuz anlaşmalara varılmıştır. Bu Ural-Altayik dil teriminin ise Mongoloidden uzak olduğu sonucu da alınınca, ortada yalnız Türkik dili kalır ki, bu diller Tünçderili di- den başka bir şey olmayıp Proto-Avustraloidden Aynularla zamanı- za varmış bulunmaktadır.

Orta ve Güney Amerika dilleri, pek tabii ki, Kuzey Amerika dillerinin daha temiz kalmış kollarından başka bir şey değildir. Bunun da ebebi, Kuzey Kızılderililerinin, küçük küçük kabilelere ayrılması, kan valarıı ve savaşlarla devamlı olarak birbirlerine zarar vermeleri, bin- rce defa birleşip ayrılmaları, pek tabii ki bir çok kayıplarla birlikte de de kayıplara düşmeleridir. Buna karşılık, Orta Amerika daima bir büyük devletten ibaret olarak kalmış, o devletlerde egemenliklerini ın müddet devam ettirebilmiş, kültürlerini programlı bir şekilde ge- ştirmişlerdir. Bu hal, Andlarla Pasifik sahilinde olmak üzere Güney erikada da böyle iken, yine aynı kıt'anın iç tarafları, Kuzey Amerika ılderililerinin âkibetlerine uğramıştır.

Orta Amerikada, birbirlerine yakın akraba sayılabilen ve Kuzey erika Kızılderili dillerine kökler veren sekiz lehçeli Nuatlı dili kul- ılmaktadır. Bunlar sırasiyle Tobasko, Toltek - Şoçilkalko, Vastek, tonak, Miştek, Olmek, Zapotek ve Maya dilleridir. Aztekler ise, sonradan Tolteklerin bulundukları bölgelere yerleşmişler, çok geçmeden de Orta Amerika medeniyetlerini Maya başta olmak üzere elleri altına almışlar, dil bakımından da içlerindeki lehçelerin karışımından meydana gelen yeni bir lehçe kullanmışlardır. Bu yeni Toltek kırması dili de (Tenoça-Teno dili) diye adlandırmışalrdır.

Mayalar ise Yukatan, daha doğru teleffuzile Uk-Atan dedikleri ve Türkçe anlam ve okunuş şekline göre Maya-m (Vatanım) (Özüm) bölgesinde otururlardı. M. Ö. 2000 yılına kadar vesikalarla tesbit edilebilen tarihleri 50 milenyumluk mito-historiye uzanmaktadır. 1524 de, Azteklerin yıkılışı üzerine, Maya topraklarına saldıran Hernando Cortez, bu ülkeyi de Aztek gibi, kolayca elde etmiştir. Tabii ki kolaylık, medeni silâhların mükemmelliğinden ve Corteze, Aztekli metresi La Malinche"nin gösterdiği kolaylıklardan ileri gelmişti. La Malinche, hem Nuatlı ve hem de Keçva dillerini iyi bildiği için, Cotez'in işine çok yaramıştı. Beraberlerinde bulunan Bernal Diaz ise, Mayamda inanılmaz derecede ileri bir kültür gelişmesine şahit olduklarını tekrar tekrar yazmıştır. Buna rağmen bu milyonlarca insanın, Batılı vahşetinin altında esaretle erimeleri mukadderdi.

Azteklerde olduğu gibi, Mayalarda ve İnkilârda dil iki idi. Asillerin ve halkın dili ayrı idi. Bu böyle denilmekle beraber, işin hakikatı, aslında dil bir olup sınıfların birbirine hitaplarında fark vardı. Bir asîl bir işçiye, daima emirle, aşağılık kelimelerle konuşur, esir ise, eğer konuşabilirse, asîli tanrılaştırarak konuşurdu. Bu az çok eski Osmanlı dilinde de böyleydi. Bu sebeple ortaya türlü sıfatlar, asalet mevkileri, tanrılaşma, Tanrı gölgesinin altında kutsallaşmayı ifade eden kelimeler çıkmıştı. Bundan başka kadınların ve erkeklerin kullanabileceği kelimeler de tahdid ve tayin edilmişti. Hattâ kadınlara bir çok kelimeler tabu (yasak) edilmiş, bunları ağızlarına almak-kelimesine göre-ölüme kadar giderdi. Bilhassa bir kadın kocasının adını kat'iyyen söyleyemez, onu ancak ifade edebilirdi. (Çocukların babası, gibi.)

Nuatlı dilinin mahiyetine gelince: adı geçen dili, Aztek ve Maya dillerinden ziyade Zapo-Toltek kökünden incelemek daha iyi olur. Bu dil, bir koldan Kuzey Amerika Kızılderililerine, diğer koldan da İnka dili olan Keçva diline bağlar vermektedir. Nuatlı sözlüğünde, Keçvadaki kadar olmasa bile pek çok Türkik öz, fonem ve kelimelere tesadüf ediyoruz. Esasen gramer tekniği de Türkik stilini muhafaza ettiğinden, bu dilin Türkik, daha doğrusu Tunçderili dilinden sayılması kesinlikle gerekiyor. Nuatlı dilinin eski kökü ise Çontal olup, Azteklere Zôk lehçesi olarak geçmişti. O zaman kendilerini Azteklerden ayırt etmek isteyen Mayalar, kendilerine İtza tesmiye etmişler ve dillerine de Mayaca

(Türkçe gibi) demişlerdi. Bu dil ise on beş lehçe olup, Yukatek, Miştek, Vave, Zapotek, Toltek, Tzeltal, Işıl, Guatmala, (aslı Gat-mal) Keçva,.. ilâ. Türkik kökleri en çok Guatmala ve Keçva lehçelerinde buluyoruz. Vastek ise, Azteklerin Zôk dilidir ve o da Popoloko ve Totonak lehçelerine ayrılmakta olup, Mogoloid kökler bakımından zengindir. Bu dili, Mongoloid antropolojik karakterlere sahip olan topluluklar daha çok kullanırlar. Sahil ve dağ gruplarının dilleri arasında bir fark olduğu gibi Mayacanın dedesi sayılan Çoltal dilinin-de Kolti denilen bir dağ topluluğundan geldiği söylenilmektedir.

Plangeon Mayacada İbrani ve Türk dillerini bulduğunu belirtmiştir. İbrani diline vakıf olmadığım için bu hususta bir şey söyleyemem. Yalnız, adı geçen ilim adamı, Türkleri bir İbrani kolu ve Türkçeyi de bir İbrani dil lehçesi olarak kabul etmiş ve bunu iddia etmiş bulunduğundan, Mayacada, İbrani kelimelerinin bulunuşu sözü, Türkçeden ileri geliyor sanırım.

Batılıların, Maya kutsal kitabının adını, Popo ûh iken Popol Vooh diye değiştirmiş olmaları, bu ismin her zaman olduğu gibi, Batı diline uygun olmasını temin için yapılmıştır. Halbuki bu kelimelerin Mayaca hiç bir manâsı yoktur. Popo Vû ise, Popo, beraberlik, birlik, Vû-Uh, ise kitap, sahife (ağaç kabuğundan) demektir. Bundan başka Maya alfabesinde bazı harflerin bulunmamasından diğer harfleri kullanmak suretile gariplikler düşülmüştür. Meselâ Batıda, bulunmadığından, Nuatlı kelimesini ya Nuhatl diye veya Nuatli, Nuatly diye yazmak zorunda kalmışlar, ortaya bambaşka bir şey çıkartmışlardır. Bu bir tek kelime için olmayıp bütün bir dil içinde böyledir.

Bu sebeple bir alfabe anahtarı elde olmadıkça, sözlüklerinden Türkik kelimelerin çıkarılması oldukça güç olduğundan bölüm sonunda bu hususta bir liste verilmiştir.

Popo Vû kitabı kutsal bir kitaptır. İçi efsanelerle, masallarla dolu olup, cemiyete iyi olmanın şart ve hedeflerini işaret eder. Buna benzer diğer bir kitap da, Cilâm-Balam adını taşır. Bu kitabın titrini Jilam Balam diye yazarlar. Kelimelerini, Bourbourg başka, Kroeber başka ve Shute başka türlü heceler.

Yazılarına gelince; Tolteklerin çok değerli bir kralı olan Tutul-Kan zamanında ilk gliph yazısını görüyoruz. Buna ideographik de deyenler vardır. Yılda 480.000 deste kâğıt imâl ederlerdi. Bunlardan bir çokları renkli idi. M. Ö. 1.000 yılında kâğıdı kullanmaya başlamışlardı. Kâğıt Çinde M. Ö. 105 yılında, Araplarda M. S. 751 yılında ve İspanyada 1150 yılında imâl edilmeye başlanmıştı. Mayaca yazıya Hûn denilirdi.

Zapoteklerde 660 yılında yapılmış olan ilk ansiklopedik kitap ve siyasal, sosyal mahiyetleri ile Cilam Balam kitabı çok tanınmıştır. Kâğıt fevkalâde kutsal bir matâ bilindiği için, gerek ona ve gerekse Tanrısına saygı gösterilmesi ve isrâf edilmemesi şarttı. Maya rahipleri kâğıtları, mito-poetik ve dramatik dillerinin (Zuyua) ilâhi bir vasıtası kabul ederlerdi. Eski Maya diline ait olup 1872 de hazırlanmış olan büyük sözlük (410) Türkik köklere sahip oluşu bakımından konumuz için pek önemli sayılır.

Biz şimdi de burada bir kaç Maya kelimesi verelim.

Mayaca	Türkçe	Mayaca	Türkçe	Mayaca	Türkçe
Ahkan Baalba	Hakan Baba	Bika	Âğbi, Büyük	Tamaz-kal	Hamam
Katun	Tüm	Yalba	İşçi	Sakbab	Yol
Batab	Tahsildar	Îş	İş	Sok	Yol
Kanabköyl	Çarık	Çenote	Kuyu	Bûç	Atkı
Çaak	Sığınak	İk	Yaldız	Nal, Maiz	Mısır
Pek	Köpek	İkim	Yiyim	Âmehenab	Asil
Maka (!)	Mabet	Cilâ-n	Âlim, Hoca	Hun Uynuk	Dönüm
Atan Zahap	Evlendirici	Kata-Pol	Fahişe		
Na	Ev	Koben	Ocak	Mühül	Ağırlık, çeyiz
Çim	Beyaz mısır	Zakan	Yaban mısırı	Vâ	Ekmek
Ak	Kaplumbağa	Akıl	Ördek	Bınıl	Fasülye
Ça	Sakız	Hetzmek	Arkalık	Kukum	Tüy
Kuy	Baykuş	Balam	Bir cins pars	Kak	Şeytan
Kul	Tarla işareti	Bat	Balta	Çen	Eylül
Çaz	Temmuz	Kaban	Ağustos	Çiçam	Tatlı patates
Hâz, Uçul	Ağaç kavunu	Ya	Sakız Ağacı	Balçe	Bağ
Pop	Taht, kilim	Pulka, oktlu	İçki	Pollon	Tacir
Tunkul	Davul	Pak	Dram	Olli	Lâstik top
Makavitli	Kılıç	Maştlı	Gömlek	Şi Kollu	Entari oyunu
Taykız	Piyasa, pazar	Halak Uynuk	İnsan	Alak	Öz
Kiçi	Kişi	Koça	Koca, Büyük	Pahak	Yaprak
Uymak	Oymak	Ça	Çam	Batık	Sel, tufan

Bir kaç Tanrı ismi de verelim: Alam, Aâ, Ağa, Bit-ol, (Yaratıcı), Gücümüz, Kul Kan, Kuş Pala, Kuş-çu... Başkan manâsına gelen isimler; Tepey, Atlan (Aslan), Tan, Kan, Han, Ku, Balam, Alam pala, Koça, Ağa, Kamu-Kam, Aâ Uçam (âlim), Açap (Çalap), Karahan, Kalpullu (Komiser).

Mayalar, medeni hayat şartlarını, primitif gelenekler içinde yaşatmış olan bir kitle idi. Pek tabii ki, İspanyolların istilâsından sonra, bütün Orta Amerikada olduğu gibi onlar da darmadağın olmuş, sıkı katoliklik altında şahsiyetlerini tamamen kaybetmiş, dilleri bozulmuş, şans verilmediğinden dolayı gelişememiş, kırıldıkça kırılmışlardır. Bu gün bütün eski festivalleri hristiyanlık ifadeleri ile karma karışık olmuş ve olmaktadır. Vaktile en ileri medeniyetlerle boy ölçüşebilecek bir topluluk olan Mayalar, Yukatan (Uk-Tan) yarımadasına serpilmiş göçebelerden başka bir şey değildirler. Azteklerden, dolayısile, Olmek, Tobasko, Totonak, Miştek, Toltek, Zapoteklerden eser kalmamış, hatta Batı istilâsı en evvel Kuba Tayno'larını ortadan kaldırmıştır. Toprakları üzerinde yükselttikleri Ziguratlar, saraylar, kervansaraylar, Tâklar ve heykeller turistleri kazanabilmek için restore ve imar edilirken, bu zavallı toplum adeta, Kuzeydeki ve Güneydeki akrabaları gibi yokolmaya terk edilmiştir. (77) (115) (155) (189) (194) (223) (323) (410) (411) (702) (963)

Güney Amerika: Esasta, Güney Amerika dili diye bir şey yoktur. Ancak bir kaç Güney Amerika lehçesinden bahsedebiliriz. Bu adı geçen lehçe ise, Keçva-Nuatlı dilinin birer kolundan başka bir şey değildirler. Bunların içinde de İnka ve Aymaraların kullandığı Keçva lehçesi başta gelir.

Onsekizinci Yüzyılda Guatmalada üç akraba lehçe bulunmuştu. Bunlar Kiçe, -ki öz keçvadır- Katçikel, olup Zutuhil. Kiçeye, Keçelah, Keçe de tesmiye ederlerdi. Nuatlı diline ise, Aztekler Kotlemallan derlerdi. Hemen hemen hepsi birbirlerine sıkı eşitliklerle bağlı idiler.

Keçva-Aymara dilinin Sümer dilile sıkı akrabalığı inkâr edilmez bir hakikattir denilmektedir. Bundan başka Velş ve İskitlilere de akrabalık gösterdikleri söylenen Aymaraların dil bakımından Saliş, Dene gibi Anasazı-Atabaşkan Kızılderililere oldukça kesin yakınlıkları göz önündedir. Bu dil de diğer taraftan Oseanik Polinezya diline de bağlar göstermektedir. Aynı dilin Paleo-Asyatik ve Doğu-Asya dillerine olan bağlarını söylemeden geçemeyiz. Bu bağlar Aynu vasıtasile Uralik-Altayik, Tatar-Türk dili ile de geniş ilgiler vermektedir. Eğer, bütün bu bağların mensupları arasındaki fiziksel eşitlikler de gözönüne alınırsa, işin önemi pekalâ belirmektedir.

Uhlenbeck ise Aymara dilinde bazı İndo-Cermanoid karakterler olduğunu söylemekte ise de, keyfiyet inceleme dışında bırakılmıştır.

Amerika kıt'asında, Turan ve Polinezya dilleri, Aymaralarda birleşirler. (Joseph Edkins. 1871) Bu iddiaya, Fw. Christian Peru ve Maori dillerini de eklemiştir.

Türkçe birden altıya kadar numeral incelemesinde, bu altı rakkamının Keçva dilindeki eşitliklerinin kesinlikle tesbit edildiği, kabul ve neşredilmiştir. Bundan başka, dört Aymaralının, altı yıl İstanbulda kalarak öğrendikleri Türkçeyle Keçva dili köklerinin aynı olduğuna dair raporları, Üneskoya verilmiş ve keyfiyet (La Revue Americaniste) de neşredilmiştir.

Mitla Zapotek dili, Orta Amerikanın Meksiko civarında Ohaka vadisi Kızılderilileri tarafından kullanılan bir dil olup Zapotek ve ceddi Toltek dilleri gibi ortadan kalkmaya ve halkları ise Güney Amerikaya göçe başlamıştır. Elimizde bulunan yegâne gramer ve muhtevası glossary, İspanyolca kelimelerle dolmuş olmakla beraber, köklerin incelenmesinde Türkik karakterler yine de kendilerini göstermektedirler.

Bir başka adı da Runa Simi olan Keçva dili ilk defa 1908 yılında tesbit edilmişti. Fakat o zamana kadar, dil, kiliselerin baskısı altında Lâtincenin de tahribatına uğramıştı. Bundan başka, muhitinin en yüksek medeniyetine varmış olduğu anlaşılan Yunya'ların Moçika dilleri 1644 de tesbit edilmiş ve halen ortadan kalkmıştır. Bu dil de Keçva-Aymara dillerine bir kaynak teşkil etmekte idi. Lehçeleri ise Titikaka, Kolla ve Çinçay Suyu isimlerini alırlar. Tonok ve Tenokote adı altında toplanan beş lehçeden ekserisi de kaybolmak üzeredir. Elimizde bu dile ait çok zengin 1877 dökümanları vardır. Eğer dikkatle incelenirse, bu dilde Türkik dilinin kökleri bakımından pek bol olduğu kolayca anlaşılabilmekte olup, Lüle, Yiziştin, Tokiştin, Oristin, Tonok lehçelerinden ibarettir. Diğer taraftan Pueblo diline de verdiği bağlarla, Kuzey Amerikaya bağlanmaktadır.

Jura ve Purus dilleri Rivet ve Tastavin tarafından mükemmel bir ciltle tesbit edilmiş olup elimizde bulunmaktadır. Bu diller genellikle Arau veya Aravak grubudur ve Güney Amerikanın ikinci geniş Kızılderili kitlesi tarafından kullanılmaktadır. Türkik köklerin, toprak üstü cevherleri gibi gözönüne çıkıverenlerini kayda geçmek ciltleri doldurabilir. Bu hususta, Semantik çalışmalar için pek elverişlidir. Bir taraftan Orta, Kuzey Amerikalar, Bering, ve Asyaya kadar uzanan bağlar, diğer taraftan Avustralya diline, bir öte yönden de Pasifik Oseanya dil köklerine uzanabilmektedir. Güney Amerikada P. Rivet tarafından bulunan lehçeler şunlardır: Arda, Andok, Aravak, Barbena, Barbakoa, Betoya, Civaro, Garu, Gâbo, İtonama, Katukina, Karakolu, Kdhupana, Kokonuko, Konıkana, Lüle, Lapaku, Mobina, Keçva, Panikita, Pano, Purus-Jura, Otuka, Saraveka, Takana, Tunebu, Truiyo, Çiriki, Uru, Yağan, Zaparo, Çohan, Tupi-Garani, Arakala, Ona.

Ona-Yağan dili Tierra del Fuego da, Aravak dili Brezilya, Paragvay ve Karip adalarında, Arakala dili ise Şili Kızılderilileri tarafından kullanılmaktadır. Peruda ve Bolivya ile Amazon civarında Keçva-Aymara dilleri ile konuşulmaktadır.

Burada da bir kaç Keçva kelimeleri verelim.

İnka	Türkçe	İnka	Türkçe	İnka	Türkçe
Paça, Kaa	Paşa	Tanika	Tezek	Aka	İçki
aka	Türbe	Kirav	Beşik	Vava	Bebe
ma ?	Nasıl ?	Sumak	Güzel	Ayullu	Köy, Kabili
opak	Mükemmel	Hüçüğ	Küçük	Hatun	Ulu
A-iri	Dans	A-i	Şarkı	Anta	Dünya
oya	Kraliçe	Uma	Su	Çanğara	Çıngırak
inğa	Davul	Apo	İlbay	Suyu	Vilâyet
opa	Tapu	Topo	İğne	Pot-oya	Toprak tencere
imak	Irmak	Şan	Yılan	Bet	Ev
r-a	Kıral	Ki	Akraba	Pirağa	Tanrı-Kıral
ara	Kara	Hâkan	Kutsal-er	Çupa	Çorba
u	Yumurta	Uhmal	Tapınak	Beg	Beyefendi
arım	Ziraat	Tepek	Tepe	Çira	Şıra

13) (16) (152) (184) (280) (290) (341) (377) (411) (412) (461) (462) (433) (688) (753) (754) (702) (770) (963)

Yazı : Şimdi de, Kızılderililerin piktografik yazılarından bir kaç mune verelim. Bu yazı şekilleri genel olarak Kuzey bölgede kullanıl- akla beraber, Orta ve Güney Amerikalarda da bazı değişikliklerle zenginleşir:

Seyahat, At	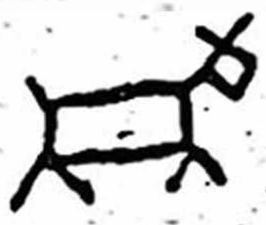	Dikkat, Ok, Yay	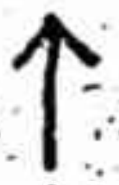	Şimşek, Yılan	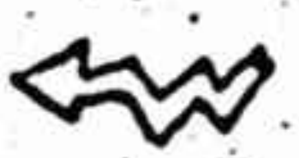
yuta izi	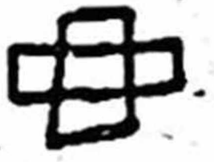	Hayat, İnsan	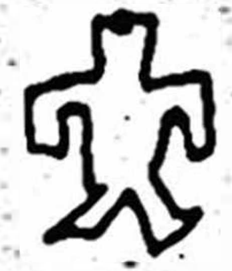	Müdafaa, Zekâ Yılan	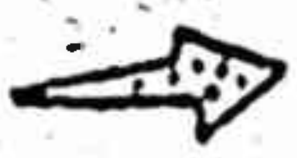
Dört, Dur, çocukluk, lılık.	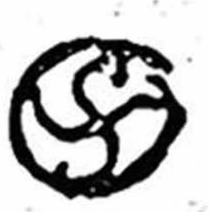	Bereket, Yağmur	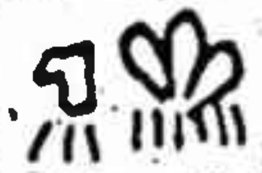	Bolluk Kuş yolu	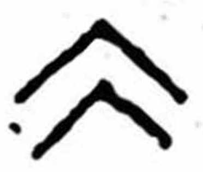
		Devam, Güneş	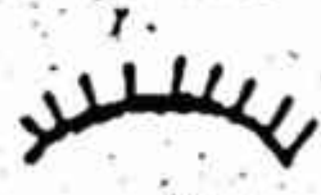		
Çöl. Kaktüs	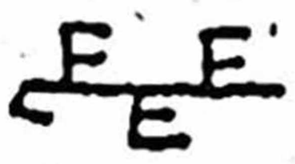	Esaret, İp	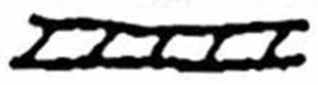	Çöl, Canavar	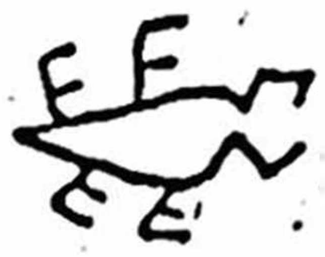
ganlık şek	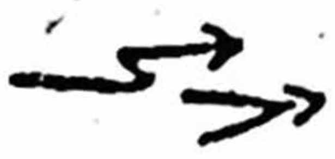	Saadet, Atmaca Tavşan	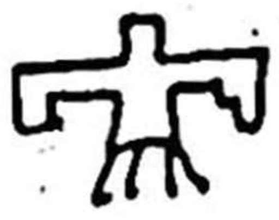	Av, Geyik	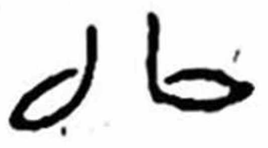
luk, az	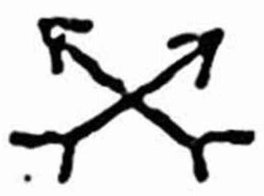	Savunma Muhafaza	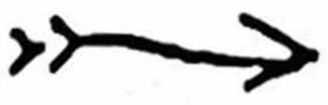	Kötülük Ayı izi	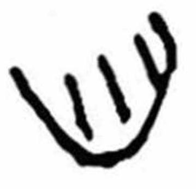
mo, Kaktüs i	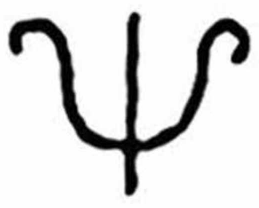	Seyahat, Heğbe	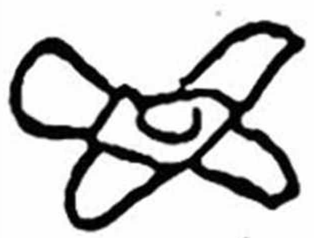	İyilik Kuş	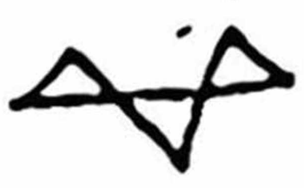
et, n çenesi	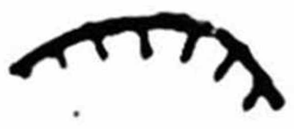	Merasim, Başlık Dans	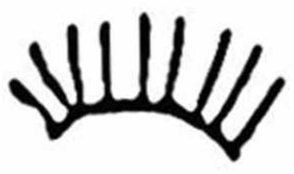	Hayat Kelebek	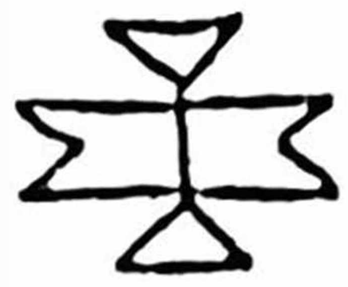
n, Gece düz	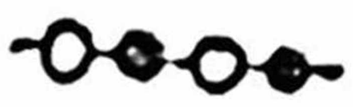	İşaret, Tavsiye Sabah Yıldızı	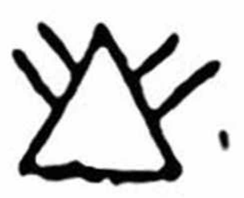	Saadet Güneş	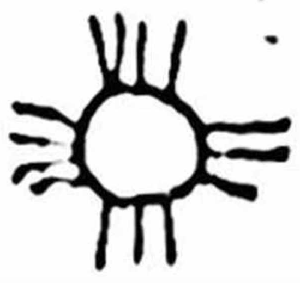
		Devamlı yaşama Dere	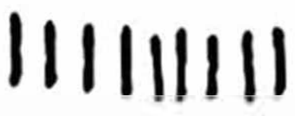	İyi ekin, Yağmur	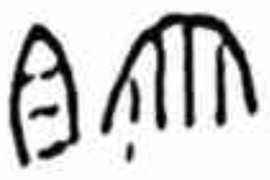

Tabii ki, işaretlerin miktarı, kabileden kabileye değişmekte ise de, icabında bir şahıs kendi imajinasyonuna göre yeni işaretler bulup eskileri arasına yerleştirdiği zaman, okuyan birdenbire manâya intikal edebilir.

Kuzey ve Doğu-Güney Kızılderililerinde çok lehçe ve dillerin bulunuşuna bir sebep de, yazılarının istenilen şekilde dağılmış olmaması veya yazının hiç kullanılmamasıdır. Dolayısile komünikasyondan mahrum kalan yerliler, kabilelerinde izole edilmiş vaziyette nesiller boyu yaşıyorlardı. Dilleri de bir çok olaylarla birlikte, türlü kanallara doğru yol alıyordu. Aralarında yazıyı bulup kullanabilenler ise, dillerini daha değişmez bir hale getirip yaymasını biliyorlardı. İşte Keçva veya Nuatlı dilleri, bu bakımdan da başta gelen dillerdir.

Numeral :

Mayalar, Nuatlı dilini ve gliph yazısını 3700 senedenberi kullanmakta olduklarından ve Numeral sistemlerinde de çok eskiden sıfırı bildiklerinden, entellektüel eserler verebilmek imkânını bulabilmişlerdir. Esasen Burma numara sistemile de Türkik Kızılderililer diğerlerinden ayrılabilmektedir. Çünkü Türkik Numara sistemi, Tai, Mon Klemer, Tibeto-Burma, Malayo-Polinezya, Doğo-İndik, Çin, Bengali, Assamez, İndo- Mongoloid sistemlerine uymaz.

Kızılderililerin Numara sistemi, on sayısına kadar genel olarak müştaklı (derivative) kelimelerden teşekkül eder. Bu tarzı 10'un üzerinde bir çok diğer soylarda görebiliyorsak da 10'un altında rastlanmıyor. Meselâ sayı Kızılderililerde genellikle şöyle gidiyor. 1=1, 2=2, 3=3. 2+2=4, 2+2+1=5, 2+3=5, 3+3=6, 3+2+2=7. ilâ.

Kuzey Amerika, Quinary sistemi: 5, 10, 15 birer ünite halinde alınıp, yüksek sayılar için 10 veya muadili bir kelime ilâve edilir.

Desimal sistem: Kendi dilimizdeki desimal ssitemden farklı olup, matematik karaktere sahip bir sayma sistemidir.

Quatanary sistemi, dört merasim numarası üzerine veya onun sekizinden istidlâl edilmesile neticelenen bir sayı sistemidir.

Kızılderili numaral sistemleri, ancak yukarda sayılan üç sistemin içinde bulunmaktadır.

Perulularda olduğu gibi, sayılar diğer Kızılderililerde de düğümlü ipler kullanılmak suretiyle tesbit ve muhafaza edilirdi. Pasifik halklarında ise, yine iplere deniz kabukları geçirmek suretiyle sayılar ifade edilirdi. Çin veya Mongoloid sürgülü yuvarlaklardan yapılmış sayı çerlerine Tunçderililerde tesadüf edilmemektedir. (20) (189) (194) 0) (281) (704) (1104) (111) (203) (465) (193) (187) (21) (290) 4).

Mimik, Kızılderililerde konuşma ve yazmanın bir devamı olarak ul edilmektedir. Kızılderililerin konuşma dilleri oldukça geniş oldu- halde, el ve göz hareketleri ile söylediklerini teyit etmek âdetleridir. selâ, Tanrıdan bahsedecekleri zaman gözlerini göğe kaldırır ve şa- et parmakları ile çok zarif bir şekilde göğü gösterirler. Bütün Ame- Kızılderililerinde bu işaret dili müştereken bilindiği için, birbirle- n dillerini bilmeseler de, alkı durduracak derecede ilerlemiş olan bu etleşme yoliyle her konuyu kolaylıkla görüşebilirler. Bu dilde her ü şekilli, şekilsiz, abstre ifadeleri vermeye ayrılmış olan işaretler boldur. Çatal Dil dedikleri yalanları da kolayca seçebilirler. Yazı- ise ormanda kaybolmamak için ağaçlara oydukları işaretlerden nıştır. Bu işaretler gittikçe çoğalmış ve bir yazı olarak genişlemiştir. kat bu yazılanları anlayabilmek için bu işaretleri kullananların arasında doğup büyümek gerekir. Muhayyeleleri pek yüksek olan Kızılde- er, bir merdiven şeklinin, en küçük değişikliklerinde, türlü mânâ- kolayca çözebilirler. Numaraları, düğümden başka, muhtelif ebatlarda çentilmiş çetelelerle ifade edilir. Bu yazı ve çetelelerle her kabilenin tarihleri tutulur, hask dedikleri ağaç kabuklarına veya deriye ya- dı. Bu yazılar ise her istikametten hatta fırdolayı dahi okunurdu. Yazılarına ve onların taşıdıkları mânâlara çok kıskanç olduklarından, fotoğrafik beyin ve imajinasyondan mahrum olan misyonerlere öğret- nişler, yüzyıllarca muhafaza etmişlerdi. (249.

Muhayyele genişlikleri ve tecrübe zenginlikleri dolayısiyle, onlara verilen herhangi modern konuyu derhal yazabilecek kabiliyetlere sa- tirler. Ne olduğu izah edilen metafizik kelimesini, göz açıp kapa- aya kadar kâğıda döküvermeleri, hayret edilecek kadar üstadca- sıdır. Yalnız şunu unutmamak gerekir ki, dil, yazı, mimik birbirle- den kolayca ayrılabilen şeyler değildirler. Biri zenginse diğeri de zen- lir.

Mimikte, anlaşıldığına göre dünya üzerinde primitif kabiliyetlerin ştirebildiği en ileri sanatı Havai topluluğunda görüyoruz. Hareket- o kadar ileri gitmiştir, ki artık onlara bir mimikten ziyade bir Dil - esi demek isabetli olur. Havai Mimik sözlüğü, konuşma sözlüğü ka- zenginlikte olup her bakımdan mükemmelleştirilmiş sanat eseridir. Bu konuşma tarzının, Kızılderililerin işaret dili ile bir ilgisi olduğu, tâ onun bir devamı olduğu da sâbittir. Havai mimik dilinde genel ola- bütün konuşma şarkılarla yapılır ve bütün vasıta ise el, kol, göz, dudak ve parmaklardır. Her parmağın türlü hareketi bir mânâ ifade etmekte olup, söylenemiyecek veya ifade edilemiyecek hiç bir şey yoktur. Bu hareketler bir balerinin parmaklarında görülen ince ve zarif harketlerle dolu olup tamamen sanatkârâne, büyüleyici kudretler taşır. Bu dille icra ve ifade edilen çok edebî masallar hikâyeler, efsanelerin sonu yoktur. Hakkında kitaplar yazılmış, eserler verilmiştir. Kronolojisi çok eskilere kadar gider.

Adı geçen dilin, sağırların dil tekniği ile bir ilgisi varsa o da bu konuşma sistemine kök olmasıdır. Keyfiyet itibariyle başka başka şeylerdir.

Tunçderililer, başları sıkıştığı zaman hemen bir işaret dili yaratıvermekte çok ustadırlar. Yine bu grubun bir kolu olan Türklerde, İstanbul dolmuş şoförleri, yoldaki halkla teması, işaretlerle anlaşmak suretiyle ortaya çıkarıvermişlerdir. Her Tunçderili grupta işaret dili yaratıcılığının iyi veya kötü, az veya çok misallerine her zaman her yerde tesadüf edilmesi oldukça enteresan bir olaydır.

Pasifik: Pasifik dilleri dediğimiz zaman, bu dillerin mümessili olarak alabileceğimiz dil, Maui yani Polinezya dilidir. Çünkü yalnız bu dil, bütün Pasifik dil ve lehçelerine az veya çok kollar vermiş, ileri yapılı bir dildir. Bilhassa Polinezya dilinin iki büyük bölümü vardır. Biri, merkezi Tahiti olan Oseanya dili, diğeri ise merkezi Yeni Zelânda olan Maori dilidir ve bunların ikisi de birbirlerinin tamamı, mütemmimi sayılırlar.

1929 da P. Rivet'nin yaptığı sıkı çalışmalar sonunda, bu dilin Sümerce ile çok köklü bağlar verdiği anlaşılmıştır. Rivet'nin bunu yapmasına başlıca sebep ise, kendisinden evvel gelen bazı ilim adamlarının, filolog olmamalarından ötürü, Sümerceyi, Semitik bir dil olarak kabul etmeleri ve bir Orta Asya dili olduğnu bilmemeleri idi. Aslında onlar da Oseancanın Sümer dili ile ilgisini bulmuşlar, fakat semitik zannetmişlerdi. Bugün Rivet'nin eseri elimize muhteşem bir vesika olarak gelmiş bulunuyor.

Sözlük, Sümerceyi esas alarak Polinezya, Mon-Kmer, Aynu, Tasman dilleri üzerinde semantik çalışmalar vermektedir. Bu diller kelimelerinin Sümerceye eşitlikler verme adedi yüzlerce olup, pek tabiî, ki sonuç umudun üstündedir. Oseanca, Malaka Tai-Kadai diliyle hiç ilgili değildir. İçinde Sanskrit Mogol, İran, Arap kökleri bulunmayıp Uralik - Altayik grubun içinde sayılabilmesi gerekir. Öz köklerinin Türkistan civarından bir nevi Kuşitik soy olma ihtimalini ilk defa Fornander'den işitiyoruz. Bu dilin içinde Zenci dillerinden eser de yoktu. Tabiî, şimdi bütün adalar, Batılılarla beraber Çin, Hind tesiri altında nduğundan, dillerinde de değişiklikler oldu. Fakat izahatımıza esas ın kronoloji, bu istilâların evveline düşer ve Rivet de bu işi çok iyi il

Markiz dili, oldukça aborijin tanınan bir dildir. Vokabülerleri pek indir. Bilhassa cinsel organlar, tip, işlem ve yerlerine göre çok zen- elimelerle ifade edilir. Cinsel organlar, küfürlerin içinde türlü türlü la da kullanılır.

Bu dilin bir taraftan Keçva ve Nuatlı dilleri ile Kızılderililere bağ- kları da artık bilinen bir hakikattir, ki bu yolla Asya Altay diline ır. Markiz adalılarının ıslıkla ve sözle kuş dili konuşmaları da pek hur bir olaydır. Adalılar bu tarz konuşmayı çok ustalıkla icra eder- er.

Pasifikte her ada; aşağı yukarı bir lehçe verir. Bu lehçelerde ise harfler kaybolur ve yerlerine diğerlerini getirir. Şöyle ki;

ve Orta Pasifikte	L W	kullanılmaz.	R V	yerlerine geçer
yada	R V	=	L W	=
atı Pasifikte	K ng	=	T ‘	=
	H	=	W	=
ook	K	=	‘	=
	K H W	=	W	=
arkiz	Ng R K	=	S V	=
ı	V	=	N	=
arkiz, Kuzey	H	=	F	=
i	‘	=	K Ng	=
urutu	K	=		
ki	H	=	iki sesli	=
motu (Ho'a)	K Ng	Kullanılmazdı	K Ng	kullanılıyor.

Konumuzla ilgili olmasından ötürü, Fiji adasının 300 Km. kuze- e olup Solomon adalarının yarı Negroid halkı arasına sıkışmış olan valnız 4500 nüfuslu Rotuma adası Polinezyalılarının dili büyük n taşır. Bu dilin esasen bir Turan, hattâ Türkik bir dil ol- bazı filologlar tarafından kabul edilmiş bulunmaktadır. Hattâ ili Anadolu Türklerine kadar götürenler dahi vardır. Adı geçen e, Fin ve Macar köklerinin de bulunduğu tesbit edilmiştir. Şahsan daya yaptığım seyahatteki incelemelerim, bazı bugünkü İstanbul ıelerinin de kullanıldığı sonucunu vermiştir. Bir filolog tarafından lenmesi pek faydalı olur sanırım. Çünkü toplumun antropolojik tip- de, dilleri karakterine paralel gitmektedir. Bu olayı ilk defa bulan, eden, vaktiyle Türkiye'de İngiltere sefirliği yapıp dilimizi pek iyi nen ve sonradan Fiji Genel Vâlisi olan Sir Harry Luke'dür. Bu dil basılmış olan sözlük yerinde incelendiğinde, özellikten çok uzaklı- kkate değer.

Polinezya sözlüğü 3000 ile 5000 arasında olmakla beraber, fonem- değişmesi veya yerlerinin değiştirilmesi dili çok zenginleştirmek- . Adı geçen dilden de bir kaç nümune verelim.

Oseanca	Türkçe	Oseanca	Türkçe	Oseanca	Türkçe
Maara	Mağara	Maraa	Mâbet	Punaru	Pınar
Tura	Müdür, Tura	Türe	Türe, gelenek	Tepe	Tepe
Tangaroa	Tanrı	Ene	İğne	Ari'i	Asil
Fâre	Ev	Tane	İnsan	Pea Pea	Yavaş
Here	Güzel	Fame	Y. yemek	Sulu	Yollu elbise
E	Balık	Poi	Lâpa	İa Orana	Merhaba
Mouna	Hanım	E	Evet	Pareu	Entari
Vahine	Güneş	Piro'e	Kayık	U	Su

Polinezya dili bugünkü Türkçemizle kolayca ifade edilemez. Bu kelimeler yerlerine göre onlarca ve bazan daha da mânâlar verdiklerinden ona göre göze alınması gerekir.

Karolin adaları dilinin kök sayılan Nukuoro adası dili sözlüğü karıştırıldığı takdirde, bugün konuştuğumuz Türkçeye dahi yakınlıklar gösteren, oldukça bol nümuneler bulabiliriz. Bilhassa bel, yemek, düşmek, kesmek, su, ateş, eş, emmek gibi primitif ihtiyaçların yarattığı kelimelerde bu olayı daha güzelce görebiliyoruz. Esasen hece ve harf sistemleri de bize çok uygun geldiğinden, sonuç, faydalı oluyor.

Gerek Palau adasındaki Yap lehçesi ve gerekse Havai ve Filipin dilleri her ne kadar yabancı tesirler altında kalmışsa da, Yine tektük zayıf Türkik köklere tesadüf edilmektedir. Bu arada dilleri tamamen değişmiş olup ve saf Polinezyalı olan Bali adalıların dili üzerine fazla emek vermek ise boştur sanırım. Endonez Paskalya, Bogoto, Yeni Gine (Sahil) Deniz Dayakları, da ayni kategoriye girerler. Yalnız Dağ Papualarının dillerinde Türkik köklere tesadüf edildiği bildirilmektedir. Yine Papua-Mailu sözlüğüne bakılınca yüzlerce Türkik kelimelere tesadüf edilmektedir.

Tasmanya ve Hindistan'daki Munda dillerini de içine alan Avustralyalı dili ile Çon Kızılderilileri üzerinde incelemeler yapmış olan Schmidt'in, birbirlerine müşterek bağlar olduğunu tesbit ettiği malûmdur. Anlaşıldığına göre, dil karakterlerinin vermiş olduğu ip uçları, Kuzey ve Güney kutupları Eskimolarının, Alaskaya ve Tierra del Fuego' ya geçişlerinin paralel olduğudur. Bundan başka, işin asıl enteresan tarafı, Oseanya dilinin bir taraftan Avustralya dillerine ve diğer taraftan da Ural - Altaya birçok yakınlıklar göstermesidir.

Polinezya alfabesinin, Finike alfabesiyle çok yakınlıkları olduğu ve bu alfabenin Finikeliler tarafından M. Ö. 3500 de buralara getirildiği hakkında bol birlik kararlar vardır. Bu işaretler ise Bugi ve Bima işaretleri diye tanınmaktadır. (3) (10) (38) (60) (71) (94) (98) (108) (184) (117) (147) (149) (198) (200) (233) (235) (223) (300) (342) (352) (367) (381) (401) (660) (702) (703) (744) (748) (746) (927) (991) (1020) (1080).

Tunçderililerde Mitoloji:

Tunçderililerde mitoloji ve anlayışı ve onu kullanış dili de, onların sosyal, davranışları, dinsel ve cinsel inançları gibi, tamamen insani, yani ekonomik şart ve ihtiyaçlar üzerine müessestir.

İlk bakışta, Yunan Tanrı veya kahramanları ile Tunçerili Tanrı kahramanları arasında bir bağ varmış gibi görülmesine rağmen, incelemeler derinleştirilince bu iki türlü imeçlerin, birbirlerinden farklarının büyüklüğüne şaşmamak elde değildir.

Tunçderililerde, Toplumu ürküten veya toplum zararına hareket eden Tanrı ve kahraman bulamazsınız. Tanrıların verdiklerine inandıkları cezaların daima afvedileceklerine kesin inançları vardır. Bu inanç o kadar ileri giderki, cehennem kelimesi sözlüklerien dahi girmez. Tanrı toplumu veya ferdi cezalandırmaktan ziyade, onu doğru yola, bazı haşin işaret ve irşatlarla sevk eden bir kudret olarak düşünülür. Daima sevilen, sayılan antropomorfik bir karaktere sahiptir. İnsan onlarla, kendisi ile konuşur gibi konuşabilir.

Yukatanda ve Havaideki korkunç Tanrı maskeleri, primitif sanatkârlar endividüalitesinin yarattığı imajine figürler olup, hiç bir zaman topluma korku aşılamak için de böyle yapılmış değildirler. Bunlar, bazan Tangaroa ve bazan da Tiki olarak Oseanyada, Balam Kiçe olarak Mayalarda ortaya çıkarlar. Korkunç maskelerine rağmen, fertlerin dimağında zarif, neşeli, zeki Yarı-Yaratıkları olduklarına inanılır. Zenci, Mogol, Aryan ve Sâmi sensüel ve sipritüel Tanrı karakterlerinden tamamen ayrılırlar.

Biz burada Tunçderililerin üç Kıt'ada yaşayan emsalsiz masal, hikâye ve efsanelerinden bahsedemiyeceğiz. Çünki bibliografyamızda bu hususta çok zengin eserler tavsiye etmiş bulunuyoruz.

Mitolojilerin yaşatılışına gelince; Ailede en büyük erkek çocuk bülûğa erdikten hemen sonra, kabile içinde kıskançlıkla muhafaza edilen Gizli Tarikat şölenlerinde ilk bağını kurardı. Daha büyüdükçe, Şamanların, kulaktan kulağa devam etmek üzere söyliyecekleri derin mânalı efsane ve onların izahına göre kendi hayat yolunu bulurdu. Öğrendiklerini yazıya geçirmekten de yasak edilirdi. Birinci oğlun herhangi bir sebeple hayat veya faaliyet sahasından ayrılması üzerine bu hak ikinci oğula intikal ettirilirdi. Fakat, iki olayda da, bu hakka sahip olabilme isbat edilmeli ve Tarikat yaşlılarınca seçilmiş olma şart idi. Kanun, nizam ve yaşama geleneklerini toplayan efsaneler ancak o zaman ehillerine tevdi olunabilirdi.

Hangi Kıt'a ve Kabilede olursa olsun, bu topluluklara kadınlar giremez, konuşamaz, olanları soramazlardı. Bütün Tunçderililerde kadının yeri kabile ve ailede en önemli yer olduğu, hatta savaş kurullarına dahi iştirâk ettikleri halde, mito-historinin görüşüldüğü bu çatılar altına ayak dahi basamazlardı.

Yine üç Kıt'ada ve her kabilede şamanlar, erkekler ve kadınlar için ayrı ayrı diller kullanıldığı, hatta başkanlar için ihtişamlı dillerin yaşadığı halde, bu gizli toplulukta kullanılan dillerin çok basit, anlaşılabilir mahiyette olmasına dikkat ederlerdi. Bu basitliğin içinde, en yüksek şairâne cümleler kullanmakta ustalıklı idiler. En ağır felsefeleri çok kolaylıkla izah edebilirlerdi. Son devirlerde dahi, hiç bir zaman modern dinlerdeki muğlâk olup ne tarafa isterseniz mânâsını çekebileceğiniz bir dile yanaşmamışlardır. Bu hususta son yüzyıllarda kitap hâline getirilmiş olan Popo Vû, Kumulipù, Cilâm Balam ciltleri tetkik edilirse, Oğuz destanı kadar açık fakat derin mânâlı efsanelerden ibaret oldukları anlaşılabilir.

Hristiyanlık ve Budistliğin bu kitlelere zorla tatbik edilişlerinden sonra, mitolojilerde de tatsız değişikilkler yapıldı. Bilhassa Maya, İnka, Kızılderili, Kırgız ve Bâli adalılar misyonerlere kolayca boyun eğdiler. Memnun kalabileceğimiz bir şey varsa, o da adı geçen gruplara ait mitoloji ve mito-historilerin daha bozulmadan evvelki orijinal şekillerine bu gün sahip olduğumuzdur.

Konumuza ait yabancı kitaplardaki yer ve toplum adlarının yazılışlarında kullanılan harf ve hecelerin Türkçeye uyan karşılıkları aşağıda gösterilmiştir. İngiliz, İspanyol ve Portekiz harf ve hece tarzlarına göre misyonerler tarafından tatbik edildiklerinden, orijinal okunuş şekillerinde oldukça güçlük vardır.

Kullanılışları	Türkçe	Kullanılışları	Türkçe
A, a	A, a	M, m	M, m
Ac, ac	Ak, ak	N, n	N, n
Ah, 'ah	Â, â	n	ny, nı, ğn
Ai, ai	E, e (uzun)	O, o	O, o
B, b	B, b	Oo, oo	U, u
C, c	S, s, Ç, ç K, k	oh	Ô, ô
Ch, ch	Ç, ç, (sert)	P, p	P, p
Cu, cu	Kv, kv (bazan)	Qu, qu	Ke, Ka gibi okunur
Yoktur	C, c	R, r	R, r (yumuşak)
D, d	D, d	Rr, rr	R, r (sert)
E, e	E, e (kısa)	S, s	S, s
Ee, ee	İ, i	T, t	T, t (sert)
F, f	F, f	Tch, tch	Ç, ç (çok sert)
G, g	ğ	Tz, tz	Ts, Ts, Ç, ç
H, h	Sessiz	Tl, tl	Tıl, tıl, - tlı
Hi, hi	İ, i	U, u'	U, u
Hu, hu	V, v (çok sert)	Uh	Û, û
İ, i	İ, i, E, e	Ü, ü	Ü, ü
İh, ih	İ, i	V, v	V, v
Yoktur	J, j	W, w	Vv, vv
K, k	K, k (sert)	X, x	Ş, ş, S, s, hk
L, l	L, l	Y, y	I, ı, Y, y
Ll, ll	Y, y	Z, z	S, s (sert)

(' = Gırtlak durağı, — = Düz durak)

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KARŞILIKLARI VERİLEMEYEN SORGULAR

İlim hayatını durduran bazı esrarengiz sorgular içinde çok defa çabalar dururuz. Bunlara herhangi yönden baksak, daima sisli bir örtüye bürünüp, bizleri kendilerine kolayca yaklaştırmazlar. Bu tip sorgular her türlü ilimde vardır. İşte Büyük Göçler konusunda da böyle konular eksik değildir. Dünyamızın en değerli beyinleri dahi, bazılarının tılsımını bozmaktan mahrum ve âciz bulunmaktadırlar. Bazıları nazlı nazlı birkaç ip ucu verir gibi olurlarsa hemen sevinçlere kapılırsınız. Fakat en kısa bir zamanda ümit başını çevirerek sizden kaçar. O zaman bu yaklaşmanın bir serap olduğunu anlar, koyu bir dekurajman geçirirsiniz.

İşte bu bölümdeki konumuzda, yüzyıllardanberi peşlerine dolanıp onlara yaklaşmaya, onları halletmeye çabalıyan ilim adamlarını yere vuran sorulardan bahsedeceğiz. Belki bazıları konumuza yarar.

1 — Mongoloid karakterler.
2 — Dev gibi desenler.
3 — Kayık burunları.
4 — Dev heykeller.
5 — Lemurya meselesi.
6 — Diğer cevapsızlar.
7 — Bir ideoloji.

1 — Mongoloid karakterler: Bu konuda bahsedeceğimiz karakterler, sıraları geldikçe bu kitabımızın muhtelif bölümlerinde ayrı ayrı izah edilmiştir. Burada bunları toplu olarak ve oldukça kısa olarak tekrar ele alalım. Bunlar sırasiyle, oksipitaldeki 21 küçük kemik, göz ve burun içindeki kemerler, çift göz kantisi, azı dişinin kesimindeki kıvrımlar, yüzde ve ellerdeki fazla kan damarları, kuyruk sokumundaki asalet mühründen ibarettir.

Pek tabiî ki, soy ayırımı bakımından davranış, iskelet - kafatası nisbetleri, deri, saç renk ve tekstürü, ayak kemeri, iskeletin özel tipi sorguları, oldukça halledilmiş bulunduklarından, bu konumuzun dışında bırakılmışlardır. Fakat bir evvelki paragrafta sırasıyle yazdığımız hususlar hâlâ cevaptan mahrum kalmışlardır. Mogol hariç bütün soyların, kafataslarının oksipitalle, paryetallerin eklenme bölgesinde 3 ilâ 5 küçük kemik varken, Mogol kafataslarında ne için 21 adet kemik vardır? Göz ve burun içindeki hususî kemerlerin, azı dişlerinin kesimindeki kıvrımları, yüzde ve ellerdeki özel kan damarlarını, asâlet mührünü ne için başka soylarda bulamıyoruz. Yalnız, Mogol istilâsına uğramış diğer soylarda, bunların birini veya bir kaçını veraset yoliyle bulabiliyoruz da, ne için bir Mogolda olduğu gibi, hepsini veya çoğunu birlikte bulamıyoruz?..

İşte bu sualin cevabını bulabilmek için yıllar boyu bir çok ilim adamı uğraşmışsa da, kesin bir cevap vermeğe muvaffak da olamamış, verilen şu veya bu şekildeki cevaplar ise mantığa yerleşmemiştir. Hattâ bazıları, fazla kan damarlarının, soğuk ve yüksek iklimlerin soy ve nesiller boyunca, olan etkilerinin sonucu olduğu iddiasını yürütmeye çalışmışlar, bu konuya üşüşen yüzlerce âlim, bu iddianın da boş olduğu neticesine varmıştır. Bu olayın doğrudan doğruya, soyun öz karakterlerinden biri olduğu üzerinde karar kılınmıştır, ki fiziksel birleşmelerde, verasetle intikali çok ender görülen bir özellik olduğu da kabul edilmiştir. Adı geçen karakterler, Tunçderili dahil herhangi bir soyu Mogoldan ayırmağa yeter sebepler olarak tanınmaktadırlar.

2 — **Dev gibi desenler :** Peru And dağlarının Nazka silsilesi üzerinde, hendek şeklinde oyularak ortaya getirilen bu dev figürlerin biraz primitifleri, Kuzey Amerika'nın Kaliforniya sahrasında ve Paleo-Asyatik civarlarında bulunmuştur. 1600 Km² gayet ârızalı bir arazi üzerine işlenen ve stil bakımından birbirlerine pek benzeyen bu esrarlı figürler 30 - 300 metre boyunda çizgilerden müteşekkil olup, her çizgiyi teşkil eden hendek 3 le 5 metre genişlik ve derinliğinde, muntazam olarak oyulmuştur. Son zamanlarda (1926) bir pilotun tesadüfen havadan görüp haber verdiği ve dünya ilim adamlarının buralara koşuşmasını sonuçlayan bu dev desenlerin kimler tarafından yapıldığı da hâlen pek anlaşılamamıştır.

Bu desenler Tanrılar için resmedilmiş kesin mânâları ihtiva etmekte oldukları düşünülmektedir.

İçlerinde 300 metrelik balık, ağaç, örümcek ağı, kartal, maymun, ay, muhtelif jeometrik şekiller ve hatlar, daireler bulunan bu resimlerin 800 ilâ 1000 yıl evvelleri yapıldığı, taşların renginden, istif edilişlerinden ve radyo-karbon testlerinden anlaşılmaktadır. Her birisi, akılları durduracak azamet ve intizam dahilinde olup, çizgilerin düzlüğünde ve dairelerin yuvarlaklığında, paralellerin kusursuzluğunda mükemmellik gösterir. Çizgiler, dağlara, tepelere isabet ettikleri zaman dahi, bu mükemmellik bozulmamaktadır.

Bunları İnkaların yaptıklarını iddia edenler olduğu gibi, aksini iddia edenler de vardır. Her ne olursa olsun, benzerlerinin Kaliforniya, Alaska, ve Asya'da bulunuşu, bu dev resimleri yapanların ya Asya'dan geldikleri veya Asya'ya gittikleri sonucunu vermektedir. Fakat, gitgide gelişerek Güney Amerika'ya varan Asya'lı göçmenler, daha doğrusu İnkalar olmaları daha akla mantığa yakın gelmektedir. Bir diğer bakımdan da, gelecek sayfalarda inceleyeceğimiz Lemuryalıların son devre kadar yaşayan kalıntıları tarafından yapılmış oldukları iddiası da vardır.

Bir intrikalı resim oyunundan ziyade intizam dahilinde ve hakikaten sanatkârâne ellerden çıkmış olan bu desenlerin tabiî bir olay olmaktan çok uzak bulunmaları onları, daima azametli eserler verebilme kudretinde olan İnka kabiliyetinden başka ne olabilir, deniliyor.

Günümüzden 1000 veya daha evvelki yıllarda, böyle koca dağ silsilelerini deşecek, bugün medenî âletlerle dahi yapılması güç olan intizamda, stilize ve tamamen sanat eseri olan bu resimlerin icrasında acaba ne gibi âletler kullanılmıştır? Bunları yapan hakikî insan üstü şahsiyetler kimlerdir?.. İşte bu hususta da kesin bir cevap yoktur. Acaba aklımıza yakın geldiklerini söyleyebildiğimiz İnkalar mı?.. Bu da meçhul. (356) (H.C.T.) (289) (Bold Journey, Lawrens, Nov, 28, 962, W. P. I. X. Ch. 11. N. Y.) (20).

3 — **Kayık burunları :** Bugün Karip ve Virjin adalarında görülen eski Tino Kızılderillieri tarafından bu adalara Milâd civarında getirilen kayıkların garip burun konstrüksiyonu ve hattâ üzerlerine işlenen bâriz nakışlar ve resmedilen nazar gözü, aynen Tarquinia da bulunan Etrüsk avcılarının mezar duvarlarındaki freskolarda da görülmektedir. (802). Aceba bir ilgileri varmıdır?

4 — **Dev heykeller :** Bu konu İngiliz ve Amerikalıların Easter Island diye adlandırdıkları, diğer isimlerile, İle de Paque, Paskalya adası, asıl adı ile de Büyük Tanrı Rapa mânâsına gelen Rapa Nui adası ile ilgilidir. Bu ada 75 Km² kadar olup, oldukça ârızalı, sert volkanik, ağaçsız bir adadır. Peru sahillerine 2000, Oseanya adalarına da en az 3500 Km uzaklıkta olup 27°08G. ve 109°25B. lâtitüdündedir. 1680 yılında Paskalya günü Kaptan Davis tarafından keşfedilmişse de yanaşılamamış ve o tarihten sonra da âdeta unutulmuştu. Bundan 30 - 40 yıl evvel bir gemi kazası neticesi tekrar sahneye çıkan Paskalya adası ilim adamlarının ilgisini çok canlı bir şekilde çekmiş, üzerinde çalışıl

maya başlandığı zaman bu hususstaki literatürler toplanmış ve adanın Hollânda, İspanyol, Portekiz denizcileri tarafından, yüzyıllar boyunca ziyaret edildiği ve ora halkını olmadık şekillerde iz'ac ettikleri ortaya çıkmıştır.

Adada, çok adette mezar, bir hayli tapınak ve adayı çevreleyen 600 den fazla heykel vardır. Bu heykeller, hâlen yarı bellerine kadar toprak altında olup beheri 10 tonun üzerinde monolitiklerdir. Adanın doğu kısminda bulunan taş ocaklarından temin edilen ve inailmaz mükemmellikle yontulan heykellerin, primitif usullere göre nasıl buralara nakledildikleri, dikildikleri insanı düşündüren bir olaydır. Hattâ içlerinde 60 - 70 ton ağırlıklarında olanlar da bulunduğu gibi, aşağıda bildirilecek olan sebepten dolayı, bitmek üzere iken yerinde bırakılan ve hâlen Hangaroa ocağında bulunan bir monolitik ise tam yüz on tondur ve akılları durduracak kadar emsalsiz bir şaheser devidir. Bu heykel, 6 Km. uzağında hazırlanmış olan kaidesine nasıl götürülecekti?

1722 de adaya çıkan Kaptan Cook ve arkadaşlarının incelemeleri, çizilen ilk resimlerle çok ilgi görmüştü. Adada, adı geçen Taş Tanrılara tapan binlerce insan bulmuşlardır. Bunların antropolojik karakterleri Mogolları andırıyordu. Ellerinde silâh namına bir şey yoktu. Kralları, başkanları yoktu. Her evin reisi, kendine göre bir idare sistemi kurmuştu. Efsane ve masalları pek çoktu. Babadan evlâda intikal eden, ezberleme tarihleri kesin ve berraktı. Kendilerini adanın otoktonu olarak biliyorlardı. Toprakları altından çıkarılan bir çok piktografik tabletlere rağmen yazılarının olmadığını ifade ediyorlardı. Demek ki unutmuşlardı. Tarihlerinde, cedlerinin bu adada var olduklarını ve kalabalıklaşınca ikiye bölündüklerini, asîllerin, adanın doğusuna çekilip orada yaşadıklarını ve kendilerini halktan müdafaa edebilmek için açtıkları hendeklerin içine, icabında tutuşturulmak üzere, ağaçlar yığdıklarını söylerler. Bu sebeple adada ağaç kalmamıştır. Bir gün aşağı tabaka asîllere taarruz edip, onları bu hendeklere hiyle ile sürerler. Ateşlenen hendeklerin içinde kavrulan Uzun Kulaklı tesmiye ettikleri asîllerden eser kalmaz. Tabiî ki, yukarıda bahsi geçen 110 tonluk heykel de olduğu yerde kalır.

İddia edildiğine göre Hotu Matua (Kutsal Baba) diye andıkları Uzun Kulaklı asîller, Küçük Kulaklı halk tabakasından tamamen ayrı karakterde idiler. Her şeyden evvel asillerde Mogol karakterleri yoktu. Tam kokazoid de değillerdi. Ak saç ve sakallı, yerlilerden daha açık renk ciltli insanlardı. Her biri bir ilimle tekemmül etmişti. Adada hayretlerle karşılanacak eserler, ciltler dolduracak tabletler bırakmışlardı. Bunların adada ortaya çıkmaları, Etrüsklerin Avrupada kayboluşlarının hemen akabında vukubulmuştu. Morfolojik bakımdan, bu heykeller, Etrüsklerin pek benzeri oldukları için bütün ilim âlemi şaşkınlıklar geçirmişti. Bundan başka, heykellerin bir kaçında, göğüs ve sırtlarda, Finike tipi, üç direkli ve her direkte üçer yelken taşıyan kalyonların kazılmış olması, Finikelilerin ise aynı zamanlarda, bir âlimler grubu ile dünyayı dolandıklarını israrla iddia etmiş olmaları da işleri biraz ışıklandırıyordu. Finikelilerin bu bilginlere verdikleri isim Rapa bilginleri idi. Adanın adı da, Rapa, Büyük Rapa idi. Finikeliler, kendilerinin Sâmi olmadıklarını, bu sebeple Asurilerden ayrıldıklarını, ciltlerinin ise beyaz olmayıp kızıla çaldığını, yine bu sebeple de kendilerine Kızıl Adamlar dediklerini öğrenince işler büsbütün ilgi çekti. Esasen zamanımıza kadar gelebilmiş olan Kısa Kulaklı Esirler veya halk tabakası kalıntılarının Mongoloid karakterlere sahip olmaları da, sonuçlara yardım ediyor, incelemeleri canlandırıyordu. Tabletler yavaş yavaş okunmaya başlandı ise de hâlen, adanın ilk sâkinleri hakkında tam neticelere varılmamıştır. Buna rağmen bu adada, Milât zamanında oldukça büyük bir medeniyetin bulunduğu da inkâr edilmez bir vaziyettedir. Medeniyet, mimarlık - arkeoloji bakımından, bugünkü ilim adamlarını düşündürecek kadar ilerilik gösteriyordu. Beheri dörder tonluk taşlarla inşa edilmiş olan tapınak duvarlarının, üst üste konulan taşların aralarına sigara kâğıdı dahi girmez mükemmelliktedir. Bunları yapanlar kim olursa olsunlar daima muhteşem eserler vermişlerdir. Eşitlerini Peru Andlarındaki dev desenlerle mukayese edebiliyoruz.

Bu insanlar nereden gelmişlerdi? Kimlerdi? Bu sorular hâlen birer sırdır. Yalnız, daha aşağılarda göreceğimiz Lêmurya kıtası ile de bir ilgisi olduğu iddia edilmektedir. Şöyle ki; adı geçen kıta, yavaş yavaş çöküp, Pasifiğe gömüldüğü zaman, bu kıtanın üzerinde yaşayanlardan bir kısmının, sular üzerinde kalabilen bu adada yaşayıp medeniyetlerine devam ettikleri de beyan ediliyor. Türlü ilmî sebeplerle konular birbirlerine bağlanılıyorsa da, netice için biraz erkendir. Tabletlerin tamamen okunmasını beklemek daha isabetli olur sanırım. Yalnız şimdilik şu kadar söylemek gerekir, ki yetersiz derecede de olsa, eldeki deliller, bu medeniyetle Polinezyanın Rapa İti ve Amerikanın Keçva - Nuatlı dilini konuşan halklarının medeniyetlerine bağlar verdiğini de unutmamak lâzım gelir.

Adada, orijini Asya'da bulunan birkaç Fallik taş bnlunması, kayalara çizilen hayvan resimleri stilinin Andlardaki desenlere ve Sibiryadaki Teşik Taş çizgilerine uyması da oldukça enteresan ip uçlarındandır.

Her ne denilirse denilsin. Bu satırları yazan arkadaşınız bu adada bulunup hiçbir tesir altında kalmadan, tecrübe ve bilgisinin açılarından geçirdiği incelemeler sonu şu karara varmıştır. Gerek Andlarda gördügüm dev desenler ve gerekse Paskalya adasını, boğazına kadar dolduran bu eserler eşit eserlerdir.

5 — Lemurya meselesi; Daha dünyamızın yüzünün şekli tam bugünkü hâlini almamışken, Pasifik ortasında on iki bin beşyüz yıl evvel, seksen üç bin yıllık medeniyeti ile birlikte yok olan bir kıt'a vardı. Bu kıt'aya sonradan Lemurya tesmiye ettilerse de, içinde yaşayanlar tarafından Mu-O diye anılmakta idi. Aydan kopup arza yerleştiği tahmin edilirdi.

Bu kıt'anın artık Atlantis gibi bir hikâyeden, masaldan ibaret olmadığını pek güzel öğrenmeye başladık. Ele geçen ve yavaş yavaş okunmaya başlanmış olan tabletler bu hususta konuşabilmek için kâfi derecede cesaret vermektedir. Adı geçen tabletlerden bir kaçını Kaliforniya'da Rosicrucian müzesinde bizzat görmüş bulunmaktayım. Bu konuya biraz temas edelim.

83.000 yıl önce Dünyamız bu günkü şeklinde değildi. Bunları yine ilgili ilimler yolile anlıyoruz. Pasifikte ise, bir ucu ile Avustralya'ya diğer ucu ile de Amerika'nın kuzey ve güney sahillerine, silsile halinde adacıklarla bağlı muazzam bir kıt'a vardı. Bu kıt'a çok verimli olup zeki ve çalışkan bir soyla dolu idi. Kendileri tunç renkli, beyaz saç ve sakallı olup uzun boylu ve kulak memeleri çok iri insanlardı. Kendilerinin tabletlerde verdikleri izahata göre, Paskalya adasındaki heykellerin morfolojisine intibak eder tipte idiler. Bunlarda, Sümerlerde, Kızılderili ve Maya, İnkalarda, Pasifik adalarında eşitlerini gördüğümüz Zigurat şeklindeki binalar tapınak değil bir nevi halk eğitim evleri idi. En ileri eğitim buralarda yapılırdı. Ada, kaybolmadan evvel yaşayan son kraliçelerinin adı Mu idi. Bütün eğitim onun idaresi altında yapılırdı. Pasifiği kaplıyan bu tek adanın üzerindeki insanlar tek soydan olup, savaşın ne olduğunu bilmezlerdi. Yaşamak demek, yetişmek ve yetiştirmek demekti. Tanrıları ise yalnız, gelmiş geçmiş kral, kraliçe ve âlimlerle dâhilerden ibaretti. İdare, toplum için demokrasi idi. (Burada Atatürkü anmamak imkânsız.) Bu sebeple ilim almış yürümüştü. Jet kuvveti gemilerinde kullanılmakta idi. Uçak tecrübeleri muvaffakiyetle devam ediyordu. Elektrik kuvveti güneşten, taş bloklara teksif ediliyor ve geceleri onlarla aydınlanıyorlardı. 83.000 yıllık medeniyetlerinde bunlara benzer çok keşifler yaptıklarını, yine kendilerinin bıraktıkları tabletlerden öğreniyoruz. Bu tabletler arasında bilhassa kanun, nizam ve idare sistemlerine ait olanları pek enteresan görülmektedir. İki gencin evlendirilme merasim ve eğlencelerine dair olup, tamamen okunabilmiş olan tablet komple malûmat ihtiva etmektedir. Halen bilmediğimiz ve Pasifiğin altında bulunduğu kanaatı ile Amerika Birleşik Devletlerinin her yıl milyonlarca dolar sarfile ekiplerini bu işe saldırdığı madenleri kullanmayı pek ehil olarak biliyorlardı. Dördüncü bu'de malik oldukları iddia edilen bu insanlar, alınlarında göz gibi taşıdıkları bir Elektronik-Uzuv'la isteklerini uzaklara kolayca gönderebildikleri gibi mesajları da alabiliyorlardı. Anlaşma spritüel (!) bir mahiyet aldığınadn konuşma domura uğramıştı. Lisan ancak tabletleri yazanlar tarafından, yani tarihçiler tarafından biliniyordu Cosmic-Mind, kutsal insanları da teselli eden bir nevi Tanrılaşma idi.

En çok sebze yerler ve hastalıksız yaşarlardı. Ölüm, bir şekil değiştirmekten ibaret sayılırdı. Altın ve plâtin fazla olduğundan değerleri yoktu. Bir volkan camı parçası, bir renkli tüy son zamanlarda pek değerlenmişti. Gıdalarını ateşte veya Güneç Ocaklarında pişirirlerdi. Sinema, Radyo, Televizyon geri lükslerdi. Tabii hep değişik esaslarda olacak.

1890 da, Hind hükûmeti vekillerinden biri olan JamesChurchward'ın, batmış olan Pasifik kıt'asına dair 52 tablet gördüğünü beyan etmesi, geniş bir ilgi çekmişti. Bunlar, adı geçen kıt'ada yaşayanların medeniyetlerine dair bir hayli malûmat ihtiva etmekte idi. Radyo-Karbon 12.500 yıllık bir geçmişe ait olduklarını yakın zamanlarda tesbit etmiş bulunuyor. 96 santim uzunluğunda, 64 santim genişliğinde ve 8 santim kalınlığında olup 1937 ye kadar çözülmeleri temin edilmiş ve topluma takdim edilmiştir. 1904 yılında, Tibet manastırlarından birinde bulunan eski bir manüskripe göre de, Pasifiğin ortasında bir kıt'anın bulunduğuna dair malûmatla sıkı bağlantı halinde olan konu ile ilgili 400 kadar tabletin bulunduğu ikrar edilmektedir. Bu medeniyetin, Toltek-Morok orijinli dediğimiz, Kızılderili ve Oseanyalıların gizli tarikatleri ile ilgili olduğu da belirtilmektedir. (Harrington). Gelişmenin sonradan İnkalara geçtiği, oradan da Maya ve Kızılderililer yolu ile Asyaya vardığı iddia edilmektedir. Sümer medeniyetinin bunlarla sıkı bağlarının bulunduğunu söyleyenler de vardır. 7.000.000 mil kare kadar olan bu kıt'aya ait tabletler Cervé tarafından da görülmüştür. Bunlardan başka ayni konu ve tipte bir miktar tablet, W. Nevin tarafından bulunmuş olup Alaskada ele geçen bir totempolun Mu kıt'ası motifleri ile, işaretleri ile süslendiği görülmüştür. Nevin tabletleri Meksiko müzesinde olup Yukatanda ise Kraliçe Mu'nun kocasının muazzam bir heykeli bulunmaktadır. Tabletlerin bir nevi hiyeroglifik olduğu sabittir.

Yalnız Harrington, kitabında bu konuda bahsederken, bu batmış olan kıt'anın güneyindeki Altun Kent'i Türklerin pek iyi bilmeleri lâzımgelir demek suretile ortaya bir muamma atmıştır.

Medeniyetlerine devam edegelen bu soyun toprakları üzerine inmeye başlayan ve gittikçe şiddetini arttıran şua (rey) yağmurları, bundan 83.000 yıl önce başladı. Kıt'ayı yanar dağlar, zehirli gazlar, zelzele ve âfetler her on beş bin yılda ziyaret etti. Evvelâ hayvanlar yokolmaya ve sonra da bitkiler kavrulmaya başladı. Lemurya, hayatını tamamlamış ve batıda Avustralyadan kopup çökmeye başlamıştı. Halk tehlikeyi anlamış daima doğuya kaçıyordu. Bir an geldi ki, doğuda açlık ve salgın hastalıklar, halkı yokediyordu. 25.000 yıl önce, kıt'a çekilmez bir hale geldi. Halk Galapagos tabii köprülerinden Şili ve Peru sahillerine kaçmaya başladı. Kıt'a 15.000 sene evvel elek gibi sallanmaya ve Amerika kıt'ası da yükselmeye devam etti. Fakat 12500 yıl önce 3.000 yıl gibi kısa bir zamanda, Lemuryanın doğu toprakları da Pasifik içlerine gömülürken batı Pasifikte muhteşem bir çatlak da bıraktı. Orta Asya, Mezopotamya ve Kuzey Amerikadaki, Amazondaki iç denizler kayboldu. Dünyamızın şekli bu günkü haline yaklaştı. (*)

Lemuryadan kurtulan Kahunalar, Peru ve Meksikoda yeni medeniyetleri yeni insanlarla kurdular. Kaliforniyanın Şasta dağı civarında ve Alaskada da kendilerini gösterdiler. Asyaya da varıp son tabletlerini oralarda da bıraktılar.

Bir söze göre de, Orta Asyadan, Kafkas ve Anadolu yolu ile Mezopotamyaya varıp Sümerleri geliştirdiler. Hatta Mısıra kadar inip Tanrıça İziz adı ile kendi kraliçelerini tahta oturttular. Bütün bu yazdıklarımızı destekleyen ilmî delillerin elde ebulunduğu, yine itimad edilebilir ilim adamları tarafından bildirilmekte ise de son cevap verilmiş değildir. (54) (73) (184)

6 — **Diğer cevapsızlar:** (a) Afganistanda, Hindu-Kuş dağlarında, kayalar oyulmak suretile ortaya getirilmiş olan heykellerin her birisi 45 metre yüksekliğindedir. Bunlar türlü mücevherlerle işlenmiş şaheserlerdir. Yazık ki Cengiz, ayağını bastığı yerde gösterdiği tahripkârlığını burada da göstermiştir. Bunların da orijinleri oldukça sislidir. (28/9/68 R. Green. Ch. 7N. Y.) (b) Orijini halledilememiş sanat eserlerinden biri de, Yeni Gine dağlarında bulunmuş olan, hayretle seyredilebilecek bir yaratık figürinidir. Dünyanın eski ve yeni yaratıkları arasında böyle bir hayvana tesadüf edilememektedir. Kimler tarafından yapıldığı da meçhul olan bu figürinin oldukça abstre biraz benzerlerine, ancak İskit sanatında tesadüf ediyoruz. (383) (1110). (c) İngilteredeki Course England ve English Hinges tabir edilen Druit tapınaklarının benzerlerini Guatmala dağlarında da görüyoruz. Bunlar mevsimlere göre zamanı tayin eden takvim mabetleridir. İki kıt'adaki bu primitif

---

(*) Bu olayın iddia edilen zamandan daha çok evvele ait olduğu da ileri sürülmüştür.

ıt çok hassas âbidelerin yapılışlarındaki hesaplamalar, insanları şaıcak kadar eşitlikler verirler. Bu iki yerdeki tapınakların arasında inlerce kilometre mesafe vardır. Hesaplama ise paralel buluş olaçek kadar tesadüfi sayılamıyacak derecede hassastır. (54)

7 — Bir İdeoloji :

Bu satırlarda izah etmeye çalışacağımız konu, doğruluğu ve iğrili-olay cevaplanamayacak bir özelliktedir. Ve garip bir ideolojidir.

Bu ideoloji, oldukça; kesinlikle ifade edilmiş olmasına rağmen, yile münakaşa edilmeye değer bir hususiyet taşıdığından buraya alınası uygun görülmüştür.

İdeoloji, Havaide, Polinezya asalet soyundan gelmiş olan, bilgili, dart Amerikan kültürlü çok sayın bir şahsiyetin açıklaması ile başış olup, gezdiğim her yerde, her tabakadan fertle tartışılmıştır. Neicede, Tunçderililerde genel bir anlayış olduğu kararına varılmıştır. nda pirimitif anlayış izlerini muhafaza etmesi ve modern zamana ik bakımından oldukça önemli bir konu diye düşünülmüştür.

Tunçderililer, egemenliklerini ve bütün varlıklarını Ced Tanrılarıatamış insanlardır. Tanrıya atanan her şey herkesindir. Çünki büvarlık Tanrının olup, Tanrı ise Toplumda tekevvün eder. Yani top- Tanrıyı temsil eder. Veya bunun aksi de vakîdir.

Bu sebeple; Ferd hakimiyetinin Tunçderili anlayışında yeri yoktur. miyet bilâ kaydüşart Toplumundur. Hakimiyet Toplumun olduğuöre, Toplumu Tanrı adına idare eden kabile başkan ve kurullarının oplum varlığından herhangi canlı veya cansız varlığa hâkim olması nkün değildir. Fakat, ancak iyi şeyleri Tanrı namına tatbike, kuruleraber selahiyetlidir. İşte bu düşünce sebebi iledir ki, Tunçderililerkomün yaşama ideolojisi daha ilkel zamanlarda yaratılmıştır. Bu yaşama, insanlarda bir nevi sosyal gelişme tevlid etmiş ve gelenekbu anlayış asırlar boyu plânlanmış, programlanmış, kristalize oltur.

Toplum yaşama, iki genel tip göstermektedir. Birincisi ferd ve ain doğan otokrasi (Lemurya, Maya), İkincisi ise ferdin seçtiği grup rasisi. (Atabaşkan Kızılderilileri ve Oseanya).

Her iki sistem de fertlerde karşılıklı saygı ve muvazene olduğu lirde, idare işlerinde birbirlerinden farklı sonuçlar vermezler. Çünirbirlerine hudutlu şartlar ve geleneklerle bağlı olan fertler ve onn bütünü olan Toplumun menfaatına açılan yol ancak bir tektir, rli bir sonuca varacak ikinci bir yol yoktur, varsa da pürüzlüdür.

Yukardaki iki tip sistemden hangisinden gelirse gelsin, kararlar tir. Şahsa, zamana ve mekâna göre değişikliklere mağlûb olmadığından, varılan sonuç bir nevi kutsal mahiyet taşır.

İşte Tunçderililerin demokrasi anlayışı böyledir ve biz bunu Modern ideolojilerden birisine tatbik etmeye kalkarsak, onu ancak, fakat kısmen sosyalizm kabına sığdırabiliriz. Ve yine de farklarından kurtulamayız. Çünkü canlı cansız herşeye Toplumun sahip olması Sağın Sonunu, zor kullanarak başa geçenlerin sahip olması ise Solun Sonunu işaret eder. Bu gün birincisine sosyalizm, ikincisine de komünizm diyebiliriz. İkincisinde grev hakkı bile tanınmazken, birincisinde hürriyet hudunu aşan anarşiye dahi varabilmek mümkündür. Hürriyet burada Anarşiden bir kıl ile ayrılabilir. Tunçderili topluluğuna bağlı halkların Kutsal Saygı anlayışı, onların bu hududu aşmayacak kadar yetişkin olmalarından ileri gelir. Bu görgü ise zamanımıza ilkel geleneklerden gelmiştir. Hatta, artık bir sevkitabii haline girmiştir.

Batılı entellektler her ne kadar sosyalizmi, komünizmin hemen yanı başında görmekte ise de, Milenyumlarca evvel Yukarı Asya Türk Şamanlığının yarattığı bu tip sosyalizmin Sağ Uçta yer aldığına inanç gelmiyor da değil. Acaba, Batının bu sistemi sakat bir yere yerleştirmesi faydalımıdır? İskandinav anlayışında bu ideolojiden bir payvarmıdır?. Zararlar vardır?.. Muvaffak özü, hiç bir sisteme hakkile oturtulamayan bu sistemle, halen lâyıkile takdir edilemeyen emsalsiz KEMALİZM ideolojisi arasında bir köprü varmıdır?.. Bu gün Genel Huzur için aceba böyle bir anlayış mı lâzımdır?..

Pek tabiî ki Dünyamızda cevapları verilemeyen sorular yalnız bunlardan ibaret değildir. Etrafımızı çevreleyen sırlar o kadar çoktur ki, bunları çözebilmek için, hayatlar, nesiller kâfi gelmez. Yalnız yukarda bir kaçını verdiğimiz sorular, Tunçderili konumuzun içinde bulunan meseleler olduğu ve bunların çözülüşlerinden evvel kesin bir şey söylenemiyeceği, dolayısı ile sonuçlar için acele edilmemesi icabetmektedir. İnsanlığın bazı soyları için kaynak olan Asyanın ve akınların yolu üzerine düşen Anadölünün altlarında neler olduğu dahi halen kesinliklerle bilinmiyor. Fakat, bilgi ve tecrübelerin, çalışmalarla elde ettiği inançlara bakılırsa artık içkonu berraklaşmaya başlamıştır. Bu berraklaşma, bir çok konuların birbirlerine bağlanabilmelerine yardım edeceğinden yakın geleceklerde önümüze çıkacak olan sonuçlara hazırlık mahiyetinde olduğu için başlı başına bir değer taşır. Ancak bu suretle sonuca yaklaşılabiliriz.

SON SÖZ

Çok şükür yıllarca süren incelemeler sona ermiş olup toplanan, incelenen ve görülenler şu kâğıtlara dökülmüş bulunuyor.

Yazdıklarımız iddiasız olmakla beraber, hakikatleri şu veya bu sebeplerle saklayan, bozan, iyice incelemeden hatalara düşen yetersizlere açılmış bir bayrak da değildir. Yapılan iş, antropoloji ilmini kurmuş kurup, değerli kürsüler işgal etmiş bulunan birçok ilim adamlarının - tevazûları yüzünden - raflarda, dolaplarda kilitli kalmışlarını yerlerinden türlü zorluklarla çıkarttırıp özlerinin alınması ve konumuza giren dökümanların toplanarak Yurdumuza getirilmiş olmasıdır. Titrlerini fırsat bilerek reklâm ve gösteriş sevgisi ile konuların ruh ve mânâsını altüst etmeye çalışanlara verilecek cevabı artık zaman ve bilir kişilerimiz verecekleridir.

Kitabımız daha evvelce de bildirdiğimiz gibi, bir detay kitabı değil, Yurdumuza daha girmemiş bir anahtardır. Edebi mahiyeti de yoktur. Yardımcı, ansiklopedik olup Malinowsky stilinde bir kitaptır. Bu eserin daha sanatkârane olabilmesi mümkün idiyse de, bir devir daha yaşamak ve ciltler doldurmak gerekirdi. Buna imkân da görülemedi. Bu nedenle en lüzumlu olanın yapılması doğru görülmüş, böylece de 1932 de karar verilen bu iş ancak 1962 - 1969 yılarında sonuçlanabilmiştir.

Bu tip çalışmalar -her ne kadar dikkat edilse yine de- kusursuz ve hatasız olamazlar. Genç bilirlerimiz, gelecekte, kasıtsızca düşülen hataları temizleyecekler ve bizlere daha doğruyu vereceklerdir. Gönül ister ki, böyle bir çalışmanın maddî yükü bu defa olduğu gibi bir kişinin sırtına yüklenmiş olmasın. O zaman, çalışma yine ansiklopedik mahiyetten ileri gidemez.

Şimdi rahatça söyleyebiliriz ki, Atanın 1931-32 yıllarında bizlere ulaştırdığı sözlerdeki hakikat, varlıklarımıza ancak şimdi yeni ufuklar açacaktır. Evet.. Türk ve Türkikler diğer hiç bir soyun kolu olmayıp, yalnız Tunçderliler topluluğu içinde başlı başına tanınması gereken ana bir köke bağlıdırlar. Bize göre, istesek de, istemesek de bu böyledir ve bu olay bir fantazi değil, hakikattir.

Atatürk, o zamanlar bu hakikatı duymuş, sezmiş ve tesbit edebilmek için de, etrafına yerli yabancı tanınmış ilim adamlarını toplamıştır. Bu günkü imkân ve vasıtalar, bundan otuz sekiz yıl önce pek bulunamadığından, çalışmalar her ne kadar sonuçlanmamışlarsa da, bir çığır açmıştır. Lord Kinrosun şarlatan diye damgalamak istediği o ilim adamlarının, konuya olan samimiyet ve ilgilerinden şüphe edilmemek gerekir. Şuna üzülünür ki, Lord Kinrosun yine kendi sayın soy topluluğu içinden yetişen ilim adamlarının eserlerinden hiç de haberi yokmuş. (197/533).

Tarihten evvelki devirlerdenberi, Türklerin de içinde bulundukları Tunçderililer, doğuda veya batıda daima kötülenmek, yerlerinden sürülmek hattâ dünya yüzünden silinmek tehlikelerine maruz kalmışlardır. Bu hakikat ortada iken, Lord Kinros, Poindexter, Lord Byron, Skinner, şu veya bu gibi şahısların kasıtları bizlere sürpriz teşkil etmezler. Yalnız şunu da ilâve etmek gerekir ki, bazı fertlerin yanlış yolda yürüdüklerini, bugün aldığımız nefesi bile borçlu olduğumuz Kemal Atatürk, daha 1931 de güzelce cevaplandırmış oldu.

Netice olarak sayfalarımızı şu cümlelerle kapatabiliriz.

Tunçderililerin, her birisi başlı başına değer taşıyan, ne Mogolla, ne Aryanla, ne Samî ve ne de Zenci ile bir bağı vardır. Bundan başka 35.000 yıllık geçmişleri de bellidir. Onlar türlü göç ve akınlarla Dünyamızın her tarafına yayılmışlar, aralarına aldıkları diğer sayın soylara bağlı toplum ve fertleri, kendi iç benliklerini fiziksel ve sosyal bakımlarda zorlamadan, eritip geliştirmiş, büyütmüşlerdir.

Ferdî gelişmeye kanmayıp, Toplum medeniyetini benimsemiş olduklarından, Soy kelimesinin mânâsını daha medenî ve mantıkî anlayıp, anlattıklarından dolayı komşuları tarafından daima kanıksanmışlardır.

Artık böyle bir geçmişden gelen bir toplumun evlâdı olan ve iki yerde ayaklarının altına serilen düşman bayrağını çiğnemeden, saygı ile kaldırtan Atatürkün, soy ve milliyet konularındaki kesin Kemalizm felsefeleri pek açık ve katıksızdır.

Kemalizm; Tunçderili geleneklerinin yirminci yüzyıl süzgecinden süzülüp, tabiî olarak ortaya çıkan bir ideoloji olduğu için, bizleri hakikî benliğimize kavuşturan tek sistemdir.

Başlangıcımız olan bu ideolojiyi terk etmek ise sonumuz olabilir.

H. C. T.

Haziran 1969 İstanbul,

BİBLİOGRAFYA

Ref No. Eserin adı Yazarı Basanı Yeri

1 Islamic Literature - Nejibullah - Washington Squaze - U. S. 1962.
2 Archeology in U. S. S. R. - Mongait - Pelican, U. S. A.
3 The ısland civilizations of Polynesia - Suggs - Mentor, U. S. A.
4 Mutiny on the board of HMS Bounty - Bleigh - Signet, U. S. A.
5 On the track of the prehistoric man - Kühn - Grey Arrow, U. S. A.
6 Tahitian dictionary - Clairmont - Dew - Tahiti, Oceania.
7 Colombus - Mahn Lot - Evergreen, U. S. A.
8 People and places - Mead - Bantam, U. S. A.
9 Sex and temperement - Mead - Mentor, U. S. A.
10 Ancient voyages in the Pacific - Sharp - Pelican, U. S. A.
12 Human types - Firth - Mentor, U. S. A.
13 The world of the Incas - Florney - Anchore, U. S. A.
15 Indians of the Americas - Colliere - Mentor, U. S. A.
16 Realm of the Incas - Hagen - Mentor, U. S. A.
17 Black Gods - Holder - Dolphin, U. S. A.
18 My south sea Islands - Musprat - Guild, U. S. A.
19 Ancient civilization of Peru - Mason - Pelican, U. S. A.
20 Kon Tiki - Heyerdahl - Perma, U. S. A.
21 Tree of culture - Linton - Vintage, U. S. A.
22 Origin of the Oriental civilizations - Fairservice - Mentor, U. S. A.
23 The Hittites - Gurney - Pelican, U. S. A.
24 Loom of the history - Muller - Mentor, U. S. A.
25 Aku Aku - Heyerdahl - Cardinal, U. S. A.
26 The guns of the august - Tuchman - Dell, U. S. A.
27 Selected essays - R. L. Stevenson - Gateaway, U. S. A.
28 Mutiny on the Bounty - N, Hall - Pocket, U. S. A.
29 The Aztecs, Man and tribe - Hagen - Mentor, U. S. A.
34 In the South Seas - Stevenson - Nelson, England.
35 Urdu, Russian dictionary - Pamerantif - Moscow, U. S. S. R.
36 Circumnavigation - Boyd - Marshal 1837, England
37 Sexuel life in savages - Malinowsky - Harvest, U. S. A.
38 Papua Mailu Language - D'Argigny - Luzac, New Guinea
39 Linguistic changes - Sturtevant - Phoenix, U. S. A.
40 Ancient Semitic civilization - Moscati - Cap, U. S. A.
41 General anthropology - Jacobs, Stern - B. Noble, U. S. A.
42 Küçük tetebbüler - Galanti - Kâğıtçılık, Turkey.
43 Primitive art - Boas - Dixon, U. S. A.
46 Louis Agassız - Cooper - Comstuck, U. S. A.
48 Hawaiian legend of volcano - Westerwelt - Constable, 1911 U. S. A.
52 Japanese distionary - Vaccari - Tuttle, U. S. A.
54 Missing links of history - Harrington - Rainbow, U. S. A.
55 Alttürkische grammatik - Gabin - Leibzig, Germany
56 Unbeaten tracs in Japan, Ainu'- Bird - Murray 1888 England
57 Eskimo dictionary - Thibert - Ottawa, Canada
58 Samoyeds and their language - Hajdu - Indiana, U. S. A.
60 Hawaiian dictionary - Judd - Hawaii, U. S. A.
61 History of Hernando Cortez - Abbot - Harper 1855 U. S. A.
62 Indians of the North East - Drucker - Natural History, U. S. A.
63 Nine Dayak Nights - Geddes - Oxford, England
64 Herbalist, - Meyer - Hammond, U. S. A.
65 Kama Sutra - Vatsoyana - Lancer, Switzerland
66 Last of the Mochicans - Cooper - Airmont, U. S. A.
67 Cheyenne campfire - Grimmell - Yale, U. S. A.
69 The Hitties and their language - Condor - Blackwood 1889, England

70 Genocide in Russia - Akçura - Ransen, U. S. A.
71 Typee - Mellville - Page, U. S. A.
72 Omoo - Mellville - Page, U. S. A.
73 Lemuria - Cervé - Amorc, U. S. A.
74 Easter Island - Metreaux - Deutch, U. S. A.
75 Magic, science and religion - Malinowsky - Anchor, U. S. A.
77 Geschichte der Türken - Peters - Urban, West Germany.
79 Cruise on the Challenger - Spry - Harpers, U. S. A.
80 Oriental rugs in colour - Liebetreaux - McMullen, U. S. A.
81 Origin of species, Descent of man - Darwin - Modern, U. S. A.
82 History of torture - Mannix - Dell, U. S. A.
83 Oceania - Freude - Silver - 1911, U. S. A.
84 Early Anatolia - Lloyd - Pelican, U. S. A.
86 Indians of the plains - Lowie - U. S. A.
87 Mexican art, history, legend - Ignacio - Bernal, Mexico
88 Book of Indians - Brandon - Heritage, U. S. A.
89 Early man in the New World - Gavin, Hester - Anchor, U. S. A.
91 Finnish dictionary - Vuolle - Suaw, U. S. A.
92 Basic facts in anthropology - Taylor - Colliere, U. S. A.
93 The art of readable - Flesch - Colliere, U. S. A.
94 Philippino dictionary - Tablan - Washington Sq., U. S. A.
97 Urdu dictionary - Baily - U. of London, England.
98 Vikings of the Pacific - Buck - U. of Chicago, U. S. A.
100 Jews, God and history - Diamond - Signet, U. S. A.
101 Ainu, creat and culture - Munro - U. of Columbia, U. S. A.
103 Atlantis - Donelly - Harper, U. S. A.
104 New Guinea head hunt - Mytinger - MacMillan, U. S. A.
105 Forbidden lands - Cooper - Philosoph. Soc. U. S. A.
106 Journey to Turkistan - Teichman - Staugton, England.
109 Tahiti - Conrad - Wiking, U. S. A.
111 The conquest of Mexico - Prescott - Bentam, U. S. A.
113 The history of five Indian Nations - Golden - Cornell, U. S. A.
115 Indians before Colombus - Quimby, Colliere - U. of Chicago, U. S. A.
116 Menomini language - Withney - U. of Yale, U. S. A.
117 Silent Past Lissner - Putnam, U. S. A.
118 Famous advantures - Halliburton - Merril, U. S. A.
120 Pavnee music - Densmore - U. S. Gov.
122 Social organizations of the Mongolturkic pastoral nomads - Krader - Mouton, Danmark
123 South Sea Islands - Borden - Smith, U. S. A.
124 Hidden world of Polynesia - Suggs - Harcourt, U. S. A.
125 Book of Eskimos - Freuchen - World, U. S. A.
126 Song of Hiawatha - Longfellow - Pauper, U. S. A.
127 Sun Chiff - Simmons - U. of Yale, U. S. A.
128 Isle of fear (Philippine) Mayo - Harcourt, U. S. A.
130 Bashkir manuel - Poppe - U. of Indiana, U. S. A.
132 Head hunting in the Solomons - Mytinger - Macmillan, U. S. A.
133 Myths and legends of all nations - Wilson - Garden City, U. S. A.
134 Captain Cook - Lloyd - Roy, England
135 A planet called Earth - Growe - Wiking, U. S. A.
137 Voyage to Easter Island - Gonzales - Hakluyt 1903 England
138 Outline of History - Welles - Garden City U. S. A.
139 Kumulipu Beckwith - U. of Chicago.
140 Rascals in Paradose - Mitchner, Day - Random, U. S. A.
142 From the South Seas - Morrow, U. S. A.
143 Istanbul Folkloru - Bayrı - Türkiye
145 Phallic worship - Scott - Associated, U. S. A.
146 Rambles in Polynesia - Sundowner - Mail, U. S. A.
147 Discovery of Tahiti - Robertson - Hakluyt, England
149 Island of the Pacific - Luke - Harrap, England.
150 The bard of the Dunbovitza - Ilvane - Strettel 1897 U. S. A.

151 New lives for olds - Mead - Morrow, U. S.A.
152 Ancient peoples, places (Peru) - Bushnell - Praeger, U. S. A.
153 Archaeology in Crete.- Pendlbury - Norton, U. S, A.
154 History of man - SChenk - Cholton, U. S. A.
155 Lost cities - Cottrell - Grossett, U. S. A.
156 Tocharische elementbuck - Thomas - U. of Heidelberg, Germany
157 Under the mountain wall (Papua) - Matthison - Viking, U. S. A.
158 Conservation. As Indians saw it - Akwesasne Onchiota, U. S. A.
159 Lost tribes and sunken continents - Vauchope - U. Chicago, - U. S. A.
160 Island of Bali - Covarribias - Knopp, U. S. A.
164 Man out of Asia - Gladwin - McGrow Hill, U. S. A.
165 The rites of passage - Gennep - U. of Chicago, U.S.A.
166 Aleut language - Georghegau - Shory, U. S. A.,
167 La civilization Ainou - Montandon - Payot - England
168 The Golden Bough - Frazer - Macmillan, U. S. A.
169 Virginity (in primitifs) - Nemeeck - Citadel, U. S, A.
170 A history of orgies - Partridge -Avon, U. S. A.
172 Lost languages - Cleator - Hale, U. S. A.
175 An introduction to anthropology - Beals, Hoijer, Macmillan, U. S. A.
176 The races of Man - Bean - University Soc. U. S. A.
177 Coming evolution of life - Crampton - University Soc. U. S. A.
178 Adventuring among words - Partidge - U. of Oxford, England
179 Grammar Sumeriennes - Jestin - Orientalist, France
180 Sex life in South Seas - Schidloff -'Melburn, Australia
181 Le pays de la race Turc - Inan - Librairie, France
182 Türklerin kan gurupları - Aygen - Ikbal, Turkey
183 Türk mutfağı - Koşay, Ülkücan, - Milli Eğitim, Türkiye
184 Folkways - Sumner - Mentor, U. S. A.
185 Navaho language - Franciscan - St Michael 1877, U.S. A.
187 Male and female - Mead - Mentor, U. S. A.
188 Ur of the Caldees - Woolly - Norton, U.:S. A.
189 Sumerians - Woolly - Norton, U.S. A.'
190 Decorative arts of the S. W. Indians - Sides - Dover U., S. A.
191 Heart of Asia - Roerick - New Era, 1929, U. S. A.
192 Travels of Ibn Batuta - Hargibb - McBride, 1929, U. S. A.
193 Ark of Indian people (Hist. of Indian people) Every - Mentor, U. S. A.
194 World of Maya Hagen Mentor, U. S. A.
195 Evolution and man's progresse - Hoagland, Burhoe U. of Columbia, U. S. A.
196 International thesaurus - Roget U. S. A.
197 Atatürk, Kinross, Morrow, U. S. A.
198 Anthropology Kupferer - Double Day, U. S. A.
199 Alaska Indian dictionary Lee Lowman, U. S. A.
200 Malay dictionary - Coope U. Eastern , U. S. A.
202 History begins with Sumer - Kramer - Anchore , U. S. A.
203 Turkic language and literature of Central Asia - Loeventhal Grawenhage, Denmark
204 Mystery of sex - Walden Steward, U. S. A.
205 Sarawak Morrison Kee England

233 Mayas - Cordan - Merida - U. of Yukatan, Mexico
234 Migration of the Iroquois - Akweks - U. S. Gov.
235 Annuel reports of Indians - Haorn - U. S. Gov.
236 Discovery and conquest of Mexico - Castillo - Moonday, U. S. A.
237 A Collection of the Mohawk legends - Akwesasne - St Regis, U. S. A.
238 Anthropology of text, Ancient Near East - Pritchard - U. of Princeton, U. S. A.
239 Alone with the hairy Ainu - Landor - Murray, 1893, England
240 Finnic Latvian liguistic convergeance - Zepps - U. of Indiana, U. S. A.
241 Chinook Jorgan trade dictionary - Kalkwa - Chory, U. S. A.
242 Tahitian official dictionary - Covet - Tahitian Gov. Oceania.
243 Prehistoric religions - James - Praeger, U. S. A.
244 Manners and customs of Indian tribes - Hunter - Haines 1818, U. S. A.
245 The hunter boy - Akweks - Akwesasne, U. S. A.
246 Siberian shamanism - Michael - U. of Toronto, Canada
247 North American Indians - Catlin - 2 Vol - Hains 1839 - U. S. A.
248 Travels in N. America and Five nations vocabulary, language - Carver - Hains. U. S. A.
249 Kichi Gami (Lake Superior) - Kohl - Haines 1860, U. S. A.
250 Buryat glossary, reader - Bosson, Poppe - U. of Indiana, U. S. A.
251 The peoples and languages of the Caucasus - Geiger - Mouton, Denmark
252 Georgian dictionary - Cherkesi - U. of Oxford, England
253 Etruscan origin and their medical biology - Fredde - Ciba, U. S. A.
255 Çivi yazılı kaynaklara göre Türkçe, Etice, Hurca - Ar - T. T. K. Türkiye
256 Oğuz vokabuleri ve destanı - Bang, Rahmetli - Burhanettin, Türkiye
257 Introduction to cultural anthropology - Fogelson, Sapir - Free, U. S. A.
258 Childhood among the Yakutat Tilingit - Laguna, Colliere - Free, U. S. A.
259 Algonkian social organization - Murdock - Free, U. S. A.
261 Religion, death and evolutionary adaptation - Dobhansky, Free, U. S. A.
266 Indian Cannibalism, Psychological theories - Fogelson - Free, U. S. A.
263 Universalization Burmese monks, Defence mechanism - Spiro - Free, U. S. A.
265 An approach to the historical study - Murphy - Free, U. S. A.
266 The life and death of a myth - Wyly - Free, U. S. A.
267 A long record of Eskimos and Indians - Giddings - Free, U. S. A.
268 Achivement of acculturation Japanese style - Nash, Shaw - Free, U. S. A.
269 The Human skulls ituals among the lowland Maya - Reina, Free, U. S. A.
270 How to choose a Burmese numeral - Burling - Freebook, U. S. A.
271 Two Oceanic societies - Goodenough - Free. U. S. A.
272 Driving to work - Wallace - Free, U. S. A.
274 Culture and visual imaginary (Rorscharch) - Kaplan, Lowless - Free, U. S. A.
275 Researching the cultural alternative - Spidler - Free, U. S. A.
276 Lebanon Rorscharch test findings, definitions, Williams - Free, U. S. A.
277 History of cultural, comperative method in anthropology - Eggan - Free, U. S. A.
278 Keltic cave, antiquity of man - Grubar - Free, U. S. A.
279 A genealogy of ethnic theory - Herzkowitz - Free, U. S. A.
280 Hittite grammar - Sturtevant, Hahn - U. of Yale, U. S. A.
281 League of the Iroquois - Morgan, Fenton - American, U. S. A.
282 Handbook of the Seneca language - Chafe - N. Y. State Gov. U. S. A.
283 A typology and nomanculature for projectile point - Ritchie - N. Y. State Gov. U. S. A.
284 An early Oswago sequance in east N. Y. City - Ritchie, Lenig, Miller - N. Y. State Gov. U. S. A.
285 Eastern dispersal of Adena - Ritchie, Drago - N. Y. State Gov. U. S. A.
286 Traces of early man in the North - East - Ritchie - N. Y. State Gov.
287 An introduction to Hudson Valley Prehistory - Ritchie - N. Y. State
288 The Iroquois, cultural evolution - Speck - Crambrook, U. S. A.
289 Ancient kingdoms (Aztec, Maya, Inca) - Hagen - World, U. S. A.
290 Peruvian Pharoah - Poindexter - Christopher 1938, U. S. A.
291 Human blood groups and inheritance - Lawler - U. of Harvard, U. S. A.
292 Legend of the moon - Loti - Tahiti, Oceania

294 Hoof rattles and girls puberty rites in North America - Driver, Riesenberg - Indian Journal of linguistic, U. S. A.
295 North American Indian musical style - Nettel - American Folklore soc. U. S. A.
296 Linguistic relations accross the Bering strait - Swadesh - U. Yale, U. S. A.
297 Negative painted pottery - Curry - Waverly, U. S. A.
298 Redman's America - Underhill - U. of Chicago, U. S. A.
299 Kırgız manual - Hebert, Poppe - U. of Indiana, U. S. A.
300 Rotuman dictionary - Churchward - Australian, Australia
301 Indian Art of the United States - Douglas, D'Arnoncourt - Museum of Modern Art, U. S. A.
303 Witchcraft, magic, alchemy - Givry - University, U. S. A.
304 Hawaiian antiquity and folklore - Elbert - U. of Havaii, U. S. A.
306 Songs of Polynesia - Coo - Criterion, U. S. A.
307 Chuvash manual - Kruger - U. of Indiana, U. S. A.
308 Surviving groups in East and South (Indians) - U. S. Gov.
309 Information about Zuni - U S. Gov.
310 Introduction to the Turkman language - Dilling - U. of Oxford, England
311 Orio (Gorno - Altay) Language - Simpson - U. of Oxford, England
312 Turkic language of Central Asia - Bashkalow - U. of Oxford, England
313 Yana dictionary - Sapir, Swadesh - U. of California, U. S. A.
314 Miwok dictionary - Freeland, Broadbend - U. of California, U. S. A.
315 Cooks Voyages - Cook, Clark, Gore - Tallis 1781, England
316 Growth and culture - Mead - Putnam, U. S. A.
317 Aux pays des Ainou - Montandon - Masson 1928, France
318 A, B, O, Blood groups - Mourant - U. of Oxford, England
319 The Islands of Pacific - Reed - Wellington, New Zeland
320 Indian Journal - Morgan, White - U. of Michigan, U. S. A.
321 Handbook of American Indian - Hodges - 1 - Rowman, U. S. A.
322 Handbook of American Indian - Hodges - 2 - Rowman, U. S. A.
323 Ancient cities - Charney - Harper, U. S. A.
324 American Indian bibliography - Smithsonian, U. S. A.
325 Costume of Iroquois - Akwesasne - St. Regis, U. S. A.
329 Art of the South Sea Islands - Bühler, Barrow - Crown, U. S. A.
330 Forest tales of the Iroquois - Akweks - Six Nations, U. S. A.
331 Designs and motives of ancient Mexico - Enciso - Dover, U. S. A.
338 Iroquois music and dance - Kurath - Smithsonian, U. S. A.
339 Seneca longhouse - Kurath - Smithsonian, U. S. A.
340 Manahu province in Equator - Mathew - Smithsonian, U. S. A.
341 Zapotec Mitla dictionary and grammar - Briggs - Institute of language of Verano, Mexico.
342 Bogotu dictionery - Ivere - Royal Asiatic Soc. England
343 Archaeology in Yakutat - Laguna, Riddl, Macgein, And - U. S. A.
344 Yakut Manual - Krueger - U. of Indiana, U. S. A.
345 Tribal handicraft in Southern India - Gov. of India
346 Tribal arts and handicrafts of India - Gov. of India
347 Le musique Turc et Hongrois - Saygun Separatur, Hungary
348 Sacrificial Mayan well - Hurtado - Nat. Geog. Soc. U. S. A.
349 Exploring 1.750.000 years - Leakey - Nat. Geog. Soc. U. S. A.
351 Journey to outer Mongolia - Douglas - Nat. Geog. Soc. U. S. A.
252 Easter Islands mysterious monuments - La Fay - Nat. Geog. Soc. U. S. A.
353 Brazils big lipped Indians - Schultz - Nat. Geog. Soc. U. S. A.
354 Colorado Pueblos - Osborn - Nat. Geog. Soc. U. S. A.
355 20th century Indians preserves their customs - Buknap - Nat. Geog. Soc. U. S. A.
356 The five worlds of Peru - Weaver - Nat. Geog. Soc. U. S. A.
357 Understanding Polynesian Mind - Symo - Pacific, New Zealand
359 Navajo Indians - U. S. Gov.
360 Acoma Pueblo Pottery - U. S. Gov.
361 19 Pueblo Indians - U. S. Gov.
362 A Pueblo governors canes - Faris - Pueblo Agency, U. S. A.

429 Homo sapien fossil the prolific - Zielinsky - U. of Poland, Poland
430 An index to the Mongolian words - krueger - Washington, U. S. A.
432 The Ainu of Northern Japan - Shinichiro - Am. Philo. Soc. U. S. A.
433 A. Mexican, Aryan dictionary - Denison 1909 - U. S. A.
434 Chumash and Castanean dictionary - Kroeber - Am. Anthro, Eth. Soc. U. S. A.
435 Hupa grammar and vocabulary - Kroeber - Bur. of Am. Eth. U. S. A.
437 Atabaşkan (Hupa) family - Boas - U. S. Gov.
438 Ute indian language - Selman - Graham, U. S. A.
439 Mongoloid spots in Turkey - Field - Soc. of Phys. Anthro. U. S. A.
440 Toqui in Equator - Mathiew, Stirling - Smithsonian, U. S. A.
442 Warihio and Chinahua Indians - Gentry - Smiths. U. S. A.
443 Yaqui deer dance - Wilder - Smiths. U. S. A.
444 Chippawa mat weaving - Peterson - Smiths. U. S. A.
445 Prehistory of Pama Viepo - Biese - Smiths. U. S. A.
446 Language and vocabulary of Santa Ana Pueblo - Davis - Smiths. U. S. A.
447 Ancient Appalachian tribes - Hoffman - Smiths. U. S. A.
448 An early tomb in Panama - Stirling - Smiths. U. S. A.
449 Archaeology in Bocas del Toro, Panama - Sterling - Smiths. U. S. A.
450 Archaeology in Uraba, Taboguillo = - Sterling - Smiths. U. S. A.
451 Iroquian mask at Onondaga - Hendry - Smiths. U. S. A.
458 Halı ve kilim desenlerinde kız motifleri - Durul - Eth. Sos. Türkiye.
461 Vocablos-Aymaras - Candia - Isla, Mexico
462 Quecha dictionary - Markham - Norgate 1908 - U. S. A.
463 Ainu dialect dictionary - Ivanami - Shoten, Japan
465 Mogolların gizli tarihi - Temir - T. T. K., Türkiye
466 Çinin şimâl komşuları - Eberhart, Uluğtuğ - T. T. K. Türkiye
469 The ghost dance religion - Moonly - U. Chicago
470 Excavations at Ur. Wooley - Apollo, U. S. A.
471 We live by the sun - Cook - Dial, U. S. A.
472 Ancient arts of the Americas - Boushnell - Praeger, U. S. A.
474 Afghan vocabulary - Hala - Afghan Gov.
475 Uygur „ - Bankuoğlu
476 Tahitian „ - Tahitian Gov.
477 Uigur „ - Leningrad Üniversitesi
478 Kırgız „ - Leningrad Üniversitesi
479 Lezgi „ - Tibilisi Üniversitesi
480 Rotuman „ - Fiji Gov.
481 Mongolian „ - Willerford
482 Fijian „ - Fijian Gov.
483 Tongan „ - Fijian Gov.
484 Hungarian „ - Hegedus
485 Mayan „ - Tanju
486 Navaho „ 1/2 - Tanju
487 Shoshoni „ - Tanju
488 Algonkian „ - Willerford
489 Eskitürkçe „ - Tanju
490 Formozan „ - Chang
491 Pakistani „ - Mohammed
492 Taylan „ - Sarakajapan
493 Philippine „ - Morales
494 Sumerian „ - Willerford
495 Mohawk „ (tape) - Tanju
497 The inhabitans of inner Mongolia - Boxton - U. of Oxford, England
499 Aleutian dictionary - Leo - Hanford 1896, U. S. A.
500 The sacrificial rites of Blackfoot - Wilson - Royal Soc. Canada
501 New examples of Am. Indians with lower forhead - Hrdliçka 1908 - W. DC, U. S. A.
502 Mohawk language - Bruyas 1862 - Cromoisy, Canada
503 Physical Antkropology of Lenape Indians - Hrdliçka - W. D. C. U. S. A.
504 Homo Habilis - Leakey - Journal American, U. S. A.

63 The Ute Indians - Dutton - N. Mexico, U. S. A.
64 Fact sheet (geçim) Indians - U. S. Gov.
65 Bibliography of Indian language - U. S. Gov.
66 Indian religion and ceremonials - U. S. Gov.
69 Revision of Aleutian prehistory - Laughler, Reeder - Science, U. S. A.
70 Sports in classical antiquity (Indian) - Ciba, U. S. A.
71 Here art and anthropology meets - Musée du l'homme - Leiris, France
73 Western Samoa - Shadbolt - Nat. Geog. Mag. U. S. A.
74 My life among wild chimpazees - Goodal - Nat. Geog. Soc. U. S. A.
75 Hight and blood circulations - Bishop - Nat. Geog. Soc. U. S. A.
77 Brezilian Indians - Schultz. - Nat. Geog. Soc. U. S. A.
78 Ngarmu Hui - New Zealand Gov.
79 Cognitive aspect of culture change - Schwimmer - Pacific Soc. New Zealand
80 Ax types, stone ax, blades of New Guinea - Strathern - Pacific Soc. New Zealand
81 Structure of language of Nukuoro - 1 - 927 A - Carrol - Pac. Soc. N. Z.
82 Standing God og Mangareva - Pac. Soc. N. Z.
83 A remarcable figure in New Guinea - Pac. Soc. N. Z.
84 Ancestory factor in cultural choice - Harre - Pac. Soc. N. Z.
385 Tabo systeme in Hawaii - Webb - Pac. Soc. N. Z.
86 Excavation in New Guinea - White - Pacific Soc. N. Z.
387 Pupulation in central Polynesia - Schmitt - Pac. Soc. N. Z.
88 Radio Carbon dates in Western Samoa - Green, Dawidson - Pac. Soc.
389 Iroquoise craft - Lyford - U. S. Gov.
90 The people of the Longhouse - Fenton - N. Y. State Gov.
391 Algonkian tribes - Ritchie - N. Y. State Gov.
92 Selected bibliography about American Indians - N. Y. State Gov.
393 Pre Iroquoian culture - Ritchie - N. Y. State Gov.
94 The Iroquoian Tribes - Ritchie - N. Y. State Gov.
395 The Indians today in N. Y. State - Hathorn - N. Y. State Gov.
96 Annual report of N. Y. Indians - Hathorn - N. Y. State Gov.
97 Iroquois culture - Drumm. - N. Y. State Gov.
99 Kore dilinde Türkçe - Koşay - Sıralar, Türkiye
00 Elamca - Türkçe - Koşay - Sıralar, Türkiye
01 Polynesian origin - Macdonald - Victorian 1883 England
02 The Ancient culture of Northern Asia - Zolotarev 1938, American anthropology, U. S. A.
03 Races of Russia - Hrdliçka - Smithsonian, U. S. A.
04 Among the Maories - Bell - Victorian 1883, England
05 Among the Pacific Islanders - Bell - Victorian, England
406 The peoples of the Soviet Union - Hrdliçka - Smithsonian, U. S. A.
07 The body and clothing, nudity, psychology, tatoo - Renlorn - Ciba, U. S. A.
408 The legends of Tangaroa - unkown - Tahiti Oceania
09 Racial and anathomical peculiarities - Shute - American anthropologists, U. S. A.
10 Maya dictionary ((french) - Brasseur - Masomeuve 1879, France
411 Encyolpedia Britanica (complete 1960)
12 Lengua Tenecote - Cardena - Infazion 1913, Mexico
413 Indian Cooking, Where to find Indians - Kimball, - Venturo, U. S. A.
15 Türk Lûgati - H. K. Kadri, 4 cilt, Maarif, Türkiye
419 Uzbekistan - U. S. S. R. Gov. Russia
20 The Indian Journal 1859 - Morgan, Clark - Mentor, U. S. A.
22 The Islands of the Pacific - Reed - Reed, U. S. A.
23 Zuni dictionary - Newman - U. of Indiana, U. S. A.
25 New views of the origin of the Am. Indians, Tunguz, Vocabulary - 1798 - Barton - Bierton, U. S. A. - Pl: - KD
26 Crises in the history of life (Paleonthology) - Newell - Scientific America, U. S. A.
28 Defecting wrinkle on the lower molarls in recent man - Hanihora, Sako - U. University of Tokyo, Japon

505 Mystery of Sakachi - Alyön rocks - Okladnikoff - U. S. S. R.
506 Notes on the physical anthropology of the Pamir and Amu Derya - Joyce - Smithsonian 1920 - U. S. A.
507 The genesis of the Am. Indians - Hrdliçka - Smiths, W. D. C. U. S. A.
508 Where Asia and America meets - Hrdliçka - 1926 - Smiths. U. S. A.
509 Mikmak dictionary - Rand - 1888 - Halifax, Canada
510 Creation of life. In the test tube - Spiegelman, N. J. T. U. S. A.
511 Navaho foods - Baily - AM. Anthro. U. S. A. 1940
512 1440 map of the World - Devlin - N. Y. Times. U. S. A.
515 Test analizes of three Yana dialects - Kroeber - U. of Berkley, U. S. A.
516 The Yokuts language of south and central California - Kroeber - U. of Berkley, U. S. A.
550 Dijilam Balam of Maya - Dijilam - U. of Mexico
551 Proofsheets of bibli. of the Language of the North American Indians - Pilling 1885 - U. S. A.
552 Handbook of American Indian Languages - Boas - Littlfield, U. S. A. Pl: Desk HBB.
553 You ask about Navaho - U. S. Gov.
554 Blackfeet crafts - Ewers - U. S. Gov.
555 Iroquois cultural evaluation - Speck - U. S. Gov.
556 The story of the Blackfeets - Ewers - U. S. Gov.
557 Answers to your questions about the Am. Indians - U. S. Gov. I.
558 Answers to questions about the Am. Indians - U. S. Gov. II.
559 Myths and songs of the South Pacific - Gills 1876, England
560 Turkish and Quechua languages - 753 - Pp. 753 - Unesco, Frante
561 Peruvian Textiles - Means - Boston Fine Art, U. S. A.

562	The Eskimos of Hudson bay and Alaska - Dollton -	Folkways,	U. S. A.
563	Songs and dances of the Flatheads - Merrian -	„	„
564	Traditional music of Peru - Marty - Inca -	„	„
565	Murut music, a visit to Borneo - Palunin -	„	„
566	Instruments and music of Bolivia - Keiler -	„	„
567	Indian music of Mexico - Boulton -	„	„
568	Indian music of Mexico - Hurcenco -	„	„
569	Indian music of upper Amazon - Tschopik -	„	„
570	Maori songs - Tschopik -	„	„
571	Mato Grosso, Bolivian Indians - Weyer -	„	„
572	Pahu Tahiti - Gilbert -	Dot	„
573	Tamure Tahiti - Mauu	Dot	„
574	Strings ower Tahiti - Tiare -	Warner	„
575	Tahiti, dream island - Gilbert -	Capitol	„
576	Tahiti, Island of Paradise - Gilbert -	M. G. M.	„
577	Soft sound of South Seas - Royal -	Dot	„
578	Advanture in Paradise - Apaka -	Paramount	„
579	South Seas Honeymoon - Gilbert -	Capital	„
580	Hawaii, Volcanic Islands - Vail -	Safari	„
581	Polynesian and Hawaiian music - Kaari -	Varsity	„
582	Mutiny on the Bounty - Adriano -	Diplomat	„
583	Los Indios - Musaperi, Herindy -	R. C. A.	„
584	Polynesian percussion - Wolk - Dot	Dot.	„
585	Fiji calls - Cakaban - Tapa	Tapa	Fiji
586	Murut music of North Brneo - Palanin -	Folkways	U. S. A.
587	Bayanihan - Hurok -	Monitor	„
588	Music of Indonesi - Walker -	Folkways	„
589	Music of Bali - Ivanoff -	Period	U. S. A.
590	Traditional of music of Peru 2 - Marti -	Ethnic	U. S. A.
591	Peru Pinata Party -	Folkways	„
592	Indian Music of South West - Boulton -	Folkways	„
593	Turkish folk music - Boulton	Folkways	„
594	Magic Tahiti, Bora Bora - Maranga	Columbia	U. S. A.
595	Ainu music - Victor -	Victor	Tokyo
596	African music, Kazongo - Singala -	Capitol	„

597 Hindu music - Shankar - Columbia U. S. A.
598 Songs and music of Tibet - Kauffmann - Ethnic U. S. A.
599 Fire Goddes of Hawaii - Edwards - Capitol „
600 Around the Islands - Kalama - Decca France
601 Russian Folk Dances - Moiseyef - Monitor U. S. A.
602 East of the Urals - Cooper - Monitor U. S. A.
603 Türk Tatar dilleri - Baha - K. M. A. Ş. Turkey
604 İndian Arts of the Americas Appleton - Seribner - U. S A.
605 Prts of, Paradise - Darby - Capitol „
606 Legend of the Sun Virgin - Sumac - Capitol „
607 Turkish Delight - Ateş - Tura U. S. A.
609 Indian blanket - James - Tudor, U. S. A.
610 Turkish music - T. I. Office - Monitor U. S. A.
611 Racial history of man - Dixon - „
612 Pueblo snake ceremonial - Rdge - Am. Anthropology 1896, U. S. A.
613 Vocabularies of the Mokies - Reed - Am. Anth. 1822, U. S. A.
614 Maori Marriage - Biggs - Polynesian Soc., New Zealand
615 History and traditions of Ticopia - Firth - Polyn. Soc. N. Z.
616 String figures from the Gilbert Island - Maud - Polyn. Soc., New Zeland
617 History, manners and customs all the Indian nations - Heckwelder - Historical Soc. U. S. A.
618 Physical and medical observations among the Indians - Hrdliçka. W. P. Of.
619 Myth and folktales of North American Indians - Boas - Journal of the American Folklore - U. S. A.
620 Yurok marriage - Watermann, Kroeber - U. of California, U. S. A.
621 Yurok kin termme systxeme - Kroeber - U. of California
622 Radiation congress reports 1960 - National research council
623 Radiation research Supp. 1 - International congress of radiation research 1959. U. S. A.
624 What are the cosmic rays - Auger, Pierre 1954, U. S. A.
625 International radiation biology 1959 - Taylor, Frances
626 Cosmic radiation and it's biological efects - Hess, Eugster, Macmillan, U. S. A.
627 Cosmic ray results - Carnegie Inst. - Washington, U. S. A.
628 Research on physical optics - Wood - 1868, U. S. A.
629 Atmospheric radiation table and meteorologic monog. - Elsner, U. S. A.
630 Cosmic ray and magnetic lattitude table - Eugster - 626 P. P. S. A.
631 1074L2 Schroder - Asia Pub. lib. N. Y., U. S. A.
632 1074L2 Legendre - Asia Pub. lib. N. Y., U. S. A.
633 Venezuelan folklore - Cowrl - Folkways, U. S. A.
634 Ituri „ „ „ „
635 Pigmies „ „ „ „
636 Borneo „ „ „ „
639 Mexican Yakui „ „ „ „
640 Estonia „ „ „ „
641 Ceylon „ „ „ „
644 Samoa „ „ „ „
647 Java „ „ „ „
649 Korea „ „ „ „
652 Kurdistan „ „ „ „
653 Korean vocabulary - Özbudun - Tanju, U. S. A.
678 Tomoye design - Philippine - Polyn. Soc. New Zeland
679 Maori Hook - White - Polyn. Soc. N. Z.
680 Maori Taiaha - Curtis - Polyn. Soc. N. Z.
681 Bolivia Indians - McIntire - Natinal Geog. Soc. U. S. A.
682 Vedda boy, Self turture in Ceylon - Grosvenor - Nat. Geog. Soc. U. S. A.
683 Beginin of Anthropology in America - Halloway - - U. S. A.
684 Developpment, nomenclator, teaching anthropology - Brinton, Powell 1892 - U. S. A.
685 The worlds fair congress of anthropology - Holmess 1893, U. S. A.
686 Recent progress in Anthropology - Laguna 1906, U. S. A.

687 Obituary of J. W. Powell - Putnam 1902 - U. S. A.
688 Obituary of F. W. Putnam - Kroeber - U. S. A.
689 American Indian origin, Man in North America - Wallace - U. S. A.
690 Stone art in America - Powell - U. S. A.
691 Origin and aborigin of Am. Indians - Laguna - U. S. A.
692 American archaeology - Laguna - U. S. A.
693 The prehistoric culture of Tusayan - Favkes 1896 - U. S. A.
694 Ancient pottery art - Hough 1917 - U. S. A.
695 Stone aspect of N. American Archaeology. Dixon 1913. U. S. A.
696 Cronology of the Tano ruins of New Mexico - Nelson 1916 - U. S. A.
697 Physical anthropoolgy in U. S. A. - Laguna - U. S. A.
698 Physical anthropology in America - Hrdliçka - U. S. A.
699 Dermal topography - Galton, Mason 1888 - U. S. A.
700 Physical characteristics of Indians of north Pacific coast - Boas 1891 - U. S. A.
701 Aboriginal trephining in Bolivia - Bandelier 1904 - U. S. A.
702 Note on the molar teeth of the Piltdown mandibles - 1916 - Gregory - U. S. A.
703 Language of American Indians - Laguna - U. S. A.
704 Our knowledge of North American Indians - Goddard 1914 - U. S. A.
705 On the Alternating sounds - Bos 1889 - U. S. A.
707 Numeral systems of language of California - Dixon, Krueger - 1907, U. S. A.
708 Languages and environement - Sapir 1912, U. S. A.
709 Ethnology - De Laguna - U. S. A.
710 Etnographic skeches - Stephen 1893 - U. S. A.
711 Navajo - Stephen - U. S. A.
712 The Chukchi of N. Eastern Asia - Bogoras - 1901, U. S. A.
713 Preliminary skech of Mohave Indians - Kroeber 1902 - U. S. A.
714 Notes on the indians of Maryland - 1705 - Bushnell 1913, U. S. A.
715 Art and Technology of north American Indians - De Laguna - U. S. A.
716 On the evolution of ornement - Holmes 1890 - U. S. A.
717 Primitive copper working - Kushing - 1894, U. S. A.
718 American basketry technic - Mason 1901 - U. S. A.
719 Society and life - de Laguna - U. S. A.
720 Clan System, secret societies in N. W. Tribes - Swanton 1904 - U. S. A.
721 Social organization of American tribes - Swanton 1905, U. S. A.
722 Algonkin family hunting band - Speck 1915 - U. S. A.
723 Family and sib - Lowie 1919, U. S. A.
724 The Zuni A'doshle and suuke - Parsons 1916, U. S. A.
725 War in Am. Indians - de Laguna, U. S. A.
726 Coup and scalping in Plain Indians - Grinnel 1910 - U. S. A.
727 George Fredrici, review - Mooney 1907 - U. S. A.
728 Ceremonializm and religion, Oneida - Hewit 1902 - U. S. A.
729 Ceremonializm in N. America - Lowie 1914 - U. S. A.
730 Review of Emil Durkheim - Goldenwiser 1915 - U. S. A.
731 Shamanistic performance in Salish - Haeberlin 1918, U. S. A.
732 Legend and myth - De Laguna - U. S. A.
733 The mythology of Koryak - Jockelson 1904 - U. S. A.
734 La Peruse and the Tilingit - Emmons - 1911, U. S. A
735 Review of Boas Tshimshian mythology - Barbeau 1917, U. S. A.
736 Method and theory of ethnology - Laguna - U. S. A.
737 Practial accultration - McGee 1898, U. S. A.
738 Material culture of N. Am. Indians - Wissler, 1914, U. S. A.
739 Review of Clark Wissler - Kroeber 1918, U. S. A.
740 Review of R. Lowie - Kroeber 1920 - U. S. A.
741 The method of ethnology - Boas 1920 - U. S. A.
742 Bibliography and history of anthropology in America - Laguna - U. S. A.
743 Tandır şekilleri - Şen, Tanju 1965, U. S. A.
744 Marquesan sexual behavior - Suggs - Harcourt - U. S. A.
745 A history of the ancient South West - Gladwin - Wheelright, U. S. A.
746 Sumeriennes et l'Oceaniennes, Vocabulary - Rivet - La revue Americanistes. France

747 Les origins les hommes American - Rivet - La Revue Americanistes, France
748 Les Australiennes en Amerique - Rivet - La Revue Americanistes, France
749 Les Melanesiennes en Amerique - Rivet - La Revue Americanistes, France
750 Les Normads en Amerique - Rivet - La Revue Americanistes, France
751 Relation Commercial, Language, Culture de Polynesienne et l'American - Rivet - La Revue Americanistes, France
752 Les probleme Eskimeaux - La Revue Americanistes, France
753 Les nombre de Turc et Quechua - Curin, Dumezil - Revue Americanistes, France
754 Les langue Arawak - Rivet, Tastavin - Musée du l'Homme, France
755 Sur quelque dialects Panos peu connu - Rivet 1910, Aux siege de la Soc. France
756 Affinités de Maranya - Rivet - Soc. Americanistes, France
757 Man in America - Rivet - Hist - Quito, France
758 Bibliography Americanistes - Rivet - Soc. Americanistes, France
759 Bibliography des langue Aymara et Quechua - Rivet - Soc. Americanistes, France
760 La famille linguistique Peba - Rivet - Soc. Americanistes, France
761 Les langues Guaranie du haut Amazon - Rivet - Soc. Americanistes, France
762 Maya cities and temples - Rivet - Americanistes, France
763 Metallurgie en Amerique Precolumbian - Rivet - Soc. Americanistes, France
764 Relation Commercial Precolumbienne entre l'Oceanie et l'Amerique - Soc. Americanistes, France
765 La musique de Peru - Harcourt - Soc. Americanistes, France
766 Les langue Negro - Africains - Homburger - Soc. Linguistique de Paris - France
767 Turkie corn - Doden 1578 - U. of Harward - U. S. A.
768 Turkie wheat - Parkinson 1640 - U. of Harward - U. S. A.
769 Treasures of ancient America - Lottrop - Skira, Switzerland
770 Bibliography of Paul Rivet - Chevalier - Soc. Americanistes, France
771 Turco - Scythian tribes - Parker - China Review - China
772 Tunguzes of first century - Parker - China review - China
773 Hunza Nagyr handbook - Leitner - Orient Universal Institute - India
774 Ainu - English complete dictionary - Hattori, Shoten - Japan
775 Coming of age in Samoa - Mead - Morrow, U. S. A. (122X)
776 Growing up in New Guinea - Morrow, U. S. A. (142X)
777 Sex and temperement - Mead - Morrow, U. S. A. (142X)
778 Downfall Indus civilization - Dales - N. Y. Times, U. S. A.
779 Living Pueblo Town Taos - Janson - N. Y. Times, U. S. A.
780 Ecology of Ainu and Japanese - Watanabe - U. of Tokyo (428X)
781 Physical anthropology of the Sakhalin Ainu - Kato, Kohima, Kanda - U. of Osaka (428X)
782 Tartar vocabulary - Akpınar - Taj, U. S. A.
783 American science and inventions - Wilson - S. S., N. Y., U. S. A.
784 Tarihte Ermeniler - Uras - Turkiye
785 Nouvelle histoire de France - Malet, Hachette, France
787 Turkish miniature paintings - Esin - Unesco, France
788 Charts and views - Cook - Hakluyt, England
789 The world of Mankind - cooperative - Holiday, U. S. A.
790 Kama Kala - Anand - Nagel, Switzerland
791 Situla Art - Kastelite - Mac G. Hill, U. S. A.
792 Les arts decorative Turcs - Arseven - M. Eğitim, Turkey
793 Handicrafts in Asia - Mizon - Adadem of U. S. S. R. Russia
794 Will civilization outfox himself - Gourham - Realité, France
797 Indian Dialects - Gatschet - U. S. Gov. 1876
798 Aztec - Maya vocabulary - Tanju - Taj, U. S. A.
799 Among the Pacific Islanders - Bell - Victorian, England
802 Lost World - Cotterel, Davidson - Horizon, U. S. A.
803 Arts of the South Pacific - Quiart - Golden, U. S. A.
804 Turkish Miniature painting - Esin - Unesco, France
805 Voyage around the World - Bougainville - Royal Academy, England

806 Archaeology in Easter Island - Heyerdahl - McNally, U. S. A.
807 Voyages of Captain Cook - Tallis, England
808 Growth and Culture - Mead - Putnam - U. S. A.
809 Mythology - Graves - Prometheus, U. S. A.
810 Marytim Mystic - Andersen - Marine Historical Soc. England
812 Erotomania - Reik - Eros 1, U. S. A.
813 Love among the Indians - Herzog - Eros 1, U. S. A.
814 Male prostitute in Bombay - Kane - Eros 1, U. S. A.
815 Temple of Konarak - Ellesofon - Eros 2, U. S. A.
816 Chastity belt - ? - Eros 2, U. S. A.
817 Unicorn Phallic symbol - Illin - Eros 3, U. S. A.
818 Aphrodisiacs - Boroson - Eros 3, U. S. A.
819 Love in the Bible - Mott - Eros, 4, U. S. A.
820 Haiti - Scoffield - Nat. Geog. Soc., U. S. A.
821 Island of New Britain - Gilliard - Nat. Geog. Soc., U. S. A.
822 New Guinea - Scofield - Nat. Geog. Soc., U. S. A.
823 Ladakh Mongols - Garret - Nat. Geog. Soc., U. S. A.
825 Indonesia - SCHreider - Nat. Geog. Soc., U. S. A.
826 Panama - Ross - Nat. Geog. Soc., U. S. A.
827 Cambodia - Abercrombie - Nat. Geog. Soc., U. S. A.
828 Takaroa and Mother of the Pearls - Williams - Nat. Geog. Soc., U. S. A.
829 New Zealand - Shadbolt - Nat. Geog Soc., U. S. A.
830 Tahiti, Bounty - Marden - Nat. Geog. Soc., U. S. A.
831 Thailand - Moore - Nat. Geog. Soc., U. S. A.
832 Basque migrations - Laxalt - Nat. Geog. Soc., U. S. A.
833 Angola - Wentzel - Nat. Geog. Soc., U.S.A.
834 Bhutan - Doig - Nat. Geog. Soc., U. S. A.
835 Sikkim - Doig - Nat. Geog. Soc., U. S. A.
836 Venezuelan Indians - Nat. Geog. Soc., U. S. A.
838 Indians of the Amazon - SCHultz - Nat. Geog. Soc., U. S. A.
839 Eskimo life - Hare - Nat. Geog. Soc., U. S. A.
843 Native American Artists - Cooke - Nat.
844 Brazil - White - Nat. Geog. Soc., U. S. A.
845 Wild life among Quechuas - Backeland - Nat. Geog. Soc., U. S. A.
846 Quimbaya Indians - Jouffroy - Realité, France
847 Siberia - Marker - Nat. Geog. Soc., U. S. A.
848 Fierce man in Philippine - Nat. Geog. Soc., U. S. A.
850 Kirgiz, Kazak music - Alma Ata - Bruno, U. S. A.
853 Piercing together Peruvian man - Levi - Realité, France
854 Encyclopedia of sex - Willy, Vander, Fischer, Cadillac, U. S. A.
855 History of Iroquois, War Fadden, Fadden, U. S. A.
856 „ „ Law, rules „ „ „
857 „ „ War „ „ „
858 „ „ War, Peace „ „ „
859 „ „ War, Peace, State „ „ „
860 „ „ Women „ „ „
861 „ „ Women „ „ „
862 „ „ Way of life „ „ „
863 „ „ Character „ „ „
864 „ „ Bravery „ „ „
865 „ „ Country „ „ „
866 „ „ Five Nations „ „ „
867 „ „ White Man „ „ „
868 „ „ Politics „ „ „
869 „ „ Massacres „ „ „
870 „ „ White Man „ „ „
871 „ „ Massacres „ „ „
872 „ „ Politics „ „ „
873 „ „ Massacres „ „ „
874 „ „ Massacres „ „ „
875 „ „ History „ „ „

6 History of Iroquois, Politics Fadden, Fadden, U. S. A.
7 ” ” Social ” ” ”
8 ” ” Faults ” ” ”
9 ” ” Existance ” ” ”
0 ” ” Character ” ” ”
1 ” ” Massacres ” ” ”
2 ” ” Way of life ” ” ”
3 ” ” Way of life ” ” ”
4 Torture and death in a chalet - Ass. Press - Post, U. S. A.
6 Adak Islanders - Perry - Post, U. S. A.
9 Sexuel psychology - Corry - Times, U. S. A.
0 Papua today - MacCarty - Polynesian Soc. New Zealand
1 Norfolk Pygmies - Longdon - Polyn. Soc. N. Z.
3 The last of the Maories - Burman - R. Digest, U. S. A.
01 First outline of systemathic anthropology in America - Vincenzo - Calcutta, India
003 Vocabulary of Arabic, Persian, Turkish, Armenian, Kurdish, Syriac, British intelligence service - London
004 Hakkari Kurdish - Rhea - 1872 - England
5 Bibliography of Anatolian languages - Swanson 1948 - England
907 Lost World of Caucasus - Farson - Doubleday 1958, U. S. A.
8 Oriental and Western Siberia - Atkinson 1858 - Harper - U. S. A.
909 Beyound the Ural Mountains - Aramilar 1959 - Black Frieres - ?
0 Tent life in Siberia 1893 - Kennan - Putnam 1910, U. S. A.
911 A collection of sven Turkish epic poems - Abubakr Wajeff - Russia
2 Dagur Mongolian grammar - Martin - U. of ndiana, U. S. A.
913 Mongolian English dictionary - Lissing 1882 - U. of Berkler - England
4 Mongolian English Dictionary - Boberg, - Folke 1954 England
915 Inhabitants of inner Mongolia - Boxton - Smithsonian - 1921, U. S. A.
6 North West Hindu Language - Morgenstierne - Oslo, Sweden
917 The Ainu people of Japan - Southerland - Polynesian Soc., N. Z.
8 Ainu dictionary - Mitchel 1905 - Tokyo, Japan
919 Yuni Tsidyatyani language - Whitener - U. S. A.
20 Grammar and dictionary of Canadian Blackfoot - Tims - U. S. A. 1889
21 Dictionary and Physical anthropology of Markmal - Weninger, 1920, U. S. A.
22 Ojibway text, Keres language - James 1917 - U. S. A.
23 American Indian pamphlets - Collective, U. S. A.
924 Melanesians, Australians and peopling of America - Hrdlička, U. S. A.
25 A primer for the use of Mohawk - Daniel 1786, U. S. A.
927 Structure of the language of Nukuoro, 2 - Carrol - Polyn. Soc. New Zealand.
29 Le Pacifique et le principle races - Duborseq - 1928, France
930 Ayar Incas - Poindexter - Liveright, U. S. A.
31 Ancient man in North America - Wortington 1939, U. S. A.
932 Ancient culture of Northern Asia - Zolotarev 1938, Russia
33 Early man in South America - Hrdlička - Burau of Am. Ethnology, U. S. A.
34 Climates and early man in North America - Antews 1937, U. S. A.
36 The Ainu People of Northern Japan - Southerland - Polynesian Soc. New Zealand
37 Indian Iron worker - Summer - Lanni - Indiana, U. S. A.
38 American archaeology, ethnology V9 - Putnam, Kroeber 1964 - U. Berkley, U. S. A.
41 Ethnographical bibliography of North America - Murdock - Human relation, U. S. A.
41 Vocabularies of the general language of Incas - Markam - U. S. A.
43 Vocabulary of Utah - Shoshone - Huntington - U. S. A.
45 Anthropological survay of Alaska - Hrdlička 1869 - American Ethnology, U. S. A.
46 Lenape=Natık=Nootka diktionary - Public library N. Y. - U. S. A.
47 Historia Sudaika - 1951 oct. Public library N. Y. - U. S. A.
48 The lore of the Unicota - Sheperd - Public liberary N. Y. - U. S. A.
49 Catalogue of Algonquin related to Iroquois (Crania) 1869 - U. S. A. Gov.

950 Mexican Nuhaatl 1913 - Danison, U. S. A.

952 Utah Humanities review 1948 - Gov. - U. S. A.

954 A Dissertation on the origin of the Scyths and Goths - Pinkerton - Public library N. Y. - U. S. A.

956 Vocabulaire Francaise, Maya - Charency 1888, France

960 Skeletal remains from Prince Williams Sound, Alaska - Dettiking - U. S. A.

961 Aleutian inhabitants, Eskimo culture, 1945 - Hrdlicka - U. S. A.

963 Popol Vuh, Sacret book of Maya - U. of Oklahoma, U. S. A.

964 Bibliography of American ndian civilization - U. of Oklahoma, U. S. A.

966 Skinner - Freeman - Thomas Avery - New Zealand

967 Cultur change in prehistoric N. Z. - Golson - „ „

968 Moa Hunters - Lackerbie - „ „

969 Maory Image - Barrow - „ „

970 Neolitic adzes in Plynezia - Duff - „ „

971 Ritual adzes in Ticopia - Firth - „ „

972 Ceremonials in New Guinea - Berndt - „ „

973 Religious history of Samoa - Freeman - „ „

974 Fijian social structure - Geddes - „ „

975 Maori and Polynesians - Ross, Andrias - „ „

976 Modern Maori - Booth - „ „

977 Maori population - Borrie - „ „

991 Sea Dayak dictionary - Scott - U. of London, England

1000 Sacrificial victims of Peru - N. Y. Times, U. S. A.

1001 Why I dislike Western Civilization - Toynbee - N. Y. Times, U. S. A.

1003 Footloose in Polynesia - Sutton - U. S. A.

1010 Diego, Papago, Sapir, Vailaki, Paute, Hayda, Tilingit dilleri - U. S. Gov.

1012 American ndian tetkikleri - Tanju - U. S. A.

1015 Ziggurat teples. From Southern Anatolia to New World and Pacific - Soriano - San Francisco, U. S. A.

1020 Linguistic chaos studied in Papua - Reuter - N. Y. Times, U. S. A.

1022 Brezilian Red Skins - Wolferb - U. S. A.

1024 And dağlarındaki dev desenler - Tv. Ch. 11, N. Y., U. S. A. (Van Hagen expedition)

1026 Ainu in Japan - Dauer - Staats Zeitung, N. Y., U. S. A.

1028 Anthropology in Mexico - Peters - Staats Zeitung N. Y., U. S. A.

1032 New tree of life - Mayer - Herald Tribune - N. Y., U. S. A.

1033 New Guinea Art - N. Y. Times, by Knox U. S. A.

1034 Race against time - Sulliwan - N. Y. Times, U. S. A.

1035 Dr. Leakey, Fossil hunter - N. Y. Times, U. S. A. 1094L Lecture

1036 Destroying American Indians - Long Island Presse, U. S. A. by Gimlin

1037 Quechua Indians - N. Y. Times, U. S. A.

1039 Ancient calendars, Pleistocene studies - N. Y. Times, U. S. A.

1041 Russia, China and teir Turks - Salzberger - N. Y. Times, U. S. A.

1042 Origin of life - Spiegelmen - N. Y. Times, U. S. A.

1043 Human torch in Pentagon - N. Y. Times, Herald Tribune, U. S. A.

1046 New theories on Univers - N. Y. Times, U. S. A. By Sulliwan

1057 Pasifiğin Yaşı - Hava ve Deniz - Tv. Ch. 4. Disney - N. Y., U. S. A.

1063 Polar Eskimo Hayatı - Tv. Ch. 4. N. Y., U. S. A.

1065 Chumash and Costanoan (Kroeber - Pl: HBQ), Apalachin, Muskhogean, Noxon, Toomy) Hervas, Chitmachan, Natchez (Noxon, Pl: HBO) dilleri

1066 Apache, Crow Hidasta = Sioux (Goddard, Pl: HBA) dilleri

1067 Comanço (Rejon, Pl: HBQpv 15), Hupa (Goddard, Pl: V5Ny), Abenaki (Princee, Passamaquoddy), Ute (Selman, Pl: cpv 4140) Paiute (Pl: HBA), Dakota Sioux, Delaware Minsi, Utah Yampa, Wenimuche, Tokava, Kesua, Chahta, Muskokee, Natchez, Plan, Miami (Brinton, Pl: HBQpv 18) Dilleri

1068 Tshimshian, Kwaikutl (Boas, Pl: HBB) Yokuts, Yuki, Maidu, Wurton, Pomo, Yuki, Coston, Esselen, Shasta, Achomavi, Yana, Washo, Miwok (Kroeber, Pl: HBC) dilleri

1069 Hindu Language - Racial subsidies - Norgenstierne - Oslo, Norway Pl: XOACpv 146

1075 Pacific migrations - Suggs - Polyn. Soc. New Zealand